DR. MAGDICS IGNÁC:

HITELEMZÉSEK

AZ 1907-I PÜSPÖKI TANTERV NYOMÁN

HARMADIK KÖTET.

RÓM. KATH. KIS KATEKIZMUS ÉS BIBLIA ANYAGÁNAK MÓDSZERES FELDOLGOZÁSA.

III.—VI. OSZTÁLY.

MÁSODIK RÉSZ: A PARANCSOLATOKRÓL, A KEGYELEMESZKÖZÖKRÓL.

II. KIADÁS.

KORDA R. T. KIADÁSA. BUDAPEST, 1936.

DR. MAGDICS IGNÁC:

HITELEMZÉSEK

AZ 1907-I PÜSPÖKI TANTERV NYOMÁN

HARMADIK KÖTET.

RÓM. KATH. KIS KATEKIZMUS ÉS BIBLIA ANYAGÁNAK MÓDSZERES FELDOLGOZÁSA.

III.—VI. OSZTÁLY.

MÁSODIK RÉSZ: A PARANCSOLATOKRÓL, A KEGYELEM ESZKÖZÖKRÓL.

II. KIADÁS.

KORDA R. T. KIADÁSA. BUDAPEST, 1936.

NIHIL OBSTAT. DR. JULIUS CZAPIK CENSOR DIOECESANUS. NR. 2156|1936. IMPRIMATUR. STRIGONII, DIE 9. JULII, 1936. DR. JOANNES DRAHOS VICARIUS GENERALIS S.

NYOMATOTT: KORDA R. T. NYOMDÁJÁBAN, BUDAPEST, VIII., MÁRIA-UTCA 42.

MÁSODIK RÉSZ.

A PARANCSOLATOKRÓL.

1. ISTEN SZERETETÉRŐL.

1. *(A parancsolatokról.)* Mit kell tennünk, hogy Istent megismerjük, szeressük, neki szolgáljunk és üdvözüljünk? (2. k.) Eddig arról tanultunk, amit hinnünk kell. Vajjon elég-e az üdvösségre csak hinnünk? Hallgassátok meg, mit felel erre az Úr Jézus. Egyszer egy gazdag ifjú jött Jézushoz, letérdelt előtte és mondá: „Jó mester, mit cselekedjem, hogy az örök életet elnyerjem?" Jézus így felelt az ifjúnak: „Ha az életre be akarsz menni, tartsd meg a parancsolatokat." „Melyeket?" — kérdezte az ifjú. „Ne ölj, ne paráználkodjál, ne lopj, hamis tanúságot ne szólj, tiszteld atyádat és anyádat, és szeresd felebarátodat, mint tenmagadat." Mit kérdezett az ifjú Jézustól? Hogyan felelt neki Jézus? Ha a hit maga elég lenne az üdvösségre, akkor mit mondott volna Jézus az ifjúnak? „Csak higgy, akkor üdvözülsz." De nem ezt mondta, hanem sürgette komolyan a tízparancs megtartását. Ezt más alkalommal is megtette az isteni Üdvözítő. „Nem mindenki, aki mondja nekem: Uram, Uram, megy be a mennyországba, hanem aki Atyám akaratát cselekszi." Mit mondott Jézus? Miben mondja meg Isten, hogy mit akar tőlünk? A parancsolatokban.

Egészen természetes dolog, hogy meg kell tartanunk a parancsolatokat. Ha valaki ismeri az utat, mely a Gellért-hegyre vezet, de nem indul el, nem jár azon, eljut az a hegyre? Soha. Ha hiszünk, akkor ismerjük a mennyországba vezető utat. De az ismeret még nem tesz senkit jóvá, erényessé. Hitünk szerint kell élnünk, meg kell tartanunk Isten parancsolatait, jót kell cselekednünk, így járunk a mennyország felé vezető úton. A hithez hozzátartoznak a jócselekedetek. A test lélek nélkül holt a világ számára, a hit jócselekedetek nélkül holt a túlvilág számára. Így mondja szent Jakab apostol: „Amint a test lélek nélkül holt, úgy a hit cselekedetek nélkül holt." Mikor eleven hitünk? Ha megtesszük, amit Isten parancsol. Ilyen volt az első keresztények hite. Szinte kifogyhatatlanok voltak a jócselekedetek gyakorlásában, imádkoztak, szentmisét hallgattak, gyakran járultak a szentáldozáshoz, felebarátaikkal tőmérdek testi-lelki jót tettek.

(Aláhúzott 133. k.) Elég-e az üdvösségre csak hinnünk, amit Isten kinyilatkoztatott? Az üdvösségre nem elég csak hin-

nünk, amit Isten kinyilatkoztatott, hanem meg is kell tennünk, amit Isten parancsol. Most jó ideig a parancsolatokról tanulunk. A Katekizmus második része a parancsolatokról szól.

2. *(A főparancsolat.)* Mikor Jézus a földön járt, a zsidó írástudók sokat vitatkoztak azon, melyik Mózes törvényében a sokféle parancsolat közt — ők több mint 600 ilyet olvastak össze — a legfontosabb? Egy ilyen írástudó egyszer az Úr Jézus elé lépett, mikor a templomban tanított. „Mester, — így szólította meg Jézust — melyik a főparancsolat a törvényben?" Hogyan felelt Jézus? „Szeresd Uradat Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből, teljes elmédből és minden erődből." És „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat." Mit kérdezett az írástudó Jézustól? Hogyan felelt neki az Üdvözítő? Ez a főparancsolat. Ebben az összes többi parancsok megvannak. Aki t. i. igazán szereti Istent, az imádkozik is, tiszteletben tartja Isten nevét, megszenteli a vasárnapot; s aki őszintén szereti felebarátját, az nem lop, nem rágalmaz meg mást, senkinek se tesz vagy kíván rosszat. A főparancsolat tehát a többi parancsolatot is magában foglalja.

(Aláhúzott 134. k.) Hogyan szól a főparancsolat, mely a többi parancsolatot is magában foglalja? A főparancsolat, amely a többi parancsolatot magában foglalja, így szól: 1. „*Szeresd Uradat Istenedet* teljes szívedből és teljes lelkedből, teljes elmédből és minden erődből." 2. *Szeresd felebarátodat,* mint tenmagadat.

Ezt a parancsot különben nem az Úr Jézus hirdette ki legelőször. Már előtte is kijelentette Isten. Ádám és Évának Isten a szívébe írta e parancsolatot. Később Mózes által hirdette ki a zsidó népnek. Meg kell-e nekünk is tartani ezt? Minden bizonnyal. A főparancsolat nekünk is szól. Mit mondott Jézus, hogyan szeressük Istent? „Teljes szívünkből" . . . Ezt rövidebben így mondhatjuk: Istent *mindenfölött* kell szeretnünk. Felebarátunkat pedig? Úgy, mint magunkat. Magunknak őszintén akarunk jót, teszünk is jót, amikor csak lehet. Így viselkedjünk másokkal szemben is.

(135. k.) *Mit kíván tőlünk a főparancsolat?* A főparancsolat azt kívánja tőlünk, hogy Istent mindenfölött szeressük, felebarátunkat pedig úgy szeressük, mint magunkat.

3. *(Az Isten iránt való szeretetről.)* Kit kell szeretnünk elsősorban? Hogyan mutathatjuk meg, hogy szeretjük Istent? Ha gyakran gondolunk rá, szívesen imádkozunk, szívesen megyünk Isten házába, de leginkább azzal, ha azt tesszük, ami Isten előtt kedves. Mi kedves az Isten előtt? Ha megtartjuk parancsolatait. „Aki parancsolataimat megtartja, az az, aki engem szeret" — mondotta Jézus. Gondoljatok *Ábrahámra.* Mennyire szerette egyetlen fiát, Izsákot! Izsák volt a szemefénye, életének legfőbb öröme. És mit kívánt tőle Isten? „Vedd egyetlen fiadat, akit szeretsz, Izsákot és áldozd fel őt nekem." Milyen nehezére esett ez a parancs az atyai szívnek. Százszor szívesebben adta volna

oda minden vagyonát, vagy feküdt volna maga az oltárra, hogy feláldozza életét. De hiába, Isten parancsolata világos volt és Ábrahám — noha vérző szívvel — engedelmeskedett. „Isten — így szólt Ábrahám — több nekem, mint az egész világ, sőt jobban szeretem, mint fiamat. Azért megteszem, amit parancsol és kész vagyok mindent elveszíteni a földön, mint Istent halálos bűnnel megbántani". Be is mutatta Ábrahám az áldozatot? Isten csak próbára tette őt.

Így szerették Istent az *első keresztények* is, akik közül millió és millió szenvedett vértanúságot. A pogány hivatalnokok mindent megígértek nekik: szabadságot, sértetlenséget, életük és vagyonuk megtartását, csak egyet kívántak tőlük, áldozzanak a bálványisteneknek. Szabad lett volna ezt tenniök? Ez halálos bűn lett volna. S a keresztények milliói készek voltak elveszteni mindent, sőt meg is halni, de Istentől el nem szakadtak.

Szent Eulália egy előkelő spanyol család gyermeke volt. Tizenkét éves korában fogatta el a pogány bíró, Dacián. Előbb szép szavakkal hízelgett neki, kérte, legyen részvéttel önmaga iránt, szánja meg szüleit, akiket gyászba borít, ha most nem engedelmeskedik a császár törvényének. Aztán fenyegetni kezdte a gyenge leányt, szeme elé helyezte a kínzó eszközöket s azt mondotta, hogy mindezt elkerülheti, csak az ujja hegyével vegyen egy csipetnyi sót és tömjént s azt hintse egy istenszobor előtt a parázsra. Megtehette ezt jó lelkiismerettel Eulália? Nem. Ez halálos bűn lett volna. A szent leány nem is habozott egy pillanatra sem, hanem megvetése jeléül feldöntötte az istenszobrot. A pogány bíró intésére ekkor két hóhér nekifogott a kínzásoknak. Felső testéről vashorgokkal letépték a bőrt és húst, úgyhogy a csontok voltak láthatók, aztán égő fáklyákkal sütögették. Egyszerre a fáklya lángjától égni kezdett dús haja s a szent leányt a füst megfojtotta. Ártatlan lelke megdicsőülve szállott Isten elé, kit mindenfölött szeretett. Ünnepét az egyház december 10-én üli.

Alkalmazás. Ti tőletek ilyen nagy áldozatot Isten valószínűleg nem fog kívánni soha az életben. Annál menthetetlenebbek lennétek, ha még kis áldozatot se tudnátok meghozni, hogy megmutassátok, hogy szeretitek Istent. Ha vasárnap szentmisére szólít a harangszó, Isten több legyen számotokra, mint a pihenés a meleg ágyban. Ha más megsértett és fölébred a harag bennetek és szeretnétek bosszút állni az illetőn, gondoljátok komolyan: „Nem, Isten több nekem, mint a pillanatnyi bűnös öröm, melyet a bosszú szerez, legyőzöm magam, tűrök, mert ez kedves Isten előtt." Ha a gonoszlélek vagy egy rossz ember szemérmetlenségre akarna vinni, mondjátok határozottan: „Isten ments, hogy ilyen pillanatnyi piszkos örömért odaadjam az én Istenemet és örök boldogságomat." Ha megkívánod a másét, s valami húz, hogy vedd el azt, lopj, torkoskodjál — mondjad: „Nem, Istent jobban szeretem, mint ezt." S ha valaki üldözne, fenyegetne, mert

nem akartok rosszat tenni, mondjátok erős lélekkel: „Kész vagyok inkább mindent elveszteni, mint Istent halálos bűnnel megbántani. Amíg a lelkem tiszta, addig enyém az Isten, és Isten több, mint az egész világ, Isten maga a mennyország."

(Aláhúzott 136. k.) Mikor szeretjük Istent mindenfölött? Mindenfölött akkor szeretjük Istent, ha *megtesszük azt, ami Isten előtt kedves* és készek vagyunk inkább mindent elveszteni, sőt meg is halni, mint Istent súlyos bűnnel megbántani.

(Hogyan mutathatjuk meg, hogy Istent szeretjük? Ki mutatta meg pl. az ószövetségben, hogy Istent mindenfölött szereti? S az első századokban? Ti hogyan mutathatjátok meg, hogy Istent mindenfölött szeretitek?)

4. *(Miért kell Istent szeretnünk?)* Miért kell Istent így szeretnünk? Mert *Isten csupa jóság.* Mindent, ami szép és jó, szeretnűnk kell. Nem tehetünk róla, a mi lelkünk már így van alkotva, hogy a széphez és jóhoz vonzódnia kell. Ha láttok egy szép virágszálat, nem néztek-e örömmel reá? Ha láttok egy kosár friss szamócát, örültök, ha egy marokkal vehettek belőle. S milyen boldog némelyik, ha egy szép, drágaköves gyűrűt kap ajándékba! De minden virág, édes gyümölcs, drágakő s minden szép, ami a világon van, minden szín és fény, kedvesség és jóság elhalványul Istenhez mérve. Mindez csak gyenge visszatükrözése Isten végtelen jóságának és szépségének. Mindez csak egy-egy szikra a napból, egy levélke abból az őserdőből, mely a végtelenül jó és szép isteni lényeg. Isten végtelenül szép s az angyaloknak és szenteknek a mennyországban az a legfőbb örömük, hogy folyton színről-színre láthatják Istent s meghalnának a fájdalomtól, ha csak egy pillanatig is el kellene szakadniok Istentől. Vannak a földön is jó és szeretetreméltó személyek. Milyen kedves lehetett pl. egy szent Ágnes vagy egy szent Szaniszló, amikor a földön járt. Mint vonzódtatok volna hozzájuk, ha az ő közelükben élhettetek volna! Hiszen olyan ártatlan, jólelkű egyének voltak, tele természetfölötti okossággal és bölcseséggel, önfeláldozó jósággal. „Nem, — mondottátok volna — ő olyan tiszta, kedves és jólelkű, hogy lehetetlen nem szeretni." Isten azonban még végtelenül kedvesebb és szeretetreméltóbb, mint bármely szent vagy angyal az égben s a földön. Azért mindenfölött kell őt szeretnünk.

Egyszer szent Krisztina a templomba ment. Az előcsarnokban térdelt katonáktól körülvéve egy nemes gróf, Lőeni Lajos. Krisztina ismerte a grófot s el akart mellette haladni, de egyszerre csak megállott és lehajolt hozzá, mintha mondani akarna valamit. A gróf fölemelte fejét s a szentre nézett, ez pedig nyájasan, de mégis komolyan így szólt: „Ó Uram, mily szép vagy te!" Mikor a katonák a térdelő gróf mellett ezt hallották, pajzánkodva jegyezték meg: „Hallottad, urunk, milyen dícsérő bókot mondott neked a szent?" A gróf pedig, aki jól ismerte Krisztina istenszeretettől égő lelkét, így szólt komolyan: „Hagyjátok! Ti

nem értitek őt. Én jobban tudom, hogy kit dícsért. Nem rám gondolt, mikor azt mondotta: „Uram", hanem az örökkévaló, égi Úrra, a végtelenül szép Istenre, akitől ered minden szépség." Krisztina így válaszolt: „Eltaláltad. De ha ezt hiszed, miért nem szereted Istent mindenfölött?" Mire int bennünket szent Krisztina példája? Hogy ha valami szépet és vonzót látunk a földön, mindjárt Istenre gondoljunk, akitől ez a szépség ered s aki még végtelenül kedvesebb és szeretetreméltóbb s mondjuk: „Istenem, mindenfölött szeretlek téged."

Istent szeretnünk kellene akkor is, ha nem törődnék velünk s tőle semmit sem kapnánk. De a valóságban *tőle kapunk minden jót.* Csupa jóságból alkotott, ép kezeket, szemeket, ép elmét adott, atyai jósággal gondoskodik rólunk s megadja mindennap, amire szükségünk van, táplálékot, ruhát, egészséget. Ha csak egy percre magunkra hagyna Isten s megszűnnék gondoskodni rólunk, elpusztulnánk. Irgalomból Isten jó szülőket adott mellénk, hogy támogassanak, szent őrangyalt rendelt kísérőnk gyanánt az életúton. Sőt úgy szeretett bennünket, hogy egyszülött Fiát kész volt odaadni a mi megmentésünkre. Milyen felfoghatatlan mély szeretet az, hogy az angyalok s a világmindenség Ura mint kisded feküdt a jászolban, dolgozott az ácsműhelyben, tűrt hideget és hőséget, éhséget és fáradalmakat, sok hálátlanságot és szívfájdalmakat, végül kész volt odaadni szabadságát, becsületét, életét a keresztfán — s mindezt értünk, parányi, együgyű teremtményeiért! S amit minden emberért tett egyszer, azt teszi ma is minden egyesért közülünk, feláldozza magát naponkint oltárainkon, önnön dicsőült szent testével táplál s éjjel-nappal, mint fogoly tartózkodik a szentségházban, hogy mindig megtalálhassuk őt, feltárjuk előtte szívünket. Nem illő és természetes-e, hogy aki tudja és hiszi mindezt, — s mi keresztények Isten csalhatatlan szavára építve így hiszünk — hogy az Istent mindenfölött szeresse?

Alkalmazás. Mondjátok most magatokban: „Istenem, teljes szívemből, mindenfölött szeretlek téged, mert olyan jó vagy hozzám és elárasztasz jótéteményeiddel engem, a te méltatlan teremtményedet. De különösen szeretlek téged azért, mert végtelenül jó és szeretetreméltó vagy. E szeretetben akarok — szent kegyelmedtől támogatva — élni és meghalni."

(Aláhúzott 137. k.) Miért kell Istent mindenfölött szeretnünk? Istent azért kell mindenfölött szeretnünk, 1. mert Isten végtelenül jó és szeretetreméltó; 2. mert tőle kapunk minden jót.

5. *(Az önszeretetről.)* Némely embert az tartja vissza Isten igaz szeretetétől, mert azt képzeli, hogyha Istent minden fölött szereti, akkor kár és veszteség éri, élete unalmas és örömtelen lesz. „Pedig — így okoskodik — az embernek csak magamagát is szabad és kell szeretnie és elsősorban arról kell gondoskodnia, hogy jó sora legyen, boldogan éljen." Mit szólunk ehhez? Szabad-e magunkat is szeretni? Mindenesetre. Jézus azt mon-

dotta: „Szeresd felebarátodat, *mint tenmagadat.*" Ez a mondása az isteni Üdvözítőnek feltételezi azt, hogy magunkat szeressük. De vigyáznunk kell, hogy rendetlen indulataink s az ördög meg ne csaljon. Helyesen, okosan kell magunkat szeretnünk. Jó, ha dolgozunk azon, hogy meglegyen mindaz, amire szükségünk van, hogy testi életünket fenntarthassuk, tehát: táplálék, ruha, pénz és vagyon. De ne felejtsük el, hogy nekünk halhatatlan lelkünk is van, hogy ránk az örökkévalóság várakozik s hogy a földi élet nagyon rövid és bizonytalan. Minden földi jó csak *egy ideig* ér valamit, addig t. i. amíg itt a földön tartózkodunk. Állandó s igazi boldogságot azonban nekünk csak Isten adhat. Lelkünk Istenért, az örök és végtelen jóért van teremtve s csupán Istenben és Isten által lehet boldog. Azért csak az szereti okosan magát, aki nem hajhássza a mulandó örömöket, hanem egész szívéből szereti Istent. Az ilyen megmenti lelkét és üdvözül. Az ilyet nem sokat fogja bántani, ha majd az örökkévalóságból visszanéz a rövidke földi életre, hogy egy ideig talán szegény volt és sok dologban szükséget szenvedett. Mit árt? Most mindent megnyert, mert övé Isten s a mennyország. De aki Istennel földi életében nem törődött, az elkárhozik. Annak a legcsekélyebb vigasztalást sem szerzi az, hogy kis ideig a földön élvezetekben élt és hatalomban, dicsőségben sütkérezett. „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, lelkének pedig kárát vallja?" — mondotta Jézus.

(138. k.) *Mikor szeretjük magunkat helyesen?* Helyesen akkor szeretjük magunkat, ha lelkünk üdvösségével többet törődünk, mint az ideigtartó dolgokkal.

Mesebeszéd, vagy üres képzelődés az, hogy Isten szeretete és szolgálata ebben a földi életben is boldogtalanná tenné az embert. Ellenkezőleg, ha van boldog ember a világon, a tiszta lelkiismeretű, Istent őszintén szerető ember az. Gyarló természetünk, az ördög s az emberek olykor nehéz órákat szerezhetnek, betegségek, kimerültség is olykor lehangol talán egy időre. De ha kitartók vagyunk és imádkozunk, csakhamar eloszolnak a felhők lelkünk egéről és ismét kisüt a nap. Az istenszerető lelkeknek egy nap alatt több örömük és vidámságuk van, mint amennyit a bűnösök egész világéletük folyamán élveztek — mondja egy lelkitanító. Azért voltak a szentek a legvidámabb, a legnyugodtabb, legboldogabb emberek a földön. „Az összes méz, melyet a világ virágairól szednek, nem oly édes, mint az Úr Jézusnak ecetje és epéje" — mondotta Loj. szent Ignác. Isten szeretete a szenvedést is édessé és kívánatossá teszi. Vajha a jó Isten titeket is mind eltöltene az ő szent szeretetével. Imádkozzunk most egy Miatyánkot erre a szándékra.

2. A FELEBARÁTI SZERETETRŐL.

Hogyan szól a főparancsolat? Ma a főparancsolat második részéről tanulunk, a felebarátunk iránt való szeretetről.

1. *(Ki felebarátunk?)* Mikor az Úr Jézus a földön járt, a zsidó írástudók úgy tanítottak, hogy a zsidó néphez tartozóknak egymást szeretni kell, de a többi népek, pl. szamaritánusok, görögök, rómaiak, pogányok — nem felebarátjaik, azokat szabad gyűlölni is. Egyszer egy ilyen írástudó az Úr Jézust is megkérdezte: „*Ki* az én felebarátom?" Vagyis: „Kit kell felebarátomnak tekinteni és szeretni?" Jézus ekkor elmondotta az irgalmas szamaritánusról szóló történetet. Ki emlékszik reá? (Ha ez évben már tárgyaltuk, röviden utalunk reá, ha nem, úgy részletesen elbeszéljük, l. II. 150.) Mit érthetett meg e történetből az írástudó? A szamaritánus a sebesültet nem ismerte, sose látta előbb; valószínűleg észrevette ruhájáról, beszédéből azt is, hogy zsidó, tehát olyan ember, aki a szamaritánusokat megveti és gyűlöli, mégis mindettől eltekintett s gyöngéd szeretettel segített a szerencsétlenen. „Menj — mondotta Jézus befejezésül az írástudónak — és cselekedjél hasonlóan", vagyis: „Tekints minden embert kivétel nélkül felebarátodnak és tégy jót vele". Jézus intése nekünk is szól. Nem szabad válogatnunk és kivételeket tennünk az emberek között úgy, hogy egyeseket szeretünk, másokat gyűlölünk. Minden ember felebarátunk, legyen az rokon vagy idegen, gazdag vagy koldus, magyar vagy más nemzetbeli, szent és jóságos, vagy gonosz és kiállhatatlan, szeressen bennünket vagy gyűlöljön. Isten úgy akarja, hogy minden embertársunk iránt szeretettel és jóindulattal viseltessünk.

(Aláhúzott 139. k.) Ki a mi felebarátunk? Minden ember a mi felebarátunk; akár jóakarónk az, akár ellenségünk.

2. *(Hogyan?)* Tudnunk kell még, miféle szeretet az, melyet az Úr Jézus kíván tőlünk, mikor azt mondja: „Szeresd felebarátodat." Nem holmi édeskés, lágy vagy színlelt szeretet az, hanem őszinte, apostoli, áldozatkész szeretet. „Szeresd felebarátodat, *mint tenmagadat*" — mondja Jézus. Mikor szeretjük helyesen és igazán magunkat? (138. k.) Felebarátunknak is először a lelkét kell szeretnünk s mindent megtennünk a magunk részéről, hogy lelke üdvösségét biztosítsuk. Aki mást bűnbe visz, vagy bűnben hagy, noha segíthetne rajta, abban nincs egy szikra igazi felebaráti szeretet. De akiben megvan az apostoli szeretet, az földi ügyeiben is iparkodik másnak szolgálatára lenni. Jót *kíván* másnak, örül, ha másnak jó dolga van. Részvéttel van iránta ha baj éri, de jót *tesz* is mással, amennyire csak képes. Mit használt volna, ha a szamaritánus megállott volna a sebesült utas mellett s azt mondta volna: „No, szegény ember, veled ugyan csúfosan elbántak. Fogadd részvétemet" — s azzal tovább ment volna? Ez gúnyolódás lett volna, nem felebaráti szeretet. A szamaritánus inkább arra gondolt: „Ilyesmi velem is meg-

történhetett volna s még meg is történhetik. Mit szeretnék én, hogy más tegyen nekem, ha most én feküdnék itt sebekkel borítva az ő helyén? Amit magamnak kívánnék, hogy tegyenek, megteszem neki is." Ezt gondolta s nem nyugodott addig, amíg a szerencsétlent biztonságba nem helyezte.

Amire az irgalmas szamaritánus gondolt, arra int bennünket az Úr Jézus is. „Amiket akartok, hogy cselekedjenek nektek az emberek, ti is cselekedjétek nekik." Mit mondott az Úr Jézus? Aki megteszi másnak azt, amit magának kíván, az szereti felebarátját úgy, mint önmagát.

(Aláhúzott 140. k.) Mikor szeretjük felebarátunkat úgy, mint magunkat? Felebarátunkat akkor szeretjük úgy, mint magunkat, ha megtartjuk Jézusnak e parancsolatát: „Amiket akartok, hogy cselekedjenek nektek az emberek, ti is cselekedjétek nekik."

Alkalmazás. Ne felejtsétek el ezt a mondást, akkor hamar megérzitek mindig, hogyan gyakorolhatjátok a felebaráti szeretetet. Mit szeretnél te, ha éhes vagy? Segíts te is, ha lehet az éhezőn. Mit szeretnél, ha valamit nem értesz mindjárt vagy ügyetlen vagy? Hogy más legyen türelemmel irántad vagy segítsen. Légy te is türelmes. Tetszik neked, ha más kicsúfol? Ne csúfolódjál. Tetszik, ha más gorombán megüt? Ne bánts mást. Ha büntetést kaptál, tetszik neked, ha más a többieknek káröröммel elbeszéli? Te se mondj el ilyesmit másnak. Ha új ruhád van, vagy ajándékot kapsz, tetszik neked, ha más irígykedik rád? Ne légy irígy. Mit mondott az Úr Jézus?

3. *(Miért?)* Kérdezhetné valaki: „Miért kell minden embert szeretnünk?" Felelet: Mert Isten parancsolja. A mennyországba csak az jut, aki megteszi, amit Isten parancsol. A felebaráti szeretetet pedig Isten nem mint természetünkre bízott erénygyakorlatot ajánlja csupán, hanem mint legfőbb Urunk egyenesen megparancsolja és e parancsot az összes többi parancsolat *elé* helyezi. A felebaráti szeretet *fő*parancsolat. Ha meghalunk, Isten ezt elsősorban kéri számon tőlünk az ítélet órájában. Jézus ezt újra meg újra kijelentette. „Ez az én parancsolatom — mondotta — hogy szeressétek egymást, amint én szeretelek titeket." És ismét: „Arról ismernek meg mindnyájan, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretettel lesztek egymáshoz." Mintha azt mondaná Jézus: „Ha akad valaki köztetek, aki nem szereti minden embertársát, az tudja meg, hogy én őt tanítványomnak soha el nem ismerem, se a mennyországba föl nem veszem."

Azért jegyezték föl szent János evangélistáról, aki az Úr Jézusnak minden szavát és intését szívébe véste és soha el nem feledte, a következő esetet: Mikor szent János már nagyon öreg és gyenge volt, többé nem tudott a templomba eljárni. Mégis szeretett volna embertársainak hasznára lenni. Ezért egy széken elvitette magát vasárnaponkint a templomba és tanítást adott a híveknek. Mit prédikált? Csak ennyit: „Fiacskáim, szeressétek

egymást." A következő vasárnapon megint csak ezt, a 3. s 4-ik vasárnapon ismét. Ekkor egynéhányan megsokallták ezt s megkérdezték, miért mondja mindig ugyanezt? A szent aggastyán pedig nagy komolysággal így felelt: „Mert ez az Úr parancsolata s ha ezt megteszitek, elég." Lám, szent János úgy érezte, hogy akiben tökéletesen megvan a felebaráti szeretet, az tökéletes keresztény, akiben kevés a felebaráti szeretet, abban kevés van a kereszténységből, akiből pedig hiányzik a felebaráti szeretet, az ne is nevezze magát kereszténynek, mert maga az Úr Jézus fogja neki mondani az ítéletkor: „Hazudsz".

Még egy más okot is említhetünk, amiért felebarátunkat szeretnünk kell. Mit mondott Isten, mikor Ádámot teremtette? „Teremtsünk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra." Az ember tehát Istennek képmása, élő arcképe. Aki az Úr Jézusnak képét tiszteli, az magát Jézust tiszteli. Aki atyjának arcképét megbecsüli, az atyja iránt tanúsít nagyrabecsülést. Aki felebarátját szereti, becsüli, azt Isten úgy tekinti, mintha közvetlen Isten iránt tanúsított volna tiszteletet és szeretetet. Aki egy szegénynek örömet szerez, az Istennek szerez örömet, mert megbecsülte Isten élő képmását. Aki felebarátját megveti, bántalmazza, Istent sérti meg, mert kicsinylést mutatott Istennek képmása iránt.

(141. k.) *Miért kell* (tehát) *minden embert szeretnünk?* Minden embert szeretnünk kell, mert azt Isten parancsolja és mert minden ember Istennek képmása.

4. *(Ellenségszeretet.)* Különösen nehezünkre esik szeretni azt, aki minket nem szeret, hanem gyűlöl és bántalmaz s aki nekünk ártani törekszik. Kell-e mégis szeretnünk az ilyen *ellenségünket* is? Kell. Mert kicsoda felebarátunk? *Minden* ember, tehát ellenségünk is. Azért nem szabad haragot, bosszúvágyat ápolni iránta szívünkben. Hibáit nem tudjuk, nem is kell szeretnünk, de személye iránt jóindulattal kell viselkednünk. Hibáit még beláthatja, bűneitől megszabadulhat s akkor Isten előtt kedves lesz s a mennyországban még magasabbra juthat, mint mi, azért nem szabad őt megvetnünk, hanem türelmünkkel, szelídségünkkel kell benne a nemesebb érzéseket fölébresztenünk. Jézus egyébként külön is megparancsolta, hogy szeressük ellenségünket. „Szeressétek ellenségeiteket, — mondotta — jót tegyetek azoknak, akik titeket gyűlölnek és imádkozzatok üldözőitekért és rágalmazóitokért." És nemcsak paranccsal kötelez bennünket az ellenségszeretetre, hanem önnön példájával is tanít erre. Egy időben az Isten Fia a legborzalmasabb kínok között függött a keresztfán. Gonosz ellenségei pedig még halálvergődésében sem hagyták nyugton: gúnyolták, káromolták azt, akit égbekiáltó igazságtalansággal a halálba űztek. Jézus mégse mondott rájuk egy rossz szót. „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek" — így imádkozott érettük.

Jézus példája szerint igazodtak mindig a jó keresztények. Tudjátok-e, ki volt a kereszténység első vértanúja? Szent István

diakonus. A zsidók megkövezték őt hite és buzgósága miatt. Mi volt ennek a hős ifjúnak végső fohásza? Imádság gyilkosaiért. „Uram — így imádkozott — ne számítsd be ezt nekik bűnül."

Alkalmazás. Ennyi keserűséget, mint az ártatlan Jézus vagy szent István s a többi vértanúk szenvedtek, nekünk nem kell elviselnünk. Minket ellenségünk nem korbácsol véresre, nem ver arcul, nem zúzza össze tagjainkat. Annál szégyenletesebb volna, ha kis megbántások miatt érzékenykednénk s nem akarnánk legyőzni szívünkben a haragot és bosszúvágyat. Távol legyen tőlünk ilyen pogány, kicsinyes érzület. Ne engedjünk tudva helyet szívünkben a haragnak. Ha megbántott valaki, Jézus iránt való szeretetből s hogy Isten tetszését magunknak biztosítsuk, bocsássunk meg neki. Még pedig mennél hamarabb, nehogy a harag gyűlöletté növekedjék. „A nap ne nyugodjék le haragotok fölött" — mondja a szentírás. Ha pedig mi sértettünk meg valakit, bocsánatot kell tőle kérnünk s vele kibékülnünk. Olykor bizony nehéz magunkat legyőzni vagy megalázni, ilyenkor szívből kell az Úr Jézushoz imádkozni s aztán azt mondani: „Uram, Jézus, te így akarod. Te éretted, te miattad akarom szeretni őt".

(142.) *Miért kell ellenségünket is szeretnünk?* Ellenségünket is szeretnünk kell, mert az is felebarátunk és mert Krisztus Urunk külön megparancsolta, hogy szeressük ellenségünket. Milyen szavakkal parancsolta Jézus, hogy szeressük ellenségünket? Hogyan adott példát erre? Jézus példája lebegett mindig az igaz keresztények szeme előtt. Ki volt pl. az első vértanú? Mi volt végső fohásza? Mit tegyünk, ha haragot érzünk szívünkben?

5. *(Irgalmassági cselekedetek.)* Egyformán kell-e szeretnünk mindenkit? Nem. Rokonainkat, jótevőinket, az erényes, jó embereket inkább szeretjük, mint az idegeneket vagy rosszakat. Továbbá azok iránt kell jobban kimutatni szeretetünket, akik szerencsétlenek. Ilyenek pl. a szegények, betegek, árvák, elhagyottak. A szerencsétlenek iránt részvéttel, irgalommal kell lennünk s ha csak lehet, segítségükre sietnünk. Némelyek csupán földi, testi bajokkal küszködnek, ezeken az irgalmasság *testi* cselekedeteivel segítünk. Másoknak azonban lelki üdvösségük, örök sorsuk forog kockán, ezeken az irgalmasság *lelki* cselekedeteivel kell segítenünk.

Az irgalmasság testi cselekedeteit az Úr Jézus így sorolta fel. 1. *Éhezőknek ételt adni.* Pl. kenyeret, lisztet vagy más élelmiszert adni szegény embereknek, vagy pénzt, hogy vehessenek maguknak. 2. *Szomjazóknak italt adni.* Ez főleg a messze déli vidékeken nagy jótétemény, mert némely helyen kevés a kút- és forrásvíz. 3. *Szegényeket ruházni.* Akiknek nincs a tél közeledtekor meleg ruhájuk, vagy nincs olyan, melyben pirulás nélkül megjelenhetnének az emberek előtt, az ilyeneknek elavult ruhát adni vagy pénzt, hogy vegyenek, irgalmassági cselekedet. Menynyire tetszik ilyesmi az Úr Jézusnak, azt többször csodálatosan is kijelentette. Mikor pl. szent Márton egyszer ruhájának felét

egy szegény, didergő koldusnak adta, a következő éjjelen megjelent neki Jézus angyalok kíséretében, az odaajándékozott ruhát kezében tartotta és így szólt: „Márton ezzel a ruhával engem takart be." 4. A negyedik irgalmassági cselekedet *utasoknak szállást adni.* Olyanoknak t. i., akik nem találnak menhelyet vagy hajlékot, ahol éjjelre meghúzódhatnának. 5. *Rabszolgákat kiváltani.* Régebben sok keresztény került török fogságba, sok nyomorúságnak és lelki veszélynek kitéve, azért a hívek és szerzetesek sok áldozatot hoztak, hogy őket kiválthassák. Most pogány gyermekeket szokták kiváltani a hittérítők, ha erre nekik alamizsnát küldenek. 6. *Betegeket látogatni.* Elhagyott, szegény betegeket meglátogatni, gondoskodni számukra erősítő táplálékról, gyógyszerről, a súlyos betegeket a halálra előkészíteni — igen érdemszerző jócselekedet. Milyen részvevő volt Jézus földi életében a betegekhez! Ezek mindenfelől sereglettek hozzá, csakhogy ruhája szegélyét érinthessék. 7. A hetedik irgalmassági cselekedet: *Holtakat eltemetni.* Ha imádkozva kísérjük elhunyt testvérünket a temetőbe, jelen vagyunk a gyászistentiszteleten, szeretetet tanúsítunk iránta.

Az irgalmasság *lelki* cselekedetei ezek. 1. *Bűnösöket meginteni.* Ez főleg szülőknek, elöljáróknak a dolga. 2. *Tudatlanokat tanítani,* akik a hit dolgaiban járatlanok. 3. *Kételkedőknek jó tanácsot adni,* mikor pl. valaki nem tudja, milyen élethivatást válasszon. Egy jó tanács, melyet ti is adhatnátok: Imádkozzál buzgón 9 napon át Jézus szentséges Szívéhez s aztán kérdezz meg egy tapasztalt lelkiatyát. 4. *Szomorúakat vigasztalni,* bátorítani, az isteni gondviselésre figyelmeztetni őket, jó cselekedet. 5. *Bántalmakat békével tűrni.* Ha nem ingerülünk fel s nem mondunk sértő szavakat, átkozódásokat, ezzel mást sok felelősségtől óvunk meg. 6. *Ellenünk vétőknek megbocsátani.* Nagy vigasztalás arra, aki megbántott, de azután belátta hibáját, ha látja, hogy mi nem haragszunk rá, mindent elfeledtünk, s a régi szívességgel vagyunk hozzá. Mint örültek József testvérei, mikor látták, hogy József mindent megbocsátott nekik. 7. *Élőkért és holtakért imádkozni.* Ezt ti is s a legszegényebb ember is gyakorolhatja. Alamizsnát talán nem oszthattok, tanítani mást a jóra nem tudtok, de imádkozhattok másért, pl. a pogányok, bűnösök megtéréseért, haldoklókért, szegény lelkekért stb. Egy ártatlan gyermek igen sok jót tehet imádságával.

(Aláhúzott 143. k.) Mivel mutatjuk meg különösen, hogy szeretjük felebarátunkat? Hogy szeretjük felebarátunkat, azt különösen az irgalmasság testi és lelki cselekedeteivel mutatjuk meg.

Alkalmazás. Ó, mily buzgók voltak a szentek az irgalmassági cselekedetek gyakorlásában. Mennyi jót tett pl. a szegényekkel magyarországi szent Erzsébet! Igazi anyja volt minden szerencsétlennek, soha hiába nem fordult hozzá egy szegény sem. Maga kereste fel őket viskóikban, vitt nekik élelmiszereket, gondozta a betegeket, imádkozott a haldoklókkal, felöltöztette a halottakat

maga által készített ruhákba s alázatosan kísérte koporsójukat a temetőbe. Wartburg vára tövében, hol kastélya volt, kórházat építtetett s itt mindennap meglátogatta s ápolta a betegeket. Mikor egyszer éhínség volt a tartományban, naponkint 900 szegény számára süttetett kenyeret és magtáraiból az összes gabonát kiosztotta a szűkölködők között. Csupa szív volt a szegényekhez Páli szent Vince is. Gályarabokkal, lelenc gyermekekkel, aggastyánokkal, betegekkel s az elhagyott falusi néppel tömérdek testi-lelki jót tett. Egyszer egy gályarabnak maga vette föl láncait, hogy visszaszerezze neki a szabadságot. Szent Vince alapította az irgalmas testvérek társulatát, kik mai napig kórházakban, árvaházakban, iskolákban egészen az irgalmasság gyakorlásának élnek. Ti most még keveset gyakorolhattok az irgalmasság cselekedeteiből, de egyet-mást igen. Legyetek a szegények iránt mindíg szívesek és előzékenyek. Ha szüleitek megengedik, a helyett, hogy pénzeteket nyalánkságra költenétek, adjatok alamizsnát nekik. Ha otthon valaki beteg, legyetek segítségére, hozzátok ágyához, amire szüksége van, vigasztaljátok. Az iskolában segítsetek egymásnak, mutassatok jó példát. Imádkozzatok a pogány gyermekekért. „Boldogok az irgalmasok, mondotta Jézus, mert ők irgalmasságot nyernek." Kitől nyernek irgalmasságot? Istentől. Isten nem hagyja el őket, segítségükre lesz bajaikban, nem taszítja el őket az ítéletnél. „Bizony mondom nektek, amit egynek tettetek a legkisebbek közül, azt nekem tettétek" — így fog szólani a jókhoz Jézus az ítéletnél. Tartsuk ezt eszünkben, s ne mulasszuk el, amikor csak alkalmunk van, másokkal jót tenni.

3. ISTEN TIZ PARANCSOLATÁRÓL. AZ ELSŐ PARANCSOLAT.

Hogyan szól a főparancsolat? Miért mondjuk, hogy a főparancsolat a többit is magában foglalja? Aki igazán szereti Istent, az imádkozik, szentmisére jár, vallásos; aki pedig igazán szereti felebarátját, az nem lop, nem rágalmaz, szóval megtart minden más parancsolatot. A főparancsolatban tehát már benne van a többi is. Mivel azonban az emberek tudatlanok és rosszra hajlók, Isten még részletesen és pontosan is kihirdette, hogy milyen kötelességeink vannak Isten és az emberek iránt. (144. k.) Mely parancsolatban vannak meg bőven kötelességeink Isten és emberek iránt? *Kötelességeink Isten és az emberek iránt Isten tíz parancsolatában vannak meg bővebben.* (145. k.) Hogyan szól Isten tíz parancsolata? Kinek hirdette ki Isten a tíz parancsolatot? Tartozunk-e mi keresztények is megtartani? Az Úr Jézus kijelentette, hogy ezeket nekünk is meg kell tartani. „Ha az életre be akarsz menni, tartsd meg a parancsolatokat" — mondotta s felsorolta a tíz parancs főbb pontjait. Sőt még a pogányoknak is

meg kell ezt tartani. Ismerik? (Lelkiismeretük által megismerhetik.)

Ma Isten első parancsolatáról tanulunk. Hogyan szól?

„Én vagyok a te Urad Istened." Isten a mi legfőbb Urunk, mi mindnyájan tőle és érte kaptuk az életet. Azért tisztelnünk kell őt. Hogyan mutatjuk meg, hogy tiszteljük őt? Ha benne hiszünk, remélünk, ha szeretjük és imádjuk őt. És ép' ez az, amit Isten az első parancsolatban sürget. Isten az első parancsolattal azt parancsolja, hogy benne higyjünk és reméljünk, őt szeressük és imádjuk. **(Aláhúzott 146. k.) Mit parancsol Isten az első parancsolattal?** Hit, remény és szeretet együttvéve *az isteni erények.* Most ezekről lesz szó.

1. *(A hitről.)* Ha hiszünk Istenben, ezzel tiszteljük őt. Elismerjük róla, hogy igazmondó, nem csalhat és nem tévedhet. Elismerjük azt is, hogy ő a mi Urunk, s amit nekünk mond, azt készséggel fogadjuk el akkor is, ha gyönge elménkkel nem tudjuk felfogni. Azért az alázatos hit, jó cselekedet, érdemnek számít, de egyúttal szent kötelesség is. Mit mond Krisztus Urunk arról, aki nem akarja hinni azt, amit Isten kinyilatkoztatott? (9. k.) („Aki nem hisz, elkárhozik.") *(Kérdés: Miért tiszteljük Istent, ha hiszünk benne?)*

Sajnos, a bűnök a hit ellen manapság nem éppen ritkák. Egyesek inkább tudatlanságból, mások meg könnyelműségből súlyosan vétkeznek a hit ellen.

Igy vétkezik a hit ellen, *aki a hitigazságokkal nem törődik, vagy azokat saját hibájából kétségbevonja.* (Ki vétkezik a hit ellen?)

Talán ti is ismertek ilyet, vagy találkoztok majd később olyannal, aki nem törődik a hittel. Vallásos dolgokról nem szeret hallani, szentbeszédre nem jár, vallásos könyvet nem olvas. Pedig némelyik talán sokat összeolvas, ujságot, regényt, más könyveket, de ami a hitre vonatkozik, az unalmas neki. Aki így nem becsüli Jézus tanítását, az csakhamar elfelejti, hogy miért van a világon. Úgy él, mintha Isten, túlvilág nem is léteznék, s a halállal mindennek vége volna. A jó katolikusokat rajongóknak vagy bigottoknak nevezi. Ő maga alig imádkozik, templomba ritkán jár, szentgyónáshoz talán tíz évig se járul s ha a keresztlevelében nem volna, alig lehet megismerni, hogy katolikus. Némelyik annyira közömbös lesz, hogy azt mondja: a vallás mellékes, minden vallás egyformán jó, vagy egyformán hamis; az ember nem tudhatja, mi az igazság a vallásokban; protestánsnak lenni még jobb, legalább nem kell gyónni. Aki így beszél vagy gondolkozik, súlyosan sérti Istent. „A vallás mellékes?" Inkább ez a legfontosabb a világon. Mi végett vagyunk a világon? Aki Istent tiszteli, neki szolgál, az vallásos. Aki ezt nem teszi meg, az hiába él és örökre szerencsétlen lesz. Igaz az, hogy minden vallás egyformán hamis? Hogy a katolikus vallás az igaz vallás, ez olyan bizonyos, hogy csak az nem látja, aki nem akarja látni. „Nem tudjuk, mi igaz

a vallásokban." Aki imádkozik és komolyan keresi az igazságot, az előbb-utóbb rájön arra, hogy a katolikus vallás Istentől ered és igaz. Mert ki adta az embereknek a katolikus keresztény vallást? (12. k.) Jézus pedig az ő istenségét világosan kimutatta. Hogyan mutatta ki? (Csodákkal, jövendölésekkel, szent életével.) Lehet-e minden vallás, katolikus, izraelita, protestáns — egyformán igaz? Nem. A katolikus vallás úgy tanít, hogy Jézus Isten fia, Megváltó; az izraeliták ezt tagadják. A katolikus vallás szerint hét szentség van, a protestáns szerint kettő; a katolikus vallás szerint az Oltáriszentség Jézus szent teste, a kálvinisták szerint kenyér. Mindegyiknek igaza lehet? Épp oly kevéssé, mintha három gyermek közül az egyik azt mondja $2 \times 2 = 4$, a másik $2 \times 2 = 6$, a harmadik $2 \times 2 = 8$. — Hát ahhoz mit szóljunk, hogy jobb protestánsnak lenni, legalább nem kell gyónni? Ez olyan beszéd, mintha egy beteg azt mondaná: „Ne hívjátok hozzám ezt az orvost, mert ez nagyon komolyan megvizsgál s ha szükséges, keserű orvosságot is rendel. Inkább hívjátok azt a másikat, az csak egy kicsit társalog, rendel valami cukros vizet, aztán elsiet. Ez sokkal kényelmesebb." Okos beszéd ez? Akar az ilyen beteg egészséges lenni? — Vétkezik tehát, aki a hitigazságokkal *nem törődik.* És még kicsoda? „Aki azokat saját hibájából *kétségbevonja.*" Pl. azt mondja: „Hogyan lehet az, hogy Istenben három személy van?" — Miért kell hinnünk, hogy Istenben három személy van? Mert Isten kijelentette, Isten pedig mindig igazat mond. Néha azonban jó keresztségnek is jöhetnek eszébe ilyen gondolatok, pl. hogyan lehet az, hogy Jézus jelen van az Oltáriszentségben? Mit tegyünk ilyenkor? Keltsük fel a hitet. Jézus többet tud megtenni, mint én megérteni. Vétkezik-e az, aki küzd a kételkedő gondolat ellen? (Nem.) Csak aki tudva és készakarva, a saját hibájából vonja kétségbe azt, amit Isten kinyilatkoztatott, vétkezik a hit ellen. Igy jegyezzük meg: *A hit ellen vétkezik, aki a hitigazságokkal nem törődik, vagy azokat saját hibájából kétségbevonja.* Ki vétkezik a hit ellen? (Mindnyájan.)

Találkozhattok olyanokkal is az életben, akik a hit ellen beszélnek. Némelyik talán nem is tudja azt, hogy amit ő mond, az a hit ellen van, különösen, ha nem kapott jó vallástanítást, vagy más vallásban nevelkedett föl. Akkor nem vétkezik. De ha tudja ezt és *a megismert hitigazságok ellen beszél* vagy éppen gúnyolódik azok fölött, akkor súlyosan vétkezik a hit ellen.

A legnagyobb bűn pedig a hit ellen az, ha valaki a *hitet megtagadja.* Ez úgy történhetnék, ha valaki hitetlen társaságban van és gyávaságból mutatja, mintha ő se hinné azt, amit Isten kijelentett s az egyház tanít. Vagy az Oltáriszentség előtt nem hajt térdet. Mikor az Úr Jézus Kaifás előtt volt szenvedése éjjelén, szent Péter megtagadta őt. Igazán nem hitt szent Péter akkor az Úr Jézusban? (Szívében hitt.) Külsőleg azonban nem merte megvallani, miért? (Félt, hogy bajba kerül.) Nagy bűnt követ az

el, aki így külsőleg megtagadja hitét? Nagy bűnt. Jézus mondta: „Aki megtagad engem az emberek előtt, én is megtagadom őt Atyám előtt, ki a mennyekben van." Akad azonban olyan szerencsétlen is, aki egészen megtagadja hitét. Kijelenti, én többé nem vagyok katolikus keresztény, én protestáns vagy izraelita vagy pogány leszek. Az ilyen hittagadás borzasztó nagy bűn. Mit mondott Krisztus Urunk az ilyenről? (Aki nem hisz, elkárhozik.) Inkább meghalni, mint az igaz hitet megtagadni. Milliók és milliók inkább a legnagyobb kínok közt haltak meg, mint hogy hitüket megtagadják. Hogy hívjuk ezeket? (Vértanúk.) Most még egyszer összefoglaljuk, hogy: *Ki vétkezik a hit ellen?* (147. k.) A hit ellen vétkezik: 1. aki a hitigazságokkal nem törődik, vagy azokat saját hibájából kétségbevonja; 2. aki a megismert hitigazságok ellen beszél, vagy a hitet megtagadja.

(Kiről mondjuk azt, hogy a hitet megtagadja? Gondoljatok szent Péterre. Ki tagadja meg egészen a hitet? Mit mondott erről Krisztus Urunk? Hova jut az ilyen, ha meg nem tér? (Pedig ilyenek nagyon ritkán térnek meg.) Hogyan gondolkozik, aki kétségbe von valamely igazságot? Mindig bűn ez? Akkor is, ha az ördög kísérti ilyen gondolattal?)

A hitet elveszteni a legnagyobb szerencsétlenség. Úgy jár az ilyen ember, mint a hajó, melynek eltörött a kormányrúdja, elveszett a delejtűje. Ide-oda dobálják a hullámok, míg egy sziklán szét nem zúzódik. Nehogy mi is így járjunk, kerüljük mindazt, ami veszedelmes hitünkre. Különösen veszedelmes hitünkre, ha a katolikus hittel ellenkező dolgokat hallgatunk vagy olvasunk. **(Aláhúzott 148. k.) Különösen mi veszedelmes hitünkre?** Vannak, akik szeretnek gúnyolódni a hit, egyház, papok fölött. Az ilyeneket kerüljétek, másképp ti is hasonlók lesztek hozzájuk. Ha olyan könyv vagy ujság kerülne kezetekbe, melyben ellenséges megjegyzések vannak a pápa s az egyház ellen, tegyétek félre és ne vegyétek többé kezetekbe. Ami azokban van, az hazugság és rágalom. Nem katolikus hitűek szertartásain se szabad (fontos ok nélkül) részt venni.

2. *(A remény.)* Most áttérünk a második isteni erényre. Melyik az? (A remény.) Ha valaki valami jót vár, az „remél". A gyermekek *remélnek* karácsonyra ajándékot a kis Jézustól. A beteg *reméli,* hogy visszanyeri egészségét. Mit kell remélnünk Istentől? A legnagyobb jót: az örök ödvösséget és mindazt, ami annak elnyerésére szükséges. Vajjon mi szükséges különösen ahhoz, hogy elnyerjük az örök üdvösséget? Isten malasztja. Magunkra hagyatva sose tudnánk eljutni a mennyországba. A mennyországba azonban csak tiszta lélekkel szabad belépni. Szabad-e tehát annak, akinek nagy bűnök vannak a lelkén, remélnie a mennyországot? Szabad és kell is. Isten megígérte, hogy nem akarja a bűnös halálát, hanem hogy az megtérjen és éljen. Isten hű, megtartja amit megígért. Bármily nagy bűnös valaki, csak térjen meg, bánja meg bűnét — Isten kész megbocsátani. Milyen

nagy bűnös volt a jobb lator. Mikor élete utolsó órájában megtért és bizalommal Jézushoz fordult, mit felelt ez neki? („Még ma velem leszesz a paradicsomban.") Azért soha senkinek se szabad elcsüggedni. **(Aláhúzott 149. k.) Mit kell Istentől remélnünk?** Istentől remélnünk kell az örök üdvösséget és mindazt, ami annak elnyerésére szükséges.

Szabad-e földi dolgokat is remélni a jó Istentől? Pl. szabad-e a szegénynek gazdagságot, a betegnek egészséget remélni? Szabad, imádkozhatik is ezért, de mindig tegye hozzá: „Istenem, te jobban tudod, mi válik javamra." Lehet valakinek kárára a gazdagság? (Kevély, könnyelmű, keményszívű lesz. Pl. a dúsgazdag és Lázár.) Lehet valakinek káros az egészség? Lehet-e hasznos? (Igen, így tudja csak hivatását teljesíteni.) Földi dolgokat tehát annyiban remélhetünk Istentől, amennyiben boldogulásunkhoz szükségesek és örök üdvösségünket nem akadályozzák.

Ha remélünk Istenben, akkor tiszteljük őt. Elismerjük, hogy ő jóságos, hűséges és hatalmas. Elismerjük, hogy ő nem hideg zsarnok, hanem Atyánk, aki mindent meg akar adni nekünk, ami igazán jó és hasznos, s aki mindig tud rajtunk segíteni életben és halálban. Ha így gondolkozunk Isten felől, akkor tiszteljük őt s mennél jobban remélünk benne, annál inkább kész rajtunk segíteni.

Aki azonban nem remél, az sérti Istent és vétkezik. Így vétkezett pl. Kain és Júdás. Mindkettő nagy bűnt követett el. De azért nem lett volna szabad kétségbeesniök. Azt kellett volna gondolniok, hogy Isten jósága nagyobb, mint az ember gyarlósága. Aki megbánja bűnét, annak Isten, az Úr Jézus érdemeiért megbocsát. Ha valami bajban vagyunk, akkor se szabad azt gondolnunk — minek imádkozzam, Isten úgy sem hallgat meg ilyen bűnös embert, mint én? Inkább azt kell gondolnunk, hogy az Úr Jézus érdemeiért Isten mindig kész nekünk segíteni. Vagy elveszi rólunk a bajt, vagy ha az nem volna üdvös, erőt ad, hogy türelemmel viseljük el azt s annál nagyobb jutalmat ad a mennyországban. *Aki nem bízik abban, hogy Isten megbocsát neki és megsegíti őt* — az vétkezik a remény ellen. Ki vétkezik a remény ellen?

És még valaki. Aki nagyon könnyelmű, bűnt-bűnre halmoz, megtérni nem akar s azt hiszi, Istent s az ő fenyegetéseit nem kell komolyan venni. Ilyenek voltak Noé kortársai, akik Noé minden intésére azt mondták: „Eh, jó az Isten, nem kell félni tőle! Nem lehet az, hogy ő vízözönt küldene ránk." És tovább vétkeztek. Aki így gondolkozik, az vakmerően bizakodik. A remény ellen vétkezik — tehát — az, 1. aki nem bízik abban, hogy Isten megbocsát neki és megsegíti őt; 2. aki vakmerően bízik. *Ki vétkezik a remény ellen?* (150. k.) (Tudnál példát mondani az elsőre? Hát a vakmerő bizakodásra?)

3. *(A szeretet.)* Megemlítjük még röviden a 3-ik isteni erényt is. Melyik az? Ki vétkezik az Isten iránt való szeretet ellen?

Aki nem tartja meg Isten parancsolatait. Különösen, ha még nagy dologban se tartja meg és halálos bűnt követ el. Az ilyen azt mondja az ő tettével: Mit törődöm én az Istennel?! Ez rút hálátlanság! De egyes bűnök még különösen is ellenkeznek a szeretettel, így ha valaki Isten rendelése ellen zúgolódik. Isten olykor valami nehézséget küld ránk pl. betegséget, szegénységet. Ezt azonban nem szeszélyből, hanem a legszentebb okokból, a mi javunkra teszi. Némelyik ember nem akarja ezt belátni, elkeseredik, kifakad Isten ellen, nem imádkozik többé. Ez sérti Istent. Hiszen ő mindent javunkra intéz. Az Isten iránt való szeretet ellen vétkezik — tehát — az, aki Isten parancsolatait meg nem tartja vagy pedig Isten rendelése ellen zúgolódik. *Ki vétkezik az Isten iránt való szeretet ellen?* (151. k.)

Alkalmazás. Mi nem akarjuk Istent ilyen bűnökkel megbántani. Igérjük ezt most meg és indítsuk fel magunkban az isteni erényeket! Ki tudja szépen előimádkozni? Mondjuk mindnyájan.

4. ISTEN ELSŐ PARANCSOLATÁRÓL. II.

Mit parancsol Isten az első parancsolattal? (146. k.) Isten iránt való tiszteletünket a három isteni erénnyel fejezzük ki. De ezenfelül még Istent, mint teremtőnket és legfőbb Urunkat *imádni* is kell. Ma arról tanulunk, hogy mikor imádjuk Istent?

1. *(Az imádás fogalma.)* Minden, ami a világon szép és jó van, Istentől származik. Ki teremtette a világot? (34. k.) Isten tehát mindeneknek teremtője. Így fejezi ezt ki az apostoli hitvallásnak első ágazata. Hogyan szól ez? Mivel Isten a mi teremtőnk, azért legfőbb *Urunk* is. A mi sorsunk egészen az ő kezében van. Mi teljesen neki vagyunk alárendelve. Senki a világon nem kívánhat tőlünk annyi tiszteletet, mint a mindenható, végtelenül tökéletes Isten, a mi Teremtőnk és Urunk. Ha egy szobrász készít egy szobrot, azt teheti vele, amit akar, az övé. Ha egy kertész a saját kertjébe ültet egy fát, az a fa s ami rajt' terem, az övé. Így mi is egészen Isten tulajdona vagyunk, mindenünk tőle van s Isten az ő szent tetszése szerint rendelkezhetik velünk. Isten akarja, hogy ezt elismerjük s őt mint legfőbb Urunkat tiszteljük. Ha ezt megtesszük, akkor imádjuk Istent. **(Aláhúzott 152. k.) Mikor imádjuk Istent?** Istent akkor imádjuk, ha úgy tiszteljük őt, amint legfőbb Urunkat tisztelnünk kell.

Szabad-e Istenen kívül mást is imádni? Senkit. Senki sem állítható egy sorba Istennel. Minden más végtelenül alatta áll. Isten a mi Teremtőnk és végcélunk.

2. *(Az imádás megnyilvánulása.)* Az imádás, mint mélységes, tisztelettudó érzés szívünkben van. Az ember azonban nemcsak lélekből, hanem testből is áll. S amit igazán érzünk a szívünkben, az külsőnkön, magunkviseletén, mozdulatainkon is észrevehető. Hogyan vehető észre rajtunk, ha öröm van lelkünkben?

S ha fájdalom? Így az imádás is, mellyel lelkünkben hódolunk Istennek, külsőleg is megnyilvánul. Aki igazán Istent tartja legfőbb Urának, az gyakran *imádkozik* is hozzá. Dícséri, magasztalja jóságát, kéri kegyelmeit, hálát ad jótéteményeiért s fölajánlja neki szolgálatát. Imádkozni bármilyen külső helyzetben lehet. Imádkozhatunk állva, ülve, fekve, járkálva. De ha valaki úgy igazán, lelke mélyéből akar imádkozni, mit tesz? *Letérdel.* Mikor letérdelünk, megalázzuk, kicsivé tesszük magunkat Isten előtt. Így reméljük, hogy hamarabb meghallgat. Isten továbbá azt akarja, hogy az emberek ne csak titkon és egyedül, hanem közösen és nyilvánosan is tiszteljék őt. Ezért rendelte Krisztus Urunk a szentmisét, szentségeket s az egész külső istentiszteletet. Az anyaszentegyház pedig különféle szent jelek és cselekmény közt, úgynevezett *szertartások* mellett végzi az istentiszteletet, hogy az így ünnepies és tanulságos legyen a hívekre. Különösen mely napokon kell résztvennünk istentiszteleten? Vasárnap és ünnepeken. Vegyetek részt az istentiszteleten úgy, hogy ha valaki megfigyel benneteket, elmondhassa: „Valóban, ezen meglátszik, hogy Istent imádni és tisztelni jött a templomba." Egyik ifjúsági szentről, Berchmans szent Jánosról mondják, hogy már mint gyermek olyan bensőségesen, tisztelettudó testtartással imádkozott, mint egy megtestesült angyal. Szent Teréz pedig bevallja, hogy több éven át, mikor a szent áldozáshoz ment, bensőleg semmi vigasztalást nem nyert. Hideg és érzéstelen maradt, mint egy szobor. De azért külsőleg épp oly mozdulatlan és tisztelettudó maradt, mint egy térdelő szobor a templomban. És Isten ezt nagy érdemnek számította be neki. Ti nektek is érdemnek tudja be azt az Úr Jézus, ha legyőzve a gyermeki mozgékonyságot, nyugodtan, szerényen, lehetőleg mozdulatlanul imádkoztok a templomban. Figyeljetek ezután jobban erre.

(Aláhúzott 153. k.) Mivel mutatjuk meg, hogy Istent imádjuk? Hogy Istent imádjuk, azt azzal mutatjuk meg, ha imádkozunk, térdet hajtunk és a közös istentiszteleten részt veszünk.

3. *(Bűnök.)* Mivel Isten megparancsolta, hogy őt imádjuk s egyedül őt imádjuk, azért vétkezik az, aki nem tanúsít Isten iránt imádást és tiszteletet, vagy Isten helyett teremtményt imád. Így vétkezik Isten imádása ellen:

a) aki nem imádkozik. Az ilyen rest és kevély ember hasonlít ahhoz a gyermekhez, aki napról-napra csupán atyjának adományaiból és jóságából él, de azért nem találja érdemesnek, hogy csak köszönjön is atyjának, ha vele találkozik. Súlyosan vétkezik továbbá Isten imádása ellen:

b) aki a szent dolgokkal tréfát vagy gúnyt űz. Szent dolog pl. a szentmise, szentgyónás, Oltáriszentség s általában, ami a valláshoz tartozik. Aki ezek fölött gúnyolódik, az megvetést tanúsít Isten szent Fölsége iránt, mert ezek a szent dolgok mind Istentől származnak, sőt vele egészen egyek, mint pl. az Oltári-

szentség. Útálatos hálátlanság is az ilyesmi az Úr Jézus iránt, aki a kegyelemeszközöket s a vallást szeretetből, a mi üdvünkre adta s ezekben az ő szent vérének érdemeit közli lelkünkkel. Mikor Hofbauer szent Kelemen előtt Bécsben egy előkelő társaságban valaki szent dolgokkal tréfát űzött, a szent komolyan reá nézett s azt mondta: „Uram, ami fölött ön élcelődik, az sok vérbe került, még pedig nagyon drága vérbe". Ha ilyesmit hallotok, mutassatok ti is komoly arcot s esetleg jelentsétek is ki bátran, hogy szent dolgokról ilyen módon beszélni nem szabad.

A vallásgúnyolás gyakran már a földön kihívja Isten büntetését. Egy példa: Barcelona városában farsang végén három könnyelmű fiatalember papi ruhába öltözött s végigvonult az utcán, mintha az Oltáriszentséget vinnék beteghez. Mögöttük éjjeli korhelyek csapata haladt s egy istenkáromlásoktól hemzsegő litániát mondott az Oltáriszentség gúnyolására. Középen hordágyon cipelték egy társukat, ki a szentség föladására váró beteget játszotta. Így vonultak végig az utcákon a nélkül, hogy akadt volna egy rendőr vagy hivatalos személy, aki megakadályozta volna a botrányt. A menet egyszerre egy templomajtó elé ért, hol a hívek éppen szentségimádást tartottak. Mikor a hordágyon fekvő fiatalember a templomajtó elé ért, borzasztóan felkiáltott s vonaglani kezdett a belső fájdalomtól. Társai egy közeli gyógyszertárba vitték s egy jelenlevő orvos segíteni akart rajta, de csak annyit konstatálhatott, hogy az illető tényleg haldoklik s pár perc mulva meg is halt. Istenből nem lehet csúfot űzni. (Deutl. Exempelbuch 124.)

Vétkezik még Isten imádása ellen:

c) aki szentségtörést, babonát vagy bálványimádást követ el.

(154. k.) *Ki vétkezik Isten imádása ellen?* Isten imádása ellen az vétkezik: 1. aki nem imádkozik; 2. aki a szent dolgokkal tréfát vagy gúnyt űz; 3. aki szentségtörést, babonát vagy bálványimádást követ el.

Erről a három utolsó bűnről még valami keveset tanulunk.

a) Ki követ el *szentségtörést?* Aki, mint egy betörő, erőszakkal ragad magához valamit, ami Istennek van szentelve. Így Istennek szentelt dolgok a szentségek, oltár, szent edények, miseruha stb. Aki valamely szentséget méltatlanul vesz föl, pl. nincs éhgyomorral s mégis megy szentáldozáshoz, az szentségtörést követ el. Boldizsár, babiloni király a jeruzsálemi templomból elrabolt szent edényeket tétette asztalára, s ezekből ivott és részegeskedett. Ez is szentségtörés volt, Isten ezért halállal büntette. Istennek vannak szentelve egyes helyek is, pl. templom, kápolna, temető. Aki ilyen helyen gonosz dolgot cselekszik, pl. megölné embertársát, az szentségtörést követne el. Vannak még Istennek szentelt személyek is, pl. papok, szerzetesek. Aki ezeket bántalmazza vagy megöli, szentségtöréssel vétkezik. Általában azt mondjuk:

Szentségtörést az követ el, aki valamely szentséget méltatlanul vesz föl, vagy az Istennek szentelt helyeket, tárgyakat, személyeket meggyalázza. (155. k.) *Ki követ el szentségtörést?*

Az is bűn, ha valaki szent hivatalt, pl. plébániát, megszentelt tárgyat, pl. egy szentelt olvasót vagy más lelki dolgot, pl.

imádságot elad, vagy megvesz. Ezt szentségárulásnak (simoniának) nevezik.

b) Egy másik bűn Isten imádása ellen a *babona*. Ki vétkezik babonával? Isten sok dolognak adott valami titkos erőt. A kenyérben, amelyet megeszünk, az az erő rejlik, hogy testi életünket fönntartja. Milyen titkos erő van a gyógyfüvekben vagy gyógyforrásokban? Különféle betegségektől szabadítanak meg. Titkos erő van a szentségekben is. Ezek sok csodás kegyelmet közölnek lelkünkkel. Van valami erő a szenteltvízben is, megóv az ördög sokféle kísértése ellen. Mindezekbe a dolgokba Isten adta a különös erőt. Ha tehát ezektől várunk valami hatást, egészen jól gondolkozunk. Akadnak azonban olyan hiszékeny emberek is, akik pl. azt mondják, ha 13-an ülnek egy asztalnál, akkor egynek meg kell halnia. A tizenhármas szám szerencsétlenséget hoz. Igaz ez? Nem. Isten se a 13-as, se a 113-as, vagy bármely más számnak ilyen titkos erőt nem adott. Másik azt képzeli, hogy a négylevelű lóhere, vagy egy lópatkó szerencsét hoz neki. Vajjon Isten a mi szerencsénket egy törött lópatkóhoz fűzte? Némelyik fél a pénteki naptól, mert az szerencsétlenséget hoz. Miért hozna szerencsétlenséget? Talán, mert az Úr Jézus ezen a napon halt meg érettünk? Ez számunkra a legnagyobb szerencse. Némelyik még pénzt is fizet egy csaló jósnőnek, hogy vessen neki kártyát, vagy a tenyeréből olvassa ki a jövendőt. A között, hogy a kártyák az asztalon ilyen vagy olyan sorrendben feküsznek, meg a mi jövő sorsunk közt, van valami összefüggés? A vonalak közt, melyek a tenyerünkön vannak és sok jövő esemény között, van valami kapcsolat? Ezt csak ostoba ember hiheti. Vagy azt, hogy egy zöldtollú papagáj a csőrével kikeresi neki a jövőjét? Aki ilyesmiben komolyan hisz, az nemcsak ostobául cselekszik, de vétkezik is. Vétkezik azért, mert tiszteletlen Istennel szemben. Az igazság t. i. az, hogy Isten rendez és intéz mindent a világon, ő a mi egyedüli és legfőbb Urunk. A babonás pedig viselkedésével azt mondja: „Nem Isten kezében van minden, hanem sok függ pl. a 13-as számtól, vagy egy lópatkótól." Aki jósoltat magának, az mintegy így szól Istenhez: „Istenem, te úgy jelentetted ki a szentírásban, hogy a jövőt egyedül te ismered, előttem rejtve van az. Te egyedül vagy mindentudó. De én most mégis kifogok rajtad. A kártyák segélyével én is bepillantok a jövőbe". Így szólni vagy viselkedni Istennel szemben, tiszteletlenség. De egészen haszontalan erőlködés is az ilyesmi. Az, aki pénzért jósol, rendszerint becsapja a kíváncsiskodót. Ha pedig egyes esetben tényleg mondana neki valamit a jövőre nézve, amit ember nem tudhat, akkor az ilyesmi csak az ördögtől eredhet. A jövő ugyan az ördög előtt is rejtve van, de egyes most létező jelekből többre tud következtetni, mint egy ember. Ami azonban az ördögtől ered, abból jó reánk sose származhat. Az ördög gyűlöl bennünket. Különben is a leg-

súlyosabb sértés Istenre az, ha valaki mintegy hátat fordít neki, hogy az ördög segítségét vegye igénybe.

(156. k.) *Ki vétkezik* (tehát) *babonával?* Babonával az vétkezik, aki valamely dolognak oly titkos erőt tulajdonít, aminőt Isten annak nem adott.

c) (157. k.) *Kit nevezünk bálványimádónak?* Bálványimádónak azt nevezzük, aki valamely teremtményt Isten gyanánt imád, mint a pogányok. Mit imádtak pl. a pogányok Isten gyanánt? Napot, holdat, állatokat, érc- és kőszobrokat. Mit imádtak az izraeliták a Sínai-hegy alján Isten gyanánt? Ezért nagyon megbűnhödtek.

Alkalmazás. Vigyázzatok, nehogy a jövőben valaki babonás dolgokra vigyen benneteket. Imádkozzatok Istenhez és bízzatok őbenne. Jelenünk és jövőnk, földi és örök sorsunk Isten kezében van. Nincs emberi vagy ördögi ravaszság és erő, mely az Istenen kifoghatna. Ha Isten velünk van, nem árthat nekünk semmiféle bűbáj vagy varázsszer. Akit pedig Isten bűnei miatt meg akar büntetni, az az Isten sujtó kezét semmiféle szerencsét hozó szerrel ki nem kerülheti, hanem csupán őszinte megtéréssel. Az igazi keresztény csak Istentől fél és semmi mástól; csak Istenben bízik, nem üres hókusz-pókuszokban.

5. A SZENTEK TISZTELETÉRŐL.

Egyszer már tanultunk a szentekről. Ki emlékszik rá, miben áll a szentek egyessége? Hányféle egyház tartozik a szentek egyességéhez? Mivel segítenek rajtunk a szentek a mennyországban? (114—116. k.) Vannak más vallásúak, akik olykor szemrehányást tesznek nekünk katolikusoknak, hogy mi a szenteket, a boldogságos Szűz Máriát meg a képeket imádjuk. Azt mondják, nem helyes dolog az, hogy mi a szenteket tiszteljük, csak Istent szabad tisztelni és imádni. Hogy mi igaz ebben, majd meghalljátok ma.

1. *(A szentek tisztelete.)* Imádjuk mi a szenteket? Eszünk ágában sincs. Vagy a boldogságos Szűz Máriát talán? Semmiképen se. Aki ezt tenné, nagy bűnt követne el. Imádni egyedül kit szabad csak? (Istent.) Isten a mi legfőbb Urunk, s a szentek s a boldogságos Szűz Mária éppúgy Isten teremtményei, akik mindent tőle kaptak, mint mi. Az anyaszentegyház a szentek tiszteletéről — csak — azt tanítja, hogy a szenteket tisztelni jó és üdvös. **Mit tanít az anyaszentegyház a szentek tiszteletéről? (Aláhúzott 158. k.)**

A szenteket *tiszteljük,* ez egészen más, mint „imádjuk". Tiszteljük, az annyit tesz: örömmel és csodálattal gondolunk arra, milyen erényesek voltak, mily sok jót tettek az Úr Jézus iránti szeretetből, milyen türelmesek, alázatosak és tisztaszívűek voltak! Ezért aztán igen nagyra tartjuk őket, imádkozunk hozzájuk és még a képeiket is megbecsüljük . . . Jó és üdvös dolog-e

így tisztelni a szenteket! Az anyaszentegyház, t. i. a pápa és a püspökök, azt tanítják, hogy jó és üdvös. „Üdvös" azért, mert ha valaki többször gondol így a szentekre és imádkozik hozzájuk, az maga is könnyebben tud alázatos és tisztalelkű lenni s a mennyországba jutni, mint aki ezt nem teszi. „Jó", nincs benne semmi helytelen, mert hiszen már itt a földön is tiszteljük a jeles, magasállású, nagytudományú embereket és még inkább azokat, akiken látjuk, hogy igazán erényesek. Annál inkább illik a szenteket tisztelni, akik a mennyben vannak, s akik most már, mióta Istent színről-színre látják, olyan bölcsek, jóságosak, szeretetreméltók, hogy semmi fogyatkozás nem fér hozzájuk.

Mit tanít az anyaszentegyház a szentek tiszteletéről? Mit mondhatunk „anyaszentegyház" helyett? Miért üdvös tisztelni a szenteket? Miért mondhatjuk, hogy „jó" dolog, ha tiszteljük őket? Egy Petőfire büszkén és örömmel gondolnak a magyarok s március 15-én koszorút tesznek szobrára, mert szép verseket írt. Egy Munkácsy, Andrássy Gyula gróf neve sokáig fennmarad. De a szentek sokkal nagyobbat vittek véghez, mint ezek. Mert ahhoz, hogy valaki verset írjon, képet fessen, szónokoljon, csak természetes tehetség kell, amit Isten adott neki, de ahhoz, hogy szent legyen valaki, sok-sok küzdelem és hősi erények szükségesek. Most már meg tudnátok talán azt is mondani: Miért tiszteljük a szenteket? A szenteket azért tiszteljük, mert nagyon erényes életűek voltak. Igen, maga Isten is szerette, tisztelte, megdicsőítette őket. Itt a földön nem egyszer egészen különös kegyelmeket és vigasztalásokat adott lelkükbe, egyeseknek megjelent az Úr Jézus és kijelentéseket adott nekik, vagy imádságaikra betegeket gyógyított és sokféle csodát tett. Most a mennyországban pedig Istenhez egészen közel vannak a szentek s az ő közbenjárásukra feltűnő csodák történnek.

Szent Erzsébet, a magyar királyleány, gyakran látogatott meg egy közeli kolostort, hol férjének hamvai pihentek. (Reinhardsbrunnak hívták.) Itt volt egy egyszerű, de nagyon buzgó szerzetes testvér, akivel szent Erzsébet többször elbeszélgetett. Azon az éjjelen, mikor szent Erzsébet meghalt (nov. 19.), ez a testvér a templomban nagy fájdalmak között imádkozott. Nem sokkal előbb t. i. a malomban, ahol dolgozott, eltörte a karját és összezúzta a kezefejét. (Egy szélroham elindította a malmot, mikor javítani akarta.) Roppant fájt a keze és nyöszörgött, egyszerre csak nagy fényességben előtte állott szent Erzsébet, nyájasan szólt hozzá, megérintette a kezét s az rögtön meggyógyult. A szerzetes azután másnap hallotta meg, hogy szent Erzsébet azon éjjel meghalt.

Így tanuljuk meg: A szenteket azért tiszteljük, mert 1. nagyon erényes életűek voltak; 2. mert maga Isten is megdicsőítette őket. *Miért tiszteljük a szenteket?* (159. k.)

Mivel mutatjuk meg legjobban, hogy tiszteljük a szenteket? Azzal, 1. hogy példájukat követjük. Ha törekszünk mi is olyan

szelídek, kedvesek, türelmesek, vallásosak lenni, mint ők voltak. 2. Ha közbenjárásukat kérjük, vagyis ha imádkozunk hozzájuk, hogy az Úr Jézusnak ajánljanak minket. Mi t. i. csak közönséges bűnösök vagyunk, alig méltók arra, hogy Istenhez szóljunk, de a szentek az égi királynak, Istennek benső emberei és barátai. Az ő érdemeik és kérésük miatt Isten sokat megad, amit magunktól nem kapnánk meg.

Hogyan ismerik meg a szentek a mi imáinkat? Többféle módon. Részben Isten által, akit színről-színre látnak, s aki nekik sokat kijelent. Részben az őrangyal által. Vagy azt is teheti Isten, hogy sok dolgot ők maguk közvetlenül látnak a földön. És mennyire készek segítségünkre lenni! Szeretetük, szívjóságuk a földön is nagy volt, a mennyben pedig csak növekedett. „A szeretet nem szűnik meg soha" — mondja az apostol. **(Aláhúzott 162. k.) Miért kérjük** — tehát — **a szentek közbenjárását?** A szentek közbenjárását azért kérjük, mert imádságukkal sokat tehetnek érettünk Istennél.

2. *(Szűz Mária.)* Kit tisztelünk a szentek közül leginkább? A szentek közül leginkább a boldogságos Szűz Máriát tiszteljük. És miért tiszteljük a szentek közül leginkább a boldogságos Szűz Máriát? (Mert ő Istennek anyja.) Nagy dolog ez! Nagyobb rangot és méltóságot Isten senkinek sem adhat, mint neki adott. Ő közelebb áll Istenhez, mint bármelyik angyal vagy szent. Isten neki adta továbbá a legtöbb kegyelmet és Szűz Mária Isten kegyelmét a legnagyobb hűséggel használta, úgyhogy ő Istennek *legszentebb* teremtménye, az angyalok és szentek királynéja. Azért imádságával is legtöbbet tehet érettünk Istennél. A szentek közül — tehát — azért tiszteljük leginkább a boldogságos Szűz Máriát, mert ő Istennek anyja és imádságával legtöbbet tehet érettünk Istennél. **Miért tiszteljük a szentek közül leginkább a boldogságos Szűz Máriát? (Aláhúzott 161. k.)**

Amit egy szent se tudna Istentől megnyerni, azt még Szűz Mária megnyerheti. Azt mondják róla a lelki tanítók: ő a könyörgő mindenhatóság. Mit akarnak ezzel mondani? Hogy könyörgésével mindent megtehet. Kinek kérésére művelte Jézus első csodáját? Az Úr Jézus a földön maga is tisztelte édesanyját. Akarja, hogy mi is tiszteljük őt. A kereszten haldokolva szent Jánosnak, s az ő személyében mindnyájunknak mondja: Ime, a te anyád. Szűz Mária a mi égi anyánk, aki csupa jóság és kedvesség irántunk, aki forrón óhajtja földi és örök javunkat és sok-sok kegyelmet eszközöl ki számunkra. Azért nagyon tiszteljük őt, sokszor imádkozzunk hozzá s majd tapasztalni fogjuk segítségét életben és halálban. Mikor szent Teréz 12 éves leány volt, meghalt édesanyja. Teréz ekkor letérdelt sírva egy Szűz Mária-kép elé és kérte a Szűzanyát, hogy ezután már ő legyen neki édesanyja, segítse, védelmezze őt árvaságában. Később — mikor már nagyon előrehaladt az erényben — írta, hogy ez volt életé-

nek egyik legáldásosabb cselekménye s tömérdek kegyelmet vont le reá.

Szűz Mária után kit tisztelünk még leginkább a szentek közül? Szent Józsefet, mint az anyaszentegyház védőszentjét, azután szent István királyt, mint hazánknak védőszentjét és szent Imrét, aki az ifjúság védőszentje, s a mi védőszentünket, akinek nevét a keresztségben kaptuk. (Szent Józsefhez főleg a lelki tisztaság és jó halál kegyelméért imádkozunk.)

3. *(Képek, ereklyék.)* A szentek iránti tiszteletünket azzal is kimutatjuk, ha képeiket és ereklyéiket tiszteletben tartjuk. Még valami keveset ezekről is tanulunk.

Hogy a szentek többször eszünkbe jussanak, képeket készítünk róluk. Vannak képeink vagy szobrainkaz Úr Jézusról is. Ha bementek egy katolikus ember lakásába, a legtöbbször ott találjátok a boldogságos Szűz Mária képét és a feszületet. (Így kellene legalább lenni.) Mi a feszület? (A keresztrefeszített Jézus képe.) Néha látni Szentháromság-képet is. Vajjon az ilyen képeket azért készítik, hogy imádjuk azokat? Szó sincs róla. Azért készítik, hogy Istenre, Krisztus Urunkra és a szentekre emlékeztessenek bennünket. Ha ilyen képek előtt imádkozunk, nem a képhez vagy a szoborhoz fohászkodunk, hanem azokhoz, akiket a kép vagy szobor ábrázol. Hogyan tudunk ájtatosabban imádkozni, ha egy üres falra vagy a levegőbe nézünk, vagy pedig, ha egy szép szentkép van előttünk? A szentképeket — tehát — azért tartjuk tiszteletben, mert azok Istenre, Krisztus Urunkra vagy a szentekre emlékeztetnek és ájtatosságra indítanak bennünket. *Miért tartjuk tiszteletben a szentképeket?* (163. k.)

Most még valamit az *ereklyékről.*

Mivel a szenteket tiszteljük, azért azt, ami a földön maradt tőlük, mióta lelkük a mennybe szállt, szintén tiszteletben tartjuk. Mi az, ami így visszamaradt? Testük, csontjaik, ruháik. Ezek az ereklyék. Ha egy jó gyermek elveszti édesanyját, ami visszamaradt tőle, pl. az imakönyvet, olvasót, amit anyja használt, megbecsüli. Drága emlékek ezek neki. Gyakran kimegy a temetőbe is anyja sírjához, azt megkoszorúzza, ápolja. Ilyen szeretettel gondozzuk mi is a szentek ereklyéit.

Maradtak-e vissza ránk az Úr Jézustól is ilyen emlékek? Teste az Úr Jézusnak hol van? (A mennyországban, az Oltáriszentségben.) Ebből ereklye nincs. De a keresztfából, melyet szent vére öntözött, vannak ereklyéink. Más szenteknek már többféle ereklyéje maradt meg. Ezeket drága foglalatban gyakran oltárra teszik, hogy a hívek tiszteljék. Ilyen pl. szent István jobbkeze. Szabad az ereklyéket imádni? (Nem.) De talán a keresztfából maradt ereklyét? (Azt sem.) A szent ereklyéket csak tiszteletben tartjuk. Tiszteletben tartjuk pedig azért, mert azok Jézustól vagy a szentektől ránk maradt becses emlékek. *Miért tartjuk tiszteletben a szent ereklyéket?* (164. k.)

Összefoglalás, előkészületül a szentgyónáshoz. Most gondoljunk vissza még egyszer az első parancsolatra s próbáljuk felsorolni mind az idetartozó bűnöket. Mit parancsol Isten az első parancsolattal? (146. k.) Milyen bűnökről kell azért gondolkoznunk az első parancsolatnál, mikor a szentgyónáshoz készülünk? Azokról, melyek a hit, remény és szeretet ellen vannak, s az Isten imádása ellen. Ki vétkezik a hit ellen? (147. k.) És: mi veszedelmes hitünkre? (148. k.) Meg kell tehát gondolnunk: *Kételkedtem-e készakarva valamely hitigazságban? Beszéltem vagy gúnyolódtam-e a hit ellen? Hallgattam-e tetszéssel hitellenes beszédeket? Olvastam-e hitellenes dolgot? Szégyeltem-e hitemet megvallani?* (150. k.) Ki vétkezik a remény ellen? Azért meggondoljuk: *Bizalmatlan voltam-e Isten iránt? Vakmerően bizakodtam-e Istenben?* (151. k.) Ki vétkezik az Isten iránt való szeretet ellen? Itt meggondoljuk: *Zúgolódtam-e Isten ellen?* (154. k.) Ki vétkezik Isten imádása ellen? Ennél a pontnál meg kell gondolnunk: *Imádkoztam-e mindennap? Imádság közben gondoltam-e készakarva másra? Tréfát üztem-e szent dolgokkal? Hittem-e a babonában vagy cselekedtem-e ilyesmit?*

Ki tudná mind felsorolni? Első gyónóknak elég, ha ezt a kérdést megjegyzik: Imádkoztam-e mindennap? Csak aki közülük biztosan tudja, hogy ő más idetartozó bűnt is elkövetett, mondja meg a gyóntatószékben.

6. ISTEN MÁSODIK PARANCSOLATÁRÓL.

Ma megtanuljuk, ki vétkezik Isten második parancsolata ellen? Hogyan szól a második parancsolat?

1. *(Isten neve szent.)* Mindegyikünknek van neve. Némely embernek nagy vagy ismert neve van. Hallottátok ezt a nevet Horthy? Kire gondolunk, mikor e nevet említjük? (A személyre, aki azt viseli.) Mennél tiszteletreméltóbb, hatalmasabb, előkelőbb a személy, annál tiszteletreméltóbb az ő neve. Kinek van a legnagyobb, legszentebb neve? Istennek. Ő végtelenül több, mint minden hadvezér vagy király, ő a mi Teremtőnk és legfőbb Urunk, azért a neve is kell, hogy szent legyen előttünk. Jézus is így tanított minket imádkozni: „Szenteltessék meg a Te neved." Aki megsérti Isten szent nevét, az magát Istent sérti meg. Név és személy összetartoznak. Némely ember, sajnos, nem gondol arra, milyen szent Istennek neve s azt úgy ejti ki, mintha az egészen közönséges név lenne. Sőt olyan elvetemült is akad, aki becsmérli, gyalázza ezt. Az ilyen vétkezik a második parancsolat ellen.

Isten második parancsolata ellen az vétkezik, aki megsérti Istennek szent nevét. **(Aláhúzott 165. k.) Ki vétkezik Isten második parancsolata ellen?**

Most sorra vesszük az idetartozó bűnöket.

2. *(Könnyelmű kiejtés.)* Isten nevét kimondjuk, mikor imádkozunk, mikor segítségül hívjuk vagy hozzá fohászkodunk és tisztelettel reá gondolunk. Így szabad kimondani Isten nevét. Némelyik embernek azonban az a rossz szokása, hogy beszéd közben minduntalan ilyeneket mond: „Úristen, ki gondolta volna ezt?" Vagy: „Istenem, Teremtőm, Jézus, Mária." S kiejti e neveket minden tisztelet nélkül, könnyelműen. Az ilyen vétkezik. Mikor Mózes az égő csipkebokorhoz közeledett, onnan egy hang hallatszott: „Mózes, vesd le saruidat, mert ez a hely szent." S

Mózes elfödte arcát, levetette saruit lábairól s így közeledett mély tisztelettel a titokzatos bokorhoz. Amint az a tövisbokor Isten fenségét rejtette magában, úgy ez a szó is: Isten, valamiképp Isten lényét rejti magában, azért nem szabad könnyelműen kiejteni. Jegyezzük meg: *Istennek szent nevét az sérti meg: 1. aki Isten nevét könnyelműen mondja ki.* **(Aláhúzott 166. k.) Ki sérti meg Istennek szent nevét?**

3. *(Káromkodás.)* Még súlyosabb bűnök is történnek a második parancsolat ellen. Mikor az Úr Jézus a keresztfán haldokolt, ellenségei, a főpapok és írástudók *gyalázták* őt: „Hej, — mondották gúnyolódva — ha Isten fia vagy, szállj le a keresztről. Másokon tudott segíteni, magán meg nem tud." Így gúnyolták az Isten-Fiát. Volt egy rossz római császár, úgy hívják őt Hitehagyott Julián, aki, hogy Jézus Krisztust megvetetté tegye, csak „Galileainak" és „ácsfiának" nevezte. Aki — így — Istenről, Jézus Krisztusról vagy a boldogságos Szűz Máriáról gyalázó dolgot mond, *az káromkodással vétkezik.* **Ki vétkezik káromkodással? (Aláhúzott 167. k.)**

Ilyen káromkodások, fájdalom, ma is többször előfordulnak. Némely gonosz ember haragjában szidja az Istent, a Szűzanyát vagy a Szentséget. Elvadult, ördögi érzületnek jele az ilyesmi. Szörnyű bűn a káromkodás, mert a legnagyobb vakmerőség és durvaság piszkos szájjal nekitámadni Istennek, akitől mindenünk van, aki csupa jóság és szentség, s akit az angyalok az égben állandóan a legmélyebb tisztelettel imádnak. S mi haszna van annak, aki így káromkodik? Semmi, a dolga azért nem megy jobban. De a büntetés az ilyen bűnért nem marad el. Az Úr Jézus azt mondta: Az emberek minden haszontalan szóról számot adnak az ítélet napján. A káromkodásról talán nem? Az ószövetségben a törvény előírta, hogy aki káromolja az Úr nevét, halállal haljon meg; kövezze meg őt az egész sokaság. Isten, ki ezt a törvényt adta, ma is így tekinti ezt a bűnt s gyakran már a földön feltűnően bünteti — hirtelen halállal, vagy egyébként.

Halljatok egy erre vonatkozó történetet!

Egy keddi napon a plébánost egyik gazdához hívták, hogy annak 20 éves fiát lássa el a szentségekkel. Mikor a lelkiatya a betegszobába lépett, a legény hangosan fohászkodott: „Tisztelendő úr, most meghalok!" „No persze, — mondotta mosolyogva a plébános — nem megy az olyan hamar. Fiatal vagy még." „De nekem meg kell halnom" — ismételte a legény másodszor. „Csak azért képzeled ezt, — vigasztalta a plébános — mert még sose voltál komoly beteg." „Nem a' — mondta a legény — én tudom, hogy most meghalok." Most már a plébános is komolyan nézett a legényre s kérdezte a különös beszéd okát. „Megmondom őszintén, tisztelendő úr. Tegnapelőtt, vasárnap valamiért nagyon megharagudtam és borzasztóan káromkodtam — de úgy, hogy magam is megsokalltam. Egyszerre az a gondolatom jött, ez már sok volt. Isten most megbüntet. Igen megbántam mindjárt, de azért éreztem, hogy a büntetés nem marad el. Tegnap egy rozsdás szögbe léptem, ma éjjel aztán egész megdagadt a lábam, borzasztó forróságom van. Most meghalok." A legény példás buzgósággal vette fel a szentségeket s pár nap mulva meghalt. Vasárnap káromkodott, rákövetkező vasárnapon már a temetőben feküdt. (Deutl. Exempelbuch 113.)

Ha olykor káromkodást hallanátok, mondjátok magatokban: „Dicsőség az Atyának stb.", vagy: „Szenteltessék meg a te neved." Ha lehet, utasítsátok rendre a vétkezőt.

4. *(Átkozódás.)* Némely ember haragjában nem ugyan káromkodik, de *átkozódást* mond. „Az Isten verje meg", s más efféle csúnya kifakadásokkal mennykőt, ördögöt meg fenét emlegetve mutatja fölindulását. Sőt akad olyan is, aki türelmetlenségében magának kíván rosszat, pl. „Jaj, csak ne élnék." Az izraeliták a pusztában zúgolódtak Isten ellen, megfeledkeztek minden előbbi jótéteményéről s azt mondották: „Bárcsak haltunk volna meg Egyiptomban, vagy vesznénk el itt a pusztában, mint hogy Kánaánban az ott lakó óriások agyonüssenek bennünket." Ez is átkozódás volt. Átkozódással — tehát — az vétkezik, aki haragjában azt kívánja, hogy Isten rosszat tegyen neki vagy másnak. *Ki vétkezik átkozódással?* (168. k.)

Az ilyen kifakadásokat szigorúan tiltja az Isten. Az átkozódó sérti a köteles tiszteletet Isten, a mi legfőbb Urunk iránt, mikor őt az ő rossz kívánságainak eszközévé alacsonyítja le. Föltételezi a jóságos Istenről, hogy rögtön teljesít neki egy rossz kívánságot, mellyel ő máson a bosszúját akarja kitölteni. Minek képzeli az ilyen Istent? Súlyos bűn ez a felebaráti szeretet ellen is. Azért mondja a szentírás: „Az átkozódók nem fogják bírni az Isten országát." Akik másokat folyton átkoznak, azokra áldás nem várakozik se a földön, se a másvilágon, hanem az a mondás: „Távozzatok tőlem ti átkozottak."

Nagyon vigyázzatok, nehogy haragból ilyen átkozódó szavakat mondjatok. Aki mást átkoz, magát átkozza, aki mást áld, magát áldja.

5. *(Eskü.)* Talán már hallottátok azt, hogy ha valakit a bíróság elé idéznek tanúnak, az illetőnek esküdnie kell. A bíró elmondja s a tanú utána mondja az eskü szavait: „Esküszöm a mindenható és mindentudó Istenre, hogy a tiszta igazságot mondom." Ez annyit tesz: „Istent, aki mindent tud s akinek a hatalmában vagyok, hívom bizonyságul arra, hogy igazat mondok." Mikor a jegyesek a házasság szentségét veszik föl a templomban, kezüket a feszületre teszik és megesküsznek, hogy egymást halálig el nem hagyják. A végén azt mondják: „Isten engem úgy segéljen", vagyis ne segítsen, büntessen meg, ha ezt megszegem. Így esküsznek a katonák is bevonulásnál a zászló alá, vagy akik fontosabb hivatalt foglalnak el. Esküdni annyit tesz, mint Istent bizonyságul hívni, hogy igazat mondunk. **Mit tesz esküdni? (Aláhúzott 169. k.)**

Szabad-e esküdni a bíróság előtt, vagy a templomban? Szabad. Az eskü által tiszteljük Istent. Mintha azt mondanánk: Istenem, én hiszem azt, hogy te örök igazság vagy. De az eskü komoly és szent dolog, s aki ezt nem gondolja meg, vétkesen esküdhetik.

Így *vétkesen esküszik az:* 1. *aki szükségtelenül esküszik.*

Mikor Heródes előtt táncolt könnyelmű leánya, megesküdött neki: „Kérj tőlem bármit, megadom neked." Ez egészen szükségtelen volt, senki se kívánta tőle. Egy gyermek elbeszél valamit a másiknak, az pedig nem hiszi el. Erre az első megesküszik. Szabad ezt tenni? Jele ez annak, hogy az illető nem tiszteli Istent, máskülönben ilyen kicsiségben nem merné őt bizonyságul hívni. Még nagyobb bűn az, ha valaki *hamisan vagy kétséges dologban esküszik.* Amikor az Úr Jézus Kaifás főpap előtt volt, szent Péter apostol a főpap udvarában a tűz mellett melegedett. Ekkor többen mondták neki: „Ugyebár, te is az Úr Jézus tanítványa vagy?" Péter megijedt, hogy utóbb elfogják őt, azért tagadta ezt. Utoljára meg is esküdött, hogy nem ismeri Jézust. Milyen eskü volt ez? Ez nagy bűn volt. Mentségére csak azt hozhatjuk fel Péternek, hogy akkor éjjel teljesen megzavarta őt Jézus elfogatása, s hogy valóban életveszélyben volt. Másoknál nincsenek ilyen mentő körülmények, mégis megesküsznek hamisan. Az ilyenek a legnagyobb sértést követik el Istennel szemben és csúfot űznek belőle. Vagy azt képzelik t. i., hogy Isten nem szent és igaz s azért képes velük együtt hazudni, vagy hogy úgyse tudja, mit tesznek ők, tehát az Isten nem mindentudó, vagy pedig hogy nem tudja őket megbüntetni, tehát Isten nem mindenható vagy jóságos. Szóval a hamisan esküvő egészen hitetlen érzületről tesz bizonyságot s mikor azt mondja: „Isten engem úgy segéljen", önmaga fölött mondta ki a kárhoztató ítéletet. Azért Isten gyakran már a földi életben bünteti az ilyent. Egyik berlini tébolydában tartózkodott egy kereskedő, akire rábizonyult, hogy hamisan esküdött, amiért lecsukták, a fegyházban pedig megőrült. Ez mindenki előtt, akivel találkozott, jobbkezének három ujját, melylyel hamisan esküdött, fölemelte, aztán elkezdett zokogni, dühöngeni, jajgatni, úgyhogy nem lehetett lecsendesíteni, amíg egészen ki nem merült. Egy szomorú példa arra, hogyan bünteti Isten már itt a földön a hamis esküt. A hamis esküvel egyenlő bűn az, amikor valaki *kétséges* dologban esküszik. Ki esküszik kétséges dologban? Aki nem tudja biztosan, hogy is van a dolog, mégis megesküszik, hogy úgy van. Szent Péter apostol ezt a bűnét egész életén át siratta. A hagyomány szerint halálakor az arcán két oldalt mély barázdák voltak a könnyektől, arca szinte sebes lett a sok sírástól, térdei kérgesek voltak a sok imádságtól, úgy kért folyton bocsánatot az Úr Jézustól. Végül pedig megostoroztatta és keresztrefeszíttette magát érte.

Összefoglalás. Meg tudnátok mondani: (170. k.) *Ki esküszik vétkesen?* Vétkesen az esküszik: 1. aki szükségtelenül esküszik; 2. aki hamisan vagy kétséges dologban esküszik; még az is, 3. aki megesküszik, hogy rosszat tesz vagy a jót elhagyja. Valaki pl. megesküszik, hogy mást megöl, vagy arra, hogy sose bocsát meg másnak, vagy hogy nem megy soha templomba. Szabad ilyesmire esküdni? Még elhatározni se szabad ilyesmit, annál kevésbbé megesküdni rá. Ez gonosz visszaélés Isten szent nevével.

Kell-e az ilyen esküt megtartani? (Nem.) Heródes megesküdött leányának Salóménak, hogy bármit kér, megadja neki. Ez a gonosz teremtés most keresztelő szent János fejét kérte. Heródesnek ezt minden esküje mellett se lett volna szabad teljesíteni. Csak ha valaki jó dolgra megesküdött s nem akarja azt megtartani, vétkezik, mert esküszegő.

Alkalmazás. Eddig talán nem gondoltátok meg, milyen szent és komoly dolog az eskü. Legyetek ezután óvatosak. Ne esküdjetek. Tinektek erre semmi szükségtek nincs. Ha valaki nem hisz szavatoknak, mondjátok: Sajnálom, de a te kedvedért bűnt nem veszek a lelkemre, én nem esküszöm. Ne is hívjatok föl mást arra, hogy esküdjék meg, mert ez is bűn. Aki könnyelműen esküszik, az nem ritkán hamisan is esküszik és szerencsétlen lesz a földön is, meg az örökkévalóságban is. Ha valaha a bíróság elé kerülnétek, mindig a tiszta igazságot kell mondanotok, akár tetszik másnak, akár nem. Mert itt a tanú eskü alatt vall s a hamisan esküvőt nemcsak Isten, hanem a világi törvény is szigorúan megbünteti.

6. *(Fogadalom.)* Valamiképp hasonlít az eskühöz a fogadalom. Mikor Jákob Ézsau elől elmenekült s a szabad mezőn meghált, Isten egy látomással megvigasztalta. Ekkor Jákob fölébredve fogadalmat tett, hogy ha Isten őt újra szerencsésen visszasegíti, e helyen oltárt emel és áldozatot mutat be. Most is megesik gyakran, hogyha valaki bajban van, segítségül hívja Istent s megfogad valamely jócselekedetet. Pl. ha Isten most meggyógyít — mondja egy beteg — megfogadom, hogy Mária-Czellbe zarándokolok. Vagy: Ha Isten most megsegít, a templomperselybe teszek 10 koronát. Az még nem fogadalom, ha valaki gondolja vagy elhatározza, hogy valami jót tesz. Csak ha ezt külön, komolyan megígéri Istennek és pedig úgy, hogy bűnnek számítson neki, ha meg nem teszi. Arról mondjuk, hogy fogadalmat tesz, aki Istennek valami jócselekedetet ígér bűn terhe alatt. *Kiről mondjuk, hogy fogadalmat tesz?* (171. k.)

Helyes dolog fogadalmat tenni? Helyes és Istennek tetsző. Isten sokszor csodálatosan hallgatta meg a fogadalmat tevők imáit. De mivel a fogadalom megszegése bűn, még pedig ha fontos a dolog, nagy bűn, azért csak komoly megfontolás után szabad tenni, nem elhirtelenkedve. Legjobb mindig a gyóntatóatyát előbb megkérdezni.

Most már átvettük az összes bűnöket, melyekkel valaki megsértheti Istennek szent nevét. Istennek szent nevét az sérti meg: 1. aki Isten szavát könnyelműen mondja ki; 2. aki káromkodik vagy átkozódik; 3. aki vétkesen esküszik; 4. aki fogadalmát meg nem tartja. **Ki sérti meg Istennek szent nevét? (Aláhúzott 166. k.)**

Összefoglalás, előkészületül a szentgyónáshoz. Milyen bűnökről gondolkozunk Isten második parancsolatánál, mikor szentgyónás előtt lelkiismeretet vizsgálunk? Ki sérti meg Istennek szent nevét? (166. k.) Tehát kérdezzük

magunktól: *Isten és a szentek nevét könnyelműen mondtam ki? Káromkodtam? Átkozódtam? Szükségtelenül esküdtem? Hamisan esküdtem?*

Ki sorolja fel? Melyek ezek közül halálos bűnök? Ki emlékszik még az első parancsolattal ellenkező bűnökre?

7. ISTEN HARMADIK PARANCSOLATÁRÓL.

Ma megtanuljuk, mit parancsol Isten nekünk a harmadik parancsolattal. Hogyan szól?

1. *(Vasárnap.)* Tudjátok-e még, mi végett vagyunk a földön? Istent dicsőíteni, neki szolgálni, ez a legfontosabb teendőnk a földi életben. Aki ezt megteszi, örökre boldog lesz, aki ezzel nem törődik, elvész örökre. Az embernek azonban a bűnbeesés óta nehéz munkával kell magát fönntartania. Dolgoznia kell, hogy legyen mit ennie, legyen mivel ruházkodnia, s meg legyen, amire szüksége van. Megesik most már, hogy némelyik annyira belemélyed a földi dolgaiba, hogy megfeledkezik a legfontosabbról: Isten szolgálatáról. Isten azért a hét hét napja közül egyet fönntartott magának s azt akarja, hogy azt egészen neki szenteljük. Melyik ez a nap? (Vasárnap.) Ezt a napot az Úristen napjának nevezzük, mert ezt nem szabad a hétköznapok módjára eltöltenünk, hanem szent dolgokkal, lelkünk ügyeivel és Isten tiszteletével foglalkozva. Erről rendelkezik a harmadik parancs. Isten a harmadik parancsolattal azt parancsolja, hogy az Úristen napját, vagyis a vasárnapot szenteljük meg. **Mit parancsol Isten a harmadik parancsolattal? (Aláhúzott 172. k.)**

Az ószövetségben a szombat volt az Úristen napja. Mi keresztények azonban a vasárnapot üljük meg. Miért? Milyen nagy dolog történt az Úr Jézussal vasárnapon? Vasárnap reggel támadt fel, jelent meg apostolainak s végtelen örömmel árasztotta el szívüket. Ez a nap azért a legnevezetesebb lett életükben s mindíg örömnap gyanánt ülték meg. Még más fontos dolog is történt vasárnap. A Szentlélek e napon szállott alá s jött létre az anyaszentegyház. Azóta még szentebb lett előttünk a vasárnap. A világ teremtése alkalmával is történt valami az első napon, vagyis a vasárnapon. Ekkor mondta Isten: „Legyen világosság." Így minden vasárnap szent előttünk, mint az első teremtési napja az Atyának, mint föltámadási ünnepe a Fiúnak, s mint pünkösdi ünnepe a Szentléleknek. A keresztények az apostolok ideje óta szombat helyett a vasárnapot ülték meg. Így rendelték ezt az apostolok az Úr Jézus megbízásából.

Visszakérdezni: Az ószövetségben melyik nap volt a heti ünnep? Miért tartjuk mi keresztények a vasárnapot? Ki rendelte ezt így el?

2. *(Hogyan szenteljük meg?)* Most az a kérdés, **hogyan kell a vasárnapot megszentelnünk?** A vasárnapot úgy kell megszentelni, hogy 1. szentmisét hallgatunk, 2. köznapi munkát nem végezünk és másokkal sem végeztetünk. **(Aláhúzott 173. k.)**

A vasárnap elsősorban az Isten napja, őt kell e napon külö-

nösen tisztelnünk. Istent hozzá méltó módon tisztelni csak a szentmiseáldozat bemutatásával tudjuk. A szentmisében maga az Isten Fia száll alá oltárainkra, hogy a mi nevünkben a mennyei Atyát dicsőítse, jótéteményeiért hálát adjon, kikérje számunkra áldását és megengesztelje őt bűneinkért. Nincs a világon szentebb és tiszteletreméltóbb dolog, mint a szentmise. Semmire se tekint Isten nagyobb tetszéssel, semmi se szerez nekünk több áldást. Azért a legfontosabb vasárnapon az, hogy ájtatosan hallgassunk szentmisét. Ez alól csak igazán fontos ok menthet föl valakit.

Nagyon hasznos, hogy vasárnap a szentmisén kívül szentbeszédet is hallgassunk. Máskülönben hamar elfelejtjük a legfontosabb tanításokat és nem lesz erőnk elkerülni a bűnt. Nem jó jel valakire, ha nem szeret szentbeszédet hallgatni, az ilyennek lelkéből rendszerint hiányzik a megszentelő malaszt s Isten szeretete. Az Úr Jézus mondta: „Aki Istentől van (vagyis aki Isten gyermeke), az Isten igéjét hallgatja; ti azért nem hallgatjátok, mert nem vagytok az Istentől." A szentbeszédet figyelemmel és tisztelettel kell hallgatnunk, mert az egyház szolgája által az Úr Jézus szól hozzánk: továbbá a lelki előmenetel vágyával, nem csupán kíváncsiságból. Iparkodnunk kell azt meg is jegyezni és magunkra alkalmazni. „Boldogok, akik az Isten igéjét hallgatják és megtartják — mondotta Krisztus Urunk.

Visszakérdezés: Mi a legfontosabb teendők vasárnap? (Szentmise hallgatás.) Miért olyan fontos ez? Kinek a napja a vasárnap? (Az Úristené.) Miért mondjuk a vasárnapot az Úr napjának? (Mert e napon különösen kell Istent tisztelnünk.) Hogyan tudjuk Istent hozzá méltó módon tisztelni? (A szentmise által.) Ki tiszteli a szentmisében a mi nevünkben Istent? (Az Úr Jézus.) Azért a szentmise hallgatás a legnagyobb jócselekedet, amit vasárnap végezhetünk. A szentmise után milyen fontos teendőnk van vasárnap? (Hogy szentbeszédet hallgassunk.) Minek jele az, ha valaki nem szívesen hallgat szentbeszédet? Mit mondott az Úr Jézus? Hogyan hallgassuk a szentbeszédet? Vétkezik az, aki nagyon ritkán hallgat szentbeszédet, mert kevésbe veszi Isten igéjét.

Kívánatos még, amennyire lehetséges, hogy vasárnap a szentségekhez járuljunk, elmenjünk a litániára s ahol van, a keresztény tanításra, jó könyveket pl. bibliát, a „Szív" újságot vagy más vallásos folyóiratot olvasgassunk és az irgalmasság cselekedeteit gyakoroljuk. Részt vehetünk azonban ártatlan szórakozásokban is, hogy így felüdüljünk, csak a veszélyes és bűnös mulatozásokat kerüljük.

Alkalmazás. Aki így üli meg a vasárnapot, annak a rákövetkező egész hete szebb, derűsebb, boldogabb lesz. Érzi, hogy Isten vele van és megáldja őt. Az ilyennek egész élete szentebb lesz, nem felejti el, hogy mi végett van a világon, szolgál Istennek és üdvözül. De aki még vasárnapon sem tiszteli Istent, az nem szolgál neki hétköznap sem, Isten nélkül él és hal meg, Isten nélkül marad az örökkévalóságban is, szerencsétlen lesz örökre. Azért vigyázzatok a vasárnap megszentelésére egész életetekben. A hőmérőről le lehet olvasni, hideg van-e, vagy meleg; a vasárnap

megszenteléséről lehet megtudni, igazán keresztény-e valaki, vagy csak a neve az.

3. *(Köznapi munkák.)* Hogy időnk legyen vasárnap Istennel és lelki ügyeinkkel foglalkozni, bizonyos munkákat nem szabad végezni. Milyen munkákat nem szabad végezni? (Köznapi munkát.) Valami keveset még ezekről is megjegyzünk. Melyek a köznapi munkák? Olyanok, amelyeket testi erővel végzünk. Pl. fát vágni, mosni, sikálni, meszelni. Ilyen munkákat rendesen a szolgák, cselédek és napszámosok végeznek. Ide tartoznak a kézművesek munkái is, pl. cipész, szabó, asztalos, stb. munkái; s a földműveseké, pl. szántani, aratni. Ellenben tanulni, írni, számolni, zongorázni, rajzolni — szintén munkák, de mivel ezeket nem annyira a testünkkel, mint inkább a lelkünkkel végezzük, szabad vasárnap is végezni. Csak a testi munkák tilosak, a szellemi munka meg van engedve. A köznapi munkák — tehát — olyan testi munkák, amilyeneket rendesen szolgák, cselédek, napszámosok, kézművesek vagy földművesek szoktak végezni. **Melyek a köznapi munkák? (Aláhúzott 74. k.)**

Ha valaki maga nem végez ilyen munkát, de másnak pl. a cselédnek parancsol ilyet, vétkezik-e? Igen. Hát a cseléd vétkezik-e, ha megteszi? Egyszer-másszor vétek nélkül is megteheti, mert máskülönben bajba jutna s elküldenék őt. De ha mindig ilyen munkát kívánnak tőle s még szentmisére se engedik vasárnap, úgy nézzen más hely után. A házimunka, pl. főzni, takarítani — természetesen meg van engedve. Köznapi vagy szolgai munkát azonban vasárnap rendszerint nem szabad végezni. Ilyesmi nem hoz áldást. „Hat napon munkálkodjál — mondja Isten a szentírásban — és tedd meg minden dolgaidat. A hetedik napon pedig a te Urad Istenednek napja van, ne tégy akkor semmi dolgot, se te, se fiad és leányod, se szolgád és szolgálód." Vasárnap csak abban az esetben szabad köznapi munkát végezni, ha az okvetlenül szükséges. Tűzvész idején szabad oltani, vízáradás idején menteni, beteget gondozni, templomot, oltárt díszíteni vagy amire okvetlen szükség van s nem lehetett előbb elkészíteni, pl. ruhát. De aki *fontos ok* nélkül dolgozik vasárnap, bűnt követ el. **Csak mely esetben szabad vasárnap köznapi munkát végezni? (Aláhúzott 175. k.)**

Így rendelte Isten nemcsak azért, hogy neki szolgáljunk és lelki ügyeinkkel foglalkozzunk, hanem a test javára is. Hat napi munka után a test nagyobb pihenésre szorul, máskülönben korán elsorvad és meghal. Mit használ valakinek a vasárnapi munka, ha Isten tíz évet elvesz életéből? „Vasárnapi gyermekek" (t. i. akik vasárnapon születtek) szerencsések. Ti is lehettek ilyenek, tartsátok meg lelkiismeretesen a harmadik parancsot!

Összefoglalás, előkészületül a szentgyónáshoz. Milyen bűnökről gondolkozzunk Isten harmadik parancsolatánál, mikor a szent gyónáshoz készülünk? *Vasárnap szentmisét mulasztottam? Hanyagságból fölajánlás után jöttem vagy áldozás előtt elmentem? A templomban illetlenül viseltem magamat?*

Ki sorolja fel? Ki tudja még, milyen bűnök vannak Isten első parancsolata ellen? A második ellen?

8. ISTEN NEGYEDIK PARANCSOLATÁRÓL.

Most az a parancsolat következik, amely különösen a gyermekeknek szól. Melyik lesz az? (A negyedik.) Hogyan szól a negyedik parancsolat? A mai tanításra különösen figyeljetek!

1. *(A szülők jósága.)* A legtöbbnek közületek még életben van atyja és anyja. Hogyan hívjuk az atyát és anyát egy szóval? (Szülők.) Szerencsés gyermek, akinek még élnek a szülei. Senki a világon nem szeret titeket annyira, mint a szüleitek. Mennyi jót tesznek veletek! Dolgoznak kora reggeltől késő estig, hogy meglegyen minden, amire szükségtek van — étel, ruha, lakás stb. Ha csak maguk lennének s nem kellene nekik rólatok is gondoskodni, fele bajuk vagy gondjuk se lenne. S ha megbetegszik egy gyermek, hogyan aggódik miatta az apa és anya! Néha éjtszakákat átvirraszt beteg gyermeke mellett az anya és kisírja a szemét, ha nem tud segíteni. S mennyire igyekszik jóra vezetni gyermekét a szülő! Küldi őt iskolába, óvja a rossz pajtásoktól, buzdítja, hogy szerény, szemérmes, istenfélő gyermek legyen, mert tudja, hogy másképp szerencsétlen lesz itt is és a másvilágon. Isten után a gyermek legtöbbet szüleinek köszönhet.

Mivel a szüleink Isten után legnagyobb jótevőink, azért *kell őket tisztelnünk és szeretnünk.* **(Aláhúzott 177. k.) Miért kell szüleinket tisztelnünk és szeretnünk?** Szüleinket azért kell tisztelnünk és szeretnünk, mert ők Isten után a legnagyobb jótevőink.

Hogy a szüleinket tisztelnünk és szeretnünk kell s ha valamit mondanak nekünk, szót kell fogadnunk, ezt minden romlatlan gyermeknek megsúgja a szíve. Érzi, hogy hálátlan, semmirekellő lenne, ha még ezt sem tenné meg annyi szeretetért és jóságért! De hogy egy gyerek se mentegetődzhessék majd az ítéletnél tudatlansággal, azért hirdette ki Isten a negyedik parancsolatot. Ebben szigorú kötelességünkké teszi, hogy szüleinket tiszteljük, és nekik engedelmeskedjünk. *Mit parancsol Isten a negyedik parancsolattal?* Isten a negyedik parancsolattal azt parancsolja, hogy szüleinket tiszteljük, szeressük és nekik engedelmeskedjünk. **(Aláhúzott 176. k.)**

Istennek még az sem volt elég, hogy a parancsolatot adta. *Példát* is akart adni annak megtartására. Mikor az Isten-Fia a földre jött, 33 éves földi életéből 30 évet arra fordított, hogy szülei, t. i. édesanyja, Szűz Mária és nevelőatyja, szent József iránt a legnagyobb tiszteletet és szeretetet tanúsítsa. „Engedelmes vala nekik" — mondja a szentírás. Pedig Jézus mint gyermek is sokkal több volt, mint szülei. Mert mi volt Jézus? (Az Isten-Fia, a Mindenható.) Szűz Mária és szent József pedig, noha nagyon szentek, csak Isten teremtményei voltak. Az Úr Jézus

mégis alárendelte magát nekik, hogy példát adjon minden gyermeknek. Jaj annak, aki még ebből se érti meg, mit akar tőle az Isten! „Te talán több voltál, mint én?" — fogja tőle kérdezni az ítéletkor az Úr Jézus.

2. *(Kötelességek.)* Ti, azt hiszem, hálás és jó gyermekek akartok lenni. Hogyan mutatja meg azt egy gyermek, hogy szüleit tiszteli és szereti? Többféleképen. Pl. azzal, hogy vigyáz, nehogy megszomorítsa őket. Dávid királynak volt egy rossz, kevély fia, Absalom. Ennek nem tetszett, hogy atyja olyan sokáig él, s azt gondolta, bárcsak már meghalna, hogy ő lehetne a király. Végre hízelgő beszédekkel rávette a nép nagy részét, hogy lázadjon fel a király ellen. Dávidnak menekülnie kellett, hogy megmentse életét. Akkor nagyon sírt Dávid, hogy így viseli magát vele szemben az ő fia. Isten aztán meg is büntette Absalomot. Hogyan? (Hosszú hajával, melyre különösen büszke volt, csata után egy cserfaágon megakadt, s a katonák megölték.) Bizony, ma is akadnak gyermekek, akik szüleiket szomorítják, úgy hogy nem egy szülő időelőtt öreg, beteg lesz és meghal. Ti inkább azon legyetek, hogy örömet szerezzetek szüleiteknek. Mivel szerezhettek örömet? (Jó viselettel, szorgalmas tanulással, tisztelettel fogadjátok intéseiket, legyőzitek a kedvetlenséget, ha valami nehezebbet parancsolnak . . .)

Ilyen jó gyermek volt az *egyiptomi József.* Mindig csak azon volt, hogy örömet szerezzen szüleinek. Ha észrevette, hogy szülei szeretnék, ha elmenne és hozna nekik valamit, nem is várta, hogy parancsolják, kész örömmel megtette. Mindig kedvében járt atyjának. Ha szólt hozzá, figyelemmel hallgatta, ha elment hazulról vagy megjött, tisztelettel köszöntötte, ha kérdezett valamit, szerényen felelt, mindig nyilt, vidám arccal közeledett feléje. Hogy durva és dacos lett volna, vagy visszafeleselt volna, mint némely gyermek, sose fordult elő. Szerette is őt Jákob úgy, hogy mikor elvesztette őt, nem lehetett sehogysem megvigasztalni s majdnem meghalt bánatában. Mikor aztán később meghallotta, hogy József él, nem tudott hová lenni az örömtől. „Elég nekem, — mondotta — hogy József, az én fiam él, elmegyek, hogy meglássam őt, mielőtt meghalok."

S milyen szeretettel fogadta ekkor József! Már előbb küldött haza gabonát és ajándékokat, hogy segítsen atyjának az éhínség idején, most pedig mikor hallotta, hogy megérkezik, eléje sietett atyjának, aki egyszerű pásztor volt, míg József Egyiptom alkirálya, a legmélyebb tisztelettel nyakába borult és üdvözölte. Annyira nem szégyenelte atyjának egyszerűbb foglalkozását, hogy még a fáraó elé is elvezette őt, hogy bemutassa neki. Aztán mindennel elátta Jákobot s egy termékeny tartományt szerzett neki.

Lehet, hogy egyszer majd ti is segíthettek így szüleiteknek, ha azok bajban lesznek, ti meg talán jó módban. Meg akarjátok tenni? Addig pedig azzal mutathatjátok meg, hogy szeretitek

őket és hálásak vagytok, ha imádkoztok értük. Annyi jót, mint ők tettek veletek, ti sohase tehettek velük, azért kérjétek a jó Istent, hogy fizessen meg ő nekik jóságukért. Így jegyezzük meg: Hogy szüleinket tiszteljük és szeretjük, azt azzal kell megmutatnunk, hogy őket meg nem szomorítjuk, érettük imádkozunk és bajaikban segítjük őket. **Mivel kell megmutatnunk, hogy szüleinket tiszteljük és szeretjük? (Aláhúzott 178. k.)**

Emlékeztek még, hogyan mutatta ki egyiptomi József tiszteletét és szeretetét szülei iránt? (Nem szégyelte atyját, szerényen felelt neki, sok örömet szerzett neki stb.) Sajnos, akad gyermek, aki szülei miatt szégyenli magát. Megtörténik pl., hogy valakinek egészen alacsonysorsú, szegény szülei vannak, ő pedig gazdag, magas állású lesz . . . Akkor aztán nem akar többé tudni szüleiről, szégyenli, hogy azok nem olyan műveltek, vagy szegényes ruhájuk van stb. Ez bűn, mert útálatos kevélység és hálátlanság. Akad olyan rossz gyermek is, aki szüleiről megvetőleg vagy gúnyolódva beszél, leszólja őket és kibeszéli hibáikat. Ilyesmi is bűn Isten előtt. (Hiszen lehet az, hogy némely szülőn feltűnő hibák is vannak; volt pl. nem egy olyan szerencsétlen gyermek, akinek atyja vallástalan, vagy éppen iszákos, káromkodó ember . . . A jó gyermek ilyenkor azt gondolja, ő számomra mégis csak Isten helyettese, azért tisztelni akarom őt, mint ahogy a sáros feszületet is tisztelni kell. Ahelyett, hogy megvetném őt, inkább imádkozom érte, hogy megtérjen s igyekszem jó példát adni neki. Ki tudja, milyen nagy bánat miatt lett ilyen? Vagy talán a nagy gond és sok munka miatt nem ért rá templomba járni s elfeledte a hitet . . . Nem egy jó gyermek lett már mentőangyala szüleinek!)

Egészen bűnös dolog végül a tisztelet és a szeretet ellen, ha egy gyermek dacos és duzzog szüleivel szemben, nekik haragos arcot mutat, velük felesel, szót nem fogad, sőt még rosszat kíván nekik, vagy éppen bántalmazza őket. Mindez hálátlan és vallástalan érzület jele, kihívja a rossz gyermekekre Isten haragját.

3. *(Jutalom és büntetés.)* Az ilyen gyermekre már itt a földön szégyen és gyalázat vár, minden tisztességes ember útálattal fordul el tőlük. De az Úr Isten is gyakran már itt a földön megbünteti őket. Amilyen mértékkel mértek ők, olyannal mérnek vissza nekik. Amint ők megkeserítették szüleik életét kiskorukban, úgy keserítik majd meg mások az ő életüket, ha tehetetlenek lesznek. A legszigorúbb büntetés azonban a másvilágon vár rájuk. „Átkozott, aki atyát vagy anyját nem tiszteli" — mondja Isten a szentírásban, vagyis a rossz gyermeknek nagyon kell félnie, hogy elkárhozik. Így jegyezzük meg: Azokra a gyermekekre, akik szüleiket nem tisztelik, az emberek előtt szégyen és gyalázat vár, Istentől pedig büntetés vár a földön és a másik világon. **(Aláhúzott 180. k.) Mi vár azokra a gyermekekre, akik szüleiket nem tisztelik?** Viszont azoknak a gyermekeknek, akik szüleiket tisztelik, Isten áldást és boldogságot ígért.

Isten megáldja őket, hogy boldogok legyenek a földön (mint az egyiptomi Józsefen is láthatjátok) s örök boldogságot ad nekik a másvilágon. (Aláhúzott 179. k.) **Mit ígért Isten azoknak a gyermekeknek, akik szüleiket tisztelik?**

Alkalmazás. Most gondolkozzatok kissé, hogyan viselkedtetek eddig szüleitekkel szemben? Nem történtek-e súlyos botlások a tisztelet, szeretet, engedelmesség ellen? Szent Ágoston beszéli, hogy mikor édesanyja, szent Monika halálán volt, akkor gyengéden azt mondta neki, hogy soha se hallott Ágostonnak szájából egy dacos vagy sértő szót. Édesanyjának ez a mondása nagyon megvigasztalta szent Ágostont. Ha a ti édesanyátok vagy atyátok most halálos ágyra kerülne, mondhatna-e rólatok valami hasonlót? Becsüljétek meg szüleiteket, amíg élnek. Jöhet idő még, hogy a kezetekkel emelnétek ki őket a sírból, de nem lehet.

4. *(Elöljárók.)* Ha egy gyermeknek meghalnak szülei, *gyámot* vagy nevelő apát rendelnek melléje. Kell-e ennek is engedelmeskedni? Igen, mint a szülők, úgy ő is Isten helyettese. Tanítani gyermekeiket a szülők vagy nem tudják, vagy nem érnek rá. Hova küldik azért őket? (Iskolába.) A *tanítók* sokat fáradnak a gyermekekkel s azzal, hogy tanítják és nevelik őket, nagy jót tesznek velük. Kell-e azért őket is tisztelni és szeretni? A jó gyermek többször imádkozik értük. Nagyobb gyermekek, akik az iskolából kimaradnak, gyakran valami mesterséget tanulnak. Akik segítik őket, hogy a szükségest megtanulják, azok az ő *mestereik.* Gyámok, tanítók, mesterek, egyszóval *elöljáróink.* Nekik is épp úgy, mint a szülőknek, engedelmességgel tartozuk. (Az *öreg* emberek nem elöljáróink ugyan, mégis illik őket tisztelni, szolgálatkésznek lenni hozzájuk. Nagyon rossz jel egy gyermekre, ha gyenge, reszkető vagy rosszul halló öregeket kigúnyol. Ilyesmit sose tegyetek!) Isten egyeseket még azzal bízott meg, hogy gondoskodjanak az emberek lelki javáról, hogy azok megismerjék a hitet, fölvehessék a szentségeket s bejussanak a mennyországba. Ezek a mi lelki elöljáróink. Ki legfőbb lelki elöljáró? (A pápa.) Kitől kapta hatalmát? (Az Úr Jézustól.) Neki lelki dolgokban úgy kell szót fogadnunk, mint magának az Úr Jézusnak. Kik a pápa után még lelki elöljáróink? (A püspökök és a lelkipásztorok.) Ők a mi *egyházi* elöljáróink. Vannak-e *világi* elöljáróink is? Kik ezek? Különféle hatóságok, pl. a miniszterek, bírók, polgármester stb., akiknek földi jólétünkről kell gondoskodniok. Nekik is engedelmeskednünk kell, nemcsak azért, mert máskép nem lenne rend és békesség az emberek közt, hanem mert Isten, a mi legfőbb Urunk, így akarja.

Azt, amit most hallottatok, röviden így jegyzitek meg: Szüleinken kívül még egyházi és világi elöljáróinknak kell engedelmeskednünk. (181. k.) *Szüleinken kívül még kiknek kell engedelmeskednünk?*

(Hogy kik legyenek a mi világi elöljáróink, pl. miniszter, bíró, stb., meg hogy hogyan kormányozzák az országot, milyenek

legyenek a törvények, abba van nekünk is beleszólásunk. A képviselőket t. i., akik a törvényeket hozzák, aztán meg némely elöljárót a polgárok *választják*. Ha nagyok lesztek, ti is választhattok majd. A választás komoly és fontos dolog. Amilyenek a képviselők, olyanok leszek a törvények, s amilyen az elöljáró, olyan lesz a hivatala is. Azért kötelességünk megbízható, vallásos embereket választani.)

Tartozunk-e szüleinknek és elöljáróinknak mindenben engedelmeskedni? Mikor az apostolok Jeruzsálemben prédikáltak, a zsidó elöljárók elfogatták őket és szigorúan megtiltották nekik, hogy tovább is tanítsanak a megfeszített Jézus nevében. Az apostolok azonban mitsem törődtek ezzel a tilalommal és tovább is tanítottak. Akkor újra elfogták őket s a főpap keményen megdorgálta az apostolokat. „Nem megtiltottuk-e nektek, hogy ne merjetek többet Jézusról prédikálni? — mondotta nekik. Szent Péter apostol pedig így felelt: „Istennek inkább kell engedelmeskedni, mint az embereknek." Helyesen tették az apostolok, hogy nem törődtek a tilalommal? (Helyesen.) Ki parancsolta meg nekik, hogy tanítsanak? (Az Úr Jézus.) Az elöljáróknak azért nem volt joguk megtiltani a tanítást. Ha most egy világi elöljáró azt kívánná tőlünk, hogy szakadjunk el a római pápától és legyünk protestánsok, meg kellene tenni? Hát ha egy szülő azt mondaná gyermekének, hogy hazudjon, lopjon? Szüleinknek és elöljáróinknak abban az esetben nem szabad engedelmeskednünk, ha olyasmit kívánnak tőlünk, ami Isten akarata ellen van. (182. k.) *Mely esetben nem szabad szüleinknek és elöljáróinknak engedelmeskednünk?*

Összefoglalás, előkészületül a szentgyónáshoz. Milyen bűnökről vádolhat lelkiismeretünk Isten negyedik parancsolatánál, mikor a szentgyónáshoz készülünk? *Szüleimet megszomoritottam? Nagyon? Szüleimet szégyenlettem? Szüleimet megvetettem? Szüleim hibáit kibeszéltem? Szüleimhez durva és dacos voltam? Szüleimmel feleseltem? Szüleimnek szót nem fogadtam? Szüleimnek roszszat kivántam?*

Próbálja valaki még egyszer felsorolni! Első gyónóknak elég, ha ezt a 2 bűnt megjegyzik: *Szüleimet megszomoritottam? Szüleimnek szót nem fogadtam?*

Gondoljunk még vissza a bűnökre Isten három első parancsolata ellen.

9. ISTEN ÖTÖDIK PARANCSOLATÁRÓL.

Mit mondott Isten, mikor az első embert akarta megteremteni? („Alkossunk embert a mi képünkre.") Az ember tehát Istennek képmása s azért értékesebb, mint minden állat s minden drágakő. Ami értékes, arra vigyázunk, hogy el ne vesszen. Az embert Isten azért alkotta, hogy *éljen*, s meg ne haljon, el ne pusztuljon.

Sajnos, az ember nem értette meg Istennek jóságos szándékait. Hogy történt az, hogy *a halál* lett úrrá az ember fölött? (Az ördög elcsábította az ősszülőket. Igazságos büntetés folytán

ekkor elvesztették a lelki életet, később testi életüket is.) Az ördög irígysége folytán jött a világra a halál.

A bűnbeesés óta az ember testi életére folyton leselkednek az ellenségek: betegségek, szerencsétlenségek, nehéz gondok, rossz emberek rövidítik meg életünket. Némely gyöngehitű ember úgy elcsügged bajaiban, *hogy maga dobja* el az életet magától. Hát lelki életünknek kik az ellenségei? Az ördög, a romlott társak.

Isten azonban tilalomfát állított fel minden ilyen törekvés elé, mellyel valaki magának, vagy másnak élete ellen tör. Aki felebarátjának vagy önmagának testi vagy lelki életében kárt tesz, annak a mindenható Istennel gyűlik meg a baja. Hányadik parancsolattal tiltja Isten, hogy kárt tegyünk a magunk vagy másnak életében? Hogyan szól az ötödik parancsolat?

(Aláhúzott 183. k.) Ki vétkezik Isten ötödik parancsolata ellen? Isten ötödik parancsolata ellen az vétkezik, aki felebarátjának vagy önmagának testi vagy lelki életében kárt tesz.

Ma az idetartozó bűnökről tanulunk részletesen.

1. *(Más testi élete.)* Ki volt az első a földön, aki embert ölt? Milyen rossz indulat vitte Kaint a gyilkosságba? Irígység, harag . . . Mit mondott neki Isten a gonosztett után? „Öcsédnek vére bosszúért kiált fel hozzám. Légy átkozott és bujdosó egész életedre." Aki tehát erőszakosan elveszi másnak életét, az *égbekiáltó* bűnt követ el. Ezzel kihívja magára Istennek legszigorúbb büntetését.

Miért bünteti meg és zúzza össze Isten az ilyen gonosztevőt?

Mit szólna ahhoz egy atya, ha gyermeke az ő szeme előtt összevagdalna egy drága festményt, melyen az atya arcképe van? Az ember Istennek élő képmása, azért Isten ellen támad, aki embertársa életére tör. Nem szentségtörő merénylet-e összezúzni egy Krisztus-szobrot? Az ember Istennek élő szobra, aki elpusztítja embertársa életét, mintegy Istenre magára emel gyilkos kezet. Azért mondja Isten a szentírásban: „Aki embervért ont, ontassék annak vére, mert az ember Isten képére alkottatott."

De felebarátjának is nagy és helyrehozhatatlan kárt okoz a gyilkos. Mi ér többet, vagyon vagy élet? Ha elvész az élet, vége minden földi jónak. Némely gazdag kész volna százezreket adni, hacsak pár hónappal meghosszabbíthatná életét.

Isten továbbá azért adta a földi életet, hogy *előkészüljünk az örökkévalóságra.* Minden nap, minden percben új érdemeket szerezhetünk és gyarapíthatjuk égi kincseinket. Sokszor egy óra is döntő lehet örök sorsunkra. A jobb lator egy óra alatt szentté lett és üdvözült. A gyilkos pedig elveszi áldozatától a drága életidőt s ezzel örökkétartó kárt okoz neki. Sőt mi történhetik a megölt ember lelkével, ha az nem is gondolt a közeli halálra és éppen halálos bűnben volt? Elkárhozik. Örök szerencsétlenségbe taszította a gyilkos.

Mindebből látszik, hogy az igazságos Isten előtt borzasztó nagy bűn a gyilkosság, mely kihívja a bűnösre Isten büntetését. Emlékeztek a bibliából egyesekre, kiket Isten megbüntetett a gyilkosság miatt? Kain földönfutó lett, Fáraó vízbe dobatta a kisdedeket, maga is vízbe fulladt. Ácháb és Jezabel megölették Nábotot, ők is megölettek, vérüket a kutyák nyalták fel.

A francia forradalom idején a köztársaságnak egyik legkegyetlenebb vezetője volt Robespierre, egy vallástalan ügyvéd. Ezreket mészároltatott le. Végre ő is vérpadra került. Elfogatásakor öngyilkos akart lenni, de a pisztoly, mellyel magára lőtt, csak állkapcsát rombolta szét. Reszketett a fájdalomtól, mikor a vérpadra vitték. Halálsápadt arcát, rémült szemeit látva, így szólt hozzá egy jelenlevő: „Robespierre, látod, mégis van Isten." Nemsokára leütötte fejét a bárd.

Szabad-e állatokat megölni? Igen. Noha ezek is Istentől kapták életüket s azért Isten tulajdonai, mégis megölheti őket az ember, mert Isten az alsóbbrendű teremtményeket, így az állatokat is, az ember miatt alkotta s az embernek hatalmába adta azokat. Csak mit nem szabad tenni az állatokkal? Ok nélkül kínozni. Ilyesmi rossz érzület jele s bűnös visszaélés az Istentől nyert hatalommal az állatvilág fölött.

Vajjon sose lehet megengedett embert ölni? Másnak életét bűn nélkül elveheti: 1. a törvényes elöljáróság, amikor gonosztevőket büntet; 2. a katona, ki az ellenséget a haza védelmére a háboruban megöli; 3. ha valaki nekünk támad s másképp nem tudjuk megmenteni életünket.

Akad olyan, aki nem öl ugyan meg késsel mást, mégis súlyosan vétkezik másnak élete ellen. Így, aki felebarátjának egészségét megrontja. Egyik mészáros pl. kiméri valamely elhullott, beteg tehénnek húsát. Akik esznek belőle, megbetegszenek. Egy kereskedő hamisított lisztet, teát, fűszereket árul. Egy tejárus piszkos lével higított tejet ad el, a kisgyermekek halálos betegek lehetnek tőle. Némelyik oktalan ijesztgetéssel, rossz tréfákkal árt a kisgyermekeknek. Bűn-e a veszekedés is? Súlyos bűn is lehet. Durva szavak, bántalmak gyakran fájóbb sebet ütnek rajtunk, mint a kés. Némelyik egészen búskomor és beteg lesz a szívfájdalomtól s még életét is megútálja.

Mindeme bűnök tehát beleütköznek Isten ötödik parancsolatába s kihívják büntetését. Jegyezzük meg: Felebarátja testi életében az tesz kárt, aki felebarátjának egészségét megrontja, vele durván bánik, vagy őt megöli. **(Aláhúzott 184. k.) Ki tesz kárt felebarátja testi életében?**

Ki követte el az első gyilkosságot? Mit mondott ekkor Isten? Miért hívja ki a gyilkosság Isten büntetését? Csak testében tesz kárt másnak, aki gyilkol? Kire emlékeztek, hogy Isten megbüntette gyilkosság miatt? Csak aki megöl mást, vétkezik felebarátja testi élete ellen? Hogyan ronthatja meg valaki egészségét? Hallottatok-e már valamit a *párbajról?* Ketten megharagusznak egymásra, egy megbeszélt helyen összejönnek s fegyverrel mennek egymásnak.

Szabad ezt tenni? Ilyesmi gyilkosság, legalább lélek szerint. Akik párbajt vívnak és abban segédkeznek, azok ki vannak zárva az egyházból.

Alkalmazás. Ügyeljetek magatokra, hogy fékezzétek a szívetekben ébredező rossz indulatokat, különösen a haragot. Némely gyermek haragjában rúg, harap, üt s úgy viselkedik, mint egy állat. Az ilyennek később is úgy elveheti eszét a szenvedély, hogy tönkreteszi magát és mást. Jézus miértünk szótlanul tűrt el ütéseket, köpéseket, arculcsapást. És mi, hitvány bűnösök, nem tudnánk egy kis bántalmat erős lélekkel elviselni? Az az erős gyermek igazán, aki önmagán tud uralkodni és soha nem engedi magát bűnös szavakra vagy tettekre ragadtatni!

2. *(A magunk testi élete.)* Gondoljunk most arra, hogyan vétkezhet valaki saját testi élete ellen?

Szabad-e önmagunkat megölni? Kire emlékeztek a bibliából, hogy megölte magát? Júdás bűne a mai vallástalan világban is gyakran megismétlődik. Még a gyermekek közt is akadnak olyan könnyelműek, akik öngyilkossággal fenyegetődznek, ha büntetik, vagy baj éri őket! Miért gonosz dolog az öngyilkosság?

Isten azt mondja: „Ne ölj." Az öngyilkos pedig öl. Magát öli meg. Ezzel durván megbántja Istent. Életünk nem úgy a mienk, hogy azt tehetnénk vele, amit akarunk. Életünk minden napját, testünk-lelkünk minden tehetségét Isten dicsőségére, lelkünk megmentésére kell felhasználnunk. Minden nap egy-egy lépést kell tennünk előre Isten, a mennyország felé. Az életidő azért annyit ér, amennyit Isten s a mennyország. Az öngyilkos pedig mint értéktelen hitványságot dobja Isten elé az életet s azt mondja: „Nem kell. Tartsd meg magadnak." Az ily hálátlanság durván sérti Istent s kihívja haragját.

Az öngyilkos egyébként nemcsak gonoszul, hanem bolondul is cselekszik. Földi életét valami baj miatt elviselhetetlennek tartja. Azért menekülni akar a bajból. Megmenekül? Hova jut annak lelke, aki öngyilkos módon hagyja el az életet? Földi kínból — örök kínba, földi gyötrelmekből a pokol tüzébe, földi gyalázat elől örök gyalázatba, földi nyomorból oda, ahol nem lesz egy csepp víz, mellyel égő szomjúságát enyhítse, hol örökre koldus s nyomorult lesz. Nem tiszta őrültség az ilyen csere?

S milyen szégyent és bánatot szerez az öngyilkos övéinek! Akiben egy szikra jóérzés van hozzátartozói iránt, nem tesz ilyen gonosztettet. Maga a romlatlan emberi természet is visszaborzad az öngyilkosságtól. Hiszen mindnyájunkban benn van az elpusztíthatatlan vágy élni, élni, ameddig csak lehet s kerülni a borzasztó halált. Az öngyilkosság azért természetellenes gonosztett s rendszerint olyanoknál fordul elő, akikből a vallástalanság és bűnös szokások kiöltek minden természetes és nemes érzést. Az ilyen vallástalan öngyilkos azért nem is részesülhet egyházi temetésben.

Kivételesen azonban megtörténik, hogy valaki idegbajos beteg lesz, megzavarodik elméjében s egy szerencsétlen pillana-

tában öngyilkosságot követ el anélkül, hogy beszámítható állapotban lenne. Az ilyent nem szabad elítélni! Orvosi bizonyítvány előmutatása után az egyház is eltemeti az illetőt.

Alkalmazás. Lehet, hogy tirátok is még súlyos bajok várnak az életben, bajok, amikről most még nem is álmodtok. Gondoljatok ilyenkor arra, aki a szentségházban köztünk lakik és vár benneteket, az Úr Jézusra. Ő mondotta: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik fáradoztok s meg vagytok terhelve, én megenyhítlek titeket." Kérjetek bizalommal segítséget. Járuljatok, ha lehet, buzgón a szentáldozáshoz. Térdeljetek továbbá a boldogságos Szűz Mária képe elé is erős bizalommal, ő a betegek gyógyítója, bűnösök oltalma, szomorúak vigasztalója. Ezreken és milliókon segített ő már a legsúlyosabb helyzetekben.

Mivel az élet és egészség Istennek egyik legdrágább ajándéka, — mit ér a vagyon, ha egészség nincs — azért vigyáznunk kell arra is, hogy *egészségünket és életünket szükségtelenül veszedelemnek se tegyük ki.* Hogyan történhetnék ez?

Valaki *mértéktelen* az evésben. Mi történhetik vele? Kihevült állapotban jéghideg vizet iszik. Egyeseket a szeszes italok tesznek tönkre. Különösen a pálinka igazi méreg, még a felnőtt, erős embert is lassan elsorvasztja, reszketőssé, nyomorékká teszi. A mértéktelenség általában több embert pusztít el, mint a háború. Nagyon árt még az egészségnek a heves *harag.* Kainnak arca pl. egészen beesett a haragtól. Az *erkölcstelenség* bűne is sok-sok szépreményű ifjút visz korai sírba. Ne felejtsétek ezt el.

Saját testi élete ellen az vétkezik, aki egészségét vagy életét szükségtelenül veszedelemnek teszi ki, vagy elpusztítja. **(Aláhúzott 185. k.) Ki vétkezik saját testi élete ellen?**

Melyik apostol ölte meg magát? Miért? Volt-e oka kétségbeesni? Nincs olyan szégyenletes bűn, melyet Isten kész ne lenne megbocsátani, ha azt igazán megbánja az ember. Miért nagy bűn az öngyilkosság? Miért esztelenség? Hogyan bünteti az egyház? Hogyan teszi ki valaki életét és egészségét veszedelemnek? Sose szabad életünket veszedelemnek kitenni? Ha szükséges, igen, pl. ragályos beteget ápol valaki. Némelyik azzal hozza veszedelembe életét, hogy kocsira, villamosra kapaszkodik. Szabad ez?

3. *(Más lelki élete.)* De az embernek nem csupán teste, hanem lelke is van. Lehet-e megölni a lelket? A lélek természetes életét elvenni nem lehet. „Ne féljetek azoktól, kik a testet megölik, a lelket meg nem ölhetik" — mondotta Jézus. De el lehet tőle venni a magasabb, természetfölötti életet. Meg lehet ölni Isten s a mennyország számára. Mikor lesz ily módon halott a lélek? Ha halálos bűnt követett el. Azért, aki mást halálos bűnbe visz, az elveszi tőle nem a földi, de az örök életet. Lélekgyilkos lett. Nagy bűnt követett-e el? Halljátok, mit mond az Úr Jézus, aki ítélőbírája lesz: „Aki megbotránkoztat egyet e kisdedek közül, akik énbennem hisznek, jobb annak, hogy malomkő köttessék nyakára és a tenger mélységébe meríttessék." Ismételd! A „kisdedek" itt nem csupán a kor szerint kicsinyeket,

hanem az ártatlanokat jelenti. Jobb volna, ha az ilyen bármily kínos halállal halt volna meg előbb, minthogy mást „megbotránkoztatott". Mi ez? Bűnbe vitt. Jézus kínos halállal halt meg a lelkekért, a botránkoztató pedig Jézus összes halálkínjait haszontalanná teszi reá nézve. Az ördögnek szolgáltatja ki azt a lelket, melyért elvérzett kimondhatatlan szeretettel az Isten Fia. Mint fáj ez az Úr Jézusnak! Azért mondotta: „Jaj az embernek, aki által botrány jő." Mit jelent ez? Szigorú ítélet vár reá.

Hogyan botránkoztathat meg valaki mást? A biblia említ néhány esetet. Ki csábította el az ősszülőket? Hogyan vitte bűnbe leányát Heródiás? („Kérjed Keresztelő szent János fejét.") Salamon halála után Jeroboám király, hogy népe ne járjon Jeruzsálembe áldozatot bemutatni, országának két helyén aranyborjút állíttatott fel. Milyen bűnre csábította ezzel népét? (Bálványozásra.) Ma is többször előfordul, hogy valaki más előtt *vallástalan* beszédeket folytat, gúnyolódik szent dolgok fölött. Mi történhetik azzal, aki ezt hallgatja? (Hitetlen lesz.) Némelyik *erkölcstelen,* szemérmetlen dolgokról beszél, rossz könyvet ad másnak, csúnya képet mutat. Mi történhetik a másikkal? (Elromlik.) Már maga a rossz *példa* is megingat sokakat az erényben, különösen gyermekek, ami rosszat látnak maguk körül, azt könnyen utánozzák. Még szomorúbb, ha valaki másnak bűnös dolgot *tanácsol,* pl. hazudd ezt . . . , vagy *tanítja, csábítja* a rosszra, pl. lopásra, engedetlenségre, szemérmetlenségre.

Alkalmazás. Őrizkedjetek a rossz társaktól, mint a mérges kígyótól. Mint ahogy a mérges kígyó elől rémülve menekülnétek, úgy kerüljétek azt, aki titeket bűnre akar vinni. A kígyó csak a testet marja meg, a csábító a lelkekben akar halálos sebet ejteni s örök kínokba dönteni. Még komolyabban vigyázzatok, hogy ti ne legyetek okai más bűnének. Milyen szörnyű teher lenne lelkiismereteteken, ha miattatok akár egy léleknek is örökké kellene a pokolban égni! Isten őrizzen meg benneteket ilyen szerencsétlenségtől! **(Aláhúzott 186. k.) Ki tesz kárt felebarátja lelki életében?** Felebarátja lelki életében az tesz kárt, aki őt megbotránkoztatja, vagyis bűnre vezeti.

4. *(A magunk lelki élete.)* Eddig arról volt szó, hogy ki tesz kárt *másnak* lelki életében. Befejezésül még kérdezhetjük, a *saját* lelki életében ki tesz kárt? Mi veheti el lelkünkből a megszentelő malasztot? (Az ördög.) Az semmit sem árthat nekünk, ha mi nem akarjuk. Csak egy valami árthat nekünk: a bűn. A halálos bűn elveszi a megszentelő malasztot, a bocsánatos bűn pedig elhomályosítja. Saját lelki életében az tesz kárt, aki bűnt követ el. (188. k.) *Ki tesz kárt saját lelki életében?*

Ha így kárt tettünk magunknak, sietnünk kell, hogy megtérjünk, tökéletes bánatot indítsunk, ha lehet, meggyónjunk, nehogy a halál bűnben lepjen meg bennünket. De aki *másnak* okozott kárt, elég-e csupán megbánnia bűnét? Mit kell még tennie? Valaki pl. haragjában megszúrt mást. A megsebesült

három hétig ágyban feküdt, semmit sem kereshetett, sőt orvost és gyógyszert kellett fizetnie. Ki köteles megtéríteni a költségeket? S ha valaki mást nagy bűnre csábított, elég-e rossz tettét csupán megbánni? Törekedjék lehetőleg jóvá tenni, intse, kérje, hogy ne vétkezzék, hívja szentgyónáshoz, adjon neki jó példát és imádkozzék érette.

Ha felebarátunk testi vagy lelki életében kárt tettünk, nemcsak meg kell bánnunk bűnünket, hanem az okozott kárt is jóvá kell tennünk, amennyire csak lehet. *Mit kell tennünk, ha felebarátunk testi vagy lelki életében kárt tettünk?* (187. k.)

Összefoglalás, előkészületül a szentgyónáshoz. Milyen bűnökre gondoljunk Isten ötödik parancsolatánál, ha a lelkiismeretünket vizsgáljuk?

Durván bántam másokkal? Veszekedtem? Gyűlölködtem? Haragot tartottam? Ilyenféle bűnökkel tehetünk kárt másnak testi életében. Hát a magunk testi életében? *Egészségemnek ártottam mértékletlenség által? Életemet veszedelemnek tettem ki?* Ki tesz kárt másnak lelki életében? Ezt is kérdezzük: *Mást bűnre tanítottam vagy csábítottam?* Milyen bűnre?

10. ISTEN HATODIK PARANCSOLATÁRÓL.

A hatodik parancsolat elején a katekizmusban egy kép van, mely égő várost ábrázol és menekülő embereket. Melyik várost pusztította el Isten tűzesővel? Képzeljétek azt élénken magatok elé, milyen félelmes és fájdalmas lehetett Szodoma pusztulása! Isten többször intette a város lakóit, hogy szálljanak magukba és térjenek meg. Hasztalan. Végre betelt a mérték és ütött a büntetés órája. Egyik reggelen sötét felhők gomolyogtak a város fölött, sötétszürke lett az egész égbolt és hirtelen tüzes cseppek, égő kén kezdett aláhullani. A tűzeső mindig sűrűbben hullott alá, a házak csakhamar égni kezdtek, az emberek menekülni próbáltak, de jaj volt annak, aki az utcára lépett. Haja, ruhája, egész teste egyszerre olthatatlan lángokban állott. Mint sikoltoztak és jajgattak az emberek, mikor a lángok a házakban s az utcákon nyaldosták testüket s beleette magát a húsba az égető kéncsepp! Hogyan fáj, ha csak egy gyufafej a kézre esik! S így égett el elevenen száz és száz ember a házakkal együtt. A pokoli hőségben meggyulladt a szurkos talaj is, hamuvá égett minden s a város elsüllyedt. Ma a Holt-tenger sötét vize borítja a bűnös városnak helyét.

Melyik bűn miatt büntette Isten ilyen borzasztó szigorúan a szodomabelieket? A szemérmetlenség bűne miatt. Láthatjátok ebből, mennyire gyűlöli a szent Isten ezt a vétket. Nehogy utóbb titeket is megútáljon és örök tűzzel büntessen Isten, ma Isten hatodik parancsolatáról s a szemérmetlenség bűnéről tanulunk.

1. *(A bűnről.)* Hogyan szól a hatodik parancsolat? Ne pároználkodjál. Ez annyit jelent más szóval: Ne tégy semmi szemérmetlen dolgot. Aki szemérmetlen, arra régies szóval azt mondják parázna, útálatos gyermek. Néha így is mondják: tisztá-

talan, erkölcstelen, buja vagy illetlen gyermek, noha nem minden ami illetlen, mindig bűn is. Aki pedig e rút bűntől őrizkedik, arról azt mondják: tisztalelkű, szemérmes gyermek.

Hogyan viselkedik a szemérmes gyermek?

Isten azt akarja, hogy az ember teste rendszerint ruhával legyen födve. Mindenkinek szívében t. i. megvan a bűnös kívánság. Ha néha szunnyad is és nem jelentkezik, azért vigyázni kell, mert könnyen fölébred és bűnbe viheti az embert. Mióta vannak az ember szívében efféle rossz kívánságok? Az ősszülők bűnbeesése óta. Mihelyt Ádám és Éva evett a tiltott gyümölcsből, lelkük rút lett s egyszerre érezték, hogy szívükben rossz kívánságok ébrednek, azért egybeaggatott falevelekkel födték el meztelenségüket. Az Úr Isten később bőrruhát adott nekik.

A szemérmes gyermek most is nagyon vigyáz magára az öltözködésnél, vetkőzésnél. Nagyon elpirulna, talán sírna is az ijedtségtől, ha valaki bárhol is meztelenül látná. Olyan gyermek, aki magát szándékosan meztelenül mutatná más előtt, szemérmetlen, rossz gyermek.

Azt, ami így ruhával van födve a testen, nem szabad szükség nélkül *nézni* se önmagán, se máson. Szemérmes gyermek, ha ilyesmit vigyázatlan kis testvérénél, fürdésnél vagy illemhelyen meglát — elfordul azonnal, vagy lesüti szemét, esetleg komolyan rá is szól a másikra. Véletlenül látni nem bűn, de bűnös akarattal nézni szemérmetlen dolgot, nagy vétek. A legszentebb Isten ezt szigorúan tiltja.

Amint nem szabad ilyesmit nézni a testen, úgy nem szabad szükség nélkül *érinteni* sem. Aki magát bűnös akarattal érinti illetlen helyen, vagy éppen engedi, hogy más érintse így, az nagyon megharagítja Istent, mert szemérmetlen dolgot cselekszik. Az ilyen gonosz gyermek elfelejti, hogy Isten mindenütt jelen van, mindent lát, azt is, ami a sötétben történik, látja őt akkor is, mikor az ágyban fekszik s ha szemérmetlent tesz, egyszer kikerülhetetlenül számot fog adni róla az ítéletnél.

Azt is nagyon útálja Isten, ha valaki szemérmetlen dologról örömmel és bűnös akarattal *beszélget*. Néha azért mond el némely könnyelmű ember ilyesmit, hogy mást megnevettessen. De az ilyen piszkos beszédeket vagy dalokat hallja az Úristen és nem hagyja büntetés nélkül már azért sem, mert aki másnak szemérmetlen dolgokat beszél, kétszeresen vétkezik. A hatodik parancs ellen és még melyik ellen? (Az ötödik ellen: botránkoztatással.) Ti ne hallgassatok meg ilyen rossz beszédet s ha rögtön nem távozhatnátok, gondoljatok a pokol lángjaira vagy a szenvedő Jézusra s mutassatok komoly arcot. Ne is kérdezősködjetek és kíváncsiskodjatok ilyesmiről. Szent Pál apostol mondja: „Tisztátalanság ne is említtessék tiköztetek."

Isten különben minden tettünknél nemcsak a külsőt, hanem a szívet nézi. Azért szemérmetlen dolog fölött még gondolatban sem szabad örömet találni. Ha valaki nem tett is, vagy beszélt

szemérmetlen dolgot, de bűnös akarattal *gondol*, már halálos bűnt követ el s ha ettől őszinte gyónás által meg nem szabadul, elkárhozik. Megesik azonban, hogy akarata ellenére is jönnek eszébe valakinek szemérmetlen gondolatok, ez nem bűn. Csak mihelyt észrevesszük, fohászkodjunk Jézushoz vagy a szent Szűzhöz és űzzük el a rossz gondolatot, mint ahogy elűzünk egy mérges legyet, ha arcunkra akar szállni, vagy meg akar csípni. Aki így jár el a rossz gondolatok ellen, annak nemcsak bűne nincs, hanem érdeme van, s az Úr Jézus szívtisztasága miatt még jobban szereti őt. Szemérmetlen gondolatokkal csak az vétkezik, aki azokkal szándékosan foglalkozik és bennük kedvét találja.

(Aláhúzott 189. k.) Ki vétkezik (tehát) **Isten hatodik parancsolata ellen?** Isten hatodik parancsolata ellen az vétkezik, aki bűnös akarattal gondol, beszél, néz vagy cselekszik szemérmetlen dolgot.

Megtörténik, hogy egy gyermek nem tudja valamiről, szemérmetlen, bűnös dolog-e, vagy nem bűn, csak illetlenség. Akkor, ha lehet, ne tegye azt addig, amíg szülőjétől vagy a lelkiatyától a gyóntatószékben erre nézve fölvilágosítást nem kért. A szentgyónásnál a bűnök elmondása után elég annyit mondani: „Még van valami a lelkemen, de nem tudom, hogy bűn-e az." A lelkiatya azután majd segít, hogy fölismerjétek, mi az Isten akarata. Ami a test tisztántartásához, vagy a testi szükséghez tartozik, nem bűn . . . Csak ami bűnös szándékkal történik, az bűn.

2. *(A bűn gonoszsága.)* Most még azt mondom meg, hogy miért kell ezektől a bűnöktől különösen óvakodni?

Először azért, mert ezek a bűnök nagyon *útálatosak*. A hazugság, a lopás, általában minden bűn útálatos, de a szemérmetlenség a legútálatosabb, mert *állatias* dolog. A kutyát vagy sertést vágyai vezetik, lelke nincs, azért mindenben az ő alacsony ösztönei és vágyai szerint cselekszik. De a jó Isten az embernek lelket adott és észt és úgy akarja, hogy uralkodjék a test rossz vágyain. A szemérmetlen mégis inkább az ő bűnös vágyait követi s a romlott testet a lélek fölé helyezi. Így hasonló lesz az állathoz, sőt még alacsonyabb annál, mert az állat nem tehet másképp, ő pedig tehetne, kellene is tennie, de rosszaságból nem akar.

A szemérmetlen ember meggyalázza magában az *Isten képmását*. Gonosz gyermek az, aki atyjának arcképét leköpi vagy sárba tiporja. Még nagyobb bűn volna, ha valaki a feszülettel tenne ilyesmit. Mert a feszület Istennek képe. Az ember is Istennek képe, mégpedig sokkal értékesebb, mint az, amely fából vagy kőből készült. A szemérmetlen bemocskolja magában az Úristen élő képét, ezzel durván megsérti Istent s kihívja magára Isten büntetését.

Az Úr Jézust egyszer látták szent haragban lángolni a tanítványok. Mikor volt ez? Talán mikor Júdás elárulta? Vagy mikor

hóhérai keresztre feszítették? Nem, ekkor szelíden tűrt. De haragos felháborodás fogta el akkor, amikor látta, hogy a zsidók a templomba mindenféle oda nem illő állatokat vezetnek be s ezek ott beszennyezik a szent helyet. Akkor szemei villámokat szórtak, s egy kötélkorbáccsal verte ki a szentségtörőket. A templom megfertőzése kihívja Isten haragját. A keresztény *teste is templom*, a keresztség által a Szentlélek lakóhelye, élő temploma lett. „Nem tudjátok-e, hogy a ti testetek a Szentlélek temploma s hogy az Isten lakik bennetek?" — mondja szent Pál. Azért testünket is tiszteletben kell tartanunk. A szemérmetlen pedig kiűzi a templomból a Szentlelket s állati, rút vágyakozásoknak istállójává alacsonyítja. Nem kell-e, hogy ilyen gyalázatos hálátlanság kihívja rá Isten haragját? „Ha pedig valaki Isten templomát megfertőzteti, elveszti azt Isten, mert az Isten temploma szent és az ti vagytok" — mondja a szentírás.

De nagyon *veszedelmesek* is ezek a bűnök.

Vannak ragályos betegségek, melyekben rövid idő alatt nagy kínok közt meghal a beteg. Ilyen pl. a pestis vagy a kolera. Aki a pestist megkapja, annak teste tele lesz fekete foltokkal és genyedő kiütésekkel, a vére megmérgeződik s rendszerint gyorsan elpusztul. A holttest pedig egészen megfeketedik. Azért úgyis hívják ezt a bajt, fekete halál. Ilyen rémes csapás a szemérmetlenség bűne is. *Megrontja a testet és a lelket.* Nem egy tisztátlan egészen elveszti testi egészségét, s kínos betegségeket, korai halált szerez magának. A kórházakban külön termekbe zárva tartják a szemérmetlen bűnök áldozatait, testük tele lesz fekélyekkel, olyan rossz szaguk van, hogy alig lehet hozzájuk közeledni, szinte elevenen rothadnak el. Az őrültek házában is sokan vannak ilyen szerencsétlenek, kiket a tisztátlan élet juttatott oda.

Még rombolóbb hatást fejt ki e bűn a lélekben. Mint rút fekélyek lepik el a lelket az ilyen bűn rabjainál a számtalan undok képzelődések, vágyak és kiszívják minden erejét. Csupa halálos bűn minden gondolata, tekintete, szándéka. Az ilyen természetesen nem szeret imádkozni sem, a templomot messze elkerüli, ha külső kényszerből a szentségekhez járul, méltatlanul veszi fel azokat igaz bánat és őszinteség nélkül és csakhamar egészen hitetlen lesz. Vajjon miért? Mert érzi, hogy Isten szent és méltán haragszik reá bűnei miatt, mivel pedig a bűnnel szakítani nem akar, tagadja Istent és az örökkévalóságot. Milyen szomorú az ilyen szerencsétlen bűnösnek egész élete. Gyakran talán duhaj jókedvet mutat, de ez csak hiú erőlködés, hogy lelke ürességét, kétségbeesését valahogy feledje és lelkiismerete szavát elnémítsa.

A szemérmetlen rendesen *elveszti becsületét* is. Eleinte csak titokban követi el bűnét, de az előbb-utóbb nyilvánosságra jön s így nagy szégyenbe jut. Mint röstelkednek majd s szeretnének a föld alá süllyedni a szemérmetlenek az ítéletnél, mikor az isteni

bíró az egész világ előtt feltárja gyalázatos tetteiket! De már a földi életben is sokan elvesztették jó nevüket s nagy szégyenbe jutottak a szemérmetlenség bűne miatt. Kétségbeesésében ilyenkor nem egy öngyilkos lett. Szegény, ment volna inkább alázatos lélekkel a szentgyónáshoz! Hiszen, ha valaki ilyen rút bűnökkel hagyja el a világot, hozzá még öngyilkos módon, az okvetlenül hova jut?

Bizony a szemérmetlenség sokat dönt a *kárhozatba*. Pillanatig tartott a bűnös öröm, de a pokol szörnyű tüze, mely a tisztátalanokat égeti, örök. Milyen kétségbeesetten átkozzák ezek esztelenségüket, könnyelműségüket — de már késő.

Néha vallástalan emberek azt mondják: Nem olyan nagy rossz ez a bűn, ezért nem kárhozik el az ember. De itt nem az a döntő, hogyan vélekednek e bűnről az érdekelt emberek, hanem mit mond az Úristen? Az Úristen pedig világosan kijelentette, hogy mi vár a tisztátalanokra s amit az Isten kijelentett, az meg is fog történni. A szentírásban, hol Isten szava van letéve, ez áll: „A paráznáknak részük a tűzzel és kénkővel égő tóban leszen." Mi az a tűzzel és kénkővel égő tó?

(Aláhúzott 190. k.) Miért kell a szemérmetlenség bűneitől különösen óvakodni? A szemérmetlenség bűneitől azért kell különösen óvakodni, mert ezek nagyon útálatos és veszedelmes bűnök.

(Aláhúzott 191. k.) Miért nagyon veszedelmesek a szemérmetlenség bűnei? A szemérmetlenség bűnei azért nagyon veszedelmesek, mert a testet és lelket megrontják, szégyenbe, sőt kárhozatba döntik az embert.

3. *(Óvszerei.)* Eddig talán nem tudtátok világosan, milyen útálatos és veszedelmes bűn a szemérmetlenség. Megeshetett némelyikkel, hogy vétkezett is így. Bizony nagy oka van az ilyennek bánkódnia bűne miatt. Mit vesztett el bűne által, azt majd csak az ítélet órájában fogja szomorúan fölismerni. A fő, hogy most nagy útálatot keltsen lelkében e bűn iránt s igyekezzék Isten kegyelmét visszaszerezni. Mondja magában: „Ó Úr Jézus, hogyan is tudtalak téged ilyen rút bűnnel megbántani. Hogyan tudtam lelkem ártatlanságát könnyelműen elveszteni! Ezek után már soha nem akarok ilyen útálatos bűnbe esni. Soha trágár szót kiejteni, még a gondolatától is óvakodni akarok ennek a veszedelmes bűnnek."

De aki komolyan akar tisztalelkű lenni, annak nem elég egy általános jó föltételt tenni. Ha nem akartok a szemérmetlenség bűnébe esni, bizonyos dolgokra állandóan figyelnetek kell. Ha egy beteg igazán akar egészséges lenni, használnia kell az orvos által előírt gyógyszert. Milyen gyógyszereket ajánl az Úr Jézus a tiszta lelkület megőrzésére?

a) Kerülni kell mindent, ami ilyen bűnökre vezet. Kerülni kell a rossz *társakat*. Egy rothadt alma sok egészségest megront. Akik e rút bűn rabjai lettek, majdnem mind rossz társak által

romlottak el. Néha illetlen *képeket* is pillanthattok meg pl. kirakatokban, képes levelező-lapokon és egyebütt, ahol félig öltözött vagy egymást illetlenül érintő egyének vannak rajzolva, forduljatok el ilyesmitől útálattal. Különösen bűnös dolog volna s nagyfokú lelki romlás jele, ha valaki ilyen képeket másnak is mutogatna. Az ilyen lélekgyilkosnak nagy felelőssége lesz Jézus előtt.

Romlott emberek néha *könyvekben* és ujságokban is leírják piszkos kitalálásaikat. Ha ilyesmi kerülne kezetekbe, tépjétek szét vagy dobjátok a tűzbe. A papírlapokról erős mérget lehelnétek be különben, mely egész életre szerencsétlenné tehetne. Tömérdek serdülő gyermek romlott el a rossz mozgószínházakban is. Kerüljétek ezeket.

Egyeseket a mértékletlenség és *torkosság* is szemérmetlenségre vitt. Különösen, aki a szeszes italoktól nem tartózkodik, hasonló lesz az oktalan állathoz, mert elveszti minden uralmát a test fölött.

Továbbá *rest*, kényes gyermekek, kik reggel alig tudnak az ágyból fölkelni, kik minden komoly munkát elkerülnek, a tanulásban hanyagok és felületesek, könnyen elromlanak. Tétlenség az ördög párnája. (Mit tartsunk a tánc felől? Szal. szent Ferenc szerint ez olyan, mint a gomba, nagyon meg kell válogatni a fajtáját, nehogy megmérgezzük magunkat.)

Ezek tehát a bűnalkalmak, melyeket mindenáron kerülni kell annak, aki tisztalelkű akar maradni: romlott emberek, illetlen képek és olvasmányok, iszákosság és lustálkodás. „Aki szereti a veszélyt, elvész benne" — mondja a szentírás. Ebben a harcban csak a gyávák győznek, mondotta Neri szent Fülöp, „gyávák", vagyis akik gondosan kerülnek minden bűnveszélyt. Ez a gyávaság azonban erős, hősies lelkület jele.

b) Gyakrabban kell *gyónnunk és áldoznunk*. Aki buzgón készül a szentgyónáshoz, mindig jobban megismeri önmagát s a lelkiismerete mindig tisztább lesz. A gyakori szentáldozás pedig növeli szeretetünket az Úr Jézus iránt s ezzel a tiszta érzületet is, mert az Úr Jézus csupa tisztaság és szentség.

c) Ha azután minden óvatosság mellett valakit rossz gondolat és kísértés lep meg, mit tegyen? Fohászkodjék szívből az Úr Jézushoz s igyekezzék másra terelni figyelmét, pl. tanulásra, gondoljon a templomra, egy szentképre, virágos mezőre stb. Milyen fohászt mondhatna? „Jézusom, ne hagyj el." „Maradj velünk Uram, mert elveszünk." „Mária, őrizd meg gyermekedet." „Mutasd magad anyánknak." Ez is egy fontos eszköz a tisztaság megőrzésére: a kísértésben *Istent kell segítségül hívnunk*.

d) Végül gondold meg, ha az ördög vagy helyettese, egy romlott társ, bűnbe akar vinni: Isten, az én Teremtőm és Bírám lát engem. Ha apám vagy más tisztességes ember előtt nem mernék ilyen gyalázatosságot tenni, hogyan merészelnék Isten s az őrangyal jelenlétében? Még annyira se becsülném Istent, mint egy bűnös embert? És ha a megsértett Isten rögtön a bűn után

elvenné életemet s a pokolba taszítana, mi haszon volna akkor a bűnből? Jó erre többször gondolnunk: *Isten mindent lát és bármely percben meghalhatunk.*

Négy dolgot ne felejtsen el tehát az, aki tisztalelkű s Isten kedves gyermeke akar maradni: *a)* kerülni kell mindent, ami szemérmetlenségre vezet; *b)* gyakrabban kell gyónnunk és áldoznunk; *c)* kísértésben Istent kell segítségül hívnunk; *d)* arra kell gondolnunk, hogy Isten mindent lát és hogy bármely percben meghalhatunk.

Meg akarjátok ezt tenni?

Tegyétek meg, ha néha kissé nehezetekre esnék is. A szent tisztaság a léleknek nagy ékessége. A szentek, kik a Szentlélek fölvilágosításából megértették, hogy a lelki tisztaság Isten szemében sokkal többet ér, mint minden gazdagság, okosság, erő — *igen nagy áldozatokat hoztak meg,* hogy megőrizzék szívükben sértetlenül ezt az erényt.

Mit nem tett pl. *szent Alajos,* hogy fehér lélekkel haladjon át ezen a sáros világon! Aggódva vigyázott szemére. Az utcán mindig szemlesütve járt. Másneműekre sose nézett kíváncsian. Mikor már éveken át volt apród a spanyol királyi udvarban, a királynét még látásból sem ismerte, noha naponkint meg kellett jelennie előtte, hogy tisztelegjen. Szigorú bőjtökkel törte meg a test hibás vágyait. Édességeket nem evett. Többször ostorozta magát. Télen a hidegtől meggémberedett tagokkal térdelt fűtetlen szobája kőpadlóján és órákon át imádkozott. Hetenkint égő áhítattal járult az Úr asztalához. Szűz Mária képei előtt gyakran látták angyali buzgósággal imádkozni. Így erősödött meg Isten kegyelmével a tiszta érzületben annyira, hogy még önkénytelenül sem érzett semmi hibás kísértést. Jaj, gondolja magában némely kényes gyermek, milyen nehéz és keserű lehet az ilyen szigorú életmód! Csak látszatra nehéz, a valóságban sok-sok lelki öröm és béke jár vele együtt, aminőről a rossz szenvedély rabjainak sejtelmük sincs. S milyen nagy boldogság követi az örökkévalóságban! Mikor szent Alajos meghalt, Isten egy távoli városban kijelentette egy szent szerzetesnőnek, hova jutott Alajos lelke. S ez azt mondta, hogy Alajos dicsősége a mennyben fölülmúl minden képzeletet. Noha ifjan halt meg, mégis az ő vérnélküli vértanúsága által a legnagyobb szentek közé emelkedett. Ajánljátok magatokat többször az ő pártfogásába s igyekezzetek kissé hasonlóak lenni hozzá.

Leányok példaképül vehetik pl. *limai szent Rózát.* Őt éves múlt, mikor egyszer bátyja játék közben valahogy sárral fecskendezte be Rózának haját. A leány szomorúan ment el, mert a testi tisztaságot is szerette, s mert szép haja volt. Bátyja ekkor utána ment és félig tréfásan, félig komolyan így szólt hozzá: „Testvérkém, miért vagy olyan érzékeny, hogy hajadat kissé sárral beszennyeztem? Nem tudod, hogy a lányok szép haja a kötél, mellyel az ördög a fiatalok lelkét megfojtja s a pokolba húzza? Istennek bizonyosan nem tetszik a te szép hajad, mert annyira tetszik magadnak." E szavak egészen váratlan hatással voltak a szent leányra. A Szentlélek kegyelméből egyszerre fölismerte, milyen útálatos dolog a bűn s milyen értékes az alázatos, tiszta lelkület. Aggodalmában, nehogy másnak bűnre adjon alkalmat, vett egy ollót és tővig levágta haját. (Szabadna nektek is ilyesmit tenni? Semmiképen. Csak a hiúságtól őrizkedjetek.) Ez időtől mindent félve elkerült, ami mások figyelmét felkelthette volna. Kedves külsejét egészen egyszerű, sötét ruhába rejtette el. Ha testvérei valami olyan szót ejtettek ki néha, ami nem volt elég szemérmes, sírni kezdett s rögtön távozott. Gyümölcsfélét önmegtagadásból sose evett. Ily módon sikerült is testét megfékezni s a rossz vágyakat megtörni, olyan volt lelke Isten előtt, mint egy tövisekkel környezett, édes illatot árasztó fehér rózsa.

Ha látnátok egy fehér golyócskát, talán kézbe vennétek, de valami sokra

nem becsülnétek. Ellenben, ha egy hozzáértő gazdag ember azt mondaná, hogy ez egy nagyon értékes drágagyöngy és százezreket ígérne érte, akkor már más szemmel néznétek arra. Ilyen ritka gyöngy a tiszta érzület. A szentek, ezek a Szentlélektől felvilágosított bölcs emberek, mindent odaadtak érte, mert tudták, semmi se tesz Isten előtt annyira kedvessé, mint ez. Nem óhajtanátok ti is megnyerni az Úr Jézus tetszését, akinek kezében van földi és örök sorsunk? Legyetek nagyon tiszta lelkűek! A szemérmes lelkű gyermekek az Úr Jézus kedvencei. Ezekről mondotta: „Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meglátják az Istent."

Összefoglalás, a lelkiismeretvizsgálás részére. Bűnös akarattal gondolkodtam szemérmetlen dolgokról? Szemérmetlen dolgot látni vagy cselekedni kívántam? Beszéltem szemérmetlen dolgokról? Tetszéssel hallgattam ilyen beszédeket? Cselekedtem szemérmetlen dolgot? Nézéssel vétkeztem a szent tisztaság ellen? Olvastam szemérmetlen dolgot?

E bűnt illetőleg a szentgyónásnál nagyon őszintének kell lenni, máskülönben könnyen szentségtörések s nagy lelki bajok következnek.

11. ISTEN HETEDIK PARANCSOLATÁRÓL.

Melyik apostolt ábrázolják a képeken pénzeszacskóval? Júdásnak vesztét a kapzsiság okozta. Eleinte kisebb összegeket lopott, aztán 30 ezüst pénzért eladta Mesterét is. Mi lett a vége? A lopás és kapzsiság már Júdás óta is sokaknak okozta vesztét. Nehogy ti is rosszul járjatok, ma arról a parancsolatról tanulunk, melyben Isten tiltja az efféle bűnöket. Hányadik parancsolat ez? Hogyan szól Isten hetedik parancsolata?

1. *(A tulajdon. Kommunizmus.*)* Isten akarja, hogy minden embernek meglegyen a maga jószága, tulajdona. Van neked is tulajdonod? (Irószerek, könyv, zsebkés.) A felnőtt embereknek mindnek van több-kevesebb tulajdona. Egyiknek van háza, földje, állatai, másiknak bútora, ruhája, valami pénze. Hogyan jut az ember tulajdonhoz? Leginkább *munka* által, azzal, hogy szorgalmasan dolgozik és takarékosan él. Némelyek örökölnek is szüleiktől, vagy ajándékul kapnak mástól, ezeknek tulajdonában *mások* munkája fekszik. Aki dolgozik, az *igazságosan* jut tulajdonhoz. Hát aki lop, csal, elveszi a másét? Az igazságtalanul.

Isten úgy akarja, hogy minden embernek meglegyen a maga tulajdona. Miért? *a)* Mert csak így van *rend és békesség* az emberek között. A magáét ugyanis senki se adná önként másnak. Ha pedig erőszakkal vennék el, erőszakkal iparkodnék ő is visszaszerezni. Így folytonos civakodások lennének.

b) És lehetne-e egyáltalában *élni* tulajdon nélkül? Nehezen. Ha semmit sem mondhatnánk a magunkénak s egy erőszakos hivatalnok bármikor elvehetné azt, amit mi keserves munkával kerestünk, akkor folyton az éhhaláltól kellene félnünk s mások szeszélyétől függne életünk.

c) S vajjon *dolgoznának-e* oly szorgalmasan az emberek, mint most, amikor pl. a földmíves nyáron kora hajnaltól, késő estig fárad, ha tudnák, hogy nem maguknak dolgoznak és ellátásukról úgyis gondoskodva van? Mindenki lehetőleg elkerülné a

* Csak érettebb gyermekeknél.

munkát vagy a könnyebbet választaná. Mi következnék ebből? Hiány, szegénység a legszükségesebb dolgokban. Mi ösztönzi most az embereket a munkára? Az a gondolat, hogy szorgalom- és takarékossággal egy kis vagyont gyüjthetnek öreg napjaikra, betegség idejére, s hogy maguknak és családjuknak nem kell majd nélkülözniök.

Akadnak olyan népboldogítók, akik azt mondják, azért van olyan sok baj a világban, mert a vagyon egyenlőtlenül van elosztva az emberek között. Vegyük el azért erőszakkal a gazdagok házát, földjét, vagyonát, legyen minden közös s a közösből aztán kapjon mindenki egyenlően. Ne legyen magántulajdon. Legyen minden az államé.

Mit szólunk ehhez?

a) Szabad-e erőszakkal elvenni másnak keserves munkával szerzett tulajdonát? Ez igazságtalanság és súlyos bűn, mely kárhozatba visz. Ami másé, az nem lehet jogosan az enyém.

b) S vajjon segítene-e a bajokon, ha úgy rendeznék be az életet, hogy ne legyen magántulajdon, legyen minden közös? Nem. A bajok gyökere nem abban van, hogy az egyik ember gazdag, a másik szegény (az ú. n. „tőkés rendben"); minden bajnak gyökere az embernek *szívében* van. Onnan ered a vagyonbeli különbség az emberek közt, hogy a sok rossz hajlammal, mely az eredeti bűn óta mindenkiben megvan, nem egyformán birkóznak meg. Mindenkiben megvan a hajlam a restségre, könnyelműségre, élvezetekre, nagyzásra. Némely ember már Isten kegyelmével legyőzi hajlamait, dolgos, takarékos, önmegtagadó. Meglátszik-e majd ez vagyoni helyzetén is? Az ilyen ember rendszerint jobbmódú lesz. S mi lesz azzal, aki lehetőleg kerüli a munkát, csak élvezni, mulatni szeret? Elszegényedik. Azért aki a nyomort meg akarja szüntetni az emberek között, az ne pénzt osztogasson nekik, hanem szívüket nemesítse. A sok pénz a könnyelműt még nyomorultabbá és gonoszabbá teszi. Mi az, ami az embereknek szívét nemesíti? A vallás, az istenfélelem. Ez inti a gazdagokat arra, hogy igazságos bért fizessenek munkásaiknak, bő alamizsnát osszanak a szegénynek, mert Isten előtt felelősek lesznek azért, hogyan kezelték vagyonukat. A vallás inti a szegényeket, hogy a legfőbb vagyon nem a pénz, hanem az erény, a türelem, Isten kegyelme, ezért jár a rövid élet után az örök boldogság. Így jön létre a keresztény vallás által az emberek között a kölcsönös szeretet, béke, egység.

c) Dolgozna-e komolyan mindenki, ha tudná előre, hogy nem magának, nem családjának, gyermekeinek, kiket szeret, hanem a köznek dolgozik? Ilyen felületes munka mellett hamar beköszöntene a hét szűk esztendő.

d) És hol maradna a kommunista államban a *szabadság?* Itt senki se választhatná meg maga, mely pályán, melyik községben, mennyit dolgozzon. Hiszen ha az emberekre bízzák a választást, mindenki a legkönnyebbet választja, szívesebben lesz

népbiztos, mint csatornatisztító. Itt mindenkire ráparancsolják: Te ezt a mesterséget tanulod — te meg azt, te ebben a városban — te meg a határszélen, te ennyi ideig, te meg eddig dolgozol. Mindenki rabszolgája lenne néhány zsarnoknak. Az egész állam olyan volna, mint egy nagy kaszárnya vagy fegyház, kinek volna ekkor kedve itt élni?

Azért az egész kommunizmus őrült és gonosz emberek képzelődése, akik készek mindent elpusztítani, ami szent: életet, hazát, családot, kereszténységet, csakhogy maguk jólétben duskáljanak.

Isten tudta, milyen bajok keletkeznének, ha megszűnnék a magántulajdon, azért külön parancsolattal védelmezi ezt. Hányadik parancsolattal?

(Az egyes bűnök.) Vegyük most az egyes eseteket, melyekkel valaki másnak kárt tehet. Isten azt mondja: „Ne lopj." Nem egy gyermek akad mégis, aki *elveszi titkon a másét.* Az iskolában pl. elveszi társainak tollát, irónját, zsebkését. Otthon elcsen cukrot, ételfélét, pénzt is. Szülei nem is sejtik, milyen tolvaj garázdálkodik hátuk megett. Szabad ilyesmit tenni? Mindez bűn és sértés Istenre, aki világosan mondja: „Ne lopj." A kis lopásoktól némelyiknek lelkiismerete aztán annyira eldurvul, hogy később lop, csal, sikkaszt, ahol csak lehet, úgyhogy nem egy elveszti becsületét, börtönbe, sőt örök kárhozatba jut. A szentírás mondja: „Ne csaljátok magatokat! A tolvajok, a fösvények nem fogják bírni Isten országát." Akad olyan is, aki erőszakkal veszi el a másét. Egy suhanc pl. az utcán kitépte egy iskolásleány kezéből a pénztárcát, mikor ez kilépett a boltból, hol bevásárolt. Mi ez? *(Rablás.)* Melyik nagyobb bűn, a lopás vagy a rablás?

Némelyik nem veszi el ugyan a másét, hanem könnyelműségből vagy haragból *megrongálja* annak jószágát, pl. bedob egy ablakot, agyondob egy csibét, eltöri másnak szerszámát, letiporja a vetést, letöri a gyümölcsfák ágait. Az ilyen is igazságtalanul megkárosítja felebarátját s azért vétkezik.

Továbbá némely ravasz ember *megcsal* mást. Hogyan? Pl. rossz pénzt ad neki, rossz mértékkel mér, meghamisítja az árut, pl. tejet, lisztet, stb. Néha a gyermekek között is akadnak ilyen csalók, pl. hazudnak valamit szüleiknek, hogy pénzhez jussanak. Mindez bűnös dolog. „Átkozott a csalárd" — mondja a szentírás. Jegyezzük meg: Isten hetedik parancsolata ellen az vétkezik, aki felebarátját igazságtalanul megkárosítja. **(Aláhúzott 192. k.) Ki vétkezik Isten hetedik parancsolata ellen?** És **(Aláhúzott 193. k.) Ki károsítja meg felebarátját igazságtalanul?** Felebarátját az károsítja meg: 1. aki annak jószágát elveszi vagy készakarva megrongálja; 2. aki felebarátját megcsalja.

Hogy hívjuk azt a bűnt, mikor titkon veszi el valaki a másét? Hát mikor erőszakkal? Hogyan rongálhatja meg valaki a másét? Hogyan vétkeznék csalással?

Egy szegény ember nagy bajba jut. Felesége megbetegszik,

gyermekei éheznek. A háznál nincs semmi pénz. Elmegy egyik gazdag szomszédjához, megkéri, kölcsönözne neki 30 koronát. Ez hajlandó erre, de csak oly föltétellel, ha két hónap mulva 40 koronát fizet vissza neki a szegény. Ez szabadkozik, sokallja a kamatot, de végre is sóhajtva belenyugszik, mert a pénzre égető szüksége van. Szabad-e a gazdag embernek így kizsarolni a szegényt? Még egy esztendőre se lett volna szabad 100 korona után ennyi kamatot kívánni. Hogy hívják ezt a bűnt? *Uzsora.* Ki vétkezik uzsorával? Aki a kölcsönkért összeg után túlságos kamatot szed. Néha egy tolvaj a lopott dolgot átadja egy másiknak, hogy ha nála keresnék, meg ne találják. Szabad elfogadni lopott jószágot megőrzés végett? Semmiképpen. Az ilyen *orgazda* a tolvajok bűntársa. Hát ajándékba? Így sem. Anna, Tóbiás felesége egyszer egy kis kecskét hozott haza. Ezt bérén felül ajándékba kapta. Tóbiás azonban kételkedett azon, hogy aki adta azt, igazságos úton szerezte-e, ezért így szólt figyelmeztetőleg: „Vigyázzatok, hogy nem lopott dolog-e?! Adjátok inkább vissza urának, mert lopott dologból nem szabad ennünk, még csak érintenünk se." Némelyik másnak megkárosítását okozza, pl. megrágalmaz egy kereskedőt vagy iparost, hogy annál csak hitvány holmit lehet kapni, vagy az nem szolgálja ki becsületesen a vevőt stb.; vagy egy munkás nem végzi komolyan a rábízott munkát, de a bért azért fölveszi. Más megint elősegíti felebarátja megkárosítását azzal, hogy tanácsot ad a tolvajnak, hogyan járjon el, vagy pl. vigyáz az utcán, míg a betörő az üzletben összeszedi az értékes dolgokat. Egy gyermek az iskolában talál a földön egy 10 fillérest, hamar elteszi. Vétkezik-e? Mit kell vele tennie? Hátha az utcán talál egy tízfillérest? Ha nem tudja kié, megtarthatja, de értékesebb dolgot jelenteni kell a rendőrségen. (Ha aztán a tulajdonos nem jelentkezik, az övé lehet.) Egyébként, aki a talált dolgot vissza nem adja tulajdonosának, vétkezik. Van olyan könnyelmű ember is, aki kölcsönkér mástól, de visszafizetni „elfelejti", vagy éppen letagadja; vagy csináltat magának ruhát, cipőt, vesz drága holmit, játssza az előkelőt, de az árával adós marad. Aki adósságát megfizetni nem akarja, az is tolvaj, s vétkezik a hetedik parancsolat ellen.

Halálos bűn-e lopni, vagy kárt okozni másnak? Akkor halálos bűn, ha az okozott kár jelentékeny. Jelentékeny kárt okoz másnak az, aki annyit vesz el tőle, amennyi a másiknak *elég lett volna egy napig a megélhetésre.* Szegénytől keveset elvenni is lehet halálos bűn.

2. *(Visszatérítés.)* Most az a kérdés: Hogyan kaphat valaki bűnbocsánatot, ha vétkezik a hetedik parancsolat ellen? Isten soha senkinek nem bocsát meg egy bűnt, amíg azt meg nem bánta. Mit kell tehát legelőször is tennie annak, aki lopott? Meg kell bánnia bűnét. De ha csakugyan őszintén bánja bűnét, mit fog akkor magától is megtenni? Visszaadja a lopott vagy idegen jószágot. Az az idegen jószág másé, ha ő azt továbbra is magánál

tartja, akkor még folyton károsítja a másikat, folytatja a bűnt a hetedik parancsolat ellen. Azért nem is kaphat bűnbocsánatot. Hátha nincs ugyan nálunk semmi idegen jószág, de másnak készakarva kárt okoztunk, elég-e csak megbánni bűnünket? Mihelyt tehetjük, meg kell térítenünk a kárt, e nélkül csak üres szó volna a bánat. Ha idegen jószág van nálunk, azt vissza kell adnunk; a kárt pedig meg kell térítenünk, mihelyt tehetjük, mert különben nem kapunk Istentől bocsánatot. **(Aláhúzott 194. k.) Mit kell tennünk, ha idegen jószág van nálunk, vagy másnak szándékosan kárt okoztunk?**

Valaki ellopott mástól 200 koronát; ebből már elhasznált 150 koronát. Tartozik az ilyen visszatéríteni valamit? Rögtön 50 koronát. S a többi? Dolgoznia kell, s mihelyt lehet. Valaki ellopott mástól egy öltözet ruhát. Hamar eladta valakinek 20 koronáért. A tulajdonos, akitől ellopta, 80 koronáért készítette. Elég lesz-e, ha a tolvaj visszaadja neki azt a 20 koronát, melyet ő kapott érte? Lehet, hogy még a 80 korona se elég. Ha a tulajdonos nagyon rászorult a ruhára, s az ellopott helyett mindjárt kellett más ruhát csináltatnia, de most ugyanoly ruháért 3000 koronát kértek tőle, mivel minden megdrágult, ki okozta neki ezt az új kiadást? Azért tartozik a tulajdonost teljesen kártalanítani.

Nem könnyű dolog megállapítani azt, ha valakinek kárt okoztunk, hogy most mire vagyok köteles? Mennyit kell visszatérítenem? És kinek? Rendesen kinek kell visszaadni az idegen jószágot? De ha a tulajdonos már meghalt? Örököseinek. Ha ilyeneket nem ismernénk, vagy a tulajdonost se találnánk meg, mit kell tenni az idegen jószággal? Azt, vagy értékét szegényeknek adnunk vagy valami szent célra fordítanunk, pl. templomperselybe tennünk. Tartozunk-e úgy visszaadni az idegen jószágot, hogy fölfedezzük a tulajdonosnak, hogy mi azt tőle elvettük? Ez nagyon nehéz lenne sokszor, a tolvaj elvesztené becsületét, talán szabadságát is. Mit tehetne vele a károsult? (Becsukathatná.) Azért szabad titokban is visszaadni az idegen jószágot, pl. postán megküldeni neki. Ha kártérítés dolgában kétségünk van, ne fojtsuk el sohase a lelkiismeretünk szavát, hanem kérjünk tanácsot a lelkiatyától, mikor szent gyónást végzünk. Mondjuk őszintén: Kérem, Tisztelendő Úr, ezt és ezt tettem. Nem tartozom én kártérítéssel? És mivel? Vagy hogyan tehetem jóvá? (Aki szüleitől lopott el cukrot vagy nyalánkságot, tartozik-e szüleinek is visszatéríteni? A szülők ezt rendesen nem kívánják, s azért Isten se kívánja. Az ilyen gyermek arra törekedjék, hogy ezután kevesebb kiadást okozzon szüleinek, vigyázzon jobban írószereire, ruhájára stb. Így teszi jóvá bűnét.)

Szabad-e azzal, ami a mienk, saját vagyonunkkal azt tenni, ami nekünk tetszik? Nem. Vagyonunkat Isten adta és pedig nem tetszésszerinti használatra, hanem hogy azt okosan és Isten akarata szerint használjuk. Hiba az, ha valaki kapzsi és olyan fös-

vény, hogy koplal és nélkülöz, csakhogy mennél többet összegyüjthessen. Vagyonunkat azért adta Isten, hogy abból magunkat tisztességesen fönntartsuk. Mit kell annak tennie, akinek többje van, mint amennyi a maga eltartására szükséges? A fölösleget nem szabad elpazarolnia haszontalan vagy bűnös dolgokra, hanem Isten dicsőségére s a szegények javára kell fordítania. Az a gazdag, aki a szegénynek ritkán vagy keveset ad alamizsnát, vétkezik. Az ilyennek szigorú ítéletre van kilátása. „Amilyen mértékkel ti mértek, olyannal fognak tinéktek is visszamérni."

Még szomorúbb lesz annak a sorsa, aki igazságtalan módon, csalással, uzsorával stb. tett szert vagyonra, s nem akar visszatéríteni. Ilyesmi gyakran előfordul az életben. Valaki csalással vagy más igazságtalan utakon meggazdagszik. A lelkiismerete talán nyugtalanítja őt olykor, de nem tud megválni a megszokott jó módtól, visszatéríteni nem akar. Mi lesz vele, ha meghal, mielőtt visszaadta volna az idegen jószágot? Elkárhozik. Milyen esztelenség, mulandó, hitvány dolgok miatt elveszteni a mennyország örökkétartó, kimondhatatlan örömeit s örökké égni a pokol rettenetes tüzében! Az ilyenek majd megértik, miért mondotta Jézus: Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelkének kárát vallja!

Alkalmazás. Legyetek mindig becsületes gyermekek. Ne tartsatok magatoknál idegen jószágot. Gondoljatok arra, hiszen úgy se lehet az enyém soha. Jó lelkiismerettel nem tarthatom meg. Ha elveszem a másét, csak magamnak okozok gondot vele, mert előbb-utóbb vissza kell adnom. Ha a halál úgy lepne meg, hogy idegen jószág van nálam, pedig sokszor milyen váratlanul jön a halál, miatta a pokolba juthatok. Ne vegyetek el kicsiséget se mástól, még szüleitektől se. A nagy tolvajok is kicsiségen kezdték. Elégedjetek meg mindig azzal, amitek van s amit becsületes úton szerezhettek. Idegen jószágon nincs Isten áldása.

Összefoglalás, előkészületül a szent gyónáshoz. Szüleimtől nem vettem el valamit? Mit? Mástól elvettem valamit? Mit? Másnak jószágát megrongáltam? Mást megcsaltam s ezzel megkárosítottam? El akartam venni a másét? Nem tartozom még kártérítéssel másnak? Talált dolgot megtartottam?

Ki tudná felsorolni? Emlékeztek-e még kissé a többi parancsolatokra? Pl. Milyen bűnök fordulnak elő az ötödiknél? A harmadiknál?

Első gyónóknál elég, ha meggondolják a hetedik parancsolatnál, hogy elvettek-e valamit, megtartottak-e talált dolgot, vagy kárt okoztak-e másnak?

12. ISTEN NYOLCADIK PARANCSOLATÁRÓL.

Ma Isten nyolcadik parancsolatáról tanulunk. Hogyan szól?

1. *(Hamis tanúság.)* Emlékeztek-e az Úr Jézus életéből valami esetre, amelynél hamis tanúk szerepelnek? (Jézust Kaifás előtt hamis tanúk vádolták.) Miért vallottak hamisan? (Gyűlöletből s a főpap rábeszélésére.) Mit akartak ezzel elérni? (Jézust vesztőhelyre juttatni.) Ez súlyos bűn volt. Megeshetik még ké-

sőbb, hogy titeket is bíróság elé idéznek, hogy valamiben tanúskodjatok. Mit szabad ilyenkor mondani? (A tiszta igazságot.) Aki a bíró előtt hazudnék, az ezzel nagy kárt okozhat felebarátjának, elveheti annak becsületét, szabadságát, sőt életét. Aztán mit szokás tenni a bíró előtt mondott tanúságra? (Esküt.) A hamis tanúságot követi a hamis eskü, ez pedig szintén egyike a legnagyobb halálos bűnöknek. Szabadna-e talán a vádlott javára hazudni? Semmiképen.

De az az eset, hogy a bíró elé idézik az embert, ritkán, sokaknál pedig egyszer sem fordul elő. Talán ezek nem is vétkeznek soha a 8. parancsolat ellen? Csak a bíróság előtt nem szabad hazudni? Csak a bíróság előtt lehet kárt tenni másnak becsületében?

Isten nyolcadik parancsolata ellen (tehát) az vétkezik, aki hazudik, vagy aki felebarátja becsületében kárt tesz. **(Aláhúzott 195. k.) Ki vétkezik Isten nyolcadik parancsolata ellen?**

Most sorra vesszük az idetartozó bűnöket.

2. *(Hazugság.)* Ki vétkezik hazugsággal? (Aki nem mond igazat.) Egy gyermek a táblánál számol. Azt mondja 8×9=63. Igazat mond? Hazudik? Ilyesmire, mivel nem szándékosan történik, az mondjuk: téved. A tanító úr mond egy történetet a gyermekeknek a rókáról meg a hollóról, hogyan csalta ki a róka hízelgő beszédekkel a holló szájából a sajtot. Igazat mond? Tudja, hogy nem igazat mond? De azért még ez is messze van a hazugságtól. Nem akar titeket megcsalni, tévedésbe ejteni, hanem a mesével tanítani valamire. Hazugsággal az vétkezik, aki nem mond igazat, hogy mást tévedésbe ejtsen, vele valami hamisat elhitessen. **(Aláhúzott 196. k.) Ki vétkezik hazugsággal?**

Jézus azt mondotta: „Az ördög a hazugság atyja." Miért mondotta ezt? (Az ördög hazudott először: „Dehogy haltok meg.") S ma is minden hazugságnál valamiképp ott van az ördög. Egyik hazudik, hogy a maga vagy a másik bűnét elpalástolja s így szabadabban vétkezhessék, a másik haragból vagy kevélységből, a harmadik könnyelműségből vagy tréfából — szóval mindig valami rendetlen indulat vezeti azt, aki hazudik. Azért a szentírás azt mondja: „A hazug ajkak útálatosak Isten előtt." Mit mond a szentírás a hazugságról? Ez azt jelenti, hogy Isten, aki csupa igazság, a hazugra éppoly undorral tekint, mint amilyen útálattal néztek ti egy varangyos békára vagy más útálatos dologra. Szeretnétek azt, ha Isten, akitől minden jót várnunk kell életben és halálban, tirátok is ilyen útálattal tekintene? Azért őrizkedjetek a hazugságtól, mint a tűztől. Mit mondott az Úr Jézus a hazugságról? Miért mondotta ezt? Igen, s azért ma is folyton hazudik az ördög az embereknek, hogy bűnbe és kárhozatba csalja őket. Vigyázzatok, hogy ne legyetek hozzá hasonlók. Minden hazugság egy lépésnyi eltávolodást jelent Istentől és közeledést az ördöghöz.

Halálos bűn-e a hazugság? Akkor halálos bűn, ha vele

valakinek nagy kárt okozunk. Egyébként bocsánatos bűn, de mindig bűn, még ha tréfából hazudik is valaki s azért mindig *ártalmas* dolog. A hazug gyakran azt hiszi, hogy használt neki a hazugság, mert megmenekült pl. valami büntetéstől. De azzal, hogy bűnt követett el, beszennyezte lelkét s kihívta magára Isten büntetését. Isten sokszor már itt a földön is büntet és sokszor nagyon érzékenyen. Elizeus prófétának volt egy Giezi nevű szolgája. Mikor a próféta Námánt, a szíriai királynak egyik főemberét poklosságából csodálatosan meggyógyította, ez hálából gazdag ajándékokat kínált Elizeus prófétának. De Elizeus nem fogadott el semmit. Mikor Námán elment, Giezi titokban utána sietett és mondá: „Uram küldött hozzád. Most vendégei jöttek. Adj neki pénzt és szép ruhákat." Námán szívesen megtette ezt, Giezi pedig visszatért és elrejtette az ajándékokat. De Elizeusnak Isten kijelentette, mi történt. Kérdezte azért: „Honnan jössz Giezi?" Ez felelé: „Sehová se ment szolgád." A próféta azonban így szólt: „Nem volt-e jelen prófétai lelkem, mikor amaz ember szekeréről visszafordult hozzád? Most tehát elvetted a gazdag ajándékokat, de Námán poklossága is rád ragad." És Giezi testét abban a pillanatban ellepte a poklosság. „Kiment poklosan, mint a hó" — mondja a szentírás. Ez volt a hazugság büntetése. Talán nem mindig büntet Isten így itt a földön, de bizonyosan büntet a tisztítóhelyen vagy a pokolban. A hazugság t. i., ha maga kis bűn is, más nagy bűnökre visz pl. lopásra, titkos bűnökre, hamis esküre, rágalmakra, szentségtörő gyónásokra. Némelyiknek egész vallásossága csak tettetés és képmutatás lesz. Kik voltak ilyen képmutatók az Úr Jézus idejében? A farizeusok. Jézus bemeszelt síroknak nevezte őket. Melyik volt a tanítványok közt ilyen képmutató? (Júdás.) Hogyan közeledett az Olajfákhegyén Jézushoz?

Alkalmazás. Vigyázzatok ezután jobban, hogy a hazugságot elkerüljétek. Ebből sose származik jó. Előbb-utóbb nagy bűnökre visz s a kárhozatba. Azért mondja a szentírás: „A száj, amely hazudik, megöli a lelket." Útáljátok az alattomosságot, legyetek őszinte, egyenes lelkű gyermekek, az ilyeneket mindenki becsüli.

3. *(Vétkek más becsülete ellen.)* Most még azokat a hibákat vesszük át, amelyek által másnak a becsületében tehetünk kárt.

a) (Gyanakodás.) Mit jelent az, ha valakit „becsületes" embernek tartanak? Mit tartanak róla az emberek? (Hogy tisztességes, lelkiismeretes s azért megbízható, tiszteletreméltó.) Nagy jó-e a becsület? A szentírás szerint a becsület többet ér, mint a gazdagság. Vajjon miért? Mi lesz azzal, aki elvesztette becsületét? Az ilyentől elfordulnak az emberek, elveszti nem egyszer keresetét, állását s minden örömét az életben. Azért amint nem szabad elvenni más pénzét, éppúgy a becsületét se. Hogyan lehet elvenni másnak becsületét? Gondolattal is, meg beszéddel is.

Egy nagyságos asszony úgy elrejti odahaza az ékszereit,

hogy aztán maga se találja meg. Rögtön a cselédre gyanakszik: alighanem ez lopta el. Később aztán rátalál az ékszereire. Maga tette egy titkos helyre, aztán elfeledte. A cseléd soha még egy gombostűt se vett el. Szabad volt róla ilyen bűnt föltételezni? Hogy hívjuk azt a bűnt, *ha valaki másról elég ok nélkül rosszat tesz föl?* Alaptalan gyanúsítás. (Táblára.) (Más dolog az, ha a cselédet már egy párszor rajta érte volna kisebb hűtlenségeken. Akkor lett volna elégséges ok a gyanakodásra? Akkor nem is vétkezett volna?)

b) (Ítélet.) Még nagyobb rossz, ha valaki elég ok nélkül *a rosszat bizonyosnak tartja.* Ezt vakmerő ítéletnek hívjuk. Aki gyanúsít, az azt gondolja: Ki tudja, talán ez tette! Aki vakmerően ítél: Bizonyos, ez tette.

Efféle bűnök gyakoriak. Az ember hajlik a rosszra s könnyen tételez föl mások felől is rosszat. Mikor Simon farizeus látta, hogy az Úr Jézus nem űzi el magától a bűnbánó Magdolnát, mindjárt készen volt az ítélettel: Ez nem lehet próféta, mert akkor tudná, hogy ez bűnös asszony. Pedig Magdolna akkor Isten előtt már szentebb volt, mint a farizeus. Inkább a jobbat tételezzük fel másról, mint a rosszat. „Ne ítéljetek, hogy meg ne ítéltessetek" — mondotta az Úr Jézus. Nincs jogunk ahhoz, hogy másoknak *bírái* legyünk, ez Isten dolga; nincs is ehhez szükséges tudásunk, mert *nem látunk be más szívébe.* Igyekezzünk inkább a magunk hibáit észrevenni. „Mit nézed a szálkát más szemében, a magadéban pedig nem látod a gerendát?" — mondotta ar Úr Jézus. (Nem szükséges azért, hogy minden idegen, ismeretlen emberben megbízzunk, rá hallgassunk. Az okosság kívánja, hogy óvatosak legyünk. Azért nem ítéljük el. Azt mondjuk: Nem ismerem, lehet, hogy egész derék ember. De van sok szélhámos is, akinek rossz szándékai vannak.)

c) (Megszólás és rágalom.) Egyéb bűnök felebarátunk becsülete ellen: a megszólás és rágalom. (Táblára.) **(Aláhúzott 198. k.) Ki vétkezik megszólással?** Megszólással az vétkezik, aki felebarátja hibáit kibeszéli, amikor az nem szükséges. Valaki pl. szemérmetlen dolgot tett, vagy lopott. Ezt egy más valaki megtudta. Most siet a dolgot másoknak is elmondani. Sok, akiknek füléhez eljut a beszéd, káröröммel veszi ezt tudomásul: Lám, lám, ki hitte volna? Pedig milyen ártatlannak látszott s kisül, hogy egészen közönséges, becstelen személy." Igy beszélnek most már róla. A megszólás által az illető elvesztette becsületét. Szabad így szükség nélkül elbeszélni másnak hibáit? Ez bűn a felebaráti szeretet ellen. Tetszenék neked, ha más így tenne teveled? Szabad-e lopni? Mit lop el az a másiktól, aki bűnös dolgot beszél el róla? A becsület nagyobb jó, mint a pénz. Nemcsak elbeszélni, de még tetszéssel meghallgatni se szabad ilyen beszédeket. Mutassatok komoly arcot, vagy kezdjetek másról beszélni, ha valaki ilyesmit beszél hozzátok.

Szabad-e elmondani testvéreitek vagy tanulótársaitok hibáit

a szülőknek, vagy tanítóknak? Minden kisebb hibát nem. De ha nagy bűnről van szó, igen. Valamelyik gyermek pl. vasárnap elcsavarogja a szentmisét, az iskolában pedig azt hazudja, hogy beteg volt, szabad az ilyet följelenteni? Bizonyára. Nem ugyan azzal a szándékkal, hogy ártsunk neki, ez rút dolog volna, hanem hogy megjavítsuk. Vagy egy gyermek az iskolában rossz képeket vagy füzeteket terjeszt, szabad ezt följelenteni? Kell is. Aki ilyesmit tud s azt elhallgatja, az bűntársa a másiknak, szintén felelős Isten előtt a bajért, amit a másik okoz a lelkeknek.

Egy másik bűn felebarátunk becsülete ellen: a rágalmazás. **(Aláhúzott 199. k.) Ki vétkezik rágalmazással?** Rágalmazással az vétkezik, aki felebarátjára ráfog valamely bűnt vagy nagyítja hibáját. Aki másra ráfogja, hogy lopott, pedig ez nem igaz, milyen bűnt követ el? Putifár felesége ráfogta az ártatlan Józsefre, hogy ez bűnre akarta csábítani. József ezért a börtönbe került, noha egy szó se volt igaz a vádban. Mi által vétkezett ez az asszony? Néha van valami kevés igaz abban, amit a rágalmazó mond, de ő hozzátesz valami hazugságot. Egy gyermek egyszer lopott egy tízfillérest, a másik most azt hirdeti róla, hogy az már sok pénzt lopott, nem lehet rábízni semmit stb. Milyen bűn ez? A rágalmazó tehát mindig hazudik, vagy az egész beszéde hazugság, vagy egy része a beszédének. De nemcsak hazudik, hanem rabol is. Mit rabol el felebarátjától? (Annak becsületét.) A szentírás az ilyent mérges kígyóhoz hasonlítja, mely titokban mar.

Nem is elég azért az ilyen bűnt csupán megbánni és meggyónni. Mit kell annak tennie, aki elvette más vagyonát? (Visszatéríteni.) **(Aláhúzott 200. k.) Mit kell annak tennie, aki felebarátját megrágalmazta?** Aki felebarátját megrágalmazta, annak a rágalmat vissza kell vonnia. Mit jelent ez: visszavonni? Ki kell jelentenie, hogy nem mondott igazat. Könnyen megy ez? Ez bizony nagyon megalázó dolog. Némelyik nagyon is restelli azt, hogy most mint hazug álljon mások előtt, azért nem tudja rászánni magát arra, hogy visszavonja szavát. Mi lesz majd vele? Ha nagy rosszat beszélt másról, elkárhozik. Azért nem lehet eléggé vigyáznunk a nyelvünkre!

Hátha megszólással vettük el valakinek becsületét, mit tehetünk akkor, hogy jóvátegyük hibánkat? Iparkodnunk kell őt mentegetni, jó tulajdonságait kiemelni s így amennyire lehet, becsületét helyreállítani.

Megtörtént már, hogy valaki rágalmazással vagy megszólással másnak keresetében is kárt okozott. Hogyan történhetnék ez? (Pl. egy varrónőnek rossz híresztelésekkel nemcsak becsületét, hanem kenyerét is elveszi.) Elég-e ilyenkor, ha csak jó hírnevét törekszünk visszaállítani? Kötelesek vagyunk az okozott kárt is megtéríteni.

Aki mást megszól vagy rágalmaz, az az illetőnek háta mögött beszél rosszat, aki pedig *felebarátját csúfolja vagy gyalázza*

(táblára), az a szemébe mond sértő dolgokat. Ezt a bűnt se elég megbánnunk, hanem bocsánatot kell kérnünk attól, akit megsértettünk.

Összefoglalás. Most átvettük a főbb bűnöket, melyekkel másnak becsületét veheti el valaki. Így jegyezzük meg: Felebarátja becsületében az tesz kárt: 1. aki elégséges ok nélkül rosszat tesz föl másról, vagy a rosszat bizonyosnak tartja róla; 2. aki felebarátját megszólja vagy rágalmazza; 3. aki felebarátját csúfolja vagy gyalázza. (197. k.) *Ki tesz kárt felebarátja becsületében?*

Alkalmazás. Vigyázzatok a nyelvetekre! Egyszer egy nagy szent, Ferreri szent Vince Valenciában nyilt téren prédikált. Ezrek vették körül. A sokaság előtt hozzávezettek egy nőt, aki születése óta néma volt. Mikor szent Vince látta azoknak hitét, akik a szerencsétlent hozzávezették, megszakította beszédét s imádkozni kezdett Istenhez. Aztán az asszonyhoz fordult s az egész nép előtt kérdezte: „Mit akarsz tőlem, leányom?" Az asszony, aki még soha egy szót ki nem ejtett születése óta, megszólalt: „Kenyeret atyám és nyelvemnek használatát." „Kenyérben — mondta a szent — nem fogsz szükséget szenvedni soha. De ne kérd Istentől, hogy beszélni tudj, Isten a te javadra fosztott meg a nyelv használatától. Ha beszélni tudnál, a nyelv bűnei miatt elkárhoznál." „Atyám, — mondotta a nő — követni fogom tanácsodat." Ezt mondotta s utána megint olyan néma maradt, mint előbb.

Láthatjátok e történetből, mennyire kell vigyázni nyelvükre, hogy megmentsük lelkünket. Ne mondjatok ki mindent, amit gondoltok. Előbb fontoljátok meg, nem lesz-e az bűn? „Sok beszéd nincs bűn nélkül" — mondja a szentírás.

Összefoglalás a lelkiismeretvizsgálás számára. Hazudtam? Mást ok nélkül gyanúsítottam? Mást vakmerően megítéltem? Másnak hibáit kibeszéltem? Másra bűnt fogtam? Más bűnét nagyítottam? Másokat csúfoltam?

Ki sorolja fel? Első gyónóknak elég, ha megjegyzik ezt a három bűnt: Hazudtam? Másnak hibáit kibeszéltem? Másra bűnt fogtam?

Gondoljunk vissza, milyen bűnökre emlékezünk a tíz parancsolat egyes pontjai ellen? 1. 2. stb.

13. ISTEN 9. ÉS 10. PARANCSOLATA.

AZ ANYASZENTEGYHÁZ PARANCSOLATAI.

Ma utoljára tanulunk Isten tíz parancsolatáról.

1. *(A 2 utolsó parancsolat.)* Hogyan szól Isten 9. parancsolata? A tizedik? Mindkét parancsolat így végződik: Ne kívánjad! Isten tehát e két parancsolattal a rossz kívánságokat tiltja.

Mégpedig a 9. parancsolattal Isten a szemérmetlen kívánságokat tiltja. Aki bűnös akarattal kíván látni, hallani vagy tenni szemérmetlen dolgokat, az, ha külsőleg semmi bűnt se követett volna is el, Isten szemében tisztátalan, bűnös ember, aki nem

juthat a mennyországba. Az emberek azt nézik, ami látszik valakin, Isten pedig a szívet nézi, mondja a szentírás. Isten végtelenül szent s azt akarja, hogy necsak a kezünk és testünk, hanem a szívünk legyen elsősorban tiszta. „Útálatosak Isten előtt a rossz gondolatok." — Ha valakiben önkénytelenül támad fel bűnös kívánság, az még nem számít bűnnek. Ha ilyesmit észrevennénk magunkban, rögtön álljunk ellen és mondjuk: Jézusom, ne engedj vétkezni. Aztán fordítsuk másra figyelmünket, munkánkra, képzeljünk magunk elé egy szép tájat, templomot, szent szobrot stb. Bűn csak ott van, ahol tudva és akarva történik valami rossz.

Hát a 10. parancsolatban milyen kívánságokat tilt Isten? (A kapzsi kívánságokat.) Kapzsi az, aki hevesen és rendetlenül vágyakozik pénz és vagyon után. A kapzsi könnyen lop, csal s más igazságtalan módon igyekszik hozzájutni a máséhoz. „Minden bajnak szülőoka a kapzsiság" — mondja a szentírás. — Az ilyen kapzsi vágyak ellen küzdeni kell.

Isten — tehát — a két utolsó parancsolattal tiltja a szemérmetlen és kapzsi kívánságokat. **(Aláhúzott 201. k.) Mit tilt Isten a két utolsó parancsolattal?**

Alkalmazás. Ha valaki úgy kívánja meg a másét: Ezt szeretném, ha enyém lenne, megveszem — ez is vétkezett? Nem. Hátha valaki így gondolkozik: Bárcsak nekem is volna ilyen szép ruhám, ékszereim. Bárcsak gazdagok lennénk! Milyen jó gazdagnak lenni! Bűn ez? Az ilyen kívánságok legalábbis haszontalanok és veszélyesek. Aki így beszél, abban már egy kis kapzsiság lakik, könnyen lesz elégedetlen, zúgolódik Isten ellen s rossz útra kerülhet. Gondolkoztatok-e már azon, mi az oka annak, hogy az emberek közt egyesek szegények, mások meg gazdagok s a vagyon nincs egyenlően elosztva? Mert az embereknek a természete sem egyenlő: egyik tehetséges, a másik nem; egyik erős, egészséges, a másik vézna, beteges; egyik szorgalmas és takarékos, a másik rest és pazarló. Lehetne-e azért az emberek közt teljes vagyonegyenlőséget létrehozni? Nem. Ha ma elosztanák az emberek közt a vagyont, hogy mindenkinek egyenlő rész jusson, egy év mulva is meg volna még az egyenlőség? Teljes egyenlőség itt a földön sose lesz az emberek között. A keresztény ember megelégszik azzal a sorssal, amelybe őt az isteni Gondviselés helyezte. Szabad ugyan, sőt kell is munkával és minden becsületes eszközzel iparkodnunk, hogy földi megélhetésünket biztosítsuk, de azt is mindig tudnunk kell, hogy a pénz maga nem boldogít s hogy nem a földiekért, hanem Istenért s az örökkévalóságért vagyunk teremtve. A tiszta lelkiismeret és becsületesség nagyobb jó, mint a gazdagság. Isten előtt sokkal több a becsületes szegény, mint a csalásokkal meggazdagodott és bűnös vágyai szerint élő gazdag. Jézus is szegény volt, Szűz Mária és Szent József, a legelőkelőbb és legszentebb személyek, kik valaha a földön éltek, azért nem is szégyen a szegénység s a szegénynek rendesen több igazi örömben van része s biztosabban jut a mennyországba, mint a

gazdag. Viseljük mindig türelemmel a szegénység terheit és bízzunk Isten jóságában. Az igazi kincseket lelkünkben hordjuk. Mi a kötelessége a gazdagnak a szegénnyel szemben? Segítenie kell őt tehetsége szerint. Ha ezt nem teszi, könnyen elkárhozik. Ki ismeri a példabeszédet a dúsgazdagról s a szegény Lázárról? Hogy irígyelték sokan ezt a lakmározó, drága ruhákba öltözködő dúsgazdagot! Milyen szánalommal néztek a szegény Lázárra! De minden, ami földi, oly hamar elmúlik, mint az éjtszakai álom. Mi történt a dúsgazdaggal, mikor meghalt? „Eltemettetett a pokolban" — örökre szerencsétlen lett. S Lázárral? Üdvözült, örökre boldog lett. Erre irányuljon a ti törekvéstek is.

2. *(Az anyaszentegyház parancsolatai.)* Ki tartozik megtartani Isten 10 parancsolatát? Még a pogányok is? Annál inkább a keresztények. Hogy Isten 10 parancsolatát pontosan és lelkiismeretesen megtartsuk és hogy Jézus tanítása szerint bűnbánó és erényes életet éljünk, az anyaszentegyház is adott néhány parancsolatot. Most áttérünk ezekre. Rendszerint az anyaszentegyház hány parancsolatáról szoktunk beszélni? A keresztény embernek (tehát) Isten 10 parancsolatán kívül még az anyaszentegyház öt parancsolatát is meg kell tartania.

(Aláhúzott 202. k.) Mely parancsolatokat kell a keresztény embernek Isten 10 parancsolatán kívül még megtartania? Ki adta az öt parancsolatot? Kire gondolunk, mikor azt mondjuk: anyaszentegyház? (A pápára és püspökökre, az elöljárókra az egyházban.) Honnan van a pápának és püspököknek hatalma parancsolatokat adni? Jézus Krisztustól. Emlékeztek még, mi végett alapította Krisztus Urunk az anyaszentegyházat? (106.) Hogy a híveket az örök üdvösségre vezethesse, azért a lelkek kormányzására is adott Jézus hatalmat az anyaszentegyháznak. Milyen szavakkal adott pl. hatalmat? Különösen e szavakkal: „Amiket megkötöztök a földön, meg lesznek kötve a mennyekben is." Kiknek mondta ezt? (Az apostoloknak. Már előbb Szent Péternek is.) Amikor egy elöljáró parancsot ad, valamit mindig megköt az alattvalóban. Vajjon mit? Az akaratát, a szabadságát. Előbb még azt tehette, amit ő akart, most már csak mit tehet, ha jól akar tenni? Ha másképp tesz, rosszul tesz, vétkezik. Meg van kötve. Mivel az egyházi elöljárók hatalma Krisztustól van, kinek fogad szót tulajdonképen az, aki megtartja az anyaszentegyház parancsolatait? (Krisztusnak.) Amit a pápa és püspökök lelki dolgokban rendelnek, az ép oly fontos és kötelező, mintha magának Jézusnak szájából hallanánk. Akadnak néha könnyelmű keresztények, akik azt mondják: Isten parancsolatait megtartom, de böjttel, szentmisehallgatással stb. nem törődöm, az csak egyházi parancs, a pápa és püspökök is olyan emberek, mint én, azok nem parancsolhatnak lelkiekben. Igaz ez? Mit szólnátok ahhoz, ha egy gyermek azt mondaná: Istennek engedelmeskedem, de szüleimnek nem. Ők is csak olyan emberek, mint én. Igaz? A szülők Isten helyettesei, s ha egy gyermek fontos dologban

nem engedelmeskedik nekik, súlyosan vétkezik. Kinek helyettesei az egyházi elöljárók? Jézus Krisztusnak. Azért mondotta az Úr Jézus: Aki titeket hallgat, engem hallgat, aki titeket megvet, engem vet meg. Milyen bűnt követ az el, aki az egyház parancsolatainak fontos dologban nem engedelmeskedik? Halálos bűnt. S ha ezt meg nem bánja, elkárhozik. Jézus mondotta: „Aki az anyaszentegyházra nem hallgat, legyen neked, mint a pogány és a vámos (vagyis olyan, mint a nyilvános bűnös)." Aki pogány, az egyáltalában nem tartozik az egyházba, s aki nyilvánosan, minden szégyenérzet nélkül túlteszi magát Isten parancsain, az ilyen bűnökben él s azért (ha meg nem tér) egyik se üdvözül. Igy az se, aki nem tartja meg az anyaszentegyház parancsolatait.

3. *(Az öt parancs.)* **(Aláhúzott 203. k.) Hogyan szól az anyaszentegyház öt parancsolata?** 1. Az anyaszentegyháznak szokott ünnepnapjait megüljed. 2., 3., 4., 5.

Ezekről most majd egymásután tanulunk. De tudnunk kell, hogy ezek csupán a főbb parancsolatok, melyek minden keresztényt köteleznek. Vannak aztán más rendeletei is az anyaszentegyháznak, melyek bizonyos körülmények között köteleznek egyes keresztényeket. Igy pl. tiltja az anyaszentegyház, hogy valaki rossz, a vallást vagy jó erkölcsöt támadó könyveket olvasson; vagy felnőtteknek tiltja, hogy titkos társulatokba belépjenek, ilyen pl. a szabadkőművesek társulata; vagy tiltja, hogy valaki bizonyos személyekkel házasságot kössön. Ezeket a parancsokat is természetesen szigorúan meg kell tartanunk. Egyébként sose képzeljétek azt, hogy valami nehéz dolog megtartani az anyaszentegyház parancsolatait. Aki egyszer tisztába jött azzal: Én Istentől és Istenért vagyok teremtve, az én Uram és Mesterem Jézus Krisztus, nélküle örökre szerencsétlen lennék, az ilyen az anyaszentegyház parancsolatait mind magától értetődő dolognak tartja.

Befejezésül még valamit. Mit gondoltok, érne-e az sokat, hogy a tanító úrnak az iskolában hatalma volna ugyan parancsokat adni, de büntetnie nem volna szabad senkit se? Volna akkor rend az iskolában? Tanulna akkor valaki? Senkise törődnék a parancsokkal. Igy az anyaszentegyháznak is nemcsak arra van hatalma, hogy parancsolatokat adjon, hanem hogy meg is büntesse azokat, akik parancsolatait rosszakarattal meg nem tartják. Mivel bünteti? Pl., hogy nem vehet föl az illető egy szentséget sem. Már ez is igen nagy kár az örök üdvösség szempontjából. Még nagyobb büntetés a kiközösítés. Az ilyennek nem szabad résztvenni a szentmisén, semmi szentséget nem kap föl, az egyház semmi kegyelmeiben nem részesül. Az egyház zöldelő fájáról letört száraz ág az ilyen. Ha magába nem száll, az örök tűzre jut. — Egyházi büntetések még, hogy az illető nem lehet keresztvagy bérmaszülő, s ha meghal, nem részesül egyházi temetésben.

Alkalmazás. Remélem, egy se lesz köztetek, akire később az életben ilyen büntetések nehezednének. Legyetek mindíg alázatosak és tisztalelkűek, szeressétek az Úr Jézust, akkor semmi sem szakíthat el benneteket az ő egyházától!

14. AZ ANYASZENTEGYHÁZ 1. ÉS 2. PARANCSOLATÁRÓL.

Ma az anyaszentegyház első két parancsolatáról tanulunk.

1. *(Az ünnepek keletkezése.)* Hogyan szól az anyaszentegyház 1. parancsolata? A tíz parancsolatból melyikre emlékeztet ez a parancs? (A harmadikra.) Hogyan szól Isten 3. parancsa? Melyik az Úr napja? Vajjon miért rendelte el Isten azt, hogy a vasárnapot neki szenteljük? (Hogy folyton eszünkbe jusson, hogy Isten a mi Urunk s a földön azért élünk, hogy neki szolgáljunk s így megmentsük lelkünket, aztán testi üdülésünkre is.) Az első keresztények nagyon lelkiismeretesen ülték meg a vasárnapot. Egyes vasárnapokat pedig, melyen valami különösen nevezetes dolog történt, nagyobb előkészülettel, több imádsággal, bőjttel és virrasztásokkal szenteltek meg. Így pl. húsvétvasárnapot. Mi történt akkor? Vagy pünkösdöt. Akkor mi történt? De ezeken a főünnepeken kívül nemsokára más ünnepek is keletkeztek. Mivel t. i. a keresztényekben erős volt a szeretet az Úr Jézus iránt, azért gyakran gondoltak az ő földi életére s az olyan napokat, melyeken valami nevezetesebb történt az Úr Jézussal, ünnep gyanánt tartották meg. Így azt a napot, melyen Jézus született, vagy amelyen a napkeleti bölcsek előtte megjelentek, vagy amikor a mennybe ment stb. Ezek a napok voltak az Úr ünnepei. Voltak talán másféle ünnepek is? Már az első keresztények is tudták azt, hogy a vallásos életet nagyon elősegíti a boldogságos Szűz Máriának s más szenteknek tisztelete. Azért régi idő óta tartottak egyes ünnepeket Szűz Máriának tiszteletére, másokat pedig egyes szenteknek, pl. Péter és Pál apostoloknak tiszteletére. **(Aláhúzott 204. k.) Hányfélék** (tehát) **az anyaszentegyház ünnepei?** Az anyaszentegyház ünnepei háromfélék: 1. az Úr ünnepei, 2. a boldogságos Szűz Mária ünnepei, 3. más szentek ünnepei.

Az ünnepeket eleinte nem mindenütt tartották egyformán. Néhol több ünnep volt, máshol kevesebb. Hogy rend legyen a dologban s mindenütt meglegyen az egység, az anyaszentegyház később meghatározta, melyek a parancsolt nyilvános ünnepnapok. Ezeket aztán mindenütt úgy kellett megszentelni, mint a vasárnapokat. Tehát hogyan? (Szentmise, munkaszünet.) Ez a szabály ma is. Az anyaszentegyház ünnepeit úgy kell megszentelni, mint a vasárnapokat. **(Aláhúzott 205. k.) Hogyan kell az anyaszentegyház ünnepeit megszentelni?**

2. *(Az ünnepek sorrendje.)* Most felsoroljuk a nagyobb

ünnepeket. Melyik ünnepen emlékezünk az Úr Jézus születésére? Mikor van karácsony? Nyolc napra ezután szintén valami nevezetes történt az isteni gyermekkel. Ki tudja? Ez kiskarácsony, vagy újév. Örömünnep gyanánt tartották a legrégibb időben is a keresztények azt a napot, mikor az első pogányok kapták a kis Jézus kegyelmeit. Melyik ünnep ez? (Vízkereszt, január 6.) Mit gondoltok, leginkább mivel mutatta meg Jézus szeretetét irántunk? (Hogy szenvedett és meghalt értünk.) Melyik Jézus halálának napja? Nagypéntek. Ekkor nincs szentmise s a munkaszünet sem kötelező, de a jó keresztény elmegy a templomba, hogy a szent sírnál imádja az Oltáriszentséget. Melyik ünnepen emlékezünk Jézus feltámadására? Mikor van húsvét? (Ez változó ünnep. A tavaszi holdtölte után következő vasárnapon, március 22. és április 25. közt. Már az ószövetségben is a tavaszi holdtölte szerint tartották a húsvétot.) Mit tett az Úr Jézus feltámadása után a 40-ik napon? Milyen ünnepet ülünk ennek emlékére? Mi van az áldozócsütörtök utáni 10-ik napon? Hogy hívják a pünkösd utáni vasárnapot? (Szentháromság vasárnapja.) Az erre következő csütörtököt? (Úrnap.) Minek ünnepe az Úrnap?

Ezek az Úr ünnepei közül a parancsolt, nyilvános ünnepnapok. T. i. mi van ezeken megparancsolva?

Szűz Mária ünnepei közül kettő parancsolt: Szeplőtelen Fogantatás ünnepe. Mikor van? Mire emlékeztet? És Nagy Boldogasszony. Mikor van? Mi történt akkor Szűz Máriával? (Megdicsőült.)

Végre a szentek ünnepei közül is kettő nyilvános: Szent Péter és Pál apostolok ünnepe. Mikor van? És Mindenszentek.

Noha a szentmisehallgatás bűn terhe mellett nem kötelező, az egyház még több más ünnepet is megül. Így húsvéthétfőt, pünkösdhétfőt, Gyertyaszentelő Boldogasszonyt (Jézus bemutatását a templomban, febr. 2.), Gyümölcsoltó Boldogasszonyt (a Fiú Isten megtestesülésének hírül adását, márc. 25.), Kis Boldogasszonyt (Szűz Mária születését, szept. 8.), Szűz Mária nevenapját (szept. 12.), Szent István első vértanú (dec. 26.) és magyar király (aug. 20.) ünnepét.

Alkalmazás. Mi hasznunk van abból, ha lelkiismeretesen megtartjuk az ünnepeket? Isten végtelen jótéteményeire emlékezünk e napokon s felbuzdulunk szolgálatára. Az Úr Jézus élete is évről-évre úgy átvonul lelki szemeink előtt, mintha vele együtt éltünk volna, mikor a földön járt. Így mindig jobban megtanuljuk ismerni és szeretni az Úr Jézust. Az Üdvözítő továbbá azoknak, akik buzgón megülik az ünnepeket, ma is éppen oly kegyelmeket ad, mint pl. a pásztoroknak karácsonykor, tanítványainak húsvétkor, pünkösdkor. Így az ünnepek méltó megülésével alkalmazzuk magunkra a megváltás kegyelmeit és biztosítjuk örök üdvösségünket. Akarjátok-e azért mindig buzgón megtartani az ünnepeket?

3. *(A második parancsolat.)* Most rátérünk az anyaszentegyház második parancsolatára. Hogyan szól? Ki mondja meg, mi a szentmise? (A mi áldozatunk.) Ki mutatja be a szentmisét Istennek? A misező pap is, de ő csak helyettese az Úr Jézusnak. A szentmisében maga az Úr Jézus áldozza fel szent testét és vérét miértünk a mennyei Atyának. Hol tette ezt az Úr Jézus láthatóan és vérét ontva? (A keresztfán.) Igen, a szentmisében pedig megújítja az ő keresztáldozatát s azt akarja, hogy mi is emlékezzünk folyton arra a nagy szeretetre, mellyel kész volt értünk meghalni.

Azért, amíg nagy volt a buzgóság a keresztények között, nem is kellett parancsot adni arra, hogy szentmisét hallgassanak. Az üldözések idején még életveszély mellett is megtették ezt. Jól tudták, hogy milyen végtelenül értékes és Istennek tetsző dolog a szent áldozat; hogy semmi módon nem szerezhet az ember magának több kegyelmet, mintha jelen van a szentmisén, ahol Jézus, az Isten Fia maga imádja, kérleli, engeszteli Istent miértünk s a mi nevünkben.

Később a hívek buzgósága és szeretete kezdett lankadni. Azért az anyaszentegyház elrendelte, hogy legalább vasárnap és más ünnepeken hétéves korától minden keresztény embernek kell szentmisét hallgatni, hacsak súlyos ok föl nem menti őt. **(Áláhúzott 206. k.) Kinek kell vasárnap és ünnepeken szentmisét hallgatnia?**

Milyen lehet az a *súlyos ok*, mely fölment valakit a szentmise hallgatása alól? „Betegség." (Ha valaki fekvő beteg, vagy már jobban van, de félni lehet visszaeséstől.) „Betegápolás." (Ha t. i. magára maradna különben egy súlyos beteg.) „Halaszthatatlan kötelesség." (Pl. anyák, ha valahol csak egy szentmise van s a kisgyermekekre és háztartásra kell ügyelni. Ha több szentmise van, a házbeliek felváltva menjenek.) „Nagy távolság." (Pl. egyórai utat kellene gyalog megtenni, különösen ha rossz az idő, vagy gyenge valaki.) Elég ok-e pl. utazás? (Csak, ha okvetlen szükséges, pl. egy haldoklóhoz hívnak.) Kirándulás? Látogatás? Bevásárlás? Későn kelés?

Milyen bűnt követ el az, aki a szentmisét saját hibájából elmulasztja? Halálos bűnt. Az ilyen sérti Istent, akinek nem adja meg a köteles tiszteletet. Istent t. i. méltóan tisztelni csak a szentmise által vagyunk képesek. Aki szentmisét mulaszt, kicsinylést tanúsít a szent áldozat iránt, az Úr Jézus iránt pedig durva hálátlanságot, mert ő végtelen szeretetből megteszi a hosszú utat a mennytől az oltárig, hogy itt magát érettünk feláldozza, a rossz keresztény pedig pár lépést is sokall megtenni érte a templomba. Hátha valaki hallgat ugyan szentmisét, de restségből felajánlás után ér a templomba? Vagy még áldozás előtt kimegy? Ez is súlyos bűn, ha más szentmisét nem hallgat. És ki hallgatja a szentmisét „becsületesen"? Aki magát illedelmesen viseli, arra

figyel, ami az oltárnál történik, s szívét többször emeli imádkozva Istenhez.

Jegyezzük meg tehát, hogy 1. aki az egész szentmisét vagy annak valamely főbb részét saját hibájából elmulasztja; (vagy) 2. aki a szentmise alatt készakarva figyelmetlen vagy illetlenül viseli magát, az vétkezik az anyaszentegyház második parancsolata ellen. **(Aláhúzott 207. k.) Ki vétkezett az anyaszentegyház második parancsolata ellen?**

Alkalmazás. Tegyétek föl magatokban, hogy hacsak valami komoly dolog közbe nem jön, mindíg jelen akartok lenni vasárnapon és ünnepnapon a szentmisén. Aki nem adja meg Istennek a köteles tiszteletet, itt is, a másvilágon is nyomorult lesz. Hogy Istent „lélekben és igazságban" tudjuk tisztelni, azért adta nekünk az Úr Jézus a szentmisét. Az igazi keresztény, aki tudja miért él, gyakran térdel az Úr Jézus áldozati oltára közelében, hogy bemutassa az Úr Jézussal együtt a mennyei Atyának az ő hódolatát s kikérje áldásait. Teszi ezt különösen vasárnapon és az ünnepnapokon. Aki buzgón és rendesen hallgat szentmisét (s amikor lehet szentbeszédet is), az megőrzi majd lelke békéjét és tisztaságát is, s bizalommal nézhet az örökkévalóság elé.

15. AZ ANYASZENTEGYHÁZ HARMADIK PARANCSOLATÁRÓL.

Ma arról a parancsolatról tanulunk, mely a bőjt felől rendelkezik. Hányadik ez?

1. *(A bőjt keletkezése.)* Sok baj és nehézség van a világon. Mi a legnagyobb rossz? Lelkiismeretes emberek mindíg a bűnt tartották a legnagyobb rossznak. Miért? (Sérti Istent, kihívja reánk Isten büntetését, elveszi tőlünk a mennyországot, lemerít a pokolba.) Emlékeztek még néhány feltűnő büntetésre, mellyel Isten a bűnösöket sujtotta? (Vízözön, Szodoma stb.) Hogy Istent megengeszteljék bűneikért és kikerüljék Isten büntetését, komoly emberek gyakran magukat büntették meg azzal, hogy bőjtöltek.

Olvassuk pl. a szentírásban, hogy Isten elküldötte Jónás prófétát a gazdag Ninive városba. Ez a nagy város nagyon gonosz volt, mint Szodoma és Isten bűneiért el akarta pusztítani. „Még 40 nap és Ninive elsüllyed" — így prédikált a próféta a város utcáin. A lakosok hittek a bűnbánatra intő beszédnek, s hogy Istent megengeszteljék, szigorú bőjtöt kezdtek tartani. Még a király is darócruhába öltözött, hamut hintett fejére s 40 napig bőjtölt. És „Isten — mondja a szentírás — megkegyelmezett nekik és nem bocsátotta rájuk a csapást, mellyel fenyegette őket."

Mit mutat ez a történet? Azt, hogy Isten előtt kedves és érdemszerző a bőjt. Ezt a történetet Jónás prófétáról ismerték az első keresztények is. Tudták azt is, hogy az ószövetségben az igazak, pl. Mózes, Illés, ker. szent János szigorú bőjtöket tartot-

tak. Sőt a szent evangéliumban az Úr Jézusról is találtak ilyen följegyzést. Hány napon át bőjtölt az Úr Jézus? Így akart példát adni minekünk. Azért a keresztények már az apostolok ideje óta gyakran tartottak bőjtöt, hogy Istent bűneikért megengeszteljék. Különösen nagy ünnepek előtt lett szokássá a bőjt s a hosszabb imádkozás. Így Jézus feltámadásának ünnepére, a húsvétra 40 napi bőjttel készültek elő. Más nagy ünnepek előtt az éjtszakát imádkozva virrasztották át s előtte való napon bőjtöltek. Ezt *vigilia* bőjtnek nevezték. (Vigilia = virrasztás.) Végül, mikor egy új évszak kezdődött, pl. tavasz, nyár, egy héten három napon át bőjtöt tartottak, hogy bűnbánat és vezeklés által megnyerjék Isten kegyelmét maguknak s azoknak a férfiaknak, kiket ez időben Isten szolgálatára szenteltek. Mert régente a papszentelés többnyire az évszaki bőjt napjaiban történt.

Hányféle bőjtöt tartottak tehát a régi keresztények? Milyen bőjt volt húsvét előtt? Egyes nagy ünnepek előtt? Új évszakok kezdetén? Miért tartották az évszaki bőjtöt?

Ez a szokás a mai napig megmaradt az anyaszentegyházban. Mivel pedig a bőjt kellemetlen az érzékies és rest természetnek, s hacsak ránk lenne bízva, mikor bőjtöljünk, könnyen egészen elhagynánk azt, azért az anyaszentegyház külön parancsot adott a bőjtről. Így akarta lelkünk üdvösségét biztosítani. Hányadik parancsolat szól a bőjtről? Hogy hangzik? Most pontosan megtanuljuk, hogyan kell manapság bőjtölnünk.

2. *(A bőjti fegyelem.)* **(Aláhúzott 208. k.) Hányféle bőjtöt parancsol az anyaszentegyház?** Az anyaszentegyház kétféle bőjtöt parancsol: 1. szigorú bőjtöt, 2. megtartóztatást a húseledeltől. **(Aláhúzott 209. k.) Miből áll a szigorú bőjt?** A szigorú bőjt abban áll, hogy az egész napon át csak egyszer lakunk jól és húsfélét nem eszünk. Ha tehát valamely napon szigorú bőjt van, hányszor szabad azon jóllakásig enni? Egyszer, még pedig délben vagy este. Reggel és este szabad azért egy keveset enni, de napközben nem. Szabad-e bármilyen ételt enni szigorú bőjti napon? Húsfélét nem. Tehát, húst, szalonnát, kolbászt, melegvérű állatok húsát nem szabad enni. De halat vagy zsírral készített ételt szabad.

(Aláhúzott 210. k.) Mikor van (ilyen) **szigorú bőjt?** (Felsorolom.) Szigorú bőjt van: 1. nagybőjtben mindennap, kivéve a vasárnapokat (negyvennapi bőjt); 2. minden évszakban egy héten szerdán, pénteken és szombaton (évszaki vagy kántorbőjt); 3. néhány ünnep előtt való napon (vigiliabőjt).

Az első bőjti idő tehát a nagybőjt. Melyik nappal kezdődik? Ha a naptárban megszámláljátok a napokat hamvazószerdától húsvétig, 46 nap jön ki. Miért hívjuk mégis 40 napi bőjtnek? Közbeesik hat vasárnap, az nem szigorú bőjti nap, azokon többször is szabad jóllakni.

Mikor van az évszaki bőjt? A tavaszi a hamvazószerda utáni héten van, a nyári pünkösd utáni héten, az őszi szeptember 14.

után (szent kereszt felmagasztaltatása után), a téli pedig advent 3. vasárnapja után. Ki tudja elmondani? Hogy hívjuk még az évszaki bőjtöt? Kántorbőjt. A „Kántor" szó itt a latin „quatuor" (4., t. i. négy évszaki bőjt) elrontásából származott.

S mikor van a vigiliabőjt? Négy ünnepnap előtt. Ezek: karácsony, pünkösd, Nagyboldogasszony, végre Mindenszentek ünnepe előtt. Mikor?

Mi is van megparancsolva minden szigorú bőjti napon? Kettő: *a)* Csak egyszer szabad jóllakásig ennünk, *b)* húst nem szabad enni. Melyik lesz a kettő közül a nehezebb? A nehezebb s azért érdemszerzőbb is az egyszeri jóllakás megtartása. Ezt megérzi a kényes test és háborog miatta. Vajjon ti is kötelezve vagytok-e ilyen szigorúan bőjtölni? Nem, a ti testeteknek még erősödni és növekedni kell. Ti szigorú bőjti napon is annyiszor ehettek, ahányszor megéheztek. Szigorú bőjtre majd csak akkor lesztek kötelezve, ha 21 évesek elmúltatok. S még akkor is, ha betegek lennétek, vagy ha nehéz munkát kellene végeznetek s úgy éreznétek, hogy a szigorú bőjt megtartása mellett nem tudnátok jól elvégezni kötelességteket, akkor nem vagytok kötelesek a bőjtre. S ha aztán 60. életévét elérte valaki, annak is szabad szigorú bőjti napon többször jóllaknia. Láthatjátok ebből, hogy az anyaszentegyház nem túlszigorú az ő parancsolataiban.

Tehát: A szigorú bőjti napokon is szabad többször jóllakniok: 1. azoknak, akik a 21-ik évet még be nem töltötték és azoknak, akik a 60-ik évet már elérték; 2. a betegeknek; 3. azoknak, akik nehéz munkával foglalkoznak. **(Aláhúzott 211. k.) Kiknek szabad a szigorú bőjti napokon is többször jóllakniok?**

Most még valamit a húsételekre vonatkozólag kell megjegyeznünk. Ez már tirátok is vonatkozik, azért jól figyeljetek. **(Aláhúzott 212. k.) Mikor nem szabad húsfélét ennünk?** Húsfélét nem szabad ennünk: 1. péntek, 2. a szigorú bőjti napokon, hacsak a pápa vagy annak engedelméből a püspök fölmentést nem adott.

A közönséges péntek évközben szigorú bőjti nap? Miben áll a szigorú bőjt? Pénteken pedig bárkinek szabad többször is jóllakásig enni. Csak mit nem szabad enni? Miért rendelte el ezt a kis megtartóztatást az egyház? Hogy így kifejezzük bánatunkat bűneink felett, melyek Jézus halálát okozták. Gyermekek rendesen könnyen lemondanak a húsról. Némelyik azt mondja: „Én szívesebben eszem tésztát, mint húst." Van-e azért érdeme, ha pénteken nem eszik húst? Van, mert engedelmességet tanúsít az anyaszentegyház iránt. Isten ezt is érdemnek számítja.

A pénteken kívül még milyen napokon nem szabad húst enni? Szigorú bőjti napokon. Hamvazószerdától húsvétig hány szigorú bőjti nap van egymás után? Negyven. „Negyven nap egymás után nem enni húst, ez nem csekélység" — gondolja némelyitek. Bizony, ez nem könnyű. Pedig az utolsó időkig mindenfelé

így bőjtöltek a keresztények s ma is megtartják ezt sok zárdában. De tinektek s a világban élő híveknek nem kell így bőjtölni. A pápa és a püspökök fölmentést adtak, talán azért is, mert manapság nehéz élelmiszerekhez jutni, s legtöbb ember nehéz munkát kénytelen végezni. Nektek csak a következő napokon nem szabad húst enni: 1. pénteken (hacsak ünnep nem esik rá), 2. hamvazószerdán és nagyszombaton délig (bezárólag), 3. három vigilia-bőjtön, t. i. karácsony, pünkösd és Nagyboldogasszony előtti napon. A pénteken kívül tehát csak öt nap van egész esztendőben, melyen nem szabad húst enni. Nem sok, ugy-e? Sőt még pénteki napon is megengedett lehet egyeseknek a húsevés. Pl. Kinek? (A betegeknek.) Aztán kis gyermekeknek, akik a 7-ik évet még nem töltötték be. Olyanoknak is, akik bőjti eledelt nem kaphatnak. (Kik lehetnek ilyenek? Szegények. Cselédek vagy gyermekek, akik más asztaláról élnek. Akik vendéglőkben étkeznek.) Végre egyesek külön fölmentést kaptak a közönséges pénteki bőjt alól, pl. gyári munkások, katonák, vasutasok. Még egyszer elmondom:

A húseledeltől való megtartóztatás napjain is szabad húsfélét enniök: 1. azoknak, akik a 7-ik évet még nem töltötték be; 2. a betegeknek; 3. azoknak, akik bőjti eledelt nem kaphatnak; 4. azoknak, akik fölmentést kaptak. **(Aláhúzott 213. k.) Kiknek szabad a húseledeltől való megtartóztatás napjain is húsfélét enniök?**

Általában, ha valaki úgy találja, hogy neki nem lehet a bőjtöt megtartania, az beszélje meg a dolgot a lelkiatyjával. Az majd megmondja neki, mire köteles.

Alkalmazás. Amint ezekből láthatjátok, a bőjti parancs ma már nagyon enyhítve van. Annál inkább kell vigyáznotok, hogy ezt a keveset lelkiismeretesen megtartsátok. Ha olykor nehezetekre esnék talán, gondoljatok arra, milyen szigorúan bőjtölt az Úr Jézus, s minden komoly keresztény, aki biztosítani akarta lelke üdvösségét. Boldog Margit királyleány a szent kereszt felmagasztaltatásától húsvétig bőjtölt és pedig hetenkint 2—3-szor kenyéren és vizen. A nagyhét 3 utolsó napján semmit sem evett, csak imádkozott és elmélkedett. Szent Róza, mint gyermek, nagyon szerette a gyümölcsöt. Azért éppen ebben igyekezett meggyőzni magát. Ha mégoly szép és édes gyümölcsöt adtak is neki, nem ízlelte meg, hanem odaadta más gyermekeknek. Hat éves korától hetenkint háromszor, szerdán, pénteken és szombaton kenyéren és vízen bőjtölt. Tizenöt éves korától semmi húst nem evett többet. Így a többi szentek is. Ha tehát valaki nem akar bőjtölni, annak az Úr Jézus s a szentek azt mondják: Tebenned nincs semmi a mi érzületünkből, azért nem is vagy közénk való a mennyországba.

Szigorú bőjtre ti még — amint hallottátok — most nem vagytok kötelezve. Csak mire kell már most is vigyáznotok? (Hogy húst ne egyetek pénteken s az előírt 5 napon.) Jól csele-

kesztek, ha bőjti napon legalább időn kívül nem esztek, s talán abból inkább, ami nem ízlik, mint ami nagyon ínyetekre van. Így adjátok a bűnbánat jelét. Így lesztek igazi keresztények. Jézus azt mondotta: Aki utánam akar jönni, tagadja meg önmagát. Hogyan lehet megtagadni önmagunkat? Hogy nem tesszük azt, amire a torkos, állati test ösztönöz, hanem amit az Úr Jézus akar, s ami a lelkünknek hasznos. Aki egy kis hitvány húst se tud magától megvonni, annyira torkos; lesz abban majd elég erő, hogy legyőzze magában a haragot, restséget, tisztátalan vágyakat? Lesz ereje panasz nélkül viselni szenvedéseit? Az ilyen sohase lesz erős jellemű, igazi keresztény. A bőjt az önmegtagadás egyik neme, s aki azt komolyan megtartja, az remélheti, hogy más dolgokban is erős lesz s meggyőzi rossz ösztöneit. És nincs szebb dolog a világon, mint ha valaki így uralkodni tud önmagán s mint lelki ember, Isten gyermeke és Jézus tanítványa él. Nem szeretnétek ti is ilyenek lenni? Az első lépést azzal teszitek, hogy megtartjátok a bőjtöt.

16. AZ ANYASZENTEGYHÁZ NEGYEDIK ÉS ÖTÖDIK PARANCSOLATÁRÓL.

Ma az anyaszentegyház két utolsó parancsolatáról lesz szó.

1. *(A negyedik parancs eredete.)* Hogyan szól a negyedik parancsolat? Ez a parancs tehát két szentségnek fölvételét írja elő. Melyik két szentségről van szó? Ki rendelte el a szentségeket? A bűnbánat szentségét is az Úr Jézus rendelte. Ki tudja, mikor? (Húsvétvasárnap este.) S mikor rendelte az Oltáriszentséget?

Mivel e szentségeket Krisztus Urunk rendelte, világos, hogy akarja azt is, hogy használjuk őket. „Ha nem eszitek az emberfiának testét . . . nem lesz élet bennetek" — mondotta. De hogy hányszor használjuk, naponként, hetenként hónaponként, vagy hogyan — erre nem adott részletes parancsot. Kit hagyott itt maga helyett az Úr Jézus, hogy a híveket lelkiekben vezesse? (Az anyaszentegyházat.) Régebben nem volt szükséges, hogy az egyház külön paranccsal kötelezze a híveket e szentségek használatára. A régi keresztények mindennap, vagy legalább vasárnap mindig járultak a szentáldozáshoz. Szentgyónáshoz pedig akkor mentek, ha úgy érezték, hogy nagyobb bűn terheli lelkiismeretüket. Később sokan elmaradtak a szentáldozástól. Megelégedtek azzal, hogy évenként 2—3-szor áldoztak, a kényelmesebbeknek még ez is sok volt. Végre az anyaszentegyház külön parancsolatot adott, azt, amely most az ötparancsolatban a negyedik. Mit rendelt ebben? Hogy évenként egyszer gyónjunk s húsvét táján a szentáldozáshoz járuljunk. Meg van-e a gyónás ideje is szabva? Nincs. De mivel a szentáldozás a húsvéti időben kötelező, szentáldozáshoz pedig csak tiszta lelkiismerettel szabad járulni, azért

a gyónást is a húsvéti időben szoktuk végezni. Hogy ez a húsvéti idő, mely alatt a szentáldozáshoz mindenkinek járulni kell, mikor kezdődik és meddig tart, azt minden püspök maga állapítja meg az ő egyházmegyéje számára. A húsvéti szentáldozás ideje a legtöbb egyházmegyében a nagybőjt negyedik vasárnapján kezdődik és Szentháromság vasárnapig tart. **(Aláhúzott 214. k.) Mikor kezdődik és meddig tart a húsvéti szentáldozás ideje?**

Milyen bűnt követ az el, aki ebben az időben nem megy a szentáldozáshoz? (Halálos bűnt.) Ez nagy engedetlenség az anyaszentegyházzal szemben, s megvetés Jézus legdrágább adománya, az Oltáriszentség iránt. Az ilyeneket azelőtt nem egyszer kiközösítették s megtagadták tőlük az egyházi temetést. Miért éppen húsvéti időre rendelte el az egyház a szent áldozást? Mert Jézus is halála előtt való napon adta szeretetének ezt az emlékjelét, s mert húsvét a legnagyobb ünnep, azért illik rá jól előkészülni és lelkileg feltámadni az Úr Jézussal.

2. *(Gyakori áldozás.)* Mit gondoltok, miért mondja a parancsolat így: *legalább* húsvét táján? Mert ez a *legkevesebb,* amit minden kereszténynek tennie kell. Vajjon a buzgó keresztény megelégszik-e azzal, hogy évenként egyszer járuljon a szentségekhez? Így tettek a keresztények az első időkben, mikor még erős volt a lelkekben az Úr Jézus szeretete? A bűnbánat szentsége lelki fürdő, melyben Jézus szent vére mossa tisztára lelkünket minden szennytől. Mosakodni ugy-e gyakran szoktunk? Milyen lenne annak a gyermeknek arca, aki minden esztendőben csak egyszer mosakodnék? S milyen rút lehet és undort keltő Isten s az ő angyalainak szemében annak a lelke, aki évenként alig hogy egyszer szánja rá magát a szentgyónásra. És vajjon remélhetné-e, hogy erős, egészséges marad az, aki évenként egyszer vesz magához igazi, erősítő táplálékot, más napokon pedig megelégszik valami cukros vagy savanyú levesekkel? Az ilyen csakhamar elgyöngülne és sorvadásba esnék. Mi a léleknek igazi erősítő tápláléka? Az anyaszentegyház azért óhajtja, hogy évenként mennél többször gyónjunk és áldozzunk. A boldogult szentséges Atya, X. Pius pápa, úgy rendelte, hogy a gyermekek is, (miután egyszer már előkészültek a szentségek fölvételére) gyakran, sőt naponként mehetnek szentáldozáshoz. Csak arra kell vigyázniok, hogy a kegyelem állapotában legyenek, jó szándékkal közeledjenek az oltárhoz (ne hiúságból, vagy szokásból), s amennyire képesek, ájtatosak legyenek.

Alkalmazás. Ha tudnátok, milyen örömet szereztek az Úr Jézusnak minden jó szentáldozással s milyen nagy lelki kincseket vísztek magatokkal az oltártól, nem mulasztanátok soha el restségből egy alkalmat se, amikor áldozhattok. A szentáldozás olyan kimondhatatlan nagy kegyelem, hogy akiben élő hit van, azt nem paranccsal kell hajtani az Úr asztalához, hanem szent türelmetlenséggel alig tudja megvárni a boldog órát, mikor a végtelen isteni Fölséggel, az Úr Jézussal lelkileg egyesülhet. Ha

ártatlan és jó gyermekek akartok maradni, járuljatok annyiszor az Úr asztalához, ahányszor csak lelkiatyátok megengedi.

3. *(Az ötödik parancs.)* Most még valamit az ötödik parancsolatról. De előbb mondjátok meg, melyik a gyermekek legkedvesebb ünnepe? (Karácsony.) A felnőtt keresztények előtt is mindig drága volt ez az ünnep. Hiszen akkor jelent meg a földünkön az isteni irgalom egy kedves kisded alakjában! Azért a keresztények erre az ünnepre is hosszabb időn, 4 héten át készültek. Hogy hívjuk ezt a készületi időt! (Advent.) Ez időben a keresztények bűnbánatot tartottak s alázattal kérték az Úr Jézust, jöjjön el kegyelmével és erényeivel az ő szívükbe is s ne taszítsa el őket magától akkor, ha majd eljön másodszor, megítélni a világot. Egy másik főünnepe a keresztényeknek a húsvét volt. Ezt milyen előkészületi idő előzte meg? (A nagyböjt.) Melyik nappal kezdődik a nagyböjt? Akkor az egyház hamut hint fejünkre és int bennünket, hogy az idő siet, közeleg a halál s az örökkévalóság, készüljünk, használjuk fel Jézus szenvedésének érdemeit. A régi keresztényeknek azért eszükbe se jutott volna, hogy adventi időben vagy nagyböjtben világias mulatozásokban vegyenek részt vagy menyegzőt tartsanak. Érezték, hogy ez semmikép sem illik bele ezekbe a szent és komoly napokba. Később azonban szükséges lett ilyen parancsot kiadni. Hányadik parancsa ez az egyháznak? Az anyaszentegyház az ötödik parancsolattal tiltja az ünnepies menyegzőket és a zajos mulatságokat a két tiltott időben. **(Aláhúzott 215. k.) Mit tilt az anyaszentegyház az ötödik parancsolattal?** („Ünnepies" menyegzőket, t. i. amelyeket nagyobb vendégséggel, tánccal tartanak. Ha egész csendben tartják meg az esküvőt, akkor fölmentés kapható a tiltott időtől.)

(Aláhúzott 216. k.) Mikor vannak a tiltott idők? A tiltott idők advent vasárnapjától karácsonyig és hamvazószerdától húsvétig vannak.

Ha valaki az ilyen időkben nyilvános mulatságon, táncmulatságon vesz részt, súlyosan vétkezik. Mutatja, hogy nincs benne komolyság, nem él az egyházzal, nem törődik Krisztussal és lelke üdvösségével. Ha hű katolikusok akartok lenni, sose lesztek ilyen könnyelműek!

17. A BŰNRŐL ÁLTALÁBAN.

Milyen parancsolatokról tanultunk utoljára? S azelőtt? (Öt—tízparancsolat.) Az egyes parancsolatoknál többször volt szó bűnökről, melyek azon parancsolat ellen vannak. Pl. milyen bűn lenne Isten negyedik parancsolata ellen? A nyolcadik ellen?

Most még a bűnről általában tanulunk valamit, vagyis arról, hogy mikor követ el valaki bűnt s hogy mennyire kell óvakodnunk a bűntől.

1. *(Ki követ el bűnt?)* Ki követte el az első bűnt? Miért volt bűn az, hogy Ádám és Éva ettek egyik fának gyümölcsé-

ből? (Nem engedelmeskedtek Isten parancsolatának, Isten azt megtiltotta.) Hogyan is szólt Istennek parancsolata? De talán elfeledkeztek a parancsról s úgy ettek a tiltott fáról? Jól tudták. Hiszen Éva azt mondta a kígyónak: „Megtiltotta Isten, ha eszünk róla, meg találunk halni." Tudták a parancsot és mégis ettek. Tudva és akarva nem engedelmeskedtek Isten parancsolatának. Azért követtek el bűnt. Ez ma is így van. Mit követ az el, aki tudva és akarva nem engedelmeskedik Isten parancsolatának? **(Aláhúzott 217. k.) Ki követ el bűnt?** Bűnt az követ el, aki tudva és akarva nem engedelmeskedik Isten parancsolatának.

Az ősszülőknek *egy* parancsolat megtartására kellett vigyázniok. Nekünk hányat kell megtartanunk? (Tizet.) S azonfelül még? (Az anyaszentegyház öt parancsát.) Miért kell az öt parancsolatot is megtartanunk? Mit mondott Jézus? („Aki az anyaszentegyházra nem hallgat" . . .)

Vétkezik-e az mindíg, aki nem engedelmeskedik Isten parancsolatának? Pl. Egy gyermek nem volt vasárnap szentmisén. Mikor nem számít ez bűnnek? Ha ő akart volna menni, de nem lehetett, mert pl. beteg volt. Bűnt csak *akarva* lehet elkövetni. És *tudva*. Valaki pénteken húst eszik, de teljesen megfeledkezett arról, hogy péntek van. Vétkezett? Egy elmezavarodott megsebesít valakit. Vétkezett? Ami nem történik szándékosan, az nem bűn.

De vigyázzatok: Valakiben fölébred egy rossz szenvedély, pl. harag, s azt mondja, nem tudok másképen tenni, ki kell elégítenem ezt az indulatot, másképen nincs nyugtom. Igaz az, hogy nem tud másképen tenni? Nem. Akarj komolyan és imádkozzál, akkor majd tudsz uralkodni magadon. „Győzd le a rossz indulatot és uralkodjál fölötte" — mondotta Isten Kainnak. Vagy valaki azt mondja: Én nem akartam ezt a bűnt elkövetni, de kellett, mert annyit beszélt, fenyegetett más, hogy nem tudtam szabadulni. Ez is üres kifogás. Az első keresztényeket nem fenyegették, hanem ütötték, vágták, égették, vashorgokkal széttépték, mégse vétkeztek. Nem tagadták meg hitüket.

2. *(Hányféleképpen?)* Akadnak olyan felületes keresztények is, akik, ha szentgyónásra intik őket, azt mondják: Mit gyónjak? Nem öltem, nem loptam, nem gyujtogattam, mit gyónjak? Nekem nincs bűnöm. Csak cselekedettel lehet bűnt elkövetni? Lehet szóval is. Pl. Isten első parancsa ellen ki vétkezik szóval? (Aki a hit ellen beszél.) Épp így nagy bűnt követhet az el, aki a szent tisztaságot vagy a felebaráti szeretetet sértő beszédeket mond. Sőt csak meghallgat tetszéssel. Az emberek minden haszontalan szóról számot fognak adni az ítélet napján — mondotta az Úr Jézus. Még hogyan lehet másképen vétkezni? Gondolattal és kívánsággal. Ha t. i. valaki tudva és bűnös akarattal beleegyezik ilyenekbe. „Mit gondoltok rosszat a ti szívetekben?" — mondotta Jézus a farizeusoknak, mikor az inaszakadtat meggyógyította. Lehet-e mulasztással is vétkezni? Hogyan? Jó dolog-e, ha valaki

szentolvasót imádkozik? Imádkoztál ma szentolvasót? Vétkeztél? Csak aki parancsolt jót nem tesz meg, az vétkezik.

(Aláhúzott 218. k.) Hányféleképpen követhetünk el bűnt? Bűnt négyféleképpen követhetünk el: 1. gondolattal és kívánsággal, 2. szóval, 3. cselekedettel, 4. a jónak elmulasztásával.

3. *(Halálos bűn.)* Különbség van a bűnök közt arra nézve, hogy hogyan követjük el. Különbség van *nagyságra* nézve is. Egyszer tanítás közben így szólt az Úr Jézus: Miért látod meg a szálkát felebarátod szemében, a magadéban pedig nem veszed észre a gerendát? Mit akart ezzel mondani az Úr Jézus? Miért vigyázol olyan szigorúan másnak kicsi hibájára, magadban pedig a nagy bűnt se látod? Van tehát kis és nagy bűn. Egyforma bűn a tréfahazugság s a hamis esküü? Ezt már a józan esze is megmondja az embernek, hogy nem minden bűn egyformán súlyos. Hogy hívjuk másképp a nagy bűnöket? (Halálos bűn.) S a kisebb bűnöket? (Bocsánatos bűn.) Tehát: Nem minden bűn egyformán súlyos; vannak nagy, vagyis halálos bűnök és vannak kisebb, vagyis bocsánatos bűnök. **(Aláhúzott 219. k.) Egyformán súlyos-e minden bűn?**

Most az a kérdés: Miről lehet azt megismerni, hogy egy bűn halálos bűn? A halálos bűnhöz mindig kettő kell: *a)* hogy a dolog, melyben valaki vétkezik, fontos legyen, és *b)* hogy tudva és akarva tegye. Mikor fontos a dolog? Ha Isten azt nagyon akarja, vagy ha Isten azt a rosszat nagyon gyűlöli, szigorúan tiltja s pokollal bünteti. Ilyen pl. a hit, a szent tisztaság, vasárnapi szentmise stb. Ki vétkezik tudva és akarva? Aki gondol arra, hogy Isten ezt szigorúan tiltja, és mégis megteszi. (Követhet-e el valaki álomban bűnt? Nem. Félálomban halálos bűnt? Nem.) Halálos bűnt az követ el, aki fontos dologban tudva és akarva nem engedelmeskedik az Isten parancsolatának. **(Aláhúzott 220. k.) Ki követ el halálos bűnt?**

4. *(A halálos bűn gonoszsága.)* Volt egyszer egy szent bárónő, Chantal szent Jankának hívták. Mikor egy poklos gyermeket, akit az út mellett rút sebekkel borítva talált, kastélyába vitt s ott szeretettel ápolta, többen mondták neki: „Nem fél-e, hogy megkapja ez útálatos bajt? Hiszen ragályos!" A Szent így felelt: „Én csak egy poklosságtól félek, a bűntől." Nekünk is a bűntől kell leginkább s szinte egyedül félni. Ha t. i. a bűntől tiszta a lelkiismeretünk, akkor velünk az Isten és semmi sem árthat nekünk. Különösen a halálos bűntől kell rettegnünk, mert azzal súlyosan megbántjuk Istent, magunknak pedig a legnagyobb kárt okozzuk. **(Aláhúzott 221. k.) Miért kell a halálos bűnt mindenképpen elkerülnünk?** A halálos bűnt azért kell mindenképpen elkerülnünk, mert azzal súlyosan megbántjuk az Istent, magunknak pedig a legnagyobb kárt okozzuk.

Dehát mi az, kérdezhetné valaki, ami a halálos bűnben úgy bántja az Istent?

a) Aki halálos bűnt követ el, az *igazságtalan* Istennel szemben. Ha neked volna egy kerted, s abba ültetsz gyümölcsfát, kié az a fa és gyümölcs? S ha valaki azt elvenné tőled, azt igazságtalan és sérelmes dolognak tartanád. Amint a fa annak a tulajdona, aki azt ültette, úgy az ember Isten tulajdona. Miért? (Isten teremtette, Isten tartja fenn.) Azért Isten a mi első és legfőbb Urunk. Nem szabad a magunk hibás vágyai szerint élnünk, hanem Isten akarata szerint kell igazodnunk. Isten megmondja nekünk a tíz parancsolatban: „Ezt tedd, ezt ne tedd, ezt szigorúan eltiltom." Aki pedig súlyos bűnt követ el Isten jelenlétében, az mintegy szemébe mondja Istennek: „Nem úgy teszek. Azt teszem, ami nekem tetszik. Megvetem parancsaidat." Ilyesmi nagy sértés Istenre.

Hozzá *b)* Isten nem valami kemény úr, aki csak zsarnokoskodni akar fölöttünk, hanem végtelenül jóságos Urunk és Atyánk. Szeretetből alkotott s napról-napra osztja nékünk pazar kézzel adományait: minden falat kenyér, a ruha, mely rajtunk van, a levegő, melyet belélegzünk, az egészséges szemek, fül, az eszes, halhatatlan lélek — mind az ő ingyenes ajándéka. S mit tett és tűrt értünk az Úr Jézus! S mit készített Isten számunkra a mennyországban! Ezért nem volna sok, ha minden percben térdet hajtanánk hálánk kifejezésére s nem szűnnénk meg egy pillanatra sem dicsőíteni őt. Aki pedig halálos bűnt követ el, az rosszal fizet a jóért, *gyalázatos hálátlansággal* a végtelen szeretetért. Nem kell-e, hogy ilyen sötét lelkület mélyen sértse Istent?

Aki tehát halálos bűnt követ el, az igazságtalan, hálátlan és gonosz ember, és súlyosan bántja Istent. Csak természetes, hogy Isten útálattal fordul el tőle s átengedi őt a romlásnak. Mi vész el a lélekből a halálos bűnnel? Isten megszentelő kegyelme. Amíg ez a lélekben van, addig a lélek egy csodálatos életnek és elragadó szépségnek van birtokában, Isten és angyalai örömmel néznek reá, de abban a pillanatban, mikor a halálos bűn történik, kialszik ez a természetfölötti élet a lélekben, s a bűnös ezután már útálatosabb terhet hordoz magában, mint egy rothadó holttest. A megszentelő kegyelemmel elvész minden érdem is, melyet előbb szerzett. Bemehet-e így a mennyországba? Lehetetlen. Épp azért hívjuk a nagy bűnt halálos bűnnek, mert aki ilyet elkövet, az Isten és a mennyország számára meghalt, lelkében nincs többé kegyelmi élet, rá a pokol, az örök halál várakozik. De Isten az ilyet nemcsak a másvilágon, hanem már itt a földön is bünteti gonoszságáért — betegségekkel, gyalázattal, lelkiismeretfurdalásokkal, korai halállal vagy más, ideigtartó büntetésekkel. Látjátok ezekből, hogy semmi a világon nem okozhat nekünk akkora kárt, mint a halálos bűn. Mert a halálos bűnnel 1. elveszítjük Isten megszentelő kegyelmét és a mennyországot, 2. ideigtartó és örök büntetést vonunk magunkra. (222. k.) *Milyen kárt okozunk magunknak a halálos bűnnel?*

Alkalmazás. Semmire se kell jobban vigyáznotok az élete-

tekben, mint hogy halálos bűnbe ne essetek. Imádkozzatok buzgón, hogy az Úr Jézus s a Szűzanya óvjanak meg ilyen szerencsétlenségtől. De ha egyszer mégis így vétkeznétek, akkor sietnetek kell, hogy szabaduljatok ebből a veszedelmes lelkiállapotból. Aki halálos bűnben van, azt csak egy hajszál választja el a pokoltól. S amíg halálos bűnben van, semmit nem tehet, ami Isten előtt kedves és érdemszerző volna. Hogyan szabadulhattok a halálos bűntől? (Tökéletes bánat és gyónás által.) Szent Lajos francia királynak mélyen vallásos édesanyja volt. Blankának hívták. Mikor a keresztségről visszahozták kicsi fiát és karjaiba tették, így szólt: Gyermek, te most a Szentlélek temploma vagy. Ó, vajha ezt a szentélyt soha bűn meg ne fertőztesse!" Mikor gyermeke növekedett, többször mondotta neki: „Fiam, inkább szeretnélek téged a tróntól, sőt életedtől megfosztva és holtan látni magam előtt, mint hogy életedben csak egy halálos bűnt is elkövess." Ilyen komolyan kell tinektek is gondolkoznotok: Inkább meghalok, mint hogy halálos bűnt vegyek a lelkemre. Csak így lesztek örökre boldogok.

5. *(Bocsánatos bűn.)* Most még valami keveset a bocsánatos bűnről! **(Aláhúzott 223. k.) Ki követ el bocsánatos bűnt?** Bocsánatos bűnt az követ el, aki kisebb dologban, vagy nem egészen tudva és akarva nem engedelmeskedik Isten parancsolatának.

Tehát: minek nem engedelmeskedik az, aki bocsánatos bűnt követ el? (Isten parancsolatának.) Ahol nincs parancs, ott nincs bűn se. Pl. bűn az, ha valaki nem imádkozik Úrangyalát? Nem vesz szenteltvizet? Húsvéthétfőn nem hallgat szentmisét? Milyen dologban nem engedelmeskedik az, aki bocsánatos bűnt követ el? (Kisebb dologban, pl. tréfahazugság, barátságtalan megjegyzés stb., ami nem olyan jelentős.) Lehet-e nagy dologban is bocsánatos bűnt elkövetni? Igen, ha nem egészen készakarva követjük el, pl. valaki kissé vigyázatlan s ezzel nagy kárt okoz másnak.

Bocsánatos és halálos bűn közt igen nagy a különbség. Elvész-e a bocsánatos bűn által a megszentelő malaszt? Nem. Tíz bocsánatos bűn által? Nem. Ha valakinek lelkén, mikor meghal, száz bocsánatos bűn van, elkárhozik? Hova jut? S ha egy halálos bűn van a lelkén? Még a szentgyónásra nézve is különbség van bocsánatos és halálos bűn között. A halálos bűnt, hacsak lehet, meg kell gyónnunk, máskülönben nem lesz megbocsátva. Meg kell-e gyónnunk minden bocsánatos bűnt? Nem szükséges. Isten a bocsánatos bűnöket könnyebben elengedi, ha szentmisét hallgatunk, imádkozunk stb. De bánatot ezek fölött is kell keltenünk. Bánat nélkül nincs soha bűnbocsánat.

Most már azt gondolhatná valaki: „A halálos bűntől őrizkedem, de a bocsánatos bűn mellékes, azzal nem sokat törődöm." Helyesen gondolkoznék-e az ilyen? **(Aláhúzott 224. k.) Miért kell a bocsánatos bűnöktől is óvakodnunk?** A bocsánatos

bűnöktől is azért kell óvakodnunk, mert 1. azok is megbántják az Istent és lassankint nagy bűnökre visznek; 2. mert ideigtartó büntetéseket hoznak reánk.

A bocsánatos bűnök is megbántják az Istent. Ezekben is sértés, lázadás, hálátlanság és kicsinylés rejlik Istennel szemben. Azért aki igazán szereti Istent, inkább elszenvedné a pokol gyötrelmeit, minthogy Istent szándékosan bocsánatos bűnnel is megbántsa. Szent Alajos, mikor először gyónt 8 éves korában, csupa bocsánatos bűnöket talált lelkén, mégis elájult és összeesett a fájdalomtól a gyóntatószékben. A legnagyobb veszély a bocsánatos bűnnél az, hogy a lélek megszokja a bűnt s mi lesz vele lassankint? Nagy bűnbe esik. A legtöbb azok közül, akik most a pokolban égnek, kis bűnökön kezdte.

Bünteti Isten a bocsánatos bűnt is? Sokszor szent személyeken is érzékenyen büntette. Mózes nővére tiszteletlenül gondolkozott bátyja, az Úr szolgája felől — és poklossággal bűnhödött. Maga Mózes, mert kissé kételkedett Isten szavában, nem mehetett be az Igéretföldjére. Lót felesége kíváncsian hátratekintett és sóoszloppá változott. S milyen kínos a másvilágon a tisztítóhely gyötrelme! Vajjon kicsiségnek tartják a bocsánatos bűnt azok, akik most a tisztítóhelyen vannak? Ha még egyszer visszajöhetnének a földre, jobban félnének a bűntől, mint a tűztől.

Alkalmazás. Ne felejtsétek el sohase a mai tanítást. Az ősz Tóbiás, mikor azt hitte, hogy halála közeledik, néhány jó tanácsot akart adni fiának útravaló gyanánt az életbe. Azért így szólt: „Életednek teljes napjaiban elmédben legyen Isten és óvd magadat, nehogy valaha bűnbe egyezzél." Gondoljatok ti is napközben többször Istenre. Isten mindenütt lát bennünket. Ő a mi Urunk, ő lesz ítélőbíránk és jutalmunk is, ha hűségesek maradunk hozzá.

18. A FŐBŰNÖKRŐL.

Gondolkozzatok kissé, hányféle bűnről tanultunk eddig? (Halálos, bocsánatos; gondolati, szóbeli stb. bűnök; bűnök a tízparancs s az anyaszentegyház parancsai ellen.) Most még a bűnnek egyes különösebb fajtáiról tanulunk. Ezek 1. A főbűnök, 2. a Szentlélek elleni bűnök, 3. az égbekiáltó bűnök, 4. az idegen bűnök. Ki sorolja fel? (225. k.) *Melyek a bűnök különösebb fajtái?* A bűnök különösebb fajtái: 1. a főbűnök, 2. a Szentlélek ellen való bűnök, 3. az égbekiáltó bűnök, 4. az idegen bűnök.

Ma a főbűnökről lesz szó. A főbűnök: 1. a kevélység, 2. a fösvénység, 3. a bujaság, 4. az irígység, 5. a torkosság, 6. a harag, 7. a jóra való restség. (226. k.) *Melyek a főbűnök?*

Miért hívjuk ezt a hét bűnt főbűnnek? Nem azért, mintha ezek lennének a legnagyobb bűnök, vagy pedig mintha ezek mindig halálos bűnök lennének. A harag, torkosság, kevélység, gyakran bocsánatos bűn csupán. Hanem mennél jobban befészkelte

magát valamelyik ezek közül a főbűnök közül az ember lelkébe, annál hajlandóbb az illető sok más bűnt is elkövetni. Mindenik főbűnből sok más bűn származik. Mindjárt észreveszitek ezt, ha megvigyázzátok az egyes főbűnöket. Melyik az első?

a) (Kevélység.) Az Úr Jézus egyszer egy történetet mondott el a farizeusról és a vámosról, akik egyidőben léptek be a templomba imádkozni. A farizeus előre ment a templomba, odaállott az első helyre és így imádkozott: „Istenem, hálát adok neked, hogy nem vagyok olyan, mint a többi emberek, mint a rablók, igazságtalanok, tisztátalanok, mint ez a vámos itt." A vámos pedig meghúzódott hátul egy sarokban és bűnei tudatában még szemét se merte ég felé emelni, hanem mellét verve sóhajtott: „Istenem, légy irgalmas nekem, bűnösnek!" Ez — mondotta az Úr Jézus — t. i. a vámos, tiszta lélekkel távozott a templomból, a farizeus pedig bűnnel terhelve. Milyen bűn volt különösen a farizeus lelkén? Kevély volt. Hibát nem akart találni magában, ami jó volt benne, azt önmagának tudta be érdemül, azért lenézte a többi embereket s a vámost. Ilyen a kevély. A *kevély többre becsüli magát, mint kellene, felebarátját pedig nem becsüli.* (Hogyan tesz a kevély?) Szabad-e önmagunkat becsülni? Szabad. Szabad fölismerni azt, hogy sok testi-lelki jó tulajdonság van bennünk, szép életcélunk van, nagyszerű örökkévalóság várakozik ránk, de mindez Isten ajándéka. Magunktól semmink sincsen. Ez a helyes önbecsülés. A kevély azt hiszi, hogy ő magától valami; a jót, mellyel bír, magának tudja be érdemül, nem Istennek köszöni meg; sokszor túlozza jó tulajdonságait, azt képzeli, hogy ő milyen okos, szép, pedig dehogy az. A kevély különbnek tartja magát másnál, mert pl. előkelőbb szülei, szebb ruhája, több vagyona van. Többet ér valaki azért, mert ő gazdagabb, szebben öltözött vagy erősebb, mint más? Isten a lelket nézi. Szabad-e azért lenézni mást, mert mi jobbak, erényesebbek vagyunk? Kinek köszönhetjük ezt? Nincs az a rút bűn, amit el nem követnénk, ha Isten visszavonja tőlünk segítő kegyelmét. Mire irányul a kevélynek minden óhajtása? Hogy őt dícsérjék, nagyra tartsák. Ezért gyakran beszél magáról. Ő mindent jobban tud. Milyen bűnökbe esik könnyen? Nagyzásból hazudik; érzékeny és könnyen megharagszik; féltékeny és irígy, azt akarja, hogy a nap csak ő rá süssön; dacos, engedetlen; mivel tele van hiú tetszésvággyal, könnyen esik gyalázatos bűnökbe; mivel elbizakodik, nemcsak embertársait, de Istent is megveti, könnyen lesz hitetlen vagy eretnek. Azért a szentírás a kevélységet „minden bűn kezdetének" nevezi és „útálatnak" Isten előtt. „Isten a kevélyeknek ellenáll s az alázatosaknak adja az ő kegyelmét" — mondja a szentírás. Emlékeztek a bibliából egyesekre, kiket Isten kevélységük miatt büntetett? (Vétkes angyalok, a bábeli torony építői, fáraó, Góliát.)

Alkalmazás. Őrizkedjetek a kevélységtől. Kisebb-nagyobb hajlam a kevélységre mindenkiben van s aki nem vigyáz, abban

ez a veszélyes hajlam nagyon megerősödik a nélkül, hogy észrevenné és tönkre teszi őt. Ahol kevélység van, ott lesz a gyalázat — mondja a Szentlélek. Egy hiú leány, aki feltűnően öltözködik, mindig a tükröt keresi, folyton azon jár az esze, hogyan hívhatja fel magára mások figyelmét, könnyen esik súlyos bűnökbe. Egyszerűség, alázatos, tiszta külső, ez a gyermeknek igazi ékessége. Ügyeljetek a külső tisztaságra. Tiszta ruha, tiszta arc, tiszta kéz illik a gyermekhez. Fehérneműtök, harisnyátok ne legyen piszkos vagy rongyos. Szobában, holmitokban legyen rend, csín, tisztaság. Erre szabad büszkének lenni. A külső tisztaság őrzője a belsőnek. Másokhoz legyetek szerények, udvariasak, mert Isten így akarja. Ha idősebbek szólnak hozzátok, hallgassatok és ne beszéljetek bele. Legyetek szófogadók s ha szükséges, szülők, elöljárók, lelkiatya előtt ismerjétek be hibátokat. Ne beszéljetek sokat magatokról. „Öndícséret szagos." Ha mások dícsérnek, elbizakodás helyett gondoljatok inkább hibáitokra s hogy rosszul ismernek az emberek. Mennyire vagyunk mi még a szentektől! Az ilyen alázatos érzület tesz benneteket kedvessé Isten és emberek előtt.

Visszakérdezés. Kiről mondott az Úr Jézus történetet, mikor a kevélységtől akart óvni bennünket? Hogyan szól ez a történet? Mi volt a farizeus bűne? Mit nem talált magában? Jó tulajdonságait kinek tudta be érdemül? Más emberekről hogyan gondolkozott? Szabad-e önmagunkat becsülni? Miben hibázik a kevély? (Hogy többre becsüli magát, mint . . .) Mit képzel magáról? Miért tartja pl. többre magát másnál? Mit óhajt nagyon a kevély? Kiről beszél sokat? Milyen bűnökre vezet a kevélység? Emlékeztek valami mondásra a szentírásból a kevélységről? Külsőnkben miben jelentkeznék a kevélység? Talán az is az erényhez tartozik, hogy piszkos és rongyos ruhában járjunk? Melyik a kevélységgel ellentétes erény? Hogyan gyakorolhatjuk az alázatosságot? Mennél alázatosabb valaki, annál kedvesebb Isten előtt, annál biztosabb, hogy üdvözül. Most még valami keveset a többi főbűnről.

b) (Fösvénység.) Miben áll a fösvénység bűne? Mit szeret a fösvény nagyon? (A pénzt, a vagyont.) Nem szabad a pénzt szeretni? Szabad, hisz pénz nélkül nem élhetünk, kenyér, ruha, lakás mind pénzbe kerül. Azért szabad és kell is szorgalmasan dolgozni, hogy pénzt keressünk, takarékoskodni, hogy betegség, öregség idejére legyen valamink. Hol kezdődik a fösvénység bűne? Mikor valaki nagyon mohón vágyakozik s mindig több pénz és vagyon után vágyakozik, a pénzben keresi boldogságát, lelki kötelességeit elhanyagolja, a szánalmat a szegények iránt nem ismeri. Melyik szerencsétlen apostol volt a rabja ennek a bűnnek? „Mit adtok nekem és én átadom őt nektek?" — kérdezte remegve a pénzvágytól a főpapokat. A fösvény, hogy pénzhez jusson, kész lopni, csalni, hamisan esküdni, odaadni a lelke üdvösségét. Pedig mi haszna a gyűjtött pénzből? Vihet-e csak egy fillért is belőle a másvilágra? Itt is nyomorult, a másvilágon még százszor nyomorultabb.

Alkalmazás. Legyetek jószívűek egymáshoz, adakozók a szegényekhez. Az első keresztények úgy éltek, mint jó testvérek,

mind egy szív, és lélek voltak, nem tűrték, hogy valaki szükséget szenvedjen közöttük. Ha később tehetitek, adakozzatok jótékony célra, templomperselybe. Istennek adtok kölcsön, ő jó kamatot tud fizetni érte. Jézus megdícsérte a szegény özvegyet, ki utolsó fillérét tette a perselybe. A ti filléreiteket se feledi el.

Visszakérdezés. Miben mutatkozik tehát a fösvénység? Nem szabad szeretni a pénzt? Mikor kezdődik a fösvénység? Melyik apostol lett ennek a bűnnek rabja? Milyen bűnökre vezet a fösvénység?

c) (Bujaság.) Melyik a harmadik főbűn? Bujaság vagy szemérmetlenség ugyanaz az egy rút bűn, erről már a 6. parancsolatnál tanultatok, azért most nem beszélünk róla.

d) (Irigység.) Melyik főbűn következik? Mikor irígy valaki? Irígy az, aki szomorkodik, ha másnak jó dolga van, vagy pedig örül, ha másnak baja van. Mikor Dávid legyőzte Góliátot, mindenki magasztalta Dávidot hős tettéért, csak Saul szomorkodott és mérgeskedett. „Micsoda dolog ez, — mondotta — hát nem nekem kell lenni az elsőnek? Hogyan mer ez elém tolakodni?" Ez időtől mindíg sötét arccal nézett Dávidra s igyekezett őt eltenni láb alól. Irígység, káröröm gyakori bűn a gyermekek közt is. Némelyik mindjárt kedvetlen, ha mást dícsérnek vagy megjutalmaznak, ha pedig más büntetést kap, tele van káröröm mel. Az irígység ellenkezik a felebaráti szeretettel s azért bűn. Milyen más bűnökre vezethet? (Zúgolódás, gyűlölet, hazugság, rágalom stb.) Őrizkedjetek az irígységtől. Ez az ördög bűne. Az ördög folyton irígykedik az emberekre s igyekszik őket a pokolba vonni. Van valami haszna az irígynek a bűnéből? (Csak elkeseredik, arca beesik, megsárgul.) A jó keresztény, — mint szent Pál mondja — „örvendez az örvendezőkkel, sír a sírókkal." Osztozzatok egymás örömében, bánatában. Ha mégis meglepne az irígység érzete önkénytelenül, gondoljatok arra, hogy Isten az, aki elosztja a jót és rosszat az emberek között, egyiknek ezt az előnyt adja, másiknak mást. Amit Isten tesz, az jól van téve. Legyen az ő akarata.

Visszakérdezés. Miben mutatkozik tehát az irígység? Ki irígyelte Dávidot? Miért bűn az irígység? Kinek a bűne? Szent Pál mit mond a jó keresztényről?

e) (Torkosság.) Melyik az 5. főbűn? Miben mutatkozik a torkosság? Ha valaki csak azt keresi az evésnél, ami az ízlésének hízeleg, a finomabbat, édességeket, a többi egészséges ételeket elutasítja; aki túlmohó az evésnél, időn kívül is folyton eszik, mértéktelen az étel-italban: az torkos. A torkos gyermek keserű orvosságot nem akar bevenni, nem tudja legyőzni magát. Nem a józan esze vezeti a torkost, hanem telhetetlen gyomra. Azért oly rút bűn ez. Milyen más bűnökre visz? Lopásra, restségre, tisztátalanságra. Különösen nagy bűn a torkosság, ha részegséggé fejlődik. Győzzétek le jobban magatokat az evést illetőleg. Ne válogassatok. Ne egyetek időn kívül. Mikor van az evés ideje

gyermekeknél? (Reggeli, 10 órai, ebéd, uzsonna, vacsora.) Páli szent Vince mondotta, hogy a mértékletesség evés-ivásban a keresztény életnek abc-je. Aki nem ismeri az abc-t, nem tud olvasni; s aki nem tudja magát az evés-ivásban legyőzni, sohase él igazi keresztény életet.

Kérdések: Miben mutatkozik a torkosság? Miért oly rút bűn ez? Mit mondott Páli szent Vince?

f) Következik a 6-ik főbűn: *a harag.* Ha valami ellenünkre van vagy bánt, érezzük, hogy fölébred bennünk a harag indulata. Amíg uralkodunk fölötte, nem bűn, de aki engedi, hogy a harag indulata magával ragadja, aki elkeseredik, fölhevül és bosszút akar állani megbántóin, az vétkezik. Némelyik haragjában tör, zúz, tobzódik, dühöng, káromkodik, úgy viselkedik, mint egy dühös vadállat. Ez már nagy bűn. Igyekeznünk kell a haragot csírájában elfojtani. Mire gondoljunk, ha a harag érzése feltámad szívünkben? Mi nem vagyunk oly nagy urak, hogy mindennek a mi akaratunk szerint kellene történnie. Ilyesmi csak Istent illeti meg. Mi szegény bűnösök vagyunk, kiknek kereszthordozással, vezekléssel kell a mennyországot kiérdemelni. Ha valami bánt, gondold, Isten most alkalmat akar adni nekem, hogy tűrjek és törlesszem tartozásaimat. Mennyit tűrt értem az ártatlan Úr Jézus, s mily szelíden tűrt! Mily szelíden szólt a gonosz Júdáshoz az Olajfák-hegyén s még haldokolva is imádkozott gúnyolódó ellenségeiért. „Szelíd és alázatos szívű Jézus — így fohászkodjatok — tedd, hogy az én szívem a tiedhez hasonló legyen." S amíg a haragot érzitek, ne beszéljetek semmit.

Kérdések: Mikor ébred föl bennünk a harag? Bűn-e mindíg? Sőt még erényes is lehet. Pl. Mózes keményen megharagudott a népre, mikor a Sínai-hegynél bálványozó lett, és sokat szigorúan megbüntetett. Kikre haragudott meg Krisztus Urunk a templomban? (Az árusokra.) Ez nemes harag volt. Mikor bűnös a harag? Ha azért haragszunk, hogy valami nem megy a mi akaratunk szerint, s ha nagyon heves. Mire gondoljunk, ha a haragot érezzük? Önmagunkat legyőzni a legnehezebb, de a legszebb győzelem.

g) (Restség.) Melyik az utolsó a főbűnök közt? Miben mutatkozik a restség bűne? A rest irtózik a dologtól és elhanyagolja kötelességeit. A rest gyermeket reggel alig lehet az ágyból kizavarni: az öltözködéssel nem tud elkészülni; ha küldik valahova, félnapig odamarad, elbámészkodik; az iskolába későn jön, nem figyel, leckéjét nem tudja, feladatát el nem készíti. A rest mindíg sokallja a munkát, halogatja, felületesen vagy elhamarkodva végzi. Különösen veszélyes a restség vagy lanyhaság lelki dolgokban, mikor valaki nem szeret imádkozni, mindjárt ásítozik, a szentmise borzasztó sokáig tart neki, komolyan elkészülni szentgyónás-áldozáshoz nem tud, illő hálaadást nem tart. Isten útálja a lanyhaságot. „Bárcsak hideg lennél vagy meleg, de mivel lanyha vagy, kezdelek téged kivetni az én számból" — mondja Isten a szentírásban. — Milyen bűnökre vezet a restség? A rest

szeret kényelmesen élni, de dolgozni nem. Azért hazudik, lop, csal, ahol lehet. S más rút bűnökbe is esik — tétlenség az ördög párnája. Mit jelent ez a mondás?

Aki tehát nem küzd a restség ellen, bajba jut. Isten azt akarja, hogy dolgozzunk. „Arcod verítékével eszed kenyeredet." „Aki nem dolgozik, ne is egyék" — mondja a szentírás. — Jézus is 30 éves koráig kemény kézi munkát végzett, hogy példát adjon. Miért rendelte Isten így, hogy dolgoznunk kell? A munka megóv a tétlenség átkától. Alkalmat ad sok erény gyakorlására pl. önlegyőzésre, felebaráti szeretetre, vezeklésre. Sok nemes öröm forrása. Melyik az életben a legfontosabb munkánk? Isten szolgálata, lelkünk megmentése. Ez az „egy szükséges". E nélkül minden más munka kárbaveszett. Könnyű ez a munka? „A mennyek országa erőszakot szenved s csak az erőszakosak ragadják magukhoz" — mondotta Jézus. És: „küzdjetek, hogy bejussatok a szűk kapun". Legyetek buzgó, szorgalmas gyermekek.

Kérdések: Miről lehet megismerni egy rest gyermeket? Hogyan mutatkozik lelki dolgokban a restség? Mit mond Isten az ilyenről? Hogyan szól a közmondás a tétlenségről?

Alkalmazás. Most ismeritek a 7 főbűnt. Egyikre vagy másikra ezek közül inkább vagyunk hajlandók. Ez a mi főhibánk. Ez az oka sok más bűnöknek is. Ha lelkünket meg akarjuk menteni, különösen a főhibánk ellen kell küzdeni. Ha szentgyónáshoz mentek és megvizsgáltátok lelkiismereteteket, kérdezzétek: melyik az én főhibám? Mi esik leginkább nehezemre? Mihez van leginkább hajlandóságom, kísértéseim? Ezt legjobban bánjátok meg, aztán naponkint gondoljatok rá és kérjétek az Úr Jézus segítségét, hogy legyőzhessétek. Aki azt legyőzi, az legyőzte Góliátot s a filiszteusok megfutamodnak. Mit jelent ez? (A többi hibákkal könnyen végez.)

19. A SZENTLÉLEK ELLENI BŰNÖK. LELKIISMERET.

I. Melyek a bűnök különösebb fajtái? Melyek a főbűnök? Most a többi idetartozó bűnökről tanulunk.

1. *(A Szentlélek ellen való bűnök.)* Elsősorban arról, hogy ki vétkezik a Szentlélek ellen? Gondoljatok Noé kortársaira. Mikor Noé intette őket, hogy térjenek meg, mert különben Isten vízözönt bocsát a földre és testileg-lelkileg elpusztulnak, azok azt felelték: „Hova gondolsz, hiszen jó az Isten! Nem lehet az, hogy így büntessen." S tovább vétkeztek. Vakmerően bíztak Isten irgalmasságában. Ilyen bűnök ma is vannak. Azt gondolják: Ha elkövetem is ezt a bűnt, majd megbocsát az Isten, hiszen irgalmas; ha újra és újra vétkezem is, Isten majd megbocsát. Az ilyenek gúnyt űznek Isten irgalmából s ellenállnak a Szentlélek megtérésre intő kegyelmeinek. Ki vétkezik (tehát) a Szentlélek ellen? 1. Aki vakmerően bizakodik Isten irgalmasságában.

Ennek ellenkezője a másik idetartozó bűn. Mit tett Júdás, miután elárulta Jézust? (Kétségbeesett és öngyilkos lett.) Igaz, hogy Júdás gyalázatos bűnt követett el. Nem kaphatott volna mégis bocsánatot? Minden bizonnyal, ha megbánja tettét és bizalommal fordul Jézushoz. De ő elhitette magával, hogy Isten neki nem adhat már bocsánatot és kegyelmet. Kétségbeesett Isten kegyelméről és öngyilkos lett. Ilyenformán vétkeznék ma is az, aki azt gondolná, hogy neki olyan nagy és súlyos bűnei vannak, hogy Isten már meg nem bocsáthat neki, ő már elveszett. Így gondolkozni bűn a Szentlélek ellen, mert a Szentlélek Isten végtelenül jó s a legnagyobb bűnösnek is kész kegyelmet adni a megtérésre. Ki vétkezik tehát másodszor a Szentlélek ellen? 2. Aki Isten kegyelméről kétségbeesik.

Egy harmadik bűnt a Szentlélek ellen elkövettek pl. a farizeusok, akik tudhatták, hogy Jézus tanítása igaz, hiszen olyan szent volt az Úr Jézus s annyi csodát tett, de kevélységből mégse akarták elfogadni Jézus tanítását. Tusakodtak a megismert igazság ellen. Így vétkeznék ma egy másvallású vagy hitetlen ember, aki meg van győződve a katolikus vallás igazságáról, mégis vonakodnék azt elfogadni, nehogy új, jobb életet kelljen kezdenie, vagy nehogy megharagudjanak rá hozzátartozói. Az ilyen visszautasítja a Szentlélek Isten világosító kegyelmeit. Ki vétkezik harmadszor a Szentlélek ellen? 3. Aki a megismert igazság ellen tusakodik.

Ugyancsak a Szentlélek ellen vétkezett Kain, aki irígykedett Ábelre, miért hogy annak áldozata tetszik Istennek, az övé pedig nem! Irígyelte Ábeltől Isten kegyelmét. Így vétkeznék ma az, aki irígységgel, haraggal nézne másra, mert pl. az megtér, gyakran járul a szentségekhez, erényes, ártatlan életet él. Azt szeretné, legyen az is olyan gonosz, mint ő. Ezért, ha lehet, igyekszik őt elrontani, visszatartani a jótól, megakadályozni, hogy pl. egy súlyos beteg fölvegye a szentségeket. Ez bűn a Szentlélek ellen, aki kegyelmeivel működik másban. Ki vétkezik tehát így? 4. Aki az Isten kegyelmét mástól irígyli.

Még két idetartozó bűn van.

Az egyikre példa Heródes, akit Ker. Szent János ismételve komolyan intett, hogy szakítson bűnös életével s ne adjon botrányt alattvalóinak. Heródes azonban az üdvös intések ellenére a bűnökben megátalkodott. — A másikra példa Fáraó, akit hiába fenyített meg Isten egymásután új meg új csapásokkal, nem akart meghajolni Isten előtt, míg el nem pusztult a Vörös-tengerben. A két utolsó bűnt tehát a Szentlélek ellen az követi el: 5. aki az üdvös intések ellenére a bűnökben megátalkodik, 6. aki mindhalálig nem bánja meg bűneit. — (227. k.) *Ki vétkezik a Szentlélek ellen?*

Miért hívjuk ezeket a bűnöket Szentlélek elleni bűnöknek? Mert aki ezeket elköveti, az elutasítja magától és megveti a Szentlélek fölvilágosító, megtérésre ösztönző kegyelmeit. Nagy gonosz-

ság az, ha valaki ilyen bűnöket elkövet, s a megtérés e bűnökből ritka. — Milyen bűnök következnek a Szentlélek ellen való bűnök után?

2. *(Égbekiáltó bűnök.)* Ezek olyan nagy bűnök, hogy mintegy Istenhez kiáltanak büntetésért. Isten szinte nem tudja megállni, hogy ne büntesse azt, aki ilyesmit elkövet. Ilyen bűn pl. *a szándékos gyilkosság,* ha valaki mást igazságtalanul megöl. Aztán *a szegények, árvák és özvegyek nyomorúságának nagyobbítása.* Az ilyeneknek ugyanis alig van valamijük, folytonos nyomorban sínylődnek, senki nem védi őket, ha most még fokozza valaki nyomorúságukat, üldözi, elnyomja őket, az égbekiáltó bűnt követ el. Végül *a munkások bérének igazságtalan visszatartása* is idetartozik. A cselédnek, napszámosnak, szegény iparosnak egyetlen jövedelme az a bér, melyet munkájával megérdemel. Ha most valaki ebből hamis ürügyek alatt levon valamit, a fizetést halogatja vagy megtagadja, az kiveszi a kenyeret a szegénynek szájából. — Melyek az égbekiáltó bűnök?

3. Milyen fajtája a bűnöknek van még hátra? (228. k.) *Ki követ el idegen bűnt?* Idegen bűnt az követ el, aki mások bűnét elősegíti.

Sokféleképen lehet másnak bűnét elősegíteni. Igy 1. *mielőtt* más a bűnt elkövetné, *a)* adhat neki valaki a bűnre *tanácsot,* hogyan tegyen. Igy segítette elő leányának bűnét Heródiás, mikor azt tanácsolta neki, kérje Heródestől Ker. Szent János fejét; vagy *b)* mást a bűnre *ingerel,* pl. Éva Ádámot, hogy egyék a tiltott gyümölcsből; vagy *c)* vétkes dolgot *parancsol* másnak, pl. Rebekka azt parancsolta Jákobnak, hogy hazudjék atyjának. Hogyan lehet elősegíteni másnak bűnét, mielőtt az történik? 2. *Magánál a bűn elkövetésénél* segít valaki úgy, hogy *a)* mással a bűnben *egyetért,* pl. Pilátus némi vonakodás után egyetértett a zsidókkal s halálra ítélte Jézust; vagy *b)* mást bűnre *segít,* pl. Saul őrizte a zsidók ruháit, hogy megkövezhessék Szent Istvánt. Hogyan lehet segíteni a bűn elkövetésénél? 3. Még a bűn elkövetése *után* is lehet valaki részes abban, vagy *mulasztással,* ha t. i. *a)* másnak bűnét *elhallgatja;* így vétkezett volna József, ha nem mondja meg atyjának a nagy bűnt, melyet testvérei elkövettek; vagy pedig *b)* másnak bűnét *elnézi,* így vétkezett Héli, aki fiait nem büntette elég erélyesen. De még *tettel* is lehet hozzájárulni más bűnéhez, mikor az már megtörtént, ha pl. *c)* valaki másnak bűnös cselekedetét *dicséri,* mint pl. a zsidók, akik megdícsérték Heródes Agrippa királyt, amiért megölette Szent Jakab apostolt s ezzel okai lettek, hogy Szent Pétert is elfogatta; vagy pedig másnak bűnét *oltalmazza;* a zsidók pl. védelmezték az árusokat, kiket Jézus a templomból kiűzött. — Hogyan lehet a bűn után ahhoz még hozzájárulni?

Ezt a sokféle módját a közreműködésnek nem kell mind felsorolnotok, ez nehéz lenne. De jó, ha tudjátok, mert sok ember nem is vesz figyelembe efféle bűnöket, azt hiszi, hogy ő ártatlan, mert a bűnt más követte el, pedig Isten neki is beszámítja a

bűnt, mint bűntársnak, bűnrészesnek. S hogy milyen rossz dolog más bűnében részt venni, azt hallottátok az 5-ik parancsolatnál, mikor a megbotránkoztatásról tanultunk.

II. Most még *a bűn okairól* is tanulunk egy keveset. Ha egy városban ragályos betegség uralkodik, himlő vagy kolera, hirdetményekkel intik az embereket, hogy mire vigyázzanak az egészségesek, nehogy rájuk is áttapadjon a baj. Nekünk is egy bűnök által megfertőzött, rossz világban kell élnünk, ahol sok lelkibeteg és lelkihalott is van, hogy ránk ne ragadjon és meg ne öljön az ő bajuk, tudnunk kell, honnan származik a bűn, mire kell vigyáznunk, ha a bűnt kerülni s lelkileg egészségesek akarunk maradni.

Bűnre az embert *a kisértés s a bűnre vezető alkalom* viszi. Mi viszi az embert bűnre? Erre a két veszedelmes dologra vigyáznotok kell.

1. *(Kísértés.)* Ki kísértette Évát a paradicsomban bűnre? A gonoszlélek ösztönözte, hogy vétkezzék. Kísért-e ma is a gonoszlélek? Olyan erőszakos, hogy még az Úr Jézushoz is közeledett, mikor a pusztában bőjtölt. Évához s az Úr Jézushoz kívülről közeledett a sátán, nekünk azonban nem fülünkbe, hanem a szívünkbe súgja a rossz gondolatokat. — De nemcsak a gonoszlélek, hanem a rossz emberek is kísérthetnek bennünket. Isten az ősszülőknek a megölt Ábel helyett adott egy Szet nevű igen jó fiút. Miután ez felnőtt és gyermekei lettek, ezeket is nagyon gondosan nevelte, úgyhogy Szet utódait erényességükért Isten fiainak nevezték. Kain ivadékai ellenben romlottak voltak. A jók, Isten gyermekei, először nagyon őrizkedtek a rosszaktól, később azonban összebarátkoztak. Mi lett ennek eredménye? A jók is elromlottak. Mivel büntette Isten aztán az embereket? (Vízözönnel.) Ma is gyakran megesik, hogy az ártatlanokat elrontják a rosszak. — De nemcsak kívülről, a gonoszlélektől és a rossz emberektől, hanem belülről is származhatnak kísértések. Ki mondta Kainnak, hogy irígykedjék Ábelre és ölje meg őt? (Senki.) Őbenne magában ébredt föl a rossz hajlam. Mire intette őt azért Isten? (Győzd le a rossz indulatot.) Bizonyosan ti is észrevettétek már, hogy nem egyszer rossz hajlamok ébrednek bennetek, pl. lopásra, haragra, vagy éppen szemérmetlenségre. Mióta van az, hogy az ember természete a rosszra hajlik? (Ádám vétke óta.)

Most már tehát tudjuk, **(Aláhúzott 229. k.) mi kísért minket bűnre**? Bűnre 1. rosszrahajló természetünk, 2. a gonoszlélek, 3. a rossz emberek kísértenek minket.

Mit gondoltok, bűnös, rossz ember az, akinek kísértései vannak? Nem. A szenteknek is sok és heves kísértései voltak. Mikor lesz a kísértésből bűn? Ha beleegyezünk. Ha nem egyezünk bele, hanem legyőzzük a kísértést, akkor az nem ártott nekünk, hanem használt. Miért használt? Azzal, hogy küzdöttünk a kísértés ellen, megmutattuk jóakaratunkat és Isten ezt érdemnek számítja be nekünk. Ebből már értitek azt is, miért engedi meg

Isten, hogy kísértéseink legyenek? Hogy megmutathassuk jóakaratunkat és nagyobb érdemünk legyen. Isten minden legyőzött kísértést megjegyez és megjutalmaz érte a mennyországban.

De le tudunk-e győzni minden kísértést? Némelyik azzal ámítja magát, hogy neki olyan erős kísértései voltak, hogy lehetetlen volt azokat legyőzni. Isten erején felül senkit kísértetni nem enged — mondja a szentírás. Az azonban igaz lehet, hogy önmagától egy ember nem tud megküzdeni a kísértéssel. Mit kell azért tennünk kísértés idején? Imádkoznunk kell, és a kísértésnek mindjárt kezdetben ellenállnunk. Mit imádkozzunk? („Jézusom, segíts! Mária, ne hagyj el." Gondoljunk arra, hogy Isten jelen van és lát. Ha egyedül vagyunk, keresztet is vethetünk.) És *ellenállnunk* kell a kísértésnek. Komolyan mondani: Nem. A világért sem. Inkább meghalok, semhogy vétkezzem. És pedig mindjárt *kezdetben* kell ellenállanunk. Ha tüzes szikra esik ruhánkra, nem várjuk meg, míg összeégeti, hanem rögtön leverjük. **(Aláhúzott 230. k.) Hogyan győzhetjük le** (tehát) **a kísértést?** A kísértést legyőzhetjük, ha imádkozunk és a kísértésnek mindjárt kezdetben ellenállunk.

2. *(Bűnre vezető alkalom.)* **Mi indíthat még a bűnre a kísértésen kívül? (Aláhúzott 231. k.)** A kísértésen kívül még a bűnre vezető alkalom is indíthat a bűnre.

Mi az a bűnre vezető alkalom? Gondoljatok szent Péterre. Mit tett Péter apostol, mikor az Úr Jézust elfogták az Olajfákhegyén? Követte őt messziről. Ez jó dolog s a szeretet jele volt. A hiba ott kezdődött, mikor Péter bement a főpap házába és letelepedett Jézus ellenségei közé. Meg kellett volna előbb gondolnia, hogy ott majd hitetlen beszédet hall Jézus ellen, s ha megismerik őt, fenyegetni fogják s ő nem lesz elég erős, hogy megvallja hitét. Legkésőbb azután, miután először megtagadta Jézust, távoznia kellett volna onnan. Péter azonban nem kerülte a bűnre vezető alkalmat s azért még kétszer megtagadta Jézust. Később egész életén át siratta bűnét. Így a legtöbb gyermek ma is azzal romlik el, hogy nem kerüli a bűnre vezető alkalmat. Barátságban él pl. egy romlott gyermekkel, aki neki gyakran rossz dolgokról beszél; egy másik ismét eljár olyan társaságba vagy családba, ahol könnyelmű, vallástalan beszédek folynak, vagy olyan helyre (házba) megy, ahol könnyen bűn történhetik; résztvesz olyan játékokban, amelyek nem egyszer illetlenséggel végződnek; elmegy silány mozgószínházakba, hitvány könyveket olvas össze. Vajjon az ilyen gyermek, aki nem kerüli a bűnalkalmakat, képes lesz a bűntől őrizkedni? Aki egy ragályos beteggel sűrűn érintkezik a nélkül, hogy kénytelen volna, nem tapad-e át könnyen arra is a betegség mérge? „Aki a veszedelmet szereti, elvész abban" — mondja a szentírás.

Jegyezzük meg tehát: Bűnre vezető alkalom lehet valamely személy, társaság, hely, játék és általában minden, ami miatt köny-

nyen vétkezhetünk, ha el nem kerüljük. (232. k.) *Mi lehet bűnre vezető alkalom?*

Ha valamely dolog nagyon könnyen bűnbe visz minket, akkor bűnre vezető *közeli* alkalomnak nevezzük. Az ilyen alkalmat kerülnünk kell, mint a mérges kígyót. Egy olyan személlyel, aki nekünk már többször súlyos bűnre adott alkalmat, ha még oly nehezünkre esnék is, szakítanunk kell, máskülönben még a gyónásunk is érvénytelen.

3. *(Lelkiismeret.)* Befejezésül még megjegyezzük, hogy szívünkhöz nemcsak a gonoszlélek és a rossz természet sugallatai szólnak, hanem gyakran veszünk észre magunkban jóra intő sugallatokat is. Kitől erednek ilyen jóra intő sugallatok? (Istentől, őrzőangyaltól.) De nemcsak kívülről kapunk támogatást, belsőleg is int valami arra, hogy mit tegyünk vagy mit ne tegyünk. Ez a lelkiismeret. (233. k.) *Mi inti az embert bensőleg arra, hogy mit tegyen és mit ne tegyen?* Az embert a lelkiismeret inti bensőleg arra, hogy mit tegyen és mit ne tegyen. Egy gyermek vasárnap reggel még félálomban az ágyban fekszik. Egyszerre harangszót hall s mintha valami súgná: Kelj föl, menj szentmisére, csak nem akarsz nagy bűnt elkövetni. Egy más gyermek mondani akar valamit, hogy magát kimentse, egyszerre elvörösödik, mintha belül egy hang mondaná: Ez nem igaz. Ne hazudj. Ha pedig valami jót teszünk, pl. megbocsátunk annak, aki megbántott, szentséglátogatást végzünk, a lelkiismeret azt mondja: Ez szép volt, ennek örülhetsz, Isten megjutalmaz. Annak azonban, aki lopott, vagy más vétkes dolgot tett, azt mondja: Te hitvány, emberek nem láttak, de Isten látott, és furdalja, bántja a lelkiismeret.

Alkalmazás. Hallgassatok mindig a lelkiismeret szavára. A lelkiismeret által maga Isten int a jóra.

20. A JÓCSELEKEDETEKRŐL.

Mi a legnagyobb rossz a világon? (A bűn.) Rossz és fájdalmas dolog kétségkívül, ha valaki nagyon szegény, beteg vagy korán kell meghalnia. De ha a bűntől tiszta, ártanak-e neki valójában a földi bajok? Még használnak is, ha t. i. türelemmel viseljük. Ami itt lent szúró tövis, abból ott fenn viruló rózsa lesz. De a bűnből soha semmi jó nem származik számunkra. Azért a bűntől mindenképpen őrizkednünk kell. De ez maga még nem elég. Mit szólnátok ahhoz, ha egy kertész szorgalmasan irtaná és gyomlálná a gazt kertjében, de semmi virágot, hasznos növényt vagy fát nem ültetne bele. Volna-e valami haszna munkájából? Vagy tetszenék-e nekünk az olyan gyümölcsfa, melynek ágai nem szárazak ugyan, de soha egy szem gyümölcsöt nem találunk rajta? Ami a fán a gyümölcs, az az embernél a jócselekedet. Az Úr Jézus azt mondta egyszer: „Minden jó fa jó gyümölcsöt terem. Minden fa, mely nem hoz jó gyümölcsöt,

kivágatik és tűzre vettetik." (Mit mondott az Úr Jézus?) Kire gondolt az Úr Jézus, mikor ezt mondta? Azt akarta mondani: Csak az az igazán jó ember, aki jót cselekszik. Aki nem cselekszik jót, az úgy jár, mint a gyümölcstelen fa, előbb-utóbb tűzre kerül. Milyen tűzre? Tehát: *azonfelül, hogy a bűntől őrizkedünk, még jót is kell tennünk.* Mit kell még cselekednünk azonfelül, hogy a bűntől is őrizkedünk? És pedig nem elég, ha egyszer-másszor tesszük csupán a jót, hanem gyakran s mennél többször. Így leszünk majd magunk is mindig jobbak és tökéletesebbek, kifogástalan keresztények, aminőknek Isten akarata szerint lennünk kell. Így jegyezzük meg: Azonfelül, hogy a bűntől őrizkedünk, még jót is kell cselekednünk és arra törekednünk, hogy mindig jobbak és tökéletesebbek legyünk. (234. k.) *Mit kell cselekednünk még azonfelül, hogy a bűntől őrizkedünk?*

Kérdések: Milyen kertészhez hasonlítanánk, ha csak a bűntől őrizkednénk? S milyen fához? Mit mondott Jézus? Mivé leszünk azzal, ha gyakran tesszük a jót? (Jóvá, tökéletessé.) Mit mondunk tökéletesnek? (Amiből semmi se hiányzik. Pl. Egy kéz négy ujjal tökéletes? Iparkodnunk kell, hogy kifogástalan, tökéletes keresztények legyünk.

Ma arról tanulunk, hogyan cselekedjünk jót.

1. *(Jócselekedetek.)* Elsősorban is tudnunk kell, mikor valóban jó az, amit cselekszünk. Egy gyermek hívja a másikat: „Gyere, lopjunk a szomszéd kertjéből barackot. Olyan jó!" Jó-e mindig az, ami a testnek hízeleg? Az sokszor nagy bűn. Jó csak az, ami Isten akaratával egyezik. Mariska jószívű leány, ahol csak lehet, segít máson. Olykor még lop is néhány fillért otthon s odaadja a szegénynek. Jót tett? Máskor meg, hogy kimentse a bajból egyik társnőjét, hazudott. Jót tett? De ő jót akart! Ami rossz, rossz marad, ha jó szándékkal történik is. Most gondoljunk egy más gyermekre. Leckéjét pontosan megtanulja, előadás alatt figyel, gondosan imádkozik, eljár szentmisére, nem lehet ellene semmi panasz. Mindent megtesz, amit tennie kell, mert gondolja: Én akarok az első lenni a többiek között, meg akarom mutatni, hogy én különb vagyok, mint a többi. Vajjon jó-e mindaz, amit ez a gyermek tesz? Az ilyen hasonlít a farizeusokhoz, akik sokat imádkoztak s egyéb jót tettek, az Úr Jézus mégis elítélte őket. Miért? A jót nem Istenért tették, hanem magukért, hiúságból, haszonlesésből. A rossz szándék a jó tettet is elrontja. Tetteinknél mindig Isten akaratát, Isten tetszését kell keresnünk. A jó cselekedetek azok, amelyek Istennek tetszenek. (235. k.) *Melyek a jócselekedetek?*

2. *(Fajai.)* Most tovább kérdezzük: Mely jócselekedetek tetszenek Istennek? Istennek tetsző jócselekedeteket végzünk, ha imádkozunk, bőjtölünk és alamizsnát adunk. Ezt a háromféle jócselekedetet ajánlja a szentírás. „Jó az imádság bőjttel és alamizsnával és hasznosabb, mint aranyból kincseket gyűjteni" — mondta Ráfael arkangyal Tóbiásnak. (Mit mondott?) Azzal, hogy imádkozunk, lelkünket adjuk a jó Istennek, ha bőj-

tölünk, testünket áldozzuk neki, ha pedig alamizsnát adunk, földi javainkat ajánljuk fel. Többet aligha tehetnénk, hogy kimutassuk szeretetünket. Az imádsághoz számítjuk persze nem csupán a szóbeli imádságokat, hanem minden istentiszteleti cselekményt, pl. a szentmise és szentbeszéd hallgatását, jó könyvek olvasását, szentgyónást és szentáldozást, lelkiismeretvizsgálást. A bőjthöz tartozik mindannak elviselése, ami nehezünkre esik, szemünk, nyelvünk fékezése. Az alamizsnához pedig minden, ami által szeretetet gyakorolunk mással.

Kérdések: Hányféle jócselekedetet ajánl a szentírás? Hogyan mondta Ráfael arkangyal? Mi tartozik az imádsághoz? A bőjthöz? Az alamizsnához?

De vigyázzatok! Egy leány vasárnap délelőtt otthon ül és egy vallásos könyvből imádkozik. Hallja a szentmisére hívó harangszót. De — gondolja — hiszen ez is jócselekedet, amit itthon végzek, nem megyek szentmisére. Jól gondolkozik? Mi előbbre való? Miért? Ami meg van parancsolva, az az első, azt *kell* tenni, ha aztán még többet is teszünk, annál jobb. Most tehát tudjuk már, hogy Istennek leginkább tetsző dolgokat azzal cselekszünk, ha a parancsolatokat megtartjuk, ha imádkozunk, bőjtölünk és alamizsnát adunk. (236. k.) *Mivel cselekszünk Istennek leginkább tetsző dolgokat?*

3. *(Érdem.)* Most gondoljunk arra, mi hasznunk van abból, hogy jót cselekszünk? Isten a jót, amit érte teszünk, túláradó, nagy boldogsággal jutalmazza meg a mennyországban. Mennél több jót tettünk, a mennyország boldogságának annál nagyobb foka lesz örökké a mienk. Minden jótett egy drágakő a mi mennyei koronánkban. Igy ígérte meg azt az Úr Jézus. Azt mondotta pl. egyszer: „Ha alamizsnát adsz, ne tudja balkezed, mit cselekszik jobbkezed, és Atyád, aki a rejtekben lát, majd megfizet neked." Ezt ígérte meg az imádságról s a bőjtről is. Talán *kell* az Istennek megjutalmazni a jót, amit teszünk? Semmiképen. Tartozik-e egy apa jutalommal gyermekének, mert az elvégez egy rábízott dolgot? Ez a gyermeknek egyszerűen kötelessége. Igy nekünk is meg kellene tennünk minden jót, amit Isten kíván, ha semmi jutalom nem várna is ránk. A mi jótetteink gyümölcsök egy olyan fán, melyet maga Isten ültetett s öntöz, azért a gyümölcs is őt illeti. Isten mégis végtelen jóságból, s hogy buzdítson bennünket a jóra, jutalmat ígért nekünk, azért most már jutalom is jár tetteinkért s mi erre biztosan számíthatunk. Minden jócselekedet új *érdemet* szerez a mennyországra. Miért szereznek a jócselekedetek érdemet a mennyországra? Mert Isten megígérte, hogy megjutalmazza a jót. Mit mondott pl. az Úr Jézus? Kell-e Istennek megjutalmazni a jót?

Ahhoz azonban, hogy a jócselekedet érdemet szerezzen a mennyországra, kettő szükséges: *a)* hogy az Isten kegyelmében legyünk, mikor a jót tesszük; *b)* hogy jószándékkal tegyük a jót. Mi kell tehát először ahhoz, hogy a jócselekedet érdemet szerezzen nekünk? (Hogy Isten kegyelmében legyünk.) Tehát ne

legyen lelkünkön halálos bűn, meglegyen bennünk Isten megszentelő malasztja. Akinek lelkén halálos bűn van, az a mennyország számára meghalt. Azért nem is tehet olyasmit, amiért Isten a mennyországban megjutalmazná. Mi szükséges még a megszentelő malaszton felül? Hogy jószándékkal tegyük a jót. Az ember a jót, amit tesz, többféle szándékkal teheti. Lehet-e jót rossz szándékkal tenni? Pl. valaki elmegy egy szegényhez és azt mondja: „Adok neked öt korona alamizsnát, ha bevered éjjel az ablakokat egyik haragosomnak házánál." Mint ítéltek erről az alamizsnaadásról?

Sok gyermeknél különösen a hiúság rontja el a jót, amit tesz. Viselkedésében, beszédében, tetteiben mindig a hiú tetszésvágy vezeti. Az Úr Jézus azt mondotta: „Óvakodjatok, hogy jócselekedeteiteket az emberek előtt azért gyakoroljátok, hogy lássanak titeket, mert különben nem lesz jutalmatok Atyátoknál, ki a mennyekben van." A hiúság mindent bepiszkít, megront, amihez ér. Néha egy alma kívülről szép piros, egészségesnek látszik, belül pedig egy féreg mindent összerágott már. Ilyen sok hiú gyermek jócselekedete. A hiúságtól nagyon kell őrizkedni. Jószándékkal kell tennünk a jót és jószándékkal akkor cselekszünk, ha Isten kedvéért cselekszünk valamit. (238. k.) *Mikor cselekszünk jószándékkal?* Szokjatok hozzá, hogy többször, különösen reggel fölindítsátok a jószándékot. Hogyan indíthatjátok fel? „Istenem, mindent a te dicsőségedre akarok cselekedni." Vagy így is: „Istenem, te érted", „Jézus nevében", „Jézusom, most irántad való szeretetből dolgozom". (237. k.) *Mikor szereznek nekünk a jócselekedetek érdemet a mennyországra?* A jócselekedetek akkor szereznek nekünk érdemet a mennyországra, ha Isten kegyelmében vagyunk és jószándékkal végezzük azokat. Valaki azt gondolná: Ha csak az a jó szerez érdemet, amit Isten kegyelmében teszek, akkor, ha egyszer úgy érzem, hogy halálos bűn van a lelkemen, nem teszek többet semmi jót. Nem imádkozom, nem törődöm Istennel, úgyis hiába. Helyesen gondolkozik ez? Haszontalan az a jó, amit a bűnös ember tesz? Gondoljatok a ninivebeliekre. Ezek nagy bűnösök voltak. Jónás próféta szavaira azonban bőjtölni és imádkozni kezdtek. Mi hasznuk volt ebből? Isten megkegyelmezett nekik. Városuk nem pusztult el, sokan valószínűleg bűneik bocsánatát s a megszentelő malasztot is visszakapták. Isten most is gyakran ad a bűnösöknek a jóért, amit tesznek, ideigtartó jutalmakat. Megóvja őket betegségtől, szegénységtől, szégyentől. Sőt megadja nekik Isten a kegyelmet arra is, hogy megtérjenek.

Alkalmazás. A jócselekedetek tehát sohase haszontalanok. Különösen értékesek — természetesen — azok, melyeket Isten kegyelmében és jószándékkal végzünk. Az Úr Jézus egyszer azt mondta: Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön, ahol azokat a rozsda és moly megemészti és a tolvajok kiássák és ellopják. Hanem gyűjtsetek magatoknak kincseket az égben, hol

sem a rozsda és moly meg nem emészti, sem a tolvajok el nem lopják. Mire akart az Úr Jézus ezzel a mondással figyelmeztetni? Miért oktalan az, aki csak itt a földön törekszik magának kincseket gyüjteni? Mert itt minden veszendő és bizonytalan. Mikor legkevésbbé számítunk rá, jelentkezik a nagy tolvaj, a halál, s elveszi tőlünk mindazt, ami földi. Földi kincseket nem vihetünk magunkkal az örökkévalóságba. Az Úr Jézus azért arra int, hogy gyüjtsünk magunknak kincseket a mennyben. Hogyan tehetjük ezt? (Ha sok jót teszünk, mégpedig a kegyelem állapotában és jószándékkal.) Vigyázzatok ezután jobban erre. Némelyik gyermek szenvedéllyel gyüjti a bélyegeket, vagy képeslapokat. (Esetleg gombokat.) Hiszen nincs ebben semmi rossz, de aki csak erre vigyáz, az úgy tesz, mint az a római császár, aki egész nap legyekre vadászott. Egy császár csak fölségesebb dolgokat is végezhetne! Ó, milyen buzgók voltak a szentek, hogy mennél több jót tegyenek. Nem győztek eleget imádkozni, sanyargatni magukat és jót tenni másokkal. Szent Alajos gyakran öt órán keresztül egyfolytában imádkozott s gyakran már mint gyermek, éjfélkor fölkelt imádkozni. Olyan tiszta életet élt, hogy angyalnak nevezték őt emberi testben, mégis folyton gyötörte testét, gyakran kenyéren és vizen bőjtölt s általában oly keveset evett, hogy mindenki csodálkozott, hogyan lehet így egyáltalán megélni. Mikor Rómában kiütött egy ragályos betegség, ő, a grófi ifjú, olyan önfeláldozással ápolta a nehéz betegeket, hogy rá is áttapadt a kór, s mint a szeretet vértanúja ment a mennyországba. De egy szent karmelita szerzetesnőnek (Pazzi szent Magdolnának) meg is mutatta egy elragadtatásban az Úr Jézus, milyen nagy most a jutalma szent Alajosnak az égben. „Ó, milyen nagy Alajosnak dicsősége" — mondotta a Szent, mikor magához tért. „Soha nem hittem volna, ha az Úr Jézus meg nem mutatja nekem. Úgy látszott nekem, hogy ennél nagyobb dicsőség szinte nincs is a mennyországban."

Iparkodjatok ti is ilyen jócselekedeteket gyakorolni. Imádkozzatok többet, menjetek el többször szentséglátogatásra, menjetek többször szentáldozáshoz. Miért ne tehetnétek ezt? Ha nem is tartotok szigorú bőjtöket, olykor talán az evésnél megtagadhatjátok magatokat, kevesebbet vesztek abból, amit nagyon szerettek. Vigyáztok jobban szemetekre, nem néztek kíváncsian oda, ahova épen ösztönöz valami, hogy nézzetek, hallgattok, ha valamit olykor nagyon szeretnétek kimondani stb. Különösen értékes jót tesztek, ha legyőzitek önmagatokban az önfejűséget és szívesen engedelmeskedtek, ha küzdötök magatokban a harag és féltékenység ellen, tudtok panasz nélkül elviselni hideget, éhséget, fájdalmakat. Isten szívetekbe lát, Isten mindent megjegyez s a maga idején bőségesen megjutalmaz. Mennyire örültök majd, ha elszállott fölöttetek ez a rövid földi élet, hogy olyan előrelátók voltatok!

21. AZ ERÉNYRŐL.

Mit kell még cselekednünk azon felül, hogy a bűntől őrizkedünk? Melyek a jócselekedetek? Mivel cselekszünk Istennek leginkább tetsző dolgokat? Szokjunk hozzá a jóhoz. Tegyünk jót, amikor csak alkalmunk van. Egyszer-másszor szótfogadni, s közben megint rakoncátlankodni — egy rossz gyermek is tud. Egyszer-kétszer megbocsátani valakinek, még nem jele annak, hogy megvan az emberben a szelídség erénye. Jó vagy erényes ember az, aki mindíg kész jót cselekedni. **(Aláhúzott 233. k.) Ki jó vagy erényes ember?**

Kicsoda kedvesebb Isten előtt, egy okos, szép külsejű, gazdag gyermek, vagy egy erényes? Miért gondolod, hogy az erényes? Isten a szívet nézi, a szívet pedig széppé, gazdaggá, bölccsé az erény teszi. Mi után kell azért legjobban vágyakoznunk? Csak az erény által lehetünk jó és boldog emberek.

Ma valamit az erényről tanulunk.

1. *(Az isteni erények.)* A legszebb és legfőbb erények, melyek nélkül senki sem lehet Isten gyermeke, a hit, remény, szeretet. Hogy hívjuk ezeket egyszóval? **(Aláhúzott 240. k.) Melyek a legfőbb erények?** A legfőbb erények az isteni erények: a hit, a remény, a szeretet. Ezekről az erényekről már volt szó. Mit kell hinnünk, hogy üdvözülhessünk? Miért kell hinnünk, amit Isten kinyilatkoztatott? Miért kedves Isten előtt, ha hiszünk benne? Mert elismerjük, hogy ő végtelenül igaz, s mert áldozatul hoztuk neki elménket, amikor valamit nem értünk meg egészen, mégis, mert Isten így mondja, igaznak tartjuk. (Pl. Hogyan lehet Istenben három személy?) Mit remélünk Istentől? (A mennyországot, isteni malasztot, bűneink bocsánatát, s hogy megsegít bajainkban.) Miért reméljük ezeket? (Mert Isten megígérte és ő hű és irgalmas.) Kedves az Isten előtt, ha remélünk benne? Miért? (Mert elismerjük, hogy ő jó és azért mindíg kész segíteni; hatalmas, aki tud segíteni, hű is, aki fog segíteni, s megadja annakidején mindazt, ami igazán jó.) A hit, remény fontos erény. De melyik erényt kívánja tőlünk leginkább Isten? (Hogy szeressük.) Ki mondta meg ezt nekünk? (Az Úr Jézus. „Szeresd Uradat", ez az első és legfőbb.) Miért kell Istent szeretnünk? Hogyan kell Őt szeretnünk? (Mindenfölött.) Miért oly kedves ez az erény Isten előtt? (Mert ezzel elismerjük, hogy ő a legfőbb jó, s neki adjuk szívünket úgy, mint azt soha egy embernek se szabad adnunk.)

Isten ezt a három erényt szívünkbe öntötte a keresztségnél, mikor a megszentelő malasztot kaptuk. A megkeresztelt, ártatlan gyermek lelkében megvan a három isteni erény. Mikor aztán eszével kezd élni a gyermek s fölismeri Istent, az ő Urát és Teremtőjét, akkor neki magának is többször fel kell indítania és gyakorolnia ezeket az erényeket. Miképen indíthatjuk fel a hitet? A reményt? A szeretetet? Az isteni erényeket (tehát) ekképpen indíthatjuk föl

magunkban: Istenem, hiszek tebenned, mert örökké igazmondó vagy. Istenem, remélek tebenned, mert végtelenül hű és irgalmas vagy. Istenem, mindenfölött szeretlek téged, mert végtelenül jó és szeretetreméltó vagy. **(Aláhúzott 241. k.) Miképen indíthatjuk föl magunkban az isteni erényeket?**

Röviden így indíthatjuk fel. Ha nagyobbak lesztek, más szavakkal és bővebben is felindíthatjátok. Hosszabb imák az isteni erényekre vannak az imakönyvben.

Mikor a hit, remény, szeretetet gyakoroljuk, lelkünk egészen Istennél van, vele beszél. Ez a három erény Istentől ered és Istenre vonatkozik, ezért hívjuk *isteni* erényeknek. Más erényeknél nincs lelkünk annyira Istennél. Pl. az engedelmességet ki iránt gyakoroljuk? A szelídséget?

Az isteni erények a legfőbb erények, azért ezeket gyakran fölindítja a jó keresztény. Így, ha a templomban van, különösen vasárnap és ünnepeken. Ki vette már észre, hogy mit szoktak vasárnap a templomban szentbeszéd után közösen imádkozni? Továbbá még fölindítjuk az isteni erényeket, mikor a szentgyónáshoz vagy áldozáshoz megyünk. Mennél erősebb bennünk a hit, mennél több a bizalom és szeretet, annál több kegyelemben részesülünk a szentségek fölvételekor. Különösen pedig föl kell kelteni az isteni erényeket halálos veszedelemben. Ki van halálos veszedelemben? Aki akár betegsége miatt, akár valami szerencsétlenség folytán attól tart, hogy most meghal. A végső óra roppant fontos. Akkor erősen kell ragaszkodnunk Istenhez s vigyáznunk kell, hogy az ördög el ne szakítson tőle. Aki Istennel egyesülve hal meg, Istennel egyesülve marad örökre a mennyországban. Milyen erények kapcsolják lelkünket erősen Istenhez? (Hit, remény, szeretet.) Jegyezzük meg. A hitet, reményt és szeretetet különösen vasárnap és ünnepeken, azután a szentségek fölvétele előtt és halálos veszedelemben indítsuk fel magunkban. (242. k.) *Különösen mikor indítsuk fel magunkban a hitet, a reményt és szeretetet?*

Alkalmazás. Ha megbetegednétek, ne felejtsétek el többször fölkelteni az isteni erényeket. S ha családotokban súlyos beteg lenne, nagy jót tesztek vele, ha többször előimádkozzátok neki. De, hogy ily nehéz órákban eszetekbe jusson, most, amíg egészségesek vagytok, szokjatok hozzá gyakorlásához. Valahányszor fölkeltitek szívből az isteni erényeket, Istent különös módon tisztelitek és örömet szereztek neki, magatok pedig lelkileg megerősödtök, hogy le tudjátok győzni a kísértéseket és megtartani Isten parancsait. (Nagy búcsúval is jár ez. Minden alkalommal hét évi és hétszer negyvennapi, a halál óráján pedig teljes búcsú.)

2. *(Erkölcsi erények.)* Vannak-e még más erények az istenieken kívül? Milyen erény van abban, aki nagyon fél Istent bűnnel megbántani? (Istenfélelem.) Aki nagyon összeszedett elmével szokott imádkozni? (Áhítat.) Aki panasz nélkül tud tűrni? (Türelem.) Még sok más ilyen erény van, ezeket együttvéve

erkölcsi erényeknek nevezzük, s akiben ezek megvannak, az *erkölcsös* ember.

A szentírás az erkölcsi erények közül négyet említ, mint amelyek a legszükségesebbek. Ezek: az okosság, igazságosság, mértékletesség és lelki erősség. Ezt a négy erényt *sarkalatos* erénynek is nevezik, mert mint az ajtó a sarkára támaszkodik és azon fordul meg, úgy minden más erény (az istenieken kívül) erre a négyre támaszkodik, s az erényes élet ezeken fordul meg. Melyek a sarkalatos erények? Most mindegyikről valami keveset.

Az okossággal megismerjük az igazi jót. Az okosság segít arra, hogyan tegyünk, hogyan határozzunk egyes esetekben, hogy helyesen járjunk el. A jót nem mindig könnyű eltalálni. Imádkozni pl. jó. De helyes volna-e, ha valaki most ahelyett, hogy figyel, imádkoznék? Szűz Máriát úgy szólítjuk a litániában: Nagyokosságú Szűz. Az Úr Jézus t. i. egyszer egy elbeszélést mondott öt okos és őt esztelen szűzről. Az okos szűzek — úgymond — lámpájukhoz olajat is vittek magukkal, úgy hogy mikor a jegyes késő éjjel jött, égő lámpával fogadhatták őt és bementek vele a menyegzős házba. Az öt esztelen szűznél pedig volt ugyan lámpa, de olajról nem gondoskodtak, s mivel lámpájuk kialudt, mire a jegyes megérkezett, nem mehettek be vele a menyegzőre. Az Úr Jézus a lelkek jegyese, eljön majd értünk a halál órájában. Hogy akkor a mennyországba, ebbe a gyönyörű menyegzős házba bejussunk, ahhoz nem elég a hit (ez a lámpa), hanem jócselekedetek és erények is kellenek. (Ez az olaj.) Erre akart Jézus ezzel az elbeszéléssel bennünket tanítani. Senkise tudta ezt jobban, mint Szűz Mária, a nagyokosságú Szűz. Azért féltő gonddal őrizkedett a legkisebb bűntől, egész szívével szerette Istent, gyakorolta az erényeket. Ti is jegyezzétek meg, hogy az igazán okos, aki törekszik erényes lenni. A bűn mindig esztelenség, mert elveszi tőlünk a legfőbb jót, Istent. Hogy okosan tudjatok választani, ne hallgassatok a szenvedély sugallatára, imádkozzatok a Szentlélekhez s a Szűzanyához felvilágosításért, fogadjátok el öregebbek tanácsát, s gondoljatok fontosabb eseteknél arra: Ha majd a halálos ágyon leszek, hogyan kívánom majd hogy határoztam volna?

Kérdések: Mire segít az okosság? Ki példája az okosságnak? Milyen elbeszélést mondott Jézus az okosságról? Miért volt Szűz Mária a legokosabb? Mit tegyünk mi, hogy okosan tudjunk választani?

Melyik a másik sarkalatos erény? Akiben az *igazságosság* megvan, az kész mindenkinek megadni, ami őt megilleti: Istennek a tiszteletet, szülőknek a szeretetet, elöljáróknak az alávetést, szegényeknek jószívűséget, minden embernek amihez joga van. Meg nem sértene senkit sem vagyonában, sem becsületében, sem életében. Jelszava: amit nem akarok magamnak, nem teszem másnak se. Az igazságosság egyik legfontosabb erény. A szentírás, mikor szent József összes erényeit egy szóval akarja kife-

jezni, igaz vagy igazságos férfiúnak nevezi őt. (Miben áll az igazságosság erénye ? Mire gondoljunk, hogy igazságosak legyünk? „Amit nem akarok magamnak . . . amit szeretnék magamnak . . ." Kit említ a szentírás, mint igazságos férfiút?)

A harmadik sarkalatos erény a *mértékletesség*. Többször említettük már, hogy az emberben sok a rossz hajlam a torkosságra, restségre, érzéki, bűnös élvezetekre. Akiben megvan a mértékletesség erénye, az tud uralkodni magán és megtartja mindenben, különösen az élvezetekben a kellő határokat. Segít erre az erényre, ha gyakran olyankor is legyőzzük a test vágyait, mikor nincs éppen bűnről szó, pl. evésnél, alvásnál, vagy hogy az egyszerűbbet választjuk. Ilyen mértékletes volt Dániel próféta, aki 14 éves korában került a babiloni fogságba s ott a királyi asztalról kapott ételeket. Talán elfogadhatta volna, de ő lelkiismeretességből és önmegtagadásból inkább egyszerű főzelékkel elégedett meg. Isten ezért nagy bölcseséggel jutalmazta meg. (Mire segít a mértékletesség? Hogyan szerezhetjük meg ezt? Ki volt ilyen mértékletes?)

Az utolsó sarkalatos erény a *lelkierősség*. Jó lenni és jót tenni gyakran nehéz és fáradságos. Az ördög s a rossz emberek erőszakoskodásokkal, gúnyolódásokkal akarnak megzavarni bennünket. Sokszor mi is kedvetlenséget érzünk, mert az erény útja meredek és fáradságos. A lelkierősséggel elviselünk minden bajt és fáradtságot, hogy megtehessük azt, amit Isten akar. Ilyen erőslelkűek voltak pl. az ószövetségben a Makkabeus-testvérek. A legszörnyűbb kínokat mosolyogva tűrték el hitűkért. Ilyen kínokat, vagy aminőket a szent vértanúk viseltek el, tinektek valószínűleg sose kell majd elviselnetek, annál nagyobb gyávaság lenne, ha kis fáradságot, gúnyolódást, megvetést se tudnátok elviselni. Mit tűrt el értünk az Úr Jézus? A mennyországba csak hősök jutnak.

Hogy hívjuk azt a négy erényt, melyről most beszéltünk? Miért hívjuk sarkalatos erényeknek? A többi erények mind ezekre támaszkodnak, ezekből származnak. Így azok az erények is, melyek szemben állanak a hét főbűnnel. Melyik erény áll a kevélységgel szemben? Az *alázatosság* a mértékletességhez tartozik. Mi van a fösvénységgel ellentétben? A *jótékonyság* egy faja az igazságosságnak. Mi a bujaság ellentéte? A *lelki tisztaság* is a mértékletességhez tartozik. Az irígységgel szemben áll a *felebaráti szeretet*. Vajjon ez melyik sarkalatos erényhez tartozik? (Igazságosság.) Mi a torkosság ellentéte? *Mértékletesség*. A haragé — *szelídség*. A szelídség is a mértékletesség egy neme. Végül a restséggel szemben áll a *buzgóság*. Ez a lelkierősség egy formája. Ha majd nagyobbak lesztek, s tudni szeretnétek, hogyan kell az ilyen vagy más erényeket gyakorolni, olvasgassatok a szentek életében. Egy szent Erzsébet vagy Páli szent Vince története a legjobban megérteti velünk, milyen az igazi felebaráti szeretet, egy Szalézi szent Ferenc élete, mi a szelídség.

De azért éppen nem szabad azt képzelnetek, hogy most még kicsinyek lennétek az erény gyakorlásához. Vigyázzátok meg csak magatokat. Különösen, ha a szentgyónáshoz mentek, miután a lelkiismeretet megvizsgáltátok, gondolkozzatok pár percig, melyik lehet az én főhibám? S azt az erényt, amely ezzel szemben áll, törekedjetek elsősorban gyakorolni. A szentgyónásnál a lelkiatyát is megkérdezhetitek: Kérem tisztelendő úr, melyik erényt volna jó nekem leginkább gyakorolni? És hogyan tegyem ezt? Ő majd útba igazit.

3. *(Keresztény tökéletesség.)* Aki az erényekben folyton törekszik előrehaladni, az Isten segítségével lassankint tökéletes keresztény lesz, olyan, aminőnek Isten akarata szerint lennünk kell. Ilyen tökéletes keresztények voltak a szentek. Ki volt a szentek közt a legtökéletesebb? (Szűz Mária.) S ki volt a legszentebb lény, aki valaha a földön járt? (Az Úr Jézus.) Jézus volt az összes szent és jó emberek példaképe. Mindenki csak azért lett jóvá, mert törekedett az Úr Jézushoz hasonló lenni. S mennél hasonlóbb lett valaki, annál nagyobb szent lett. Azért jó dolog, ha a szentek életét olvasgatjuk és kérdezzük magunktól: nem tehetnék-e én is valami hasonlót? De az Úr Jézus életének ismerete és utánzása mégis az első. Hogy jó és tökéletes emberek legyünk, leginkább Jézus Krisztus példáját kövessük. (243. k.) *Kinek példáját kövessük leginkább, hogy jó és tökéletes emberek legyünk?* Jézus az út, élet és igazság. Jézus Szíve minden erénynek mélysége. „Mit tenne most Jézus?" Ezt kell gyakran kérdeznünk, s ha úgy imádkozunk, dolgozunk, szenvedünk, engedelmeskedünk, amint arra Jézus tanít, akkor vagyunk kifogástalan keresztények.

Hogy miképpen követhetjük őt, azt az Úr Jézus a hegyibeszédében mutatta meg, mikor a nyolc boldogságot sorolta fel. Emlékszik még valaki e mondásokra?

Első: boldogok a lelki *szegények,* mert övék a mennyeknek országa. Az emberek a gazdagokat vélik boldognak, mert csak a jelen életre gondolnak. Jézus a közelgő örökkévalóságot látja s azt mondja: a szegények, akik türelemmel viselik sorsukat, boldogabbak. Az ilyenek rendszerint alázatosabbak, több lelki örömben van részük, több az érdemük is, s biztosabban üdvözülnek. Milyen szánalommal néztek az emberek a szegény Lázárra, milyen irígységgel a dúsgazdagra! Kevés idő telt el s meghalt Lázár — s örökre boldog lett Istennél, meghalt a dúsgazdag is s örökké ég a pokolban.

Tovább így mondotta az Úr Jézus: Boldogok a *szelídek,* mert ők bírják a földet. Akik Istenért elviselik a megbántásokat s nem gondolnak bosszúra, mint ahogy Dávid is viselkedett Saullal szemben — azoké lesz az élők földje — a mennyország.

Boldogok, akik *sírnak,* mert ők megvigasztaltatnak. Az emberek azt vélik, hogy azok boldogok, akik féktelenül élnek, sokat mulatnak és nevetnek. Az Úr Jézus, aki mindig az örökké-

valóságot látja maga előtt, a sírókat nevezi boldogoknak, vagyis azokat, akik bűnbánatot tartanak, mint Magdolna, kerülik a világ veszélyes örömeit, komolyan használják fel az életidőt. Ezekkel Isten itt is, a túlvilágon is megízlelteti az ő túláradó vigasztalásait.

Boldogok — mondja tovább a Úr Jézus — akik *éhezik és szomjúhozzák az igazságot,* mert ők megelégíttetnek. Az Úr Jézus itt azokra gondolt, akik forrón vágyakoznak előhaladni Isten ismeretében és szeretetében. Ilyen volt Nikodémus, aki éjjel jött Jézushoz, hogy nála bővebb tanítást nyerjen a hit dolgaiban.

Boldogok az *irgalmasok,* mert ők irgalmasságot nyernek. Ilyen irgalmas érzületű volt az ószövetségben Tóbiás, kihez Isten Ráfael arkangyalt küldte, hogy jutalmul jó tetteiért, vagyonához és szemevilágához segítse. Különösen az ítélet órájában számíthatunk irgalomra, ha életünkben az irgalmassági cselekedetet gyakoroltuk.

Boldogok a *tisztaszivűek,* mondotta még Jézus, mert ők meglátják Istent. Szent Ágnes készebb volt meghalni, mint hitét és tisztaságát elveszteni. El is vitte jutalmát. Mikor szülei bánkódva virrasztottak egy éjjel sírjánál, megjelent nekik szent szűzek kíséretében s így szólt: „Ne sirassatok engem, szüleim, mint halottat, hiszen én ezekkel együtt élek a mennyben annál, akit a földön egész lelkemből szerettem".

Boldogok — mondotta még végül az Úr Jézus — a *békességesek,* mert Isten-fiainak hivatnak. Ilyen volt pl. a békeszerető Ábrahám. És: boldogok, akik *üldözést* szenvednek az igazságért, mert övék a mennyeknek országa. Jól emlékeztek erre a mondásra az apostolok, azért, mikor Jézus mennybemenetele után megostorozták őket a zsidók: örvendve mentek el a főtanács színe elől, mert méltóknak találtattak Jézus nevéért gyalázatot szenvedni. Így mondja a szentírás!

Alkalmazás. Ha mindenszentek napján templomba mentek és szentbeszédet hallgattok, észreveszítek, hogy szentbeszéd előtt a nyolc boldogságról szóló részletet olvassák föl a szent evangéliumból. Miért? Ez valamennyi szentnek rövid életrajza. Valamennyien a nyolc boldogságot vették zsinórmértékül életükben, azért lettek szentek. Nekünk mindez most még magas és messzefekvő dolognak látszik, mint egy kis madárnak a sas szárnyalása a nap felé, de ha nem szűnünk meg buzgón imádkozni, mindig jobban megértjük majd, milyen igaz és szent az, amire Jézus tanít bennünket szavával és példájával.

Vannak-e most is szentek a földön? Bizonyosan. Az anyaszentegyházban egy időben sem hiányoztak a szentek. De az igazi szentek persze ritkák, többnyire rejtett, alázatos életet élnek s az emberek gyakran csak haláluk után méltányolják őket jobban. Azért, hogy találkoztok-e életetekben szentekkel, azt nem tudom. De buzgó keresztényekkel találkozhattok, ha beléptek katolikus egyesületekbe. Ilyen egyesületek pl. a Mária-

gyermekek társulata, Oltáregylet, Katolikus Tisztviselőnők és Kereskedelmi Alkalmazottak Egyesülete, Katolikus Munkásnők Egyesülete, Katolikus Leányszövetség, Sajtóegyesület stb. Ha majd kimaradtok az iskolából, érdeklődjetek ezek iránt s kérjetek útbaigazítást a lelkiatyától. A katolikus egyesületek nagyon alkalmasak arra, hogy ott megtanuljuk és megszokjuk az erényes életet.

4. *(Szerzetes élet.)* Katolikus egyesületek a zárdák is. Csakhogy ezeknek tagjai nem lehetnek olyanok, akik a világban maradnak, hanem olyanok, akik az Üdvözítő hívását megértve, elhagyják otthonukat, atyjukat, anyjukat, testvérüket és mindenüket, hogy egészen és kizárólag az Úr Jézusnak szenteljék életüket. Hogy hívjuk azokat, akik így a zárdákban élnek? Szerzetesek, szerzetesnők. Mivel foglalkoznak? Egyesek tanítással, mások betegápolással, ismét mások a lelkek üdvének munkálásával a templomban. De egy dolog valamennyi szerzetben közös, mindenikben külön fogadalommal kötelezik magukat a szerzetesek az evangéliumi tanácsok követésére. Melyek az evangéliumi tanácsok? Három ilyen van: 1. az önkéntes szegénység, 2. az örökös szűzesség, 3. a tökéletes engedelmesség a lelki elöljárók iránt. Miért hívjuk „tanácsoknak" ezeket? Mert megtartásuk úgy nem kötelez, mint a parancsolatok. „Evangéliumi" tanácsok, mert a szent evangéliumban van szó ezekről. Az Úr Jézus adta ezeket, hogy akiknek hivatásuk van, ezek által könnyebben, hamarabb és biztosabban jussanak el nagyobb tökéletességre. Melyik az első evangéliumi tanács? A szerzetesek szegénységben élnek. Egyiknek sincs saját tulajdona. Lakás, bútor, ruha, a könyvek, melyeket használ, nem az övé, hanem a zárdáé. A szerzetesnek minden birtoka az Úr Jézus. A szerzetesek továbbá lemondanak a házasélet ről, az ő lelkük jegyese, akinek osztatlanul adták szívüket — Jézus. Teljes engedelmességben is élnek a szerzetesek. Reggeltől estig semmit sem tesznek a maguk feje szerint, hanem amit az elöljáró rendel, akiben Isten helyettesét látják és tisztelik.

Ismertek szerzetes-rendeket? Bencések, Jezsuiták, Lazaristák, Ferencrendiek, Irgalmasnővérek, Örökimádók stb. (Szvobodaféle képek.)

A szerzetes életre nincs mindenkinek hivatása. Egyesek később ismerik fel, miután egy ideig a világban hányódtak, hogy Isten nekik ezt a hivatást szánta. Mások meg gyermekkoruk óta érzik a csendes vonzódást az Istennek szentelt élet után. Isten hívását készséggel kell követni. Sok mély lelki öröm és béke rejtőzik a zárda falai között. Némelyek szentek lettek volna, ha idejében megértik Isten akaratát, a világban pedig — elzüllöttek.

Alkalmazás. Most hallottátok azt, amit az erényről tudnotok kell. Éljetek is ezek szerint. Az erények lelkünk legszebb ékességei, kincsei. A külső szépség hamar elfonnyad, a lelki szépség a halálban is friss marad. Hogy erényesek legyünk, folyton

és buzgón kell gyakorolnunk a jót. Melyik jó lesz az első? Az *imádság*. Imádkozzunk gyakran, szívből, otthon s a templomban. Aki nem szeret imádkozni, sose lesz erényes. A másik: az *önmegtagadás*. Tudnunk kell gyakran lemondani egyről-másról, ami kellemes lenne. A harmadik: *tegyünk jót felebarátunkkal*, amikor lehet. Ez jele annak, hogy szeretjük Istent. Végül a legfőbb: a *kitartás*. Hogy buzgóságunk ne legyen szalmaláng. „Aki állhatatos lesz mindvégig, az üdvözül — mondotta Jézus.

HARMADIK RÉSZ.

A KEGYELEMESZKÖZÖKRŐL.

22. AZ ISTEN KEGYELMÉRŐL.

A katekizmus harmadik, utolsó szakaszához értünk. Miről van ebben szó? A kegyelemeszközökről — vagyis azokról a szent eszközökről és dolgokról, melyek által megkapjuk Isten kegyelmét. Bizonyára emlékeztek még arra, amit a katekizmus bevezetésében tanultunk, hogy mi szükséges ahhoz, hogy üdvözülhessünk? Először hinnünk kell. A hitről a katekizmus hányadik része szól? Mi szükséges másodszor? Hányadik rész tárgyal a parancsolatokról? Mit kell még ezenkívül tennünk? *Hogy üdvözülhessünk, használnunk kell azt, ami által megkapjuk Isten kegyelmét.* Ezután tehát a kegyelemről s azokról a szent eszközökről tanulunk, amelyek által Isten az ő kegyelmét osztja nekünk. Ez nagyon vigasztaló tanítás, mert ami a nap a külső természetben, az az isteni kegyelem a lélekben: világosságot árasztó, erőt adó, új életet fakasztó jótéteménye Istennek.

A mai órán megérteni iparkodunk, mi az az isteni kegyelem? Figyeljetek!

1. *(A kegyelem szükséges.)* Mindnyájan szeretnénk a mennybe jutni. De ez nem megy olyan könnyen! Hinni és hitünk szerint élni, megtartani Isten parancsolatait és legyőzni a kísértéseket, bármily hevesek lennének, nem könnyű dolog. A mi rosszrahajló természetünknek sokszor nagyon is nehéz. Pedig szükséges. Isten kijelentette, hogy e nélkül senki sem üdvözül. Azt is kijelentette Isten, hogy csak a teljesen jók és tisztalelkűek jutnak a mennyországba. Tudunk-e magunktól egészen tisztalelkűek lenni? Hiszen még a ma született kisded sem az. Milyen bűn szennyezi be lelkét? Azért ha Isten nem nyujtaná felénk segítő kezét, egyikünk se üdvözülhetne. De Isten kész segítségünkre lenni. Hogy hívjuk azt, amit Isten lelkünkben tesz, hogy tudjunk jók lenni? Isteni kegyelemnek. Ha egy földi király szeretetet mutat egyik alattvalója iránt s valami kitüntetést ad neki, akkor szokták mondani: Ez most királyi *kegyelemben* részesült. A király t. i. nem lenne erre semmikép kötelezve, amit tesz, azt csupa jóságból teszi. Igy jön az égi Király is, a fölséges Isten csupa jóságból, nekünk, szegény, bűnös teremtményeinek segítségére. Hogy hívjuk az ő segítségét? Isteni kegyelem vagy régies szóval: *malaszt.* Magunkrahagyatva, bármint erőlködnénk is, nem üdvözülhetnénk. Hogy üdvözülhessünk, ahhoz leginkább Isten malasztja, vagyis kegyelme szükséges nekünk. **(Aláhúzott 244. k.) Mi szükséges nekünk**

leginkább ahhoz, hogy üdvözülhessünk? Szükséges hinnünk is. Mit mondott Jézus arról, aki nem hisz? (9. k.) Meg kell tartanunk a parancsolatokat is. Hogyan mondta ezt Jézus az ifjúnak? „Ha az életre be akarsz menni" . . . De leginkább mi szükséges? Miért? (Mert Isten malasztja nélkül sem hinni, sem Isten parancsait megtartani nem tudjuk. Tudunk-e tisztalelkűek lenni?)

A jó Isten kétféle módon ad segítséget lelkünkbe: *segít,* hogy jót tegyünk és *megszenteli* lelkünket, hogy jók legyünk. Isten malasztja (tehát) kétféle: segítő és megszentelő malaszt. **(Alá-húzott 245. k.) Hányféle az Isten malasztja?**

Mindegyikről megjegyzünk valami keveset.

2. *(A segítő malaszt.)* Hallottatok már Mária Magdolna megtéréséről? Magdolna eleinte könnyelmű és bűnös nő volt, aki a széles úton járt, mely a kárhozatra visz. Egyszer valahogy alkalma volt meghallgatni az Úr Jézust, mikor tanított. Ez a tanítás úgy a lelkébe tapadt, hogy nem tudta elfeledni. Mintha új *világosság* támadt volna lelkében, mindent más színben látott: az örökkévalóság olyan közelnek látszott, a bűnös örömök olyan silányaknak és lealázóknak, Isten olyan jónak, ő maga olyan hitványnak! Magdolna félni kezdett, némely pillanatban szinte kétségbeesett. Tudjátok, mi működött a lelkében? Isten malasztja. Magdolna töprengett, mit tegyen, hogy megszabaduljon bűneitől s visszanyerje nyugalmát? Valami vonzotta őt az Úr Jézus felé. Egyszer meghallotta, hogy az Úr Jézus betért egy Simon nevű farizeus házába, mint vendég. „Menj hozzá, valld be neki bűneidet, ő majd megbocsát" — így súgta valami neki. Magdolna indulni akart, de jaj, milyen nehezére esett! „El fog taszítani magától a legszentebb Úr Jézus. Ki fognak nevetni a vendégek" — ijesztgette egy sötét hangzat. „Istenem, segíts" — fohászkodott Magdolna, letérdelt és imádkozott. Ekkor egyszerre nagy *erőt* érzett lelkében, hogy szembeszálljon, ha kell, a pokol minden ördögével. Elment az Úr Jézushoz s nem csalódott benne. Jézus nagy irgalommal fogadta őt. Megbocsátott neki. Később is megsegítette. Magdolnából Isten nagy szentje lett.

Hogy hívjuk azt a malasztot, mellyel Isten Magdolnának segített? A segítő malaszttal Isten előbb *fölvilágosította,* aztán *megerősítette* Magdolnát lelkében, hogy az üdvösségre szükséges jót megismerhesse és megtehesse, a bűnt pedig elkerülhesse.

Ugyanezt cselekszi Isten a mi lelkünkben is, valahányszor segítő malasztot ad. Isten a segítő malaszt által fölvilágosít és megerősít minket lelkünkben, hogy az üdvösségre szükséges jót megismerhessük és megtehessük, a rosszat pedig elkerülhessük. **(Alá-húzott 246. k.) Mit cselekszik Isten lelkünkben a segítő malaszt által?**

Amint Magdolnának, úgy nekünk is és mindenkinek ad Isten elegendő segítő malasztot, hogy üdvözülhessünk. Gyermekek és öregek, gazdagok és szegények, bűnösök és szentek, keresztények vagy nem keresztények — mindenki kap Istentől segítő malasztot,

hogy megtérjen s ha már egyszer megtért, a jó úton megmaradjon. Mi az oka mégis annak, hogy egyesek elkárhoznak? Nem használják fel Isten malasztját. Hogy a malaszt üdvösségünkre váljék, nem szabad ellene cselekednünk.

Szép példák arra, hogyan kell közreműködni Isten segítő malasztjával, Magdolnán kívül szent Máté és szent Pál. Szent Máté, mielőtt meghívta őt az Úr Jézus tanítványának, vámos volt. A vámosok pedig abban az időben nagyon rossz hírben állottak, mint erőszakos, igazságtalan, bűnös emberek. Máté éppen a vámnál ült egyszer, mikor az Úr Jézus elhaladt előtte. Jézus rátekintett a vámosra és mondá: Kövess engem. Ez a perc volt Máté számára a kegyelem perce. Ha késlekedik, valószínűleg örökre elveszett volna. Máté azonban fölkelt, elhagyta rögtön mindenét s követte Jézust. Ez *készség* az isteni kegyelemmel szemben! Így kell nekünk is tennünk. Így tett szent Pál is. Hogy hívták őt megtérése előtt? Saulnak. Saul gyűlölte a keresztényeket, mindenképpen igyekezett ártani nekik. Mikor egyszer Damaszkuszba ment, hogy az ott lakó keresztényeket börtönbe hurcolja, az úton hirtelen égi fény vette őt körül s az égből e szózat hallatszott: „Saul, Saul, miért üldözesz engem?" Ő kérdezte: „Ki vagy Uram?" „Én vagyok Jézus, akit te üldözesz" — volt a válasz. „Ó Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?" — kérdezte most már egészen megváltozott érzülettel Saul. „Menj a városba, ott majd meghallod, mit kell tenned" — mondotta neki Jézus. Sault ezután megvakulva vezették társai a városba, de lelkében égi világosság támadt, megértette, hogy eddig téves utakon járt. Miután megkeresztelkedett és visszanyerte szemevilágát, a ragadozó farkasból szelíd bárány lett, Krisztus legbuzgóbb apostola, ki ezután csak Jézusnak élt és lángbuzgósággal hirdette az egész világon az evangéliumot.

Alkalmazás. 1. Készséggel kell közreműködnünk Isten malasztjával s vigyáznunk, hogy az ránk nézve haszontalan ne legyen. Isten sokszor külső eseményekhez kapcsolja számunkra az isteni malasztot, pl. hallunk egy szentbeszédet, mely nagyon megragad; kezünkbe kerül egy jó könyv; megismerünk egy nagyon erényes embert; megbetegszünk; valaki hirtelen elhal ismerőseink közül. Ilyen esetekben Isten intését és hívását kell látnunk, aki meg akar menteni bennünket, ha t. i. megértjük és követjük sugallatait. Ha nem fogadjuk el Isten kegyelmét, abból nagy baj származhatik. Mikor az Úr Jézus haldokolt a keresztfán, két lator függött mellette. Egyik megtért és üdvözült, a másik megátalkodott a rosszban és elkárhozott. Ez a másik talán nem kapott Istentől segítő malasztot? Mintha még többet kapott volna, mint a másik. Hiszen hallotta ennek jó intését, látta maga előtt a jó példát, hallotta, mily nagylelkűen bocsát meg Jézus a másiknak, mégis konok maradt. Ilyesmi ma is megtörténik. Azért int a szentírás: „Ma, ha az Úr szavát halljátok, meg ne keményítsétek szíveteket."

2. Még valamit jó itt megjegyezni. Isten ad ugyan minden embernek segítő malasztot, de nem egyformán. Kinek ad többet? Aki kéri Istent és buzgón imádkozik. Gondoljatok többször arra, mennyire szükséges a malaszt. E nélkül semmi jót nem tehettek és semmi kísértést le nem győzhettek. „Én nélkülem semmit sem tehettek" — mondotta Jézus. Amint világosság nélkül a legélesebb szem is vak, úgy Isten fölvilágosító malasztja nélkül nem ismerjük meg, még csak eszünkbe se jut, milyen jót kellene ten-

nünk, vagy milyen bűnt elhagynunk. Amint a madár szárny nélkül nem repülhet, úgy Isten segítő malasztja nélkül semmit se tudunk tenni, ami közelebb vinne a mennyországhoz. Mivel a segítő malaszt ennyire szükséges, azért kell *mindennap imádkoznunk*, kérni Istent, segítsen az ő szent malasztjával. „Kérjetek és adatik nektek" — mondotta Jézus. Az a keresztény, aki megszűnik imádkozni, szentmisére járni, ha még oly szent lett volna is előbb, megváltozik, elvész. Csakhamar fölülkerekednek benne a rossz hajlamok és tönkreteszik. Hogyan szoktátok elvégezni mindennapi imádságaitokat?

3. *(A megszentelő malaszt.)* Most áttérünk a megszentelő malasztra.

Gondoljunk ismét a bűnbánó Magdolnára, akiről a tanítás elején beszélgettünk. Amíg bűnökben élt, az emberek közül némelyek tetszéssel néztek reá, de Isten előtt az útálat tárgya volt. Ruhája lehetett selyemből, fülében akár gyémántfüggők, nyakán gyöngyök, de a lelke rút volt, mint egy rothadó holttest, szívében az ördög lakott s ha így meghal, örökké a pokolban ég. A végtelenül irgalmas Isten azonban megadta Magdolnának a bűnbánat kegyelmét s ő azt a legnagyobb komolysággal felhasználta. Fölkereste az Úr Jézust Simon farizeus házában. Alázattal térdelt le Jézus lábaihoz és sírni kezdett. Úgy sírt, hogy nem is tudta megmondani, miért jött. De az Úr Jézus nem is kívánt sok beszédet, ő a szívekben olvasott. „Megbocsáttatnak neked bűneid" — mondotta szelíden Magdolnának. „Megszabadított téged a te hited. Menj el békével." Az Úr Jézus e szavaira Magdolna lelkében nagy változás ment végbe. Lelke megtisztult a halálos bűnöktől, élni kezdett, szent és csodálatos szép lett. Istenre most már nem kellett rettegéssel gondolnia, Isten az ő atyjává lett, ő pedig Isten gyermekévé. Kellett-e még félnie, hogy elkárhozik? Nem, most már a mennyországnak lett örököse, bizalommal várhatta Istentől a választottak örömeit. Mi eszközölte Magdolna lelkében ezt a nagy változást? *A megszentelő malaszt.*

Valahányszor Isten megadja az embernek a megszentelő malasztot, a lélekben hasonló változás megy végbe, mint Magdolna lelkében. Előbb Isten szemében *halott* volt a lélek, a megszentelő malaszt által *élni* kezd. Magasabb, természetfölötti, egészen isteni élet kezdődik benne, mint a szentírás mondja, az ember „az isteni természetnek lesz részese", Istennel mintegy vérrokonságba kerül. Előbb *bűnös* volt a lélek, de a megszentelő malaszt által tiszta lesz és *szent*. Szentképeken láthattátok, hogy a szentek feje körül dicsfényt, szétlövellő sugarakat rajzolnak. Ez lelküknek szentségét és dicsőségét jelzi. Akinek lelkében megvan a megszentelő malaszt, azt ilyen dicssugarakkal lehetne lefesteni, lelke Isten előtt természetfölötti fényben tündöklik. Előbb, a megszentelő malaszt nélkül *rút* és útálatos a lélek, de a megszentelő malaszt csodálatos *szépséget* ad neki. Mintegy hófehér ruhába

öltözik a lélek, mely ruha nem selyemből vagy bársonyból, hanem égi fényből és ragyogásból van szőve. Isten kimondhatatlanul szereti azt, akinek lelkében megvan a megszentelő malaszt, az ilyennek szívében lakást vesz a Szentlélek, Isten pedig *gyermekének* fogadja őt. S amint a gyermekek öröklik atyjuknak vagyonát, úgy Isten az ő gyermekeivel megosztja önnön dicsőségét és boldogságát a mennyben. A megszentelő malaszt a mennyország *örököseivé* tesz bennünket.

Mindezt röviden így jegyezhetitek meg: Isten a megszentelő malaszt által a halálos bűnöktől megtisztítja és megszenteli lelkünket, gyermekeivé fogad s a mennyország örököseivé tesz minket. **(Aláhúzott 247. k.) Mit cselekszik Isten lelkünkben a megszentelő malaszt által?**

Emlékeztek-e még, kiknek adta Isten először a megszentelő malasztot? (Az ősszülőknek.) Sajnos, ők elvesztették azt nemcsak maguk számára, hanem a mi számunkra is. Ki szerezte vissza ezt nekünk? Az Úr Jézus. Ez pedig nem is ment oly könnyen. „Nem volt oly könnyű dolog — mondja Szent Bernát — újrateremteni engem (a megszentelő malaszt által), mint teremteni. A teremtéshez elég volt egy szó, az újjáteremtéshez pedig sok szót mondott az Úr, sok csodát tett és sok keserűséget viselt el." Igen, az Úr Jézusnak egész élete, működése, szenvedése erre irányult, hogy az elveszett lelkiéletet, a megszentelő malasztot nekünk visszaszerezze. „Én azért jöttem, hogy életük legyen és bővebben legyen" — mondotta az Úr Jézus. — Mit mondott? Melyik életre gondolt, mikor ezt mondta? Az Úr Jézus érdemeit akkor alkalmazzák először lelkünkre, amikor megkeresztelnek bennünket. A keresztségben kaptuk mi is először a megszentelő malasztot. **(Aláhúzott 248. k.) Mikor kaptuk meg először a megszentelő malasztot?** A megszentelő malasztot akkor kaptuk meg először, amikor megkereszteltek minket.

Kiknek adta Isten először a megszentelő malasztot? Most kinek érdemeiért kapjuk mi a megszentelő malasztot? Hol alkalmazzák ránk először az Úr Jézus érdemeit?

Amennyit ér az Úr Jézus élete, amilyen drága az ő szívevére, mely az utolsó cseppig kiömlött a keresztfán, olyan drága valami a megszentelő malaszt.

S mégis, nem egy keresztény, könnyelműen lemond erről az égi ajándékról, amelyet magamagától, még ha a szemét kisírná is, sem tudna soha visszaszerezni. **(Aláhúzott 249. k.) Meddig marad a megszentelő malaszt az ember lelkében?** A megszentelő malaszt addig marad az ember lelkében, míg halálos bűnt nem követ el. Ebben a pillanatban kialszik a lélekben a kegyelem világossága. Isten gyermeke még a bűnös? A mennyország örököse? A megszentelő malaszt nélkül nem lehet üdvözülni. Egyszer egy király — mondotta az Úr Jézus — menyegzős lakomát rendezett az ő fényes termeiben. A vendé-

gek már mind együtt voltak és fehér ruhában ültek az asztalnál. A gyönyörű fehér ruhát a király küldte ajándékul előre azoknak, akiket meghívott, hogy méltóan és díszesen jelenhessenek meg a királyi palotában. Vendégség közben aztán bement a király is a terembe, hogy megszemlélje vendégeit. Ekkor talált ott egyet, akin nem menyegzős, fehér ruha, hanem köznapi, szennyes, rongyos öltözet volt. A király jóságos volt, de szigorú is. Tudta, hogy mivel tartozik a királyi méltóságnak. Haraggal mondta azért ennek a tiszteletlen tolakodónak: „Barátom, mondotta, hogy jöttél ide be, menyegzős ruhád nem lévén?" Az pedig elnémult. Érezte, hogy rosszul tett, mikor egy kis élvezetért vagy haszonért odaadta a királytól kapott menyegzős ruhát. A király pedig szolgáihoz fordult s így szólt: „Megkötözvén kezeit és lábait, vessétek ki a külső sötétségre, ott lészen sírás és fogak csikorgatása."

Ki mondja meg, mire akart az Úr Jézus ezzel a történettel figyelmeztetni? Mit jelent a menyegzős lakoma? (A mennyország örömeit.) Ezekben csak úgy lehet részünk, ha lelkünk föl van ékesítve a menyegzős ruhával. Melyik az? Akinek halála pillanatában ez nincs meg lelkén, a sötét helyre kerül, hol sírás és fogak csikorgatása van. Melyik ez?

Alkalmazás. Vigyázzatok azért nagyon a megszentelő malasztra. Ez Istennek legdrágább adománya. Inkább akármi mást elveszteni, mint Istennek kegyelmét! Mikor Borgia Szent Ferenc egyszer Portugália egyik városában misézett, a szentmise alatt hirtelen napfogyatkozás támadt. Az egyszerű emberek az utcán s a templomban megrémültek s elkezdtek jajveszékelni. A szent kifordult az oltártól s nyugalomra intette a híveket. „Arra ügyeljetek, — mondta — hogy lelketekben a kegyelem fénye ki ne aludjék, hogy az örök nap le ne áldozzon számotokra." Mit akart ezzel mondani? Ti se felejtsétek el ezt!

23. A SZENTSÉGEKRŐL.

Mi szükséges nekünk leginkább ahhoz, hogy üdvözülhessünk? (224. k.) A mennyországba t. i. csak szentek jutnak. Tudunk-e önmagunktól szentek lenni? Tudunk-e magunkra hagyatva a bűntől szabadulni? „Én nélkülem semmit sem tehettek" — mondotta Jézus. Hogy hívjuk Jézusnak azt a természetfölötti segítségét, mellyel megszabadít a bűntől és szentté tesz? Isteni malasztnak vagy kegyelemnek. Az isteni malasztra úgy rászorulunk, ha üdvözülni akarunk, mint a levegőre rászorul az, aki élni akar. Mit tegyünk, hogy megszerezzük Istennek malasztját? Imádkoznunk kell s használnunk bizonyos szent dolgokat, melyekhez az Úr Jézus az ő szent malasztját kötötte. Ilyen szent dolgok a szentségek és szentelmények. Isten malasztját leginkább a szentségekkel, a szentelményekkel és az imádsággal szerezhetjük meg. **(Aláhúzott 250. k.) Mivel szerezhetjük meg Isten malaszt-**

ját leginkább? A szentségeket, szentelményeket, imádságot kegyelem-*eszközöknek* nevezzük, mert ezek eszközlik, vagyis hozzák lelkünkbe Isten kegyelmét. Aki a kegyelemeszközöket nem használja vagy nem jól használja, az bűnben marad és elvész. Fontos azért tudnunk, mit tegyünk, hogy érvényesen és megfelelően használjuk a kegyelemeszközöket, mert ezen fordul meg örök üdvösségünk. A következő hónapokban sorra vesszük a kegyelemeszközöket.

Ma a szentségről tanulunk.

1. *(Mik a szentségek?)* Hogy megértsük, mik a szentségek, gondoljunk arra a szentségre, melyet már valamennyien fölvettetek: a keresztségre. Hogyan adták fel a keresztséget? Többféle imádság és szent szertartások között, de a legfontosabb az volt, hogy a keresztelő pap vizet öntött fejetekre s ugyanekkor szent szavakat mondott. Ez történt veletek *külsőleg*. Történt-e ugyanekkor valami belül, lelketekben is? Micsoda? Megtisztult lelketek az eredeti bűntől s megkapta a megszentelő malasztot.

Igy van ez minden szentségnél. Valami történik velünk külsőleg, amit látni, hallani vagy érezni lehet s ugyanekkor láthatatlanul valami változás megy végbe lelkünkben is. A külső dolog annak, aki figyelmesen szemléli, megmutatja azt, mi megy végbe a lélekben. Nem a testi szemeknek mutatja meg, hanem elménknek: *megértjük,* mi történik a lélekben. Azért a külső dolgot a szentségeknél *jelnek* nevezzük. Jel az, ami mutat valamit. Minek a jele pl. a füst? (Tűznek.) Minek a jele a könny? (A fájdalomnak.) Mi a külső jel a keresztségnél? Vízzel való leöntés, lemosás. A kis gyermeket leöntik, lemossák vízzel. Mit jelent ez? Miért mosakszunk mindennap vízzel? Hogy tiszták legyünk. A keresztségnél is ezt jelenti a víz: a gyermek itt megtisztul. Mije tisztul meg? Nem a teste, hanem a lelke.

De honnan lehet ilyen ereje a keresztvíznek, hogy a lelket képes megtisztítani? Magától bizonyosan nincs ilyen ereje vagy hatása. Talán a pap adja bele ezt a titkos erőt? Szó sincs róla. Tehát ki adja bele? Isten, Krisztus Urunk. Krisztus Urunk szerezte meg számunkra kereszt halálával a kegyelmeket s úgy rendelkezett, hogy ilyen egyszerű külső jelek által önti a kegyelmeket lelkünkbe. Krisztus rendelte azt, hogy aki a Szentháromság nevében (hívő, bűnbánó lélekkel) vízzel leönteti magát, annak Isten elengedi bűneit és megadja a megszentelő malasztot. Krisztus Urunk rendelte, hogyha az ő felhatalmazott szolgája az ostya fölött elmondja: „Ez az én testem", akkor az ostya Krisztus testévé legyen s a hívek lelkében, mikor azt magukhoz veszik, nagyobbodjék a megszentelő malaszt és különféle segítő malasztot is kapjanak. Krisztus Urunk rendelte, hogy a nehéz betegnek 5 érzékét kenjék meg szent olajjal s akkor Isten megadja vagy nagyobbítja lelkében a megszentelő malasztot és különféle segítő malaszttal is megerősíti a beteget. Igy Krisztus Urunk többféle külső jelet rendelt, s ha valaki ezeket Isten akarata szerint használja, annak lelkébe árad az isteni

malaszt, melyet Jézus szent vére által szerzett meg számunkra. Ezeket a szent jeleket hívjuk szentségeknek.

A szentségek Krisztus Urunktól rendelt külső jelek, amelyek által Isten megadja nekünk vagy nagyobbítja bennünk a megszentelő malasztot és különféle segítő malasztot is ad nekünk. (254. k.)

Mik a szentségek?

Milyen külső dolog történik a keresztségnél? Az utolsókenetnél? Miért nevezzük a külső dolgot „jel"-nek? A külső dolog mutatja, mi megy végbe a lélekben. De nem csupán mutatja, hanem létre is hozza a hatást. Magától van ilyen ereje a külső jelnek? Amint Isten egyes növényekbe vagy ásványokba gyógyító erőt rejtett, a beteg, aki azokat használja egészséges lesz, úgy Jézus a keresztvízbe, szent olajba stb. lélekig ható isteni erőt rejtett. Hol szerezte meg Krisztus Urunk számunkra ezt a lelkierőt és kegyelmet? A keresztfán, mikor föláldozta magát. Néha látni olyan képet, mely a kereszten függő Jézust ábrázolja, amint szent sebeiből aláfoly szent vére s a kereszt alján összegyűl egy tartóban, kristálytiszta itallá lesz s hét csövecskén folyik ki a tartályból. Báránykák közelednek a folyó patakokhoz, hogy eloltsák szomjukat. Mit jelent ez a kép? (A hét szentséget.)

Látszik ebből, milyen szent és tiszteletreméltó dolog egy szentség! Valahányszor egy szentséget fölveszünk, valamiképp Krisztus vére érinti lelkünket és tisztává, szentté teszi azt. Azért mindig mély tisztelettel, méltóan és kellő készülettel kell a szentségeket *használnunk*. A *szentségek* a legértékesebb dolgok, amiket Jézus az ő Egyházának adott. Aranyedények, melyek a kegyelem kincseit tartalmazzák. Annyit érnek, amennyit Jézus vére, drága élete ér, melyet megszerzésükért feláldozott.

Valaki még kérdezhetné: Miért fűzte Jézus az ő kegyelmét ilyen látható jelekhez? Nem adhatta volna lelkünkbe a kegyelmet ezek nélkül is? Felelet: Adhatta volna. Hogy mégis látható jelek által adja, azt azért teszi, mert *a)* a kegyelem láthatatlan. Ha nem külső jel által kapnánk, akkor sohase tudnánk, kaptuk-e valóban? Buzgó lelkek e miatt nagyon nyugtalanok lehetnének. Hiszen kegyelem nélkül nincs üdvösség. Jézus megnyugtatásul látható jelekhez fűzte kegyelmeit. „Ha ezt használod, — mondja minden szentségnél — nyugodt lehetsz, megadom kegyelmemet." *b)* A külső jel által tudjuk, *mikor* kapjuk a kegyelmet. Így jobban tudunk elfogadására előkészülni s több lelki örömben van részünk. *c)* A külső jel szemlélteti, *milyen* kegyelmet kapunk. Iskolában, ha valami új dologra tanítják a gyermekeket, gyakran szemléltetnek: megmutatják a dolgot vagy annak képét. Így értik meg a gyermekek, miről van szó. A szentségeknél is az, ami külsőleg történik, jel, szemléltető kép, mutatja azt, hogy mi történik láthatatlanul a lélekben. Jézus tehát nemcsak jóságosan, hanem isteni bölcseséggel rendelkezett, mikor a szentségeket rendelte.

2. *(A hét szentség.)* Hogy hány szentséget rendelt Krisztus Urunk, tudjátok. **(Aláhúzott 252. k.) Hány szentség van?**

Hét szentség van: 1. a keresztség, 2. a bérmálás, 3. az oltáriszentség, 4. a bűnbánat szentsége, 5. az utolsókenet, 6. az egyházirend, 7. a házasság.

Jézus e hét szentség által életünk minden fontosabb órájában mellettünk akart állani kegyelmével. Amikor a világra jövünk, hiányzik belőlünk a magasabb isteni élet. Pedig mit érne e nélkül az egész földi élet? Hol adja meg nekünk az Úr Jézus a kegyelmi életet? A keresztségben. Ez az isteni élet azonban nem egynek lelkéből elvész. Mi által veszti el az ember a megszentelő malasztot? Hol szerezhetjük vissza? A bűnbánat szentségében. Amint a testet erősíti és fejleszti a táplálék, úgy akarta Jézus bennünk a lelki életet táplálni és erősíteni. Mivel táplálja? Az oltáriszentséggel. A serdülő gyermeknek több kísértéssel kell megküzdenie, mint a fejletlen kisdednek. Melyik szentséggel erősít meg Jézus a lelki harcokra? A bérmálással. A legnehezebb küzdelmek a halál döntő órájában várnak reánk. Melyik szentséggel jön segítségünkre az Úr Jézus? Az utolsókenettel. Hány szentséget soroltunk fel eddig? Ez az öt szentség minden ember számára van. Az utolsó két szentség az összesség, a társadalom miatt van. Melyik szentség ad az anyaszentegyháznak elöljárókat? Az egyházirend. A házasság pedig a keresztény családi életet alapítja és szenteli meg.

Milyen nagy gonddal igyekszik Jézus biztosítani lelkünk üdvösségét! Aki ennyi isteni gyógyszer mellett mégis betegeskedik s végül örök halálba süllyed, az csak önmagát okolhatja. Miért nem merített gyakrabban és nagyobb hittel az Üdvözítő forrásaiból? Aki buzgón használja a szentségeket, az Isten gyermekéhez illően él és üdvözül.

A protestánsok olykor azt az állítást kockáztatják meg, hogy Krisztus Urunk csak két vagy három szentséget rendelt. Ez nagy tévedés. A kat. anyaszentegyház az apostolok ideje óta mindig hét szentséget szolgáltatott ki. Hét szentségről szól a Szentírás, meg a szenthagyomány. Hogy az anyaszentegyházban csakugyan már a legrégibb időben is 7 szentséget adtak föl, mutatja pl. az, hogy vannak mai napig olyan eretnekek, akik már 1500 év előtt szakadtak el a kat. egyháztól (a koptok Egyiptomban), mások pedig 1000 év előtt (a görög keletiek). S ezek az eretnekek is hét szentségben hisznek. Mit bizonyít ez? Hogy akkor, mikor ezek az eretnekek kiléptek a katolikus egyházból, tehát 1000 és 1500 év előtt az egyház 7 szentséget hitt és szolgáltatott ki. Mert mióta kiléptek ez eretnekek az egyházból, azóta vak gyűlölettel néztek mindig a kat. egyházra. Képzelhető tehát az, hogy később vettek volna át valamely szentséget az egyházból, melyet az ő elszakadásuk idején még nem volt szokás feladni? Semmiképpen.

Milyen rendben szoktuk felvenni a szentségeket? Milyen rendben sorolja fel a katekizmus? Miért így? Az első századokban többnyire felnőtteket kereszteltek, akik rögtön a bérmálást

is fölvették s az oltáriszentséget. Csak később járultak aztán, ha szükséges volt, a bűnbánat szentségéhez.

3. *(A szentségek fölosztása.)* Még valamit kell tudnunk a szentségekről, hogy azokat lelkünk javára használhassuk.

Aki tudja, hogy halálos bűnben van, annak a hét szentség közül kettőt szabad fölvennie. Ha még nincs megkeresztelve, a keresztséget. Ha pedig már meg van keresztelve, melyiket? (A bűnbánatszentségét.) Mit ad meg Isten a bűnősnek e két szentség által? A megszentelő malasztot. De csak úgy, ha méltóan veszik föl. Mikor veszi föl valaki méltóan a keresztséget? Ha felnőtt, bánja meg bűneit és akarja, hogy megkereszteljék. S mit kell annak tennie, aki méltóan akarja fölvenni a bűnbánat szentségét? Meg kell bánnia bűneit.

(253. k.) *Mely szentségek által adja meg Isten a megszentelő malasztot azoknak, akik halálos bűnben vannak?* Azoknak, akik halálos bűnben vannak, a keresztség és a bűnbánat szentsége által adja meg Isten a megszentelő malasztot, ha arra méltók.

A keresztséget s a bűnbánat szentségét a *holtak szentségeinek* nevezzük. Vajjon miért? Ezek olyanok számára vannak, akik lelkileg halottak! Mikor halott valaki lelkileg? Ha halálos bűnben van. Vajjon a bűnbánat szentségét nem is veheti más fel, csak aki halálos bűnben van? De igen, bocsánatos bűnnel is fölvehetjük, de *szabad* akkor is fölvenni, ha valaki halálos bűnben van.

Ellenben: **(Aláhúzott 254. k.) Mely szentségeket nem szabad annak fölvennie, aki tudja, hogy halálos bűnben van?** Aki tudja, hogy halálos bűnben van, annak nem szabad fölvennie: a bérmálást, az oltáriszentséget, az utolsókenetet, az egyházirendet és a házasságot. Ha a keresztséget és a bűnbánatot holtak szentségeinek hívjuk, hogyan hívjuk ezt az ötöt? Élők szentségeinek. Miért? Ezeket csak akkor szabad fölvennünk, ha lelkünkben megvan a természetfölötti élet, vagyis a megszentelő malaszt. Nyerünk azért megszentelő malasztot, ha fölvesszük az élők szentségeit? Igen, az élők szentségei *nagyobbítják* bennünk a megszentelő malasztot. Mi történnék, ha valaki halálos bűnnel a lelkén merészelne egyet fölvenni az élők szentségéből? A fölvétel ugyan érvényes lenne, de kegyelemben az illető nem részesülne. Nemcsak kegyelmet nem kapna, hanem új halálos bűnt: szentségtörést követne el. Ilyesmitől óvakodnunk kell! A szentségtörő gyalázatos hálátlansággal fizet vissza Jézusnak az ő jóságáért. Neki csak kára van a szentségből, nem életet merít belőle, hanem ölő mérget.

Befejezésül még arra a kérdésre kell felelnünk, hogy hányszor szabad a szentségeket fölvennünk?

Vegyük sorba a szentségeket. Hányszor szabad fölvenni a *keresztséget?* Egyszer. Akit egyszer megkereszteltek, annak lelkében örökre eltörölhetetlen jeggyel van beírva, hogy keresztény, Krisztus híve. Elvész-e ez a jegy lelkéből, ha halálos bűnt követ

el? Hát hogyha hitét megtagadja s pl. izraelita lesz? Nem vész el. Csak mit veszt el? A megszentelő malasztot. Keresztény marad Isten előtt, persze rossz, kárhozatra méltó keresztény. Hogyan szerezheti vissza az ilyen a megszentelő malasztot? Ha őszinte bánattal fölveszi a bűnbánat szentségét. Újra keresztelni őt nem szükséges, azért nem is szabad. Nagy bűn lenne, ha valaki újra meg akarná keresztelni azt, aki már érvényesen meg van keresztelve. Ugyanez áll a másik szentségről: a *bérmálásról* is. Ezáltal örökre Krisztus harcosa lesz az ember. Szabad-e újra megbérmálni azt, aki halálos bűnben bérmálkozott? Nem. Hol kapja meg az ilyen a bérmálás kegyelmeit? Ha töredelmesen veszi föl a bűnbánat szentségét utána. Szabad-e az *oltáriszentséget* többször fölvenni? Évenkint legalább hányszor *kell* fölvenni? Nagyon jól cselekszünk, ha mennél többször, de mindig méltóan vesszük fel. Hogy vagyunk a *bűnbánat szentségével?* Ezt évenkint legalább egyszer kell használnunk, de aki azt akarja, hogy lelkiismerete tiszta legyen, az gyakran veszi föl. Mikor vehetjük föl az *utolsó kenetet?* Szabad, sőt kell is fölvenni minden súlyos betegségben — egyszer. Az *egyházirend* által örökre Krisztus papja marad, aki azt fölvette. Azért hányszor szabad fölvenni ezt a szentséget? Egyszer. A *házasság* szentségét többször is föl lehet venni. Ha t. i. az egyik házasfél meghalt, az életben maradt új házasságot köthet. Az anyaszentegyház ugyan nem nagyon szereti ezt, de olykor, a kis gyermekek fölnevelése miatt szükséges lehet. Most foglaljuk össze, amiről beszéltünk. A keresztség, a bérmálás és az egyházirend szentségét csak egyszer, a többi négy szentséget többször is szabad fölvenni. (225. k.) *Hányszor szabad a szentségeket fölvenni?*

A jövő hittanórától kezdve egymásután tanulunk a hét szentségről. Ha rendesen eljöttök az órákra és figyeltek, megértitek majd, milyen különös kegyelmeket akar adni nektek az Úr Jézus mindegyik szentségben s hogyan vehetitek azt fel méltóan. Minden szentségben Jézus az ő kínos kereszthalálának érdemeit osztja nekünk, azért nagyra kell becsülnünk a szentségeket is, meg a szentségekről szóló tanítást is. Fontos ok nélkül senki se hiányozzék!

24. A KERESZTSÉGRŐL.

Ma arról a szentségről tanulunk, melyet először vettetek föl életetekben, s melyet soha többé föl nem vehettek. Melyik az? Megértitek a mai tanításból, milyen nagy kegyelemben részesített benneteket az Úr Jézus mindjárt, mikor a világra jöttetek.

1. *(Első szentség.)* Miért adják fel a szentségek közül elsőnek mindig a keresztséget? Mert akit még meg nem kereszteltek, az más szentséget nem vehet fel érvényesen. Ha egy izraelita gyermek a gyóntatószékbe menne s ott felsorolná bűneit, de azt

nem mondaná meg, hogy ő nem keresztény, a lelkiatya azért gyanútlanul feloldozná őt — vajjon érvényes volna a föloldozás? Semmiképpen. Sőt nagy bűn lenne, ha valaki tudva ilyesmit tenne. A keresztség mintegy bejárás a többi szentségekhez, az ajtó az anyaszentegyházba, melyben a szentségeket őrzik, aki nincs megkeresztelve, az sehogyse férhet hozzá a többi szentségekhez. (257. k.) *Miért első szentség a keresztség?* A keresztség azért első szentség, mert akit még meg nem kereszteltek, az más szentséget nem vehet föl érvényesen.

2. *(Legszükségesebb.)* Bejuthatna-e a mennyországba, aki tudva visszautasítja a keresztséget? Nem. Az Úr Jézus mondotta: „Aki hisz és *megkeresztelkedik*, az üdvözül." Egy más alkalommal így szólt Nikodémushoz: „Ha valaki újra nem születik vízből és Szentlélekből, az nem mehet be Isten országába." Melyik az Isten országa? A mennyország. Ki nem mehet be oda? Hol történik az, hogy lelkünk újjászületik vízből és Szentlélekből? A keresztségben öntenek le vízzel bennünket, ugyanakkor a Szentlélek új életet olt belénk a kegyelem által úgy, hogy itt szinte másodszor születünk, újjászületünk. Jézus szavai tehát világosan értésünkre adják, hogy keresztség nélkül nem lehet üdvözülni. Még a legkisebb gyermekek sem üdvözülhetnek. Mert mi van lelkükön? Van-e még egy a hét szentség között, amely annyira szükséges lenne, mint a keresztség? Nincs. Lehet-e üdvözülni a bűnbánat szentsége nélkül? Igen. Aki pl. hároméves korában a keresztség után meghal, üdvözül, noha nem gyónt. A keresztség valamennyi szentség között a legszükségesebb. (258. k.) *Miért legszükségesebb szentség a keresztség?* A keresztség azért a *legszükségesebb* szentség, mert keresztség nélkül nem üdvözülhetnénk.

Sajnos, a világon még mindig sok-sok pogány és meg nem keresztelt ember van. Sokan halnak el napról-napra a nélkül, hogy a keresztség szentségét fölvették volna. Ezek mind elkárhoznak? Ez alig volna megegyeztethető Isten jóságával. Valószínű, hogy közülök sokan üdvözülnek valami másféle keresztség által. A rendes vízkeresztségen kívül beszélnek t. i. a lelkitanítók még a vágy- és vérkeresztségről. Akik nem vehették föl a keresztség szentségét, azok rendkívüli módon üdvözülhetnek a vágy- és a vérkeresztség által. Kik üdvözülnek a vágykeresztség által? Akik bűneiket Isten iránt való tökéletes szeretetből megbánták és készek megtenni mindazt, ami az üdvösségre szükséges. Jézus mondotta: „Aki engem szeret, azt Atyám is szereti, én is szeretem őt, és hozzá jövünk és lakóhelyet szerzünk nála." Ha egy meg nem keresztelt ember Isten kegyelmétől felvilágosítva szereti Istent, megbánja bűneit s mindent megtesz, amit Isten lelkiismerete által parancsol, arra Isten is szeretettel tekint, lelkébe adja a megszentelő malasztot, megadja neki az üdvösséget is. És kik üdvözülnek vérkeresztség által? Vérkeresztség által azok üdvözülnek, akik Jézusért vértanúhalált szenvednek a nélkül, hogy

már megkeresztelkedtek volna. Szent Ágnest 13 éves korában ölték meg hite miatt a pogányok. Egy kis barátnőjét, Emerencianát, aki szemrehányást tett a pogányoknak, hogy miért üldözik a keresztényeket, inkább imádják ők is Jézust — megkövezték a pogányok. Emerenciana még nem volt megkeresztelve. Üdvözült-e? Jézusért halt meg, kiontott vére pótolta a keresztvizet. Az egyház szent gyanánt tiszteli. Épp így a Heródes által megölt betlehemi kisdedeket.

Mi lesz azokkal a kis gyermekekkel, akik meghalnak a nélkül, hogy a keresztség szentségét fölvehették volna? Isten ezeknek sorsát nem jelentette ki nekünk. Mivel lelkükön bűn van, a mennyországba nem juthatnak. Mivel azonban személyes bűnöket nem követtek el, Isten érzéki büntetésekkel, tűzzel vagy fájdalmakkal nem sujtja őket. Sőt hihető, hogy természetes örömökben is van részük a másvilágon. Mindez azonban mégis roppant kevés ahhoz képest, amit elnyerhettek volna, ha fölveszik a keresztséget. Azért a szülőknek szent kötelessége, hogy gyermeküket mennél előbb vitessék a templomba a keresztelésre. Nem szabad tovább várniok a születés után, legföllebb két napig. A kisded életereje ingadozó, néha egyszerre csak elgyengül és meghal.

3. *(Hatása.)* Gondoljunk most részletesen arra, mit nyer lelkünk a keresztségben? Először is eltávolítja a keresztség lelkünkből azt, ami Isten előtt útálatossá teszi. Mit? A bűnt. Ti milyen bűntől tisztultatok meg a keresztségben? Szent Ágoston 33 éves korában keresztelkedett meg. Milyen bűnöktől tisztult meg a keresztségben? Minden bűntől, melyet a keresztség előtt elkövetett. Aki felnőtt korában keresztelkedik meg, minden előzőleg elkövetett bűneitől megtisztul. Kell-e ezen bűneit később meggyónni? Nem. Mivel bünteti Isten a bűnt? Örökkétartó büntetéssel a pokolban és ideigtartó büntetésekkel, melyeket vagy a földön kell betegségek s más bajok alakjában vagy a tisztítóhelyen elszenvedni. Isten a keresztségben egészen elenged a bűnösnek minden büntetést. Tehát négyféle dologtól szabadít meg a keresztség: *a)* az eredeti bűntől, *b)* a személyes bűnöktől, *c)* az örök büntetéstől, és *d)* az ideigtartó büntetéstől. (Az élet bajai a megkereszteltre nézve már nem mint büntetések maradnak vissza, hanem mint az emberi természettel együttjáró fogyatékosságok és alkalmak erénygyakorlásokra és érdemszerzésre.)

A keresztség ezenfelül meg is szenteli az ember lelkét. Isten melyik ajándéka teszi szentté lelkünket? A megszentelő malaszt. Emlékeztek még, mi történt, miután Jézus a Jordánfolyóban megkeresztelkedett? Valami hasonló történik a keresztség szentségénél is: a kisded fölött megnyílik az ég, Isten gyermeke lesz, a Szentlélek lakást vesz szívében.

Végül a keresztség által leszünk itt a földön az *anyaszentegyház tagjává,* belépünk az egyházba, jogunk van az egyház kegyelemkincseihez, a többi szentségekhez, részünk van a szent-

miseáldozatban s minden jócselekedetben, mely a katolikus egyházban végbemegy.

Összefoglalva amit eddig a keresztségről tanultunk, azt mondjuk: A keresztség az első és legszükségesebb szentség, amely az eredeti bűntől és a keresztség előtt elkövetett minden más bűntől megtisztítja és megszenteli az embert és az anyaszentegyház tagjává teszi. (256. k.) *Mi a keresztség?*

4. *(Krisztustól van.)* Kitől vannak a szentségek? Mindegyik szentséget Krisztus Urunk rendelte. Ő rendelte a keresztséget is, ő parancsolta, hogy tanítványai kereszteljék meg a híveket. (259. k.) *Mikor rendelte Krisztus Urunk a keresztséget?* Krisztus Urunk akkor rendelte a keresztséget, amikor apostolaihoz így szól: „Tanítsatok minden nemzetet, megkeresztelvén őket az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében."

5. *(Ki keresztelhet.)* Most még az a kérdés, hogy ki keresztelhet? Hova viszik a kis gyermeket keresztelés végett? A templomba, mégpedig abba a plébánia-templomba, amelyhez a szülők tartoznak. Ki kereszteli meg? A plébános vagy a segédlelkész. Rendszerint csak fölszentelt pap keresztelhet. Megesik azonban, hogy a kis gyermeket már nincs idő elvinni a templomba, mert hirtelen rosszul lesz s félni lehet, hogy meghal. Szabad-e őt ilyenkor másnak is megkeresztelni, vagy okvetlen papért kell küldeni? Szabad másnak is megkeresztelni. A kisdedre t. i. roppant veszteség volna, ha keresztség nélkül halna meg. Ha sürgősen szükséges, akkor akárki keresztelhet, felnőtt vagy gyermek, férfi vagy nő, katolikus vagy nemkatolikus. Még pogány vagy izraelita is keresztelhet. Ha mindent jól elvégez, akkor a kisded érvényesen meg van keresztelve. **(Aláhúzott 260. k.) Ki keresztelhet?** Rendszerint csak a fölszentelt pap keresztelhet; de ha sürgősen szükséges, akkor akárki keresztelhet.

Esetleg ti veletek is megtörténhetik, hogy olyan körülmények közé kerültök, amikor megmenthettek egy lelket a mennyországnak azzal, hogy megkereszteltek egy haldoklót. Mire ügyeljen az, aki így szükség esetén feladja a keresztséget? 1. A *szándékot* keltse föl: Akarok keresztelni. Meg akarom tenni, amit Krisztus Urunk ily esetre rendelt, s amit az anyaszentegyház tenni szokott, mikor keresztel. A komoly szándék az első. 2. Ezután vizet veszünk kis korsóba vagy pohárba. A templomban külön e célra szenteltvízzel, keresztvízzel keresztelnek. Otthon ilyen nincs. Vegyünk, ha van, szenteltvizet, ha nincs, bármily természetes vizet, ami éppen kéznél van. Természetes víz pl. a vízvezetéki víz, kútvíz, folyó-, eső-, forrás-, tengervíz. 3. **(Aláhúzott 261. k.) Hogyan kell** (most) **keresztelni?** Keresztelésekor vizet kell a megkeresztelendőnek fejére önteni és a közben e szavakat mondani: „. . . én megkeresztellek téged az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében."

A vizet tehát a kis gyermeknek fejére öntjük. A gyermeket ilyenkor rendesen más tartja kezében, a kisded arca fölfelé van,

feje alá egy tálcát tartunk, aztán a homloktól kezdjük az öntést a hajra úgy, hogy a fejbőr is nedves legyen. Ugyanaz, aki a vizet önti, mondja a keresztség szavait: „Én téged megkeresztellek az Atyának (első öntés) és Fiúnak (második öntés) és Szentléleknek nevében (harmadik öntés)."

Szokás még, de ettől nem függ a keresztség érvényessége, a keresztség szavai elé valamely szentnek nevét tenni pl. József vagy Mária, én téged stb. A szent, kinek nevét viseljük, példakép gyanánt áll előttünk, egyszersmind a mi védőszentünk. Ki a te védőszented? Szoktál-e hozzá néha imádkozni? Tudsz-e valamit életéből? — A keresztségben kapott név a keresztnév.

El kell-e vinni az olyan gyermeket is a templomba, akit szükség idejében megkereszteltek, de azután jobban lett és életben maradt? Igen. A plébánián ez esetben megvizsgálják, hogy helyesen, érvényesen történt-e a keresztelés? Ha igen, nem keresztelik meg újra a gyermeket, de pótolják a többi szertartásokat.

6. *(Szertartások.)* Befejezésül még ezekről a szent szertartásokról tanulunk. Régi szokás szerint a keresztelendőt keresztszülők kísérik a templomba. Ezek tartoznak ügyelni, hogy a gyermek vallásos nevelésben részesüljön, főleg ha a szülők korán elhalnának, vagy nem törődnének gyermekük nevelésével. (263. k.) *Mi a keresztszülők kötelessége?* A keresztszülők kötelessége ügyelni arra, hogy keresztgyermekük jó katolikus legyen. Azért a keresztszülőknek is jó katolikusoknak kell lenniök, mert másképen nem felelhetnek meg kötelességüknek. A keresztszülők, a megkeresztelt és ennek szülei közt *lelki rokonság* jön létre. „Lelki" rokonságnak nevezzük, mert egy szentségből származik. Akik között lelki rokonság van, azok nem köthetnek egymással érvényes házasságot (fölmentés nélkül).

A keresztséget magát mélyjelentőségű imádságok és szent szokások előzik meg és követik. Így akarta az egyház már a legrégibb időkben feltüntetni a hívek előtt, milyen szent és fontos dolog a keresztség. Kezdődnek a szertartások a templom előcsarnokában vagy a sekrestyében. Ez azt jelenti, hogy a kisded még nem tagja az anyaszentegyháznak s nincs joga a templomba belépni. A keresztelő lelkész megkérdezi: Mi lesz a gyermek neve? A keresztszülő megmondja. A pap imádkozva rálehel a gyermek arcára. Mint az első emberbe Isten a teremtéskor belehelte az életet, úgy kap a kisded új életet a keresztségben. Azután homlokát és mellét a kereszttel jelölik meg, mert ezután a keresztrefeszített Jézus tulajdona lesz. Egy szem szentelt sót is tesznek nyelvére. Mit jelent ez? A só — a közönséges használatban — megóv a rothadástól és ízt ad az ételnek. A keresztelendő is óvakodjék a bűntől, mely útálatossá tesz, és kedvelje a lelkiéletet. Ezután imádkozik a pap a gonoszlélek hatalma ellen és elmondja a keresztszülőkkel a Miatyánkot és Hiszekegyet.

Ekkor bemennek a templomba a keresztkúthoz. Mielőtt a keresztség nagy kegyelmét megkapná, a keresztelendő ünnepélye-

sen megígéri, hogy igazi keresztény akar lenni, Krisztus tanítását hinni és követni akarja, az ördög kísértéseinek pedig szilárdan ellenáll. Ezt a kijelentést keresztségi ígéretnek vagy keresztségi fogadásnak nevezzük. Kis gyermek helyett a keresztszülők mondják el a keresztségi fogadást. Mivel ezt a mi nevünkben mondták el, ránk is kötelező, annál inkább, mert olyasmire vonatkozik, amit minden különös ígéret nélkül is meg kell tennünk. (262. k.) *Mit ígértünk meg Istennek a keresztségben?* A keresztségben megígértük Istennek, hogy a katolikus vallás tanításait hinni és követni akarjuk és a gonoszlélek kísértéseinek ellenállunk.

Most következik a tulajdonképeni keresztelés. Hogyan? Utána szent krizmával keni meg a pap a kisded fejét, mert már Krisztus híve, Isten gyermeke. Fehér ruhát is ad át neki, mely a lélek menyegzős ruhájának, az elnyert megszentelő malasztnak jelképe. Végül, égő gyertyát ad kezébe. Mit jelent ez? Jézus mondotta, hogy az okos szűzek égő lámpával várják a jegyest, vagyis szívükben haláluk pillanatáig megvan az erős hit és szent szeretet.

Alkalmazás. Mindezeket a szertartásokat tiveletek is végezték, amikor megkereszteltek. Akkor még sejtelmetek sem volt róla, mi történik veletek, most jobban megértettétek, milyen kegyelem a keresztség! Jusson ezután többször eszetekbe, mit ígértek nevetekben Istennek keresztszüleitek. Újítsátok meg olykor, pl. vasárnapon, névnapotokon, szentáldozás után a keresztségi fogadást. Találtok rá megfelelő imádságot imakönyvetekben vagy a katekizmus elején. (9. k.) De főleg arra ügyeljetek, hogy azt a fehér ruhát, melybe lelketek öltözött a keresztségben, az ártatlanságot, el ne veszítsétek, bűnnel be ne szennyezzétek! Mint örül majd Jézus ítélőszéke előtt mindenki, aki gondosan vigyázott magára és hűségesen megtartotta, amire magát a keresztségben kötelezte.

25. A BÉRMÁLÁSRÓL.

Ma arról a szentségről tanulunk, melyben a Szentlélek megerősít, hogy hitünkhöz állhatatosan ragaszkodjunk. Melyik szentség ez? Figyeljetek!

1. *(Mi a bérmálás?)* Mikor szent Pál apostol megöregedett, egy alkalommal visszatekintett lefolyt életére s úgy találta, hogy az folytonos harc és küzdelem volt. Ezért így írt egyik levelében: „Jó harcot harcoltam, a pályát megfutottam, hitemet megtartottam. Végül eltétetett nekem az igazság koronája, melyet megad nekem ama napon az Úr, az igaz bíró." Sokat kellett e szent apostolnak eltűrnie az igaz hitért, csúfolódásokat, ostorcsapásokat, börtönt, nehéz fáradalmakat. De nem bánta meg. Szent örömmel és büszkeséggel gondolt vissza mindezekre élete végén. Hálát adott az Úristennek, hogy hitében mindig állhatatos volt. Most már maga előtt látta a jutalmat: a mennyország győzelmi koronáját.

Valamikép reátok is és minden kereszténre hasonló sors várakozik az életben. Ha hiteteket meg akarjátok őrizni s lelketeket megmenteni, nektek is folyton harcra készen kell állani. Vajjon ki ellen kell harcolnotok? Elsősorban az ördög ellen. Aztán az ördög szövetségesei a hitetlen és erkölcstelen emberek ellen, akik egyszer hízelgéssel, máskor fenyegetésekkel titeket is megrontani törekszenek. Végül önnön szívünkben is sok hibás hajlam van, mennél idősebbek lesztek, annál hevesebben jelentkeznek ezek. Lelkiismeretét csak az őrzi meg tisztán, aki önmagával is kíméletlenül hadakozik. Harchoz, hadakozáshoz pedig elszántság, bátorság, erő kell és isteni segítség, máskülönben egykettőre a széles útra kerül az ember, mely a kárhozatba visz. Melyik szentségben közli velünk Isten különös módon ezt a lelkierőt? A bérmálásban. Már maga a szentség neve is int erre, mert a magyar bérmálás szó ebből a latin szóból származik: firmare — ami annyit jelent, mint megerősíteni.

Ezért mondjuk, hogy: A bérmálás szentség, amelyben a Szentlélek a megkeresztelt embert megerősíti, hogy hitét állhatatosan vallja, és hite szerint éljen. **(Alahúzott 264. k.) Mi a bérmálás?** Mikor valljuk meg hitünket „állhatatosan"? Ha szembeszállunk minden nehézséggel és szóval is, meg viselkedésünkkel is megmutatjuk, hogy mi meggyőződéses katolikusok vagyunk. Komolyan hisszük mindazt, amit az egyház tanít és semmiféle csábítás vagy gúnyolódás vissza nem tart attól, amit lelkiismeretünkben kötelezőnek tartunk. Aki hitét állhatatosan vallja, az vallástalan környezetben is hű marad Jézushoz. „Hite szerint él", megtartja lelkiismeretesen Isten s az anyaszentegyház parancsolatait. Ehhez ad erőt a bérmálás.

2. *(A látható jel.)* Elmondom, hogyan adják fel a bérmálást. Ki adja fel? A püspök. Áldozópap csak kivételesen bérmálhat, ha a pápa erre fölhatalmazza. Ilyesmi idegen világrészekben, a misszió területén fordul elő, hol kevés a fölszentelt püspök. (265. k.) *Kik szolgáltatják ki a bérmálás szentségét?* A bérmálás szentségét a püspökök szolgáltatják ki.

Bérmálás kezdetén a püspök kiterjeszti kezeit a bérmálandók fölé és lehívja rájuk a Szentlelket. Kéri a Szentlélek-Istent, hogy adja a bérmálandóknak az ő hét ajándékát. Ezek a *bölcseség*, mellyel az ember folyton szeme előtt tartja életcélját: Istent s mindent reá vonatkoztat. Ilyen bölcsek voltak pl. a három királyok, akik nem nyugodtak, míg célt nem értek s a kis Jézust meg nem találták. Egy másik ajándék az *értelem*. Alex. szent Katalin olyan jól megértette az isteni tanításokat, hogy 50 pogány bölcset meggyőzött a keresztény vallás igazságáról. Harmadik ajándék a *tanács*, mely segít, hogy kétséges esetekben rátaláljunk a helyes útra. Szent Bernát igénytelen szerzetes volt, de a Szentlélek annyira fölvilágosította, hogy királyok, sőt pápák tanácsadója volt s egész Európa sorsát vezette. A Szentlélek ajándéka

még az *erősség, tudomány, áhitat* s az *Úr félelme*. Néha egyesektől nagy áldozatot kíván Isten. Chantal szent Franciska férje halála után értette meg, hogy Isten zárdába hívja. Egész családja ellene volt, fia a küszöbre feküdt, mikor szent Franciska távozni készült; a szent, noha igen gyöngéd szíve volt, erős lélekkel küzdött le minden akadályt, s ment, ahova Isten hívta. Ez az erősség a Szentlélektől van. A *tudomány* ajándéka segít, hogy nemcsak magunk tudjuk és ismerjük az isteni dolgokat, de másokat is képesek legyünk azokra tanítani. Nagy mértékben volt meg ez az ajándék pl. Aquinói szent Tamásban, aki ma is, hatszáz évvel halála után, könyvei által százakat tanít. Melyik az utolsó ajándék? Az Úr félelme — a bölcseség kezdete. Visszatart a bűntől, mellyel Istent, a mi mennyei Atyánkat megsérthetnők. „Hogyan tehetnék ily nagy rosszat és vétkeznék Isten ellen" — így szól az egyiptomi Józseffel. — Mennyire kell vágyakoznunk e drága ajándékok után.

Ez imádság után következik, ami a legfontosabb. A püspök fölteszi a kezét a bérmálandónak fejére és kereszt alakjában megkeni annak homlokát krizmával, miközben e szavakat mondja: „ . . . megjelöllek téged a kereszt jelével és megerősítlek az üdvösség krizmájával az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében". (266. k.) *Hogyan bérmál a püspök?* Mivel keni meg a püspök a bérmálandó homlokát? A krizma balzsammal kevert faolaj, amelyet a püspök nagycsütörtökön szentel meg. (267. k.) *Mi a krizma?* Bérmáláskor a püspök gyengén megüti még a bérmálkozónak arcát.

Mindeme szertartásoknak megvan a jelentősége. Mit jelenthet az, hogy *a püspök kezét a bérmálandónak fejére teszi?* Hogy a Szentlélek a magasból alászáll a bérmálandóra s őt különös oltalmába veszi. Ha egy kis gyermeket üldöz valaki s az atyjához menekül, az atya biztatásul ráteszi kezét, mintha mondaná: Ne félj! velem gyűlik meg a baja, aki bántani mer. Ezt teszi a Szentlélek is a bérmálandóval: védelmébe fogadja. Minek a jelét írja *a homlokra* a püspök? A kereszt jelét. Ez azt jelenti, hogy hitünket sohase szégyeneljük, hanem az egész világ előtt bátran valljuk. A homlok t. i. testünknek legnyiltabb helye. Ha valakinek karján vagy kezén valami fekete folt van, azt könnyen elrejtheti mások szeme elől, de ami homlokán van, az szemet szúr. A *kereszt* pedig a katolikus hit jelképe, mert hitünk szerzője a keresztrefeszített Jézus. Mit jelent tehát a kereszt a homlokon? Valld meg bátran hitedet az egész világ előtt. Mondd az apostollal: „Nem szégyenlem az evangéliumot, mert Isten ereje az, minden hívőnek üdvözítésére." Mi a jelentése *a krizmának?* A krizmában van balzsam és faolaj. A balzsam jóillatú gyanta, mely az Arábiában és Palesztínában tenyésző balzsambokor kérgén csepeg ki. Mire használták régente a balzsamot? Illatszernek, s hogy a holttestektől távoltartsák az enyészetet. Mit jelent a balzsam a bérmálásnál? Hogy a bérmálkozó törekedjék erényei

és jócselekedetei által kedves lenni Isten előtt s óvakodjék a lelkihaláltól. A faolajat az olajfa bogyóiból sajtolják. Hol terem az olajfa? Olasz-, Spanyol-, Délfranciaországban, déli vidékeken. Akinek ott sok olajfája van, az gazdag ember s bőségben él. Azért a faolaj a bérmálásnál a Szentlélektől kapott bőséges kegyelmeket jelzi. És még valamit. Régente a viaskodók olajjal kenték meg tagjaikat, hogy szívósabbak legyenek s ellenfelük egykönnyen le ne teríthesse őket. Minket is harcra avat föl a bérmálás, a Szentlélek pedig erőt ad, hogy győzhessünk. Végül mit jelent a gyenge *arculütés?* Hogy hitünkért készek legyünk bántalmakat is örömest elviselni. Jézus mindent tud, semmit sem felejt s megfizet mindenért bőségesen az örökkévalóságban.

(El tudnátok most mondani az egyes szertartások jelentését? Mit jelent a kézföltétel? A kereszt jele a homlokon? A balzsam? A faolaj? Az arculütés?)

A bérmálás végén aztán a püspök mindnyájunkért imádkozik és áldását adja a bérmáltakra. Ezt az áldást mindenkinek meg kell várnia. Nem helyes, ha a megbérmáltak ezelőtt a püspöki áldás előtt eltávoznak a templomból.

3. *(Ki veheti föl?)* Most még tudnunk kell, ki veheti föl a bérmálást? A bérmálást minden megkeresztelt ember fölveheti, aki még nincs megbérmálva. Fölvehetné-e egy kétesztendős kis gyermek? Igen. A görög katolikusok rögtön a keresztség után feladják a bérmálást is. A római katolikus egyházban később adják fel ezt a szentséget. Kis gyermekeknek még nincsen szükségük a bérmálás kegyelmeire s ha később veszik fel, személyesen is előkészülhetnek s így több kegyelemben részesülnek. De hiba volna, ha valaki soká halogatná a szentség fölvételét. Akik az első szentgyónást és áldozást elvégezték, már elég idősek arra, hogy a bérmálás szentségét jó készülettel fölvehessék. (268. k.) *Hogyan kell a bérmálásra készülni?* A bérmálásra úgy kell készülni, hogy előtte 1. gyónunk és áldozunk, 2. megígérjük Istennek, hogy mint igazi katolikusok akarunk élni és meghalni.

Mivel a bérmálást csak egyszer vesszük fel életünkben, attól, hogy milyen készülettel s lelki állapotban vettük fel, sok függ. Azok, kik buzgón veszik fel, egész életükre több kegyelmet várhatnak Istentől, mint akik felületesen készültek elő. Aki nagyobb edénnyel megy a kúthoz, többet merít az üde forrásvízből. Régebbi misszionáriusok írták Japánból, hogy a japán keresztények különösen nagyrabecsülik a bérmálás szentségét s azt olyan nagy áhítattal veszik fel, aminőt Európában nem lehet látni. És épen a japánok csodálatraméltó bátorságot tanúsítottak a keresztény hit megvallásában s ezer meg ezer hős vértanút adtak az egyháznak.

Már napokkal és hetekkel a szentség fölvétele előtt jó, ha vigyázunk szívünk *tisztaságára* s nagyobb gonddal kerüljük szokásos bűneinket. *Alázatosan* el kell ismernünk továbbá Isten színe előtt, hogy tudatlanok és gyengék vagyunk, egymagunk nem tu-

dunk megállni a sok kísértés között, hanem nagyon is rászorulunk a Szentlélek-Isten segítségére. Egyszersmind erős *bizalmat* is kell ébresztenünk magunkban a Szentlélek iránt, ki csupa jóság, s *vágyakozni* ajándékai után. Ilyen érzülettel készültek a tanítványok is Jézus mennybemenetele után a boldogságos Szűz Máriával együtt kilenc napon át a Szentlélek jövetelére. Újra és újra buzgó imádságokat végeztek hozzá, hogy árassza reájuk az ő világosító, megszentelő, vigasztaló és erősítő kegyelmeit. Nekünk is buzgón kell *imádkoznunk* erre a szándékra. Egyúttal kifejezni erős elhatározásunkat, hogy meg akarjuk becsülni a Szentlélek kegyelmeit, melyeket a bérmálásban ad s egész lélekkel akarunk a szentek nyomdokaiba lépni. Nagyon ajánlatos, hogy kilenc napon át a bérmálás előtt naponkint a szentmisén jelen legyünk. Hogyha ez lehetetlen lenne, mondjuk el naponkint a dicsőséges olvasó harmadik tizedét — (hogyan szól?) vagy a Szentlélek himnuszát az imakönyvből, de legalábbis egy Miatyánkot erre a szándékra. A szentgyónásra pedig különös gondossággal készüljünk.

Szükséges-e a bérmálás az üdvösségre? Elkerülhetetlenül nem szükséges. Kis gyermekek, kik a keresztég után meghalnak, bérmálás nélkül is üdvözülnek. De aki hanyagságból nem bérmálkozik meg, noha alkalma volna, vétkezik, mert kicsinylést tanúsít a Krisztustól rendelt kegyelemeszköz iránt, valamint a Szentlélek ajándékai iránt. Az ilyen könnyelműen kockára teszi lelke üdvösségét, mert szándékosan megfosztja magát a bérmálás hatásos kegyelmeitől. Aki háztetőn vagy veszélyes helyen dolgozik, az odaköti magát egy gerendához, hogy el ne szédüljön és le ne zuhanjon. Ha szándékosan mellőzi az ilyen óvintézkedéseket, maga lesz az oka, hogy szerencsétlenül jár, nem is érdemel sajnálatot. Így, aki szándékosan mellőzi a bérmálásban nyujtott isteni segítséget, maga az oka, ha az élet kísértései között megszédül, nagy bűnökbe esik és elkárhozik.

Egyedül mennek-e a bérmálkozók a szentség fölvételéhez? Nem. Elkísérik őket bérmaszüleik. Fiúknak bérmaatyjuk van, leányoknak bérmaanyjuk. A bérmaszülő a bérmálás alatt a bérmálkozónak jobb vállára teszi a kezét. Mit jelent ez? „Jótállok érte. Kezeskedem, hogy jó katolikus lesz majd." (269. k.) *Mi a bérmaszülő kötelessége?* A bérmaszülő kötelessége, hogy a megbérmáltat a lelki harcban és példájával segítse. Azért a bérmaszülőnek megbérmáltnak és jó katolikusnak kell lennie. Közötte s a megbérmált között, valamint ennek szülei között lelki rokonság jön létre.

Alkalmazás. Aki még közületek nincs megbérmálva, az ne halogassa most már, hanem az első alkalommal, mikor lehetséges lesz, vegye föl a bérmálást. Akik pedig már fölvették ezt a szentséget, mutassák meg minden alkalommal, hogy Jézus hű tanítványai és bátor katonái. Nem szabad megijedni a hitetlenek csúfolódásaitól. A mi hitünk Istentől eredő, szent és igaz. Azért sose

szabad miatta szégyenkezni. Csak a rosszat s a téves, hamis dolgot kell szégyenelni. A mi hitünk pedig tiszta igazság, forrása minden szépnek, jónak, erénynek s igazi lelki örömnek. Önmagukról állítanak ki szegénységi bizonyítványt azok, akik a mi hitünket becsmérlik. Vagy talán a nagy okosság s a sok erény miatt lettek vallástalanokká? Vallástalanokká tette őket a tudatlanság, a gőg s az erkölcstelen élet. Az ilyen erkölcstelen nulláktól, ha még oly öblös hangon beszélnének is, nem kell megijednünk, az ő gúnyolódásuk csak dícséretet jelent ránk nézve. Az volna szomorú, ha dícsérnének bennünket s barátságban lennének velünk. Amennyire lehet, őrizkedjetek később a vallástalan emberektől s iratoktól is (— ujságoktól —) nehogy Isten visszavonja tőletek kegyelmeit s ti is hasonlók legyetek hozzájuk. Ha azonban el nem kerülhetitek, álljatok résen. Ne tűrjétek azt, hogy valaki a ti jelenlétetekben kicsinylő megjegyzést tegyen Istenről, isteni dolgokról. Utasítsátok komolyan rendre a gúnyolódót, s ha nem hagy föl a hitet és jó erkölcsöt támadó megjegyzéseivel, szent haraggal szálljatok szembe vele. De azért a higgadtságot, okosságot, mérsékletet se tévesszük szem elől. A hallgatás bűn lehet bizonyos esetekben, de a heveskedés is árthat. A jó keresztény inkább megnyerni, mint megalázni törekszik ellenfeleit. Vajha ti is példátokkal, felvilágosítással, apostoli buzgalmatokkal sok eltévedt lelket vezethetnétek vissza Krisztushoz. Milyen bizalommal mondhatnátok el akkor életetek végén szent Pál apostol szavait. Hogy is hangzanak? („Jó harcot harcoltam" stb.)

26. AZ OLTÁRISZENTSÉGRŐL.

Ma arról a szentségről tanulunk, amely valamennyi között a legszentebb és legfölségesebb. Melyik az? Az oltáriszentség. A többi szentség Krisztus kegyelemkincseit tartalmazza, az oltáriszentség azonban titkos módon magát az élő Jézus Krisztust foglalja magában. Ma megtanuljuk, milyen körülmények között rendelte Krisztus Urunk ezt a szentséget?

1. *(Emlék.)* Ha ketten barátságban és szeretetben élnek együtt hosszabb időn át s aztán el kell válniok egymástól, fájó szívvel teszik ezt. Hogy csökkentsék a válás fájdalmát, emléket adnak egymásnak, gyűrűt, arcképet, aranykeresztet vagy más kedves dolgot. „Ha erre tekintesz majd — mondja a távozó — jusson eszedbe barátságunk s hogy a távolban is szeretettel gondolok rád." Ilyesfélét tett az Úr Jézus is, mikor elérkezett földi élete végéhez. Mennyire szerette az Isten-Fia az embereket! Senki annyit nem tett és szenvedett értünk mint Ő, s mindezt nem kényszerből, hanem felfoghatatlan nagy szeretetből. Azért e szeretethez méltó emléket akart visszahagyni számunkra, amikor most távozni készült a földről. Milyen napon halt meg Jézus? Nagypénteken. Előző este, mikor tanítványaival az utolsó

vacsorát tartotta, adta nekünk ezt a legdrágább emléket, az oltáriszentséget. Nem elégedett meg azzal, hogy a jászolból, melyet szent teste érintett, vagy a szent keresztből, melyet pirosra festett szent vére, hagyjon vissza nekünk egy-egy darabkát. Olyasmit akart adni, ami mindenegyesnek közülünk tulajdona lehet s ahol ő maga az ő jóságos, isteni szívével csodálatosan tovább él. Azért rendelte az oltáriszentséget. Más emléktárgyat legföllebb kegyelettel a kezünkbe vehetnénk, tisztelettel megcsókolhatnánk, de ezzel az emlékkel, az oltáriszentséggel Jézus lehetővé tette, hogy őt szívünkbe zárhassuk, vele a legbensőbb lelki egyesülésbe léphessünk. Itt ő maga személyesen ereszkedik le hozzánk, kopogtat szívünk ajtaján, emlékeztet arra, hogy kicsoda ő minekünk? „Kedves lélek — mondja — ne felejtsd el a te Jézusodat, aki annyira szeret téged s aki a te egyedüli boldogságod." Mivel ilyen nagy dolgot készült tenni Jézus az utolsó vacsorán, azért mondotta: „Kívánva kívántam ezt a húsvétot megenni veletek, mielőtt szenvedek." Szíve mélyéből vágyakozott az utolsó vacsora után, mert itt engedhetett szabad folyást az ő végtelen szeretetének.

(Aláhúzott 271. k.) Mikor rendelte (tehát) **Krisztus Urunk az oltáriszentséget?** Krisztus Urunk az oltáriszentséget kínszenvedése és halála előtt rendelte az *utolsó vacsorán.*

2. *(Az utolsó vacsora.)* Menjünk lélekben a végvacsora termébe és szemléljük ott, mit tesz Jézus?

Az Üdvözítő előbb elköltötte tanítványaival a húsvéti bárányt. Komoly és szeretetteljes társalgás közben történt ez, a lelkekre szent érzékenység és meghatottság nehezedett. Jézus jól tudta, hogy ő az igazi húsvéti bárány, akinek föl kell áldoztatnia s elégni a szenvedések lángjaiban a világ bűneiért. Tudta, hogy holnap ilyenkor teste már sápadtan, holtan a sírban fekszik. A húsvéti bárány vétele után egy ideig néma volt Jézus, látszott rajta, hogy valami igen nagy dologra készül. A szeretet, mely szívében lángolt, visszatükröződött arcán, tekintetén. Nézése olyan jóságos, egész magatartása olyan szelíd és fenséges volt, hogy az apostolok csak imádva és mély tisztelettel tudtak reá tekinteni.

Jézus ezután kijelentette apostolainak, hogy most óhajtja nekik s az egész világnak az élet kenyerét adni, megvalósítani azt az ígéretet, melyet egy év előtt tett a kafarnaumi zsinagógában. Előtte az asztalon kenyér volt, fehér, kovásztalan kenyér, mint az ostya, egy kehelyben pedig bor.

Krisztus Urunk kezébe vette a kenyeret, megáldotta, megszegte, átadta tanítványainak és mondotta: „Vegyétek és egyétek, *ez az én testem.*" Aztán vette a kelyhet a borral, megáldotta, odaadta tanítványainak és mondotta: „Igyatok ebből mindnyájan, *ez az én vérem.* Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre."

(Aláhúzott 272. k.) Miképen rendelte Krisztus Urunk az oltáriszentséget?

Fontoljuk meg kissé, amit Jézus az utolsó vacsorán mondott és tett. Mit vett először a kezébe? Mit mondott erről a kenyérről? Amit Jézus mond, annak igaznak kell lennie. Jézus nem tévedhet, nem is hazudhat. Kenyér volt-e tehát még az, amit Jézus e szavak után kezében tartott? Nem. Mi lett belőle? Krisztus teste. A kenyér Krisztus testévé változott át. Mit mondott azután Jézus a bor fölött? Mivé változtatta át e szavakkal Krisztus Urunk a bort?

Krisztus Urunk e szavakkal: „Ez az én testem, ez az én vérem" a kenyeret és a bort az ő szent testévé és vérévé változtatta át. **(Aláhúzott 273. k.) Mit cselekedett Krisztus Urunk e szavakkal: „Ez az én testem, ez az én vérem"?**

Nagy csoda volt, amit Jézus a kánai menyegzőn tett. Mivé változtatta át ott a vizet? Még nagyobb csodát tett az utolsó vacsorán. Miért volt képes Jézus arra, hogy ilyen nagy csodákat tegyen? Mert ő a teremtő, mindenható Isten. Örültek a vendégek a kánai menyegzőn, mikor megízlelték a csodálatos bort! Még inkább örültek az apostolok, mikor mély tisztelettel magukhoz vették az Üdvözítő kezeiből ezt az isteni eledelt: Jézus szent testét és vérét. Szívük szinte elolvadt a szeretettől és hálától Mesterük iránt.

3. *(Az átváltoztatási hatalom.)* Gondoljunk még az utolsó szavakra, melyeket Jézus ez alkalommal mondott. Hogy hangzanak ezek? „Ezt cselekedjétek." Jézus kívánja tőlünk, hogy gyakran emlékezzünk reá, sokat gondoljunk rá és ne felejtsük el soha, mennyire szeretett bennünket. Ezért adta apostolainak a parancsot, hogy: „ezt cselekedjétek". Mit „ezt"? Amit ő tett előbb. Változtassák át a kenyeret az ő szent testévé, a bort az ő szent vérévé, azután vegyék magukhoz és osszák ki a híveknek is. Meg tudták-e ezt tenni az apostolok a maguk erejéből? Nem. Ha tehát Krisztus akarta, hogy ők is megtegyék e szent titkot, akkor nemcsak parancsot, hanem még hatalmat is kellett adnia az apostoloknak.

E szavakkal: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre" Krisztus Urunk arra adott az apostoloknak hatalmat és parancsot, hogy a kenyeret és a bort az ő szent testévé és vérévé változtassák át. **(Aláhúzott 274. k.) Mire adott Krisztus Urunk hatalmat és parancsot e szavakkal: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre?"**

Az apostolok éltek is a Krisztustól nyert hatalommal. Jézus mennybemenetele után gyakran ünnepelték a szent titkot. Naponkint összejöttek a hívekkel egy nagy teremben, asztalalakú oltárra kenyeret s kehelyben bort helyeztek. Ezt imádság és szent énekek között fölajánlották Istennek. Azután szent áhítattal mondják el a kenyér és bor fölött Krisztus szavait: „Ez az én testem. Ez az én vérem." Mi történt akkor a kenyérrel és borral? A jelenlevők is tudták ezt, azért Jézus nagy szeretetére emlékezve, le-

borulva imádták szent testét és vérét. Utoljára aztán az apostolok s a hívek magukhoz vették a drága eledelt lelkük táplálására. Megáldoztak. Ezt valamennyien nagy kegyelemnek tartották.

Később meghaltak az apostolok. Meghalt-e velük a lelki hatalom is, melyet a végvacsorán kaptak? Nem. Jézus az oltáriszentséget minden embernek rendelte, nekünk is, kik sok száz évvel élünk az apostolok után. Az apostolok azért Jézus rendelése szerint lelki hatalmukat másokra is átruházták. Kikre? A püspökökre és áldozópapokra.

Az a hatalom, hogy a kenyeret és bort átváltoztassák Krisztus Urunk szent testévé, az apostoloktól a püspökökre és áldozópapokra szállott át. **(Aláhúzott 275. k.) Kikre szállott át az apostoloktól az a hatalom, hogy a kenyeret és bort átváltoztassák Krisztus Urunk szent testévé és vérévé?**

A ma élő püspököknek és áldozópapoknak tehát ugyanoly hatalmuk van, mint az apostoloknak. Mivé változtathatják át a kenyeret és bort? Mikor teszik meg ezt, melyik szent cselekménynél? A szentmisében. Hogy hívják a szentmise ama részét, mikor a kenyér Krisztus testévé lesz? Átváltozás. Milyen szavakat mond ekkor a pap a kenyér és bor fölött? Amit Jézus mondott az utolsó vacsorán. Rögtön azután térdet hajt és fölmutatja az Úr szent testét és vérét, hogy a hívek imádják. Azért ezt a részt Úrfelmutatásnak is nevezzük. Hogyan nevezzük azt a vékony, kovásztalan kenyeret, melyet a pap a szentmisében átváltoztat? Ostyának. Átváltozás után lesz belőle: *szent* ostya.

(Aláhúzott 276. k.) Mikor változtatják át a püspökök és áldozópapok a kenyeret és bort Krisztus Urunk szent testévé és vérévé? A püspökök és áldozópapok a szentmisében változtatják át a kenyeret és a bort Krisztus Urunk szent testévé és vérévé, amikor Jézus e szavait mondják: „Ez az én testem, ez az én vérem."

4. *(A színek.)* Úrfelmutatás után mi van az oltáron? Jézus szent teste és vére. Lehet-e látni Jézus szent testét? Nem. Az apostolok se látták szemükkel, hogyan lesz az utolsó vacsorán Jézus kezeiben a kenyérből Krisztus teste, mégis hitték és tudták, hogy az már nem közönséges kenyér, hanem Krisztus teste. Miből tudták? Krisztus szavaiból. Krisztus így mondta, tehát így van. Amit Jézus mond, az igaz. Szemünk megcsalhat, eszünk tévedhet, Jézus azonban se nem csalhat, se nem tévedhet.

Úrfelmutatás után tehát Jézus szent teste és vére van az oltáron. Mi azonban kenyérnek és bornak látjuk, mert a kenyér és bor *külső színe* megmarad átváltozás után is. Minden dolognál kettőt különböztethetünk meg: először, hogy mi az, vagyis a *lényegét,* másodszor, hogy milyen, vagyis a *külső színét.* A dolog lényegét nem lehet látni, azt eszünkkel ismerjük meg. Tudjuk pl., hogy ez pad, ez asztal, ez virág, ez kenyér. A külső színe a dolognak az, amit rajta észreveszünk látással, ízléssel, tapintással. Mihelyest az átváltozáskor a kenyér fölött elhang-

zottak a szavak: „Ez az én testem" — a kenyér lényege eltűnik s helyébe Krisztus szent teste lép, de a külső színek, vagyis azok a külsőségek, amelyeket az oltáriszentségen észrevehetünk, továbbra is megmaradnak. Megmarad az ostyának kerek alakja, fehér színe, íze. Az Oltáriszentség olyannak látszik, mintha kis fehér kenyérke volna.

Azért mondjuk: Az Oltáriszentség az Úr Jézus Krisztusnak valóságos szent teste és vére a kenyér és bor külső színe alatt. **(Aláhúzott 270. k.) Mi az Oltáriszentség?**

Fehér ostyának látszik az oltáriszentség, de valósággal micsoda? Jézus szent teste és vére. A feszületen is Jézus testét látjuk. Valóságos testét? Nem. Az csak kép. Hanem az oltáriszentségben Jézus igazi szent teste van, ugyanaz, mely a jászolban feküdt, a keresztfán függött, s most megdicsőülve él a mennyben.

Kérdezhetné valaki, miért tette azt az Úr Jézus, hogy szent teste az oltáriszentségben *láthatatlanul, a kenyér és bor színe alatt elrejtőzve legyen* jelen? Felelet: Több okból. *a)* A kenyér és bor színe *jelzi,* hogy ott Jézus, mint lelkünk *tápláléka* van jelen és lehetővé teszi a szentáldozást. Ki nem riadna vissza, ha puszta emberi testet és vért kellene magához vennie? *b)* A kenyér és bor színe, mint *fátyol* födi Jézus megdicsőült szent testét. Így ellenségei nem férhetnek hozzá, a hívek pedig könnyen elérhetik. Gonosz emberek megtették már csupa gyűlöletből, hogy az oltáriszentséget késsel vagy tűvel szurkálták, földre dobták és rátapostak. Ez bizonyára szörnyű szentségtörés volt. De árthattak ezzel Jézus szent testének? Semmit. Ahhoz az oltáriszentségben semmi ördögi gonoszság hozzá nem fér. *c)* Jézus elrejti az oltáriszentségben szemünk elől dicsőségét azért is, hogy mi szegény bűnösök, nagyobb *bizalommal* közeledhessünk hozzá. A tanítványokról jegyzi fel a szent evangélium, hogy nagyon megfélemlettek, mikor Tábor-hegyén Jézus előttük megdicsőült. Rá se mertek tekinteni. Szent János Jézus szívén pihent az utolsó vacsora alkalmával, mégis mikor később egy jelenésben Jézust megdicsőítve látta, amint arca napként sugárzott, „mintegy halva esett lábai elé". *d)* Végül így van alkalmunk gyakorolni *hitünket,* megmutatni, hogy Jézusnak jobban hiszünk, mint érzékeinknek vagy gyarló eszünknek. Ez a hit nagyon érdemszerző Isten előtt, levonja ránk áldását és megszerzi nekünk a mennyország örömeit. „Boldogok, akik nem látnak és mégis hisznek" — mondotta Jézus.

Alkalmazás. Egyszer egy protestáns nemes látogatóban volt szent Janka édesatyjánál. Vallási dolgokról beszélgettek. Jelen volt a szobában az ötesztendős szent leányka is. Mikor a protestáns hitetlenül kezdett az oltáriszentségről beszélni, mintha az Úr Jézus ott nem volna jelen, hirtelen eléje lépett a kisleány és szent komolysággal így szólt: „Uram, hinnünk kell, hogy Jézus

jelen van a szentségben, mert ő mondotta. Ha nem hisz, hazugnak mondja az Úr Jézust." E szavakra megdöbbent a protestáns ember és zavarában kötekedni kezdett a kisleánnyal, majd hogy kibékítse, cukrot adott neki. A leányka kötényébe tette azt s a nélkül, hogy egy ujjal hozzányult volna, a kandallónál tűzbe rázta e szavakkal: „Látja, uram, így égnek majd a pokol tüzében azok, akik nem hiszik, amit Jézus tanított." Nekünk is e szent leányka hitével és bátorságával kell ragaszkodnunk mindig az igaz tanításhoz és csodálattal gondolunk az Úr Jézus végtelen szeretetére, amellyel magát az Oltáriszentségben titokszerű módon nekünk átadta. Mondjátok most magatokban: „Jézusom, hiszek tebenned, mert örökké igazmondó vagy." „Dícsértessék Jézusnak szentséges szíve az Oltáriszentségben." (300 napi búcsú.)

27. AZ OLTÁRISZENTSÉGRŐL. II.

Jézus egyszer azt mondta tanítványainak: „Ime, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig". Hol valósult meg egészen szoros értelemben ez az ígérete? Az oltáriszentségben. E szentséget elsősorban a végett rendelte, hogy szent testével és vérével mindig közöttünk maradjon. Nem volt neki elég, hogy mint Isten láthatatlanul legyen csupán közöttünk, mint ember is jóságos szívével közel akart maradni hozzánk, hogy gyakran fölkereshessük őt s előadhassuk neki panaszainkat, kéréseinket. De még valami más szándéka is volt e szent titokkal. „Az én testem bizonnyal étel és az én vérem bizonnyal ital" — mondotta, mikor ígéretet tett az oltáriszentségről. Mikor vesszük magunkhoz Jézus testét lelki táplálékul? A szentáldozásban. Ez volt a második célja Jézusnak, mikor e szentséget rendelte. Volt talán még egy harmadik célja is? Egyszer Jákob kútja mellett Jézus a szamariai nővel beszélt. Ez kíváncsian kérdezte az Üdvözítőt, hol kell Istennek áldozatot bemutatni, itt a hegyen, vagy Jeruzsálemben? Jézus pedig azt felelte, hogy eljött az idő, mikor a régi áldozatok helyét egy új, fölséges áldozat foglalja el, melyet az egész világon bemutatnak. Mert „lélek az Isten, s akik őt imádják, lélekben és igazságban kell imádniok!" Vajjon melyik áldozatra gondolt Jézus, mikor ezeket mondotta? A szentmise-áldozatra. Mikor rendelte el ezt? Az utolsó vacsorán.

Krisztus Urunk a végett rendelte az oltáriszentséget: 1. hogy szent testével és vérével mindig közöttünk maradjon; 2. hogy a szentáldozáskor lelkünk tápláléka legyen és; 3. hogy a szentmisében érettünk feláldozza magát. **(Aláhúzott 277. k.) Mi végett rendelte Krisztus Urunk az oltáriszentséget?**

Ma az első pontról tanulunk: hogyan van jelen az Úr Jézus az oltáriszentségben, s hogyan kell vele szemben viselkednünk.

1. *(Jézus egészen jelen van.)* Mikor változtatják át a püspökök és papok a kenyeret és bort Krisztus Urunk szent testévé és vérévé? (276. k.) A kenyér fölött tehát a pap ezt mondja:

„Ez az én testem." S mit mond a bor fölött? Most az a kérdés: Átváltozás után a kenyér színe alatt *csakis* Jézus teste van? A bor színe alatt *csupán* Jézus vére van? Nem. Jelen van a kenyér színében Jézus vére is, és jelen van a bor színe alatt Jézus teste is. Az átváltozás pillanatában ugyanis Jézusnak *élő* szent teste lesz jelen. Ugyanaz az élő szent test, mely megdicsőülve ül az Atya jobbján a mennyországban. De lehet-e egy élő test vér nélkül? Test és vér az élő testben együtt vannak, ahol a test van, ott van a vér is. Ezért a kenyér színe alatt is nemcsak Jézus teste van, hanem még micsoda? S a bor színe alatt? És nemcsak a test és vér van együtt, hanem még valami. Mi teszi azt, hogy a test éljen? A lélek. Ha tehát Jézus élő teste van a szent ostyában, akkor ott van az ő vére és lelke is, és mindaz, ami az élő Úr Jézushoz tartozik. Csak emberi teste és lelke van Jézusnak? Nem több ő, mint egy közönséges ember? Jézus Isten is, a második isteni személy, Isten egyszülött Fia. Azért a kenyér színe alatt jelen van az ő imádandó istensége is. Épp így a bor színe alatt. Egyszerűen ezt így mondjuk: Az oltáriszentségben az Úr Jézus Krisztus van jelen. **(Aláhúzott 278. k.) Ki van jelen az oltáriszentségben?**

Ez mindenesetre igen nagy dolog: hogy Jézus így velünk van. Egyszer így szólt Jézus tanítványaihoz: „Boldogok a szemek, melyek látják, amit ti láthattok, s a fülek, melyek hallják, amit ti hallotok. Sok király és próféta kívánta volna ezt látni és hallani, de nem adatott meg nekik." Nagy kegyelem volt az Isten-Fiának közvetlen környezetében élni, vele társalogni. De a mi szerencsénk se kisebb. Ugyanaz az Úr Jézus, ki az apostolokhoz szólott, aki betegeket gyógyított, halottakat feltámasztott s az égben most az angyalok és szentek gyönyörűsége, van hozzánk is közel az oltáriszentségben s mi bármikor közeledhetünk hozzá, hogy bemutassuk neki hódolatunkat, feltárjuk előtte szívünket s fogadjuk áldását és kegyelmeit. Milyen hálásaknak kell lennünk végtelen szeretetéért, mellyel hozzánk leereszkedett.

2. *(Meddig?)* Kérdés még: Átváltozás után meddig marad jelen Jézus a kenyér és bor színe alatt? Addig marad jelen, amíg a kenyér vagy a bor külső színe el nem változik. Ha a kenyér színe elváltozik, már nincs neki kenyér színe, íze, alakja, ha elromlott, feloszlásnak indult, akkor az nem oltáriszentség többé — ott nincs jelen Jézus teste. Ha a bor színe a kehelyben annyi ideig állana, hogy megecetesednék vagy valaki sok vizet öntene hozzá, akkor megszűnnék a szent vér jelenléte.

Mivel Jézus a kenyér színe alatt nem csupán néhány percre, hanem állandóan jelen van, azért az Oltáriszentséget a szentségházban vagy tabernákulumban tartjuk. Mi ég az olyan oltár előtt, melyen a szentségház van? Örök lámpa. Mint a csillag, mely a napkeleti bölcseket vezette, ama ház fölött állott meg és ragyogott, melyben a betlehemi kisded volt, úgy ég az örök lámpa a szentségház előtt és figyelmeztet bennünket: Itt lakik Jézus, a világ

világossága, az örök szeretet. A pap többször kinyitja a szentségház ajtaját és kiveszi az Oltáriszentséget, hogy a híveket megáldoztassa. Hogy hívjuk az a szent edényt, melyben a kisebb szent ostyák vannak a hívek áldoztatására? Áldoztató kehely — vagy cibórium. (Ez az. Swoboda-féle kép.) Van-e még más szent edény is a szentségházban? A szentségtartó — monstrancia. (Ilyen. Bemutatjuk képét.) Sugárzó nap, vagy pedig kis torony alakja van. Közepén üveglap mögött látható a szent ostya. Ünnepélyes alkalmakkor, szentmisénél vagy áldozásnál, körmenetek előtt a szentségtartót a pap az oltár fölé helyezi trónjára. Ilyenkor tömjéneznek előtte. Mit jelent a tömjén? Fölfelé szálló illatos füstje jelképezi imádásunkat. Mielőtt visszahelyeznék a szentségmutatót a szentségházba, előbb áldást adnak vele. Mit énekelnek ekkor? „Tantum ergo sacramentum" = „Azért ezt a nagy szentséget" — t. i. leborulva imádjuk. „Genitori genitoque" = „Az Atyának és Fiúnak" t. i. dícséret legyen. Az áldást mindig térdelve, mély tisztelettel kell fogadnunk.

3. *(A színek törhetők szét.)* Most még valamit. Ha kissé figyeltek a szentmisénél, észrevehetitek, hogy Úrfelmutatás után egy idő mulva a pap kettétöri a szent ostyát. Jézus is megtörte a kenyeret a végvacsorán áldoztatás előtt. Vajjon széttöri-e a pap ekkor Krisztus testét is? Nem. Széttörni csak azt lehet, amit meg lehet fogni. Amit pedig megfogni lehet az oltáriszentségnél, az a kenyér *színe*. A pap tehát a kenyér színét töri két részre áldozás előtt, s akkor Jézus egy-egy részben nem félig, hanem egészen jelen van. S ha a két részt ismét új részekre törné, akkor Jézus minden egyes részben egészen jelen lenne. Olyanformán van ez, mintha valaki egy tükröt részekre tör, ha egy-egy részbe beletekint, a maga egész képét látja benne. Így Jézus is a széttört ostya minden részében egészen jelen van. Megtörténik olykor, hogy sok az áldozó s a pap észreveszi, hogy kevés szent ostya van az áldoztató kehelyben. Nehogy egyesek a szentáldozás kegyelme nélkül távozzanak, a pap megteheti, hogy egy kicsiny szentostyát 3—4 részre tör szét, s ilyen kis résszel áldoztatja meg a híveket. Vagy pedig egy súlyos beteg már nem tud nyelni, csupán folyadékot. A pap, hogy a beteg megáldozhassék, egy kanál vízbe egy porszemnyi kis szentostyát tesz. Ezt le tudja nyelni a beteg. Vajjon azok, akik ilyen kicsike szent ostyát kaptak, kevesebbet kaptak Jézus szent testéből, mint azok, akik egész szent ostyát vettek magukhoz? Éppen annyit, az egész Úr Jézust. Jézus a szent ostya minden részecskéjében jelen van.

4. *(Imádnunk kell.)* Gondoljunk most arra, hogyan kell viselkednünk az Oltáriszentség előtt. Mit tettek a *pásztorok*, mikor megtalálták a kis Jézust a betlehemi barlangban? Letérdeltek és imádták őt. Ugyanígy tettek a napkeleti *bölcsek*. Mikor Jézus egyszer nyilvános élete idején visszaadta csodálatosan egy *vak* embernek a szemevilágát és ez fölismerte, hogy az Isten-Fia áll

előtte, akkor — mint a szent evangélium mondja — letérdelt és imádta őt. Ugyanígy tettek a *szent nők* húsvét reggelén. Mikor az üres sírtól visszafelé mentek a városba, egyszerre az úton megjelent nekik a feltámadt Üdvözítő. Hogyan mutatták tiszteletüket iránta a szent nők? Letérdeltek és imádták.

Kell-e Jézust az Oltáriszentségben is imádnunk? Természetes. Itt ugyanaz az Úr Jézus van, ki a jászolban feküdt, dicsőségesen jött elő a sírból s akit az égben folyton imádnak az angyalok és a szentek. Ha elrejtőzött is az ostya színe alatt, azért nem szűnt meg Isten lenni. Sőt annál méltóbb szerető imádásunkra, hiszen végtelen jóságból önként tette magát miértünk ily kicsinnyé! **(Aláhúzott 270. k.) Mit kell az Oltáriszentség előtt cselekednünk?** Az Oltáriszentség előtt térdre kell borulnunk és az Úr Jézust imádnunk.

Amikor tehát bemegyünk a templomba, tekintsünk a szentségház felé és élő hittel gondoljunk arra, hogy most Jézushoz közeledem, ki az én Istenem és Uram s akit a szentségházban is imádva vesz körül láthatatlanul az angyalok kara. Az ajtónál mártsuk ujjunk hegyét a szenteltvízbe és keresztet vetve mondjuk: „Jézusom, tisztíts meg bűneimtől, hogy méltó legyek megjelenni színed előtt." Ezután halk léptekkel haladjunk előre a főoltár felé, hol a szentségház van és komolyan, lassan hajtsunk térdet a földig. Térdhajtás közben egyenesen tartsuk testünket és fejünket s az oltárra nézzünk. Ha a szentség ki volna téve az oltáron, két térddel kell térdet hajtanunk. (Begyakorolni.) Amíg a templomban vagyunk, semmit se tegyünk, ami bánthatná Jézust. Mi bánthatná? Suttogás, tekintgetés, nevetgélés, nyugtalanság. Mindez tiszteletlen, sőt hitetlen érzületnek megnyilvánulása. A vallásos gyermek, amíg a templomban van, tisztelettel néz az oltárra, vagy imádságos könyvébe. A szentmisének különösen melyik részében van előttünk az oltáron? Átváltozástól áldozásig. Ekkor, hacsak betegek nem vagyunk, mindig térdelni illik mindaddig, míg a pap a szent vért is magához nem vette. Jézus a színek fátyola mögül szemléli a jelenlevőket és áhítatuk mértéke szerint osztja áldását. Mit teszünk, amikor a templomból eltávozunk? Újra a földig meghatjuk térdünket.

Megeshetnék, hogy az Oltáriszentséggel találkoztok a templomon kívül is, pl. körmeneten, vagy mikor nagybeteghez viszik. Miről lehet azt felismerni, hogy a papnál, aki szembe jön velünk, az Oltáriszentség van? Valaki égő lámpával megy előtte és csengetyűvel jelt ad. Mit teszünk ilyenkor? Letérdelünk addig, amíg a pap elhalad mellettünk. Ki előtt térdeltek ekkor? Nem a pap, hanem a szentségi Úr Jézus előtt. Sose szégyeljétek ezt a tiszteletet megadni Jézusnak, ilyesmi hálátlan, kevély érzületnek volna a jele: nem egyszer kihívja Istennek büntetését. Egyszer majd minekünk is üt az utolsó óra, és örülni fogunk, hogy az Úr Jézus, mielőtt ítélőszéke elé hívna bennünket, előbb betér szívünkbe, hogy kegyelmeivel megszenteljen és megerősítsen. S

ha más beteghez a ti lakástokba hozná a pap az oltáriszentséget, mit kell addig tennetek, amíg Jézus az ostya színe alatt előttetek van az asztalon? Alázattal térdelni és imádni őt.

5. *(Meg kell látogatnunk.)* Hogyan fejezhetjük még ki hálánkat és szeretetünket a szentségi Üdvözítő iránt? Ha gyakran fölkeressük őt és meglátogatjuk a templomban. Elsősorban mikor tudjuk, hogy az Oltáriszentség imádásra van kitéve, vagy délutáni ájtatosságoknál, de máskor is, ha elmegyünk a nyitott templom mellett, illő, hogy legalább néhány percre betérjünk egy kis szentségimádásra. A jó gyermek vonzódik atyjához. A barát szeretettel időz barátjánál, a jó testvér — testvérénél. Az, aki ott a szentségházban lakik, a legjóságosabb *Atya*, leghívebb *barátunk*, aki maga mondotta: „Nagyobb szeretete senkinek sincs, mint hogy életét adja barátaiért." Jézus a legjobb *testvér*, aki a mi üdvünkért vette magára a mi testünket és lett vérrokonunk. Ő a legbölcsebb *tanító*, akinél az örök élet igéi vannak, a legjobb *orvos*, aki minden testi-lelki bajra ismeri a megfelelő gyógyszert. Végül ő a mi Urunk *Istenünk* is, akitől s akiért teremtve vagyunk, a végtelen jóság, aki nélkül nem lehetünk boldogok se a földön, se a másvilágon.

Nem kell-e vágyakoznunk utána? Szívesen jelenni meg színe előtt? Mennyi baj és nyomorúság nehezedik az emberekre! Milyen kifogyhatatlanok némelyek a panaszkodásban! S arról, aki azt mondta: „Nekem adatott minden hatalom az égben és a földön", aki minden nehézségben tud is, akar is segítségünkre lenni — a szentségi Úr Jézusról nem vesznek tudomást, nem keresik föl. Ti ne legyetek ilyen oktalanok.

A földi hatalmasok csak ritkán adnak kihallgatást s aki eléjük jut, annak sokáig kell várni az előszobában. S ha végre bejut, iparkodnia kell, hogy mennél előbb végezzen. Ahhoz hasonlítva, aki a szentségházban jelen van, a legnagyobb úr is csak koldus, s a szentségi Jézus mégis kész állandóan fogadni bennünket, sose vagyunk terhére, ha bizalommal jövünk hozzá, s mennél tovább vagyunk színe előtt, annál kedvesebb neki. Mint néztek hosszú évezredeken át az emberek sóvárogva a Megváltó eljövetele elé! Mily boldogok voltak a *pásztorok*, mikor az angyal meghívta őket, hogy látogassák meg a kis Jézust. Milyen boldog volt *Mária és Márta*, hogy Jézust házukba fogadhatták. De boldogok vagyunk mi is, mert ahányszor akarjuk, megjelenhetünk Jézus színe előtt és időzhetünk az ő közelében. A jó keresztény előtt a templom a legkedvesebb hely a világon, a mennyország előcsarnoka, az ő igazi otthona és földi paradicsoma. Soha az Úr Jézustól el nem távozhatunk a szentségimádásból, hogy jobbak, tisztábbak, erősebb lelkűek, megelégedettebbek ne lennénk. Senki se közeledett Jézushoz az ő földi élete idején a nélkül, hogy valami segítséget ne kapott volna tőle. Hatalmas jósága ma se kisebb, mint mikor a földön járt. Ma is hangzik a szentségházból folyton hívó szava: *„Jöjjetek hozzám mindnyájan,* ti, akik fáradtok és terhelve vagytok, én megenyhítlek titeket."

Mit lehet imádkozni, ha az ember a szentségház előtt térdel? Keltsétek fel a *hitet*. „Jézusom, hiszem, hogy itt vagy az oltáron, pár lépésnyire tőlem. Szemem ugyan nem lát, de bizonyossá tesz erről a te világos szavad és anyaszentegyházad tanítása. Te vagy az igazság. Imádlak mély hódolattal." Aztán *köszönjétek* meg,

hogy éjjel-nappal jelen van köztünk a szentségházban, mint a mi jó atyánk, barátunk, testvérünk, tanítónk, orvosunk. Ajánljátok föl neki szíveteket és *igérjétek* meg, hogy hálásan akarjátok őt szeretni és megtartani parancsait. *Kérjetek* tőle bocsánatot eddigi könnyelműségtekért és hibáitokért. Kérjétek segítségét minden dolgotokhoz. Különösen, hogy tisztalelkű, vallásos gyermekek legyetek és megmentsétek lelketeket. De kérhetitek földi dolgaitokhoz is áldását, pl. hogy segítsen a tanulásban, adjon egészséget nektek, szüleiteknek. Mondjátok, hogy amint földi életében megáldotta a gyermekeket, áldjon meg titeket is hatásosan. Aztán mondhattok *szóbeli* imádságokat is, litániát, szentolvasót, Miatyánkot.

A szentek sok időt töltöttek imádkozva a szentségház előtt. Szent Alajos gyakran tért be a templomba s mindíg oly áhítattal térdelt a szentségház előtt, hogy az idegenek, akik megfigyelték őt, azt mondották: „Ennek egy élő szentnek kell lennie." Eltávozni a templomból olyan nehezére esett, hogy ismételve felsóhajtott: „Jézusom, ne tarts vissza. Most már hív a kötelesség. Engedd, hogy távozhassam". De milyen erényes, hősies lelkű ifjú is volt szent Alajos! Vajha ti is egy kicsit legalább hasonlók lennétek hozzá! Mondjátok most lélekben mindnyájan velem: Dícséret és dicsőség a legfölségesebb Oltáriszentségnek most és mindörökké.

28. A SZENTÁLDOZÁSRÓL I.

Mi végett rendelte Krisztus Urunk az oltáriszentséget? (277. k.) Ma a szentáldozásról tanulunk. Életünk egyik legszentebb és legvigasztalóbb cselekménye ez, ha méltóan végezzük. Azért figyeljetek.

1. *(Fogalom.)* Hogy élhessünk, táplálkoznunk kell. A kenyér, gyümölcs s egyéb táplálékok a testi életet tartják fönn bennünk. Mi lenne velünk, ha egy hétig semmit nem ennénk és innánk? Meghalnánk. De a keresztény emberben a természetes földi életen kívül van még egy magasabb lelki élet is. Mikor kezdődik bennünk ez a lelki élet? A keresztségben. Hogy hívjuk azt a drága ajándékot, mely Isten gyermekeivé és szentekké tett bennünket? Megszentelő malaszt. Elveszhet-e a lélekből a megszentelő malaszt? Isten azt akarja, hogy mindíg meglegyen bennünk; hogy mindíg jobban megerősödjék bennünk halálunk pillanatáig. Akkor, mint az igénytelen magból kikel az illatos virág, úgy a megszentelő malasztból kisarjad számunkra a mennyország dicsősége. Az Úr Jézus annyira szereti a lelkeket, akiken a megszentelő malaszt ragyogását látja, hogy önnön szent testét és vérét rendelte nekik táplálékul és erősítésül. Azért mondotta: „Az én testem bizonynyal étel s az én vérem bizonnyal ital." Hogyan hívjuk azt a szent cselekményt, mikor Jézus szent testét és vérét magunkhoz vesszük, hogy vele tápláljuk lelkünket? Szentáldozásnak.

(Aláhúzott 280. k.) Mit veszünk magunkhoz a szentáldozáskor? A szentáldozáskor az Úr Jézus szent testét és vérét vesszük magunkhoz, hogy vele tápláljuk lelkünket.

A régi időben a keresztények két szín alatt áldoztak. Előbb magukhoz vették a kenyér színe alatt Jézus testét, aztán a kehelyből a bor színe alatt Jézus vérét. Ma is szoktak a bor színe alatt a hívek áldozni? Nem. Az anyaszentegyház manap csak a kenyér színe alatt nyujtja a híveknek az Oltáriszentséget. Miért? *a)* Nem szükséges, hogy a bor színe alatt is magunkhoz vegyük, mert a kenyér színe alatt az Úr Jézus szent vére is jelen van. *b)* Régente is csak azok a keresztények áldoztak mindkét szín alatt, kik a szentmisén jelen voltak. Távollevők, pl. betegek, hitük miatt a börtönben őrzött foglyok, remeték, kik a templomtól messze laktak, csupán egy szín, a kenyér színe alatt áldoztak. *c)* Vannak, kik a bort éhgyomorra inni nem tudják, undorodnak tőle. Mások meg útálattal innának a kehelyből, ha előttük mások, pl. szegényebb, nem igen tisztán öltözött emberek innának. Az pedig mégis szomorú volna, ha valaki ilyen szent cselekményt útálattal végezne. *d)* Aztán a legnagyobb vigyázat mellett is mi történhetnék áldoztatás közben a kehellyel? A szent vérből itt-ott a földre folyhatna valami. Ez szentségtörő tiszteletlenség volna, melyet mindenáron kerülni kell. Sokkal kevesebben is járulhatnának a szentáldozáshoz mint most, részben, mert a bor költséges, részben, mert állandóan a szentségházban tartani nem lehetne, mivel könnyen megromlik. *e)* Dehát miért áldoztak az apostolok s áldoznak ma is a papok két szín alatt? Mert szentmisét csak két szín alatt lehet bemutatni, csakis így van igazi áldozat. Ha misén kívül áldozik a pap, pl. nagycsütörtökön vagy betegágyon, akkor ő is mindig egy szín alatt áldozik.

A fődolog, hogy méltóan áldozzunk, akkor az egy szín alatt való áldozással a legnagyobb szentek lehetünk s a mennyország legelőkelőbb helyeire juthatunk.

2. *(Szükséges.)* Kell-e a szentáldozáshoz járulni az embernek? Ha valaki erényesen akar élni s meg akarja menteni lelkét, többször kell magához vennie az Úr szent testét és vérét. A közönséges életben nem jó jel az, ha valakinek nincs étvágya, nem ízlik neki az étel, keserűnek érzi a kenyeret. Minek a jele ez? S ha egy beteg makacsul visszautasít minden táplálékot, mi lesz vele? Lelkünknek mi a tápláléka? Jézus szent teste és vére, a szentáldozás. Rossz jel egy kereszténye, ha semmi vágya nincs a szentáldozás után. Ez a már beállott, vagy nemsokára bekövetkezendő lelki halálnak jele. Hogy lelkileg éljünk és üdvözüljünk, szent éhséggel kell megjelennünk az Úr asztalánál. Jézus mondotta: „Bizony, bizony mondom nektek, ha nem eszitek az emberfiának testét és nem isszátok az ő vérét, nem lesz élet tibennetek." E szavakkal Jézus tudtunkra adja, hogy kell áldoznunk. **(Aláhúzott 281. k.) Mely szavakkal rendelte Jézus**

a szentáldozást? Jézus a szentáldozást e szavakkal rendelte: „Bizony, bizony mondom nektek, ha nem eszitek az ember fiának testét és nem isszátok az ő vérét, nem lesz élet tibennetek." Hányszor kell mennünk a szentáldozáshoz? A legkevesebb, hogy húsvéti időben s mikor nehéz betegek vagyunk, megáldozzunk. Aki ekkor is elmulasztaná, súlyosan vétkeznék. De a jó keresztény, nem terhes kötelességnek nézi a szentáldozást, hanem kegyelemnek, mély lelki örömök forrásának, hathatós gyógyszernek minden baj ellen, azért gyakran járul az Úr asztalához. Kenyeret mindennap eszünk. Miért éppen a kenyér színe alatt rendelte Jézus a szentáldozást? Azért is, hogy gyakran, sőt mindennap magunkhoz vegyük. Mivel mindennap vannak kísértéseink, kell küzdenünk a restség, harag s más rossz indulatok ellen, azért hasznos, hogy mindennap erőt is gyűjtsünk magunknak a kísértések legyőzésére, kötelességeink teljesítésére. „Ez a kenyér — mondotta Jézus — mely az égből szállott alá, hogy aki abból eszik, meg ne haljon."

3. *(A kegyelmek.)* Különösen vágyakozik a szentáldozás után az, aki megértette, milyen sok kegyelemmel és lelki haszonnal jár a gyakori szentáldozás. Melyek ezek a kegyelmek?

a) A szentáldozás *egyesít minket Jézussal.* Mint örültek a pásztorok, hogy a kis Jézus jászola előtt térdelhettek, vagy az ősz Simeon, hogy az Isten-Fiát karjaiba vehette! Milyen bizalommal símultak a kis gyermekek Jézus kebléhez, mikor anyáik Jézushoz hozták őket, hogy áldását vegyék! Mily szerencsések voltak, kik Jézusnak ruhája szegélyét érinthették, mint a beteg nő, ki *egy* érintésre visszanyerte egészségét, vagy Jairus leánya, kinek kezét fogta meg Jézus s rögtön új élet költözött kihült tagjaiba! Mily örömmel fogadta őt házába Mária és Márta, vagy Zakeus, kinek azt mondta Jézus: „Ma üdvössége lett e háznak!" Nem örültetek volna ti is, ha a királyok királya, kinek kezében van minden hatalom, kincs és boldogság, tihozzátok is hasonló szeretettel közeledett volna? Ez, és még sokkal több történik veletek, valahányszor méltóan járultok a szentáldozáshoz. Jézus még bensőbben egyesül veletek. Mikor a szentostyát tisztelettel fogadjátok, ugyanakkor láthatatlanul Jézus jön lelketekbe és szívetekben üti fel trónját, hogy betöltsön áldásával, fogadja imádástokat és meghallgassa kéréseiteket. Hozzánk jön a szentáldozás perceiben a legszentebb Úr Jézus, fölemeli magához lelkünket s igyekszik belénk oltani az ő érzéseit, az ő szelíd, tiszta, áldozatkész, Isten dicsőségeért hevülő lelkületét. Szentáldozás után Jézus egy szív és egy lélek mivelünk. E pillanatokban a szent szeretet örömével mondhatja a lélek: Uram, te enyém vagy — és én, íme, a tied. Az én gondjaim most a tieid, az én munkám a te munkád. Jézus él, imádkozik, dolgozik, szenved bennem. „Élek én, de már nem én, hanem Krisztus él énbennem." És Jézus mondja: „Ime, ami enyém, neked adom s ami a tiéd, azt magaménak tekintem. Tied minden érdemem és kegyelmem, hogy szent légy, és enyém min-

den gyarlóságod és vágyad, hogy erős és boldog légy." Milyen drágák a percek, melyekben ilyen közelségben lehetünk ahhoz, aki a szentek és angyalok öröme az égben! Mint mikor a nap fölkel nyáron s a virágos kertben minden új színben látszik és megdicsőül, úgy érzem magamat a szentáldozás pillanataiban — mondotta Limai szent Róza.

b) Látszik mindebből, hogy el se lehet mondani azt, milyen sok és nagy kegyelemmel jár a szentáldozás. A legfőbbek mégis ezek. Jézus lelkünknek rendkívüli szépséget ad, mely Isten s az ő angyalai előtt fölötte kedvessé tesz bennünket. Hogy hívjuk Istennek ezt az ajándékát, mely a bűntől tisztává, szentté, Isten gyermekeivé tesz? Megszentelő malaszt. A szentáldozás *nagyobbítja bennünk a megszentelő malasztot.* A szentáldozás továbbá *gyengíti rosszra való hajlandóságunkat és erőt ad a jóra.* Szent Pál mondja: „Tudom, hogy nem lakik testemben semmi jó; a jót akarom s mégis a rosszat teszem." Sok bennünk az eredeti bűn folytán a rossz hajlam, hajlunk a restségre, könnyelműségre, dacra s más rossz dolgokra. Érezzük, hogy nem így kellene tennünk, de oly nehéz erényesnek lenni. Nem tapasztaltátok még ezt? A lélek ugyan kész, de a test erőtlen. Jézus a szentáldozásban orvosságot ad nekünk, az ő isteni, szentséges testét, melyet soha rendetlen indulat nem érintett. Ádámtól hibás indulatokat örököltünk, ha gyakran a szentáldozáshoz megyünk, Jézustól átszállanak lelkünkbe a nemes és szent vágyak. Kedvünk, erőnk lesz a jóhoz. Ha nehezünkre esik az imádság, áldozzunk többször, majd jobban tudunk imádkozni, velünk imádkozik Jézus, aki egész éjtszakákat virrasztott át imádkozva. Nehezünkre esik templomba járni, menjünk a szentáldozáshoz, így sokkal kedvesebb és vonzóbb lesz előttünk Isten-háza, mert velünk van Jézus, aki azt mondta: „Nem tudtátok-e, hogy az én Atyám házában kell lennem?" Nehéz a tanulás, közeledjél Jézushoz a szentáldozásban, majd kapsz valamit tőle abból a figyelemből és szorgalomból, melyet 12 éves korában tanúsított. Nem tudsz engedelmeskedni, vedd magadhoz az Úr Jézust s majd könnyebben megy a dolog, hisz veled lesz az, aki 30 éves koráig „engedelmes vala szüleinek", mennyei Atyja iránt pedig engedelmes volt a halálig. Így minden rossz hajlandóság ellen hathatós orvosság a jó szentáldozás. Ha nem is hirtelen, de kitartással használva, biztosan segít. Megrögzött testi betegség ellen se használ az egyszer bevett orvosság, hanem csak ha rendesen használjuk.

A szentáldozásnak ezzel a gyógyító hatásával összefügg még egy különös kegyelem. Ha a rosszra való hajlandóságnak enged valaki, akkor mit követ el? Bűnt. Kisebb vagy nagyobb bűnt, a szerint, amint kis vagy nagy dologban teszi ezt. A bűn pedig mindig szerencsétlenség. Miért? (Elszakít Istentől, büntetést hív ki ránk, kárhozatba visz.) A szentáldozás azzal, hogy gyengíti rosszra való hajlandóságunkat, megóv sok bűntől és nehéz felelősségtől. „Aki e kenyérből eszik, meg nem hal" — mondotta

Jézus. Mikor hal meg Isten számára a lélek? Ha nagy bűnbe esik. A szentáldozás *oltalmaz a halálos bűnök ellen.* Aki gyakran áldozik, arra Jézus vigyáz, hogy az ördög vagy a világ csábításai meg ne ejtsék s el ne rabolják ártatlanságát. És nemcsak a jövő bűnöktől őriz meg a szentáldozás, de ha akkor, mikor a szentáldozáshoz megyünk, kisebb sebek, vagyis bocsánatos bűnök lennének lelkünkön (nagy bűnnel természetesen nem szabad áldozni), Jézus *a bocsánatos bűnöktől megtisztít.* Csak ne mulasszuk el szentáldozás előtt fölindítani magunkban a szeretetet és bánatot.

Amit most elmondottam a szentáldozás kegyelmeiről, azt a katekizmus röviden így foglalja össze: A szentáldozás Jézussal egyesít minket és azért 1. nagyobbítja bennünk a megszentelő malasztot; 2. gyengíti rosszra való hajlandóságunkat és erőt ad a jóra; 3. megtisztít a bocsánatos bűnöktől és oltalmaz a halálos bűnök ellen. **(Aláhúzott 282. k.) Mely kegyelmekben részesít minket a szentáldozás?**

A szentáldozásnak még testünkre is van hatása. Egyes szentek csodálatos módon csupán a szentáldozás által, melyhez mindennap járultak, egészségesen éltek a nélkül, hogy bármiféle más ételt vagy italt vettek volna magukhoz. Így Folignoi szent Angéla 12 évig, Flüe b. Miklós 20 évig, Lateau Lujza, egy szentéletű belga leány, ki 1880-ban halt meg, 12 évig. Jézus szent teste az ostya színe alatt így tudja távoltartani a mi testünktől az enyészetet. Hasonló csodákat fölösleges módon nem tesz az Úr Jézus, de azért valahányszor a szentáldozáshoz megyünk, a mi testünk is szentebb, tisztább lesz azzal, hogy Jézus megdicsőült testével egyesül, vele mintegy rokonságba jut s azért előkészül minden jó szentáldozással *a dicsőséges feltámadásra.* Jézus maga mondta: „Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, annak örök élete lesz és én feltámasztom őt az utolsó napon." A szentáldozás biztosít arról, hogy egykor dicsőségesen feltámadunk.

Mily nagyok a szentáldozás kegyelmei! Összes testi-lelki jó hatásait felsorolni épp olyan lehetetlen, mint kimeríteni a tenger vizét. A végtelen Isten a szentáldozás által végtelen sok jót tesz. Mint a manna a pusztában minden eledelnek jó ízét egyesítette magában, amit csak kívánt magának valaki, úgy a szentáldozás is mindazt megadja nekünk, amire lelkünknek szüksége van. Mennyire kell azért vágyakoznunk utána!

4. *(Méltatlan áldozás.)* De valami komoly dolgot meg kell jegyeznünk. A szentáldozás kegyelmeiben (csak) akkor részesülünk, ha méltóan, vagyis a megszentelő malaszt állapotában áldozunk. **(Aláhúzott 283. k.) Mikor részesülünk a szentáldozás kegyelmeiben?** Ki áldozik méltóan? És ki áldoznék méltatlanul? Aki tudja azt, hogy halálos bűn van lelkén s mégis megy a szentáldozáshoz. Megkapja talán az ilyen a szentáldozás által a megszentelő malasztot? Nem. Semmi kegyelmet nem kap,

inkább egy új, igen nagy halálos bűnt vesz lelkére: a szentségtörés bűnét. **(Aláhúzott 284. k.) Mit követ el az, aki méltatlanul, vagyis tudva és akarva halálos bűnnel áldozik?** Aki méltatlanul, vagyis tudva és akarva halálos bűnnel áldozik, az szentségtörést követ el.

A szentségtörő áldozás hasonlóvá teszi az embert *Júdáshoz.* Júdás barátságot színlelve közeledett Jézushoz az Olajfák-hegyén. Tisztelettel köszöntötte: „Üdvözlégy, Mester!" — és megcsókolta. Pedig szíve sötét tervekkel volt tele, hitvány áruló volt, tisztelete Jézus iránt aljas képmutatás volt. A barátság jelével kiszolgáltatta Jézust ellenségeinek. Ugyanígy cselekszik az is, aki méltatlanul áldozik. Külsőleg áhítatot és tiszteletet mutat Jézus iránt, összetett kezekkel, lesütött szemmel megy az oltár elé, szívében pedig útálatos megvetés rejlik Jézus iránt, a halálos bűn réme, s amikor a szentostyát nyelvére veszi, ugyanakkor kiszolgáltatja Jézust a szívében lakó ördögnek. „Jaj annak az embernek, jobb lett volna, ha nem születik!" — mondotta Jézus Júdásról. Ugyanez áll a méltatlanul áldozóról. Vagy nem kell-e Jézusnak haragudnia az ilyen vakmerőre? Ha valaki titeket egy sötét pincelyukba feloszlásnak indult, bűzös holttest mellé taszítana be s rátok csukná az ajtót, talán meghalnátok az útálattól és borzalomtól. De az Úr Jézus még végtelenül jobban borzad az olyan lélektől, amely halálos bűnben van.

A méltatlan áldozás azért sok istenbüntetést hív ki. Gyakran a földön is betegségekkel, hirtelen halállal bünteti Isten. Nem ritka büntetés az sem, hogy az ilyen gonosz ember egészen vakká és megátalkodottá lesz lelkében, a méltatlan áldozás következtében. Mintha csak az ördög szállotta volna meg, képes a legborzasztóbb bűnöket könnyű lélekkel elkövetni s a magábaszállásról hallani sem akar. Szomorú előjele ez annak, hogy az illetőt már elvetette magától Isten s az örök tűz vár reá.

Alkalmazás. Isten őrizzen meg benneteket ilyen szerencsétlenségtől, hogy valaha is életetekben méltatlanul áldozzatok. Inkább százszor meghalni, mint nagy bűnnel Júdás módjára közeledni az Úr asztalához. Mondjátok most magatokban: „Soha, Uram Jézus, nem akarom lelkemre venni a méltatlan áldozás szörnyű bűnét." Ha jóakaratúak vagytok, nem kell aggódnotok. Majd a következő alkalommal elmondom, hogyan készülhettek elő, hogy részesüljetek a szentáldozás kegyelmeiben.

Csak azt említem mindjárt most meg, hogy a kisebb bűnök, a bocsánatos bűnök nem teszik méltatlanná a szentáldozást. A bocsánatos bűn mellett megvan lelkünkben a megszentelő malaszt, azért szentáldozásunk jó. De ne felejtsük el pár őszinte fohásszal a szentáldozás előtt a bánatot fölkelteni bűneink fölött, máskülönben tiszteletlenséget mutatnánk az Úr Jézus iránt és kevesebb kegyelemben részesülnénk.

29. A SZENTÁLDOZÁSRÓL. II.

Részesül-e minden áldozó a szentáldozás nagy kegyelmeiben? Csak aki méltóan áldozik. Hogy méltóan áldozzunk, készülnünk kell a szentáldozáshoz. Aki a király színe elé megy, felkészül előbb, díszes ruhát ölt, megfontolja, mit fog mondani a felségnek, tudakozódik az udvari szokások felől, mint kell magát meghajtani stb. A beteg, ha az orvoshoz készül, előbb meggondolja, mire kérjen orvosságot. Az égi király, a lelkek nagy orvosának, Jézus elfogadására is készülnünk kell s látogatásának egész ideje alatt megfelelően kell viselkednünk. Ma meghalljátok, mit kell tennünk szentáldozás előtt és szentáldozás után.

1. *(Lelki készület.)* A szentáldozásra kétféle készület szükséges: lelki és testi készület. **(Aláhúzott 285. k.) Hányféle készület szükséges a szentáldozásra?**

Hogyan készüljünk elő *lelkünkre* nézve? Szent Pál apostol mondja: „Vizsgálja meg magát az ember és úgy egyék ama kenyérből és igyék ama kehelyből." Szentáldozás előtt tehát komoly, vizsgáló pillantást kell vetnünk önnön lelkiismeretünkbe. Ha úgy találnánk, hogy nagy bűn van lelkünkön, szabad-e a szentáldozáshoz menni? Mit kell előbb tennünk? Érvényes, jó szentgyónást kell végeznünk. Nem volna-e elég, ha valaki szentáldozás előtt fölkeltené a tökéletes bánatot? Nem. Tökéletes bánattal megkaphatná ugyan bűnének bocsánatát, de áldoznia előbb nem szabad, amíg bűnét meg nem gyónta. Mit tegyen az olyan gyermek, akinek szentgyónás után jut eszébe, hogy egy halálos bűnt a gyóntatószékben elfelejtett megmondani? Ha könnyen megteheti, menjen vissza a lelkiatyához s gyónja meg utólagosan. Ez azonban nem kötelesség, szabad e nélkül is a szentáldozáshoz mennie. Kötelessége csak az, hogy az első következő szentgyónásnál megmondja a kifelejtett halálos bűnt.

Szabad-e bocsánatos bűnnel a szentáldozáshoz menni? Igen. Illő azonban, hogy amennyire képesek vagyunk, ezektől is megtisztítsuk lelkünket. Sürgeti ezt a tisztelet és szeretet az Úr Jézus iránt. Jézus végtelenül szent, minden bűnt útál, ha szeretjük őt, igyekszünk eltávolítani szívünkből mindent, ami bánthatná. Aki ezzel nem törődik, annak kevés lelkiörömet szerez a szentáldozás. Hogyan tisztíthatjuk meg lelkünket a bocsánatos bűnöktől? Legbiztosabban a szentgyónásban, vagy pedig akként, hogy őszinte bánatot keltünk szentáldozás előtt.

Ha a bűnt eltávolítottuk szívünkből, akkor a legfőbbet megtettük és nyugodtan léphetünk az oltár elé. Hogy azonban megfelelő érzülettel végezzük a szent cselekményt, előbb el szoktuk végezni az előkészítő imádságokat.

A lelki készület (tehát) a szentáldozásra abban áll: hogy 1. a halálos bűnöktől megtisztítjuk lelkünket a szentgyónásban, a bocsánatos bűnöket pedig legalább megbánjuk; 2. elmondjuk

az előkészítő imádságokat. **(Aláhúzott 286. k.) Miben áll a lelki készület a szentáldozásra?**

Az *előkészítő imádságokat* megtaláljátok az imádságos könyvetekben vagy elől a katekizmusban. Ha figyelemmel végezzük ezeket, akkor fölindítunk velük lelkünkben egyes erényeket, melyek különösen kedvesek az Úr Jézus előtt.

Így felindítjuk magunkban szentáldozás előtt a *hitet*. Tehetjük ezt az imádságoskönyv szavaival, tehetjük — s ez különösen tetszik az Úr Jézusnak — a magunk szavaival is. Hogyan indíthatnánk fel a hitet? Pl. így: Jézusom, én erősen hiszem, hogy te az Isten-Fia vagy s azért mindaz tiszta igazság, amit nekünk mondottál. Különösen hiszem, hogy az oltáron az ostya színe alatt jelen vagy s most szívembe jössz. Te mondottad a kenyérre: „Ez az én testem. Ezért most erős hittel veszem magamhoz a szentostyát, melyben tested, véred, lelked és istenséged van jelen lelkem táplálására. Erősítsd meg, Uram, hitemet."

Tudnátok néhány fohászt mondani, amellyel fölkeltitek a hitet? A hit után hasznos, ha fölindítjuk a *reményt*. Milyen jóságos volt Jézus, mikor a földön járt — gyermekek, betegek, bűnösök, mindenki, aki hozzá közeledett, érezte szívének melegét. Jézus ma is ilyen jóságos. Erre kell gondolnunk, akkor magától felébred lelkünkben a remény és bizalom iránta. Ki is fejezhetjük ezt pár fohásszal. Pl. így: Ó Jézusom, te mindig oly jó és irgalmas voltál a szegényekhez, kicsinyekhez, bűnösökhöz. Azért bízom benned, hogy engem se taszítasz el magadtól. Te magad kívánod, hogy a szentáldozásban szívembe fogadjalak. Azért remélem, hogy megadod nekem a te szent malasztodat is, bűneim bocsánatát s majd egyszer a mennyország örömeit. Jézus szentséges Szíve, bízom tebenned. Az Úr Jézus szereti azt, ha valaki erősen bízik benne és sokat vár tőle. Az ilyennek több kegyelmet ad, mint annak, aki nem valami nagy véleménnyel van jósága felől s azt hiszi, hogy Jézus nélkül is boldogul. Tudnátok néhány fohászt mondani a remény felindítására?

A legbecsesebb erény azonban, mellyel a lélek Jézushoz közeledhetik, a *szeretet*. A szeretet az égő lámpa, mellyel lelkünk isteni jegyese elé sietnünk kell. Nehéz dolog-e szeretetet kelteni magunkban Jézus iránt? Nem. Csak arra kell gondolnunk, mit tett és szenvedett értünk a jászoltól a keresztfáig, milyen nehéz kínok közt halt meg, hogy megváltson minket. S ez se volt még elég. Örökké velünk akart maradni az Oltáriszentségben. S nemcsak közel akart maradni hozzánk, hanem egészen a mienk lenni, egy szív és egy lélek a szentáldozásban. „Édes Jézus — így szólhattok hozzá — te valóban végtelenül szeretsz engem. Mennyire örülök, ha elgondolom, milyen sok áldozatot hoztál értem, hogy el ne vesszek. S most csupa szeretetből ismét lelkem tápláléka akarsz lenni. Hogyan háláljak meg ennyi jóságot? Egészen a te gyermeked akarok lenni, mindenben a te szent tetszésedet keresni,

érted élni és halni. Jézusom, mindenekfölött szeretlek téged." Hogyan kelthetnénk fel szentáldozás előtt a szeretetet?

Még más erénygyakorlatok is vannak, melyek kedvessé tesznek az Úr Jézus előtt. Ilyen *a bánat és erősfogadás.* Jézus földi élete idején mindig irgalmas és jó volt olyanokhoz, akik beismerték, hogy bűnösök s kifejezték, hogy fáj nekik eddigi könnyelmű, bűnös életük. Gondoljatok csak Magdolnára vagy a jobb latorra. Ellenben a kevély farizeusoktól, kik nem akarták észrevenni a bűnöket magukban, útálattal fordult el. Ti is megnyerhetitek Jézus szeretetét, ha szentáldozás előtt fájdalommal gondoltok vissza arra, hogy sokszor megbántottátok Jézust bűnös gondolatokkal, szavakkal és cselekedetekkel, és bocsánatot kértek tőle. Hogyan fejezhetnétek ki a bánatot? Pl. így: „Jézusom, beismerem, hogy sokszor megbántottalak bűneimmel. Rest, könnyelmű, haragos, hazug gyermek voltam és sok olyat tettem, amit te gyűlölsz, s ami téged sért. De most őszintén bánom, hogy vétkeztem. Utálom, gyűlölöm összes bűneimet. Megígérem, hogy ezután megjavulok. Segíts meg szent kegyelmeddel."

Hogyan fejezhetnénk ki a bánatot és erősfogadást?

A bánattal rokon erénygyakorlat az *alázatosság* fölindítása. A szentek, akik fölismerték Isten nagyságát és hatalmát, mindig alázatosak voltak. „Szólok az én Uramhoz, noha csak por és hamu vagyok" — mondotta Ábrahám. Milyen erényt gyakorolt ezzel? „Menj ki tőlem Uram, mert én bűnös ember vagyok" — mondotta szent Péter Jézusnak a csodás halfogás után. Mit akart ezzel kifejezni? „Én olyan kicsi vagyok a Megváltóhoz hasonlítva, hogy még saruszíját se vagyok méltó megoldani" — mondotta Keresztelő szent János. Milyen érzületre mutat ez a mondás? „Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj." Ki mondta ezeket a szavakat? Jézusnak annyira tetszett a százados alázatossága, hogy a távolból meggyógyította szolgáját. A szentáldozásnál is a végtelen fölségű Isten jön szívetekbe, azért illő, hogy megalázzátok magatokat előtte. „Uram, nem vagyok méltó, hogy szívembe jöjj" — így kell szólanotok. „Hányszor bántottalak meg vétkeimmel és szennyeztem be lelkemet. Tudatlan, rosszrahajló, könnyelmű gyermek vagyok, mint egy poklos, sebekkel födve tetőtől-talpig. Elismerem előtted semmiségemet, hálátlanságomat. De csak egy szót mondj, és meggyógyul az én lelkem."

Ilyesféle fohászokkal indítsuk fel az alázatosságot. Ki mondana néhány ilyen alázatos fohászt?

Végül hasznos erénygyakorlás az *óhajtás.* Milyen vágyakozva néz a beteg az ajtó felé, mikor az orvost várja. Milyen reszkető vággyal nyúl a kiéhezett ember az étel után, melyet irgalmas kéz nyujt neki! Milyen mohósággal üríti ki a szomjúságtól kínzott ember az üde forrásvízzel telt poharat! Mint siet hazafelé a jó gyermek, hogy hosszú távollét után atyjának-anyjának karjaiba boruljon. Vajjon az Úr Jézus után, aki a mi Istenünk, orvosunk, lelkünk eledele, a kegyelmek forrása — nem kell-e szintén

vágyakoznunk? Évezredeken át a jók kimondhatatlan vágyakozással és sóhajokkal tekintettek a Megváltó eljövetele elé. „Ti egek, harmatozzátok őt onnan felülről, s ti felhők, bocsássátok alá; nyíljék meg a föld s teremje az Üdvözítőt." „Ó, vajha széthasítanád az egeket és alászállanál" így fohászkodtak szünet nélkül. Ugyanaz az Úr Jézus van jelen a szentostyában is, minden jónak és áldásnak forrása, nem kell-e utána vágyakoznunk? Szent Teréz azt mondta, hogy kész volna kivont kardok közt utat törni magának és izzó parazsakon átmenni, csakhogy a szentáldozáshoz mehessen. Pazzi szent Magdolna így sóhajtott társnői előtt: „Még 24 órát — még 6 órát — még egy órát kell várnunk, míg Jézus szívünkbe jön. Milyen hosszú az idő — egész örökkévalóság." Ti is így vágyakozzatok: „Jöjj édes Jézus, foglald el szívemet, legyen az egészen a tied. Ó, mint vágyódom utánad! Nálad nélkül nem élhetek. Jöjj és maradj mindig velem kegyelmeddel." Hogyan kelthetjük fel az óhajtást? Melyek a főbb erénygyakorlatok szentáldozás előtt?

Ezeket az erénygyakorlatokat megtaláljátok imádságos könyvetekben is vagy a katekizmus elején. (Alkalomadtán elolvastatni!) De az imádságos könyv inkább csak segédeszköz, arra való, hogyha már magatoktól nem tudtok imádkozni, elővesztek. A legjobb imádságos könyv az ájtatos lélek. Ha az imádságos könyvből imádkoztok, lassan, gondolkodva olvassátok az imádságot. Álljatok meg olykor s próbáljátok saját szavaitokkal is elmondani azt, ami a könyvben van. Nem szükséges különben valamennyi erénygyakorlást mindig elvégezni, ha egyiket-másikat könnyebben, szívből tudjuk fölindítani, maradjunk annál. De hiba volna, ha valaki minden előkészület nélkül a templomajtóból vagy a gyóntatószékből egyenesen az oltár elé térdelne. Legföllebb, ha ugyanakkor folyik az áldoztatás és később jóideig nem lesz áldoztatás, engedhető meg ez. Ilyenkor néhány bensőséges fohásszal pótoljuk a hosszabb előkészítést. Rendesen azonban legalább tíz percet szánjunk a készületre. Jó keresztények különben nemcsak a szentáldozás előtt közvetlen, hanem már előző napon is, este a lefekvésnél, reggel a fölkelésnél gondolnak a szentségi Úr Jézusra s mondanak fohászokat, amelyekben a hit, vágy, bizalom stb. van kifejezve. Segítségül hívják Szűz Máriát is s a szent őrangyalt e fontos cselekményhez.

2. *(Testi készület.)* A lelki készületen kívül még milyen készület szükséges a szentáldozáshoz? Hogyan készülünk elő testileg? Éjjeli 12 órától szentáldozásig nem szabad semmit sem enni vagy inni. Egy korty vizet sem. Orvosságot sem. Semmit. Súlyos tiszteletlenség volna, ha, mielőtt az isteni táplálékot magunkhoz vesszük, előbb közönséges táplálékkal élnénk. **(Aláhúzott 287. k.) Miben áll a testi készület a szentáldozásra?** A testi készület a szentáldozásra abban áll, hogy éhgyomorral maradunk, vagyis, hogy éjféltől kezdve a szentáldozásig semmit sem eszünk és semmit sem iszunk.

A szentáldozás előtt csak a súlyos betegeknek nem kell éhgyomorral lenniök, akik lelki útravaló gyanánt veszik magukhoz az Oltáriszentséget. Olyan nagybetegeknek, akik hosszú időn át betegeskednek, szabad a gyóntatóatya engedelmével szintén havonkint 1—2-szer (zárdákban hetenkint kétszer) áldozniok, habár előbb valami folyadékot (pl. teát, kávét) vettek magukhoz. Aki ilyen eseten kívül a szentáldozás előtt eszik vagy iszik, halálos bűnt követ el. Hátha valaki feledékenységből evett vagy ivott? Nem vétkezett, de aznap már nem járulhat a szentáldozáshoz. De ha valakinek szájmosásnál csúsznék le egy csepp víz, az nem akadály. Vagy ha valaki nyált, vért nyelt le fogból, szájból, torokból stb. Csupán, ha készakarva innék akár egy cseppet is, akkor már nem szabad a szentáldozáshoz mennie.

A testi előkészülethez tartozik még, hogy amennyire lehet, tisztességes öltözetben menjünk a szentáldozáshoz. Tisztességes az a ruha, amely nem rongyos, szakadt vagy piszkos. Mikor Isten a Sínai-hegyen népéhez közeledett, előzőleg így szólt Mózesnek: „Szenteld meg a népet, s mondd, hogy mossák meg ruháikat." Ünnepi lakomán, menyegzőn legjobb ruhánkban jelenünk meg. Jézus szent vendégségén is tisztességes ruhában veszünk részt. Így mutatjuk ki nagyrabecsülésünket a szent cselekmény iránt. Természetes azonban, hogy nem a ruha a fő, hanem a tiszta szív. Szegényeknek, kiknek nem telik jobb ruhára, bátran közeledhetnek az Úr asztalához kopott öltözetben is. (Leányoknál hozzátartozik a ruha tisztességéhez, hogy elől teljesen betakarja a testet. Kivágott ruhát még az utcán se hord tisztalelkű leány, nemhogy a templomba így jöjjön.)

3. *(Szentáldozás.)* Nézzük most, mi a teendő magánál a szentáldozásnál? Szentáldozáshoz leginkább a szentmise alatt, a pap áldozása után járulunk. Kivételesen a szentmise előtt vagy után is áldozhatunk. A ministráns fiú csengetyűszóval hívja a híveket a szentáldozáshoz. Ezek összetett kézzel (ez az imádás jele) és lesütött szemmel (alázat jeléül) közelednek az oltárhoz. Mielőtt a szentáldozás helyére térdelnek, térdet hajtanak az Oltáriszentség előtt. Közben a ministráns elmondja a közgyónást. A misező pap, az oltárra helyezve az áldoztatókelyhet, kifordul a hívek felé és két rövid imádságot mond fölöttük. A második imádságnál keresztet vet rájuk. Ekkor ti is vessetek keresztet. Ezután balkezében az áldoztatókehellyel fordul ki a pap, jobbkezében fölemelve tart egy kis szentostyát s latinul így szól: Ecce agnus Dei . . . „Ime, az Isten báránya . . ." Rögtön azután háromszor ismétli a kafarnaumi százados szavait. Hogyan szólnak ezek? A ministráns ekkor háromszor csönget. Mikor a pap a szentáldozás előtt fölmutatja az Oltáriszentséget, letérdelünk, háromszor mellünket verjük és mondjuk: „Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jőjj, hanem csak egy szóval mondd és meggyógyul az én lelkem." **(Aláhúzott 289. k.) Mit teszünk, mikor a pap a szentáldozás előtt fölmutatja az Oltáriszentséget?**

A pap ezután az Oltáriszentséggel mindenegyes áldozó elé lép s e szavakkal nyujtja neki azt: „A mi Urunk Jézus Krisztusnak teste, őrizze meg lelkedet az örök életre."

Mikor a pap az Oltáriszentséget nyujtja nekünk, könyvet vagy kendőt kell magunk elé tartanunk, fejünket fölemelnünk, nyelvünket egy kevéssé alsó ajkunkra kitennünk, és az Oltáriszentséget a legnagyobb tisztelettel magunkhoz vennünk. **(Aláhúzott 289. k.) Mit kell tennünk, mikor a pap az Oltáriszentséget nyujtja nekünk?**

Ha fejünket kissé fölemeljük, szemünket azért lesütve tartjuk. Szánkat 1—2 ujjnyira nyitjuk fel, hogy a szentostya a fogakhoz ne ütődjék. Mikor a szentostyát magatokhoz veszitek, mondjátok ti is ájtatosan: Az Úr Jézus szent teste, őrizze meg lelkemet az örök életre. A szentostyát rágás nélkül nyeljük le és ne tartsuk sokáig szánkban. Ha a szájpadlásra tapadna, nyelvünkkel választjuk le. Mikor az oltártól eltávozunk, térdet hajtunk az Oltáriszentség előtt. Egy negyedóráig szentáldozás után tartózkodunk attól, hogy köpjünk, míg a kenyér színének legkisebb részei is feloldódtak.

4. *(Szentáldozás után.)* Tisztelettel, lesütött szemmel, csendben térünk vissza helyünkre az oltártól. Letérdelünk. Nem nézünk sem jobbra, sem balra, csak befelé, oda, ahol Jézus trónol, szívünkbe. Amit az angyal mondott Szűz Máriának, áll most te rólad is: „Az Úr van teveled." A világ ura, a mennyország öröme, Jézus időz szívedben, szemléld őt szent csodálkozással és érezd át közelségének egész vigasztaló erejét. Engedd lelkedet egy ideig pihenni benne és nála, imádd őt, add át neki magadat, engedd, hogy átjárjon megszentelő kegyelme. Miután így egy ideig csodálkozva szemlélted az örök Isten leereszkedését, szíved sugallata szerint mondj hálaadó imádságokat.

(290. k.) *Mit kell tennünk a szentáldozás után?* A szentáldozás után imádnunk kell az Úr Jézust, neki hálát adnunk és kegyelmeit kérnünk.

Ilyen imádságok vannak az imádságos könyvben s a katekizmusban. De jobb, ha valaki nem veszi elő rögtön a könyvet, hanem saját szívéből mond Jézushoz rövid imákat és fohászokat. Ne gondoljátok, hogy ez különösen nehéz. Jézus nem vár tőletek betanult, mesterséges mondásokat, csak egyszerű, gyermeki, tiszteletteljes fohászokat. „Én Uram és én Istenem" — mondhatjátok, imádva őt. Ó, Jézusom, most nálam vagy. Az Isten Fia most szívemben lakik. Boldog óra! Imádlak téged, Uram, az összes angyalokkal és szentekkel egyesülve, mély alázattal." Hogyan lehetne a hálát kifejezni? Pl. így: „Jézusom, ezerszer köszönöm, hogy oly szíves voltál s hozzám jöttél. Ezt valóban nem érdemeltem! Ki vagy te — s ki vagyok én. Te a mindenható, örökkévaló — én egy szegény, tudatlan, gyönge gyermek. Mégse vetettél meg, nem nézted méltatlan voltomat, szívembe jöttél. Fogadd legforróbb hálámat." Jézus azonban szereti, ha valaki nem csupán

szóval ad neki hálát, hanem tettel is. Ezt úgy tehetjük, ha fölajánljuk neki magunkat és megígérjük, hogy mindíg szeretni akarjuk őt ezután és megtartani szent parancsait. „Jézusom, neked adom testemet, lelkemet s mindenemet, amim van. Tégy velem, amit akarsz. Ezután mindíg hűségesen akarok neked szolgálni. Ó, Jézusom, a te szeretetedben akarok élni és meghalni." Ilyenféle fohászokkal adjunk hálát. De ne felejtsünk el *kérni* sem, Jézus a szentáldozás után mintegy szívünk trónusán ül és így szól: „Mondd, kedves lélek, mit akarsz, hogy cselekedjem neked?" Mit lehetne ilyenkor kérni Jézustól? Ne csekélységeket, hanem ami igazán értékes. „Jézus, ne engedj többé halálos bűnbe esni." Jézus, add, hogy a megszentelő malaszttal lelkemen lépjek egyszer ítélőszéked elé. Akkor nem kell félnem. Jézus segíts, hogy megőrizzem hitemet a mai hitetlen világban. Egy szent leányka (Emmerich K.) így imádkozott szentáldozás után: „Jézusom, segíts, hogy jó gyermek legyek." „Jézusom, segíts, hogy vallásos gyermek legyek." Egy iskolában kérdezte a tisztelendő úr, hogy mit fognak a gyermekek Jézusnak mondani a szentáldozás után. Egyik így felelt: „Imádkozom majd: Édes Jézus, most a szívembe jöttél, most nem bocsátalak ki többé." A másik gyermek: „Jézusom, most velem vagy, ne engedd, hogy nagy bűnt kövessek el, de kicsit se." Egy harmadik: „Jézus, ne engedd, hogy nagy bűnbe essek, mert akkor hiába szenvedtél." Ilyen fohászokat is mondhattok. Aztán kérhettek Jézustól földi dolgokat is: egészséget, sikert munkátokban, áldást szüleitekre, jótevőitekre. Ha már nem jut eszetekbe semmi, vegyétek az imakönyvet elő, mondjátok el az ott levő imádságokat, vagy a Jézus neve litániáit stb. Hacsak lehet, egy negyedórát töltsünk el így, ájtatos imádságokkal. A jó gyermek még napközben is visszagondol a reggel kapott kegyelmekre s a szentségi Úr Jézusra. Elsőáldozás napján, ha lehet, délután is keressük fel a templomot.

Alkalmazás. Ha megértettétek, mily nagy kegyelmekkel jár a szentáldozás, bizonyára iparkodtok gyakran és méltón járulni a szentáldozáshoz. Ezzel nagy örömet szereztek az Úr Jézusnak, magatoknak pedig kimondhatatlan sok testi-lelki áldást. Aki közületek ifjú korában elhagyja a szentáldozást, az majdnem bizonyosan áldozatul esik a tisztátalanságnak és elromlik. De aki igyekszik legalább havonkint és még többször áldozni, azt Jézus legtisztább testének vétele megőrzi a bűn pestisétől, az erőshitű, vidám, derék ifjú lesz. Ó, mint haragszik az ördög arra, aki gyakran áldozik. Egy szentéletű leánynak (tiszteletreméltó Marinának) egyszer, miután mindenféle kísértésekkel kínozta, azt mondta az ördög: Megfojtanálak, ha tudnálak, mivel olyan gyakran áldozol." De az ördög tehetetlen azzal szemben, ki Jézussal gyakran egyesül a szentáldozásban. „Mint tüzet lehelő oroszlánok távozunk ez asztaltól, — mondja aranyszájú szent János — rettenetesekké válván az ördög előtt." Bizonyosan nagy vigasztalással fogtok egyszer visszagondolni halálos ágyatokról minden

jól végzett szentáldozástokra. Bízhattok, Jézus beváltja rajtatok ígéretét: „Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, annak örök élete lesz." A mennyország kulcsa a szentáldozás.

30. A SZENTMISÉRŐL. I.

Mi végett rendelte Krisztus Urunk az Oltáriszentséget? (277. k.) Az Úr Jézus nagy jóságáról, mellyel állandóan közöttünk lakik a szentségházban, s magát nekünk lelkieledelül adja, már tanultunk. Ma a szentmise-áldozatról tanulunk.

1. *(Az áldozat fogalma.)* Jó gyermekek hálásak szüleikhez és megköszönik nekik, ha valami jótéteményben részesülnek. Olykor nemcsak szóval köszönik meg, hanem fölajánlanak valami kedves tárgyat szüleiknek, pl. egy virágcsokrot, vagy valami szép kézimunkát. Mit akarnak azzal kifejezni, hogy ilyesmit nekik fölajánlanak? (A hálát, tiszteletet, szeretetet.) Az igazán vallásos emberek is úgy érezték mindig, hogy nem elég Istent csak szóval imádni és hozzá imádkozni, hanem valamit adni is kellene neki imádásunk kifejezésére. Azért kerestek pl. egy hibátlan, szép bárányt, vagy vettek néhány kéve gabonát vagy gyümölcsöt, egy serlegben jó bort stb. s azt fölajánlották Istennek. Hova tették azt a tárgyat, amit Istennek fölajánlottak? (Az oltárra.) S aztán mit tettek vele? Elpusztították vagy elváltoztatták. Az állatot pl. megölték, vérét az oltáron kiöntötték, testét vagy egészen, vagy csak egy részét elégették; a gyümölcsöt, gabonát megpörkölték, a bort kiöntötték. Mikor a bárány vére az oltáron piroslott, az azt fejezte ki, hogy Isten az élet és halál Ura, övé a bárány élete s a mi életünk is. Mikor pedig az oltáron égő tárgy a füstben mintegy ég felé emelkedett, ez azt mutatta, hogy Istené lett, Istené minden, ő a mi legfőbb Urunk. (Mit jelentett az, ha a vért az oltárra öntötték? S ha a tárgyat elégették?) Mit mutatunk be akkor Istennek, mikor így valamely kedves tárgyunkat neki fölajánljuk, hogy őt ezáltal legfőbb Urunknnk elismerjük? (Áldozatot.) (291. k.) *Tehát mit tesz az: áldozatot bemutatni?* Áldozatot bemutatni annyit tesz, mint valamely kedves tárgyunkat fölajánlani Istennek, hogy őt ezáltal legfőbb Urunknak elismerjük.

Kire emlékeztek a bibliából, hogy áldozatot mutattak be Istennek? (Kain és Ábel.) Mit áldozott Ábel? Mit tett a bárannyal? Vérét az oltárra öntötte, testét elégette. Mit mutatott meg ezzel? Hogy Istent elismeri legfőbb Urának, s őt *imádja.* Az áldozattal sokkal jobban kimutatta, hogy imádja Istent, mintha csak szóval imádkozott volna hozzá. Tetszett Istennek Ábel áldozata? Kainé miért nem tetszett? Nem volt jó, Istent tisztelő szándéka . . . Még ki mutatott be később áldozatot Istennek? Noé, Melkizedek. Noé meg akarta köszönni Istennek, hogy megóvta őt a vízözön idején, Melkizedek pedig hálából Ábrahám győzelméért mutatta be az áldozatot. Ezek *hálaáldozatok* vol-

tak. Maga Ábrahám is többször mutatott be áldozatot. Mikor az ősz Jákob elment Egyiptomba József fiához, a határon áldozatot mutatott be Istennek, hogy oltalmát kérje. Ez milyen áldozat volt? *Kérőáldozat.* Így mások is mutattak be Istennek áldozatokat s később Isten rendeletére a zsidó nép a templomban sok-sok áldozatot mutatott be. Különösen gyakoriak voltak az *engesztelő*-áldozatok. Ha valaki vétkezett és érezte, hogy Isten haragszik reá, áldozatot tett az oltárra s így imádkozott: „Istenem, te vagy az én legfőbb Uram, akinek engedelmeskednem kellett volna. Sajnos, engedetlen voltam irántad s vétkeztem. Megérdemeltem, hogy megbüntess, elvedd életemet s a pokolra taszíts. De most bánom bűnömet. Elégtételül magam helyett, fölajánlom ennek a bárránynak életét és vérét. Fogadj Uram vissza kegyelmedbe."

Hogy hívták azt az áldozatot, melyet bűneikért ajánlottak föl az emberek? Hát azt, amellyel kértek valamit Istentől? S amellyel megköszöntek? De minden áldozattal elsősorban azt fejezték ki, hogy Istent imádják. Így tehát áldozatot négyféle szándékkal lehet bemutatni: 1. hogy Istent imádjuk, 2. neki hálát adjunk, 3. tőle valamit kérjünk, 4. őt bűneinkért megengeszteljük.

2. *(A keresztáldozat.)* Az áldozatot megtaláljuk minden népnél, a pogányoknál is. A régi magyarok is mutattak be áldozatokat, pl. fehér lovat. Az áldozat annyira hozzátartozik a vallashoz, hogy e nélkül igazi vallás nem is lehet. Az áldozat a vallás lelke. A zsidó népnél is sokféle áldozat volt. Voltak véres áldozatok, pl. barmok, bárányok, kecskék, galambok áldozatai. Ritkábban vérnélküli áldozatot is mutattak be, így kenyeret, tömjént, olajat, bort. Kedvesek voltak-e Istennek az ószövetségi áldozatok? Igen, ezt többször kijelentette, s ő maga rendelte el ezeket. De azért még se voltak ezek tökéletes áldozatok. Mi az, ha valaki akár egy egész nyáj bárányt helyez is az oltárra, hogy Istennek áldozza? Istené az egész világmindenség. Aztán meg, akik bemutatták ezeket az áldozatokat, azok gyarló, bűnös emberek voltak. Ha Isten mégis tetszéssel tekintett az ószövetségi áldozatokra, ez azért volt, mert az ószövetségi áldozatok *előképei* voltak az újszövetségi áldozatnak. Előre jelezték, hogy jönnie kell majd egyszer egy igazán szent főpapnak, aki bemutatja Istennek a világot megváltó áldozatot. **(Aláhúzott 292. k.) Ki mutatta be Istennek a legszentebb áldozatot?** A legszentebb áldozatot az Úr Jézus mutatta be, amikor a keresztfán önmagát áldozta fel érettünk.

Mit áldozott fel Jézus a keresztfán? Önmagát. Szent testét, melyet átengedett hóhérainak, hogy azt egészen összemarcangolják. Szent vérét, melyet engedett kifolyni az utolsó cseppig. S ezt engedelmességből s mély tiszteletből a mennyei Atya iránt hagyta tenni magával, hogy így eleget tegyen az emberek bűneiért. Jézus

halála a kereszten a legszentebb áldozat volt. Belőle ered minden kegyelem és áldás.

3. *(A szentmise.)* Most már az a kérdés: megszűnt-e a nagypénteki keresztáldozattal minden áldozat? Az ószövetségiek megszűntek, mert csak előképek voltak. Mi történt a jeruzsálemi templomban abban az órában, melyben Jézus a keresztfán meghalt? A szent kárpit kettészakadt, ami azt jelentette, hogy vége az ószövetségnek. De Isten azért nem akarta, hogy ezután már semmi áldozat ne legyen többé. Hiszen áldozat nélkül hiányos, tökéletlen a vallás. Az áldozat a vallásnak igazi ereje, élete. Jézus azért gondoskodott, hogy az ő egyházában is legyen áldozat, mégpedig tökéletes és egészen szent áldozat, amely egyenértékű a keresztáldozattal. Azért elrendelte a szentmisét, amelyben titokzatos módon folyton megújítja a keresztáldozatot. **(Aláhúzott 293. k.) Melyik áldozatban újítja meg az Úr Jézus a keresztáldozatot?** Az Úr Jézus a szentmise-áldozatban újítja meg a keresztáldozatot.

Hogy mi történik a szentmisében, azt ti már körülbelül tudjátok. Hiszen már sokszor voltatok jelen a szentmisén és láttátok, mi történik az oltáron. De mit gondoltok, mi a legfontosabb az egész szentmisében? Az, ami átváltozáskor, vagy Úrfelmutatáskor történik. A többi mind csak előkészítés vagy kíséret. A fődolog, amely ha elmaradna, minden egyéb értéktelen lenne: az átváltozás. Ekkor teszi az Úr Jézus a kenyér és bor külső színe alatt azt, amit nagypénteken a Kálvárián tett, feláldozza magát mennyei Atyjának. Azért mondjuk: A szentmise az újszövetség áldozata, amelyben a mi Urunk Jézus Krisztus a kenyér és bor külső színe alatt mennyei Atyjának magát feláldozza. **(Aláhúzott 294. k.) Mi a szentmise?**

Mivel a szentmisében is, éppúgy, mint a keresztfán, Jézus áldozza fel magát, azért a keresztáldozat s a szentmise ugyanegy áldozat. Különbség csak abban van, hogy a Kálvárián Jézus vérontással áldozta fel magát, engedte, hogy szent vére száz seben át kifolyjon az utolsó cseppig és meghalt, a szentmisében pedig *vérontás nélkül* áldozza fel magát. Szent vérét a megdicsőült Úr Jézus csodálatos módon önti a kehelybe, a nélkül, hogy többé szenvedne és meghalna.

(Aláhúzott 295. k.) Miben különbözik a szentmise a keresztáldozattól? A szentmise abban különbözik a keresztáldozattól, hogy Jézus a keresztfán vérontással áldozta föl magát, a szentmisében pedig vérontás nélkül áldozza fel magát.

Volt egyszer egy szent nő, Sziénai szent Katalin. Egyszer szentáldozás után elragadtatásba esett és látomása volt. Látta maga előtt az Úr Jézust, a keresztfán függve. Fényesség vette körül Jézus testét s öt szent sebéből öt vérvörös sugár szállott egyenesen Katalin kezeihez, lábához és oldalához. Ugyanakkor olyan fájdalmakat érzett a szent, mintha testén öt nagy vérző seb támadt volna. Mivel Katalin nagyon alázatos volt és félt, hogy az emberek ezután őt, mint nagy szentet ünnepelik, azért ijedten kérte az Úr Jézust, tenné azt, hogy a sebek ne legyenek láthatók az ő testén. Az Úr Jézus meghallgatta őt, s az öt

vérvörös sugár egyszerre ragyogó fehér lett. Katalin e látomás után érezte ugyan testén az öt sebnek fájdalmát, de se ő, se más nem látott azon semmi különös változást. Lám, amint itt a vérvörös sugarak ragyogó fehérek lettek, de azért ugyanaz volt a hatásuk mint előbb, úgy az Úr Jézus a szentmisében megdicsőülve, vérző sebek nélkül áldozza fel magát, de azért ugyanazt az áldozatot mutatja be, mint amikor elvérzett a keresztfán.

4. *(Mikor rendelte Krisztus és mi végett.)* **(Aláhúzott 296. k.) Mikor rendelte Krisztus Urunk a szentmise-áldozatot?** Krisztus Urunk a szentmise-áldozatot az utolsó vacsorán rendelte. Emlékeztek még, miképen rendelte Krisztus Urunk az oltáriszentséget? (272. k.) És mit cselekedett Krisztus Urunk e szavakkal: „Ez az én testem, ez az én vérem?" (273. k.) De az Úr Jézus akkor többet is tett. Nemcsak átváltoztatta a kenyeret és bort az ő szent testévé és vérévé, hanem *föl is áldozta azt* a mennyei Atyának. Azért az Úr Jézus a Szentírás szerint így szólt: „Ez az én testem, mely érettetek adatik t. i. áldozatul." És: „Ez az én vérem, mely érettetek és sokakért kiontatik." Az Úr Jézus tehát mielőtt magát vérontással a keresztfán föláldozta, az utolsó vacsoránál előbb vérontás nélkül áldozta föl mennyei Atyjának. Ez volt az első szentmise. Oltára Jézusnak a végvacsora asztala volt. Azóta sose szűnt meg ez az áldozat az egyházban. Így akarta ezt az Úr Jézus, hogy az egész világon, minden helyen bemutassák. Milyen szavakkal rendelte el ezt? („Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.") Kinek mondotta ezt Jézus? Kik cselekszik ezt az apostolok halála óta? (A püspökök és áldozópapok.) A szentmisét tulajdonképpen az Úr Jézus mutatja be. A miséző pap a láthatatlan Úr Jézusnak csak eszköze és helyettese.

Hogy mi végett rendelte el Jézus a szentmisét, annak egyik okát már említettem. Azt akarta, hogy nekünk is legyen áldozatunk, mégpedig *tökéletes áldozatunk.* Mert áldozat nélkül csonka és hiányos a vallás. Az Úr Jézus továbbá azt akarta, hogy a szentmise által *folytonosan részesüljünk azokban a kegyelmekben és áldásokban, melyeket a szent keresztáldozattal számunkra kiérdemelt.* A keresztfán Jézus megváltott minket, a szentmisében pedig alkalmazza reánk az ő érdemeit. A keresztáldozat a *forrás,* a szentmise a *csatorna* (vezeték), melyen át a kegyelmek lelkünkbe folynak. Sokan, akik most a pokolban égnek, üdvözültek volna, ha buzgón hallgatnak szentmisét. Egyszer egy szent ember (Flüe Péter, fivére boldog Flüe Miklósnak) jelen volt egy kápolnában a szentmisén. Imádság közben egyszerre elragadtatásba esett, különös dolgot látott. Úgy vette észre, mintha az oltárról egy gally emelkednék fölfelé. S amint jobban odanézett, látta, hogy az gyorsan növekszik, csakhamar fa lett belőle, amely lombos ágaival egészen betöltötte a kápolnát. S azután látta, hogy az ágakon csodaszép virágok nőnek, ezekből mennyei illat árad, s azután, mint csendes eső hullanak le a virágok a jelenlevők fejére. Sajnos, úgymond, egyeseken rögtön elszáradtak a virágok, másokon üdék és frissek maradtak. Mit

akart vajjon Isten ezzel a képpel kijelenteni? A fa ennek az áldásnak jelképe, melyet Isten az ájtatosan résztvevőknek a szentmise által ad. Mint virágeső hull alá az isteni kegyelem a szentmise idején a fogékony lelkekben és segíti őket erényes életre.

Alkalmazás. Menjetek gyakran és szívesen a szentmisére. Ha ájtatosan és tisztelettel vagytok jelen, ugyanoly kegyelmekben részesülhettek, mintha nagypénteken a Kálvárián lettetek volna a keresztfa mellett. Mint tisztult meg a kereszt tövében még gyökeresebben egy Mária Magdolna lelke! Mint lobogott fel még erősebben a szeretet lángja egy szent János vagy a Fájdalmas Szűzanya lelkében! De még a néptömegből is, mely előbb közömbösen, sőt gúnyolódva állt a hegyen, sokan magukba szálltak s mellüket verve tértek vissza. A jobb lator pedig, aki mint gyilkos került a keresztfára, rövid idő alatt szent lett, méltó a paradicsom örömeire. Ilyen nagy volt a keresztáldozat ereje. A szentmise értéke nem kisebb. Egy szent püspök, Szalézi szent Ferenc mondotta: „A szentmise minden lelkigyakorlatnak napja, a keresztény vallás középpontja, az erényesség lelke, kimondhatatlan titok, mely az isteni szeretet mélységét foglalja magában." Azért, ha jelen vagytok a szentmisén, az éppen annyi, mintha nagypénteken a keresztfa tövében térdeltetek volna. Fontoljátok ezt meg és ne felejtsétek soha el. Különösen átváltozáskor gondoljatok a szentmise alatt arra, hogy Jézus most ugyanoly szeretettel száll alá az oltárra, mint amilyen szeretettel szögeztette magát értetek a keresztre. Mondjátok azért tisztelettel, mikor a pap felmutatja a szentostyát: „Leborulva imádlak, Jézusom valóságos teste, mely érettem a keresztfán függtél." Mikor pedig a kehelyt felmutatja: „Ó isteni Üdvözítőm, imádom drága szent véredet, amelyet érettünk a keresztfán kiontottál." (Katekizmus 16. l.)

31. A SZENTMISÉRŐL. II.

Ma iparkodunk még jobban megérteni, milyen nagy kincsünk a szentmise-áldozat.

1. *(Kinek mutatjuk be?)* Mit tesz az: áldozatot bemutatni? (291. k.) Aki áldozatot mutat be, az imádással borul le az előtt, akinek az áldozatot fölajánlja. Elismeri őt legfőbb urának. Illés próféta idején az izraeliták egy bálványnak mutattak be áldozatot. Megengedett dolog volt ez? Miért nem? Mert a bálvány semmi, legfőbb Úr csak egy van: Isten, azért csupán Istennek szabad bemutatni áldozatot. Az első keresztények között százan és ezren inkább meghaltak, semhogy akár egy szem tömjént is áldozzanak a bálványoknak.

Ha már közönséges áldozatot se szabad másnak, mint Istennek bemutatni, még kevésbbé szabad a szentmisét másnak fölajánlani. *A szentmisét egyedül Istennek mutatjuk be.*

Néha hallani ilyen megjegyzést: Ma Szűz Mária tiszteletére lesz a szentmise. Vagy: mondatok egy szentmisét szent József tiszteletére. Mit jelent ez? Hogy a szentmisét Szűz Máriának vagy szent Józsefnek ajánlják fel? Szó sincs róla. Hisz az Úr Jézus, aki magát az ostya színe alatt feláldozza, végtelenül több, mint az összes szentek és angyalok együttvéve, azért nem lehet őt egy szentnek tiszteletére fölajánlani. A szentmise csak olyan értelemben van valamely szentnek tiszteletére, hogy a pap a miseimádságokban megemlékezik arról a szentről. Megköszöni Istennek, hogy olyan sok kegyelmet adott neki a földön s nagy dicsőséget a mennyben, s kéri Istent, hogy ama szentnek (vagy Szűz Máriának) pártfogása mellett segítsen bennünket is szent és erényes életre.

2. *(A négyféle cél.)* Ki mutatja be a szentmise-áldozatot? Elsősorban maga az Úr Jézus, láthatatlanul, az ostya színe alatt. Azután a misező pap. De a hívek, akik jelen vannak, szintén fölajánlhatják Istennek a szentmisét. „Istenem, fogadd el kegyesen énértem is e szent és drága áldozatot, melyet a te szent Fiad Jézus Krisztus az oltáron bemutat" — így fohászkodhatunk a szentmise kezdetén.

Még pedig többféle szándékkal lehet bemutatni a szentmisét, mint imádó, hálaadó, kérő és engesztelő áldozatot.

Ez valami nagyon fontos dolog, azért egy kicsit jobban törekszünk megérteni.

a) A szentmise először is *imádó* áldozat. Mikor imádjuk Istent? (152. k.) A mi első és főkötelességünk az életben, hogy Istent, a mi Teremtőnket és Urunkat imádjuk és dicsőítsük. Hogyan tehetjük ezt? Ha imádkozunk, Istent magasztaló énekeket énekelünk, s magunkat mindenben alávetjük Isten akaratának. A szent angyalok, amióta Isten megteremtette őket, folyton imádják és dicsőítik Istent. S mi is, ha szerencsésen bejutunk egyszer a mennyországba, elragadtatva Isten végtelen jóságától és szépségétől, folyton dícsérni és imádni fogjuk őt. Azért már itt a földön is készülnünk kell erre s egyik főfoglalkozásunk kell, hogy legyen: Istent imádni és dicsőíteni. De sajnos, mi gyönge, tudatlan, bűnös teremtmények vagyunk, tehetetlen semmik, akik Istent hozzá méltó módon tisztelni nem tudjuk. Ki jön azért segítségünkre? Az Úr Jézus. Senki úgy nem imádta és tisztelte a mennyei Atyát a földi életén keresztül, mint az Úr Jézus. Szívének első fohásza a jászolban, imádás és hódolat volt Atyja iránt s az ő dicsőségéért halt meg végtelen szeretettel a keresztfán. Most pedig a szentmisében az ostya poráig megalázza magát a mennyei Atya előtt, hogy hirdesse és magasztalja Isten nagyságát. Milyen kedves és nagyértékű azért Isten szemében a szentmiseáldozat. Ha az egész földet minden állattal és növénnyel, ami rajta van, áldozatul tudná valaki hozni Istennek s elégetné égig lobogó lángokkal, az nem volna olyan értékes és kedves áldozat, mint egy szentmise. Még az angyalok is leszállanak az

égből, hogy a szentmise idején Jézussal egyesülve imádják Istent. Kövessük mi is példájukat. Gondoljunk a szentmise alatt arra, hogy Jézus a mi nevünkben, mi helyettünk mutatja be Istennek ezt a nagy áldozatot, és mondjuk: Istenem, én nem tudlak téged úgy imádni és tisztelni, amint az megillet téged s amint az kötelességem volna. De íme, itt előttem van az Úr Jézusnak áldozata. Az ő imádása tökéletes. Fölajánlom az ő szívének tiszta érzelmeit gyengeségem pótlására. Vele egyesülve mondom: Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek-Istennek.

b) Még milyen áldozat a szentmise? *Hálaadó.* Aki jót tesz velünk, az iránt hálásaknak kell lennünk. Szeretettel kell gondolnunk jóságára, gyakran emlékezni jótéteményeire s ha lehet, viszonoznunk kell a jót. Aki hálátlan, az mindig kevély, igazságtalan és oktalan ember. Kinek tartozunk a legtöbb hálával? Istennek. Tudnátok felsorolni jótéteményeket, melyeket Istentől kaptunk? Mindenünk tőle van. Mi maradna a mienk, ha Isten visszavenné azt, amit nekünk adott? Semmi. Ha elvenné szemünket, vakok lennénk, ha elvenné elménket, állatok lennénk s ha egy percig megszűnnék fenntartani életünket, visszaesnénk a semmibe, ahol még 10—20 év előtt voltunk. S milyen nagy és megbecsülhetetlen ajándéka Istennek a keresztség, a szentáldozás, a megszentelő malaszt! Hamarabb lehetne megszámlálni az ég csillagait, mint Isten jótéteményeit!

Tudunk-e Istennek ezért megfelelő hálát adni? Ehhez nincs se elég tudásunk, se elég szeretetünk. Itt is az Úr Jézus jön segítségünkre a szentmisében. Ő jól tudja, mennyi jóval áraszt el minket, érdemetleneket Isten, milyen szeretettel osztja nekünk napról-napra adományait, mindezekért legforróbb hálát ad a szentmisében. Teszi pedig ezt mi helyettünk, a mi nevünkben.

Mit tegyünk azért, ha olykor meg akarunk köszönni valamit a jó Istennek? Hallgassunk ezzel a szándékkal szentmisét. Valaki pl. felgyógyult veszélyes betegségéből, vagy pedig névnapja, születésnapja van, hallgasson hálából szentmisét. Mondja a szentmise kezdetén: „Uram, Istenem, ismét éreztetted velem jóságodat. Méltó hálát adni neked én, gyarló teremtményed, nem tudok. De íme, gyöngeségem pótlására fölajánlom neked Jézus szent testét és vérét a szentmisében. Egyesítem hálámat Jézusával, aki magát az oltáron most föláldozza. Vele és általa meg tudom fizetni, amivel Neked tartozom".

c) Imádó, hálaadó áldozat a szentmise, és még milyen? *Kérő* áldozat is. Ha valamit nagyon szeretnétek megnyerni Istentől, hogyan kérjétek? Szentmise idején, különösen ha szentáldozáshoz is járultok. A szentmisében Jézus könyörög érettünk, fölajánlja érettünk összes érdemeit. Vajjon meghallgatja-e őt mennyei Atyja? Bizonyára. A szentmise által mindent megkaphatunk Istentől, ami üdvünkre szolgál.

Egy Porfirius nevű püspök egyszer a császárhoz utazott a fővárosba, hogy fontos ügyben kérjen segítséget. Aggódott, hogy

nem utasítja-e majd el a császár. Sokat imádkozott és töprengett, mit tegyen. Egyszer csak hallja, hogy most viszik a császárnak kisfiát a templomba keresztelni. A püspök kapott az alkalmon, odasietett a menethez, fölemelte a kisdedről a bíborterítőt s kezeibe tette kérvényét. Mikor a menet visszatért s a császár megtalálta a kis gyermek keblén a folyamodványt, rögtön elrendelte, hogy azt teljesítsék, mert nem akarta fiának első kérését visszautasítani. Még sokkal inkább hajlandó a mennyei Atya megtenni azt, amit az ő szent Fia által kérünk a szentmisében.

Kérjetek Istentől ti is gyakran valamit a szentmise által. Hiszen annyi mindenfélére rászorulunk. Mit kérhetünk? Elsősorban azt, ami lelkünknek örök üdvét biztosítja, azután földi jókat is, egészséget stb. Magunknak, szüleinknek, másoknak. Ha nem teljesülne kéréstek, magatok lehettek az oka. Talán nem vagytok elég alázatosak. A kevély farizeus üres kézzel tért vissza a templomból. Talán nem hasznos, vagy veszélyes az, amit kértek, Isten nagyobbat, értékesebbet ad majd, mint amire ti gondoltok.

d) Végül még milyen áldozat a szentmise? *Engesztelő* áldozat. Mi volt Jézusnak első szava a keresztfán? „Atyám, bocsáss meg nekik." Így fohászkodik a szentmisében is és fölajánlja a keresztfán kiöntött szent vérét, hogy megengesztelje őt bűneinkért.

Hogyan szerez nekünk a szentmisehallgatás bűnbocsánatot? Ha halálos bűnben van valaki és szentmisét hallgat, Isten elengedi neki a bűnt? Rendszerint nem. Mert melyik szentséget rendelte Isten a bűnbocsátásra? A bűnbánat szentségét, vagyis a gyónást. De mi az erre való készületnél a legfontosabb? A bánat. Bánat nélkül nincs soha bűnbocsánat. Tudunk-e magunktól jó bánatot indítani? Nem, ahhoz Isten kegyelme szükséges. Ha a szentmisén buzgón jelen vagyunk, Isten Jézus érdemeiért kész megadni nekünk a töredelmes bánat kegyelmét. Hát ha valaki bocsánatos bűnnel lelkén hallgat szentmisét? Megtisztul a lelke. Megszabadul azonkívül sok ideigtartó büntetéstől is, melyet még a földön vagy a tisztítóhelyen el kellene szenvednie. (Megtörténhetnék az is, hogy valaki halálos bűnnel kezdi meg a szentmisehallgatást s mire a szentmisének vége van, nincs lelkén a halálos bűn, hanem a megszentelő malaszt. Hogyan lehetséges ez? Isten a szentmise alatt megadta neki a tökéletes bánat kegyelmét. De azért bűnét később meg kell gyónnia.)

A szentmisét, mint engesztelő áldozatot fölajánlhatjátok a tisztítótűzben szenvedő szegény lelkekért is. Mennyi vigasztalást szerez a szenvedő lelkeknek a szentmise! Bármily sok imádság, alamizsna vagy szigorú böjt, melyet valaki fölajánl értük, távolról sem ér annyit, mint *egy* szentmise. Mennyire vágyakoznak azért a szegény lelkek a szentmise után! Sajnos, némelyek csak azzal fejezik ki szeretetüket elhunytjaik iránt, hogy koszorút helyeznek sírjukra, pedig ezerszer jobban vágyakoznak a szegény lelkek a szentmiseáldozatnak nagy ereje után. Semmi sem enyhíti

annyira kínjaikat és szabadítja meg őket onnan hamarabb, mint a szentmise.

Gondoljatok erre többször a szentmise kezdetén. Mondjátok: „Istenem, a mai szentmisét különösen a szegény lelkekért ajánlom fel." Ha rokonaitok, jótevőitek nyugosznak a temetőben, ne mulasszátok el érettük gyakran szentmisét fölajánlani. Máskor mondhatjátok: „Ma fölajánlom a szentmisét engesztelésül önnön bűneimért."

Hányféle szándékkal lehet szentmisét hallgatni? A szentmise a legtökéletesebb imádó, hálaadó, kérő és engesztelő áldozat. Egy öreg falusi ember messze utat tett meg naponkint, hogy jelen lehessen a szentmisén. Egyszer valaki mondta neki, miért fárad annyira, kímélje magát, nem volna szükséges, hogy olyan hosszú utat tegyen naponkint. Ő pedig komolyan így felelt: „Ez a legnagyobb dolog, amit az ember véghez vihet, ha jelen van a szentmisén." Ez egy erős hitről tanúskodó mondás volt. És teljesen igaz. Járjatok gyakran a szentmisére. Ne csak vasár- és ünnepnap, amikor halálos bűn mellett kötelez, hanem hétköznap is, amennyire lehet. Használjátok ki azt a drága kincset, melyet Jézus a szentmisében nekünk hátrahagyott. Aki buzgón jelen van a szentmisén, az mindig különös tiszteletet tanúsít Isten iránt és levonja magára Isten áldását.

2. *(Kik kapják a kegyelmeket?)* Még valamit arról tanulunk, hogy kik részesülnek a szentmise kegyelmeiben? A szentmise kegyelmei az egész világon élő emberekre kiáradnak. A legtöbb kegyelemben részesül mégis *a)* az, akiért a szentmisét fölajánlja az áldozópap. A bemutató áldozópapnak t. i. hatalma van a szentmisét különös szándékra felajánlani, élőért vagy megholtért s akkor ez kapja a szentmise gyümölcseinek nagy részét. Szokása ezért a híveknek, hogy a papot megkérik, hogy mondjon szentmisét valami szándékra, pl. egy betegért, megholtért stb. Ilyenkor misepénzt szoktak felajánlani. Ez a misepénz nem talán a szentmise megfizetése (a szentmisét, mint végtelen értékű lelki dolgot, nem lehet pénzzel megfizetni), hanem hozzájárulás és alamizsna a pap eltartására. A szentírás mondja: „hogy akik az oltárnál szolgálnak, az oltárból éljenek." *b)* Bő kegyelmekben részesül aztán a misező pap, *c)* a jelenlevők áhítatuk mértéke szerint, *d)* végül az anyaszentegyház összes élő és elhalt tagjai. Maguk a jelenlevők is fölajánlhatják valamely szándékra a szentmisét, pl. szülőkért, betegekért stb. Isten bizonyosan tekintetbe veszi óhajtásukat.

Mennél több bennünk a figyelem, áhítat, tisztelet a szentmise idején, annál inkább lesz hasznunkra a szentmise. Mikor Jézus a kereszten haldoklott, egyforma kegyelmeket kaptak a jelenlevők? Semmikép se. Szűz Mária, szent János, Magdolna stb. csodálatos lelki világosságban és erőben részesültek, a nép mellét verve távozott, a jobb lator szentté lett, a farizeusok még gonoszabbak lettek, a bal lator elkárhozott. Ilyenformán van ma

is a szentmisénél. Aki áhítattal van jelen, egy szentmiséből nagyobb hasznot merít, mint más 20 szentmiséből. Aki hiúságból van jelen, hogy ruháját vagy magát fitogtassa, az farizeusi lélekkel üresen távozik. Aki nem fejt ki semmi buzgóságot és alig várja a mise végét, annak lelke szomjasan távozik az üde forrásvíz mellől. Aki bűnös gondolatok közt van jelen, az Isten büntetését viszi magával. Egy szent mondotta: „Vétkezni nem illik semmikor és sehol, de aki a szentmise idején, az oltár közelében vétkezik, az az Isten átkát hívja ki magára." Ezt véssük jól lelkünkbe!

(297. k.) *(Kik részesülnek a szentmise kegyelmeiben?)* A szentmise kegyelmeiben az anyaszentegyház tagjai részesülnek, az élők és holtak.

5.* *(A szentmise részei.)* Az anyaszentegyház, hogy a hívekben az áhítatot és hitet e szent cselekményben megerősítse, különféle imádságok és szent szertartások kíséretében mutatja be Istennek a szentmisét. **(Aláhúzott 298 k.) Melyek a szentmise főrészei?** A szentmise főrészei: 1. a fölajánlás, 2. az átváltozás, 3. az áldozás.

Ezeket a részeket már az első szentmisénél az utolsó vacsorán is megtaláljuk. Jézus is 1. fölajánlotta a kenyeret és bort a mennyei Atyának; 2. átváltoztatta azt szent testévé és vérévé; 3. áldozásra odanyujtotta tanítványainak.

Mit tesz a pap *fölajánláskor?* Bemutatja Istennek a kenyeret és bort. Ha még előbb nem tettük, akkor most ajánljuk fel mi is Istennek a szentmisét bizonyos szándékra.

Mi történik *átváltozáskor?* Hogyan imádhatjuk ekkor az Úr Jézust? „Én Uram, és én Istenem". (Többször is mondhatjuk.) Vagy: „Édes Jézus, neked élek" stb.

Mit tesz a pap *áldozáskor?* Ha ilyenkor fölkeltjük a hitet Jézus jelenlétében, a bánatot bűneink fölött, és óhajtjuk magunkhoz venni Jézus szent testét — *lelki áldozást* végzünk. (Megfelelő ima a katekizmus elején.)

A főrészek előtt előkészítő részek vannak. Ezek közt legfontosabb az *evangélium.* Mit teszünk, mikor a pap az evangéliumot olvassa? A hármas keresztvetés jelzi, hogy Jézus tanítását készek vagyunk hinni — megvallani — megtartani. Áldozás után befejező részletek vannak. Ezek között van (halotti miséket kivéve) az *áldás* is. Hogyan fogadjuk ezt? Vigyetek mindig imádságos könyveket magatokkal a szentmisére s kísérjétek annak segítségével a miséző papot.

32. A SZENTMISE SZERTARTÁSAI.

Abból, amit eddig a szentmiséről hallottatok, megértettétek, hogy Isten előtt igen kedves dolgot cselekesztek, ha jelen vagytok a szentmisén, s hogy ilyenkor sok kegyelemben részesültök.

* Amely iskolai évben alkalmunk van átvenni a következő részletes tanítást a szertartásokról, ez a pont elmarad.

Egyik angol királynő, Erzsébet, szigorúan eltiltotta alattvalóinak, hogy a szentmisén megjelenni merészkedjenek. Mikor egy angol nemes ezzel nem törődve, jelen volt a legszentebb áldozaton, a protestáns bíró elé idézték, aki 500 arany pénzbírságra ítélte, ami a pénznek akkori értéke szerint roppant nagy összeg volt. Az angol nemes tehát ugyancsak megadta az árát, hogy a szentmisén megjelent. De azért éppen nem volt levert. Sőt a bírságot csupa újveretű portugál aranyban olvasta le a protestáns bíró kezébe. A bíró megkérdezte, miért fizeti a bírságot ilyen szép aranyakban? A katolikus erre azt felelte: „Bűnnek tartanám, ha silányabb pénzt adnék azért a nagy kegyelemért, hogy a szentmisén jelen lehettem". Aztán rámutatott az aranypénzen levő keresztekre (az akkori portugál pénzeken a kereszt jele domborodott) s így szólt: „Fontolja meg, hogy ugyanaz, aki e keresztén áldozta fel magát, cselekszi ma ugyanezt a szentmisében. Nem ér-e egy szentmise végtelenül többet, mint minden aranypénz?" A bíró elnémult. Legyetek példaképül ezt a nemest, legyetek jelen gyakran a szentmisén s mindig példás áhítattal és figyelemmel.

Hogy nagyobb lelki haszonnal legyetek jelen a szent áldozaton, ma végig gondoljuk mindazt, ami a szentmise idején az oltárnál végbemegy.

1. *(A ruhák.)* Bizonyára észrevettétek, hogy az áldozópap, mikor az oltárhoz megy, hogy ott bemutassa a szentmisét, nem a megszokott ruhákat viseli csupán, hanem más, díszes, szent ruhákat vesz magára? Miért teszi ezt? Tiszteletből a szent cselekmény iránt. Már az ószövetségben is a papok, ha az istentiszteletet végezték, külön szent ruhákat öltöttek fel. Mikor a pap a sekrestyében az előírt ruhákat magára veszi, minden darabnál megfelelő imádságokat végez, melyekkel kéri Istent, hogy e nagy, fölséges áldozat bemutatása alatt távol tudja tartani magától a földi, szórakoztató gondolatokat. Az egyes ruhadarabok a következők: *vállkendő,* (bemutatjuk a Swoboda-féle képeken), mely arra inti, hogy a szentmise alatt érzékeit fékezze; *alba* vagy miseing, mely a lelki tisztaságra figyelmeztet; ezt felköti az *övvel,* mely az önmegtagadást jelképezi; balkarjára ölti a *karkötőt,* mely régebben gyolcskendő volt az izzadtság letörlésére, nyakába veszi a *stólát,* mely a papi hatalom jelképe; végül legfölül veszi a *miseruhát,* mely arra inti, hogy szívesen viselje Jézus igáját, vagyis tartsa meg parancsolatait.

Egyforma színű-e mindennap a miseruha? Milyen színeket láttatok már? Ötféle színű van: fehér, piros, zöld, viola és fekete. A színek az ünnepek szerint változnak. A fehér az öröm és árártatlanság színe, azért az Úr ünnepein (pl. karácsony—húsvét), Szűz Mária s olyan szentek ünnepén használatos, akik nem voltak vértanúk. Mikor használják a piros színt? Piros a vér és szeretet színe, azért vértanúk ünnepén és pünkösdkor használatos. Zöld a remény színe, ezt akkor használják, mikor nincs bőjti idő vagy valamely szentnek ünnepe. S a viola vagy lila színt? Bőjtben. A feketét? Gyászmiséken és nagypénteken.

2. *(Előkészítő részek.)* Ha a pap a sekrestyéből az oltárhoz megy, térdet hajt az Oltáriszentség előtt, leteszi a kelyhet az oltárra s felüti a misekönyvet. De nem kezdi mindjárt abból a szentmisét mondani, hanem előbb az oltár lépcsője elé áll s ott

meghajtva magát, imádkozik. Miért teszi ezt? Bevallja Isten előtt, hogy ő szegény bűnös ember s teljesen méltatlan arra, hogy bemutassa neki a nagy áldozatot. Azért elmondja a közgyónást és bánatot indít. Ugyanezt teszi a hívek nevében a papot kísérő ministráns fiú is. Mit imádkozzanak ilyenkor a jelenlevő hívek? Gondoljanak bűneikre s indítsák föl az imádságos könyv szavaival, vagy a gyónási imádsággal a bánatot. Semmi se tesz bennünket kedvesebbé Isten előtt, mint ha elismerjük, hogy szegény bűnösök vagyunk, de fájlaljuk, hogy vétkeztünk. Gondoljatok csak a kevély farizeusra s az alázatos vámosra!

A pap ezután imádkozva fölmegy az oltárhoz, megcsókolja a középen, mert ott egy márványlapban szent ereklyék vannak elrejtve. A misekönyvből elolvassa a bevezető sorokat s az oltár közepére megy, Istenhez irgalomért fohászkodva. Háromszor mondja (a ministránssal fölváltva): Kyrie eleison, Uram irgalmazz, és Christe eleison, Krisztus kegyelmezz, és ismét: Kyrie eleison. Mindegyik isteni Személyhez háromszor. Ó, mint fohászkodtak az ószövetségi igazak: Uram, könyörülj rajtunk! Krisztus jöjj el, irgalmazz nekünk! Ti is mondjátok ilyenkor bűnbánó szívvel: Uram, irgalmazz nekem, szegény bűnösnek: Ó Jézusom, irgalom! Amint a jobb latornak megbocsátott Jézus a kereszten, úgy bocsát meg az oltárnál is minden bűnbánó léleknek.

Isten irgalmazott a bűnös embereknek és elküldte a földre Jézust, hogy megváltsa a világot. Mit énekeltek az angyalok Jézus születésekor? E szavakkal mond a pap is egy dicsőítő-hálaadó imádságot Istenhez. Így kezdi: „Gloria in excelsis Deo." Jézus nemcsak Betlehemben született, de leszáll oltárainkra is, hogy magát mint áldozati bárány, Istennek újra értünk felajánlja. Mit is érne a mi gyenge imádságunk őnélküle? Nélküle tehetetlen koldusok lennénk! Mondjátok ti is szívből e résznél: Dicsőség a magasságban Istennek és béke a jóakaratú embereknek.

A pap most kifordul a nép felé és Isten áldását hívja le rájuk, hogy buzgó lélekkel tudják kéréseiket Isten elé terjeszteni. „Dominus vobiscum" — mondja, az Úr (kegyelme, áldása) legyen veletek. Mit felel a ministráns? „Et cum spiritu tuo", a te lelkeddel is. A pap odalép a misekönyvhöz és kiterjesztett karokkal imádkozik Istenhez, adja meg a jelenlevőknek mindazt, ami testi és lelki életükre szükséges és hasznos. Mivel Jézus, mielőtt feláldozta magát a keresztfán, előbb tanított, a pap is a tulajdonképeni áldozati cselekmény előtt tanító részeket olvas el a szentírásból. Elolvassa a szentleckét, vagyis az apostolok leveleiből vagy próféták könyveiből egy részletet, mikor pedig ennek végeztével átvitték a könyvet az oltár másik oldalára, ott elolvassa a szent evangéliumot. Mit foglal magában a szent evangélium? Jézus életét, tanítását, csodáit. Mit tesznek a hívek evangélium kezdetén? A tisztelet jeléül felállanak és kereszttel jelölik meg homlokukat, ajkukat és mellüket. Mit jelent a hármas keresztjel? Hogy készek vagyunk Jézus tanítását elménkkel hinni,

szánkkal megvallani és szívünkből megtartani, vagyis szerinte élni. Vasár- és ünnepnapon, néha hétköznap is a pap ezután fölindítja magában a hitet és elimádkozza a hitvallást: „Credo in unum Deum", „Hiszek egy Istenben". Jézus tanítását mindnyájunknak hinnünk kell. Amit ő mondott, az az igazság. Jézus nem csalhat meg minket soha, mert végtelenül szent és mindentudó. Indítsuk fel mi is magunkban a hitet. Hogyan indíthatjuk fel? (241. k.) És mondjuk el szívből, lassan, figyelemmel a Hiszekegyet.

Ki tudná most felsorolni, hogyan következnek egymásután az előkészítő részek? Lépcsőima, bekezdés, Kyrie, Gloria, imádság a megelőző üdvözléssel, szentlecke, evangélium, krédó.

3. *(Fölajánlás.)* Az előkészítő részek után következik maga az áldozat. Ez három főrészből áll: fölajánlás, átváltozás és áldozás. Ezek a szentmise főrészei, melyekre különösen figyelnünk kell. **(Aláhúzott 298. k.) Melyek a szentmise főrészei?** A szentmise főrészei: 1. a fölajánlás, 2. az átváltozás. 3. az áldozás.

Mi történik fölajánlásnál? A pap lefödi a kelyhet, veszi az aranyos tányérkát és fölemeli a keresztre tekintve. A tányérkán van egy ostya, vagyis búzalisztből készült, vékony kovásztalan kenyér. Ezt imádság közben a pap fölajánlja Istennek. Aztán veszi a kelyhet, bort önt bele s kevéske vizet és fölajánlja Istennek. Mit mutat be tehát a pap Istennek fölajánláskor? Kenyeret és bort. Jézus kenyeret és bort választott áldozatul, mert Istennek, mint Malakiás prófétánál kijelentette, nincs többé kedve a véres áldozatokban. Kenyér jelenti az életet, ha minden kenyér elfogyna, nem élhetnénk. Bor jelenti vérünket: *Életünket és vérünket kell Istennek áldozatul hoznunk.* Ezt jelenti a kenyér és bor felajánlása.

Fölajánlhatjátok ti is ilyenkor az áldozópappal a szentmisét? Mindenesetre. Mondjátok szívből: „Ó Istenem, az áldozópappal együtt fölajánlom neked" . . . stb. l. kat. 16. o. Hozzá is tehettek valamit az aranytányáron levő ostyához. Talán egy szerény virágszálat lelketek kertjéből. Hogyan? Pl. Megígéritek, hogy ma szívesen akartok engedelmeskedni — ma legyőzitek a haragot — nem panaszkodtok stb. Ebből látja a jó Isten, hogy szeretitek őt.

Miért önt *néhány csöpp vizet* a borhoz a pap? Jézus is így tett az utolsó vacsorán. A bor továbbá Krisztust is jelenti, a víz pedig, mint kevés értékű dolog, az embereket, azért áldja meg a pap a vizet, mielőtt a kehelybe öntené, a bort azonban nem áldja meg. A szentmiseáldozatban s a szentáldozásban mi, szegény emberek Krisztussal egyesülünk és Krisztus szent, tiszta érzületébe akarunk elmerülni.

A fölajánlás után *kézmosás* következik. Jézus az utolsó vacsorán megmosta tanítványainak lábát, hogy a bűn porától megtisztítsa lelküket. A kézmosás is azt jelenti, hogy annak lélekben tisztának kell lennie, aki a szentmisét bemutatja és áldozni akar.

Ezután buzgó imádsággal kéri Istent a pap, fogadja kegyesen el a megáldott adományokat és változtassa át azokat Jézus szent testévé és vérévé. Ugyanilyen imádságra szólítja fel a híveket is e szavakkal: *Orate fratres,* imádkozzatok testvérek.

A pap tudja, hogy Jézus nemsokára az oltárra jön, hogy magát érettünk feláldozza. Ezért ünnepiesen hálát mond Istennek s meghajolva fejezi ki tiszteletét: „*Sanctus*" . . . „Szent, szent szent a seregek Ura, Istene!" „Áldott, ki az Úr nevében jő" . . . Fölajánláskor egyszer, sanctuskor háromszor csengetnek. Sanctustól fogva a szentáldozás befejezéséig *térdelve* illik imádkozni, mert az a szentmise legszentebb része.

Tehát milyen imádságok és szent szokások vannak a fölajánlásnál? Először mit mutat be Istennek a pap? Ostyát. Mi az ostya? (Bemutathatjuk a Szvoboda-képekből a fölajánlást.) A kehelyben mit ajánl föl? Miért önt kevés vizet a borhoz? Mit jelent a kézmosás? Hogyan inti kézmosás után imádságra a híveket? Hogyan fejezi ki háláját Istennek, hogy Jézus nemsokára az oltárra száll? Mit tegyünk sanctuskor?

4. *(Az átváltozás.)* Mielőtt Jézus az Olajfák-hegyére ment, hogy megkezdje szenvedését, buzgón *imádkozott* tanítványaiért, kik benne hinni fognak. A pap is Sanctus után Isten kegyelmébe ajánlja az anyaszentegyház elöljáróit és az élő híveket, különösen akikért a szentmisét fölajánlja és akik jelen vannak. Ez az *élőkről való megemlékezés.* Ezeket az imádságokat a pap egész halkan mondja. Imádkozzatok ekkor ti is szívből szüleitekért, lelkiatyátokért és tanítótokért, rokonaitokért s azokért, kik bajban és kísértésekben élnek.

Most jön a szentmisének a lelke, a legfontosabb. Melyik rész ez? Az átváltozás. A ministráns csenget, a templomban csend lesz, orgona és ének elnémul. A pap meghajol az oltárnál és mély tisztelettel ismétli Jézus szavait az ostya fölött: „Ez az én testem." Azután térdre hull és felmutatja. Mi az, amit felmutat? Jézus szent teste. Ugyanaz a szent test, mely érettünk a keresztfán függött. Azért imádva tekintünk rá s ismételjük szent Tamás apostol szavait: „Én Uram és én Istenem". Vagy, mint a katekizmusban van (16. o.): „Leborulva imádlak Jézusom valóságos szent teste" . . . Mindjárt ezután mit vesz kezébe a pap? A kelyhet. Milyen szavakat mond fölötte? Mivé változik ekkor a bor? A pap ezért felmutatja a kelyhet is a szent vérrel. A hívek imádva hajolnak meg: „Ó isteni Üdvözítőm, imádom drága szent véredet" . . . (Kat. I. 16.) Ez az *Úrfelmutatás.* Most Jézus Szíve dobog az oltáron és kimondhatatlan sóhajokkal imádkozik értünk, szegény bűnösökért.

Hány óráig függött Jézus a keresztfán? Aztán meghalt. Hova szállott Jézus halála után az ő lelke? A pokoltornácra. Amint nagypénteken, úgy óhajt ma is Jézus megkönnyebbülést szerezni az elhunytak lelkeinek. Azért Úrfelmutatás után a pap *megemlékezik a megholtakról.* Ajánljátok fel ti is az Isten Bárányának

szent vérét elhúnyt szeretteitekért, hogy a tisztítóhely gyötrelmei között nekik vigaszt és enyhülést szerezzenek. (A Szvoboda-képekből bemutatható az átváltozás s ennek nyomán röviden ismételünk.)

5. *(Áldozás.)* Melyik főrész következik átváltozás után? Már az ószövetségi áldozathoz is gyakran az áldozati lakoma csatlakozott. A szentmise-áldozat alkalmával Jézus *lelki* vendégségben részesít. Mit nyújt az áldozópapnak s a híveknek lelkük táplálására? Önnön szent testét. Étkezés előtt a jó keresztény imádkozik: A pap is áhítattal mondja, hogy a szentáldozásra előkészüljön. „Miatyánk . . . Pater noster . . ." s elmondja az Úr imádságát. Aztán, amint Krisztus Urunk megtörte a kenyeret az utolsó vacsorán, a pap is megtöri a szent ostyát és egy részecskét a kehelybe ejt. Most az ostya fölé hajol s mellét verve mondja háromszor: Agnus Dei, vagyis: Isten báránya, ki elveszed a világ bűneit, irgalmazz nekünk. Ezt a fohászt ti is ismételhetitek. Még néhány bensőséges imádság után a kafarnaumi százados szavait ismétli a pap és megáldozik. Melyek a kafarnaumi százados szavai? „Uram, nem vagyok méltó". Domine non sum dignus. Ti is mondjátok szent vágyakozással Jézus után e szavakat. Így lelki áldozást végeztek.

Ha a pap Jézus szent vérét is magához vette, fölkelhettek a térdelésből. Amíg azonban Jézus vére előttünk van az oltáron, térdelni illik.

A pap szentáldozás után *hálaadó imádságokat* mond a misekönyvből, aztán kihirdeti a híveknek a szentmise végét e szavakkal: Ite, missa est, — menjetek, elbocsátás van. Útravalóul *áldást* is oszt nekik és elolvassa az *utolsó evangéliumot,* amelyben rendesen arról van szó, hogy a Fiú-Isten érettünk emberré lett. (Szvoboda-kép nyomán átvesszük e pontot.)

Mise után mit imádkozik a nép nyelvén a pap? Három Üdvözletet, az „Üdvözlégy mennyország királynéját", egy imádságot az anyaszentegyházért és egyet szent Mihály főangyalhoz.

Alkalmazás. Legyetek *tisztelettel* jelen, a legszentebb áldozaton. Egy időben a keresztény népek keresztes hadat indítottak a török ellen, hogy kiragadják kezéből a szentföldet. Ilyen keresztes hadat vezetett szent Lajos, francia király is. A dolog úgy fordult, hogy a király a török szultán fogságába esett. A fogoly királyt hívei mindenáron ki akarták szabadítani, nagy váltságdíjat ígértek érte a szultánnak, végül a szultán elfogadta a váltságdíjat, de zálogul, míg azt megfizetik, egy szent ostyát kívánt. Hogy jutott a szultán erre a gondolatra? Megfigyelte, milyen határtalan tisztelettel borulnak térdre a keresztények a szentmise alatt. Észrevette különösen, hogy a király sápadt, szenvedő arcáról csak úgy sugárzott az áhítat. Ilyen mélységes tiszteletet, szent komolyságot, még soha nem látott a pogány fejedelem. Szerezzetek ti is örömet Istennek s legyetek épülésére az embereknek azzal, hogy mély tisztelettel vagytok jelen mindig a szent áldozaton. Különösen a főrészekre figyeljetek. Megfelelő imádságokat mondhattok

imádságos könyvetekből is. Keressétek föl benne a miseimádságokat s mindig azt a részt imádkozzátok belőle, amely részt a miséző pap az oltárnál éppen végez. Azért gyakran kell az oltárra néznetek, hogy lássátok, milyen résznél van a pap. Szabad-e szentmise alatt más imádságokat is végezni, nemcsak miseimát? Bizonyára. Pl. a szentolvasót, litániát. Néha énekelve is hallgatják a hívek a szentmisét. De a főrészeknél ilyenkor is mondjunk néhány megfelelő fohászt és egyesüljünk lélekben Jézussal, ki magát érettünk feláldozza.

6. *(A latin nyelv.)* Milyen nyelven mondja a pap a szentmisét? Miért latinul? Mikor a kereszténység elterjedt, a mai országok mind egy nagy birodalomnak, a római birodalomnak voltak részei. A római birodalomban a nép latinul beszélt, azért a szentmisét is latinul mondották. Később az egyes országokban új nyelvek jöttek használatba, pl. Olaszországban az olasz, Franciaországban a francia, nálunk a magyar stb. De a szentmisénél az egyház nem akart újítást behozni, megmaradt a régi nyelvnél. Miért? Mert a latin nyelv többé nem változik, míg más nyelvek folyton változnak. Ha egy 100 év előtt nyomatott magyar könyvet kezetekbe vennétek, sok szót nem értenétek benne, vagy nevetségesnek találnátok. Ha más nyelven mondanák a szentmisét, akkor minden 50—100 évben át kellene újra dolgozni a misekönyvet. Egyesek a népből akkor azt hihetnék, hogy most új vallást hoznak be. De ha ez nem is történnék, az egyház szívesebben imádkozik a régi keresztények s az apostoli idők nyelvével, mint újonnan szerkesztett imádságokkal. Azzal továbbá, hogy az egész világon latinul mondják a szentmisét, észrevehető lesz, hogy a keresztények mind *egy* családba tartoznak, egy nagy közösséget alkotnak. Így az egyház egységesebb és könnyebb megőrizni a hit tisztaságát.

33. A BŰNBÁNAT SZENTSÉGÉRŐL.

Mikor kaptuk meg először a megszentelő malasztot? Mikor megkereszteltek, fehér ruhát kaptunk, mint a lélek ártatlanságának jelképét s azt az intést, hogy feddhetetlenül őrizzük meg a keresztség kegyelmét, amíg megjelenünk Krisztus ítélőszéke előtt. Sajnos, ezt az intést nem mindenki fogadja meg. Egyesek beszennyezik, mások egészen el is vesztik lelkükből Isten kegyelmét. Meddig marad a megszentelő malaszt az ember lelkében? Vajjon menthetetlenül el kell kárhoznia annak, aki a keresztség után súlyosan vétkezett? Nem. Jézus végtelen irgalomból ezek számára is rendelt egy szentséget, melyben visszanyerhetik Isten kegyelmét. Melyik ez a szentség?

Ma a bűnbánat szentségéről kezdünk tanulni. Jól figyeljetek, mert hogy üdvözül-e valaki, vagy elvész, nagyrészt azon fordul meg, hogyan használja a bűnbánat szentségét.

1. *(Fogalom.)* Jézus egyszer Kafarnaum városában egy

házban tanított. Ekkor egy ágyban fekvő inaszakadtat, vagyis súlyos köszvénytől gyötört embert hoztak Jézus elé. Jézus rátekintett a betegre s így szólt: „Bízzál fiam, megbocsáttatnak bűneid." — Ez az ágyban fekvő inaszakadt kétféle betegségben szenvedett. Beteg volt a teste, de még betegebb a lelke. Mi tette beteggé a lelkét? Bűnei. Jézus, aki a szívekbe lát, tudta ezt. De tudta azt is, hogy a testi bajok nagyon megtörték a beteget, fölismerte ezekben Isten büntetését, magába szállott s nagyon megbánta előbbi rossz életét. Mit mondott ezért neki Jézus? Ebben a percben lelke egészséges lett. Nemsokára testi egészségét is visszanyerte. Emlékeztek-e még másra is, akinek Jézus megbocsátotta bűneit? (Magdolna, a jobb lator.) Amit az Úr Jézus tett az inaszakadttal, Magdolnával vagy másokkal, egészen az történik, amikor valaki fölveszi a bűnbánat szentségét. Itt is feléje hangzik a biztató szó: Megbocsáttatnak bűneid. Miféle bűnök? Amiket a keresztség után elkövetett. A keresztség előtt elkövetett bűnök hol lesznek megbocsátva? Mikor Jézus a földön járt, ő maga bocsátotta meg a bűnöket. Most ki bocsátja meg a bűnbánat szentségében a bűnöket? A pap, a lelkiatya. Természetesen nem magától, a maga nevében, hanem Isten helyett, Isten nevében. Ha a pap a bűnbánat szentségében azt mondja: Én neked megbocsátom bűneidet az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében, a bűnök épp úgy eltűnnek a lélekről, mintha az Úr Jézus mondaná e szavakat. Az Úr Jézus t. i. külön fölhatalmazta a papokat, hogy ő helyette s az ő nevében bocsássák meg a bűnöket. Azért mondjuk: A bűnbánat szentsége az a szentség, amelyben a pap Isten helyett megbocsátja a keresztség után elkövetett bűnöket. **(Aláhúzott 299. k.) Mi a bűnbánat szentsége?**

2. *(Mikor rendelte?)* Nevezetes nap volt az, amikor Jézus a bűnbánat szentségét rendelte. Melyik napon támadt föl Jézus? Húsvétvasárnap este együtt voltak az apostolok egy teremben, de a zsidóktól való félelemből zárva tartották az ajtókat. Egyszerre megjelent közöttük Jézus és így köszöntötte őket: „Békesség nektek. Én vagyok, ne féljetek!" Azután ismét így szólt: „Amint engem küldött az Atya, én is küldelek titeket." Miután ezeket mondta, rájuk lehelt és folytatta: „Vegyétek a Szentlelket. Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsáttatnak nekik; és akiknek megtartjátok, meg vannak tartva." — Mennyire ámultak az apostolok, mikor e szavakat hallották! Eddig többször tanúi voltak annak, hogy az Úr Jézus megbocsátotta a bűnöket. Ezután tehát nekik is van erre hatalmuk! Akiknek megbocsátják a bűnüket, azoknak Isten is megbocsátja. Ha pedig nem bocsátják meg, vagyis megtartják a bűnüket, akkor azok Isten előtt sincsenek megbocsátva. Ebből a hozzáadásból „akiknek megtartjátok" ... észrevették az apostolok, hogy nekik nem akárkinek szabad a bűnöket megbocsátani, hanem csak akik méltók arra. Meg is

ígérték Jézusnak, hogy mindig szentül élnek majd ezzel a nagy hatalommal.

Krisztus Urunk (tehát) a bűnbánat szentségét föltámadása után rendelte, amikor az apostolokra lehelt és így szólt: „Vegyétek a Szentlelket. Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsáttatnak nekik; és akiknek megtartjátok, meg vannak tartva. **(Aláhúzott 300. k.) Mikor rendelte Krisztus Urunk a bűnbánat szentségét?**

Kiknek adott hatalmat Krisztus Urunk a bűnök megbocsátására? Mehettek-e ti is az apostolokhoz, hogy bűnbocsánatot kapjatok tőlük? (Nem, mert rég meghaltak.) Meghalt-e velük együtt a bűnbocsátó hatalom is? Mint ahogy a többi hatalom, melyet Jézus apostolainak adott (pl. keresztelésre, a szentmise bemutatására stb.), átment az apostolok utódaira, úgy a bűnbocsátó hatalom is. Így akarta ezt jóságában és bölcseségében az Úr Jézus. Azt akarta, hogy mindig legyenek egyházában fölszentelt egyének, akik megbocsátják a keresztség után elkövetett bűnöket. Kik azok az utódai az apostoloknak, akikre átszállott a bűnbocsátó hatalom? A püspökök és áldozópapok. Hol gyakorolják ezek ezt a hatalmukat? A bűnbánat szentségében. Mikor a bűnöst feloldozzák, akkor megbocsátják neki bűneit. Néha azonban megtagadják egyeseknek a feloldozást. Pl. valaki nem akar kibékülni haragosával, vagy nem akarja visszaadni az idegen jószágot, kaphat az ilyen feloldozást? Az ilyennek megtartják bűneit. Az is előfordul, hogy egyeseknél elhalasztani kénytelen a pap a feloldozást, pl. valaki folyton ugyanazon halálos bűnökbe esik vissza, az ilyennél elhalasztja a feloldozást, amíg a javulásnak némi jelét nem látja. Vagy némely igen nagy bűn alól (pl. gyilkosság, gyujtogatás, hamis esküi) előbb fölhatalmazást kell kérnie, hogy föloldozást adhasson, mert efféle bűnök megbocsátását a pápa és püspökök fönntartják maguknak, hogy jobban elriasszák ezektől az embereket. De a halálos veszedelemben és sokszor máskor is bármely áldozópap adhat rögtön feloldozást ilyen fenntartott esetekben.

3. *(A szentség hatása s a fölvétel módja.)* Hogy milyen irgalmas az Isten a megtérő bűnőssel szemben, arra vonatkozólag az Úr Jézus egy szép történetet beszélt el.

Egy embernek — úgymond — volt két fia. A fiatalabb mondá neki: Atyám, add ki örökségemet. És az atya kiadta az örökséget. A fiú pedig összeszedte mindenét és elment messze, más országba. Itt azután bűnös élet mellett eltékozolta örökségét, úgy, hogy semmije se maradt neki. Nemsokára már az éhség gyötörte őt. Elment tehát s beállott egy urasághoz cselédnek. Itt pedig a sertések őrzését bízták reá. Nagy volt az ő nyomora. Úgy, hogy még a moslékot is megkívánta, amit a sertések faltak vala.

És íme, ekkor magába szállott. Elgondolta sorsát, mondván: Ó, hány béres bővelkedik az én atyám házában, míg én itt majdnem éhen halok! De fölkelek és atyámhoz megyek és mon-

dom neki: Atyám, vétkeztem az ég ellen és teellened. Nem vagyok már méltó arra, hogy fiadnak neveztessem. Fogadj be csak béreseid közé engem.

És fölkelvén, atyjához ment. Jó atyja meglátta őt már messziről és irgalmasan hozzá futott, megölelte és megcsókolta őt. És az ifjú így szólott: Atyám, vétkeztem az ég ellen és teellened, nem vagyok már méltó arra, hogy fiadnak neveztessem. De az atya így szólt szolgáihoz: Hamar hozzátok elő a legszebb ruhát és öltöztessétek fel őt! Gyűrű jöjjön kezeire és saru lábaira. És készítsetek örömlakomát. Mert ez a fiam meghalt és feltámadt, elveszett és megtaláltatott.

Melyik az az Atya, akiről ebben a történetben szó van? (Isten.) Kicsoda az ifjabb fiú, aki elhagyja az atyai hajlékot? (A bűnös.) Vajjon miért távozott az ifjú hazulról? (Elégedetlen volt, nem akart többé szót fogadni, fölébredtek benne a rossz vágyak.) Ezen az úton távozik a bűnös is Istentől. A fiú eltékozolta örökségét. Mit tékozol el a bűnös? (A megszentelő kegyelmet, érdemeit.) A fiú szerencsétlen lett. Nyugodt lehet-e az, aki tudja, hogy lelkén halálos bűnök vannak? Soha. Amely pillanatban meglepi a halál, örök tűz vár reá. Mi a teendője azért a bűnösnek? Mennél hamarabb térjen vissza az atyai hajlékba. Térjen meg. Vegye föl a bűnbánat szentségét. Ó, milyen irgalommal fogadja itt Isten újra vissza őt kegyelmébe. Tett-e szemrehányást a tékozló fiúnak atyja, mert oly hálátlan volt? Mindent megbocsátott neki. Így a bűnbánat szentségében is Isten elengedi bűneinket. Nincs olyan nagy bűn, nincs valakinek lelkén olyan sok bűn, amínek elengedését meg ne kaphatná az ember, ha jól veszi föl a bűnbánat szentségét. Ez tehát az első jótétemény. A bűnbánat szentsége 1. megtisztít minket a bűnöktől. A bűn büntetést érdemel. Aki a keresztség után vétkezett, nagyobb büntetést érdemel, mint egy meg nem keresztelt. Miért? (Hálátlanabb. Több kegyelmet kapott már.) Isten mégis elengedi az örök büntetést a bűnbánat szentségében mindig. Van-e az örök büntetésen kívül még másmilyen is? Az ideigtartó büntetés. Ezt a bűnösnek vagy a földön kell kiállania, vagy a tisztítóhelyen. Isten még ezeknek is legalább egy részét elengedi. Úgy, hogyha valaki egy jó szentgyónás után meghal, az egészen biztosan nem jut a pokolba. Hová jut? Lehet, hogy egyenesen a mennyországba, ha igen nagy bánattal gyónt, de legalább is a tisztítóhelyre. A bűnbánat szentsége tehát 2. megszabadít az örök büntetéstől és az ideigtartó büntetéseknek legalább egy részétől. *Mely kegyelmekben részesít a bűnbánat szentsége?* 1, 2.

Még több jóban is részesül a bűnös. Mit mondott az atya a szolgáknak, mikor meglátta a hazatérő fiút? (Hozzátok elő a legszebb ruhákat.) A bűnbánat szentsége mit ad vissza a bűnösnek? A megszentelő malasztot, a lélek eme menyegzős ruháját. S ha valakinek lelkén megvan a megszentelő malaszt, mert nem követett el halálos bűnt? Akkor nagyobbodik bennünk, lelkünk

még szentebb lesz, Isten még jobban szeret s a mennyországban nagyobb jutalom vár reánk. Mit is mondott még tovább a tékozló fiú atyja? „Gyűrű jöjjön kezeire és saru lábaira." Gyűrűt nem a napszámosok és szolgák, hanem a családhoz tartozó gyermekek viselnek. Mivé lesz a megtérő bűnös ismét a megszentelő malaszt által? Isten gyermeke. A saru is jelent valamit. Saruban ha lábunk fődve van, könnyebben járunk a kavicsos úton, mint a nélkül. Isten segít a megtérőnek, hogy ezután már az Isten felé vezető úton tudjon járni. Hogy hívjuk azt, amivel Isten segít lelkünkben, hogy jót tegyünk? Segítő malasztnak. A bűnbánat szentsége (tehát) 3. visszaadja a megszentető malasztot vagy nagyobbítja azt bennünk; 4. ad még segítő malasztot is, hogy jámborul élhessünk. (301. k.) *Mely kegyelmekben részesít minket a bűnbánat szentsége?* A bűnbánat szentsége . . . 1, 2, 3, 4.

Isten jó hozzánk bűnösökhöz. Valami keveset azonban tőlünk is kíván, hogy jóságát velünk éreztethesse. A bűnbánat szentségét méltóan kell fölvennünk. Hogyan tehetjük ezt, arra is megtanít a tékozló fiú története. Mivel kezdődött az ő megtérése? „Magába szállott s elgondolta sorsát." Elgondolkozott azon, ami mögötte volt, hogyan lett ilyen nyomorult. „Csak magamat kell okolnom, — így szólt — hálátlanul viselkedtem atyámmal szemben, vagyonát könnyelműen elprédáltam, rút bűnökbe estem, nem hallgattam lelkiismeretem szavára." Így kell nekünk is, mikor a bűnbánat szentségéhez járulunk, először magunkba szállni, visszagondolni elkövetett bűneinkre. Hogy hívjuk azt, mikor így gondolkozunk azon, hogy milyen bűnöket követtünk el? Megvizsgáljuk lelkiismeretünket. Ez tehát az első. Hogy a bűnbánat szentségét méltóan vegyük fel: 1. meg kell vizsgálnunk lelkiismeretünket. Mit érzett lelkében a tékozló fiú, mikor a nyomorban visszagongolt az atyai házra? Szomorúságot, bánatot. „Bárcsak sose távoztam volna onnan." Ez a második, amit Isten tőlünk kíván, mikor a bűnbánat szentségéhez járulunk, 2. meg kell bánnunk bűneinket. „Fölkelek és atyámhoz megyek" — így szólt tovább a tékozló fiú. „Ha visszafogad, soha többé tőle el nem távozom. Ezt fogadom." Ez a harmadik jele annak, hogy valaki csakugyan meg akar térni; 3. erősen meg kell fogadnunk, hogy többé nem vétkezünk. Hogyan szólott a tékozló fiú atyjához, mikor ez meglátta őt messziről és hozzá futott? „Atyám, — így szólt s letérdelt — vétkeztem az ég ellen és teellened." Megvallotta bűnét, gyónt. Nekünk is: 4. meg kell gyónnunk. Végül a tékozló fiú azt is érezte bánatában, hogy nem méltó már a régi helyet elfoglalni az atyai házban, az is kegyelem az ő számára, ha ott ezután mint béres szolgálhat. Kész volt tehát könnyelműségéért vezekelni, bűnhődni, eleget tenni. Így mi is, ha igazán fájlaljuk, hogy megbántottuk Istent, törekszünk neki legalább némi elégtételt fölajánlani. Ezért ad föl a bűnbánat szentségében a lelkiatya elégtételt. Nekünk pedig: 5. föl kell tennünk magunkban, hogy a föladott elégtételt elvégezzük.

(Aláhúzott 302. k.) **Mit kell** (tehát) **tennünk, hogy a bűnbánat szentségét méltóan vegyük fel?** 1, 2, 3, 4, 5. Más szóval abban, amit a bűnbánat szentségének fölvételénél cselekszünk, a sorrend röviden ez: 1. a lelkiismeret megvizsgálása, 2. a bánat, 3. az erősfogadás, 4. a gyónás, 5. az elégtétel. Majd mindegyik részről még külön is fogunk tanulni. De már most megjegyezzük, hogy a legjobban a Szentlélek-Isten tud megtanítani arra, hogy bűneinket helyesen megismerjük, szívből megbánjuk és őszintén meggyónjuk. Hogyan remélhetjük, hogy a Szentlélek-Isten segítségünkre lesz? Ha kérjük őt s hozzá szívből imádkozunk. Mit imádkozunk hozzá? Megfelelő imádságot találtok a katekizmus elején (11. l.) s az imádságos könyvben. Azért: amikor a bűnbánat szentségére előkészülni akarunk, a Szentlélek segítségét kell kérnünk, hogy bűneinket helyesen megismerjük, szívből megbánjuk és őszintén meggyónjuk. **(Aláhúzott 303. k.) Mit kell cselekednünk, amikor a bűnbánat szentségére előkészülni akarunk?**

Alkalmazás. Most már nagyjában tudjátok, mi tartozik a bűnbánat szentségéhez. Ha ezekre ügyelünk, Isten majd velünk is érezteti jóságát, lelkünk újra tiszta és szent lesz, valahányszor e szentséget fölvesszük. Mesekönyvekben néha szó van egy csodaforrásról, amelyben, ha valaki megfürdik, meggyógyul minden betegségtől, aki öreg és ráncosképű, az egyszerre fiatal és szép lesz. Van-e ilyen csodafürdő a test számára? Nincs. De megbecsülnék az emberek, ha volna! Van-e a lélek számára? Becsüljük meg! Jézus az ő szent véréből készítette lelkünknek ezt a csodafürdőt.

34. A LELKIISMERET MEGVIZSGÁLÁSÁRÓL.

Mit kell tennünk, hogy a bűnbánat szentségét méltóan vegyük fel? (302. k.)

Ma a lelkiismeret megvizsgálásáról tanulunk.

1. *(Mit jelent?)* Isten a bűnbánat szentségében csak akkor engedi el nekünk a bűnöket, ha azokat a lelkiatyának bevalljuk. Hogy ezt megtehessük, ismernünk kell a bűnöket. Ezért szükséges, hogy a gyónás előtt *gondolkozzunk,* hogy milyen bűnöket követtünk el. Aki a szentgyónás előtt így magába száll és gondolkozik, milyen bűnöket követett el, arról mondjuk, hogy megvizsgálja a lelkiismeretét. Amikor (tehát) lelkiismeretünket megvizsgáljuk, akkor arról gondolkozunk, hogy milyen bűnöket követtünk el. **(Aláhúzott 304. k.) Miről gondolkozunk, amikor lelkiismeretünket megvizsgáljuk?**

Aki bűnt készül elkövetni, annak megszólal a lelkiismerete: „Ezt nem szabad tenned." S ha mégis teszi: „Ez bűn volt. Ezért felelni fogsz Istennek." A lelkiismeret mint egy bíró vigyáz bennünk, mindent észrevesz, jót vagy rosszat, amit teszünk. A rosszat rendszerint meg is jegyzi, hogy később elénk tartsa, vádol-

jon érte és sarkaljon arra, hogy azt kivessük szívünkből. Azért mikor gyónni megyünk, figyeljünk lelkiismeretünk szavára, hogy miről vádol bennünket?

2. *(Hogyan?)* Hogyan járjunk el, mikor lelkiismeretünket vizsgáljuk? Ne össze-vissza gondolkodjunk bűneink fölött, így nehezen jönnénk tisztába magunkkal, hanem tartsunk rendet! Ha már többször voltunk gyónni, mi az első kérdés? Mikor és hogyan gyóntam utoljára? Miért gondolkozunk azon, hogy mikor? Mert ettől az időtől kell a mai napig lelkiismeretet vizsgálni. Még fontosabb a másik kérdés: hogyan? Miért? Ha valaki rosszul gyónt, elég-e, ha csak az utolsó gyónástól vizsgálja meg lelkiismeretét? Neki az utolsó *érvényes* gyónásától kell magát megvizsgálnia. Mikor érvénytelen a gyónás? Valaki elhallgat halálos bűnt. (Ha elfeledte megmondani, érvénytelenül gyónt? Nem. Csak az első gyónásnál utána pótolnia kell.) Jó a gyónás, ha valaki előtte nem keltett bánatot? Nem. Érvénytelen-e a gyónás, ha valaki nem végzi el a föladott elégtételt? A gyónás érvényes, föltéve, hogy a föloldozás előtt szándéka volt az illetőnek azt elvégezni, de aki könnyelműségből nem végzi el a föladott elégtételt, vétkezik s meg kell gyónnia.

Lelkiismeretünket (tehát) úgy vizsgáljuk meg: 1. arra gondolunk, hogy mikor és hogyan gyóntunk utoljára és hogy elvégeztük-e a föladott elégtételt. Hogyan vizsgáljuk meg lelkiismeretünket?

Akik először gyónnak, azok erre természetesen nem gondolnak. Nekik azt kell meggondolniok, hogy 6—7 éves koruktól kezdve, milyen bűnöket követtek el. Ami előbb történt, az nem számít bűnnek, mert még nem tudták, hogy az tilos. Ha aztán másodszor mennek gyónni, akkor is hat-hét éves kortól kell gyónni? Nem. Az utolsó gyónástól kezdve. Az már sokkal könnyebben megy.

Ami azonban most következik, az úgy az először gyónókra, mint a többiekre vonatkozik. Sorra vesszük (amikor a lelkiismeretünket vizsgáljuk) Istennek és az anyaszentegyháznak parancsolatait és megfontoljuk, hogyan vétkeztünk ellenük. Hányféleképpen lehet ellenük vétkezni? Gondolattal, szóval és cselekedettel. És még? Mikor bűn a jónak elmulasztása? Ha azt kötelességünk lett volna megtenni. Vétkezhetünk tehát még kötelességeink elmulasztásával. (305. k.) *Hogyan vizsgáljuk meg lelkiismeretünket?* 1, 2.

3. *(Szám.)* Egyformán súlyos minden bűn? (219. k.) Ki követ el halálos bűnt? (220. k.) Arra leginkább kell vigyázni, mikor lelkiismeretünket vizsgáljuk, van-e halálos bűn a lelkünkön és milyen? A halálos bűnt aztán nem elég csupán megjegyezni, hogy elkövettük, hanem meg kell jegyeznünk magunknak azt is, hogy *hányszor* követtük el azokat. Ezt ne felejtsük el. **(Aláhúzott 306. k.) Mit kell a halálos bűnökről különösen megjegyeznünk, mikor lelkiismeretünket megvizsgáljuk?** Amikor lelkiismeretünket megvizsgáljuk, a halálos bűnökről különösen meg

kell magunknak jegyeznünk, hogy hányszor követtük el azokat.

Ha valaki egy halálos bűnt csak kevésszer követett el (2—3-szor, 5—6-szor), a számot nem nehéz megtalálni. De mit tegyen az, aki gyakran követett el ilyen bűnt és nem emlékszik pontosan a számra? Gondolkozzék így: Előfordult naponkint? Ha nem: Hetenkint? Hányszor egy héten? Vagy: Hányszor egy hónapban?

A halálos bűnnél olykor egyes *körülményeket* is meg kell jegyeznünk. Mi az a „körülmény"? Ha egy szomszéd házban betörtek egyik lakásba s nektek elbeszéli ezt valaki, akkor kíváncsian kérdezitek: „Mikor történt ez? Mit vittek el? Ki lehetett a betörő? Hogyan tudott észrevétlenül bemenni és távozni?" Így minden bűnnél lehet kérdezni: Ki tette, mikor, hol, mit, kivel stb. Ezek a bűnnek körülményei. Meg kell-e a bűnnél minden körülményt jegyezni? Nem. Ha pl. valaki lopott egyszer egy szem cukrot, máskor egy diót vagy almát, egy darabka ceruzát s ilyen kicsiségeket, elég, ha megjegyzi: olykor csekélyebb értékűt elvettem, vagy egyszerűen: elvettem a másét. De ha valaki *sokat* lopott el vagy *nagy* kárt tett, akkor nem elég csak azt megjegyezni: elvettem más jószágát, hanem meg kell jegyezni s a szentgyónásban külön fölemlíteni azt is, hogy *sokat* vettem el, *nagy* kárt okoztam. Ez t. i. olyan körülmény, mely miatt halálos bűn lett az, ami különben csak bocsánatos bűn volna. Vagy pl. valaki templomból ellopott egy kelyhet. Elég-e, ha csak annyit jegyez és gyón meg: Loptam? Nem. Az a körülmény, hogy ő templomból lopott, a halálos bűnt még másfajta halálos bűnné is változtatta. Az ilyen nemcsak a hetedik parancsolat ellen vétkezett, hanem az első ellen is: szentségtörés által. Ha egy rossz gyermek szüleit bántalmazza, elég-e, ha ezt úgy jegyzi meg: mást bántalmaztam? Aki mást bántalmaz, vétkezik az ötödik parancsolat ellen, aki pedig szüleit bántalmazza, vétkezik az ötödik és negyedik parancsolat ellen. Ép így, aki pl. testvéreivel gyűlölködött.

4. *(Lelkitükör.)* Megkönnyíti a lelkiismeretvizsgálást az ú. n. lelkitükör, amilyen a katekizmus elején (12. l.) s az imádságos könyvekben is található a gyónási készületnél. Nyissuk fel a katekizmust s olvassuk át egyszer, ami itt van a lelkiismeret megvizsgálásáról.

Az első bekezdés figyelmeztetés arra, amit a mai órán tanultatok. Azután jönnek sorban a parancsolatok s a szokottabb gyermekbűnök.

Isten első parancsolata ellen. Szándékosan hallgattam vagy olvastam a katolikus hittel ellenkező dolgokat? Vallástalan emberek néha gúnyolódva beszélnek hitbeli dolgokról. Mit tegyünk ilyenkor? Ha lehet, menjünk el, ha nem lehet, komolyan hallgassunk, vagy esetleg utasítsuk rendre, pl.: „Így csak rosszlelkű emberek beszélnek Istenről vagy vallásról." Mikor hallgat valaki „szándékosan" ilyen beszédet? Ha beleegyezik, ha tetszik neki. Hogyan kellene ezt a bűnt megjegyezni és meggyónni? Rossz

ujságokban vannak gyakran gúnyolódások egyház, vallás ellen. Szabad ilyesmit olvasni? Tűzbe kell dobni az ilyesmit. Kis vagy nagy bűn ilyesmit olvasni? Azért ez a kérdés másféle betűkkel is van itt nyomtatva, s utána még a kérdés: hányszor? És így végig, minden parancsolatnál az, ami halálos bűn lehet, dőlt betűkkel van nyomtatva, hogy mindjárt észrevegyétek, milyen bűnökről kell különös gonddal megvizsgálni a lelkiismeretet, s melyiknél kell a számról is gondolkodnotok. Kell-e a bocsánatos bűnöknél is megjegyezni, hogy hányszor történt? Nem. Olvassuk tovább.

(Végigolvastatni a lelkitükröt, s ahol szükségesnek látszik, rövid magyarázatokkal világossá tenni. Pl. Kiről mondjuk, hogy káromkodik? Ezt nem szabad összetéveszteni az átkozódással. Milyen bűn az, ha valaki hanyagságból felajánlás után jön a szentmisére? Halálos. Ha valaki megszomorította szüleit, de nem nagyon, az is úgy fogja megjegyezni, mint itt van? Ki vétkezik rágalommal? Ki eszik mentség nélkül húst pénteken? Aki tudja, hogy péntek van s mást is ehetnék, de torkosságból inkább húst eszik. A főbűnöknél nem azt mondjuk, hogy a főbűnök *ellen* vétkeztem, hanem a főbűnök*kel*. Elhanyagoltam kötelességeimet? Mik a tanuló kötelességei? Szorgalom, engedelmesség. Első gyónókkal több próbát kell tenni, hogyan kell megjegyezni és elmondani a bűnöket az egyes parancsolatoknál. Nem szabad elmondanod mindent, ami itt nyomtatva van, csak azt, amiről tudjátok, hogy ti is elkövettétek. Hogyan jegyzi meg és mondja el bűneit valaki, aki minden bűnt, ami itt nyomtatva van, elkövetett a negyedik parancsolat ellen? Ha nem nagyon szomorítottad meg szüleidet, akkor is kell gondolkozni, hogy hányszor? Ha rosszat kívánt valaki szüleinek, de tanítójának nem, az hogyan jegyzi meg? Ha valaki nem káromkodott, sem hamisan nem esküdött, az hogyan mondja el bűneit a második parancsolat ellen? Ha valaki az első parancsolat ellen nem vétkezett, az mit tesz? Kezdi azzal a parancsolattal, amely ellen vétkezett. A bűnt a gyóntatószékben természetesen nem kérdőalakban mondjuk, hanem felelettel: pl. én nem imádkoztam mindennap.)

A lelkitükör végén még az a megjegyzés van: Ha még más bűnöd volna, akkor azt is jegyezd meg és gyónd meg. Nem szabad t. i. azt képzelni, hogy más bűn nem is lehetne a lelketeken azokon kívül, amelyek itt fel vannak sorolva. Gondoljatok csak vissza pl. az első parancsolatra, ki tudna említeni bűnöket, amikről itt nincs szó? (Pl. kétely, kétségbeesés, vakmerő bizakodás, zúgolódás, babona, szórakozott ima.) A második parancsolatnál melyik bűn hiányzik? Átkozódás. Pedig sajnos, ez a bűn gyermekek között is előfordul. Nem kell azért minden parancsolatnál hosszan gondolkoznotok, hogy ezeken kívül még más bűnt is követtem-e el, de ha eszetekbe jutna más bűn, ne gondoljátok, hogy mivel ez nincs a lelkitükörben, azért nem is kell meggyónni. Itt csak a szokottabb bűnökről történik említés.

Egyes gyermekek lelkiismeretvizsgálásnál *felírják* bűneiket. Ez nincs éppen eltiltva, de megparancsolva sem. Aki akarja, megteheti. Csak arra nagyon vigyázzon, hogy senki másnak a kezébe ne kerüljön ez a lap. (Egy kis lapra írjátok a bűnt, ne irkába vagy jegyzőkönyvbe.) Olvashatóan kell írni s rögtön a gyónás után megsemmisíteni. Szabad-e elolvasni másnak ilyen lapot? A világért sem. Ez nagy bűn lehetne, amit meg kell gyónni.

Egyébként aki vigyáz, fölírás nélkül is meg tudja jegyezni bűneit. Ha már lassan egyszer végigmentetek a lelkitükrön, akkor mondjátok el még egyszer emlékezetből: tehát az első parancsolat ellen ez a bűnöm van, a második ellen ez. Tartsátok meg szépen a sorrendet. Ha egy parancsolat ellen nem vétkeztetek, vegyétek a következőt. Ha a szentgyónásig 2—3-szor így elsoroltátok magatokban bűneiteket, a gyóntatószékben is el tudjátok mondani. Ha feledékenységből el is maradna valami, azért jó a gyónás.

Alkalmazás. Lelkiismeretvizsgálásnál lehetőleg valami magános helyre vonuljatok vissza. Kérjétek szívből a Szentlélek-Isten kegyelmét s aztán ne nézegessetek ide-oda, hanem teljes figyelemmel olvassátok el a lelkitükröt és jegyezzétek meg mindenegyes parancsolatnál azt a bűnt, melyről tudjátok, hogy elkövettétek. Végig kell menni mindenegyes parancson. Egyesek néha úgy tesznek, hogy pár percig gondolkoznak, s ha 2—3 bűn eszükbe jutott, azt mondják: „Most már elég. Már van mit mondanom a gyóntatószékben." Ez bűnös könnyelműség. Az ilyen gyónás könnyen szentségtörés lehet. Aki havonkint gyónik, az körülbelül egy negyedórát fordítson lelkiismeretvizsgálatra. Óvakodnunk kell, hogy a nagy bűnöket ne kicsinyítsük magunk előtt. Sok ember vak a maga hibáival szemben. Más szemében meglátja a szálkát, a magáéban nem látja a gerendát. Némelyik épp a szokásos hibáját, melyből egyéb hibái is származnak, nem akarja föl- és elismerni. Aki itt hamiskodik, csak magának árt. Isten mindent tud s mindent számon kér tőlünk az ítéletnél. Most még időt ad, hogy készüljünk. „Ha magunkat megítéljük, nem fogunk megítéltetni" — mondja szent Pál. Mennél szigorúbban ítéljük meg magunkat, Isten annál kegyelmesebb lesz majd hozzánk az ítéletkor. De azért túlságosan aggodalmaskodni sem kell a lelkiismeretvizsgálásnál. Némelyik órákhosszáig sem tud elkészülni. Isten nem kívánja, hogy kínozzuk magunkat, csak azt, hogy komolyan vegyük a dolgot.

Két dolog könnyíti meg nagyon a lelkiismeretvizsgálást: 1. ha minden este szentelünk pár percet arra, hogy lelkünkbe tekintsünk, és 2. ha gyakrabban gyónunk. Jó keresztény nem fekszik le imádság nélkül. Az esti imádság előtt jó így fohászkodni a Szentlélekhez: „Istenem segíts, hogy lássam, mily bűnökkel bántottalak meg ma." Aztán végiggondol az egész napon, nem történt-e bűn reggeltől-estig, otthon, utcán, iskolában, egyedül vagy másokkal. Ami bűn eszébe jutott, a fölött bánatot kelt:

„Jézusom, ki meghaltál értem a keresztfán, irántad való szeretetből bánom bűnömet. Irgalmazz nekem, szegény bűnösnek." Ilyen bánatfohász, ha szívből mondjuk, tisztára mossa lelkünket, nyugodtan alhatunk, még a haláltól sem kell félnünk. Aztán mondjuk el a szóbeli esti imádságot. Aki ezt megteszi esténkint, annak, ha a szentgyónáshoz megy, akkor is könnyen eszébe jutnak bűnei.

Különösen, ha a szentgyónást nem halogatjuk sokáig. Akkor mindíg csak rövid időről kell magunkat megvizsgálnunk, s ez nem nehéz. Szívünk ilymódon tisztább, lelkiismeretünk mindíg gyöngédebb, érzékenyebb lesz. Ha egy szobában rendesen takarítanak, hamar észrevenni, hogy oda pl. sáros lábbal betévedt valaki. Így az is, aki megszokta, hogy rendben tartsa lelkiismeretét, hamar észreveszi hibáit és könnyen el tud készülni a szentgyónáshoz. A budai várban pár év előtt temettek el egy fiatal magyar főherceget, Lászlót. Egyszer épp kirándulásról jött haza s az egész családot imádkozva találta. Szentgyónáshoz készültek. Rögtön ő is késznek nyilatkozott, hogy meggyónik. Nővére kérdezte: „Elő vagy-e készülve megfelelően?" Mire a 20 éves László főherceg azt mondta: „A gyónásra mindíg elő vagyok készülve. Számlámat a jó Istennel mindíg készen tartom magamnál." Négy napra ezután a vadászaton megsebesült és épületesen meghalt. (1894 aug.) Milyen jó, hogy rendben volt lelkiismerete.

35. A BÁNATRÓL.

Mehetünk-e rögtön a gyóntatószékbe, ha lelkiismeretünket megvizsgáltuk? A világért sem. Előbb még tennünk kell valamit, ami a legfontosabb a bűnbánat szentségénél. Mi az? Föl kell indítanunk a bánatot. Ha ezt elfelejtenénk vagy elmulasztanánk, az egész gyónásunk semmit sem ér. Jól jegyezzétek meg: Amikor a bűnbánat szentségéhez járulunk, akkor legfontosabb dolgunk az, hogy a bánatot fölindítsuk magunkban; mert ha bűneinket meg nem bánjuk, nem kaphatunk bocsánatot Istentől.

Mi a legfontosabb dolgunk gyónás előtt? Pótolhatná-e valami a bánatot, ha azt valaki elfeledte vagy elmulasztotta fölindítani? Semmi. Isten végtelenül szent, azért soha egy bűnt sem bocsát meg addig, amíg azt meg nem bántuk. Amint a tűz a jéggel, a napfény az éjtszakával ki nem békül, úgy Isten se a bűnössel, amíg ez bánatot nem tart. Láthatjátok ebből, milyen fontos tudnunk azt, mi tartozik a bánathoz és hogyan kell bánatot indítanunk.

Ma a bánatról tanulunk.

1. *(Fogalom.)* Kire emlékeztek a bibliából, hogy bűnei fölött bánatot tartott? Magdolna. Szent Péter.

Gondoljunk vissza Magdolnára. Hol volt Jézus, mikor a bűnös nő hozzá közeledett? (Simon nevű farizeus házában.) Mit tett Magdolna, mikor az Úr Jézus elé ért? (Letérdelt és sírt.) A

sírás a fájdalom jele. Ha egy gyermeknek beleszalad a kés a kezébe, a szúrás fáj, a gyermek sír. Magdolnának azonban nem a testében volt a fájdalom, hanem hol? Lelkének fájt, hogy vétkezett. Mióta Jézust hallgatta, tanításából megértette, amire előbb nem gondolt, hogy milyen rossz a bűn, mennyire sérti Istent, milyen gyalázatos ránk nézve, mennyi szerencsétlenség származik belőle, hogyan sodor örök kárhozatba. Mint mikor éjjel valaki hegyek között utazik s kifáradva leül a sötétben és elalszik, mikor pedig napkeltére fölébred, rémülten látja, hogy éppen egy meredek mélység szélén aludt s ha csak egyet fordul, lezuhan a mélységbe és összezúzza magát — ilyenformán érezte magát Magdolna. „Mi lesz velem, — gondolta ijedten — hiszen annyira megbántottam Istent súlyos bűnnel!" És sírt. Hogy hívják egy szóval azt a fájdalmat, mely Magdolna lelkén égett, mert vétkezett? Bánatnak.

Vagy gondoljatok még szent Péterre. Milyen bűnt követett el Kaifás udvarában? Megtagadta Jézust, hamisan esküdött és átkozódott. Ez nagy esés volt. Hogyan kezdődött megtérése? Jézus, amint átvezették a pitvaron, komolyan, szemrehányólag ránézett. Mit tett ekkor Péter? Kiment az udvarból és keservesen sírt. Fájt neki, hogy ennyire hálátlan volt Jézushoz. „Milyen jó volt mindig hozzám — gondolta — s én most, életének legnehezebb órájában, durván megsértettem. Pár óra előtt még szent testét vettem magamhoz a kenyér színe alatt, s most megtagadtam. Hogyan is lehet az, hogy ily gyáva és alávaló voltam. Istenem, légy irgalmas, nekem bűnösnek. Fájlalom, útálom elkövetett bűnőmet."

Jézus megbocsátott Magdolnának is meg Péter apostolnak is, mert őszintén megbánták, hogy vétkeztek. Mi történt volna velük, ha meg nem bánják bűnüket? Elkárhoztak volna. Minekünk is akkor bocsátja meg Isten elkövetett bűneinket, ha igazi bánat van bennünk.

(Aláhúzott 307. k.) Mikor van bánatunk? Bánatunk akkor van, ha lelkünknek fáj, hogy vétkeztünk és ha útáljuk azt, amit elkövettünk.

Könnyek talán nem jönnek szemünkbe, amikor bánatot indítunk. Isten ezt okvetlenül nem kívánja. A bánatnak azonban komolynak és őszintének kell lennie. Szívünkben kell meglenni, nem csupán az imádságos könyvben. Fájdalommal, útálattal kell gondolnunk arra a könnyelműségre és hálátlanságra, mellyel Istent megbántottuk, lelkünket beszennyeztük, magunkat a pokol vagy a tisztítótűz lángjaira méltóvá tettük. Nincs olyan veszteség, mint az, amely a halálos bűnnel együtt jár, mert ez Istentől szakít el, — és pedig örökre, ha nem sikerül tőle szabadulnunk. Nincs oly útálatos valami, mint a halálos bűn, egy genyedő seb, rothadó holttest nem oly útálatos, mint lelkünkön a halálos bűn. Azért nem gondolhatunk bűneinkre elég fájdalommal és útálattal.

2. *(Milyen?)* Kérdés most, hogy milyen bűnöket kell ok-

vetlenül megbánnunk, ha azt akarjuk, hogy Isten visszafogadjon kegyelmébe?

Egyformán súlyos minden bűn? (219. k.) Ha tehát valaki készül a szentgyónáshoz és úgy találja, hogy van lelkén négy halálos bűn és tíz bocsánatos bűn, elsősorban milyen bűnöket kell megbánnia? A halálosakat. És pedig valamennyi halálos bűnt. Kapna-e bocsánatot Istentől, aki azt gondolná, a négy halálos bűnből hármat őszintén sajnálok, de a negyedikkel nem törődöm, azt örülök, hogy megtettem és alkalomadtán újra megtenném! Az ilyennek egyetlenegy bűne sem lenne megbocsátva. Okvetlenül meg kell bánni minden elkövetett halálos bűnt. De tegyük fel, hogy valakinek, aki gyakran gyónik, szentgyónás előtt halálos bűnök nincsenek lelkén. Csak bocsánatos bűnök. Tegyük fel, van a lelkén öt bocsánatos bűn. Ezekből hármat őszintén megbán, kettőt nem. Kap-e bűnbocsánatot? Igen. A három bocsánatos bűnt, melyet megbánt, elengedi neki Isten. Gyónása is érvényes. Mikor lett volna mégis nagyobb haszna a szentgyónásból? Ha valamennyi bocsánatos bűnét megbánja. Ezzel nagyobb tiszteletet tanúsít Isten iránt s egészen megtisztult lélekkel távozott volna a gyóntatószékből. Hátha valakinek csupán bocsánatos bűnök vannak lelkén, s ezekből nem bán meg egyet sem komolyan, kap-e bűnbocsánatot? Bánat nélkül nincs bűnbocsánat. Az ilyen hiába vette föl a bűnbánat szentségét. Sőt, ha tudva teszi ezt, súlyosan vétkezik, mert játékot űz egy Krisztustól rendelt kegyelemeszközzel. Ha valakinek tehát csak bocsánatos bűnök vannak lelkén, mikor gyónni megy, ezek közül legalább *egyet* kell megbánnia, máskülönben érvénytelenül veszi föl a bűnbánat szentségét. Ti iparkodjatok gyónás előtt mindig valamennyi bűnötöket töredelmesen megbánni. Ez a legbiztosabb.

(Aláhúzott 308. k.) Milyen bűnöket kell okvetlenül megbánni? Okvetlenül meg kell bánni minden elkövetett halálos bűnt, de nagyon jó, ha bocsánatos bűneinket is megbánjuk.

3. *(Mikor?)* Mikor kell megbánnunk bűneinket? Mielőtt a gyóntatószékbe megyünk. Nem volna-e elég, ha a szentgyónás után indítanánk föl a bánatot? Nem. Mikor a lelkiatya a szentgyónásban föloldoz bennünket, akkor már meg kell lennie lelkünkben a bánatnak, máskülönben a feloldozás érvénytelen. Mikor tehát a lelkiismeretvizsgálással készen vagytok, mielőtt a gyóntatószékhez mennétek, legyetek azon, hogy komoly bánatot indítsatok magatokban. Ugyan érvényes lenne a szentgyónás akkor is, ha valaki a gyóntatószékben, miután felsorolta bűneit, igazi bánatot kelt, még mielőtt a pap föloldozást adna. De a gyermekek a gyóntatószékben rendesen csak bűneik elmondására gondolnak, ez köti le egész figyelmüket, azért alig tudnak jó bánatot kelteni. Jó lesz-e e nélkül a szentgyónás?

Bűneinket (tehát) a szentgyónás előtt, vagy legalább a föloldozás előtt kell megbánnunk. **(Aláhúzott 309. k.) Mikor kell megbánnunk bűneinket?**

4. *(Nemei.)* Most még azt fejtem ki, hogy hányféle bánattal lehet a bűnbánat szentségét méltóan fölvenni?

Hallgassatok meg egy történetet. Két testvér (N. és N.) játszanak otthon a szobában. Szüleik elmentek hazulról látogatóba, nekik pedig azt parancsolták, hogy maradjanak otthon és készüljenek el leckéjükkel. A gyermekek magukra maradva, tanulás helyett elkezdenek játszani, ugrálni, szaladgálni. Egyszerre csak eldöntenek egy állványt, amelyen értékes zenélő óra volt. Az óra összetörött. Megijed a két gyermek és elkezd sírni. Az egyik így szól: „Jaj, mi lesz most, ha hazajön apa és meglátja ezt. Tudod, milyen heves és szigorú s ha haragszik, nem ismer kíméletet. S ez az óra éppen kedvenc emléktárgya volt . . . Már előre félek, ha a büntetésre gondolok. Csak ezt ne tettük volna." Így szól és nagyon csendes lesz . . . A másik gyermek erre azt mondta: „A büntetést megérdemeljük és el kell viselnünk. Nekem is fáj, ha a büntetésre gondolok, de még sokkal inkább az, hogy milyen kellemetlenül érinti a papát, ha meglátja, hogy megint engedetlenek és rosszak voltunk. Ő annyit fárad értünk, s mi mindig csak hálátlanok és könnyelműek vagyunk, és szomorúságot szerzünk neki. Ha ettől a keserű érzéstől megóvhatnám őt, kész lennék bármily nagy büntetést is magamra venni. Jaj, csak ne tettük volna ezt."

Lám, mindkét gyermeknek van bánata. Miért bánja tettét az első? Mert fél a büntetéstől. S a második? Inkább azért, mert szereti atyját. Melyik gyermeknek bánata nemesebb, tökéletesebb? A másodiké. Ha az atya hazatérve beláthatna a gyermekek szívébe, melyiknek bocsátana meg hamarabb és nagyobb örömmel?

Ilyenformán van az ember, mikor szentgyónás előtt bűneit maga előtt látja. Ha fontolóra veszi állapotát, kezdi fölérteni, hogy kihívta magára Isten büntetését. Ha csak bocsánatos bűn van lelkén, milyen büntetést érdemelt? A tisztítóhely szenvedéseit. Ezek is igen kínzók lehetnek. Ha egy pillanatra meghallanátok, mint sóhajtoznak a szegény lelkek a szenvedés helyén, milyen levertek, mint égeti, gyötri őket a vágy Isten után, bizonyosan megrendülnétek s az ijedtségtől szólni se tudnátok. Hát még milyen kínok vannak a kárhozat helyén, a pokolban! Milyen kétségbeesett sírás és jajgatás. S ha valakinek csak *egy* halálos bűne van is a lelkén s Isten elveszi életét, menthetetlenül ide kerül azonnal az örök lángokba. S ez nem üres ijesztgetés, vagy képzelődés, hanem olyan bizonyos igazság, mint az, hogy most élünk s egyszer meg kell halnunk. Aki ezt fontolóra veszi, az — látva lelkén a bűnöket — bizony félni kezd és fohászkodni Istenhez: „Uram, ne szállj velem ítéletre! Légy irgalmas nekem, szegény bűnösnek. Belátom, hogy könnyelmű voltam, rosszat tettem. Útálom, gyűlölöm bűneimet." Mi indította őt bánatra bűnei fölött? A félelem. Fél Isten büntetésétől.

De nemcsak a büntetésre lehet gondolni, mikor bánatot indítunk, hanem Isten jóságára is. Milyen jó az Isten. Jézus sze-

retetből meghalt értem a keresztfán. És én oly hálátlan voltam iránta. Durván megsértettem bűneimmel. Mennyire fájhatott ez szentséges Szívének. Ezeket elgondolva, így szólhat a lélek: „Jézusom, te oly jó vagy, én pedig annyiszor megszomorítottalak bűneimmel. Bocsáss meg nekem. Most irántad való szeretetből, szívből sajnálom bűneimet. Bár sose vétkeztem volna."

Ha valaki így gondolkozik, mi indítja őt bánatra? A szeretet Isten iránt. Melyik lesz a nemesebb, tökéletesebb bánat? S a kevésbbé tökéletes?

Ezt jegyezzük meg: A bűnbánat szentségét kétféle bánattal lehet méltóan fölvenni: tökéletes vagy kevésbbé tökéletes bánattal. (310. k.) *Hányféle bánattal lehet a bűnbánat szentségét méltóan fölvenni?*

(311. k.) *Mikor van tökéletes bánatunk?* Akkor van tökéletes bánatunk, ha főképen szeretetből bánjuk bűneinket, mert a végtelenül jó és szeretetreméltó Istent megbántottuk azokkal.

(312. k.) *Mikor van kevésbbé tökéletes bánatunk?* Akkor van kevésbbé tökéletes bánatunk, ha bűneinket leginkább félelemből bánjuk, mert Istentől büntetést érdemeltünk.

Mind a kétféle bánat jó bánat. Akár egyik, akár másik van meg a szívünkben, mikor gyónni megyünk, szentgyónásunk érvényes lesz, bűneink meg lesznek bocsátva. Ha tökéletes bánatunk van, több kegyelmet kapunk. A tökéletes bánat, azt mondhatnánk, aranybánat, a kevésbbé tökéletes ezüstbánat.

De van olyan bánat is, amelyik semmit sem ér Isten előtt s nem szerez bűnbocsánatot.

Az ószövetségi bibliában van szó a gonosz Antiokus királyról. Ez hitűk miatt sok buzgó izraelitát megöletett, így Eleazárt, egy aggastyánt s a hét makkabeusi testvért. Egyszer Jeruzsálem ellen vonult, hogy elpusztítsa a várost egészen. Útközben azonban nagy belső fájdalmak fogták el. De mégse akart felhagyni szándékával. Sürgette kocsisát, hogy gyorsabban hajtson. Ekkor kiesett a király a kocsiból s erősen megsérült. Iszonyú betegség tört ki rajta, teste elrothadt, olyan rossz szagot árasztott, hogy senki se bírta ki mellette, férgek nőttek sebeiben. A kevély ember most megtörött és eszébe jutottak bűnei. Kezdett imádkozni, drága ajándékokra tett fogadalmat a jeruzsálemi templom számára, sőt azt is megígérte, hogy zsidóvá lesz. Isten azonban nem hallgatta meg s nem bocsátott meg neki. Miért nem? Mert csak halálfélelemből bánta bűneit, nem pedig Isten miatt. Igéretei se voltak komolyak. Isten előre tudta, hogy nem tartja meg azokat.

Ma is akadnak, akik csak földi, természetes okok miatt bánják a bűnt. „Jaj, csak ne loptam volna!" mondja egyik. „Most kitudódott a dolog, elveszett a becsületem." Egy másik: „Jaj, csak ne torkoskodtam volna! Most megbetegedtem falánkságom miatt, máskor nem teszem ezt." „Jaj, csak ne lettem volna szemérmetlen, — gondolja némelyik — most megtudták az emberek s én elsüllyedhetek a gyalázattól". Az ilyen bánat nem elég

a bűnbánat szentségéhez. Ilyen bánata egy pogánynak is lehet. Ha valaki csak azért bánja bűnét, mert miattuk földi, ideigtartó kárt vagy szégyent vallott, annak csak *természetes* bánata van. Mikor bánatot keltünk, Istenre kell gondolnunk, arra, hogy megsértettük Istent s megérdemeltük, hogy megbüntessen. Vagy arra, hogy Jézus jóságáért gyalázatos hálátlansággal fizettünk vissza. Az ilyen bánat *természetfölötti.* Csak a természetfölötti bánat szerez bűnbocsánatot. Aki Isten iránt való félelemből vagy szeretetből bánja bűnét, annak természetfölötti bánata van. Hogy hívjuk azt a természetfölötti bánatot, amely félelemből származik? Kevésbbé tökéletes bánat. Hát azt, amelyik szeretetből? Tökéletes. Hányféle lehet tehát a természetfeletti bánat? Kétféle: tökéletes, vagy kevésbbé tökéletes.

Összefoglalás. Ennyit jegyezzetek meg egyelőre a bánatról. Gondoljatok vissza arra, amit hallottatok. Mi a legfontosabb dolgunk, ha a bűnbánat szentségéhez járulunk? Milyen bűnöket kell okvetlenül megbánnunk? Mikor kell megbánnunk bűneinket? Hányféle bánattal vehetjük fel méltóan a bűnbánat szentségét? Mikor van valakinek természetes bánata? Kap-e bűnbocsánatot az, akinek természetes bánata van? Kinek van természetfölötti bánata? Mikor tökéletes a bánat? Mikor kevésbbé tökéletes?

Alkalmazás. Hogy milyen szavakat használ valaki, mikor bánatot kelt, az nem lényeges. A vámos a templomban mellét verve csak ennyit mondott: „Istenem, légy irgalmas nekem bűnösnek" — az Úr Jézus mégis kijelentette, hogy Isten minden bűnt elengedett neki. Ti is használhatjátok olykor e fohászt! Vagy gondoljatok a kereszten függő Jézusra, mennyire szeretett ő, milyen hálátlanok voltatok hozzá s ti is mondjátok szívből: „Ó Jézusom, irgalom." Különösen este, lefekvés előtt ajánlatos így fölkelteni a bánatot. Így nem lep meg a halál készületlenül.

36. BÁNATRÓL ÉS AZ ERŐSFOGADÁSRÓL.

Ma megtanuljuk, hogyan indíthatunk igazi bánatot szentgyónás előtt.

1. Először is *kérjük a Szentlélek-Isten segítségét.* Miután a lelkiismeretvizsgálással elkészültünk, fohászkodjunk így: „Ó, Szentlélek-Isten, segíts, hogy most igazi bánatot tudjak kelteni bűneim fölött." Hogyan kérheted a Szentlelket? Kérjük őt ájtatosan, mert kegyelme nélkül nem tudunk igazi bánatot kelteni.

a) Azután leghelyesebb, ha pár percig komolyan *gondoltok a kereszten függő Úr Jézusra,* hogy mennyire szeretett benneteket, mennyi testi-lelki kínt vállalt magára, csakhogy el ne kárhozzatok. Pedig milyen nehezére esett a sok gyalázat és gyötrelem. Az Olajfák-hegyén vért izzadott, mikor csak rágondolt! Mint fájt neki a kegyetlen ostorozás, a szúró töviskorona, a szent kezén és lábán átvert szögek! Mily rettenetes volt a nyílt sebekkel függni 3 hosszú órán át a kereszten s aztán meghalni.

„Ime, gyermekem, — így szól a keresztről — nézd figyelmesen, mit vállaltam magamra, csakhogy megmentselek téged! Te pedig megvetettél, durván megsértettél engem. Ezt érdemeltem tőled?" Mit kell érezni szívetekben, ha halljátok, hogy Jézus így szól hozzátok a keresztről? Mondjátok töredelmesen: „Ó Jézusom, nagyon fáj, hogy eddig oly hálátlan voltam irántad! Most egész szívemből szeretlek, bűneimet pedig, melyekkel megsértettelek, útálom és gyűlölöm. Fogadj vissza kegyelmedbe, s ne engedd, hogy ennyi szenvedés kárba vesszen rajtam."

b) Gondoljatok továbbá arra is: *Mi hasznom abból, hogy vétkeztem?* Lelkem útálatossá lett, a mindenható Isten haraggal tekint reám. Mi lesz velem, ha Isten szabad folyást enged haragjának? Az angyalokat egy gondolati bűn miatt örökre eltaszította magától. Számíthatok-e irgalomra én, szegény féreg? Ha úgy végigjárnátok a betegszobákat egy kórházban s látnátok a láztól gyötört betegeket, hallanátok nehéz sóhajaikat; vagy a fegyház folyosóin látnátok a börtönrács mögül kinézni sápadt arccal a rabokat, hogy elszorulna a szívetek! A tisztítóhely még sokkal szomorúbb hely. S milyen bűnök miatt gyötrődnek ott a lelkek? Bocsánatos bűnök miatt. S mennyi ilyen bűn van lelketeken, amit talán nem is ismertek. Ha pedig csak egy halálos bűnt követtetek el, a pokol kiolthatatlan tüzébe merülnétek el, mihelyt meghaltatok. Pedig milyen könnyen lephet meg bármely percben a halál! *Gondoljátok el magatokat a kárhozat helyén,* tűzben, sötétségben, az ördögök társaságában, hallgatva a többi kárhozottak sírását és jajveszékelését, azzal a tudattal, hogy ez most már mindig így lesz, sorsotok soha többé meg nem változik, ti elvesztetek menthetetlenül. Hogyan gondolnátok vissza bűneitekre? „Ó, milyen esztelen voltam, hogy nem vigyáztam jobban magamra! Ó, én szerencsétlen." Pedig a valóságban ilyen lesz a sorsotok és még sokkal nyomorultabb, mint most elképzelni tudjátok, ha nem sikerül őszinte bűnbánat által megszabadulni bűneitektől. Fohászkodjatok azért lelketek mélyéből: „Istenem, ne büntess engem igazságosságod szerint! Légy irgalmas hozzám. Szívből sajnálom, hogy megbántottalak. Erősen fogadom, hogy többé nem vétkezem."

Igy törekedjetek a bánatot fölindítani magatokban. Aztán nyissátok fel imádságos könyveteket, vagy elől a katekizmust és lassan, gondolkozva imádkozzátok el belőle a bánatot és erősfogadást.

Mire gondolunk tehát először, hogy bánatunk legyen? (Hogy mennyire szeretett Jézus és mennyit szenvedett értünk.) És hogy mi milyenek voltunk iránta? (Hálátlanok.) Hogyan mondhatjuk aztán az Úr Jézusnak, hogy bánjuk bűneinket? Azután még mire gondoljunk? Hogy milyen hiábavaló és útálatos dolog a bűn és milyen szigorúan büntet Isten. Hol büntetí meg a bocsánatos bűnt? És a halálost? Hogyan fejezhetnénk ki a bánatot?

2. *(A tökéletes bánat.)* Hogy hívjuk azt a bánatot, amely leginkább félelemből származik? Hát azt, amely szeretetből? Kell-e okvetlen mind a kétféle bánatot szentgyónás előtt felindítani?

Nem. Ha valakinek kevésbbé tökéletes bánata van is, megkapja bűnei bocsánatát. Mikor kapja meg? A gyóntatószékben, mikor a lelkiatya elmondja fölötte a feloldozás szavait. A tökéletes bánatnak azonban nagyobb ereje van, mint a kevésbbé tökéletesnek. Ha valaki tökéletes bánatot kelt föl, vagyis Isten iránt való szeretetből komolyan megbánja bűnét, annak Isten *rögtön* megbocsát. Még ha halálos bűn van is lelkén, mihelyest fölindítja a tökéletes bánatot, Isten azonnal visszaadja neki a megszentelő malasztot. Így bocsátott meg Jézus Mária Magdolnának is, mert tökéletes bánata volt. „Sok bűne bocsáttatott meg, mert nagyon szeretett" — mondta róla az Úr Jézus. Valaki erre azt gondolhatná: „Ha így áll a dolog, akkor a tökéletes bánat által sokkal könnyebben kaphatok bűnbocsánatot, mintha gyónni megyek. A helyett tehát, hogy gyónnék, elég lesz, ha fölkeltem a tökéletes bánatot." Helyesen gondolkoznék-e az ilyen? Jézus megparancsolta, hogy használjuk a bűnbánat szentségét. Isten rendelése az, hogy minden halálos bűnt, melyet eddig meg nem gyóntunk, az első gyónásunk alkalmával meggyónjunk. Szeretné-e az az Istent, aki ilyen fontos dologban megtagadná neki az engedelmességet? Nem. Az ilyen, még ha bánná is bűnét, nem Isten iránt való szeretetből bánná, azért bánata nem is volna tökéletes. Amikor tökéletes bánatot indítunk, mindig meg kell lennie bennünk a jóakaratnak, hogy bűnünket meg is gyónjuk. A szentgyónásban ilyenkor a megszentelő malaszt nagyobbodását nyerjük.

Milyen hatása van tehát a tökéletes bánatnak? Megszerzi bűneink bocsánatát. Halálos bűnőkét is? Igen. A szentgyónáson kívül? Igen. „A tökéletes bánat legkisebb foka is elég arra, hogy minden bűnt eltöröljön" — mondja Aquinói szent Tamás. Tehát ha nem is volna olyan nagyfokú bánatunk, mint Mária Magdolnának vagy Péter apostolnak, kik szüntelen könnyekkel siratták bűnüket, de mégis Isten iránt való szeretetből komolyan bánjuk a bűnt, Isten rögtön megbocsát.

Jegyezzétek ezt meg jól, még hasznát vehetitek később. Gondoljatok egyszer egy gyermekre. Megy az utcán, át akar menni az utca másik felére, hirtelen átrobog az úton egy nehéz automobil s a bámész gyereket elgázolja. A gyermek fájdalmat érez, egyik lába egészen leszakadt, bordái betörtek, vére elfolyik. De még eszméleténél van s rögtön eszébe jut: Most meg kell halnom. Mi lesz velem? Egyszerre néhány halálos bűnre is emlékezik, amit még meg nem gyónt. Megrémül. Most nemcsak a testi életet vesztem el, hanem az örök életet is. El kell kárhoznom. Gyóntató atya nincs sehol a közelben, hogy feloldozhatná őt. Nincs mégis valami mód, hogy a gyermek megmentse lelkét? Mit tegyen szomorú helyzetében? Indítson tökéletes bánatot. Mondja szívből: „Istenem, teljes szívemből bánom minden bűnömet, mert ezekkel téged, az én jó Istenemet, akit most mindenfölött szeretek, megbántottalak." Isten akkor rögtön meg-

bocsát neki. Ha azután meghalna is, hova jut a lelke? A pokolba nem. A tökéletes bánat megmentette.

Sose felejtsétek ezt el. Nem juthatnátok-e ti is életveszedelembe? Hogyan pl.? A házban tűzvész üt ki, vasúton utaztok és összeütközik két vonat, hajón mentek a Dunán, a hajó léket kap, vízzel telik meg és süllyedni kezd; súlyos betegek lesztek s nem akarják hozzátok hívni a lelkiatyát; vagy talán a betegágyon már meggyóntatok s később eszetekbe jut valami halálos bűn, amit még nem mondtatok meg, vagy pedig pár nap elmúlik, hogy gyóntatok a betegágyon s ti úgy érzitek, hogy azóta gondolatban vagy másképp már újra súlyosan vétkeztetek, de lelkiatyát rösteltek újra hivatni. Mit kell tennetek minden ilyen esetben? A tökéletes bánatot fölindítani. Ezzel mindent rendbehoztok.

(313. k.) *Milyen bánatot kell magunkban fölindítanunk, ha életveszedelemben vagyunk és a bűnbánat szentségét föl nem vehetjük?*

Ha életveszedelemben vagyunk és a bűnbánat szentségét föl nem vehetjük, akkor tökéletes bánatot kell magunkban fölindítanunk.

Több év előtt Bécsben leégett egy nagy színház. Este előadás közben támadt a tűz s több mint négyszáz ember bennégett. Másnap egy kilenc esztendős leány az iskolában a következőket mondta el hitoktatójának: „Tisztelendő úr, tegnap én is voltam a mamával és a nénivel a kigyulladt színházban. Mikor észrevettük, hogy tűz van, hamar menekülni akartunk. A mama a nagy tolongásban elszakadt tőlünk és szerencsésen kijutott. De én meg a néni a második emeletről csak az elsőre tudtunk lejutni. Itt egyszerre sötét lett és borzasztó füst és hőség volt. Alig lehetett lélekzeni. Egy ember már megfulladva feküdt mellettem. Egy úr ekkor beütötte az ablakot s onnan friss levegő jött. Aztán egy idő mulva jöttek a tűzoltók s egy ablakon át kiemeltek bennünket s lebocsátottak." A hitoktató kérdezte a gyermektől: „És mit tettek az emberek a színházban, mielőtt a tűzoltók megérkeztek? Hiszen mindnyájan a halál torkában voltatok?" A gyermek így felelt: „Ó, az emberek sírtak, jajgattak és kezeiket tördelték. De imádkoztak is. Egy úr mellettem folyton keresztet vetett magára. Öt gyermek, azt hiszem testvérek voltak, velem együtt letérdeltek és imádkoztak." „És mit imádkoztatok?" — kérdezte a tisztelendő úr. „Imádkoztam az őrangyalhoz és a tökéletes bánatot. A tökéletes bánatot a néninek is elő kellett imádkoznom. A néni vallásos, többször megy gyónni, tudja azt is, hogy a veszélyben a tökéletes bánatot kell fölindítani. De az imát nem tudta kívülről, azért kellett nekem előimádkozni. Aztán mások is letérdeltek mellettünk és együtt imádkoztuk a tökéletes bánatot. Végre jöttek a tűzoltók és kiemeltek." A tisztelendő úr megdícsérte a leányt, hogy nem feledte el, mit kell tenni veszély idején. Ti se felejtitek el?

Ezzel még másoknak lelkét is megmenthetitek. Egy helyütt az apa vért kezdett hányni s pár perc alatt haldoklott. Hamar küldtek a plébániára, de ez majdnem egy órányira volt a lakástól. Az egyik gyermek épp ekkor készült az első szentáldozáshoz s jól tudta, mit kell ilyenkor tenni, mert az iskolában a tisztelendő úr jól megmagyarázta a tökéletes bánat nagy jelentőségét. Amikor tehát látta, hogy apja haldoklik, hamar levette a falról a kis feszületet, mely ott függött, atyjának szeme elé tartotta és előimádkozta hangosan a tökéletes bánatot. Az atyának könnyek jöttek szeméből és megcsókolta a feszületet. Mire a pap odaért, már halott volt. A gyermek aztán elmondta a tisztelendő úrnak, hogy mit tett. Ez pedig megdícsérte őt: „Ezzel megmentetted atyádnak lelkét."

De még valamit jegyezzetek meg. Tudhatjuk-e azt, hogy mikor jutunk életveszedelembe? Nem tudhatjuk. A veszedelem akkor lepi meg az embert, mikor nem is sejti. Sokakkal megtörtént már, hogy este egészségesen feküdtek le és reggelre halottak voltak. 1908-ban egyik olasz városban, Messinában, december 28-án éjjel földrengés támadt, összedőltek a házak, hirtelen meghalt vagy 80,000 ember. Azért ha nem vagyunk is életveszedelemben, de lelkiismeretünk vádol, hogy halálos bűnt követtünk el, indítsuk fel rögtön a tökéletes bánatot. Így biztosíthatjuk magunkat az örök kárhozat ellen. Jó keresztény, aki meg akarja menteni lelkét, *minden este lefekvés előtt fölinditja a tökéletes bánatot.* Tegyetek ti így. Ha ezt megteszitek, veszély idején is hamar eszetekbe jut s mivel gyakorlatotok van benne, nem lesz nehéz fölindítani. Aki ezt egész életén át megteszi közületek, annak nem aggódom a lelke üdvössége miatt.

3. *(Erősfogadás.)* A bánathoz, ha az jó és Istennek tetsző, mindig kapcsolódik a bizalom és az erősfogadás. Emlékeztek-e, melyik két apostol vétkezett súlyosan Jézus szenvedése idején? Júdás és Péter. Mindkettő megbánta bűnét. Jézus egyiknek megbocsátott. Kinek? Miért nem bocsátott meg Júdásnak? Nem azért, mintha bűne túlnagy lett volna, hanem mert Júdás elvesztette minden bizalmát, kétségbeesett. Sose szabad elcsüggedni, kétségbeesni, még a legnagyobb bűnösnek sem. Isten irgalmassága, amíg az ember életben van, végtelen nagy és kimeríthetetlen. Mit kell tehát a bánattal mindig összekapcsolnunk? A bizalmat vagy reménységet, hogy Isten megbocsát. Azonkívül az erősfogadást.

Hogy miért kívánja Isten tőlünk az erősfogadást is, könnyű belátni. Gondoljatok egy gyermekre, aki valamely hibájával nagyon megszomorítja atyját. Mit tesz ilyenkor a jólnevelt gyermek? Bocsánatot kér. Mit szokott rögtön hozzátenni a bocsánatkéréshez? „Többé nem teszem." „Többet nem leszek rossz." Ha az atya látja, hogy a gyermek komolyan ígér javulást, megbocsát neki. Megbocsátana-e akkor is, ha a gyermeken a javulás legkisebb jelét se látná? Így nekünk is, mikor Istentől meg akarjuk nyerni bűneink bocsánatát, meg kell ígérnünk, el kell határoznunk, hogy többé nem vétkezünk. Mégpedig nemcsak úgy odavetve, félig-meddig, hanem komolyan kell javulást ígérnünk. Ezt a komoly ígéretet erősfogadásnak nevezzük. Mikor szülőjétől kér bocsánatot a gyermek, néha csak színlelve ígér javulást, hogy kikerülje a büntetést. A szülőt meg lehet csalni, mert nem lát a gyermek szívébe. Istent nem lehet megcsalni. Ő csak annak bocsát meg, kinek a szívében komoly elhatározást lát a javulásra. **(Aláhúzott 314. k.) Mikor van erősfogadásunk?** Erősfogadásunk akkor van, ha komolyan elhatározzuk, hogy többé nem vétkezünk.

Kérdés: *Mit kell az erősfogadással okvetlenül föltennünk magunkban?* Föl kell tennünk először is, hogy többé nem vét-

kezünk, vagy legalább is halálos bűnt nem követünk el. Péter megtagadta Jézust. Mihelyt azonban fölismerte bűnét, megbánta azt. „Jaj, csak ne tettem volna ezt." S rögtön hozzákapcsolta: „Soha, soha, amíg élek, ilyesmit többé el nem követek. Inkább haljak meg, minthogy az én Istenemet tudva halálos bűnnel bántsam meg." Így szólt és megtartotta szavát. Mint Péter, úgy szól mindenki Istenhez, akinek igazi bánata van. A bánat útálat, gyűlölet az elkövetett bűn iránt. Komolyan útálná az a bűnt, aki alkalomadtán kész volna azt újra elkövetni? Ahol igazi bánat van, ott megvan mindig az erősfogadás is: kerülni a bűnt, különösen a halálos bűnt.

Mi az oka azonban annak, hogy noha némelyik a szentgyónás előtt komoly ígéretet tett arra, hogy elkerüli a bűnt, mégse tartja meg, amit ígért, újra visszaesik a bűnbe? Ennek gyakran az az oka, hogy nem kerüli a bűnre vezető alkalmat. Péter odament Jézus ellenségei közé és bűnbe esett. Ha egy gyermek a szentgyónás előtt gondolkoznék, mi okozta azt, hogy én ebbe a nagy bűnbe estem, nem egyszer észrevenné azt, hogy egy másik rossz gyermek vezette őt a bűnbe. Ha nem barátkozott volna vele, nem történt volna a bűn. Az ilyen rossz gyermeket kerülni kell. A vele való barátkozás bűnre vezető közeli alkalom. Néha egy gyermek olyan helyre kerül szolgálatba vagy hivatalba, ahol bűnös, hitetlen vagy szemérmetlen beszédek folynak. Ez a hely rá nézve bűnre vezető alkalom. Bűnre vezető *közeli* alkalom akkor, ha úgy érzi, hogy hite már neki is inogni kezd, hogy nehezen tud ellenállni az erkölcstelen csábításnak. Az ilyen helyet el kell hagyni, ha mégoly nehezére esnék is valakinek. Jézus mondotta: „Ha a kezed megbotránkoztat téged, vágd le azt és vesd el magadtól." A kezünkkel keressük meg kenyerünket. Jézus azt akarja mondani, inkább mondj le állásodról, jövedelmedről, hagyd ott a helyedet, minthogy magad elcsábíttatni engedd. „És ha szemed megbotránkoztatna, tépd ki azt. Jobb neked félszemmel a mennyországba menni, mint két szemmel a pokolba." Vagyis ha valaki olyan drága és kedves lenne előtted, mint a szemed fénye, de az illető oka annak, hogy te halálos bűnöket követsz el, szakíts vele, ha mégoly nehezedre esnék is, másképp elkárhozol. Bűnre vezető közeli alkalom lehet tehát barátkozás valakivel, egy hely, ahova valaki menni szokott, rossz könyv, színdarab, mozgófényképek vagy más szemérmetlen képek, veszélyes játékok, melyek könnyen bűnnel végződhetnek. A Szentírás mondja: Aki a veszedelmet szereti, elvész abban. Aki egy halálos bűnre vezető közeli alkalmat nem akar kerülni, az a bűnt se akarja komolyan kerülni, azért nem is kap bocsánatot Istentől.

Ez tehát a második, amit okvetlen fel kell tennünk magunkban, mikor gyónni megyünk: hogy a halálos bűnre vezető közeli alkalmakat elkerüljük.

És még egyet. Némely bűnökkel kárt okozunk másnak. Ki tudna ilyen bűnt mondani? Pl. lopás, rágalom. Elég-e csupán meg-

gyónni az ilyen bűnt? Nem. Meg kell téríteni az okozott kárt. Aki ezt szentgyónás előtt nem tette meg, annak legalább meg kell fogadnia, hogy az okozott kárt, amennyire lehet, jóvá teszi. Jézus egyszer egy Zakeus nevű fővámos házába tért be. Zakeus, látva Jézusnak jóságát, egész szívvel ajánlotta föl magát szolgálatára. Mivel pedig úgy érezte, hogy eddig a vámszedésnél egyesektől talán túlsokat követelt s őket megkárosította, hogy megtérésének őszinteségét mutassa, így szólt Jézushoz: „Uram, íme vagyonomnak felét a szegényeknek adom, s ha valakit talán megcsaltam, annak négyszeresét adom vissza." Jézus megdícsérte őt készsége miatt. Ennek a készségnek mindenkiben meg kell lennie, aki kárt tett másnak, különben Isten nem bocsát meg. Szabad-e annak a szentgyónáshoz mennie, aki haragban van mással? Amíg meg nem bocsát ellenségének, nem kaphat bűnbocsánatot.

Foglaljuk most össze, amit az erősfogadásról beszéltünk. (315. k.) *Mit kell az erősfogadással okvetlenül föltennünk magunkban?* Az erősfogadással okvetlenül föl kell tennünk magunkban: 1. hogy többé nem vétkezünk, vagy legalább is halálos bűnt nem követünk el; 2. hogy a halálos bűnre vezető közeli alkalmakat elkerüljük; 3. hogy az okozott kárt, amennyire lehetséges, jóvátesszük.

A tökéletes bánatot és erősfogadást többféle szavakkal, bővebben vagy rövidebben föl lehet indítani. A katekizmusban is van egy imádság erre. Tanuljátok ezt meg, így veszély idején is könnyebben eszetekbe jutnak a megfelelő szavak s nem lesz nehéz a bánatot fölindítani.

(Aláhúzott 316. k.) Mely szavakkal indíthatjuk fel magunkban a tökéletes bánatot és erősfogadást? A tökéletes bánatot és erősfogadást e szavakkal indíthatjuk fel magunkban: „Ó Istenem, teljes szívemből bánom minden bűnömet, mert azokkal téged, végtelenül jó és szeretetreméltó Istenemet megbántottalak; erősen fogadom, hogy többé nem vétkezem és a bűnre vezető alkalmat elkerülöm."

Alkalmazás. Mondjátok el esténkint ezt a kis imádságot. Mi haszna lesz ennek? (Ha napközben vétkeztünk, Isten kegyelmébe fogad újra. Gyakorlatot szereztek, hogy veszély idején is fölkelthessétek.) Akinek van feszülete (— hacsak olvasója végén is —) bánat fölkeltésénél vegye kezébe s azután csókolja meg. Szentgyónás előtt persze különös figyelemmel s többször is elmondhatjátok a bánatot. Így tisztul meg lelketek a bűn mérgétől. Hogy aztán egészen egészségesek legyetek lelkileg, tegyétek fel magatokban szentgyónás alkalmával, hogy a javulásra szóló eszközöket is örömest fölhasználjátok. A beteg sem elégszik meg azzal, hogy elkerüli azt, ami beteggé tette, hanem használja az orvos által előírt gyógyszereket. Csak így nyeri vissza egészségét. Melyek a lelkiéletnek gyógyszerei? Imádság. Buzgón végezzük el reggel, este imádságainkat, kísértések idején használjunk rövid

fohászt. Szentmisehallgatás, szentbeszédek hallgatása, jó könyvek olvasása, gyakori szentáldozás méltó előkészülettel: ezek a komoly lelkiélet gyógyszerei. Ezek használata mellett tiszta marad a lelkiismeretünk, s állhatatosak leszünk a jóban.

37. A GYÓNÁSRÓL. I.

Mit tett a tékozló fiú, miután magába szállott és megbánta bűnét? Hazatért atyjához és mondotta: „Atyám, vétkeztem az ég ellen s te ellened." Bevallotta bűnét. Gyónt. Mit kell nekünk is tennünk, mikor a bűnbánat szentségét fölvesszük, ha a bánatot és erősfogadást már fölindítottuk? Gyónnunk kell. Ez a negyedik dolog, ami a bűnbánat szentségének méltó fölvételéhez tartozik. Ma megtanuljuk, miért és hogyan kell gyónni.

1. *(A gyónás fogalma és szükségessége.)* A gyónást már a paradicsomban kívánta Isten. Sürgette az ősszülőket, hogy vallják be bűneiket. Talán nem tudta Isten, hogy vétkeztek? Tudta, de azt akarta, hogy ők is ismerjék be. Kaintól mit kérdezett Isten, mikor az megölte Ábelt? Miért e kérdés? Akarta, hogy Kain gyónjon. Később is az izraelitáknál, ha valaki nagy bűnt követett el, engesztelő áldozatot mutatott be és bevallotta bűnét a pap előtt. Keresztelő szent Jánosról följegyzi a Szentírás, hogy Jeruzsálem lakói hozzámentek és megkeresztelteték magukat általa „bevallván bűneiket". Így az Úr Jézus a gyónást már készen találta és végtelen bölcseséggel az újszövetségben is kötelezővé tette. Azt akarja, hogy bűneinket megvalljuk, elmondjuk a lelkiatyának, s ő csak ezután adhat föloldozást, ha t. i. arra méltók vagyunk. Mégpedig „töredelmesen", azaz komoly bánattal mondjuk el bűneinket, kérve a lelkiatyát, hogy Istentől nyert hatalmánál fogva, bocsássa meg azokat. Bűneinknek ilyen töredelmes bevallását egyszóval gyónásnak nevezzük.

Amikor (tehát) gyónunk, akkor töredelmesen megvalljuk bűneinket a lelkiatyának, hogy azoktól föloldozzon minket. **(Alá-húzott 317. k.) Mit cselekszünk, mikor gyónunk?**

Hogy a gyónást csakugyan az Úr Jézus rendelte, mutatják szavai, melyekkel az apostoloknak hatalmat adott, hogy a bűnöket megbocsássák. Emlékeztek ezekre a szavakra? („Akiknek megbocsátjátok . . . és akiknek megtartjátok.") Az apostolokról kikre szállott át a bűnbocsátó hatalom? Vajjon az Úr Jézus, mikor a bűnbocsátó hatalmat adta, úgy értette azt, hogy a papok mindenkinek, kivétel nélkül, akár érdemes rá, akár nem — megbocsássák a bűnöket? Nem így értette. Miből látjuk azt, hogy nem így értette? Mert hozzátette első szavaihoz: „és akiknek megtartjátok". Ezzel jelezte, hogy egyeseknek *ne* bocsássák meg a bűnt. Kiknek ne bocsássák meg? Akik nem méltók arra, mert pl. nincs igazi bánatuk, nem akarják visszaadni az idegen jószágot, nem akarnak kibékülni ellenségükkel stb. A lelkiatyáknak tehát különbséget kell tenni azok között, akik tőlük feloldozást

kérnek. Meg kell bírálniok minden egyes esetet, szabad-e, lehet-e most föloldozást adni, nehogy visszaélés történjék a szent dologgal. Krisztus úgy gondolta, hogy a pap *bíró* legyen lelki dolgokban. Itélhet-e a földi bíró egy olyan ügyben, melyet nem ismer? A lelkiatyának is ismernie kell a bűnösnek lelkiállapotát. Hogyan ismerheti meg? Ha a bűnös bevallja bűneit, gyónik. A pap *orvosa* is a lelkeknek. Gyógyítania kell a lélek sebeit. Segíthet-e az orvos egy olyan betegen, aki nem akarja megmondani a baját?

Azért az egyházban minden időben megvolt a gyónás. Nem is lehetett volna azt később behozni az egyházba, mert *a)* se a papok, se a hívek ilyen megszégyenítéssel járó újítást nem fogadtak volna el. (A papoknak is kell gyónni, még többször, mint a híveknek.) *b)* Mert a gyóntatás terhes kötelezettség a papokra. Terhes dolog pl. téli hidegben órákon keresztül mozdulatlanul, feszült figyelemmel ülni a templomban a gyóntatószékben, ragályos betegekhez közelhajolni stb. E miatt már száz és száz pap vesztette el egészségét. És *c)* az egyház sose tűrte azt, hogy hit dolgában bárki változást létesítsen. Az ilyet, mint eretneket, kizárták az egyházból.

2. *(A gyónás tárgya.)* Milyen bűnöket kell meggyónni? Azokat a bűnöket, melyekre gondos lelkiismeretvizsgálás után visszaemlékezünk. És pedig elsősorban a halálos bűnöket, ha ilyenek vannak lelkünkön. Mivel pedig nagy különbség az, hogy valaki egy halálos bűnt egyszer vagy ötször követett el, azért mikor halálos bűnt gyónunk, mindíg hozzá kell mondani a számot, hányszor történt. Csakis így tud a lelkiatya világos képet alkotni lelkiállapotunkról. A bocsánatos bűnök meggyónása már nem olyan fontos. Ha ezekből kimarad is a gyónásnál egyik-másik, az nem baj, a gyónás azért egész jó lehet. Sőt szorosan véve a bocsánatos bűnöket nem is vagyunk kötelesek meggyónni. A jó Isten ezekért a gyónáson kívül is ad bocsánatot. De vajjon nem jó és tanácsos-e azért a bocsánatos bűnöket is meggyónni? De igen. Isten akkor ezeket is rögtön elengedi. Aztán tud-e egy gyermek mindíg különbséget tenni halálos és bocsánatos bűn között? Alig. Aki egy kicsit könnyelműségre hajlik, könnyen kicsiségnek tart olyasmit, ami éppen nem az. Ti azért legjobban tesztek, ha összes bűneiteket, melyek eszetekbe jutnak, meggyónjátok. Igy lesztek gyónás után teljesen nyugodtak.

(Aláhúzott 318. k.) Mit kell okvetlenül meggyónnunk? Okvetlenül meg kell gyónnunk halálos bűneinket, amelyekre emlékezünk és azt is meg kell mondanunk, hogy hányszor követtük el azokat.

Néha a halálos bűnöknél egyes körülményeket is meg kell említenünk. Erről már volt szó. (l. 306. kérdést.) Pl. ketten elkéstek a vasárnapi szentmiséről. Egyik evangélium után ott volt már a templomban, a másik fölajánlás után ért oda. Egyforma bűn mindegyiknek késése? Aki fölajánlás után jött, halálos bűnt

követett el. Ezt a körülményt meg kell említeni a szentgyónásban. Mellékes körülményt nem. Ha valaki egy bűnt mással követett el, ennek nevét nem kell, nem is szabad megmondani.

3. *(Tulajdonságai.)* Bűneinket (továbbá) őszintén és érthetően kell meggyónnunk. **(Alahúzott 319. k.) Hogyan kell bűneinket meggyónnunk?**

a) (Őszinteség.) Mikor gyónunk őszintén? Ha úgy mondjuk meg a bűnt a lelkiatyának, amint történt. Semmit el nem hallgatunk abból, amit meg kell mondanunk. Semmit hozzá nem teszünk, hogy szépítsük vagy mentegessük a bűnt. Nyiltan, egyenesen tárjuk fel lelkünket, úgy, amint azt Isten színe előtt látjuk. Csak így ismeri meg a lelkiatya világosan lelkiállapotunkat s adhat érvényes föloldozást.

Némely gyermek, különösen ha még nem volt gyónni, vagy ha egyes szégyenletes bűnök vannak lelkén, roppant fél a gyónástól. „Jaj, hogyan merjem megmondani ezt vagy azt a bűnt? El kell süllyednem a szégyentől. Ez borzasztó nehéz és terhes dolog!"

Az ilyen aggodalmaskodást le kell győzni. Azt kell gondolnotok: Az Úr Jézus így akarja. Ő érette megteszem, ha nehezemre esik is. Hiszen sokkal nehezebbet is kívánhatott volna tőlem. Kívánhatta volna pl., hogy az egész iskola előtt, vagy a templomban az összes hívek előtt hangosan valljam be minden bűnömet. Nem volna-e könnyebb még ezt is megtenni, mint örök tűzben és gyalázatban égni a pokolban? De az Úr Jézus nem akart így nyilvánosan megszégyeníteni az emberek előtt, azért csak azt rendelte el, hogy titokban, az ő helyettesének, a lelkiatyának valljam be bűneimet. Ha ezt megteszem, bűneim örökre el lesznek felejtve. Nem kell-e ezt nagyon is könnyű dolognak tartanom ahhoz képest, amit bűneimért érdemeltem? Milyen terhes dolgokat vállal magára egy beteg, csakhogy visszanyerje az egészségét, bevesz keserű orvosságokat, koplal, izzad, engedi, hogy vágják, égessék . . . Nem kell-e lelkünkért még több nehézséget magunkra venni, mint e halandó testért?

Hozzá még tudnotok kell, hogy a *lelkiatyának sohasem szabad elárulni azt, amit a szentgyónásban hallott* és inkább életét kell feláldoznia, mintsem a gyónási titkot elárulni. Szabad volna talán a gyóntatóatyának, mikor a szentgyónás után gyónó gyermekével találkozik, azt mondani neki: „No, te ugyan szép bűnöket követtél el?!" A világért sem! A lelkiatyának úgy kell viselkednie, mint aki semmit sem tud a dologról. A legtöbbször valóban nem tud semmit, mert nehéz dolog lenne, mikor sokan gyónnak nála egymásután, valamennyinek a bűnét megjegyezni. Még ha egy gonosztevő gyónt volna is pl. a börtönben, s aztán a bíró hivatná a gyóntatóatyát s azt mondaná: „Nekem mindig tagadott ez az ember, bevallotta most magának a bűnét?" Szabad volna a lelkiatyának megmondania? Inkább meg kell halnia. Már nem egy katolikus pap szenvedett vértanúságot a gyónási

titoktartásért. Ilyen volt pl. Nepomuki szent János. Ez Csehországban, Prágában a királynénak volt gyóntatóatyja. A király, egy könnyelmű ember, mindenáron tudni szerette volna, milyen bűnöket gyón meg a királyné. A lelkiatya a király minden kíváncsi kérdésére és faggatására hallgatott. Ekkor feldühödött a gonosz király, kínpadra vonatta a gyóntatóatyát s oldalait égő fáklyákkal sütögette. Mikor ez is hiábavaló volt, dühében beledobatta őt a király a Moldva-folyóba s a szent férfiú vízbe fúlt. Isten aztán sok csodával dicsőítette meg szent Jánost s állhatatosságáért a mennyországban jutalmazta meg. — Amint szent János, úgy minden lelkiatya inkább kész lenne meghalni, mint a gyónásban hallott bűnöket elárulni. Azért nem kell aggódnotok bűneitek őszinte bevallásától. Amint ennek a falnak, ha üres lenne a szoba, mindent megmondhatnátok, az soha semmit ki nem beszélne, úgy a lelkiatyának is mindent bátran bevallhattok. (A gyónási titoktartás különben nemcsak a lelkiatyát köti, hanem mást is. Ha valaki másnak gyónásából megtudott valamit, mert pl. közel állott a gyóntatószékhez, szintén köteles arról hallgatni. Máskülönben nagy bűnt követne el.)

Egyeseket a gonoszlélek azzal ijesztget a szentgyónás előtt: „Mit gondol majd rólad a lelkiatya?" Felelet: A lelkiatya hosszú tapasztalásból tudja azt, milyen gyarló az ember. Mennél nagyobb bűnökbe esett valaki, annál nagyobb a lelkiatya részvéte iránta, annál inkább örül, hogy segítségére lehet és kimentheti őt szomorú lelkiállapotából. Tudja azt is a lelkiatya, milyen nehezünkre esik a bűnt őszintén meggyónni. Azért ha egy gyermeknél látja, hogyan igyekszik erőt venni magán és nyiltan bevallani bűneit, akkor csak azt gondolhatja: „Hála Isten, ez egy derék gyermek. Bűnökbe esett, mint sok más, de a megtérést komolyan veszi, mint sajnos, nem mindegyik." Nem erős jellemnek jele-e az, ha valaki akkor is az igazsághoz ragaszkodik, mikor az neki megszégyenülést szerez? Az ilyen lélek tiszteletreméltó. Jegyezzétek meg: nem az szégyenletes, ha valaki töredelmesen bevallja a bűnt, hanem az, ha valaki nem restelli elkövetni a bűnt Isten színe előtt. A töredelmes bűnbevallás annak a jele, hogy az illető már szakított a bűnnel, már nem az, aki azelőtt volt, azért most már semmi oka sincs magát szégyelnie. Az ördögnek, lelkünk nagy ellenségének kísértése az a hamis szégyenérzet, melyet némely — különben — jó gyermek a szentgyónás előtt érez. Ezt le kell határozottan győzni.

Milyen szerencsétlen az a gyermek, akibe az ördög belefojtja a bűnt és némává teszi a gyóntatószékben. A többiek nyugodt lélekkel és vidáman távoznak a gyóntatószékből, ő pedig nyugtalanul és leverten távozik onnan. Érzi, hogy nagy rosszat tett, mikor most készakarva egy nagy bűnt elhallgatott, szentségtörést követett el. Meg lettek-e neki a bűnei bocsátva, melyeket meggyónt? Egy se. Valamennyi bűne lelkén van s hozzá a szentségtörés kárhozatba vivő nagy bűne. Az ilyennek valóban

van oka reszketni Isten büntetésétől. Néha talán fölteszi magában, hogy majd a következő gyónásnál kijavítja az előző rossz gyónást. De ez nem mindig sikerül, mert a következő gyónások mindig nehezebbek lesznek, mindig több és több bűnt kell bevallania. Így aztán akárhány megmarad állandóan a halálos bűn állapotában. Lelkiismerete elfásul s egyszer csak meglepi a halál, mielőtt rendbe hozhatta volna lelkiismeretét. Mit használ most neki, hogy eltitkolta bűnét? Szentségtöréseiért örökre ég a pokolban. Hozzá még az a halálos bűn, melyet semmiért sem akart megvallani a lelkiatyának, az utolsó ítéletnél az egész világ előtt ismeretes lesz és gyalázatot hoz rá. Mint fogja majd akkor az ilyen szerencsétlen elátkozni önnön esztelenségét! Milyen könnyen üdvözülhetett volna. Csak egy kis önlegyőzés, egy kevés alázatosság . . . De akkor már késő!

Alkalmazás. Most tegyétek föl magatokban, hogy mindig nagyon őszinték akartok lenni a gyóntatószékben s a világért se akartok örömet szerezni az ördögnek azzal, hogy valamely nagy bűnt elhallgattok. A lelkiatyától ne féljetek. Ha nagy bűnöket mondanátok is, a lelkiatya azért sose fog megszidni benneteket. Azt nyomatékosan megmondja majd, mire kell ezután vigyáznotok, ha a mennyországba akartok jutni, de egyébként, mennél őszintébbek vagytok, annál nagyobb szeretettel lesz hozzátok. Hiszen az Úr Jézus is azt mondta, hogy ő nem jött hívni az igazakat, hanem a bűnösöket, s a tékozló fiú atyja egy szó szemrehányást se tett fiának, mikor az bánkódva hazatért.

b) (Érthetőség.) Egy másik dolog, amire szintén ügyelnetek kell a gyónásnál, hogy *érthetően* gyónjatok. Érthetően az gyónik, aki úgy mondja meg a bűnt, hogy a lelkiatya megértse azt. Érthető volna-e annak a gyónása, aki csak annyit mondana: „Vétkeztem Isten tíz parancsolata ellen?" Nem. Az ilyen semmi határozott bűnt nem mondott. Ez nem gyónás. Vagy ha valaki azt mondja: Nem szerettem Istent. Rosszat tettem. Az ilyen bűnvallomás semmit se ér. A maga nevén kell megnevezni a bűnt, pl. szentmisét mulasztottam, hazudtam stb., de nem pedig olyan általános szavakat használni, melynek sokféle értelme lehet. Azonkívül nem elsietve, hadarva, hanem értelmesen kell beszélni a gyóntatószékben. Hangosan ugyan nem szabad mondani a bűnt, nehogy mások is meghallják, de mégis úgy, hogy a lelkiatya megérthessen. Szabad esetleg megkérdezni is őt: Meg tetszett érteni, amit mondtam?

4. *(Elfelejtett bűnök.)* Befejezésül most még azt mondom meg, mit kell annak tenni, aki a szentgyónásban valami bűnt elfelejtett megmondani.

Megeshetnék, hogy egy gyermek komolyan iparkodott megvizsgálni lelkiismeretét, de egyik halálos bűne nem jutott eszébe. Csak mikor a gyóntatószékből kijön, hirtelen eszébe jut. Vagy pedig eszébe jutott a halálos bűn már a gyónás előtt, megbánta, meg is akarta gyónni, de a gyóntatószékben, mikor a bűneit

fölsorolta, erről megfeledkezett, s nem mondta. Csak azután jut eszébe: „Jaj, ezt kifelejtettem." Érvényes-e az ilyen gyónás? Érvényes. A gyermek nem tehet róla, hogy elfelejtette. Csak mit kell azután tennie az ilyen gyermeknek? A következő szentgyónásnál meg kell mondania: „A mult gyónásomban elfelejtettem megmondani ezt a bűnt." Vagy ha egy halálos bűnnél nem mondott volna számot, vagy feledékenységből nem jó számot mondott, vagy valami fontos körülményt elfelejtett, azt később, ha eszébe jut, pótolnia kell. Szabad-e menni az ilyen gyónás után szentáldozáshoz? Szabad. Az elfelejtett bűn tulajdonképen már meg van bocsátva a többivel együtt, meggyónni, ha eszünkbe jut, azért kell, hogy eleget tegyünk Jézus parancsának, mely a gyónást is kötelezővé teszi.

(Aláhúzott 320. k.) Mit kell annak tennie, aki a szentgyónásban saját hibáján kívül elfelejtett valami fontos dolgot megmondani? Aki a szentgyónásban saját hibáján kívül elfelejtett valami fontos dolgot megmondani, annak a következő szentgyónásban meg kell azt mondania.

A kimaradt bocsánatos bűnt is meg kell még később gyónni? Nem. Kiről mondjuk, hogy „saját hibáján kívül" felejtett el valami fontos dolgot? Aki minden tőle telhetőt megtett s akaratán kívül elfelejtette a bűnt. Jól gyónt az ilyen? Csak mire köteles még? Kiről mondjuk azt, hogy a „saját hibájából" felejtett el valamit? Aki hanyagul és felületesen vizsgálta meg lelkiismeretét, vagy szégyenlette a gyónásnál bevallani bűnét, vagy a halálos bűnnek számát és körülményeit. Hogy mit kell az ilyennek tennie, ha jóvá akarja tenni gyónását, arról majd a következő alkalommal lesz szó.

38. A GYÓNÁSRÓL. II.

Hogyan kell bűneinket meggyónni? (319. k.) Mikor gyónunk őszintén? Olykor a szentgyónásból kimarad valami fontos dolog. Ha ez nem szándékosan történt, nem baj. Pótolni kell a következő gyónásban. De aki a szentgyónásban szándékosan hallgatott el valamely halálos bűnt, az veszedelmes lelkiállapotban van. Mit kell az ilyennek tennie, hogy rendbe jöjjön, arról fogunk ma tanulni.

1. *(Egyetemes gyónás.)* Gondoljunk egy gyermekre, aki a szentgyónáshoz készül és pl. három halálos bűn van a lelkén. A gyóntatószékben egy halálos bűnt szégyenből elhallgat. Hány halálos bűnnel távozik az ilyen a gyóntatószékből? Néggyel. Nem lett neki megbocsátva az a bűn, melyet elhallgatott, a másik kettő sem, melyet meggyónt, sőt egy új halálos bűnt vett lelkére, mely talán egymaga nagyobb, mint az összes többi bűnei. Melyik ez a bűn? Szentségtörés. Egy szentségnek méltatlan fölvétele. Lehet, hogy az a bűn, melyet elhallgatott, valójában nem is halálos bűn, csak tudatlanságában tartja annak. De mivel tudva hallgatott el

olyasmit, amit ő halálos bűnnek tartott, azért most a gyóntatószékben tényleg halálos bűnt követ el és szentségtörése miatt elkárhozhatik. Milyen szomorú ez! Ha Isten végtelen irgalmasságból nem bünteti hirtelen az ilyen gyermeket, mit tegyen, hogyan teheti jóvá hibáját? Elég lesz-e, ha a következő gyónásban meggyónja azt a halálos bűnt, melyet előbb elhallgatott? Mit kell még meggyónnia? A többi bűneit is, melyeket előzőleg meggyónt, mert ezekből egy se lett neki megbocsátva. És azonfelül még egy halálos bűnt kell megmondania. Melyiket? Hogy rosszul, szentségtörően gyónt. Csakis így hozza rendbe lelkiismeretét.

(Aláhúzott 321. k.) Mit kell annak tennie, aki a szentgyónásban szándékosan hallgatott el valamely halálos bűnt? Aki a szentgyónásban szándékosan hallgatott el valamely halálos bűnt, annak a következő szentgyónásban meg kell azt mondania és előbbi gyónását egészen meg kell ismételnie.

Szabad-e a rosszul végzett gyónás után szentáldozáshoz menni? Semmiesetre. Ez egy újabb halálos bűn lenne: méltatlan áldozás. Az ilyen gyermeknek mindenáron el kell maradnia a szentáldozástól.

Leggyakoribb eset, hogy valaki rosszul gyónik az, hogy nem őszinte. Kihagy halálos bűnt. De nem lehet-e más ok miatt is érvénytelen valakinek a gyónása? Mit kell tennünk, hogy a bűnbánat szentségét méltóan vegyük fel? (302. k.) Ha tehát valaki nem vizsgált lelkiismeretet, hanem csak úgy mond egy-két bűnt, ami véletlenül eszébe jut, érvényesen gyónik? Hát ha nem indított komolyan bánatot? Ha nem akarja visszaadni az idegen jószágot? Ha nem békül ki haragosával? Ha nem akarja elvégezni a lelkiatyától feladott elégtételt?! Mindezen esetekben érvénytelen a gyónás. Az illető bűnös és vakmerő játékot űz a legszentebb dolgokból.

Gondoljunk most egy ilyen szerencsétlen gyermekre, aki egyszer *érvénytelenül* gyónt. Ez már régebben történt. Azóta már volt ötször gyónni. Ezt az utolsó öt gyónását annyiból jól végezte, hogy mindent őszintén megmondott, gyónás előtt bánatot keltett, elvégezte az elégtételt is. Azt azonban egyik gyónásában se mondta meg, hogy egy gyónást érvénytelenül végzett. Érvényes, jó volt ez az öt gyónás? Nem. Amíg valaki rendbe nem hozza az előző érvénytelen gyónását, addig minden következő gyónása rossz és érvénytelen. Hogyan végezze az ilyen szerencsétlen a most következő gyónását, hogy végre rendbe jöjjön a jó Istennel? Elsősorban meg kell mondania: „Kérem, én egyszer rosszul gyóntam s ezt mostanáig még nem mondtam meg. Azóta ötször voltam gyónni s minden gyónás után egyszer áldoztam is." Ezekkel a szavakkal meggyónta szentségtöréseit. Milyen bűnöket kell neki még meggyónia? Azt, amit első gyónásánál elhallgatott, azokat a bűnöket is, amiket akkor meggyónt és minden halálos bűnt, amit azóta elkövetett.

Könnyű dolog-e ilyen sok gyónást ismételni? Nehéz. De még

sokkal nehezebb a pokolban égni. És más menekülés nincs. Azért le kell győzni minden restséget és álszégyent s az első alkalommal, mikor gyónni megy valaki, rendbe hozni lelki ügyeit. Máskülönben könnyen késő lehet.

Egy vidéki plébánián, hol a házak nagyon szétszórtan vannak a birtokok szerint, beteghez hívták a plébánost. A plébános sietett, mert tudta, hogy a haldokló asszony, akihez hívták, nem nagyon volt vallásos, keveset gondolt lelke üdvösségével. Sikerült őt mégis meggyóntatnia, meg is áldozott s fölvette az utolsó kenetet. A plébános aztán távozott, hogy fölkeressen még egy másik beteget. Bizonyos idő mulva, amint az úton megy, hallja, hogy valaki nagyon siet utána. A beteg asszony leánya volt, aki messziről kiáltott: „Plébános úr, tessék visszajönni, anyámban már alig van élet, de mégegyszer sürgősen akarna valamit mondani." A plébános ijedten visszatér, de amikor belép a szobába, a beteg kétségbeesetten felsóhajt! „Késő" — és meghal. A jelenlevők aztán elmondották neki, hogy alighogy az imént eltávozott, egy ideig mereven nézett maga elé a beteg, aztán rémülten így szólt: „Hívjátok hamar vissza a papot. Egy bűnt, amit már 20 év óta minden gyónásomban elhallgattam, most se mondtam meg. Siessetek, mert ha meghalok előbb, mint meggyónhatom, biztosan elkárhozom." Sose szabad halogatni a megtérést.

(322. k.) *Hogyan nevezzük azt a gyónást, amelyben több gyónásunkat megismételjük?* Azt a gyónást, amelyben több gyónásunkat megismételjük, egyetemes gyónásnak nevezzük.

(323. k.) *Kinek kell egyetemes gyónást végeznie?* Egyetemes gyónást annak kell végeznie, aki egyszer vagy többször érvénytelenül gyónt.

Néha olyanok is végeznek életgyónást, akiknek az okvetlenül nem volna szükséges. Így pl. ha valaki lelkigyakorlatokat tart vagy misszión vesz részt. Ilyenkor naponkint többször hallgat szentbeszédet, többet imádkozik és elmélkedik, az isteni kegyelem jobban átjárja lelkét. Mások egyetemes gyónást végeznek, mikor pályát választanak (pl. zárdába lép, házasságkötés előtt, vagy valami új hivatást választ, hogy biztosítsa magának Isten áldását), vagy pedig a halálra készülnek elő. Az egyetemes gyónás végzése nagyobb fáradtsággal jár ugyan, de nagy lelki megnyugvást szerez és sok lelki vigasztalást. Az ember ilyenkor jobban megalázza magát Isten előtt, jobban fölismeri bűneinek nagy számát, Istennek végtelen türelmét és jóságát, komolyabb bánattal tudja önmagát vádolni a gyóntatószékben s azért a bűnbocsánat is biztosabb számára. Egy jó egyetemes gyónás már sokak számára volt kezdete új, erényes életnek.

2. *(Gyakorlati útmutatás.)* Most már tudjátok, mi tartozik a jó gyónáshoz. Még megmondom, mit tegyetek gyónás előtt, a gyónás alatt és gyónás után.

Ha a szentgyónáshoz készültök, odahaza vonuljatok vissza valami csendes helyre, ahol egyedül lehettek. Ha ez otthon nem volna lehetséges, menjetek el a templomba. Imádkozzatok először térdelve a Szentlélekhez, aztán keljetek föl és vizsgáljátok meg komolyan lelkiismereteteket. Kell-e fölírni a bűnöket? Nem, de szabad. Csak arra kell vigyázni, hogy az ilyen lap ne kerüljön másnak kezébe. De okvetlen végig kell gondolni Isten min-

den parancsolatát, az anyaszentegyház parancsolatait s a főbűnöket. Milyen bűnöket kell különösen megjegyezni? A halálosakat, mégpedig számszerint. Aki nem írja fel a bűnt, az lelkiismeretvizsgálás után mégegyszer gondoljon vissza valamennyi halálos bűnére és próbálja párszor felsorolni maga előtt, hogy így a gyóntatószékben is fennakadás nélkül elmondhassa. Mi következik most a lelkiismeretvizsgálás után? A legfontosabb: a bánat. Komolyan gondolunk Jézus szeretetére, önnön hálátlanságunkra s legalább az imádságos könyvből szívből elmondjuk a bánatimát. Soha addig ne lépjetek a gyóntatószékbe, amíg el nem készültetek egészen a lelkiismeretvizsgálással és föl nem indítottátok a bánatot. Még ha valaki küldene is, hogy menjetek már, feleljétek szerényen: „Még nem készültem elő."

Mikor többen gyónnak, mindenkinek várnia kell, amíg a sor rákerül. Mit tesztek addig, amíg a sor rátok kerül? Gondoljatok bűneitekre s próbáljátok azokat magatokban elmondani, mondjátok el többször azt a kis imádságot, mely a tökéletes bánatot fejezi ki, imádkozzatok az imádságos könyvből. Fecsegni, nyugtalankodni nem szabad, ez rossz jel volna az illető lelkiállapotára nézve.

Ha aztán rátok kerül a sor, a gyóntatószékhez léptek és letérdeltek. Aki nagyon kicsi, úgyhogy szája nem ér föl egészen a rácshoz, az állva maradhat. Mikor a lelkiatya felétek fordul és keresztet vetve rátok áldást ad, akkor megkezditek a gyónást.

(Aláhúzott 324. k.) Hogyan kezdjük meg a szentgyónást? A szentgyónást úgy kezdjük meg, hogy keresztet vetünk magunkra és mondjuk: „Gyónom a mindenható Istennek és Isten helyett neked, lelkiatyám, hogy utolsó gyónásomtól (akik még nem gyóntak, azt mondják: kiskoromtól) fogva ezeket a bűnöket követtem el. Utoljára . . . gyóntam." (Megmondjuk mikor. Pl. egy hónap előtt.)

Ezután mindjárt elmondjuk bűneinket. Aki az első parancs ellen vétkezett, mit mond? Azután melyik parancs következik? Aki minden bűnt elkövetett volna a 2. parancs ellen, az mit mond? Aki csak könnyelműen esküdött, az mit mond? Azután hányadik parancs következik? Így kell sorba venni a parancsokat s elmondani mindegyiknél bűnünket. Isten parancsai után milyen parancsolatok következnek? (Az anyaszentegyházé.) Azután? A főbűnök. Bűneinket természetesen halk, suttogó hangon mondjuk el, csak a lelkiatyának szabad hallania bennünket.

Miután bűneinket meggyóntuk, ezt kell mondanunk: „Teljes szívemből bánom minden bűnömet, mert azokkal a végtelenül jó és szeretetreméltó Istent megbántottam; erősen fogadom, hogy többé nem vétkezem és a bűnre vezető alkalmakat elkerülöm. Kérek üdvös elégtételt és föloldozást. **(Aláhúzott 325. k.) Mit kell mondanunk, miután bűneinket meggyóntuk?**

Mikor ezt a befejező bánatimádságot is elmondottátok, emel-

jétek föl fejeteket és vigyázzatok jól a lelkiatyára, hogy mit mond nektek. Gyakran kérdezni szokott valamelyik bűnről, amit nem elég világosan vagy pontosan mondtatok meg. Egy gyermek pl. csak ennyit mond Isten 3. parancsotatánál: „Vasárnap nem voltam szentmisén." A lelkiatya valószínűleg megkérdezi: „Elmehettél volna?" „Hányszor mulasztottad el?" A lelkiatya kérdéseire meggondoltan és őszintén kell felelni. Nem szabad elhirtelenkedni a feleletet. Némely gyermek otthon vagy az iskolában, ha valami miatt felelősségre vonják, rögtön kész egy hazugsággal: „Nem tehetek róla", „nem tettem." Ha így járna el a gyóntatószékben is, rögtön érvénytelen lenne az egész gyónás. Úgy kell őszintén felelni, amint történt a dolog. Csak, ha valamire sehogy se emlékeznétek, mondhatjátok: Kérem, ezt nem tudom. Vagy erre nem emlékszem. Mentegetődzni vagy hazudni a gyóntatószékben nem szabad. Ha egy gyermek háromszor mulasztott vasárnap szentmisét s a lelkiatya kérdésére azt feleli, hogy egyszer, — érvényes-e gyónása?

Ha egy gyónó maga pontosan megmond mindent, akkor a lelkiatya nem kérdez semmit, hanem előbb egy kis intést ad a gyónónak. Megmondja, mire vigyázzon, hogy vissza ne essék többé bűneibe. Erre ez intésre vigyázni kell. Ezután pedig *elégtételt* ad fel a gyónónak. Azt mondja pl. elégtételül elkövetett bűneidért imádkozzál el öt Miatyánkot. Jól meg kell jegyezni, mit ad föl a lelkiatya s mikor a gyónást elvégeztük, az oltár elé térdelve elvégezzük a felkapott elégtételt. Gyermekeknek többnyire imádságot ad fel elégtételül a lelkiatya, felnőtteknek néha bőjtöt, keresztúti ájtatosságot, alamizsnát vagy más jócselekedetet. Ha nem értettétek volna meg az elégtételt, vagy valami olyan imádságot kapnátok, amit nem ismertek, mondjátok meg: „Kérem, ezt nem tudom." Vagy: „Kérem, nem értettem."

Most következik még *a legfontosabb* a szentgyónásban. Miért gyónjuk meg bűneinket a lelkiatyának? Hogy azoktól minket feloldozzon. A lelkiatya tehát, miután feladta az elégtételt, összeteszi kezét és imádkozik. Ima közben keresztet vet felétek és elmondja latinul a feloldozás szavait: „Föloldozlak bűneidtől az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. Amen." Ekkor ti is vessetek magatokra keresztet és gondoljatok arra, hogy Jézus szent vére e pillanatban érinti lelketeket és tisztára mossa a bűn szennyétől. Lelketeken most újra a megszentelő kegyelem fénye ragyog, ti Isten kedves gyermekei lettetek ismét, ha meghalnátok, tiétek lenne a mennyország kimondhatatlan boldogsága. Akik először gyónnak, azok a keresztség óta nem kaptak oly nagy kegyelmet Istentől, mint a feloldozás pillanatában. Csak mikor nem érne semmit a feloldozás? Ha valamelyitek rosszul gyónt volna. De ti ilyesmit soha nem akartok elkövetni, ugyebár? A feloldozás után a lelkiatya int fejével vagy kezével, talán mondja is: „Elmehetsz" — akkor keljetek föl, köszönjetek: „Dícsértessék a Jézus Krisztus" — és távozzatok.

Amit most elmondtam, így tanuljátok meg: A lelkiatya a szentgyónás végén alkalmas intés után elégtételt ad föl a gyónónak, azután föloldozza őt bűneitől. **(Aláhúzott 326. k.) Mit tesz a lelkiatya a szentgyónás végén?**

Mit tesztek azután, ha a gyóntatószékből távoztok? Térdeljetek a padba vagy az oltár elé s köszönjétek meg néhány fohásszal a jó Istennek, hogy bűneiteket megbocsátotta. Egyszer régen valakit tűzhalálra ítéltek. A farakás már föl volt halmozva lába alatt, ő pedig egy oszlophoz kötve tehetetlenül, reszketve várta a borzasztó tűzhalált. A hóhér már készült meggyujtani a máglyát, mikor egyszerre csak egy lovas vágtat porosan a vesztőhelyre, kezében egy írást lobogtatva: „Kegyelem." „A király megkegyelmezett." Milyen boldogan szállott le a vesztőhelyről a kínos halált váró áldozat! Nem vagytok-e ti is hasonló helyzetben a gyónás után? Miféle tűz várakozott reátok? A tisztítóhely, vagy éppen a pokol tüze. De Isten megkegyelmezett. Mondjátok azért: „Istenem, forró hálát adok neked, hogy megbocsátottad bűnömet. Most újra tiszta lett lelkem. Bizalommal gondolhatom, hogy a mennyország az enyém. Ó, mily szomorú lett volna sorsom, ha meghalok bűneimben. Ezután nagyon vigyázok magamra. Támogass, Jézusom, szent kegyelmeddel." Ilyenféle fohászokkal adhattok hálát Istennek. Azután végezzétek el a föladott elégtételt. Csak ha több napra kapott volna valaki elégtételt, akkor természetesen nem lehet egyszerre elvégezni.

(Aláhúzott 327. k.) Mit kell tennünk a szentgyónás után? A szentgyónás után: 1. hálát kell adnunk Istennek, hogy bűneinket megbocsátotta; 2. el kell végeznünk a lelkiatyától föladott elégtételt.

Hálaadó imádság van imádságos könyvetekben is. Végezhettek hozzá még más imádságot is, pl. a litániát Szűz Máriához vagy Jézus szentséges Szívéhez. Nem szép, ha egy gyermek úgy siet gyónás után a templomból, mintha attól félne, hogy rászakad a tető. A főgondotok pedig gyónás után az legyen, hogy tudva ne vétkezzetek. Mutassátok meg, hogy komoly volt szívetekben a bánat és erősfogadás. Különösen az imádságban legyetek buzgók. És ne halogassátok hosszú ideig a gyónást. Mennél többször használjuk e lelki csodafürdőt, melyet Jézus szent véréből készített számunkra, annál szebb és egészségesebb lesz lelkünk, annál díszesebb égi koronánk.

39. ELÉGTÉTEL ÉS BÚCSÚ.

Mit kell tennünk a szentgyónás után? (327. k.) Az elégtétel elvégzése az ötödik dolog, ami a bűnbánat szentségének méltó felvételéhez tartozik. Ma az elégtételről tanulunk.

1. *(Mi végett?)* Elenged-e Isten a bűnnel együtt minden büntetést a bűnbánat szentségében? Az örök büntetést elengedi, de milyen büntetést nem enged el? Az ideigtartó büntetést.

(301. k.) Isten t. i. nem csupán irgalmas, hanem végtelenül szent és igazságos is. Jézus kínos kereszthalálának érdemeiért elengedi nekünk az örök büntetést, de vajjon igazságos volna-e, hogy csupán az ártatlan Jézus szenvedjen a bűnért, a bűnös pedig, kinek Isten a keresztségben egyszer már mindent elengedett, semmikép ne szenvedjen bűnei miatt? Ez nem volna igazságos. A bűnösnek is éreznie kell, hogy milyen rossz és keserű dolog a bűn. Azért ideigtartó büntetések várnak reá vagy a földön, vagy a tisztítóhelyen.

Isten már az ószövetségben is többször megmutatta azt, hogy a bűnnel együtt nem engedi el mindig az összes büntetést. *Jákob* pl. nagy dologban hazudott és megcsalta atyját. Milyen dologban? Bűnét csakhamar megbánta, de az atyai házból távoznia kellett. Milyen csodás látomása volt útközben? Ez azt jelentette, hogy Isten már megbocsátott neki. De mennyit kellett mégis szenvednie Lábánnál, hőséget tűrni nappal, hideget éjjel a mezőn. Lábán többször megcsalta őt, később fiai csalták meg. Mit üzentek neki, mikor eladták Józsefet? Így kellett vezekelnie bűnéért. *Dávid* súlyos bűnt követett el egyszer. Megölette egyik vezérét, Uriást, hogy elvehesse ennek feleségét. Isten elküldötte hozzá Náthán prófétát, hogy intse meg a királyt. Dávid nem volt rosszlelkű, azonnal magába szállott és megsiratta bűnét. Náthán próféta erre Isten parancsára kijelentette a királynak, hogy Isten megbocsátotta bűnét, de fia meg fog halni. Egy szülőre a legnagyobb csapás, ha elveszti kedves gyermekét. Dávid is imádkozott, bőjtölt, sírt, hogy meneküljön a büntetéstől, de hiába, gyermekét elvesztette. Isten ilyen érzékenyen büntette a királyt azután, miután bűne már meg volt bocsátva.

A lelkiatya tudja, hogy a gyónóra is bűnei miatt büntetés vár a földön vagy a tisztítóhelyen. Azért valami jócselekedetet jelöl ki neki, hogy Istent megengesztelje. Azt mondja pl. végezd el egyszer a keresztúti ájtatosságot. Ha a gyónó ezt elvégzi, némileg jóvá teszi eddigi könnyelműségét s Isten ezért kész neki elengedni az ideigtartó büntetéseknek legalább egy részét. Az elégtétel elvégzése ilyen módon lelki hasznunkra van.

A lelkiatya (tehát) a végett ad föl elégtételt, hogy Isten az ideigtartó büntetéseknek legalább egy részét elengedje nekünk, amikor a föladott jócselekményeket elvégezzük. (328. k.) *Mi végett ad föl a lelkiatya elégtételt?*

A lelkiatya az elégtételt Jézus nevében adja fel. Mi lenne akkor, ha egy gyónó a feladott elégtételt nem akarná elfogadni vagy elvégezni. Ha azért nem fogadná el, mert nem bírja elvégezni, azt tisztelettel megmondhatja. Pl. egy gyermeknek azt mondaná a lelkiatya, végezd el elégtételül a dicsőséges olvasót, a gyermek pedig nem tudná, hogyan kell ezt elvégezni, ezt megmondhatja s akkor a lelkiatya mást jelöl ki. De ha valaki restségből, kényelemszeretetből nem akarná elvégezni a feladott elégtételt s mikor a lelkiatya megszabja azt, azt gondolná: „Ez sok.

Ez nagyon nehéz. Ezt nem végzem el . . ." Érvényes lenne-e a gyónás? Érvénytelen lenne. Az ilyen érzület az igazi bűnbánat hiányának jele. Hát hogyha egy gyermeknek olyan elégtételt adna a lelkiatya, hogy egy hétig naponként imádkozzék el három Miatyánkot s a gyermek három napon át elvégezné, de a negyediken már elfelejtené s tovább nem végezné el, érvényes volna-e a gyónás? Érvényes, de ezt a következő gyónásban említse meg, hogy nem végezte el pontosan az elégtételt. Még akkor is érvényes volna a gyónás, ha valaki akkor, mikor felkapta az elégtételt, komolyan akarta azt elvégezni, de később szándékosan nem végezné el. Gyónása érvényes volna, de mivel fontos dologban engedetlen volt Isten helyettese, a lelkiatya iránt, azért vétkezett és sok kegyelemtől fosztotta meg magát. Ezt a bűnét a következő gyónásban meg kell vallania.

Nehogy elfeledje valaki az elégtételt, legtanácsosabb azonnal a gyónás után elvégezni. Csak mikor nem szabadna azonnal elvégezni? Ha több napra szól.

Manapság a lelkiatya többnyire könnyű elégtételt ad. Régebben, az első keresztény századokban sokkal szigorúbb elégtételt szabott meg az egyház. Aki pl. Isten nevét tiszteletlenül használta vagy könnyelműen esküdött, annak hét napon át kenyéren és vizen kellett bőjtölnie. Aki nyilvánosan káromkodott, annak hét vasárnapon át mezítláb, kötéllel a nyakán kellett a templomajtó előtt állania, a vasárnapot megelőző hét pénteken pedig kenyéren és vízen bőjtölnie. Ha egy gyermek önmaga iránt szemérmetlen volt, 15 napig kellett bőjtölnie, ha 15 évesnél idősebb, 100 napig. Egyes nagy bűnökért 3—5—15 évi vezeklés volt előírva. Ma az anyaszentegyház nem rendel el többé ilyen szigorú vezekléseket, nehogy sokan e miatt elmaradjanak a bűnbánat szentségétől és elkárhozzanak. De aki kevés elégtételt végez a földön, annak sok szenvedés marad rovásán — a másvilágra. Aki nem akar szenvedni itt, az súlyosan gyötrődik majd a tisztítótűzben. Azért buzgó keresztények nem elégszenek meg azzal az elégtétellel, melyet a lelkiatya fölad, hanem önként is vállalnak magukra jócselekedeteket és vezekléseket.

Mily bűnbánati cselekményeket végezhetnétek pl. ti? Szomjasak vagytok s nem isztok rögtön, vártok egy keveset. Valamely étel nagyon ízlik, abból kissé kevesebbet esztek. A leves sótalan, a kávé nem édes, nem szóltok semmit, megeszitek így. Gyümölcsöt, édességet kaptok, nektek is nagyon ízlenék, de odaadjátok egy szegényebb gyermeknek. Küldenek valahova, nehezet parancsolnak, legyőzitek az ellenkezést s készséggel engedelmeskedtek. Szeretnétek kinézni az ablakon vagy látni valamit, azért is lesütitek szemeteket. Szeretnétek valami megjegyzést tenni, hallgattok. Fáj a fejetek vagy fogatok, a fájdalmat Istennek ajánljátok fel. Betegen feküsztök, nem panaszkodtok. Imádkozzatok néha valamivel többet, pl. a szentolvasóból egy tizedet. Aki így ügyel ilyen bűnbánati cselekmények végzé-

sére, az naponkint talál reá alkalmat s nem fog megijedni, ha majd Isten ítélőszéke előtt hallani fogja: „Fizesd meg, amivel tartozol." Az ilyen sok érdemet is szerez, mert minden vezekléséért Isten megjutalmazza a mennyben, — s a tisztítóhelyen se fog sokat gyötrődni. Mint sajnálja most sok szegény lélek a tisztítótűzben, hogy nem volt előrelátó! A ti időtök még nem múlt el, egy kis komolysággal még sokat helyrehozhattok.

Összefoglalás. Elenged-e Isten a bűnbánat szentségében minden büntetést? Hogyan mutatta Isten az ószövetségben, hogy a megbocsátott bűnért is szenvedni kell? Mi végett ad föl a lelkiatya elégtételt? Mindig ilyen könnyű elégtételt adtak föl az egyházban, mint most? Csak azt az elégtételt végezzük el, amit a lelkiatya felad? Milyen elégtételt végezhetnénk magunktól?

2. *(A búcsú.)* Még egy más hatásos eszközünk is van, hogy megszabaduljunk az ideigtartó büntetésektől, ez a búcsú. Értsétek meg, hogy mi a búcsú. *a) (Fogalom.)* A búcsú az ideigtartó büntetések elengedése a gyónáson kívül. **(Aláhúzott 329. k.) Mi a búcsú?** Mi lesz elengedve, mikor búcsút nyerünk? Tehát nem a bűnöket engedi el az anyaszentegyház, mikor búcsút ad, nem is az örök büntetést, hanem ideigtartó büntetéseket, melyeket a szentgyónás után még el kellene szenvednünk. Hol? A földön vagy a tisztítóhelyen?

Isten ugyanis, mint előbb mondtam, szent és igazságos. A halálos bűnben pedig végtelen gonoszság rejlik. Ha sok bűnbánati cselekményt végzünk is gyónás után, nem bizonyos, hogy tudtuk-e törleszteni minden tartozásunkat Istennel szemben. Azért segítségünkre jön az anyaszentegyház. Kire gondolunk itt, mikor az „anyaszentegyházat" említjük? A pápára s a püspükökre. Nekik mondotta Jézus: „Amit föloldoztok a földön, föl lesz oldva a mennyben is." Mit mondott Jézus? Mit jelent ez? Akit az egyház feje, a pápa megszabadít a bűneiért még járó büntetéstől, az Isten előtt is szabad lesz attól. A pápa t. i. s az anyaszentegyház lelkiekben mérhetetlenül gazdag. Rendelkezésére állanak Krisztus Urunknak s a szenteknek érdemei és túlbő vezeklései. Valahányszor búcsút enged az egyház, ezeket ajánlja fel Istennek a mi vezekléseink helyett. Így aztán Isten igazságossága nem szenved rövidséget, ha mi magunk nem törlesztettük is még tartozásunkat.

A búcsú (pedig, melyet az anyaszentegyház enged) kétféle: 1. teljes búcsú, amikor a megérdemelt ideigtartó büntetésektől egészen megszabadulunk; 2. nem teljes búcsú, amikor az ideigtartó büntetéseknek csak egy részétől szabadulunk meg. (330. k.) *Hányféle a búcsú?*

Mitől szabadul az meg egészen, aki teljes búcsút nyer? S mi lesz annak elengedve, aki nem teljes búcsút nyer? Nem teljes búcsú pl. a 100 napi búcsú. Mennyi büntetéstől szabadul meg az, aki 100 napi búcsút nyer? Nem 100 napi büntetéstől a tisztítóhelyen, hanem annyi büntetéstől, amennyit száz napig tartó

elégtétellel vagy vezekléssel rótt volna le a régi egyházszabályok szerint. Régen t. i. a bűnökért hosszú ideig tartó vezeklés volt megszabva: 100 napig, egy évig, 15—28 évig is. Meg volt állapítva az is, hogy mely napokon kell ez idő alatt az illetőnek bőjtölnie kenyéren és vízen. Most ez megszűnt. Mi lesz tehát elengedve annak, aki 100 napi búcsút nyer? Annyi ideigtartó büntetés, amennyinek elengedéséért a régi egyházban 100 napig kellett volna vezekelnie. (Hogy mennyi ideigtartó büntetés felel meg 100 napi vezeklésnek, azt nem tudjuk. Függ az ember lelkiállapotától, s Isten igazságosságától meg irgalmától.)

b) (Föltételei.) Bizonyára ti is óhajtotok búcsúkban részesülni, mert hiszen így sokkal könnyebb megszabadulni a büntetésektől, mintha nehéz vezekléseket kellene végezni. Hogyan nyerhettek tehát búcsút?

Hogy búcsút nyerhessünk, ahhoz szükséges: 1. hogy lelkünk a halálos bűnöktől tiszta legyen; 2. hogy az anyaszentegyháztól kijelölt jócselekedeteket pontosan elvégezzük. (331. k.) *Mi szükséges ahhoz, hogy búcsút nyerhessünk?*

Az első és legfontosabb, hogy lelkünk a halálos bűntől tiszta legyen. Aki halálos bűnben van, arra milyen büntetés vár? Az örök büntetés. Isten azért nem is enged el neki semmi büntetést addig, amíg meg nem tér. Ha valaki *teljes* búcsút akar nyerni, annak lelke még a bocsánatos bűnöktől is kell, hogy tiszta legyen. Amíg t. i. egy bűn lelkünkön van, Isten az érte járó büntetést sose engedi el. Csupán, ha már megbántuk a bűnt és megszabadultunk tőle, engedi el Isten a büntetést. Ilyen minden bűntől tiszta lelkületre szert tenni nem éppen könnyű dolog. Azért teljes búcsút nyerni nem is lehet igen könnyen. Ahhoz mély bánat, őszinte lelki átváltozás szükséges. De iparkodnunk kell megtenni, ami tőlünk telik és megragadni az alkalmat, mikor teljes búcsút nyerhetünk. Még ha nem is szabadulnánk meg minden büntetéstől, azért mégis sokat törlesztünk abból, ami a rovásunkon van. Akinek 100,000 korona adóssága van, nem ragadja-e meg az alkalmat, ha abból egyszerre 99,000-et törleszthet? A hátralevő egy ezerrel majd csak elkészül.

Milyen jócselekedeteket kell végeznünk, hogy teljes búcsút nyerhessünk? A teljes búcsú föltételei közé tartozik, hogy meggyónjunk és megáldozzunk, és hogy a szentséges atya, a pápa szándékára imádkozzunk. „A pápa szándékára" imádkozni annyit jelent, mint azért imádkozni, hogy teljesüljön, amit a pápa akarna vagy szeretne. És mit akar a szentséges atya vagy pápa? Hogy a katolikus anyaszentegyház mindenfelé elterjedjen, szabad legyen és felvirágozzék, hogy békesség legyen az emberek között, megszűnjenek az eretnekségek és szakadárságok, megtérjenek a bűnösök és hitetlenek. A pápa szándékára elég, ha *egy* Miatyánkot imádkozunk.

Lehet-e akármikor teljes búcsút nyerni? Nem. Csupán bizonyos alkalmakkor. Pl. Jézus neve ünnepén és nyolcada alatt,

vagy Szűz Mária nevenapján és nyolcada alatt. Teljes búcsú az ünnepélyes jubileumi búcsú is, melyet minden 25-ik évben engedélyez az egyház. Utoljára 1900-ban volt. Mikor lesz legközelebb? Iparkodjatok majd megnyerni. Az utána következőt már sokan nem érjük meg. S hol leszünk majd a még ezután következőnél? Akik tagjai egyes jámbor társulatoknak, pl. Jézus Szíve, Rózsafűzér stb. társulatnak, azok a tagok számára engedélyezett napokon is nyerhetnek teljes búcsút.

Hogyan lehet nem teljes búcsút nyerni? Ha a megszentelő malaszt megvan lelkünkben s bizonyos búcsúval ellátott imádságokat mondunk ájtatosan. Ismertek ilyen búcsúimádságokat? Említek néhányat.

Aki buzgón vet keresztet, mindig 50 napi búcsút nyerhet. Ha szenteltvízzel vet, 100 napit. Aki azt mondja: Dicsértessék a Jézus Krisztus — 50 napi búcsút nyer. Aki fölkelti a három isteni erényt, az hét évi és hétszer 40 napi búcsút nyer. (Hét évi és hétszer 40 napi búcsú által annyi ideigtartó büntetéstől szabadulunk meg, amennyitől a régi keresztények hét évi vezeklés által szabadultak meg, amely vezeklés különösen a 40 napi bőjt idején volt szigorú. A 40 napi tehát nem hozzáadás a hét évhez, hanem csak kiemelése a benne levő legszigorúbb napoknak.) Aki az isteni erényeket naponkint felindítja egy hónapon át, az egyik tetszés szerinti napon teljes búcsút nyerhet. (Ha t. i. gyónik, áldozik, s a pápa szándékára imádkozik.) „Én Uram és én Istenem" — aki Úrfelmutatásnál vagy szentségkitételnél e fohászt ájtatosan mondja, hét évi és hétszer 40 napi búcsút nyerhet. „Jöjj el Szentlélek-Isten, töltsd be híveidnek szívét és gyullaszd fel bennük szeretetednek tüzét." 300 napi búcsú, ahányszor mondjuk. A következő fohászokhoz is 300 napi búcsú fűződik:

1. Ó, Jézusom édes Szíve, add, hogy téged mindig jobban szeresselek. (Ha naponkint mondjuk, havonkint egyszer teljes búcsú.)
2. Jézus szentséges Szíve, bízom benned.
3. Szelíd és alázatos szívű Jézus, tedd, hogy szívem a tiedhez hasonló legyen.
4. Jézusom, irgalom!
5. Dicsértessék Jézusnak Szíve az Oltáriszentségben.
6. Dicsértessék és magasztaltassék Jézusnak szentséges Szíve és drága vére az Oltáriszentségben.
7. Mindent teérted, Jézus szentséges Szíve.
8. Jézus isteni Szíve, térítsd meg a bűnösöket, mentsd meg a haldoklókat, szabadítsd meg a tisztítótűzben szenvedő lelkeket.
9. Jézus szentséges Szíve, hiszem, hogy szeretsz engem.
10. Dicsértessék és imádtassék vég nélkül a legszentebb Oltáriszentség.
11. Jézus és Mária.
12. Ó, Mária, reménységünk, mutasd magadat kegyesnek irántunk.
13. Anyja a szeretetnek, fájdalmaknak s az irgalmasságnak, könyörögj érettünk.
14. Máriának édes Szíve, légy az én menedékem.
15. Magasztaltassék a boldogságos Szűz Máriának, az Isten anyjának, szent és szeplőtelen fogantatása.

Mindeme fohászok által, valahányszor a kegyelem állapotában ájtatosan mondjuk, búcsút nyerhetünk. E fohásszal „Jézus, Mária és József" — hét évi és hétszer 40 napi búcsút. Az Úrangyaláért 100 napi bucsút. A katekizmus tanulásáért 100 napi búcsút. Szentbeszéd figyelmes hallgatásáért hét évi és hétszer 40 napi búcsút. Az Oltáriszentség látogatásáért 300 napi búcsút. Aki szentelt olvasón imádkozik vagy elvégzi a keresztúti ájtatosságot, igen nagy búcsút nyerhet. Aki szentáldozás után egy feszületre tekintve elmondja azt az imádságot, mely e szavakkal kezdődik: „Íme, én, legédesebb Jézus" (megvan a

legtöbb imakönyvben) teljes búcsút nyerhet minden alkalommal, ha a pápa szándékára egy Miatyánkot is imádkozik.

Alkalmazás. Törekedjünk búcsút nyerni, amikor csak alkalmunk van. Esztelenség volna *egy* alkalmat is elszalasztani, ha ily könnyű módon törleszthetjük tartozásainkat Isten előtt. Sokan mindjárt reggel teszik a jófeltételt: „Istenem, ma minden búcsút meg akarok nyerni, amit csak nyerhetek." Ez azért jó, mert hogy búcsút nyerjünk, meg kell lennie bennünk a szándéknak is azok megnyerésére. A legtöbb búcsút felajánlhatjuk a tisztítótűzben szenvedő lelkek javára is. Nem kísértetek még ki kedves hallottat a temetőbe? Mutassátok ki szereteteteket irántuk azzal, hogy búcsúkat ajánlotok fel érte. A koszorúkból, melyeket a sírokra helyeznek, nincs hasznuk a megholtaknak, de a búcsúimádságokból igen. Külön búcsúimák a szegény lelkek számára: „Adj Uram örök nyugodalmat nekik s az örök világosság fényeskedjék nekik, nyugodjanak békességben. Amen." „Kegyes Úr Jézus, add meg nekik (vagy neki) az örök nyugodalmat." (300 napi búcsú mindegyik fohászért, ahányszor mondjuk.) Ajánljatok fel teljes búcsút is. Menjetek pl. valamelyik napon, (különösen ha haláleset fordul elő a családban) szentáldozáshoz, mondjátok el a búcsúimát feszület előtt, („Íme, én stb.") milyen örömet szereztek ezzel az elhunytnak! Ha majd Isten trónja elé jut, meghálálja nektek.

40. AZ UTOLSÓKENETRŐL.

Mi szükséges nekünk leginkább ahhoz, hogy üdvözülhessünk? (244. k.) Isten kegyelmére mindennap rászorulunk. De soha annyira, mint földi életünk legfontosabb és legnehezebb napján: halálunk napján. Miért a legfontosabb nap az, amelyen meghalunk? Ekkor tesszük meg a nagy lépést az időből az örökkévalóságba. Amilyen állapotban van lelkünk halálunk pillanatában, olyan állapotban marad örökre. Vagy talán megtérhet még valaki halála után? Nehéz nap is halálunk napja. El kell válnunk mindenkitől, akit itt a földön szerettünk és mindentől, amit szerettünk. Testünk nehéz fájdalmak közt gyötrődik, szívünk alig ver, lélekzetünk elakad, arcunkon kiüt a hideg veríték, érezzük: „Nincs többé segítség, meg kell halnom." „Mi lesz most velem. Hogyan tudok majd megfelelni Isten ítélőszéke előtt?" Az ördög is gyakran nehéz kísértésekkel gyötri a haldoklót, mert tudja, hogy itt van az utolsó óra, ha most sikerül bűnbe vinni e lelket, akkor örökre az övé lesz. Azért, ha valamikor, úgy halálunk óráján rászorulunk Isten segítő kegyelmére.

Tudta ezt jól az Úr Jézus, azért a nagybetegek számára külön szentséget rendelt. Melyik ez? Az utolsókenet. Az utolsókenet szentség, amelyet Krisztus Urunk a nagybetegek számára rendelt, hogy Istentől kegyelmet nyerjenek lelküknek és sokszor testüknek javára is. **(Aláhúzott 332. k.) Mi az utolsókenet?**

Ma erről a szentségről tanulunk.

1. *(Hatása.)* Emlékeztek arra a történetre, hogyan gyógyított meg Jézus egy inaszakadtat Kafarnaumban? Előbb a lelkén akart segíteni, azért megbocsátotta bűneit, aztán mondta: „Kelj föl, vedd ágyadat és menj." Segített testi bajában is. Melyik volt a nagyobb jótétemény?

Így jár el Jézus az utolsókenet szentségénél is. Először lelkünk javát, örök üdvösségünket akarja biztonságba helyezni, aztán segít halandó testünkön is.

Hogyan válik az utolsókenet a lélek javára? Háromféle módon. Először *nagyobbítja a megszentelő malasztot.* Lelkünk tisztább, szentebb, Isten előtt kedvesebb lesz. Mennél nagyobb bennünk a megszentelő malaszt most, annál nagyobb foka lesz a mienk az örök boldogságnak és dicsőségnek a túlvilágon. Annál nagyobb részt kapunk Isten örömeiből. Az utolsókenet másodszor *eltörli lelkünkről a bocsánatos bűnöket,* melyek nehéz súlyok a lelken, akadályozzák, hogy a halál után Isten felé szárnyalhasson, s húzzák lefelé a tisztítótűz gyötrelmeibe. Sőt olykor még *a halálos bűnöket is eltörli* a lélekről az utolsókenet, ha t. i. a beteg már meg nem gyónhatja, de legalább megbánta azokat. Mikor történhetnék meg az, hogy egy beteg nem tud gyónni? Ha eszméletét veszti hirtelen, vagy szélütés ér valakit, s noha magánál van, beszélni nem tud, vagy néha úgy elgyengül a beteg, hogy képtelen beszélni, esetleg magas láza van. Ilyen esetekben, ha a beteg bűnei fölött csak kevésbbé tökéletes bánatot keltett is, az utolsókenet által megkapja a halálos bűnök bocsánatát. Sőt még akkor is, ha az utolsókenetet eszméletlen állapotban vette fel, de később pár pillanatra magához tér és bánatot kelt. Így az utolsókenet sok szegény bűnösnek, aki már nem gyónhatott, megszerzi a mennyországot, holott e nélkül örökre elkárhozott volna. Végül az utolsókenet *megerősíti* a beteget a szenvedésben és kísértésekben, különösen a halálharcban. Miféle szenvedés gyötri a beteget? Attól függ, hogy milyen betegségbe esett. Vannak egyes igen kínos betegségek, mikor pl. fulladási rohamai vannak a betegnek, vagy alsó testében van valami sérülés. Némely beteg heteken, hónapokon át gyötrődik a betegágyon s nem tud se enni, se inni, se aludni, nem találja helyét. Hogy mindezt türelemmel és érdemszerzően tudja elviselni, ahhoz lelkierő kell. Ezt szerzi meg az utolsókenet. Miféle kísértések bánthatják a beteget? Egyeseket a gonoszlélek arra kísért, hogy zúgolódjanak Isten ellen, türelmetlenek legyenek környezetükkel szemben, kétségbeessenek, elveszítsék hitüket vagy egyéb bűnökre. Emberek ilyen lelki küzdelmekben nem tudnak segíteni, csupán Isten. Ő az, aki a halálharcban is, mikor a lélek a testből nehéz küzdelmek közt kiszakadni, válni készül, fenntartja az embert, a bizalmat, a megnyugvást bennünk ébren tartja s rásegít, hogy jó halállal haljunk meg. Jézus egyszer kínos haláltusában az Olajfák-hegyén vért izzadott értünk, az ő gyötrel-

meinek érdemeit az utolsókenet szentségébe rejtette. Ezért szenteli a püspök nagycsütörtökön az olajat. Legyünk hálásak iránta, hogy amikor se orvos, se más barátaink és hozzátartozóink közül nem tud segíteni rajtunk, a kikerülhetetlen végső órában közel akart hozzánk lenni segítségével, vigasztalásával.

Az utolsókenet (tehát) úgy válik a lélek javára, hogy: 1. nagyobbítja a megszentelő malasztot; 2. eltörli a bocsánatos bűnöket, sőt a halálos bűnöket is, ha a beteg már meg nem gyónhatja, de legalább megbánta azokat; 3. megerősít a szenvedésben és a kísértésekben, különösen a halálharcban. (333. k.) *Hogyan válik az utolsókenet a lélek javára?*

Használ-e az utolsókenet testünknek is? Igen. Enyhíti a fájdalmakat. A beteg állapotában gyakran érezhető javulás áll be, miután ájtatosan fölvette az utolsókenetet. Sőt nem egyszer a beteg az egészségét is visszaszerzi, ha az a betegnek üdvösségére szolgál. Mikor nem szolgálna üdvösségére? Ha Isten előre látja, hogy a beteg visszanyerve egészségét súlyos bűnökbe esnék és elkárhoznék.

(334. k.) *Hogyan válik az utolsókenet a test javára?* Az utolsókenet úgy válik a test javára, hogy a fájdalmakat enyhíti és az egészséget is visszaszerzi, ha az a betegnek üdvösségére szolgál.

Nem kell tehát attól tartani, hogy a betegnek meg kell halnia, ha már fölvette az utolsókenetet. Isten hamarabb adja vissza annak az egészséget, aki jókor veszi fel a szentséget. Ezzel megjutalmazza a beteg alázatos bűnbánatát, Isten akaratán való megnyugvását, hitét és bizalmát. Ha továbbá a beteg a szentségek fölvételével rendbe hozta lelkiismeretét, ez maga is nagy nyugalmat szerez neki s már ez is jobbra fordíthatja állapotát. Némelyik azért fél a szentség fölvételétől, mert „utolsó" kenetnek hívják. De ez nem azt jelenti, hogy annak, aki fölveszi, meg kell halnia, hanem csak azt, hogy a szentségek között, melyeknél előfordul az olajjal való kenés, ez az utolsó. Melyik az első szentség, melynél olajkenés is fordul elő? A keresztség. Aztán melyik következik? (Bérmálás, egyházi rend.) S az utolsó? A szent kenet szentsége.

2. *(Ki veheti föl?)* Kérdés még, hogy ki veheti föl az utolsó kenetet? Az utolsókenetet minden katolikus keresztény ember fölveheti, aki már élni tud eszével és veszélyesen beteg. (336. k.) *Ki veheti föl az utolsókenetet?*

Mikor kezd valaki élni az eszével? Hat, hétéves korában. Tehát ennél fiatalabb gyermekeknek, ha halálosan megbetegednének is, nem adják fel az utolsókenetet. Nekik még nincs bűn a lelkükön. De iskolába járó gyermekek fölvehetik betegség idején, noha még egyszer sem voltak talán gyónni. Az ilyeneket a lelkiatya a betegágyon röviden előkészíti a szentgyónásra és áldozásra s feladja az utolsókenetet is nekik. Így aztán nyugodtan jelenhetnek meg Isten ítélőszéke előtt. Mivel pedig ez a szentség

a betegek számára van, azért pl. egy katona, aki a csata előtt áll és biztos halálveszélybe rohan, vagy gonosztevő, akit ma kivégeznek, fölveheti-e az utolsókenetet? Nem. Csak aki veszélyesen beteg. Az öregségtől elgyengült azonban fölveheti az utolsókenetet, ha nem is beteg. Az öregség maga betegség.

És **(Aláhúzott 337. k.) Mikor vegye fel a beteg az utolsókenetet?** Ha csak lehet, akkor vegye föl a beteg az utolsókenetet, amikor még eszméletén van.

Miért vegye föl addig a beteg, amíg eszméletén van? Mert csak így tud bánatot kelteni, gyónni s a szentséget lelki haszonnal fölvenni. Másküllönben könnyen meglehet, hogy semmit nem használ neki a szentség és elkárhozik a beteg. Ki lesz ennek az oka? Sokszor maga a beteg, mert neki kellett volna elsősorban sürgetni, hogy hívjanak hozzá papot, de gyakran a beteg hozzátartozói is halálos bűnt követnek el, mert nem figyelmeztetik idejében a beteget, hogy vegye föl idejében a szentségeket.

Néha azonban jóakaratúaknál is megeshetik, hogy a beteg váratlanul lesz nagyon rosszul s egyszer csak elveszti eszméletét. Kell-e ilyenkor is gyorsan papot hivatni? Mindenesetre. Most már ugyan nem oly biztos a lélek üdvössége, mintha előbb vehette volna fel a szentségeket, de az utolsókenet még megmentheti a beteget. Ha t. i. a beteg csak egy pillanatra is visszanyeri még eszméletét, pl. a halál pillanatában s ekkor Isten segítő kegyelmével bánatot kelt, az utolsókenet által még üdvözülhet. Leghelyesebb és legbiztosabb azonban az utolsókenetet akkor fölvenni mindjárt, mikor a betegség veszedelmessé, komollyá kezd válni; mert az utolsókenet a betegségnek érdemszerző elviselésére is szerez kegyelmet.

3. *(A feladás módja.)* Most még elmondom, hogyan adják fel az utolsókenetet?

Hova kell küldeni vagy menni papért, mikor nagybeteg van a háznál? A plébániára, melynek területén lakunk, mert ott őrzik a szent olajokat. Az utolsókenet szentségét rendesen a plébános vagy segédlelkész adja fel, de ha valakinek más rendes lelkiatyja volna, őt is elhívathatja. Mit kell a beteg szobájában előkészíteni? Fehér abrosszal leterítünk egy asztalt, arra két gyertya közé feszületet, tányéron kevés sót és kenyérbelet teszünk s egy pohárba kevés vizet. (Elég, ha egy ujjnyira van a víz a pohárban, ebbe mártja t. i. a pap ujjai hegyét, melyekkel a szent ostyát érintette. A vizet azután vagy megissza a beteg, vagy ha inni nem tudna már, tűzbe kell önteni. Ha sok víz van a pohárban, egyiket sem lehet könnyen megtenni.) Mire való a só és kenyérbél? A pap a szent olaj maradványait ujjáról ledörzsöli ezzel. A pap távozása után ezeket a dolgokat is tűzbe vetjük. A gyertyákat akkorra gyujtjuk meg, mire a pap megérkezik.

Hány szentséget szokott ilyenkor fölvenni a beteg? Hármat. A bűnbánat szentségét, az Oltáriszentséget és az utolsókenetet. Ezt a három szentséget a haldoklók szentségeinek is szokták

nevezni — nem helyesen, mert valaki azt gondolhatná, hogy addig kell várni fölvételükkel, amíg beáll a haldoklás.

Mielőtt a pap megérkezik, a beteg, amennyire állapota engedi, készüljön elő úgy, hogy lelkiismeretét megvizsgálja, bánatot kelt. A bánat fölindítását semmiesetre se mulassza el. Ha valaki nagyon gyenge már, s félni lehet, hogy csak pár pillanat választja el a haláltól, nem kell részletesen gyónnia, elég ha általánosságban vádolja magát vagy legalább mellét veri bánata jeléül. Igy is kaphat ilyen esetben föloldozást. De bánat nélkül egyik szentség kegyelmében sem részesülhet. Szükséges még, hogy a beteg fölindítsa magában az isteni erényeket. Melyek ezek? Fejezze ki készségét, hogy megnyugszik Isten akaratán, s teljesen reá bízza sorsát.

(Aláhúzott 338. k.) Hogyan kell (tehát) **a betegnek az utolsókenet fölvételére előkészülnie?** A betegnek az utolsókenet fölvételére úgy kell előkészülnie, hogy 1. meggyónik, vagy ha meg nem gyónhatik, legalább megbánja bűneit; 2. fölindítja magában a hitet, reményt és szeretetet és Isten akaratában teljesen megnyugszik.

Mit kell tennünk, mikor a pap az Oltáriszentséggel belép a szobába? Letérdelünk s az Úr Jézust imádjuk. A pap az asztalra helyezi a szentséget, aztán meghinti a beteget szenteltvízzel és imádkozik érette. Ezután a beteg elvégzi gyónását. Mit tesznek ekkor a jelenlevők? Távoznak az előszobába s ott imádkoznak. Némely beteg, mivel amúgy is gyenge, fél a szentgyónástól, hogy nagyon kimeríti. Nem kell félnie, a lelkiatya kérdéseivel segítségére van.

Gyónás után ismét bejönnek a hozzátartozók s térdelve imádkoznak addig, amíg a beteg elvégzi a szentáldozást és fölveszi az utolsókenetet. Szentáldozásnál a pap e szavakkal nyujtja a betegnek az Oltáriszentséget: „Fogadd, testvér, útravaló gyanánt a mi Urunk Jézus Krisztusnak testét, aki őrizzen meg téged a gonosz ellenségtől és vezessen be az örök életre." Szentáldozás után, ha a beteg állapota megengedi, rövid hálaadó imádság következik, majd pedig az utolsókenet föladása.

A pap úgy szolgáltatja ki az utolsókenetet, hogy a betegnek szemeit, füleit, orrát, ajkait, kezeit és lábait megkeni szentelt olajjal és a közben imádságot mond. (335. k.) *Hogyan szolgáltatja ki a pap az utolsókenetet?*

Miért éppen az öt érzéket keni meg szent olajjal? Mert a bűnöket a beteg látással, hallással stb. követte el. Előbb a lehunyt szemet keni meg a pap s az olajat vattával mindjárt letörli, miközben e szavakat mondja: „Ezen szentkenet s az ő irgalma által bocsássa meg neked Isten, amit látással vétkeztél." Ugyanily imádságot mond a többi érzékeknél is. A beteg is mondhatja magában e fohászt, továbbá erős bizalmat keltsen Isten iránt. Mondja magában: „Jézusom, bízom benned." „Istenem, te tudod, mi válik javamra. Legyen meg szent akaratod. Jézusom, légy velem e nehéz órámban." „Neked élek, neked halok." Még

több szép imádságot mond el a pap a betegnek testi-lelki javáért. Végül *apostoli áldást* ad neki. „Apostolinak" nevezik ez áldást, mert a pápa nevében és engedelmével adja fel. (A pápa címe: „apostoli atya".) A beteg ezzel teljes búcsúban részesül, ha Jézus nevét segítségül hívja és Isten akaratán teljesen megnyugszik. A teljes búcsút a halál pillanatában nyeri meg a beteg. Nyert tehát az is teljes búcsút, aki nem hal meg? Nem nyer. Ezután eltávozik a pap.

4. *(Hányszor?)* (339. k.) *Hányszor lehet az utolsókenetet fölvenni?* Az utolsókenetet minden veszedelmes betegségben föl lehet egyszer venni, sőt ugyanabban a betegségben többször is, ha a veszedelem elmúlt, de később ismét visszatért.

Némely betegség, pl. tüdővész, évekig elhúzódik. Ilyen bajban előfordul, hogy a beteg hirtelen rosszul lesz, úgyhogy a halálát várják. Azért kéri, hogy adják fel neki a szentségeket. De a válság elmúlik, a beteg jobban lesz, talán az ágyból is fölkel. Pár hónap mulva ismét veszedelmes lesz állapota. Ekkor újra felkaphatja az utolsókenetet.

Szükséges-e elkerülhetetlenül az üdvösségre az utolsókenet? Elkerülhetetlenül nem. De mégis vétkezik az, aki súlyos betegségben nem akarja fölvenni. Istenes szent János, az irgalmas szerzetesek alapítója beszéli, hogy egyszer egy súlyos beteget rá akart bírni, hogy vegye föl a szentségeket. De a beteg attól való félelmében, hogyha fölveszi az utolsókenetet, meg kell halnia, vonakodott. Meghalt utolsókenet nélkül. Temetése napján az elhunyt megjelent a szentnek és közölte vele, hogy mivel könnyelműen elmulasztotta az utolsókenet fölvételét, Isten őt 25 esztendei tisztítótűzre ítélte.

Alkalmazás. Ti is, előbb vagy utóbb, de egyszer valamennyien súlyos betegek lesztek és meghaltok. Ez kikerülhetetlen. A haláltól pedig függ az örökkévalóság. Jó halálra örök boldogság, rossz halálra örök kárhozat következik. „Ahova a fa esik, északra vagy délre, ott marad." Azért semmi után se kell jobban iparkodnunk, minthogy jó halállal haljunk meg. Hogyan számíthatunk jó halálra? *a)* Éljünk jó, erényes életet. Amilyen az élet, olyan a halál. A halál az élet visszhangja. Istenfélő életre könnyű halál, könnyelmű, bűnös életre kétségbeesett halál következik. Őrizzétek lelketekben állandóan a megszentelő malasztot. Ha valamikor halálos bűnbe esnétek, keltsétek föl a tökéletes bánatot s menjetek minél előbb gyónni. *b)* Ezenkívül imádkozzatok többször a jó halál kegyelméért. Figyelemmel mondjátok mindig a Szűzanyához: — „most és halálunk óráján" . . . Hol fordulnak elő e szavak? Kérjétek olykor szent József pártfogását. Szép fohász e szándékra: „Jézus, Mária, József, nektek ajánlom szívemet és lelkemet . . . Jézus, Mária, József, segítsetek utolsó haláltusámban. Jézus, Mária, József, veletek költözzék el lelkem békében." (100 napi búcsú mindenegyes fohászért, 300 napi búcsú a háromért, ahányszor mondjuk.) Ha meglátogat-

játok az Oltáriszentséget s a szentségház előtt térdelve imádkoztok, mondjátok az Úr Jézusnak, hogy adja majd vissza nektek ezt a látogatást a végső órán, mikor elhagyatva mindenkitől, a betegágyon sínylődtök. Ha azután nagybetegek lennétek, sürgessétek idejében, hogy papot hívjanak hozzátok, s ha hozzátartozóitok vonakodnának és lanyhák lennének, újra a legkomolyabban sürgessétek őket. Itt a lélek üdvösségéről van szó, nem szabad habozni.

Nagy érdemet szereztek s biztosítjátok magatoknak Isten irgalmát a végső órára azzal, hogy rávesztek nehéz betegeket, akár a ti családotokban, akár ismerőseitek között, hogy láttassák el magukat a szentségekkel. Hogyan figyelmeztethetünk egy beteget, aki talán nem is gondol arra, hogy milyen komoly a baja? Azt egyenesen alig mondhatjuk neki, hogy halálveszélyben van, így nagyon megijedne némely világias egyén. (Egy jó kereszténynek bátran megmondhatjuk, az szembe mer nézni a halállal.) Rendesen azt mondhatjuk: „Az orvos ugyan rendeli a gyógyszereket, de a betegség mégis előrehalad. A jó Isten a legjobb orvos. Imádkozzunk hozzá. Persze legjobban számíthatnánk segítségére, ha azokat a szentségeket, melyeket a betegek számára rendelt, fölvenné. Ez nagy megnyugvást szerezne magának is, meg minekünk is" . . . Ilyenfélét mondhatunk, s ha talán először visszautasítaná, alkalomadtán újra említsük meg. Némelyik embert úgy kell betaszigálni a mennyországba, magára hagyatva kívül reked.

Krisztus előtt kedves szeretetszolgálat: közvetlen a halálnál is segítségére lenni felebarátunknak. A közelgő halál jelei: nagy aggodalom, a beteg nem akar egyedül maradni, nehezen lélekzik, érverése rendetlen, kimaradó, nézése merev, arcán hideg veríték üt ki, el akarja hagyni helyét . . . Közvetlen a halál előtt lélekzete már alig észrevehető, érverése megáll, fogával csikorog, szomorúan nyög és sóhajt, néha száján hab jő, könnyei önkénytelenül folynak, szája eltorzul. Ilyenkor szentelt gyertyát adjunk kezébe, mondjuk el a haldoklók litániáját, imádkozzuk elő röviden a hit, remény, szeretetet, tökéletes bánatot s más fohászokat, nyujtsuk neki csókra a feszületet s hintsük meg olykor szenteltvízzel. A betegágyat nem szabad egészen körülvenni a jelenlevőknek, mert akkor megnehezítik a betegnek a lélekzést. S vigyázzunk beszédünkre is a betegágy mellett, mert sok haldokló teljes öntudatnál van és mindent jól megért, akkor is, mikor a hozzátartozók azt hiszik, hogy már nincs magánál. És ne nehezítsük meg a beteg végső óráit siránkozással, hanem inkább mutassunk neki nyugodt arcot, élesszük benne a bátorságot, bizalmat Isten iránt.

41. AZ EGYHÁZI RENDRŐL.

Ma arról a szentségről tanulunk, mely által Krisztus szolgája és papja lesz az ember. Melyik ez a szentség?

1. *(Fogalom.)* Emlékeztek-e még, miért hívják az Úr Jézust „Krisztusnak"? Jézus, mint Megváltó, az összes embereknek legfőbb tanítója, papja és lelkivezetője. Földi élete idején ezt a hármas tisztséget maga, személyesen töltötte be az Üdvözítő. Mikor aztán fölment a mennybe, kire ruházta át hármas hivata-

lát? Az apostolokra. Nekik mondotta, hogy menjenek szét a világon, tanítsanak mindenfelé, kereszteljenek és vezessék a lelkeket, hogy Jézus parancsolatai szerint éljenek. Mire adott Jézus az utolsó vacsorán apostolainak megbízást és hatalmat? (A szentmise-áldozat bemutatására.) És húsvét vasárnap este, mikor először jelent meg köztük? (A bűnök megbocsátására.)

Az apostolok ilyenformán az Isten Fiától szent hivatalt kaptak és igen fontos lelki hatalmat. A lelkek örök üdvösségét Jézus nagyrészt az ő kezükbe helyezte. Rájuk bízta annak a nagy műnek folytatását, melyet maga kezdett meg a földön. Hogy ezt a nagy tisztséget, mely egyik lelki tanító mondása szerint még angyali vállaknak is félelmetes teher, teljesíteni tudják, Jézus különös segítséget ígért nekik. Mikor küldte el rájuk a Szentlelket?

De az apostolok nem éltek mindig a földön. Egyik a másik után halt meg, mint vértanú, Jézusért. Meghalt-e velük együtt az a szent *hivatal* is, melyet az Úr rájuk ruházott? Nem. Az apostolok az Üdvözítő meghagyása szerint más buzgó férfiakra is átruházták a hivatalt és hatalmat, melyet Jézustól kaptak. Amint egy égő gyertya lángjánál száz más gyertyát meggyujthatunk, s a gyertyaláng, mely eleinte csak egy helyen, kis körben világított, megsokszorozódva kiterjed mindenfelé, úgy történt azzal a szent tűzzel is, melyet a Szentlélek gyujtott meg az apostolok lelkében. Imádság és kézföltétel által másoknak is átadták az apostolok a lelki hatalmat s az ahhoz szükséges kegyelmeket. Egyeseknek egész hatalmukat adták át. Ezeket aztán püspököknek hívták. Másoknak kisebb hatalmat adtak át, hogy t. i. a szentmisét bemutathassák s a szentségeket adják fel. Ezeket hogyan nevezték? Áldozópapok. Ismét másokat csupán arra szenteltek föl, hogy prédikáljanak, kereszteljenek s az istentiszteletnél segédkezzenek. Ezek voltak a szerpapok. Amint az apostolok tettek, úgy jártak el az általuk fölszentelt püspökök is. Ők is, mielőtt meghaltak, erényes és alkalmasnak látszó férfiakra szenteléssel átruházták lelki hatalmukat. Egyformán ruházták át mindenkire? Nem. Egyeseket püspökökké szenteltek, másokat papokká vagy szerpapokká. Később még más fokozatok is keletkeztek, így az alszerpapok rendje és négy kisebb rend.

S így folyik a lelki hatalom átadása ma is a katolikus anyaszentegyházban. Az Úr Jézus, aki a 12 apostolt kiválasztotta, ma is gondoskodik arról, hogy ki ne fogyjanak az egyházban az apostoli férfiak. Ma is meghív egyes választottakat, hogy lépjenek az ő nyomdokaiba és szenteljék erőiket kizárólag Isten szolgálatára. Nem külsőleg, csodaszerűen hívja őket, hanem úgy, hogy lelkükbe vonzódást ad az isteni dolgok iránt s aztán gondviselésével vezeti őket, hogy elérjék, ami után vágyakoznak: az egyházi vagy papi rendet. A papi rendhez mindig ilyen isteni hivatás szükséges. Amint festő nem lehet az, aki rajzolni nem tud, zenész nem lehet abból, akinek nincs hallása, úgy pap sem

lehet olyan, akinek nincs élő hite, tiszta érzülete, szeretete az isteni dolgok iránt, vagyis akinek nincs hivatása. Hol nevelkednek az ilyenek, akik Istennek szentelik életüket s a papi pályára készülnek? A papnevelő-intézetekben vagy szemináriumokban. Előbb elvégzik a gimnáziumot (ez nyolc évig tart), aztán tanulják az egyházi tudományokat négy-öt évig. Ha befejezték tanulmányaikat, azzal már papokká lesznek? Nem. Ekkor még semmi lelki hatalmuk nincsen. Ezt csak akkor kapják, mikor a püspök felszenteli őket, vagyis feladja nekik az egyházi rend szentségét.

Ezért mondjuk, hogy az egyházi rend szentség, amellyel azokat, akiket Isten az ő szolgálatára hív, papokká szentelik, hogy szent hivatalukhoz lelki hatalmat és malasztot kapjanak Istentől. **(Aláhúzott 340. k.) Mi az egyházi rend?**

Kiket hívott meg először az Úr Jézus a papi rendbe? (A 12 apostolt.) Mire adott nekik lelki hatalmat? Kiknek adták át az apostolok ezt a hatalmukat? Hogyan hívták azokat, akiknek egész hatalmukat átadták az apostolok? S akiknek kisebb hatalmat adtak? Amint az apostolok, úgy cselekedtek az ő utódaik, a püspökök is. Ezek is kiket szenteltek föl? (Püspököket, papokat.) Így maradt meg mai napig a lelki hatalom az anyaszentegyházban. Melyik szentség által kapják a papok a lelki hatalmat? Akárki fölveheti az egyházi rendet? (Csak akinek hivatása van.) (341. k.) *Kik szentelhetnek papokat?* Papokat csak a püspökök szentelhetnek. A püspökökre megy át a *püspökszentelés* által az apostolok teljes hatalma. Azért nekik nagyobb hatalmuk van, mint az áldozópapnak.

2. *(Az áldozópapok.)* Vajjon ha egy ifjú elvégzi tanulmányait, a püspök rögtön áldozópapnak szenteli fel? Nem, ez nem szokás. Az első lépés a papi hatalom felé: a hajkorona vagy tonzúra feladása. A püspök egy kis részt levág a hajból annak jeléül, hogy az illető lemond a világ hiúságáról. Később köralakban a fej tetején kinyiratnak a papok egy kis részt; ez a tonzúra, jele, hogy az illető a papi rendbe tartozik, a töviskoszorúzott Jézus tanítványa. Aztán feladja a kisebb rendeket. Ilyen négy van. Az első az *ajtóőrzők* rendje, különösen mikor üldözték a keresztényeket, kellett ezeknek vigyázniok. A másik kisebb rend a *fölolvasók* rendje. Régente kevés ember tudott olvasni, azért ki kellett választani azokat, akik a többieknek felolvasták a templomi összejöveteleken a Szentírást és tanították a hit elemeit. Harmadik kisebb rend az *ördögűzők* rendje. Jézus apostolainak hatalmat adott, hogy az ördögtől megszállottakat meggyógyíthassák. Ez a hatalom máig megmaradt az egyházban. A negyedik kisebb rend az *oltárszolgáké.* Ezek előkészítették a szentmiséhez szükséges dolgokat. Melyek a kisebb rendek? Mi a tonzúra? Ezután a kitűzött napon feladja a püspök az első nagyobb rendet. Ez az *alszerpapi rend.* Az alszerpap kötelezi magát, hogy egész életén át nőtlen életet él, mindig megmarad Isten szolgálatában s naponkint elimádkozza a papok számára előírt

zsolozsma-imádságot. Az alszerpap készíti elő az ünnepélyes szentmiséhez a kelyhet, ostyát, énekli a mise alatt a szentleckét. Egy másik nagyobb rend: a *szerpapok* rendje. Ezeknek hatalmuk van keresztelni, áldoztatni, prédikálni. Végül következik az *áldozópapi* rend. Aki ezt fölvette, azt szoktuk közönségesen fölszentelt papnak nevezni.

(Aláhúzott 342. k.) Mire kapnak a fölszentelt papok lelki hatalmat? A fölszentelt papok arra kapnak lelki hatalmat, hogy 1. a szentmise-áldozatot Istennek bemutathassák; 2. a szentségeket kiszolgáltathassák; 3. az Isten igéjét hirdethessék.

Melyik az első hatalom, melyet az áldozópapok kapnak? Szavukra az oltáron a kenyér és bor átváltozik Jézus szent testévé és vérévé. Olyan nagy hatalom ez, mellyel a világon nem bír se király, se angyal, csak a fölszentelt pap. Mire kap még a fölszentelt pap hatalmat? Feladja a szentségeket. Keresztel, áldoztat, föloldozást ad a bűnök alól, feladja az utolsó kenetet. Érne-e valamit annak a szentmiséje, aki mindent pontosan úgy végez el az oltárnál, mint a fölszentelt pap, de *nem* volna fölszentelve? S az az ostya, amellyel így másokat áldoztatna az ő miséjéből, érne-e valamit? Semmit. Mivel az egyházi rendet csak a katolikus egyházban adják föl érvényesen, csak itt vannak igazi lelki hatalommal bíró papok. Azoknak, akiket a protestánsok papjaiknak neveznek, semmivel sincs több lelki hatalmuk, mint bármely világi embernek. Az az „úrvacsora", amit ők kiosztanak, közönséges kenyér és bor. Ebből is láthatjátok, milyen nagy kegyelem a kat. egyházhoz tartozni! Melyik a harmadik papi hatalom? Hamisítás nélkül adják elő a híveknek Jézus igaz tanítását. Hol teszik ezt? Vasárnap és ünnepnap a templomban a szószéken, azonkívül a gyóntatószékben s az iskolában.

Mivel a papoknak ilyen fontos és szent hivataluk van, az egyház megkívánja azoktól, akik a papi pályára léptek, hogy lemondjanak a családi életről s minden földi gondot elvetve maguktól, szívük egész szeretetével az Úr Jézusnak szolgáljanak. A papok tisztsége sokban megegyezik az angyalokéval, mert a papok közvetítők Isten s az emberek között, Isten helyettesei és küldöttei a lelkek vezetésére, őrzik és kiosztják Jézus szent testét a híveknek, azért illő, hogy egész életüket szűzi, angyali tisztaságban töltsék.

Gondoljatok most vissza arra, amit hallottatok. Egyszerre szentel föl a püspök áldozópappá valakit? Nem, fokozatosan. Melyik az első lépés a papsághoz? Melyek a kisebb rendek? Melyik az első nagyobb rend? Mire kötelezi magát az alszerpap? Mi a szerpap hivatala? Mire kap lelki hatalmat a fölszentelt pap? Egyeseket az áldozópapok közül később püspökökké szentelnek. Az ilyenek ekkor újabb és nagyobb lelki hatalmat nyernek.

Alkalmazás. A papi méltóság a világon a legnagyobb méltóság. Egy angyal természete szerint több, mint a pap, aki csupán halandó ember. De van-e az angyalnak bármiféle hatalma

Krisztus szent teste fölött? Semmi. Megmenthetne-e egy bűnöst a pokoltól azzal, hogy feloldozza? Erre az angyalnak nincs hatalma. A papnak van. E tekintetben a pap az angyal fölött áll. Eme magas méltósága miatt nevezik a keresztény hívek a papot „tisztelendő úrnak", szokták tisztelettel köszönteni őt, ha vele az utcán vagy bárhol találkoznak, még akkor is, ha személyesen nem ismerik. Hogyan köszöntik? Dícsértessék-kel. Ti se felejtsétek el ezt. A lelkiatya intéseit a gyóntatószékben és másutt is azzal a készséggel kell fogadnunk, amellyel Jézus intéseit fogadnánk. „Aki titeket hallgat, engem hallgat." Ki mondta ezt? És kikről? Imádkozzatok olykor az egyházi rendben levőkért, hogy mennél többet dolgozhassanak Isten dicsőségére s a lelkek megmentésére. Ügyeljetek arra is, hogy vallástalan emberek meg ne zavarjanak benneteket gyalázkodásaikkal. Sokan a világban gyűlölik, szidalmazzák a katolikus papokat. Miért? Mert az Isten Fiának tiszta tanítását hirdetik. Mert azt tanítják, hogy lopni, csalni, uzsoráskodni nem szabad, hogy szemérmetlennek lenni halálos bűn, hogy a meg nem térő bűnösökre örök tűz vár. Ez az igazság sokaknak nem tetszik. Azért szeretnék elnémítani, kiirtani azokat, akik ezt hirdetik. Az Úr Jézus előre megmondta, hogy ez a világ végéig mindig így lesz. „Ha engem gyűlöltek, titeket is gyűlölni fognak." De az igazságért szenvedni nem szégyen, hanem dicsőség.

Később, ha nagyobbak lesztek, talán hallotok olykor ilyen gyalázkodásokat a papok ellen. Egyes (zsidóktól szerkesztett) rossz ujságok gyakran nagyon durván írnak Isten szolgáiról. Meg lehettek győződve, hogy a felhozott botrányos esetek kitalált dolgok, rágalmak. Ha valaki komolyan utána jár a dolognak, kisül, hogy az egész nagy hazugság. Persze előfordul azért, hogy némely pap megfeledkezik szent hivatásáról. A tizenkét apostol között is volt egy Judás, a több százezer pap között, kik most a világon vannak, szintén akadhat méltatlan ember. Ha egy ilyenre akadnak a hitetlenek, akkor örülnek, mint az ördög és azt mondják: „Lássátok! ilyenek a papok. Mind ilyenek!" Igaz ez? Ha egy katona lop, szabad azt mondani, minden katona tolvaj? Ha egy ügyvéd csal, akkor már minden ügyvéd csaló? Minden állásban akadnak olyanok, akik az állásnak szégyenére válnak. Az igazi keresztény előtt még az a pap is tiszteletreméltó, akin hibákat lát, mert tudja, hogy nem személyes erényei miatt kell tisztelni őt, hanem hivatala miatt. A besározott feszület is Krisztus képe s ezért tiszteletreméltó. Azért a világért se hallgat meg gyalázkodó-rágalmakat, annál kevésbbé ad tovább ilyeneket. Inkább imákozik érettük, mert tudja, hogy egy rossz papnak iszonyú felelőssége lesz Isten ítélőszéke előtt.

Érdemszerző jócselekedetet tesztek, ha szentáldozástokat néha fölajánljátok arra a szándékra, hogy Isten adja meg mennél több tisztalelkű ifjúnak a papi hivatás kegyelmét. Jézus mondotta: „Az aratás nagy, a munkás pedig kevés. Kérjétek az aratás Urát,

hogy küldjön munkásokat az ő aratásába." Miféle munkára gondolt itt az Úr Jézus? Mi lesz az aratás? Lelkeket menteni. Ki az aratás Ura? Mondjunk el most erre a szándékra egy Üdvözlégyet.

42. A HÁZASSÁGRÓL.

Ma arról a szentségről tanulunk, melynek fölvételével a keresztény katolikusok családi életet kezdenek. Melyik az a szentség?

1. *(Fogalom.)* Hogyan történik a házasság szentségének fölvétele? Azok, akik egymással házasságot akarnak kötni, egy férfi és egy nő megjelennek a templomban. Az oltár előtt a pap kérdésére kijelentik, hogy egymással életszövetséget kötnek. Mit jelent az *„életszövetséget"?* Amikor a világháború kitört, mindegyik nép szövetséges után nézett. Ki volt a magyarok szövetségese? A német. Németország velünk tartott, nekünk segített, velünk küzdött, velünk szenvedett. Igy azok is, kik a házasság szentségét fölveszik, szövetséget kötnek egymással. Mégpedig nem pár esztendőre szóló szövetséget, hanem olyat, mely az egész életre szól s csak a halállal bontható fel. Megígérik Isten színe előtt, hogy mint hitvestársak, vagyis mint férj és feleség, apa és anya együtt akarnak élni egymásnak haláláig, megosztják egymással örömeiket és bajaikat és mindenben segítik egymást. Azzal, hogy ilyen módon életszövetségre lépnek, a házastársak nagy és fontos *kötelességeket* vállalnak magukra. Isten azért a házasság szentségében különös malasztokat is ad nekik, hogy ígéretüket hűségesen megtarthassák és kötelességeiket Istennek tetsző módon teljesíthessék.

Azért mondjuk: A házasság szentség, amellyel egy férfiú és egy nő fölbonthatatlan életszövetséget köt egymással és Istentől malasztot nyer arra, hogy a házastársak kötelességeit híven teljesíthesse. **(Aláhúzott 343. k.) Mi a házasság?** Mit jelent az, hogy „életszövetséget" kötnek? Azzal, hogy így életszövetséget kötnek, a hitvestársak fontos kötelességeket is vállalnak magukra. Mit ad azért Isten nekik a házasság szentségében?

2. *(A kötelességek.)* Miféle kötelességei vannak a házastársaknak? Különösen kettő. Először, hogy szeretetben és hűségben együtt éljenek, másodszor, hogy gyermekeiket vallásosan neveljék.

Mi az első kötelességük a házastársaknak? Egymással kell élniök. Nem szabad később haragból vagy más okból egyiknek ott hagyni a másikat és elválni tőle, hogy aztán egyedül vagy mással éljen. Ez nagy bűn volna. *Szeretettel* kell lenniök egymás iránt, vigasztalni, segíteni egymást, türelemmel elviselni egymás gyarlóságait és szívesen megbocsátani egymásnak a megbántásokat. Továbbá *hűséggel* is tartoznak egymásnak, vagyis a férfinek sohasem szabad más nővel élni, mint házastársak, sem a nőnek más férfival. Még ha egyikük súlyosan megbetegednék is és

évekig ágybanfekvő beteg lenne, a másiknak hűségesen ki kell tartania mellette s ápolni őt szomorú helyzetében.

Egy másik kötelessége a házasoknak, hogy ha Isten megajándékozza őket gyermekekkel, azokat *vallásosan neveljék.* Nem elég tehát, ha csupán arról gondoskodnak a szülők, hogy gyermekük erős, egészséges legyen, megtanuljon írni-olvasni s később valami mesterséget, hanem mindenekelőtt azon kell iparkodniok, hogy gyermekük istenfélő legyen, megismerje a vallást, megtartsa Isten parancsait, a helyes úton haladjon az örökkévalóság felé. Isten a gyermekek lelkét számon kéri a szülőktől. Különösen az édesanyának kötelessége, hogy már kiskorában tanítsa gyermekét Jézus, Mária szent nevének kimondására, keresztvetésre, rövid fohászokra és később a Miatyánkra. Szoktassa őt pontos engedelmességre, szemérmetességre, reggeli és esti imádságra s hogy szívesen járjon a templomba.

Könnyítsétek meg szüleiteknek a felelősséget azzal, hogy szívesen fogadjátok intéseiket és törekesztek lelkiismeretes, vallásos gyermekek lenni.

(Aláhúzott 344. k.) Melyek (tehát) **a házastársak kötelességei?** A házastársak kötelességei; 1. hogy szeretetben és hűségben éljenek egymással; 2. hogy gyermekeiket vallásosan neveljék.

3. *(Akadályok.)* Mivel a házasságkötés ilyen fontos kötelességekkel jár, csak természetes, hogy nem akárki és akárhogyan köthet házasságot.

Házastársak csak azok a katolikusok lehetnek, akik a templomban fölveszik a házasság szentségét. Ha két személy csak úgy összebeszélne s aztán közös lakást vennének föl és mint férj és feleség élnének együtt a nélkül, hogy előbb fölvették volna a házasság szentségét, házastársak lennének akkor? Semmiképen. Az ilyenek halálos bűnt követtek el akkor, mikor így összementek s amíg szét nem válnak, folyton halálos bűnben élnek s az örök kárhozat büntetését hívják ki magukra. Érvényes házasságot csak a házasság szentségének fölvételével köthetnek a keresztények.

A házasság szentségét pedig nem veheti föl akárki. Az anyaszentegyháznak, akire az Úr Jézus a szentségeket bízta, gondoskodnia kellett arról, hogy csak olyanok vegyenek föl valamely szentséget, akiknek az földi és örök javukra válik. Amint megszabta az anyaszentegyház, hogy milyen föltételek mellett veheti föl valaki az egyházi rendet, szentáldozást stb. — úgy meghatározta azt is, hogy kinek szabad és kinek nem szabad fölvennie a házasság szentségét. Házasságot tehát csupán azok köthetnek, akiknek házasságát semmiféle *akadály* nem teszi érvénytelenné vagy tilossá.

A házassági akadályok kétfélék: *érvénytelenítő vagy bontó* akadályok, és házasságot *tiltó* akadályok. Mi a különbség e kétféle akadály között?

Ha egy férfi és egy nő között érvénytelenítő, bontó akadály van, akkor azok nem léphetnek egymással házasságra. Ha mégis megtennék, halálos bűnben élnének s házasságuk Isten előtt semmis, érvénytelen lenne. Ilyen akadály pl., ha az egyik fél nincs megkeresztelve. Egy katolikus leány egy izraelita férfivel nem köthet érvényes házasságot. Ilyen bontó akadály az is, ha az egyik fél már mással él érvényes házasságban. Heródes pl. Galileának fejedelme még életben levő fivérének feleségét vette udvarába s élt vele. Heródiásnak — így hívták a nőt — törvényes férje még élt, lehetett-e tehát a galileai Heródesnek felesége? Nem. „Nem szabad fivérednek feleségét nőül bírnod" — mondotta azért neki keresztelő szent János. Érvénytelenítő akadály van közeli rokonok vagy sógorok között is. Közeli rokonságban vannak pl. testvérek, unokatestvérek. Ilyenek között a házasságkötés ellenkezik a természetes érzéssel, azért még pogány népeknél, pl. a kínaiaknál is tilos. Kik között van sógorság? Az egyik házastárs, s a másik házastárs vérrokonai között. A férfinak édes testvére pl. az asszonynak sógora, épp így a férfinak unokatestvére. Sógorok se köthetnek házasságot érvényesen egymással egyházi fölmentés nélkül. Olykor az egyház a sógorsági akadály alól (néha más akadályok alól is) ad fölmentést, ha van rá fontos ok. Pl. Egy családban meghal korán az édesanya s visszamarad négy kicsi gyermek. Az apa most nem könnyen talál olyan nőt, aki a kis gyermekek mellé eljöjjön gondozónak. Pedig ezek ápolásra, nevelésre még nagyon rászorulnak. De a meghalt anyának pl. volna egy leánynővére vagy unokanővére, aki sajnálja az árvákat és szívesen hozza meg az áldozatot, hogy eljöjjön hozzájuk anyának. Ilyenkor az egyház ad fölmentést a sógorsági akadály alól, s akkor érvényesen lehet megkötni a házasságot.

Egyéb bontó akadályok még, ha valakit kényszerítenek házasságra, lelki rokonság s mások. Ha ketten házasságra akarnak lépni és tudomásuk van ilyen akadályról egymás között, azt rögtön jelentsék be a plébánosnak. Ez t. i. több akadály alól, ha van rá ok, fölmentést kérhet a püspöktől. Ha a fölmentés megjön, akkor érvényesen köthető meg a házasság. Mi lenne, ha eltitkolnák az akadályt? Érvénytelen házasság — nagy bűn.

Az érvénytelenítő akadályon kívül vannak *tiltó* akadályok is. Aki ilyen tiltó akadály mellett egyházi fölmentés nélkül házasságot köt, az vétkezik, de házassága érvényes. Ilyen tiltó akadály pl. ha az, akivel egy katolikus házasságra akar lépni, nem katolikus, hanem pl. protestáns vagy görögkeleti vallású.

4. *(Vegyes házasság.)* Azt a házasságot, melyben az egyik fél katolikus, a másik fél nem katolikus keresztény, vegyes házasságnak nevezzük. (345. k.) *Hogyan nevezzük azt a házasságot, amelyben az egyik fél katolikus, a másik fél nem katolikus keresztény?*

Az anyaszentegyház az ilyen vegyes házasságot rosszalja és

tiltja. Miért? Először azért, mert a katolikus fél nehezen gyakorolhatja vallását, sőt könnyen el is veszti azt. A katolikus előtt, kinek élő hite van, a szentmise vagy Oltáriszentség a legszentebb dolog a világon. A köztünk tovább élő, magát értünk feláldozó Jézus. A protestáns előtt ez semmi, kevélyen elveti ezt a hitigazságot. A katolikusnak vasárnap szentmisére kell mennie, pénteken bőjtölnie, a protestáns erről hallani sem akar. A protestáns a házasságot sem tartja szentségnek, azért bizonyos esetekben fel is bontja, elválhat és magára hagyhatja hitvestársát, a katolikus ezt nem teheti. A katolikus tiszteli Szűz Máriát, imádkozik a megholtakért, a protestáns nem teszi ezt. Mármost mi történik az ilyen vegyes házasságban? Vagy szilárdan ragaszkodik a katolikus a maga vallásához, s akkor gyakori lesz az összeszólalkozás, civakodás, elvész a béke. Vagy pedig — s fájdalom, ez a gyakoribb eset — a katolikus fél is követi a protestáns példáját, nem jár szentmisére, nem bőjtöl, nem gyónik, elveszti hitét s vele lelke üdvösségét. Egy másik ok, mely miatt az egyház rosszalja a vegyes házasságokat az, hogy az ilyen családokban nem lehet a gyermekeket a katolikus vallásban fölnevelni. Néha a protestáns fél megígéri a házasság előtt, hogy legyenek a gyermekek mind katolikusok, de pár esztendő mulva megbánja, amit ígért; sokszor a protestáns rokonok is erőszakoskodnak, úgy hogy a gyermekek mégis protestánsok lesznek. Ha ilyesmit egy katolikus anya megenged, halálos bűnt követ el és hittagadó lesz gyermekeiben. Néhol, amíg a katolikus anya él, addig a gyermekek is katolikusok, de ha az anya meghal, gyermekeit a rokonság a protestáns vallásban neveli föl. Milyen nehéz gondolat és nagy felelősség ez a halálos ágyon egy katolikus anyára. Milyen nehéz szívvel gondolhat gyermekei jövőjére! De ha ez az eset nem fordulna is elő, a gyermekek hamar észreveszik azt, hogy az apának más vallása van, mint az anyának, s akkor már nem sokat ér az anyának intése vagy jópéldája. A gyermekek közömbösek és hitetlenek lesznek. Azért a vegyes házasság nagy károkat okoz az országban, mert sokak szívéből kiöli az igaz vallásosságot. Egy jó katolikus férfi vagy leány nem is gondol arra, hogy más vallásúval ismeretséget vagy éppen házasságot kössön. Az ilyen házasságok majdnem mindig szerencsétlenek. Azért tiltja az egyház.

(346. k.) *Miért tiltja az anyaszentegyház a vegyes házasságot?* Az anyaszentegyház azért tiltja a vegyes házasságot, mert abban 1. a katolikus fél nehezen gyakorolhatja vallását, sőt könnyen el is veszti azt; 2. a gyermekek katolikus nevelése ritkán lehetséges.

Sajnos, akadnak olyan elvakult teremtések, akik azt mondják: „Hát jó. Ha nem áldják meg a házasságot a katolikus templomban, akkor elmegyek a protestáns templomba. Ott majd megáldják." Mit kell tartanunk arról, aki meg is teszi ezt? Az ilyen megveti az anyaszentegyházat és vele Jézus Krisztust, halálos

bűnt követ el és ki van zárva a katolikus egyházból. Házassága is érvénytelen.

Akad olyan könnyelmű, aki azt mondja, hogy mintsem lemondjon arról a házasságkötésről, inkább maga is elhagyja hitét és protestáns lesz. Ez mindenesetre borzasztó szerencsétlenség volna az illetőre, azért az egyház, hogy ilyesmit megakadályozzon, ha nem is szívesen, de azért ad fölmentést arra, hogy a katolikus fél vegyes házasságot köthessen. Aki ilyen fölmentést kapott, az minden bűn nélkül katolikus templomban megkötheti a házasságot. A protestáns templomba azonban nem szabad elmennie. Fölmentést azonban csak akkor ad az anyaszentegyház, ha: 1. a protestáns fél megígéri, hogy soha a katolikus felet vallása gyakorlatában nem fogja háborgatni. Ez az egyik. A másik: 2. megígérik mind a ketten, hogy összes gyermekeiket a katolikus vallásban fogják nevelni. A gyermekek nevelésére vonatkozó ígéretet közjegyző előtt hiteles okiratba foglalják még a házasságkötés előtt.

(347. k.) *Mikor engedi meg az anyaszentegyház a vegyes házasságot?* Az anyaszentegyház akkor engedi meg a vegyes házasságot, ha: 1. a katolikus fél szabadon gyakorolhatja vallását; 2. ha a felek megígérik, hogy minden gyermeküket a katolikus vallásban fogják nevelni.

A katolikus félnek továbbá, ha igazán szereti hitvestársát, mindenképen törekednie kell, hogy azt a katolikus vallásról fölvilágosítsa, imádsággal, jó példával a katolikus vallásnak megnyerje és így annak lelke üdvösségét biztosítsa.

5. *(Házasságkötés.)* Most még valami keveset mondok arról, hogyan szoktak eljárni azok, akik a katolikus anyaszentegyház szándéka szerint fölveszik a házasság szentségét.

Megelőzi a házasságkötést az *eljegyzés*, amikor a férfi és nő egymásnak ígéretet tesznek arra, hogy készek egymással házasságot kötni. Az eljegyzést aztán bejelentik a plébánosnak és írásba foglalva aláírják. Így lesz lelkiismeretben kötelező. Mivel az eljegyzési ígéret nagy bűn terhe mellett kötelez, azért nem szabad azt elhamarkodva tenni, hanem előbb jól meg kell fontolni, mi az Isten akarata? Szívből kell imádkozni az Úr Jézushoz, segítsen, hogy érzéki indulatok s a gonoszlélek rá ne szedjenek, mikor e fontos lépést tesszük, hallgatnunk kell vallásos szülőknek és idősebbeknek tanácsára, kérdezzük meg a lelkiatyát. A késő bánat már semmit sem használ. Ha aztán az eljegyzés megtörtént, a jegyeseknek vigyázniok kell, hogy amíg nem házastársak, mindent elkerüljenek egymás között, ami Isten parancsaival ellenkezik. Azért rendesen csupán a szülők vagy idősebb rokonok jelenlétében érintkezzenek egymással. A plébános a bejelentett eljegyzés után három egymásra következő vasárnap és ünnepnapon kihirdeti a szószékről a tervezett házasságot. Miért teszi ezt? Hogyha valaki a hívek közül ismerne valami házassági akadályt a jegyesek között, azt a plébánián

jelentse be. A jegyeseknek továbbá akkor, mikor a házasság szentségét fölveszik, a megszentelő malaszt állapotában kell lenniök, máskülönben szentségtörést követnének el. Mit tesznek azért a szentség fölvétele előtt? Meggyónnak és megáldoznak.

Akik (tehát) a házasság szentségét föl akarják venni, azoknak előbb be kell jelenteniök eljegyzésüket a plébánosnak és a házasságkötés előtt meg kell gyónniok és áldozniok. (348. k.) *Mit kell azoknak előbb tenniök, akik a házasság szentségét föl akarják venni?*

A házasságot nem lehet akármely áldozópap előtt megkötni, hanem csak a plébános vagy annak helyettese előtt. Ezt azért rendelte az egyház, hogy ellenőrizni lehessen a házasságot, nehogy később lelkiismeretlen emberek letagadják. Ezért jön a jegyesekkel két tanú is mindig a templomba. A plébános megkérdezi a jegyeseket, előbb a férfit, aztán a nőt, akarnak-e egymással házasságot kötni. A jegyesek azt felelik: „Akarok." Ezzel a kijelentéssel fölveszik a házasság szentségét. A pap ezután megáldja a jegygyűrűket és átadja. A gyűrű véget nem érő, kerek alakja arra figyelmeztet, hogy a házastársak halálukig szeretetben és hűségben éljenek együtt. Aztán kezet nyujtanak egymásnak a jegyesek, a pap pedig stólával köti át kezüket és megáldja. A jegyesek most az egyház által egész életükre, elválaszthatatlanul kötve vannak egymáshoz. Végül a feszületre is megesküsznek, hogy egymást halálig el nem hagyják. Igy veszik föl a jegyesek a házasság szentségét.

(349. k.) *Ki előtt kell a jegyeseknek a házasság szentségét fölvenniök?* A jegyeseknek a házasság szentségét a plébános vagy annak helyettese előtt kell fölvenniök két tanú jelenlétében.

6. *(Polgári házasság.)* Talán a nagyobbak köztetek hallottak valamit a polgári házasságról. Ezt nem valami régen hozták be Magyarországon. Azelőtt elég volt a házasságkötéshez, ha valaki a templomban megesküdött. De akadtak a rossz katolikusok s a másvallásúak között olyanok, akik szigorúnak találták az anyaszentegyház törvényeit a házasságkötésre nézve s azért az országgyűlésen olyan törvényeket hoztak, amelyek megkönnyítik némelyeknek a házasságkötést meg az elválást is. Mit gondoltok, érvényes-e az olyan házasság, melyet a világi törvény megenged, de az egyházi törvény érvénytelennek mond? Isten előtt és lelkiismeretben érvénytelen. Az Isten Fia az egyháznak adta a hatalmat, hogy döntsön a fölött, ami a házasság érvényességéhez tartozik, a világi törvény csak a világi vonatkozásokra nézve ítélhet, pl. hogyan örökölnek a gyermekek s a hitvestárs, ha az egyik fél meghal.

Mivel azonban a polgári házasság elkerülése a jegyesekre nagy kellemetlenségekkel járna, azért szabad, sőt kell is nekik megjelenniök a polgári hivatalnok előtt, hogy ott is bejegyeztessék azt a szándékukat, hogy egymással házasságra akarnak lépni. De vajjon ez az ú. n. polgári házasság már a házasság szentségének

fölvétele? Szó sincs róla. Azért az olyan katolikusok, akik csak polgári házasságban élnek, Isten és az anyaszentegyház előtt nem élnek törvényes házasságban. Ameddig szándékosan megmaradnak ebben az állapotban, addig halálos bűnben élnek és sem bűnfeloldozásban, sem szentáldozásban, sőt még az utolsókenet szentségében sem részesülnek. Az ilyenek nem lehetnek keresztszülők, násznagyok; haláluk esetére egyházi temetésre sem tarthatnak igényt, ha bűnbánat nélkül halnak meg.

A világi törvény azt is megengedi, hogy a házasok egymástól néha elválhassanak s egy másik, új házasságot köthessenek. Jézus azonban világosan tanította, hogy a keresztény házasság felbonthatatlan. „Amit Isten egybekötött, ember el ne válassza." Azért tehát katolikus ember sohase élhet az államnak ilyféle engedelmével. Ha igazán fontos okok vannak, pl. ha az egyik fél a másiknak életét veszélyezteti, az egyházi bíróság, vagyis a szentszék is elválasztja egymástól a házastársakat és megengedi, hogy elválva éljenek egymástól, de ameddig mind a két fél életben van, egyikük sem köthet új házasságot.

Alkalmazás. Most még gyermekek vagytok és nem igen értitek meg, milyen komoly és felelősségteljes dolog a házasságkötés. Ezt a kis tanítást csak azért kaptátok, mert sokan közületek, ha egyszer kimaradnak az iskolából, nem kapnak többé rendes vallásoktatást s nem is tudnák, mi az Isten akarata a házasságkötésre nézve. Ha kikerültök az életbe és megnövekedtek, meg kell fontolnotok, nem akarja-e Isten inkább azt, hogy egyedül éljétek le életeteket s nem sírig máshoz kötve. Aki nem él házasságban, annak rendesen kevesebb gondja van, kisebb a felelőssége, több az ideje Istennel s a lélek ügyeivel foglalkozni. Ezért írja elő az anyaszentegyház pl. a papoknak és szerzeteseknek a szűzi életet. Az Úr Jézus mondotta: „Vannak, akik a mennyországért lemondanak a házaséletről." És hozzátette: „Aki fel tudja fogni, fogja fel", vagyis akinek Isten ilyen hivatást ad, kövesse, nem bánja meg. „De ha valaki érett megfontolás után házaséletre határozza el magát, az a hitvestárs választásánál ne csupán a vagyonra, állásra, testi szépségre nézzen, különösen ez utóbbi nagyon hamar elenyészik, inkább arra vigyázzon, hogy jellemes, vallásos, erényes személy-e az illető? Csak az ilyennél remélhető, hogy egy egész, hosszú földi életen át ki lehet jönni vele s hogy nem akadályozza, hanem inkább segíti élettársát lelke üdvösségének elérésében. Mert a földön öröm is, bánat is elmúlik, de ami lelkünkre vár a túlvilágon, az örökkévaló. „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, ha lelkének kárát vallja?" — mondotta Jézus.

43. A SZENTELMÉNYEKRŐL.

Emlékeztek még, mivel szerezhetjük meg Isten malasztját leginkább? (250. k.) Ma a szentelményekről tanulunk egy keveset.

1. *(Szentelések.)* Ha valahol új *templomot* építenek, vajjon mindjárt használatba veszik, mihelyt elkészül? Mit tesznek előbb vele? Fölszentelik. Néha a püspök szenteli föl a templomot, miközben többféle *szent cselekményt* végez, pl. meghinti szentelt vízzel a falakat, 12 helyen megkeni krizmával stb., máskor a püspök megbízásából egy áldozópap szenteli meg egyszerűbben a templomot. Ugyancsak imádságokkal, szentelt vízzel való meghintéssel, vagy olajkenéssel szentelik meg használat előtt a *kelyhet, harangot, oltárt, miseruhát, temetőket.* Miért teszi ezt az anyaszentegyház? A szentelés által az anyaszentegyház a templomot kizárólag Isten szolgálatára avatja fel, ott most már nem szabad világias dolgokat végezni bűn nélkül, az szent hely, Isten háza. Éppígy a temető is *szent hely* lesz, ha egyszer meg van szentelve, a kehely, miseruha pedig *szent tárgy,* Isten tulajdona. Szentel még az egyház vizet, sót, barkát (mikor? Virágvasárnapon), gyertyát (mikor? Febr. 2. „Gyertyaszentelő" B. A.), hamut (hamvazószerdán), olajat (nagycsütörtökön), olvasót, érmeket, feszületet. A megszentelt tárgyakat nem szabad közönséges módon használni. Szenteltvízzel pl. nem szabad öntözni, mosni, mosakodni. Szentelt kelyhet nem szabad ivópohárnak használni. Isten néha súlyosan megbüntette azokat, akik szent tárgyakkal tiszteletlenül bántak. Mikor Boldizsár babiloni király a jeruzsálemi templomból rabolt szent edényeket hozatta asztalára és azokból lakmározott, Isten halállal büntette.

Mit szentel meg tehát az anyaszentegyház?

2. *(Áldások.)* Az anyaszentegyház azonkívül *áldani* is szokott. Ha jelen voltatok a litánián, észrevettétek, hogy a végén a pap áldást ad a szentséggel. Ugyancsak áldást ad a pap szentmise végén és szentbeszéd után. Milyen áldást osztanak febr. 3-án, szent Balázs püspök napján? Szent Balázs vértanúsága előtt imádságával megmentett egy gyermeket, kinek halszálka akadt meg a torkán, a fulladástól. Azért az egyház közbenjárását kéri e napon a torokbaj ellen. Húsvétvasárnap reggel mit szoktak megáldani a templomban? Húsféléket. A régi keresztények sokkal szigorúbban bőjtöltek, mint a mostaniak. Húst sohase ettek 40 napon át. Azért mielőtt húsvétkor az első húsételt magukhoz vették, azt előbb megáldatták, hogy javukra szolgáljon. Áldást ad az anyaszentegyház a szántóföldekre is. Mikor? Szent Márk napján, ápr. 25., s a könyörgő körmenetek napjain áldozócsütörtök előtt. Áldások azok az imádságok és szent cselekmények is, melyek kíséretében az egyház a temetéseket végzi. Az áldásokkal az anyaszentegyház Isten segítségét és oltalmát hívja le az élőkre és megholtakra. Ha az egyház megáld valamit, pl. ételt, szántóföldet, az azért nem lesz *szent* tárgy, az anyaszentegyház csak azért imádkozik, hogy az javunkra legyen és Isten segítsége kísérje annak használatát. Hasztalan az ember iparkodása, ha nem járul hozzá Isten áldása. Mikor Ádám és Éva vétkezett, Isten azt mondotta: „Átkozott a föld temiattad."

Azóta a külső természet gyakran ellenségesen viselkedik az emberrel szemben: villámcsapás, tűzvész, áradás, mindenféle férgek és bacillusok leselkednek, hogy életünkben, vagyonunkban kárt tegyenek. Mindezek mögött ott áll az ördög is, hogy velük kielégítse gyűlöletét ellenünk. Azért oszt az anyaszentegyház gyakran áldásokat. Mikor ad pl. áldást? (Ismételni.) Megáldja még a házakat, hidakat, új iskolát, anyákat gyermekük születése után stb. Mikor áldást ad az egyház, könyörög Istenhez, hogy vegyen oltalmába minket. Hogyan hívjuk a szenteléseket és áldásokat *egy* szóval? *Szentelmények.* Mikor a pap áldást ad az Oltáriszentséggel, ez a *szent cselekmény:* szentelmény. Amit az egyház megszentelt, pl. a kehely, olvasó, szenteltvíz, ezek a *tárgyak:* szentelmények. Szentelményeknek olyan szent cselekményeket nevezünk, amelyeket az anyaszentegyház rendelt, és egyszersmind oly tárgyakat is, amelyeket az anyaszentegyház megszentelt, például a szenteltvizet. (350. k.) *Miket nevezünk szentelményeknek?*

A szentelmények hasonlítanak a szentségekhez. Ha pl. szenteltvízzel magamra keresztet vetek, ez majdnem olyan, mint mikor valakit keresztelnek; ha a pap a szentelt hamuval hamvazószerdán keresztet jelöl fejünkre, ez majdnem olyan, mint mikor olajjal teszik ezt a bérmálásnál. Azt gondolhatná valaki, hogy ezek egyenlő értékű dolgok. Mi a különbség a szentségek s a szentelmények között? Kitől vannak a szentségek? Jézus Krisztustól. És ki rendelte a szentelményeket? Az anyaszentegyház. Jézus adott az egyháznak hatalmat arra, hogy szenteljen s áldjon, de azt, hogy használat előtt a kelyhet meg kell szentelni, vagy hamut stb. kell szentelni, nem az Úr Jézus rendelte el, hanem a pápa és püspökök. Ez az egyik különbség. A másik, hogy a szentségek Krisztus rendelése és érdemei által csalhatatlan bizonyossággal adják a kegyelmet; a szentelményeknél nem olyan bizonyos, megkapjuk-e azt, amiért az egyház imádkozott. Sok függ attól, milyen áhítattal és bizalommal használjuk a szentelményt. És milyen malasztot szereznek a szentségek? Megszentelő és segítő malasztot. A szentelmények által megszentelő malasztot nem kaphatunk, de segítő malasztokat és testi, ideiglenes jótéteményeket.

Az anyaszentegyház imádsága, mikor valamit megszentel vagy megáld, nagyon hathatós. Mikor a pap az egyház nevében pl. megszenteli a vizet vagy egy érmet, akkor bizonyos értelemben vele imádkozik a pápa s a püspökök, az összes keresztények s a mennyország szentjei, sőt maga Krisztus is, az anyaszentegyház feje. Az ilyen imádság nyilvánvalóan nem lehet haszontalan. Ha aztán valaki a szentelt tárgyat használja, ennek az imádságnak oltalma alá áll, ennek erejét alkalmazza magára. Mennél nagyobb hittel és bizalommal teszi ezt, annál inkább remélheti Isten segítségét. Mennél ájtatosabban és méltóbban használja valaki a szentelményeket, annál több segítséget

szereznek neki Istentől. Egyeseknek azonban, akik bűnben élnek, tele vannak kevélységgel és könnyelműséggel, keveset vagy semmit sem használnak a szentelmények.

Alkalmazás. Van nektek valami szentelt tárgyatok? Egy szentelt olvasó, érem vagy feszület, illő, hogy minden kereszténynek legyen birtokában. A feszületet odahaza többnyire ágyunk mellett az éjjeliszekrényen vagy a falra függesztve tartjuk. Így többször kezünkbe vehetjük s imádkozhatunk előtte s megcsókolhatjuk tisztelettel. Szentelt olvasót és érmet magunkkal hordozhatunk.

Legtöbbször használjuk a szentelmények közül a szenteltvizet. Mikor pl.? Templomba menet és jövet. Jó keresztények otthon is tartanak szenteltvizet, s hazajövetkor vagy elmenéskor használják. Hol lehet kapni szenteltvizet? Minden templomban. A sekrestyében kell kérni. Drága? Ingyen adják. Mit mondunk, mikor szenteltvizet veszünk? Rendesen a keresztvetés szavait. Ezzel áldást osztunk önmagunknak, elűzzük magunktól a gonoszlelket, megszabadulunk a bocsánatos bűnöktől, búcsút nyerünk és segítő kegyelmeket. Van-e otthon szenteltvíztartótok az ajtó mellett? Ha nincs, szerezzetek egyet s vigyázzatok, hogy ki ne száradjon soha belőle a szenteltvíz. Használjátok gyakran, óránkint is. Szent Terézia mondja: „Gyakran tapasztaltam, hogy a gonosz szellemek semmitől se menekülnek annyira, mint a szenteltvíztől. A kereszt jelére is menekültek, de csakhamar visszatérnek. De a szenteltvízre úgy eltávoznak, hogy vissza se mernek jönni. Azért a szenteltvíznek igen nagy ereje van. Én mindig érezhető vigasztalást kapok lelkemben és egészen felüdülök, ha szenteltvizet veszek. Többször elgondolom, milyen fontos minden, amit az anyaszentegyház elrendel s hogy milyen nagy az áldást kérő szavaknak ereje, hogy az még a víznek is különös hatást kölcsönöz." Ezek szent Teréz szavai. Más szentek is gyakran használták a szenteltvizet. Használjátok ti is bizalommal, lefekvéskor, kísértések idején. Így biztosítjátok magatoknak Isten oltalmát és áldását.

44. AZ IMÁDSÁGRÓL.

Mivel szerezhetjük meg az Isten malasztját leginkább? (250. k.) A szentségekről s a szentelményekről már tanultunk. Ma a harmadik kegyelemeszköz kerül sorra. Melyik az?

1. *(Fogalom.)* Senki sincs közöttetek, aki még nem imádkozott volna. Milyen imádságokat ismertek? Mit cselekszünk, mikor imádkozunk? Amikor imádkozunk, Istennel beszélünk, Isten elé állunk, szólunk hozzá s ő, a Mindentudó, Mindenható, akit az angyalok milliói imádva környeznek, figyelemmel és jóságosan hallgat ránk. Az imádság nagy és fontos dolog. Aki egy nagy úrral, pl. püspökkel, miniszterrel, királlyal beszél, az megfontolja amit mond, egész magatartásával tiszteletet, szerény-

séget tanúsít. Istenhez is mindig tisztelő, alázatos érzéssel illik közelednünk, ha hozzá szólunk. Mit tett Mózes az égő csipkebokor előtt? Ilyen lelkülettel kell nekünk is megkezdeni imádságainkat.

A legtöbbször azért imádkozunk Istenhez, hogy tőle valamit *kérjünk*. Ha nehéz kísértéseitek volnának, mit kérnétek Istentől? És ha megbetegednétek? S miről nem illenék megfeledkezni, hogyha Isten visszaadná az egészséget? Hogy megköszönjétek jóságát. Erről sajnos sokan elfeledkeznek. Azért int az apostol: „Legyetek mindenért hálásak." Mikor imádkozunk azért, hogy hálát adjunk Istennek? Evés után, reggel, este. Mit köszönünk meg ilyenkor? Ha láttok egy nyomorékot, mire gondolhattok hálával? (Hogy Isten titeket egészségesnek alkotott.) Még a bajokat is hálával kell fogadnunk: Isten lelkünk javát akarja.

Imádkozunk tehát Istenhez, hogy valamit kérjünk tőle, vagy neki hálát adjunk. Imádkozhatunk-e még valami más szándékkal is? Igen. Hogy őt imádjuk és dicsőítsük. Mit jelent ez? Az állatok s növények és élettelen dolgok nem ismerik Istent. Nekünk azonban, embereknek, Isten értelmes lelket adott, hogy őt felismerjük, szabad akaratot, hogy neki önként hódolhassunk, szívet, hogy csodálkozva szemléljük az ő nagyságát, jóságát és bölcseségét s őt dícsérjük és imádjuk. Ó, mily szent örömmel és mélységes tisztelettel imádják és dicsőítik Istent az angyalok és szentek folyton a mennyben. Ha egyszer, Isten kegyelméből, mi is üdvözülünk, az egész örökkévalóságon át nekünk is ez lesz a foglalkozásunk: szemlélni, csodálni Isten végtelen jóságát, szépségét, hatalmát, imádni őt és dícsérni. Hogy erre a jutalomra méltók legyünk, már itt a földön is imádással kell gyakran gondolni rá s buzgó imádságokkal, szent énekekkel dícsérni. Milyen fenséges dícsérő imádságot mondott Szűz Mária, mikor szent Erzsébetet meglátogatta! „Magasztalja az én lelkem az Urat és örvendez az én szívem Üdvözítő Istenemben." S az angyalok karácsony éjjel, milyen dícsérő éneket zengedeztek? „Gloria in exelsis Deo." Hol szokták most imádkozni ezt a dícséretet? A szentmisében. Mi is gyakran mondunk ilyen Istent dícsérő imádságokat, pl. ha fölindítjuk az isteni erényeket, ha szívből mondjuk: „Dicsőség az Atyának . . . stb., ha a „Téged Istent dícsérünk" himnuszt énekeljük.

Hányféle szándékkal imádkozhatunk tehát Istenhez? Azért mondjuk: Amikor imádkozunk, akkor Istennel beszélünk, hogy őt imádjuk és dícsérjük, neki hálát adjunk vagy tőle valamit kérjünk. **(Aláhúzott 351. k.) Mit cselekszünk, amikor imádkozunk?**

2. *(Miért kell.)* Nagy kegyelem, hogy imádkoznunk szabad. Hogy bizalommal feltárhatjuk Isten előtt szívünket, mint a gyermek édesanyja előtt. Nem tekintik-e az emberek kitüntetésnek, ha megjelenhetnek a király vagy más híres ember előtt kihall-

gatáson? Valahányszor imádkozunk, a királyok Királyánál vagyunk kihallgatáson.

De nemcsak szabad, hanem Isten rendelése folytán *kell* is imádkoznunk. Krisztus Urunk megparancsolta, hogy imádkozzunk. Mikor a pusztában kísértette őt a sátán, Jézus elűzte őt, mondván: „Uradat Istenedet imádjad". . . Hányadik parancsolatban fordulnak elő ezek a szavak? Isten első parancsolatában. Imádkozni egyik legelső, legmagasztosabb kötelességünk, azért szól róla mindjárt az első parancsolat. Jézus egyébként sok más alkalommal is hangoztatta az imádság szükségességét. Sőt egyszer azt mondotta: „Mindig kell imádkozni és soha meg nem szűnni." Talán úgy gondolta ezt az Úr Jézus, hogy ne dolgozzunk semmit, hanem folyton összetett kézzel imádkozzunk? Nem, hanem, hogy gyakran imádkozzunk, mindennap, napjában többször is, munkaközben is egy-egy fohásszal Istenhez emeljük szívünket. Így, ha hozzákezdünk teendőink végzéséhez, mondhatjuk: „Mindent teérted Jézus szentséges Szíve", vagy: „Istenem, ezt te irántad való szeretetből teszem." Ha szomorúak vagyunk: „Jézus szentséges Szíve, bízom benned." Mit mondhatunk kísértésekben, veszélyben? (Jézusom ne hagyj el! stb.) Ha haragot érzünk? „Szelíd és alázatos szívű Jézus, tedd, hogy szívem a tiedhez hasonló legyen." Ha valami baj ér? „Istenem, legyen meg a te akaratod." Ha öröm ér: „Hála legyen a jó Istennek. Tőle jön minden jó." Ez tehát az első ok, amiért imádkoznunk kell: Krisztus Urunk megparancsolta, ha üdvözülni akarunk, meg kell tartanunk az ő parancsait.

De még egy másik okunk is van rá, hogy buzgón imádkozzunk. Jézus mondotta: „Kérjetek és adatik nektek, keressetek és találtok, zörgessetek és megnyittatik nektek." Mit kell tehát annak tennie, aki meg akarja kapni Isten kegyelmét és jótéteményeit? Kérnie kell, keresni, zörgetni kell neki, más szóval imádkoznia kell. Isten nem akarja, hogy mint oktalan állatok tétlenül várjuk, amíg Isten ajándékai ölünkbe esnek, hanem hogy buzgó imádsággal érdemesítsük magunkat azoknak elnyerésére. Isten ugyan jól tudja, ismeri azt, amire szükségünk van, még mielőtt hozzá egy fohászt mondanánk, de bölcseségében azt határozta, hogy csak annak ad meg mindent, ami testi-lelki javára szükséges, aki imádkozik. Aki erre rest vagy kevély, azt Isten magára hagyja s az ilyen előbb-utóbb tapasztalja majd önnön tehetetlenségét, boldogtalanságát. Erényes életet élni, üdvözülni imádság nélkül nem tudunk. Ahhoz t. i., hogy Isten parancsolatait megtartsuk, kísértéseinket legyőzzük, okvetlenül szükséges Isten kegyelme. Ezt pedig azok kapják, akik imádkoznak. Aki nem imádkozik, az nem is *érti* meg, ami Istenre s az örök üdvösségre vonatkozik, s ha megértené, nincs hozzá *ereje*, hogy teljesítse kötelességét. Különösen nem remélheti, hogy a jóban *állhatatos* lesz. Pedig ez a fődolog! Mit használna egy gyermeknek, ha addig, amíg pl. iskolába jár, buzgó, később pedig lanyha, köny-

nyelmű lesz, nagy bűnökbe esik és elpusztul?! „Aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözül" — mondotta Jézus. Ez tehát egy másik ok, amiért imádkoznunk kell, mert imádság nélkül nem kaphatjuk meg Istentől a szükséges kegyelmeket.

(352.) *Miért kell imádkoznunk?* Imádkoznunk azért kell, mert 1. Krisztus Urunk megparancsolta, 2. mert imádság nélkül nem kaphatjuk meg Istentől a szükséges kegyelmeket.

Alkalmazás. Látjátok ebből, mennyire fontos az ember életében az imádság. Addig maradtok erényesek, számíthattok Isten áldására, amíg buzgón imádkoztok. „Aki jól tud imádkozni, az jól tud élni" — mondotta szent Ágoston. „Aki nem imádkozik, az vagy állattá lesz vagy ördöggé" — mondotta szent Teréz. Mit akart ezzel mondani? Hogy az ilyen rút bűnökbe esik és gonosz, ördögi érzületű lesz. Egy szent püspök, szent Alfonz mondotta: „Mind, akik a mennyországban vannak (az öntudatlan kicsinyeket kivéve), az imádság által üdvözültek; mind, akik elkárhoztak, azért kárhoztak el, mert nem imádkoztak. Ha imádkoztak volna, nem kárhoztak volna el." El szoktátok-e rendesen végezni reggeli, esti imádságtokat? Használsz-e napközben gyakran fohászokat? Többször nehezünkre esik az imádság, száraznak, ízetlennek tetszik. Győzzük le magunkat. Ilyenkor érdemszerzőbb is, meg szükségesebb is. Ha valami baj, szomorúság ér, ne felejtsünk el imádkozni. Jézus mondotta: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik fáradtak és terhelve vagytok, én megenyhítlek titeket." A jó imádság mindig vigaszt, erőt, isteni segítséget szerez. Hányan tapasztalták ezt már!

1906-ban egyik amerikai városban, San-Franciscoban földrengés volt. A földrengés következtében sok ház összeomlott s a tűzhelyeken, gyárakban levő tüzekből óriási tűzvész támadt. Egyik utcában volt a Jézus Szíve-szerzetesnőknek leánynevelő-intézete. Míg a lakosok az utcákon rémülten szaladgáltak, jajgattak, menekültek, a szerzetesnők a kápolnába siettek s ismételve buzgón imádkozták a litániát Jézus szentséges Szívéhez. Ez imádság alatt a kolostort körös-körül égő házak lángtengere úgy körülvette, hogy több órán keresztül az utcáról látni sem lehetett. A közelben levő nézők azt hitték, hogy a zárda lakóival együtt porrá égett. Mikor azonban véget ért a tűz rombolása s a füst elszállott, kitűnt, hogy a zárdaépület egészen sértetlen maradt, körös-körül egyetlen ház sem maradt ép, a kolostoron pedig az óriási hőségben és füstben még csak egy ablaküveg sem repedt meg s a falak sem feketedtek meg. Ime, mennyit ér a buzgó imádság.

Miért kell imádkoznunk? Emlékeztek még az Úr Jézus valamely mondására az imádságról. („Mindig kell" . . .) Hogyan tehetjük ezt? Még mit mondott Jézus az imádságról? („Kérjetek és adatik.") Kap-e segítő malasztot, aki nem imádkozik? Némi segítő malasztot ad az Isten azoknak is, akik nem imádkoznak, de az összes segítő malasztokra, melyek az üdvözüléshez szükségesek, csak azok számíthatnak, akik imádkoznak. Emlékeztek, mit mondott szent Teréz az imádságról? Hát szent Ágoston? És szent Alfonz? Vésséte ezt jól szívetekbe.

3. *(Hogyan?)* Tudnunk kell még, hogy mikor lesz imádságunk Isten előtt különösen kedves és hathatós?

a) Jézus azt mondotta: „Bizony, bizony mondom nektek, amit kértek az Atyától az *én nevemben,* megadja nektek." Aki

tehát Jézus nevében imádkozik, annak imádságát Isten mindig meghallgatja. Ki imádkozik Jézus nevében? Aki Jézus érdemeire és ígéreteire támaszkodva imádkozik s olyasmiért imádkozik, amivel Jézus egyetérthet, ami nincs Jézus szándéka és óhajtása ellen. Az ilyen imádság, erre Jézus szavát adta, meghallgattatásra talál. Isten ezt vissza nem utasíthatja. Azért fejezi be az anyaszentegyház minden imádságát e szavakkal: „A mi Urunk Jézus Krisztus által."

Aki Jézus nevében imádkozik, az *alázatosan* is imádkozik. Bevallja Isten előtt, hogy ő nem méltó Istenhez szólani, mert gyakran megbántotta őt bűneivel. Ilyen alázatos érzülettel imádkozott a vámos a templomban. Nem merte szemét fölemelni bűnössége tudatában, hanem mellét verve fohászkodott: Istenem, légy irgalmas nekem bűnösnek. Azért megigazulva, tiszta szívvel távozott onnan. „Az alázatosnak imádsága áthat a felhőkön", feljut Isten trónjához, Isten meghallgatja azt. Az alázatosság jele az, hogy imádság alatt letérdelünk a földre, mintha azt mondanánk: „Ó Uram, én csak por és hamu vagyok." Összetesszük kezünket — tehetetlenül, megkötözve adjuk át magunkat mintegy Istennek.

Aki Jézus nevében imádkozik, az *ájtatosan* is imádkozik. Jézus földi élete idején mindig mély tisztelettel, Istenbe merült lélekkel végezte imádságait. Azért kereste gyakran a magános hegyeket s ott egész éjjeleket töltött imádságban, távol a világ zajától. Így kell nekünk is Jézus példája szerint szívből és összeszedett elmével imádkozni. Ha valaki egy nagy úr előtt állana, hogy neki kérését előadja, s amíg az szeretettel figyel reá, addig ő abbahagyná beszédét, ásítozva ide-oda nézegetne, a képeket, bútorokat nézegetné, legyek után kapkodna — remélhetné az ilyen, hogy meghallgatja őt a király? Valószínűleg hamar kitennék a szűrét neveletlen viselkedése miatt. Így jár el az Istennel szemben az, aki imádság alatt szándékosan másra gondol, pl. játékra, evésre, tanulásra vagy éppen bűnös dolgokra. Az ilyen sértő tiszteletlenséget tanúsít Istennel szemben. Hogyan kívánhatod, hogy Isten meghallgasson téged, ha magad sem hallgatod meg magadat — kérdi egy lelkitanító. „De mit tegyek, — mondja némelyik — én mindjárt elszórakozom, ha imádkozni kezdek." Hogy a legyek körülötted ne röpdössenek, vagy egy pillanatra rád ne szálljanak, azt nem tudod megakadályozni. De hogy állandóan az arcodon ne üljenek, azt igen. Üzd el. Így, ha önkénytelenül jutnak más gondolatok eszünkbe, az nem baj, csak mihelyt észrevesszük, űzzük el magunktól azokat. Ha meggondoljuk imádság előtt, hogy most Isten színe elé akarok állani, az Örökkévalóval beszélni, ha aztán nem tekingetünk imádság alatt, hanem rendesen lesütve tartjuk szemünket, a templomban pedig az oltárra vagy szentképre nézünk, nem lesz nehéz ájtatosan imádkozni.

Imádságunk (tehát) akkor kedves Isten előtt, ha az Úr Jézus nevében alázatosan és ájtatosan imádkozunk. (353. k.) *Mikor ked-*

ves imádságunk Isten előtt? Mit ígért Jézus nekünk, ha az ő nevében imádkozunk? Ki imádkozik „Jézus nevében"? Hogyan gondolkozik az, aki alázatosan imádkozik? Mikor imádkozunk ájtatosan?

b) Az Úr Jézus még azt is mondotta: *Ha kértek* valamit Istentől, *bizalommal* kérjétek, akkor elnyeritek. A beteg nő nagy bizalommal érintette Jézus ruhája szegélyét. Mi történt vele? Meggyógyult. Jézus meg is dícsérte őt bizalmáért. „Leányom, a te hited meggyógyított téged." Nekünk is bizalommal kell lennünk Isten iránt, mikor hozzá valamiért imádkozunk. Miért lehetünk bizalommal hozzá? Isten csupa jóság, atyaként szeret bennünket. Ha egy gyermek éhezik s atyjához siet, aki előtt egy egész nagy kenyér fekszik az asztalon: „Atyám, éhes vagyok, kérek egy kis kenyeret" — vajjon az atya megtagadja gyermeke kérését? Nem osztja-e meg vele még utolsó falatját is? Kiben van több jóság, egy földi atyában vagy Istenben? Ki adta a sok millió atyának és anyának szívébe azt a mély szeretetet, melyet ezek gyermekeik iránt éreznek? Isten. S ő maga érzéketlen lenne mi irántunk, az ő gyermekei iránt? Ez lehetetlen. Isten maga mondja a szentírásban, hogy ha egy anya — ami szinte lehetetlen — megfeledkeznék gyermekéről, ő, az Isten nem feledkezik meg rólunk. Ő mindig ránk gondol, és gondoskodik rólunk s nincs olyan nehéz helyzet, amelyben ő, a Mindenható, egy pillanat alatt ne tudna segíteni rajtunk. Azért bíznunk kell benne. Mennél több bizalommal imádkozunk Istenhez, annál inkább megtiszteljük őt, s annál hamarabb meghallgat bennünket.

S ha nem is hallgatná meg azonnal imádságunkat, nem szabad elcsüggednünk. Jézus azt mondta: „Kérjetek és adatik, keressetek és találtok, zörgessetek és megnyittatik nektek." Mire akart Jézus ezzel figyelmeztetni? Hogy kitartóan, *állhatatosan* imádkozzunk. Ne hagyjuk abba az imádságot, ha rögtön nem találunk meghallgattatást. Isten talán próbára akar tenni bennünket, mekkora a mi hitünk és bizalmunk iránta. Ha el nem csüggedünk, végre is meghallgat. Egyszer egy pogány anya jött Jézushoz, hogy beteg leányát gyógyítaná meg. „Uram, — így szólt — Dávid fia, könyörülj rajtam." Jézus pedig nem felelt neki semmit. S az anya nem szűnt meg Jézus után menni és folyton könyörgött. Végre a tanítványok mondották Jézusnak: „Bocsásd el őt, úgy kiabál utánunk." Jézus azt mondta: „Nem küldettem, hanem csak Izrael nyájának elveszett juhaihoz." (Jézus a választott nép között tanított és tett csodákat. Így akarta a mennyei Atya. A pogányokra csak később került sor.) A szerencsétlen anya azonban nem rettent vissza. Mikor Jézus bement egy házba, utána sietett és letérdelt: „Uram, segíts rajtam." Most egy kemény feleletet hallott: „Nem jó elvenni a fiak kenyerét s az ebeknek vetni oda" — mondotta Jézus. Az asszony pedig alázattal csak annyit mondott: „Igaz, Uram, de az ebek is kapnak legalább a morzsákból, melyek lehullanak uraik asztaláról." Ekkor

Jézus megilletődve mondotta: „Ó asszony, nagy a te hited. Legyen neked, amint akarod." S meggyógyult leánya ebben az órában. Mire int bennünket ez a történet? Állhatatosan kell imádkoznunk.

Némelyik hamar elcsügged, ha nem kapja meg, amit kér. *Mi lehet annak az oka, hogy hiába kérünk valamit Istentől? a)* Talán nem imádkozunk jól. Nem vagyunk elég ájtatosak, alázatosak. *b)* Lehet, hogy nem üdvös az nekünk, amit kérünk. Ha egy kis gyermek sír, hogy anyja adja neki az éles kést, azzal akar játszani, odaadja neki anyja? Éppen, mert szereti, nem adja. Egy beteg nem egyszer olyan dolgok után vágyakozik, amit az orvos, ha még úgy rimánkodik is, nem ad meg neki, mert tudja, hogy az még betegebbé tenné. Így nekünk is, különösen ha földi dolgokat kérünk, pl. egészséget, vagyont, sikert, meg kell nyugodnunk Isten akaratán. Hogyan imádkozott Jézus az Olajfákhegyén? „Atyám, ha lehetséges, vedd el tőlem e keserű poharat, mindazonáltal ne az enyém, hanem a te akaratod legyen meg." Így kell nekünk is szólni, mikor imádkozunk. Isten legjobban tudja, mi jó nekünk. *c)* De az is oka lehet annak, hogy Isten nem hallgat meg, mert bűneink miatt nem érdemeljük meg, hogy meghallgasson. Akinek bűn van lelkén, keltsen szívbeli bánatot, ígérjen komoly javulást, így remélheti, hogy Isten többé nem haraggal, hanem irgalommal tekint reá.

Azt azonban tudnunk kell, hogy a jól végzett imádság sohase haszontalan. Ha nem kapjuk is meg azt, amit kérünk, azért Isten mégis jót akar nekünk, a helyett, amit mi kérünk, olyasmit ad majd, ami nekünk üdvösebb. Gondoljatok az egyiptomi Józsefre. Mikor testvérei a száraz kútba akarták dobni, hogyan fohászkodott Istenhez: „Istenem, segíts meg, hogy oda ne kerüljek, hiszen ott étlen-szomjan kell elpusztulnom." Hiába. A kút mélyén hogyan esengett: „Ó Istenem, segíts, hogy innen szabaduljak s visszajussak atyámhoz." Mi történt vele? Eladták rabszolgának. Mint könyörgött útközben: „Bárcsak alkalom nyílnék szabadulásra." Nem nyílt. Putifár házában bizonyára így imádkozott: „Istenem, segíts, hogy megnyerjem uramnak bizalmát." Ezt is elvesztette. Börtönbe került. Hogy könyörgött Istenhez, szabadítsa meg őt. Hiába. Évek múltak el, s ő még mindig fogoly volt. Helyes lett volna, ha kifakad s azt mondja: „Itt minden hiába. Soha nem imádkozom többé!"? Isten minden megpróbáltatással közelebb hozta őt a királyi trónhoz.

(354. k.) *Hogyan kell imádkoznunk, ha Istentől valamit kérünk?* Ha Istentől valamit kérünk: 1. bizalommal; 2. állhatatosan; 3. Isten akaratán megnyugodva kell imádkoznunk.

4. *(Mikor és kiért?)* Még tudnunk kell, hogy leginkább mikor imádkozzunk?

Jézus azt mondotta, hogy mindig imádkozzunk. Ő maga is folyton imádkozott. A jászolban, a názáreti ácsműhelyben, a templomban, nyilvános élete idején egész éjjeleket átvirrasztott

imádkozva. Imádkozva született, élt és halt meg. A jó keresztény is gyakran imádkozik. Imádkozik *reggel*, ha fölkel. Miért illő reggel imádkozni? Megköszönjük Istennek, hogy megőrzött az éjen át minden bajtól. Amíg mi nyugodtan pihentünk, ezer és ezer szegény beteg vergődött álmatlanul s nem talált pihenést, mások meghaltak és Isten ítélőszéke elé léptek. Hozzánk Isten kegyes volt. Ezt illő megköszönni s felajánlani neki a nap kezdetén szolgálatainkat. Mit imádkozunk reggel? Előírva nincs külön imádság. Mondhatjátok azt, ami a katekizmus elején van és kapcsoljatok hozzá egy buzgó Miatyánkot, Üdvözlégyet, Hiszekegyet. Miért illő *este* imádkozni? Megköszönjük Istennek testi-lelki jótéteményeit, melyekben napközben részünk volt, bocsánatot kérünk bűneinkért, fölkeltjük a tökéletes bánatot és kérjük Isten oltalmát az éjtszakára. *Evés előtt és után* is szoktunk imádkozni. Miért? Sok ember szegény, nincs betevő falatja, légy hálás, hogy Isten oly jó hozzád; sok embernek volna mit ennie, de nem tud, mert beteg; légy hálás, hogy egészséges vagy. Egyszersmind kérjük Istent, hogy őrizzen meg a mértéktelenségtől s engedje, hogy testi-lelki hasznunkra váljék a táplálkozás. *Napközben* is imádkozunk. Ha elindultok reggel az iskolába hazulról, jó, ha az utcán is olykor egy fohászt mondotok: „Istenem, őrizz meg minden bűntől és szerencsétlenségtől." Ha templom közelében megyünk el, mondjunk egy fohászt a szentségi Úr Jézushoz. Az iskolában fontos munka folyik. Azért imádkozunk tanulás előtt, hogy Isten megvilágosítson, és utána, hogy nyert ismereteinket Isten dicsőségére használjuk. Tanulás közben is, ha fáradtak vagytok, fohászkodjatok magatokban Istenhez: „Jézusom, te irántad való szeretetből akarok figyelni." Mit indítunk fel magunkban e szavakkal? A jó szándékot. Harangszóra mit imádkozunk? Különösen fontos az imádság kísértés idején. Mi kísért minket bűnre? (229. k.) Hogyan imádkozzunk ilyenkor? „Jézusom, segíts!" „Inkább meghalni, mint vétkezni." Testi bajok, veszedelem idején ne felejtsünk el imádkozni. „Hívj segítségül engem a szorongatás napján, és én megmentelek" — mondja Isten a szentírásban. Ami a lélekzés a testnek, az az imádság a léleknek. Folyton lélekzünk, hogy új erőt és életet vigyünk testünkbe, ép így folyton kell imádkoznunk, hogy új kegyelmekkel erősítsük lelkünket.

A jó keresztény nemcsak magáért, hanem másokért is imádkozik. Jézus a Miatyánkban mindent többes számban mondat velünk. *Mi* atyánk. Különösen kikért imádkozzunk? Szülőkért, elöljárókért, így rójuk le hálánkat irántuk. Testvéreinkért, barátainkért, hogy szeretetünket tanúsítsuk, ellenségeinkért, hogy megváltozzék szívük, ismét jók legyenek hozzánk. Nem szabad elfelejtenünk elhunyt hozzátartozóinkat sem, s többször kell Istennek ajánlanunk azokat, kik nehéz kísértések közt vannak, a haldoklókat és bűnösöket. Aki másokért imádkozik, az apostol lehet és sok lelket menthet meg. Szent Terézről mondják, hogy épen annyi lelket mentett meg imádságával, mint Xav. szent Ferenc

prédikációival. Pedig szent Ferenc majdnem egymillió pogányt keresztelt meg.

(Aláhúzott 355. k.) Leginkább mikor kell és mikor üdvös imádkozni? Imádkozni leginkább akkor kell, amikor kísértésben vagy más veszedelemben vagyunk; üdvös, ha reggel és este is imádkozunk, sőt napközben is fontosabb dolgaink előtt.

(356. k.) *Kiért imádkozzunk?* Mindenkiért imádkozzunk: barátainkért és ellenségeinkért, az élőkért és holtakért, különösen szüleinkért, testvéreinkért, rokonainkért, jótevőinkért, egyházi és világi elöljáróinkért.

5. *(A kereszt jele.)* (357. k.) *Mivel kezdjük és végezzük az imádságot?* Az imádságot keresztvetéssel kezdjük és végezzük.

Mikor üdvös még keresztet vetni? Fölkeléskor, lefekvéskor, evés előtt és evés után, minden fontos dolog kezdetén, kísértésben és veszedelemben, pl. égiháború idején. A szent kereszt jele *megerősít* a gonoszlélek ellen. Mint a rossz gyermek fél a bottól, mellyel kikapott, a tűztől, melynél megégette magát, úgy fél az ördög a kereszt jelétől, mert Jézus a kereszten törte meg az ördög hatalmát. Meg is *vigasztal* a kereszt jele, mert eszünkbe juttatja, mennyire szeretett bennünket Jézus, azért bizonyosan nem hagy el, ha hozzá menekülünk. *Áldást* hoz reánk, mert midőn keresztet vetünk, a Szentháromsághoz fohászkodunk. Mintha azt mondanánk: „Ó, örök Atya, a te szent Fiad szenvedésére és halálára kérlek, adj nekem segítséget s a Szentlélek kegyelmét."

45. AZ ÚR IMÁDSÁGÁRÓL.

Ma arról az imádságról tanulunk, amelyet a legtöbbször imádkozunk s amely Isten előtt különösen kedves. Melyik az? A Miatyánk.

1. *(Eredete.)* Jézus egyszer egy magános helyen hosszan imádkozott. Mikor tanítványaihoz visszatért, arcán mély áhítat tükröződött. Talán láttátok már a templomban angyaloknak képeit vagy szobrait, melyeken az angyaloknak mélységes tisztelete Isten iránt tükröződik vissza s olyan áhítat, mintha szemlélnék Istennek végtelen dicsőségét és szépségét. Az Úr Jézusnak egész valóján még nagyobb áhítat és Istenben való elmerülés látszott. Az apostolok szent meghatottsággal néztek Jézusra, kezdték sejteni, milyen szent és magasztos dolog a végtelen Isten előtt imádva leborulni, magunkat neki felajánlani, kegyelmét és szeretetét kérni és megkapni. Azért Jézus elé járultak az apostolok és mondották: „Uram, taníts meg minket imádkozni." Jézus pedig így felelt: „Ha imádkoztok, mondjátok: Miatyánk, ki vagy a mennyekben, szenteltessék meg a te neved . . . a gonosztól. Amen." Az apostolok jól megjegyezték Jézus szavait. Ez időtől gyakran imádkoztak e szavakkal s az első keresztényeket is megtanították ez imádságra, melyet az Úr Jézus tanított. Milyen szavakkal kezdődik ez az imádság? Azért hogyan nevezzük kezdő szavairól? S mivel az

Úr tanított reá? Az Úr imádságának. Ez a legszentebb imádság, mert fohászai Jézus legszentebb Szívéből erednek s ha helyesen imádkozzuk, minket is szentté és örökre boldoggá tesznek.

(Aláhúzott 358. k.) Melyik a legszentebb imádság? A legszentebb imádság az Úr imádsága, vagyis a Miatyánk.

2. *(Részei.)* Hogyan oszthatjuk fel a Miatyánkot? Mondjátok elő az egyes fohászokat. Az első szavakból áll a megszólítás, a többi fohászokban valami kérés van kifejezve. Hány kérés van összesen?

A Miatyánk két részből áll: 1. a megszólításból, 2. a hét kérésből. (359. k.) *Hány részből áll a Miatyánk?*

a) Hogyan hangzik a megszólítás? Kinek mondjuk azt: „Atyánk"? Istennek. Miért nevezhetjük a mindenható Istent atyánknak? Mert ő alkotott bennünket és pedig önnön képmására s mert napról-napra atyai jósággal gondoskodik rólunk, védelmez és táplál bennünket. Isten így az összes emberek atyja. De nekünk keresztényeknek egészen különös módon is. Ha t. i. a megszentelő malaszt állapotában vagyunk, Isten gyermekeinek fogad bennünket s kész velünk megosztani önnön dicsőségét a mennyben. A megszentelő malaszt által magas, isteni életet hordozunk magunkban és lelki rokonságba lépünk Istennel.

Jézus azt akarta, hogy Istent atyánknak szólítsuk, mikor imádkozni kezdünk. Miért? Talán azért is, hogy gyakran emlékezzünk magas méltóságunkra s úgy viselkedjünk, amint Isten gyermekeihez illik. Illenék egy királyi herceghez, hogy a szemétdombon piszkálja kezével a szennyes dolgokat, vagy a sárba feküdnék a helyett, hogy királyi atyjától igyekeznék ellesni a kormányzás titkait? Még kevésbbé illenek a kereszténhez a bűnös, illetlen dolgok. De különösen azért akarta az Úr Jézus, hogy Istent atyánknak nevezzük, hogy *bizalommal* imádkozzunk hozzá. Egyszer egy kis gyermeket bevezettek egy terembe, ahol csupa felnőtt urak voltak. A gyermek félve nézett körül, de egyszer csak kiderült az arca, odafutott az egyikhez és átkarolta térdét. Miért, hogy ettől az egytől nem félt? Ez volt az atyja. Ilyen gyermeki bizalommal kell nekünk is közeledni, mikor imádkozunk.

Miért mondjuk a megszólításban Istennek „ki vagy mennyekben"? Nincs-e Isten mindenütt jelen? Igen, de a mennyországban van mintegy az ő trónja, lakóhelye. Ott tárja fel az angyalok és választottak előtt jóságának és dicsőségének összes kincseit. Ott, a mennyben van a mi igazi hazánk és otthonunk. Némely ember úgy tapad ehhez a nyomorult földi élethez, hogy szinte reszketve gondol a búcsúvételre. Ez nem helyes. Legalább imádság idején emelkedjünk fel gondolatban az égbe, felejtsük el a földieket és vágyakozzunk a mi örök hazánk után.

Miért nevezzük Istent atyánknak? Mire int bennünket ez a megszólítás? Miért mondjuk, hogy Isten „a mennyekben van"?

b) Hogyan szól a Miatyánk első kérése? Ez annyit jelent: „Tartsa, Uram, mindenki szentnek a te nevedet. Gondoljon rád

és beszéljen rólad mindig szent tisztelettel és szeretettel." Sajnos, ezt nem teszi meg minden ember. Van sok millió pogány, aki Isten nevét nem ismeri, bálványok előtt térdel s rút bűnökkel sérti Istent. Van sok keresztény, aki ismeri ugyan Istent, de őt Urának elismerni, neki a köteles tiszteletet megadni vonakodik. Akad, aki szóval és viseletével becsmérli, káromolja Istent. Azért e fohászban azt kérjük: „Tedd, ó Istenem, hogy minden ember elismerjen téged Urának és dicsőítsen téged." Mit kérünk e fohásszal?

Az Úr Jézus első helyre tette e fohászt. Úgy akarta, hogy először ne egészségért, hosszú életért vagy a mindennapi kenyérért imádkozzunk, hanem Isten dicsőségének előmozdításáért. Mert ez a legfőbb. Aki ezt megteszi, az mindent megnyer Istentől. „Keressétek először az Isten országát s az ő igazságát, a többi mind majd hozzáadatik ehhez" — mondotta az Üdvözítő. Vagyis aki Istennek megadja a köteles tiszteletet, annak Isten is megadja mindazt, amire szüksége van.

c) Hogyan szól a Miatyánk második kérése? Melyik országra gondolunk, mikor ezt imádkozzuk? Mikor jön el hozzánk a mennyország? Lelkünk számára ha meghalunk, testünk és lelkünk számára az utolsó ítéletkor. Ezzel a fohásszal tehát azt kérjük, hogy adja meg Isten nekünk, Isten gyermekeinek drága örökségét: a mennyországot. Segítsen, hogy a mennyországba jussunk.

A mennyország boldogsága valami kimondhatatlanul értékes dolog. Szebb és örvendetesebb, mint minden, amit most elképzelni tudunk. De az odavezető út — amint Jézus mondotta — keskeny, s a kapu szűk. Aki úgy félvállról, könnyen veszi a dolgot, alig jut be oda. Azért sokat kell imádkozni. Gyakran és folyton kérni Istent, hogy ne hagyjon el az ő szent kegyelmével, segítsen rá a tiszta, erényes életre. Így remélhetjük, hogy meghódítjuk magunknak.

d) Melyik a Miatyánk harmadik kérése? „Legyen meg . . ." Mivel Isten a mi Teremtőnk és Urunk, azért teljesítenünk kell, amit akar és rendel. Annál is inkább, mert amit Isten akar, az mindig jó, szent és leginkább szolgál javunkra. Tudják ezt a szent angyalok a mennyben, azért a legnagyobb készséggel teljesítik Isten akaratát és szolgálnak neki. A mi akaratunk azonban rosszrahajló, mi emberek szívesebben tesszük a rosszat, mint a jót. Azért Jézus arra tanít, hogy naponta kérjük Isten kegyelmét, hogy rossz hajlamainkat legyőzhessük és Isten szent, bölcs akaratát teljesítsük.

Ismerjük-e azt, hogy mit akar Isten? Hol jelentette ki nekünk, hogy mit akar? A parancsolatokban. Ezeket kell zsinórmértékül venni cselekedeteinkben. „Istenem, mit akarsz, hogy cselekedjem?" — így kell kérdeznünk, mielőtt valamire elhatározzuk magunkat, akkor haladunk helyes úton a mennyország felé. Isten akarata nyilvánul meg az ő gondviselésének intézkedéseiben is. Néha

bajok érnek bennünket, súlyos csapások nehezednek reánk. Nem igen látjuk be, mire jó ez vagy az, ami velünk történt. Az ilyen esetekben is zúgolódás nélkül kell magunkat alárendelni Isten szent akaratának. Isten bölcs, jóságos; minden, ami bennünket ér, az ő szerető kezéből származik. Amint az Úr Jézus az Olajfák-hegyén megadással fogadta Atyjának kezéből a szenvedés kelyhét, úgy kell nekünk is türelemmel, Istenbe vetett bizalommal viselni szenvedésünket.

e) Melyik a következő kérés a Miatyánkban? „Mindennapi . . ." Mit kérünk ezzel a fohásszal Istentől? Ha valakiről azt mondják: „Már meg tudja keresni a maga kenyerét", ezzel azt akarják mondani, hogy meg tudja szerezni magának azt, ami élete fönntartására szükséges: táplálékot, ruhát, lakást stb. Mi is e fohásszal nem csupán a kenyeret, hanem mindazt kérjük Istentől, ami életünk fenntartására szükséges. De valaki azt mondhatná: „A kenyérért dolgozni kell, nem imádkozni. Ha dolgozom, van kenyerem, ha nem dolgozom, nincs." Dolgozni is kell, mert Isten így rendelte, s a táplálékot is azért adja, hogy dolgozzunk. De a mi munkánk és iparkodásunk egymagában nem elég, hogy élhessünk. Hasztalan az ember iparkodása, ha nincs rajta az Isten áldása. Hogy erőnk és egészségünk legyen a munkához, hogy az időjárás megfelelő legyen s a szántóföldek teremjenek, hogy rossz emberek, tűzvész, elemi csapások meg ne fosszanak vagyonunktól — mindez nem függ tőlünk, hanem Istentől. Azért kell hozzá imádkoznunk. Vajjon miért mondhatta Jézus, hogy a „mindennapi" s a „mai" kenyeret kérjük csupán? Hogy ne aggódjunk túlságosan a jövő miatt s hogy mindennap imádkozzunk.

Különben nem csupán a testi kenyérre kell gondolnunk, mikor ezt a fohászt mondjuk. A léleknek is van kenyere. Jézus mondotta: „Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, mely az Isten szájából jön." A lélek kenyere: Isten igéje vagy tanítása. A lélek kenyere: Istennek erősítő, vigasztaló kegyelmei. Különösen a lélek kenyere az imádandó Oltáriszentség. Ezek által üdül fel s kap új életet a lélek.

A negyedik fohásszal tehát arra kérjük Istent, adja meg mindazt, ami testi és lelki életünk fenntartására szükséges.

f) Még három kérés van hátra. Mindegyik arra vonatkozik, hogy Isten óvjon meg attól, ami a legnagyobb és egyedüli rossz. Mi lehet az? A bűn. Hogy hangzik az ötödik kérés? „És bocsásd meg." Itt a már elkövetett bűnökre gondolunk s kérjük Istent, bocsássa, engedje el ezeket nekünk. De vajjon elég-e a bűnbocsánathoz, ha valaki csupán ezt a fohászt mondja s mást nem tesz? Nem. Meg kell bánnia a bűnt. Melyik szentséget kell használnia, ha alkalma van? Az Úr Jézus itt még egy feltételt említ. Isten csak akkor bocsát meg nekünk, ha mi is megbocsátunk mindenkinek, aki minket megbántott. Aki másra haragszik, az Isten büntetését hívja ki magára ezzel a fohásszal.

g) Hogyan hangzik a hatodik kérés? „És ne vígy minket."

A kísértések könnyen bűnbe vihetnek bennünket a jövőben. Azért kérjük Isten segítségét. Hogyan segíthet Isten? Segítő malasztot ad, hogy ellenállhassunk a kísértésnek. Megóv bennünket olyan kísértésektől, melyekről előre látja, hogy bűnbe vinnének. *Minden* kísértéstől földi életünk idején mentek nem lehetünk. A földi élet a megpróbáltatások ideje s a mennyországot erős küzdelmekkel kell kiérdemelnünk. Isten azonban, ha imádkozunk, nem engedi meg, hogy erőnkön felül megkísértessünk. Vigyáznunk kell azonban arra is, hogy ne okozzunk magunk kísértéseket magunknak azzal, hogy fölkeressük a bűnalkalmakat, nem őrizzük szemeinket, rossz emberekkel barátkozunk, rossz színdarabokat nézünk, rossz ujságokat és könyveket olvasunk. Csak aki maga megteszi azt, amit lelkiismerete szerint tennie kell, számíthat Isten segítségére.

h) Melyik az utolsó kérés a Miatyánkban? „De szabadíts meg." Többféle gonosz és rossz dolog van. Leggonoszabb a halálos bűn. Milyen büntetés jár érte? Örökkétartó büntetés a pokolban és ideigtartó büntetés a földön. E fohásszal kérjük Istent, hogy óvjon meg bennünket ettől. Szabad-e Istentől azt is kérni, hogy földi bajoktól, károktól óvjon meg bennünket? Hogyne. De azért meg kell fontolnunk, hogy ami a testnek fáj, az a léleknek gyakran hasznára van. A mennyországban majd belátjuk, hogy Isten nagyobb jót tett velünk, mikor erőt adott bajaink türelmes elviselésére, mintha azokat levette volna rólunk.

Milyen szóval fejezzük be a Miatyánkot? Mit jelent ez a zsidó szó „Amen"? „Úgy legyen." „Atyánk, hallgasd meg e kéréseinket."

A Miatyánkban minden benne van, amit józanul kérhetünk Istentől. Benne minden szónak megvan a maga mély jelentése. Az első három kérés arra vonatkozik, ami után leginkább kell vágyakoznunk, hogy t. i. Istent tiszteljük (1), hozzá eljussunk (2), s neki szolgáljunk (3). A többi négy kérés arra vonatkozik, hogy Isten segítsen földi életünkben (4), hogy azt bűn és bajok nélkül tölthessük el (5—7).

Alkalmazás. Imádkozzátok ezután a Miatyánkot mindíg figyelemmel, áhítattal az Úr Jézus szándéka szerint. Mintegy szent ereklye ez az imádság, melyet Jézus hátrahagyott számunkra. Ehhez fogható mély tartalmú imádság nincs több. Ezt maga az örök Bölcseség szerkesztette számunkra. Azért nincs egy imádság sem, mely olyan hamar találna meghallgattatást Isten előtt, mint ez, amelyben az ő szent Fiának szavait intézzük hozzá. Valahányszor tiszta szívvel imádkozzátok, mindíg lehívja rátok Isten áldását és segítségét.

46. AZ ANGYALI ÜDVÖZLETRŐL.

Mit szoktunk a Miatyánk után imádkozni? Az Üdvözlégy Máriát. Az Üdvözlégyet másképp Angyali üdvözletnek is nevezzük.

Vajjon miért? Mert azokkal a szavakkal kezdődik, amelyekkel Gábor főangyal köszöntötte Szűz Máriát. Latinosan „Ave Maria"-nak hívjuk ezt a szép imádságot.

Mondjuk egyszer lassan, részenkint el az Üdvözlégyet és gondolkozzunk kissé, hol hallottuk már az egyes részeket.

„Üdvözlégy . . . az asszonyok között." Ezek *Gábor* főangyal szavai. „Áldott vagy te . . . gyümölcse." E szavakkal szent *Erzsébet* köszöntötte Máriát. A „Jézus" szót az *anyaszentegyház* csatolta hozzá. Az utána következő szavakat is. Így tehát az Üdvözlégy három részből áll. Miből áll az első rész? A második? Ki csatolta hozzá a harmadik részt? Az első részekben dícséretünket fejezzük ki a boldogságos Szűz iránt, a harmadik részben *könyörgünk* hozzá. Melyik a könyörgő rész?

(Aláhúzott 360. k.) Mit szoktunk mi katolikusok rendesen a Miatyánk után imádkozni? Mi katolikusok a Miatyánk után az Angyali üdvözletet, vagyis az „Üdvözlégy Máriát" szoktuk imádkozni.

(361. k.) *Hány részből áll az Angyali üdvözlet?* Az Angyali üdvözlet három részből áll: 1. Gábor főangyal szavaiból, amelyekkel a boldogságos Szűz Máriát köszöntötte, 2. szent Erzsébet üdvözléséből, 3. az anyaszentegyház könyörgéséből.

Ma az Üdvözlégyről s Szűz Mária tiszteletére végzett imádságokról tanulunk.

1. *(Az angyal szavai.)* Mi volt az angyal első szava Szűz Máriához? „Üdvözlégy." Hogyan lehetne ezt másképp mondani? „Köszöntlek Mária", „Légy üdvözölve". Mikor Gábor főangyal e szavakat mondotta, mint Isten követe beszélt. Azért nemcsak a maga érzelmeit fejezte ki, hanem üdvözletet hozott Istentől is, aki őt küldötte. Ez nagy kitüntetés volt szűz Máriára, hogy egy főangyal Isten nevében tisztelettel és szeretettel köszöntötte őt, mint úrnőjét és királynőjét. Szűz Mária e köszöntésre megzavarodott. „Hogy lehet az, hogy egy főangyal egy egyszerű, szegény leányt üdvözöl?" — gondolta magában. Az angyal azért rámutatott most Szűz Mária nagy lelki szépségére. „Malaszttal teljes, az Úr van teveled, áldott vagy te az asszonyok között." E szavak azt jelentik, hogy Szűz Mária, mint az Úr Jézus anyja, Istentől minden teremtmény között a legnagyobb kegyelemben részesült. Hol kaptuk mi először Isten kegyelmét? (A keresztségben.) És Szűz Mária? Rögtön, élete első pillanatában. Mit eszközöl Isten kegyelme a mi lelkünkben? (Megtisztít a bűntől, lelkünket szentté, Isten szemében kimondhatatlanul széppé és kedvessé teszi.) Így volt Szűz Máriánál is. Csakhogy Isten Szűz Máriának mindjárt élete kezdetén nagyobb kegyelmet adott, mint bármelyik angyalnak vagy szentnek. Az ő lelke malaszttal „teljes" volt. Mikor mondjuk egy üvegre, hogy megtelt? Ha már több nem fér bele. Szűz Mária lelkében is annyi malaszt és isteni szépség volt, amennyit az emberi lélek egyáltalában befogadhat. Ő egészen napba öltözött, mint a szentírás nyomán a lelkitanítók mondják. Meddig

marad a megszentelő malaszt lelkünkben? Szűz Mária soha a legkisebb bűnt se követte el. Mindig a leghívebben közreműködött az isteni sugallatokkal. Szűz Mária lelke olyan volt, mint a tiszta harmatcsepp vagy a gyémánt, melyen átragyog a napnak minden fénysugára. Szűz Mária Istennek legszebb teremtménye. Vajjon miért adott Isten a Szűzanyának oly sok kegyelmet? Mert nem csupán prófétai, apostoli vagy angyali tisztségre hívta meg, hanem — ami ezeknél sokkal több: kiszemelte őt a Megváltó Jézus édesanyjának. Képeken többször látjuk, amint Szűz Mária alakját fény folyja körül s lefelé tartott kezeiből sugarak áradnak le a földre. Ez azt jelenti, hogy Isten Szűz Máriának azért is adott oly sok kegyelmet, hogy legyen a mi számunkra a kegyelmek kiosztója és csatornája.

Szűz Mária szentsége és lelki szépsége egész megjelenésén visszatükröződött. Valami különös kedvesség és ártatlanság sugárzott szemeiből, az arcáról s ömlött el egész külsején. Azért a jó emberek már földi életében is rendkívül vonzódtak hozzá. Mennyire szerették őt szülei. Kik is voltak ezek? (Szent Joachim és Anna.) Milyen mély tisztelettel és szent szeretettel csodálta őt szűzi jegyese, szent József. Milyen boldog volt szent János evangelista, hogy a haldokló Jézus az ő gondviselésére bízta. A legjobban azonban ki szerethette őt a földön? Az Úr Jézus. Senki se ismerte annyira Szűz Mária szívjóságát, ártatlanságát, alázatos, nemes érzületét, mint Isten Fia, ki egyúttal a szent Szűz gyermeke volt.

Azért a jó keresztények is mindig a legnagyobb tisztelettel voltak Isten után a Szűzanya iránt. Ti is legyetek iránta határtalan nagyrabecsüléssel, gondoljatok rá gyakran hódoló tisztelettel. Senki nem segíthet annyira benneteket, hogy Isten malasztját lelketekben halálig megőrizzétek, mint ő.

2. *(Szent Erzsébet szavai.)* Gábor főangyal után ki köszöntötte még Szűz Máriát hasonló szavakkal? Mit mondott szent Erzsébet? Milyen alkalommal mondta szent Erzsébet ezt? Gábor főangyal és szent Erzsébet első szavai teljesen megegyeznek. Honnan tudhatta szent Erzsébet, hogy a távoli Názáretben mit mondott az angyal Szűz Máriának? Talán Szűz Máriának első dolga volt ezt elbeszélni? Ellenkezőleg, Szűz Mária nagyon elcsodálkozott, mikor észrevette, hogy szent Erzsébet is tudja már a megtestesülés nagy titkát. Szent Erzsébet tehát isteni kijelentésből, a Szentlélektől tudta meg, mi történt Názáretben. Mit akart Gábor főangyal e szavakkal mondani: „Áldott vagy te az asszonyok között"? Hogy Isten Szűz Máriának több áldást és kegyelmet adott, mint bármely más nőnek, aki valaha a világon élt. Ezt akarta szent Erzsébet is magasztalva kiemelni, mikor Gábor angyal szavait ismételte. De valamit rögtön hozzátett. Milyen szavakat? „És áldott a te méhednek gyümölcse", vagyis az, aki tőled születik, a te gyermeked, t. i. az Úr Jézus. Szent Erzsébet itt egy lélekzettel dícséri Szűz Máriát és az Úr Jézust. E szavak-

kal azt akarja kifejezni, hogy aki Szűz Máriát tiszteli, az az Úr Jézust is tiszteli. Szűz Mária és az Úr Jézus tisztelete elválaszthatatlanul összetartoznak. Senki se mondhatja azt, hogy az Isten Fiát igazán becsüli, ha annak édesanyját tiszteletben nem tartja, és senki sem tiszteli helyesen Szűz Máriát, csak az, aki tudja, hogy összes kegyelmeit és kiváltságait az Úr Jézus miatt kapta, ki az ő méhéből vagyis az ő tiszta testéből született.

3. *(A könyörgés.)* Mivel Szűz Mária Istennek legszentebb és legkedvesebb teremtménye, azért Isten trónja előtt leghatásosabban tud imádkozni érettünk. Milyen szavakkal kérjük őt, hogy vegyen pártfogásába? „Asszonyunk . . . óráján. Amen." E szavakat V. sz. Pius pápa csatolta az Üdvözlégyhez és rendelte el használatát. (1570.) Szűz Máriát a könyörgésben, mint *asszonyunkat* vagy úrnőnket szólítjuk meg, kinek mi családtagjai és szolgái, szolgálói vagyunk. Egy jó úrnő gondoskodik a szolgálatában álló személyzetről. Szűz Mária akar is, tud is rólunk gondoskodni, mert ő *„Istennek szent anyja"*, hozzá hasonlítva még a legerényesebb ember is „bűnös". De a legszentebb Szűz nem vetí meg a bűnősöket, mert szent Fia a bűnösök miatt jött a földre s a bűnösök megmentéséért halt meg a kereszten. Azért kérjük őt bizalommal mindennap, segítsen nekünk az élet bajai között „most", s majd ha segítségére legjobban rászorulunk. Mikor lesz az? Miért szorulunk különösen a halál óráján Szűz Mária segítségére? Mert ezen az órán fordul meg, hogy üdvözülünk-e vagy elkárhozunk.

Alkalmazás. Öröm járta át Szűz Mária lelkét, mikor Gábor főangyal izenetét hallotta és megértette, hogy Isten őt szemelte ki a Megváltó anyjának, ég és föld királynéjának. Ez az öröm érzik ki az ő dícsérő énekéből, a „Magnificat"-ból. Valahányszor az Üdvözlégyet hozzá tisztelettel imádkozzuk, erre a boldog órára emlékeztetjük őt. Szűz Mária bő kegyelmekkel, testi-lelki jótéteményekkel viszonozza üdvözletünket.

4. *(Az Úrangyala.)* **(Aláhúzott 362. k.) Mit imádkozzunk a hajnali, déli és esti harangszóra?** A hajnali, déli és esti harangszóra az „Úrangyalát" imádkozzuk.

Ezzel az imádsággal tiszteljük a Szűzanyát, egyúttal a Fiú-Isten nagy szeretetére gondolunk, mellyel érettünk emberré lett s hálát adunk neki. Hogyan szól az Úrangyala első része? Ki volt az az angyal, aki Szűz Máriát köszöntötte? Hogyan szól a 2. vers? E szavakkal adta Szűz Mária beleegyezését Isten terveihez — „igéd" = szavad szerint. A harmadik rész? „Ige" = Fiú-Isten, miköztünk lakozott 33 éven át s meghalt bűneinkért. A bűnbánat jeléül mellünket verjük. A rákövetkező könyörgés hogyan szól? Itt kérjük Istent, ne engedje, hogy kárba vesszen rajtunk Jézus kereszthalála.

Ne felejtsétek el az Úrangyalát elimádkozni. A hajnali harangszónál még alusztok, mondjátok el pótlólag a reggeli imádság idején. Délben, este, ha az utcán vagytok, harangszóra siesse-

tek haza s végezzétek el térdelve a szobában. Ha messze vagytok hazulról, végezzétek állva, levett kalappal az utcán. Igy szoktak tenni a jó keresztények. Egy helyen a püspök tiszteletére, aki bérmálni jött, a gyermekek este színielőadást rendeztek. A nagy terem tele volt közönséggel, a püspök úr elől ült, a függönyt felhúzták s előjött a színpadon a főszereplő, egy 12 éves leány, hogy megkezdje a darabot. Abban a pillanatban megkondult a harang az Úrangyalára a szomszédban. Este hét óra volt. A leány egy pillanatra meghőkkent, aztán a püspök felé fordulva mondotta: „Talán elimádkozom előbb az Úrangyalát." És letérdelt imádkozni a színpadon. A jelenlevők közül némelyik mosolygott. A püspök azonban meg volt hatva, előadás után nagyon megdícsérte és megjutalmazta a leányt bátorságáért. Isten is szeretettel néz reánk, ha a maga idején buzgón végezzük el az imádságot. 100 napi búcsút is nyerünk érte.

5. *(A szentolvasó.)* Egy másik nagyon értékes imádság, melylyel a Szűzanyát s az ő szent Fiát tiszteljük, a szentolvasó. Ezt valószínűleg már mindnyájan ismeritek. Van-e valamelyiteknél szentolvasó? Vegyük elő. Hogyan van összeállítva? Van rajta feszület, hat nagyobb szemű és 53 apróbb szemű golyócska. Mit imádkozunk a feszületet tartva? A Hiszekegyet. A nagyobb szemeknél? A Miatyánkot. A kisebb szemeknél? Az Üdvözlégyet. A három első Üdvözlégybe a Jézus szó után mit mondunk? Kérjük az isteni erények erősítését. Most következik az öt tized. A titok szerint, melyet mindegyik tizedbe beleszövünk, beszélünk háromféle olvasóról. Melyik az első? Melyek az örvendetes olvasónak titkai? Melyek a fájdalmas olvasó titkai? Milyen titkokat szövünk a dicsőséges olvasóba? (Lásd a katekizmus függelékét.)

„Csak ne lenne olyan fárasztó ez az imádság" — mondja némelyik. „Olyan unalmas folyton ugyanazokat a szóbeli imádságokat ismételni." Aki így beszél, az nem ismeri jól az olvasót s nem tudja még helyesen imádkozni azt. A szentolvasót akkor imádkozzuk jól, ha mialatt az Üdvözlégyet mondjuk, iparkodunk a szent titkokról elmélkedni.

Hogyan szól pl. az örvendetes olvasónak első titka? „Kit te, szent Szűz, a Szentlélektől fogantál." Mikor e titkot imádkozod, lásd az Úr angyalát, amint belép a szegényes názáreti házba. Elkerüli a palotákat s meglátja a szegény házban az erényes lelket. Isten előtt nem számít a külső előny: pénz, drága ruha, hanem az alázatos, tiszta lelkület. Mit érsz *te* Isten előtt? Szűz Máriát imádságba merülve találja az angyal. Ahol imádkoznak, oda betérnek Isten angyalai, hogy meghozzák Isten erősítő, boldogító áldását. Ahol nem imádkoznak, onnan távol van a jó angyal s a békesség. Áll ez a külső lakóhelyről s a szív csendes kamrájáról. Milyen tisztelettel mondja az angyal: „ Üdvözlégy, malasztal teljes." Tudja, hogy a mennyország királynéjához szól. Mondd te is gyakran, mély tisztelettel e köszöntést, majd Szűz Mária is viszont üdvözöl halálod óráján. Az angyal kijelenti, hogy Szűz Mária

Isten anyja lesz. Örvendjünk, hogy Isten azt szemelte ki anyjának, aki minket is úgy szeret, mint édesanyánk. Keltsünk buzgalmat tiszteletében. Sose tisztelhetjük eléggé azt, aki a mi anyánk. „Ime az Úr szolgálóleánya." E beleegyező szavaknak köszönhetjük Jézust, a megváltás kegyelmeit, a mennyországot. Ez a beleegyezés hozta Szűz Máriára a legélesebb fájdalmakat, mert az anyának a legnagyobb részt kellett vennie fia áldozatából. De Szűz Mária a kereszt alatt is ugyane szavakat ismételte. Igy kell nekünk is meghajolni Isten végzései előtt. „S az Ige testté lőn . . ." Szűz Mária keble Isten temploma, Jézus élő szentsége háza lett. Légy hálás, hogy Isten Fia alászállott a földre, hogy te feljuss a mennybe, ember fia lett, hogy te Isten gyermeke lehess. Hozd magad neki áldozatul.

Igy kell minden titoknál, amennyire képesek vagyunk, végiggondolni a bibliai eseményt s megfelelő érzelmeket és jó föltételeket kelteni. Aki így nem felejt el elmélkedni, mikor a szentolvasót mondja, az sose mondja a szentolvasóról, hogy az unalmas imádság. Ellenkezőleg, a legnagyobb lelki világosságot és vigasztalást szerző imádság annak, aki azt az egyház szándéka szerint imádkozni tudja. Azért az olvasót a szentek s a hívek milliói mindíg örömmel imádkozták. Borromei szent Károly naponkint térdenállva imádkozta, ugyanígy Szalézi szent Ferenc s más szentek. IX. Pius pápa mondotta, hogy a szentolvasó kicsiben maga az evangélium s aki azt buzgón imádkozza, megtalálja azt a lelki békét, melyet a szent evangélium ígér a jóakaratú embereknek.

(363. k.) *Mi a szentolvasó?* A szentolvasó az anyaszentegyház kedvelt ájtatossága, amelyben a legkiválóbb imádságokat, a Miatyánkot és az Angyali üdvözletet ismételten elmondjuk s az Úr Jézusnak és a boldogságos Szűz Máriának életéről elmélkedünk.

Alkalmazás. Szeressétek ti is a szentolvasó imádságot. Ha megszentelt olvasóról imádkoztok, nagy búcsúkat is nyertek. Ha az egésznek végzésére nem volna időtök, mondhattok egyegy tizedet. Nem kell éppen térdelve, lehet járkálva is végezni. Egyébként más, rövidebb imádságokat is mondhattok többször Szűz Máriához. Ismertek ilyeneket? Nagyon szép pl. az „Üdvözlégy, mennyország királynéja" vagy az „Emlékezzél meg", „Oltalmad alá futunk". (A katekizmus elején.) Jó, ha a csodálatos érmet is viselitek, vagy esetleg a szent skapulárét a Szűzanya tiszteletére. Mindezek jelei a gyermeki tiszteletnek és szeretetnek Jézus anyja s a mi égi Anyánk iránt. A legfőbb jele mégis mi lesz? Hogy nagyon vigyázunk a megszentelő malaszt megőrzésére s hogy mindíg hasonlóbbak legyünk érzületben a tiszta és alázatos Szűzhöz. Akik tisztelik Szűz Máriát, azok nem veszhetnek el. Egy buzgó apát, Querikusz mondotta, hogy aki Szűz Máriát igazán tiszteli és szereti, az olyan bizonyosan bejut a mennyországba, mintha már benne volna.

PÉLDÁK.

I. PARÁNCSOK, BŰN, LELKIISMERET.

VEZETŐ NÉLKÜL.

1913-ban történt Svájcban. Egy vidám turistacsapat igyekezett fel a magas, hóborította hegyeken. Nagy óvatosan kellett haladniok a keskeny, meredek ösvényeken. Minduntalan felhangzott a vezető harsány figyelmeztetése: „Vigyázat, csak egyenkint jöjjenek!" „Vigyázat, itt laza a sziklarész, jobbra kapaszkodjanak" . . . Amint előbbre jutottak a sziklaéleken, szembe találkoznak nehéz terhet cipelő emberekkel. Ponyvákkal letakart nehéz terhükkel alig tudtak előbbrejutni az életveszélyes úton. „Mit visznek magukkal?" — kérdezték a szembejövők. „Mi van a ponyvák alatt?" — kíváncsiskodtak. — „Ismét odavan két fiatal élet" — válaszolta az egyik munkás. — „A holttestüket visszük." Megborzadva álltak meg a kirándulók és tudakolták a szerencsétlenség okát. „Tegnapelőtt estefelé indult fel ez a két fiatalember a hegyekre. Egyedül vágtak neki az útnak, minden vezető nélkül. S ez lett a vége. A ködben eltévedtek. Az egyik lezuhant a meredek szikláról és szétroncsolódva zúzódott össze. A másik nem mert a ködben mozdulni se, nehogy lezuhanjon s ez meg reggelre megfagyott." „Szüleik kerestették velünk őket. Most visszük le hozzájuk holttestüket." — „Szegény szülők! micsoda fájdalom vár rátok!" — sóhajtották a meghatott turisták. — „Nem tanácsos vezető nélkül menni!" — mormogták a holttestet vivők elmenőben. S a hegyre mászó turistákhoz nemsokára a völgyből felhallatszott a lélekharang síró hangja. A vezető nélkül elpusztult két fiatal életet siratta. — Vezető nélkül, útjelző nélkül még inkább eltévednénk az égi magasok felé vezető úton. Azért adta Isten a parancsokat, s az Egyházat.

MEXIKÓI VÉRTANÚK.

1927 tavaszán elfogták Mexikóban Huerta Ezekielt és Szalvátort, mert nem akarták elárulni, hol tartózkodik paptestvérük. Az elfogottak egyike 11, a másik 10 gyermek atyja volt. Éjjel kivitték őket a temetőbe, hogy ott kivégezzék. Megelőzőleg azonban minden elképzelhető módon kínozták őket,

abban a reményben, hogy mégis csak elárulják a titkot, — ám eredménytelenül.

A katonák már céloztak Huerta Szalvátorra, mikor az utolsó kegyül azt kérte, hogy égő gyertyát adjanak a kezébe. Ez megtörténvén, szabaddá tette mellét, s megvilágítva azt a szelíd gyertyafénnyel, így szólt: *„Ime a szív, mely kész meghalni Istenért, kit oly nagyon szeret!"*

A fegyverek eldördültek s a két vértanú holtan rogyott össze.

HOL A MENNYORSZÁG?

A mennyország boldogságáról beszélt a pap. A templomból kijövet megszólította a plébánost a falu leggazdagabb embere: „Plébános úr, mondja meg, hol van a mennyország?" — Hol találhatom meg?" — A plébános kissé elgondolkozott s aztán így válaszolt: „Megmondhatom. A szomszédjában lakik egy szegény özvegyasszony öt gyermekével. Majdnem valamennyi beteg. Sokat éheznek, nyomorognak. Küldjön szegényeknek mindent, amire szükségük van: élelmet, fát, hivasson hozzájuk orvost. Ha mindezt megtette, olvassa el Máté evangéliumának 25. fejezetét az utolsó ítéletről. Biztosítom, hogy megtudja, hogy hol található a mennyország. De, ha még se találná meg, jöjjön el hozzám s megmondom." A gazda követte a tanácsot. Egy idő mulva találkozott a plébánossal és örömmel ujságolta: „Plébános úr, azon a napon, mikor tanácsát teljesítettem, olyan örömöm volt, mintha a mennyországban lettem volna. S valahányszor ellátom azt a szegény családot, a belsőmbe beköltözik a mennyország öröme!"

JÉZUSNAK ADTAD!

Szent Márton Amisus város kapujában egy félig ruhátlan, hidegtől didergő koldust látott, mikor arra lovagolt. Habozás nélkül leszállt lováról, fogta kardját és egyetlen köpenyét kettévágta és fele köpenyét a koldusnak adta. — A következő éjjel szent Márton álmában az Úr Jézust látta abban a félköpenyben, amelyet a koldusnak adott. Ezzel azt akarta mondani az Úr Jézus neki: „Amit a legkisebbnek tesztek atyámfiai közül, nekem teszitek!"

EZ A SZERETET.

Szent Makarius remete egyszer igen szép szőllőt kapott ajándékba. Mit csinált vele? Természetesen azt mondjátok, hogy megette. — Ó, nem! Azonnal elküldte egyik beteg társának. De az sem ette meg, hanem elküldte egy harmadiknak, az meg egy negyediknek s így ment tovább — mindegyik a másiknak

akart örömöt szerezni — míg a szőllőt az utolsó remete elküldte ajándékba Makariusnak, nem tudva, hogy tőle indult útjára a szőllő. — Ilyen lemondó az igazi szeretet!

VAJASKENYÉR.

A későbbi híres Ketteler püspök káplán korában egy síró gyermeket talált útjában. Éhezett a szegény és elpanaszolta, hogy egy gazdag embertől kért kenyeret, de elutasították. Ketteler elvezettette magát ahhoz a házhoz, ahonnét elutasították a gyermeket s meghagyta neki, hogy várjon rá a kapunál. Ő maga pedig belépett a házba. A gazda nagy örömmel fogadta az akkor már hírneves lelkészt és rögtön megteríttetett, hogy a legjobb falatokkal megvendégelje. De Ketteler csak egy darab vajaskenyeret kért. Csodálkozva teljesítették kérését. Még inkább csodálkoztak, mikor a kenyérrel az ajtó felé indult. „Szívesen fogadtak engem és megvendégeltek, mert a hírneves Ketteler vagyok, de akinek én ezt a vajaskenyeret viszem, az nagyobb nálam. Maga az Úr Jézus áll éhesen a kapuban annak a szegény gyermeknek alakjában, akit az előbb elutasítottak. Mert megmondta: *„Amit a legkisebbnek tesztek atyámfiai közül, nekem teszitek!"*

„AMIT A LEGKISEBBNEK TESZTEK..."

Alkonyodik. A betegek fáradhatatlan ápolója, Istenes Szent János még egyszer végigjárja a város utcáit, hogy nincs-e még valahol segítségre szoruló. Egy súlyosan beteg férfire akad, aki olyan gyenge már, hogy saját erejéből föl se tud emelkedni. Istenes Szent János vállaira veszi, s úgy viszi a kórházba, hogy ott pihenést és ápolást nyujtson neki.

Már ágyán ül az aggastyán, — ő pedig lehajol, hogy megmossa lábát, mint egykor az Üdvözítő az apostolokét. És ekkor, oh, csodák csodája! — az Üdvözítő sebhelyeit pillantja meg. Fölnéz betegére, aki mosolyogva mondja: „János, amit a legkisebbnek teszel az enyimek közül, nekem tetted azt!" — Erre eltűnik.

ÉGI VENDÉGEK.

Paulai szent Vince beszélte el a következő legendát. Egy jámbor kereskedő, ki sok jót tett a szegényekkel, minden évben karácsonykor meghívott vendégül egy szegény asszonyt, egy szegény embert és egy szegény gyermeket. Asztalához ültette és a legnagyobb tisztelettel és mindenféle jóval megvendégelte őket. Mikor megkérdezték tőle, hogy miért teszi, azt válaszolta, hogy a Szűzanyát, szent Józsefet és a kis Jézust látja és vendégeli meg bennük. — Mikor ez a kereskedő halálos ágyán feküdt,

megjelent neki a Szűzanya és szent József s köztük állt a kis Jézus mosolyogva s így szólt hozzá: „Mivel te oly sokszor megvendégeltél bennünket születésnapomon, most eljöttünk érted, hogy elvigyünk hozzánk égi vendégségbe."

KÖNNYŰ A GAZDAGOKNAK!

Milyen jó a gazdagoknak! Nemcsak lakást szerezhetnek maguknak a mennyben, hanem gyönyörű palotát is építtethetnek ott! Megtehetik könnyen, mert megvan a pénzük hozzá. Nem is kell kőműveseket s munkásokat keresniök, egyszerűen föl kell használniok azokat a szegényeket, kik ajtajukon kopogtatnak s vállalkoznak reá, hogy kincseiket a mennybe szállítják. — De megteszik-e?

SZÁRNY NÉLKÜLI ANGYAL.

A sétatér egyik padján rokkant katona ül; két reszkető keze botjára támaszkodik. Közönyös, fáradt a tekintete; minden mindegy neki már. Nem hisz többé az emberekben, hiszen annyi ínséget, csalódást, keserűséget és nyomort kellett elviselnie. Megmegrázza ősz fejét:

Nem, nem; nincsenek jó emberek többé.

Előkelően öltözött hölgy kézenfogva vezet arra egy aranyos leánykát. A gyermek meglátja a görnyedten ülő öreget.

Anyu, mit csinál az az ember?

Pihen, gyermekem.

Miért pihen?

Mert fáradt.

Miért fáradt?

Mert öreg.

Ez egy nagypapa?

Igen, kislányom.

Miért lóg az a pénz a ruháján?

Az a kitüntetése, amit a háborúban kapott.

Miért olyan rossz a ruhája?

Mert nem tud újat venni magának.

Miért nem tud újat venni?

Mert szegény.

Anyu!

Mi az, kislányom?

Úgy-e születésem napja van ma?

Hiszen jól tudod!

És mit kaptam a születésem napjára?

No hát sok cukrot, süteményt, meg 10 pengőt abban a szép kis táskában, ami a kezedben van. Vagy elvesztetted már?

Dehogy! Itt van ni!

Anyu!

Mi kell gyermekem?
Enyém az a tíz pengő?
Persze, hogy a tied.
Azt csinálhatok vele, amit akarok?
Igen.

Erre a gyermek hirtelen kihúzza kezét az anyja kezéből, odaszalad a görnyedt öreghez, — kiveszi kis táskájából a 10 pengőt s odanyujtja neki.

Tessék!

Az öreg nagyot néz, elveszi, — s meglepetésében szólni se tud. Végre kitör szívéből: Az Isten fizesse meg, te drága kis angyal.

A gyermek visszatipeg. — Anyu, hát én angyal vagyok?

Az asszony mélyen meg van hatva. Az vagy, kislányom.

Hát akkor miért nincs szárnyam?

Vannak szárny nélküli angyalok is, — feleli az édesanya, és forrón magához öleli gyermekét. Távolabb pedig ott ül a padon az öreg katona, ki visszanyerte hitét az emberekben, s kinek könnyei csendesen peregnek ősz szakállára.

ŐSZIBARACK.

Egy földmíves feleségének s 4 fiának gyönyörű őszibarackot hozott a városból; gyermekei még nem is ismerték ezt a gyümölcsöt. — Este megkérdezte őket: No, ízlett-e, amit hoztam?

— Remek volt! — szólt a legidősebb fiú. — El is tettem a magját, majd elültetem tavasszal!

— Okosan cselekedtél, — felelte az apa. — Úgy látom, derék és előrelátó gazdaember lesz belőled.

A legkisebb fiú így kiáltott:

— Én rögtön megettem a barackomat, a magját meg eldobtam. Édesanyám is ideadta az övének a felét; olyan finom volt!

— Hát bizony, te gyermekesen cselekedtél. No de ráérsz még megokosodni.

A harmadik így szólt: — Én fölvettem a magot, amit öcsém eldobott s megettem a belét; olyan volt, akárcsak a dió! A barackot pedig jól eladtam; tízet is vehetek majd a kapott pénzért a városban!

Az apa megcsóválta a fejét s csak ennyit mondott: — Az Isten óvjon attól, hogy kereskedő legyen belőled!

— Hát te mit csináltál a barackoddal, Jancsi?

— Én elvittem a beteg Gyurkának; nem akarta elfogadni, hát észrevétlenül letettem a takarójára s otthagytam.

— Vajjon melyitek használta fel legjobban barackját? — kérdé az apa.

— Jancsi! — kiáltotta mind a három fiú egyszerre.

Jancsi hallgatott. Anyja pedig könnyes szemmel ölelte magához.

ELLENSÉGSZERETET.

Szapáry Péternek, a hírneves magyar nemes vitéznek egy török hadifoglyot ajándékozott gróf Batthyányi. Mikor átvette a törököt, megdöbbenve látta Szapáry, hogy ez a török nagyúr az, akinél ő volt fogságban s akitől oly sokat szenvedett. Mint egy állatot, ekébe fogatta Szapáryt, szántatott vele és véresre ostoroztatta. Kimondhatatlan kínokat állt ki nála, pedig felesége 20,000 aranyat adott érte váltságdíjul. — És most kezébe került ez a török. Most mindent visszaadhat neki! — De egy pillantás a keresztre — és Szapáry máskép gondolkozott. Így szólt a törökhöz: „Kegyetlenül bántál velem. Most hatalmamban vagy — visszaadhatnám gonoszságodat. De én keresztény vagyok. Hitem tanítására visszaadom szabadságodat!" A török meghatottan borult a nemes úr elé. — „Ez hát a te bosszúd?" — mondta zokogva. — „Igaz, hogy a szabadság már nem ér számomra semmit. Mérget vettem be, a halálé vagyok. De teljesítsd egy kérésemet: segíts, hogy mint keresztény halhassak meg. Az Isten, aki ily megbocsátásra tanítja követőit— az igaz Isten!" — S a török rövid oktatás után megkeresztelkedve halt meg pár óra mulva — mint keresztény.

POGÁNY VAGY TE!

Egy pap több napot töltött Bécsben. Sok dolga volt, azért felfogadott egy fiákerost, és kocsin járta be a várost. De megütközve és irtózva hallotta, hogy milyen csúnyán káromkodik a kocsis folyton. — Megpróbálom menteni a lelkét ettől a rettenetes, bűnös szokástól, gondolta a plébános. Igért neki egy aranyat, ha a három nap alatt egyszer se káromkodik, míg őt hordozza. A kocsis elfogadta az ajánlatot. Örült az aranypénznek! S mikor egy kocsi nem tért ki előle, már kinyitotta száját egy éktelen káromlásra, de eszébe jutott az arany és lenyelte haragját. Majd a ló ment lustán, majd meg a gyeplőt kapta a farka alá, tízszer is adódott alkalom, egy óra alatt, amiért káromkodnia kellett volna, de az arany visszatartotta. S bármennyit küszködött is magával, de három nap multán megnyerte a fogadást, egyszer se káromkodott. A pap megkérdezte: „János, milyen vallású vagy te?" — „Katolikus!" — Nem vagy te katolikus, barátom, pogány vagy te! Itt van az én zsebemben a te istened: ez az arany. Az ég Ura tiltja a káromkodást, de te nem fékezed meg parancsára nyelvedet és ezért a sárga ércdarabért tudsz parancsolni magadnak. Látod, ez a te istened!"

BÁTOR HITVALLÁS.

Egy vendégekkel tele étterembe bejött egy fiatalember és ebédet rendelt. Evés előtt felállt és imádkozott. Nagy nevetés támadt körülötte. Megfordult és megkérdezte a nevetés okát. „Magán nevetünk, hogy olyan szenteskedő!" — „Nem nagy dolog, negyvenedmagukkal kinevetni egyet — mondta a fiatalember. — Nem gondolják, hogy nagyobb bátorság kell ennyi gúnyolódás közt teljesíteni vallásunk kötelességeit, mint egy tömegben gúnyolódni azon, ha mindjárt a lelkünk mélyén szégyenkezünk is?" Elhallgattak. S mikor evés után felállt imádkozni a fiatalember, senki se nevetett már. Sőt akadt már követője is!

GYERMEKEM, IMÁDKOZZ!

Hitetlen szülőknek egyetlen 10 éves fiacskája feküdt halálos betegen. Az orvos megmondta az apának, hogy emberi segítség nincs többé. Zokogva álltak a szülők haldokló gyermekük ágya mellett. Ekkor fölébredt az anya lelkében gyermekkori hitének emléke, s pirulva fordult férjéhez: Hívassunk talán papot! — A „felvilágosodott" férj hallani sem akart erről.

Szegény anya azonban mind jobban érezte a szörnyű felelősséget, melyet gyermeke vallástalan nevelésével magára vett, s végre is — nem várva férje beleegyezésére, — elsietett a plébánosért.

Most már az apa is lelkiismeretfurdalást kezdett érezni, odahajolt fiacskájához és halkan rebegte:

— Gyermekem, imádkozz!

A gyermek hallgatott; tágra nyílt szeme ijesztő nyugalommal pihent az apán. Végre megszólalt: „Eddig mindig azt mondtad, hogy ne csináljak efféle ostobaságokat!"

Az apa érzi már bűne egész súlyát, s egyetlen vágya, hogy felesége mielőbb megjöjjön a pappal. Az ajtó nyílik, — a reszkető anya aggódva szól: „Gyorsan, gyorsan, Főtisztelendő úr!" — A pap az ágyhoz lép, — ám amint a gyermek meglátja, elfordul, a párnába temeti arcát és — vége van.

„ADD MEG MINDENNAPI KENYERÜNKET!"

Lyonban lakott egy nagyon ügyes és szorgalmas cipész. Egy reggel ezzel állított be hozzá egy jómódú család cselédje: No, mester, itt vagyok újra; már megint javítani valót hozok. Az hallatlan, hogy mennyi pénz megy el minálunk cipőre! — No de hát a suszterek is imádkoznak a mindennapi kenyérért!

— Én? — pattant fel a cipész. Hogy én imádkozom a mindennapi kenyérért?! Eszembe se jut ilyesmi; megkeresem én azt magamnak!

Ez a cipész szabad óráiban sok mindent összeolvasott, s úgynevezett „felvilágosodott" ember lett belőle, aki azt tartotta, hogy ha az ember dolgozni akar s egy kis szerencséje van, — Istenre nincs semmi szüksége.

Körülbelül két év mulva azonban meg kellett tanulnia, hogy nem egészen így áll a dolog. Nyelőcsövén daganat támadt, mely minden orvosi kezelés ellenére úgy megnövekedett, hogy nemhogy a kenyértől, de minden korty víztől is fuldoklási rohamot kapott. Tíz napig küzdött az éhhalállal, és most már kezeit tördelte, valahányszor sok istentelen beszédére gondolt: Bezzeg volna kenyerem, — sóhajtott — s mi hasznom belőle! — Gyermekeim, Istent nem lehet büntetlenül bántani! El ne mulasszátok soha a könyörgést: — Mi Atyánk! Add meg a mi mindennapi kenyerünket!

A szerencsétlen ember éhen halt; még a mennyei Kenyér, a szentáldozás sem lehetett osztályrésze.

OTT A HELYED!

A stuttgarti úrnapi körmenet nézőközönsége a gyalogjárón szorongott. Egyszercsak előre tolakodott egy férfi s odaállt a gyalogjáró szélén egy asszony elé úgy, hogy az többé semmit sem látott. „Udvariasan" megbökte hát a tolakodót, s felszólította, hogy menjen arrább, hiszen tudvalevő, hogy „aki előbb érkezik a malomba, az előbb őröl". A férfi nem tágított, sőt sértődötten kijelentette, hogy ő katolikus, joga van tehát elől állani, hogy jobban lássa a körmenetet. De megkapta a magáét. — „Hogyan? Katolikus? Akkor éppen nincs itt semmi keresnivalója! Itt mi állunk, protestánsok! Az igazi katolikusnak ott van a helye a körmenetben. Ott megmutathatja, hogy katolikus!" A férfi csendesen eloldalgott.

CSAK AZ OSTOBÁK JÁRNAK A TEMPLOMBA.

A gyorsvonat Frankfurtból Basel felé robog. Éppen egy kisebb helység mellett halad el, ahol újonnan épült templom karcsú tornya mutat az ég felé.

Egyik fiatal utas, — valószínűleg egyetemi hallgató — megszólal: No, okosabbra is fordíthatták volna ezek az emberek a pénzüket, mint éppen templomépítésre! Kultúrház például sokkal időszerűbb valami lett volna!

A mellette ülő egyszerű ember csodálkozva néz rá: „De hát miért ne építettek volna templomot? Mi kifogása van ellene?"

„Ah, — felelte a fiatalember lekicsinylőleg, — ma már csak az ostobák járnak templomba."

— Hát akkor én az ostobák közé tartozom, — válaszolta erre nyugodt hangon a szomszédja.

— Én is, — szólalt meg egy másik utas, — én minden

vasárnap elmegyek a templomba; egyébként pedig egyetemi tanár vagyok Lipcsében.

Egy harmadik úr is megszólalt: — Magam is csatlakozom az ostobákhoz; kormányfőtanácsos vagyok M.-ben.

— Én is közéjük tartozom: gimnáziumi igazgató vagyok Bernben, — tette hozzá a negyedik.

S az ostobák társaságának tagjai barátságosan üdvözölték egymást és vidám beszélgetésbe kezdtek, — az egyetlen okos pedig csendesen meghúzta magát a sarokban.

VALLÁSELLENES UJSÁGOK OLVASÁSA.

Egy — egyébként jóravaló — ember szeretett rossz könyveket és vallásellenes ujságokat olvasni. Mikor felesége ezért szemrehányást tett neki, bosszúsan felelte:

— „Úgyan hagyj már békén! Mit árthat az nekem? Úgyis mindjárt elfelejtem, amit olvastam!"

Ekkor megszólalt a leány: — „Mondd csak édesapám, mit ettünk mult vasárnap?"

Az apa elcsodálkozott e váratlan kérdésen s végre is kijelentette, hogy arra bizony igazán nem emlékszik.

— „No látod, — felelte mosolyogva a leány, — nem emlékszel, hogy mit ettél, pedig az az eledel mégis csak táplált téged; vajjon nem ilyenformán vagyunk az olvasással is?"

Ez az egyszerű s mégis nagyon találó megjegyzés gondolkodóba ejtette az apát. Belátta az igazságot, hogy ha a rossz olvasmányra nem is emlékszünk pontosan, mégis csak mérges táplálék az a lélek számára.

A PATKÁNYOKNÁL IS OSTOBÁBBAK.

Pater Abel, a bécsiek híres apostola a következőket mondta egyszer hallgatóinak az ő eredeti módján: „Ti bécsiek még a patkányoknál is ostobábbak vagytok." A hallgatóság persze nevetett. A páter azonban nagyon komolyan folytatta: „Mindjárt megmagyarázom, hogy csakugyan így van. A patkányok számára kiteszik a mérget, azok megeszik és elpusztulnak tőle. Hát szörnyen ostobák azok a patkányok, hogy megeszik a kitett mérget. Tinektek bécsieknek is kiteszik a mérget, nem ugyan arzénpilulákban, de a rossz sajtóban. Ti is beveszitek és elpusztultok tőle. S még hozzá meg is fizetitek. A patkányok legalább nem fizetik meg. Ezért vagytok ti még a patkányoknál is ostobábbak."

ISTENITÉLET.

1908-ban Messinában egy gúnyvers jelent meg a kis Jézusról a „Telefon" című ujság karácsonyi számában. „Ha tényleg létezel, — így szólt a vers — akkor küldj reánk egy földrengést!"

Néhány nap mulva oly hatalmas földrengés rázta meg Messinát, hogy nagy része tengerbe süllyedt és 200,000 ember vesztette életét.

KERESZTGYALÁZÓ.

Pár éve történt Rákoskeresztúron. Egy berúgott munkás az útszélen felállított kőkeresztet káromolta és társainak kijelentette, hogy letépi Krisztust a keresztről és összezúzza fejét. S a feldühödött részeg ember társai hahotája között felmászott a kőkeresztre, hogy végrehajtsa gonosz tervét. S mikor felért a keresztén Krisztus testéhez és le akarta zúzni fejét, a kereszt karja levált, az ember visszahanyatlott a földre s a leváló kőkar ráesett és összezúzta a fejét. Romlott társaiban is meghült a vér Isten szörnyű ítéletének láttára és elmenekültek a szerencsétlen halott mellől.

ISTEN IGAZSÁGOS!

Röviddel a francia forradalom kitörése után fáradhatatlanul dolgozott egy derék pap a lelkek megmentésén egyik kórházban, mely tele volt betegekkel és sebesültekkel. Fölhívták figyelmét egy katonára, ki annyira meg van csonkítva, hogy csoda, hogy még életben van. A pap felkereste, s bámulva látta arcán a nagy lelki nyugalmat. „Barátom! — mondá, — úgy hallom, súlyosan megsebesült?" A beteg mosolyogva válaszolá: „Emelje föl kissé a takarót, Főtisztelendő Uram!" — A pap elszörnyedve látta, hogy mindkét kar hiányzik a törzsről. „Szörnyűködik?" — folytatá a beteg. — „Emelje fel a takarót egészen!" „Ó, mennyire sajnálom!" — kiáltott fel a pap, látva, hogy a szerencsétlen mindkét lábától is meg van fosztva. — „Semmit se sajnáljon rajtam, Atyám; csak azt kaptam, amit megérdemeltem. Éppen így jártam el én is egy feszülettel. Mikor pajtásaimmal bevonultunk, egy útszéli feszületre akadtunk, melyet megkímélt a forradalmárok tüze. Fogtam a kardomat s levágtam vele a feszület karját, lábát, úgyhogy a test lebukott. Alig érkeztünk meg a táborba, megkezdődött az ütközet, s én az első támadás alkalmával karomat, lábamat vesztettem. Ám áldott legyen az Isten, ki gonoszságomért itt a földön büntet! Erősen remélem irgalmától, hogy megkímél majd a másvilágon."

HÁROM PILLANTÁS.

Egy derék, istenfélő embert megkérdeztek: hogyan tudja életének minden baját, nehézségét olyan nyugodtan viselni. Így felelt: — „Reggelenkint, mielőtt hozzákezdenék napi munkámhoz, három dologra vetem tekintetemet: Először fölnézek az égre és megemlékezem arról, hogy életem és minden törekvésem célja

odafönn van. Aztán a földre fordítom tekintetemet s meggondolom, mily kevés hely elég lesz ott egykor koporsóm számára. Végül pedig rátekintek arra a sok-sok emberre magam körül, akiknek nálamnál is rosszabb dolguk van. Igy könnyen megvigasztalódom, bármi ér is, — s a világ folyásával és az emberekkel megbékélve élek Istenben."

MIÉRT TISZTELJÜK MÁRIÁT.

Dechamps, mechelni kardinális egyszer egy protestáns angollal jött össze. A beszélgetés vallási kérdésekre terelődött, s a protestánsnak mindenekelőtt a Mária-tisztelet ellen volt kifogása. — Én már inkább magához Krisztushoz fordulok, — mondá. — Én is, — felelte a bíboros, — csakhogy nem megyek egyedül, hanem legszívesebben szent Anyja kíséretében. Nem lehet kétség a felől, melyikünket fogadja szívesebben, s melyikünk kérése talál biztosabban meghallgatásra. A protestáns gondolkozóba esett és nemsokára vissza is tért a kat. Egyházba.

MÁRIA SEGITETT!

P. Ábel meséli: A bécsi férfiak máriazelli zarándoklata alkalmával a hosszas gyóntatástól fáradtan léptem ki a kegytemplomból, hogy egy kis friss levegőt szívjak. A szemközti bencés-kolostor előtt egy páter ült. — Jöjjön csak Főtisztelendő Úr, — kiáltotta felém. Hadd mondom el, mi történt itt e padon két héttel ezelőtt.

„Egy férfi lépett ki a templomból, idejött hozzám s ezeket mondta:

Szociáldemokrata vagyok; azzal a megbízással jöttem Máriazellbe, hogy a búcsújáróhelyről gúnyos cikket írjak egy berlini ujságba. Már három napja jegyezgetem a fogadalmi képek felírásait. Eleinte mulattam rajtuk, mint a babonás tisztelet megnyilatkozásain, — de lassan gondolkodóba ejtett e szavaknak állandó ismétlődése: „Mária segített." Azért lettem szociáldemokratává, hogy a szegény népen segítsek, — de olyan esetekben, mint amilyeneket itt találtam, a szociáldemokrácia nem tud segíteni. Beláttam, hogy különb hatalom is van nála; az amelyben magam is hittem ifjúságomban. Akkor nem voltam ilyen boldogtalan és elkeseredett! Szeretnék visszatérni ifjúságom hitéhez; kérem, hallgassa meg gyónásomat. — Valóban: „Mária segített!"

A DIÁK ÉS A SZŰZANYA.

Bozenben volt egy jó magaviseletű, romlatlan kis diák, aki azonban nem volt túlságosan szorgalmas. Jobban szerette a virágos rétet, mint a szűk tanulószobát, s jobban szerette játszó-

pajtásait, mint a könyveket. A vizsga pedig veszedelmesen közeledett. A kis diáknak melege kezdett lenni. Aggodalmában s szorultságában a templomba menekült tehát, s a mindenkoron segítő Szűz Mária képe előtt forrón és bensőségesen imádkozott: „Mutasd meg, hogy Anyám vagy!" — Ekkor hangot hallott, — egész világosan. A kép szólalt-e meg, vagy saját lelkiismerete? Nagyon komoly és jelentős volt az intés: „Mutasd meg, hogy fiam vagy!" A könnyelmű kis diákon végigfutott a hideg. És ettől kezdve komolyan teljesítette kötelességeit.

A SKAPULÁRÉ.

Egy szerzetestanár írja 1928 júl. 22-én Délbrazíliából:

„1927-ben nagy kegyelem ért: a karmelhegyi Boldogasszony csodával tüntette ki egyik növendékünket, egy derék, jómagaviseletű 12 éves fiúcskát. A gyermek egy reggel, iskolába jövet észrevette, hogy otthon felejtette a skapuláréját. Bár már majdnem elérte a gimnáziumot, visszafordult érte s otthon ezt mondta anyjának: Hazajöttem a skapulárémért; öltözéskor elfelejtettem fölvenni, pedig nem tudhatom, mi ér ma! Szűzanyánk megígérte, hogy aki a skapulárét hordja, azt minden veszélytől óvni fogja!

Erre ismét útra kelt. A gimnázium kapujánál álló hatalmas autó éppen megindult, mikor a gyermek — egy kőben megbotolván, — eléje esett, s a jármű első kereke keresztülment a térdén. A vezető rémülten meg akarta állítani az autót, ám azt érte el vele, hogy hátsó kereke most már a gyermek testén ment keresztül, s odalapította a kövezethez. Elképzelhető a szemtanúk iszonyata: ily nehéz autó s két személy benne! Magam is rémülten siettem a gyermekhez, kit a kápolna hátsó padjára fektettek le, mint egy halottat. Azonnal ki akartam neki szolgáltatni a szent kenetet. Az autó tulajdonosa azonban, — aki véletlenül orvos volt, s a gyermeket rögtön vizsgálat alá vette, — így szólt: Páter, ezen a gyermeken semmiféle sérülést nem találok. Erre nevén szólítottam. Pál kinyitotta a szemét, fölugrott, — s mindjárt iskolába akart menni. Persze nem egyeztem bele; megkértem az orvost, vigye haza autóján és otthon vizsgálja meg még egyszer tüzetesen.

A gyermek tényleg nem szenvedett semmiféle sérülést. Néhány napi megfigyelés után az orvosok kijelentették, hogy a világon semmi baja nem történt. Állapítsa meg Ön is: Lehetséges ennek természetes magyarázatát adni?! . . .

A VASÁRNAPI MUNKASZÜNET.

Káplán koromban egy magános erdei sétám alkalmával egyszer egy jómódú emberrel találkoztam. Fűrésztelepe, malma, szép nagy birtoka volt. De jó, hogy találkoztam tisztelendő Úr-

ral, — mondá, — már régen akarok valami fontosat kérdezni.

S elmesélte, hogy gazdaságában egyik csapás a másik után éri. Előbb elpusztult egy szép tehene, aztán egy hízott disznaja. Most éppen egy nagyon értékes lova betegedett meg, s úgy látszik, az állatorvos se tud rajta segíteni. Tisztelendő Úr, ez nincs rendjén. Mondja, mi lehet mindennek az oka?

Szívesen teljesítem a kívánságát, de előbb feleljen arra a kérdésemre: Megtartja-e a vasárnapi munkaszünetet?

Elcsodálkozott a kérdésen, de bevallotta, hogy bizony nem, délutánonkint járatni szokta a malmát.

No látja, — itt van a szerencsétlenségének oka. Megígérte, hogy változtatni fog a dolgon, s mint később megtudtam, ettől kezdve nem is hiányzott vállalkozásairól az Isten áldása.

FEDÉL ALATT VAN.

Egy svájci faluban élt egy földmíves, aki Istennel s törvényeivel nem sokat törődött.

Egy nyári vasárnap délután borulni kezdett az ég s ő összehívta szolgalegényeit: Hamar, hamar, hordjuk be a gabonát, mert estére eső lesz. Ha idejében fedél alá kerül, áldomást iszunk!

80 éves nagyanyja megdöbbenve hallgatta a rendelkezést: „János, János, hová gondolsz! Mióta eszemet ismerem, ebbe a házba nem hordtak vasárnap gabonát, s nagyanyámtól tudom, hogy ő sem hallott ilyesmiről soha. És a házon Isten áldása volt, a szükséget soha nem ismerték itt! Száraz volt eddig az idő, s ha a zivatar elvonul, száraz lesz ismét, — egy futó eső nem fog megártani annak a gabonának. S még ha ártana is, Isten adja a gabonát is, esőt is, — el kell fogadnod úgy, ahogy adja!"

A cselédség idősebb része komoly arccal hallgatta a figyelmeztetést, — a fiatalok azonban nevettek rajta. A régi idők elmúltak; most már másképen gondolkozunk!

— „Sose aggódj, nagyanyám! — mondá a földmíves. Az Úristennek igazán mindegy az, hogy éppen ma alszunk-e vagy dolgozunk, s épp olyan szívesen látja ő azt a gabonát fedél alatt, mint kinn a mezőn. Nem úgy van már, mint régen; újak a szokások, más világot élünk!"

— „De Istennek és szent Egyházának törvényei mindíg ugyanazok maradnak! S mit ér, ha gabonád fedél alatt lesz, de lelked kárát vallja?!"

— „Ne törődj te azzal, nagyanyám! — Fel, fiúk, dologra, az idő nem vár!"

S a munka égett kezük alatt, — mire az első kövér eső-cseppek lehullottak, be volt hordva a termés.

— „No látod, nagyanyám, minden jól ment; — lépett a földmíves a szobába. Most már jöhet a vihar, s nekem az is mindegy, hogy holnap jó idő lesz-e, vagy rossz, — a gabona fedél alatt van!"

E pillanatban vakító fény árasztotta el a szobát s irtózatos csattanás hallatszott. A villám lecsapott, — felgyujtotta a magtárat. Minden oltási kísérlet hiábavaló volt, még a lakóház is porig égett.

ELŐSZÖR.

Ünnepiesen szólt a vasárnapi szentmisére hívó harangszó, — János azonban ma nem akarta meghallani. Derék szülők keresztény szellemben nevelt fia volt, aki eddig még soha el nem mulasztotta a vasárnapi szentmisét, — ma reggel azonban vadászni indult egyik rokonával, s remek őzbak nyomára akadt Ha most le nem lövi, másé lesz a zsákmány!

Lelkiismerete annyira nyugtalanította, hogy szíve hevesebben dobogott. Pedig most éppen nyugodt kézre lenne szüksége, hogy el ne tévessze a célt! Uram Isten, — gondolta magában, ez egyszer majd csak megbocsátod nekem a szentmise-mulasztást!

Már csak egy bozóton kellett áthaladnia; — ám egyszerre csak puskadurranás, — kiáltás, — és a fiatalember összerogy. Fegyvere valahogy megakadt az ágakban, elsült, és éppen szíven találta.

Mire kísérője odaért, már csak e szavakat hallotta elhaló ajkairól: „Először életemben . . . Isten, irgalmazz nekem!"

A 3. ÉS A 4. PARANCSOLAT.

Egy 12 éves fiú imakönyvvel kezében a templomba készült. Atyja, — aki azt hitte, hogy családja becsülését azzal fogja majd megszerezni magának, ha a jámborságon állandóan gúnyolódik, — megszólította: „Hová mégy?" — „A templomba." — „Ugyan! — felelte megvető hangon az apa. A templom anyádnak meg nővéreidnek való; te gyere velem!"

A fiú lesütötte szemét, — s mire ismét apjára emelte, könnyel volt tele! „Apám, de a katekizmus azt mondja: *‚Megemlékezzél róla, hogy ünnepeket szentelj!'* Hát a 3. parancs csak anyámnak meg nővéreimnek szól?

— „Ostobaság, ostobaság" — morogta az apa.

— De apám, — felelte a gyermek, mintha hirtelen felülről kapott volna megvilágosítást: ha ostobaság a 3. parancsnak engedelmeskedni, akkor éppen olyan ostobaság a 4. parancsot megtartani!

A gyermek megjegyzése elevenre talált. Következő vasárnap már az atya is ott volt a templomban családjával.

AZ ÜDVÖZITŐ KÖVETE.

Egy III. osztályos kisfiú édesatyja sohase ment templomba. Anyja protestáns volt s nem törődött ő se azzal, hogy a fia

megy-e templomba vagy sem. De a derék fiú azért minden vasárnap elment a templomba. — Egy zord téli vasárnap azt mondta neki az atyja: „Fiam, maradj ma fekve, hideg van, ne menj templomba!" — De a fiú nem engedte lebeszélni magát. „Nem tehetem, atyám! Nem vétkezhetem!" S hirtelen reménykedve, kedvesen folytatta: „Atyám, oly szépek az adventi énekek, ha hallanád: ‚Harmatozzatok, égi magasok! Jöjj el, jöjj el, édes Üdvözítő!' — Jöjj el egyszer velem és hallgasd meg, atyám!" — Az apa megfordult ágyában s azzal rázta le fiát, hogy: „Majd karácsonykor!" Lelkében azért büszke volt fiára, hogy olyan talpig derék fiú, hogy semmi se tartja vissza elhatározásától. S egy kicsit szégyenkezett is előtte. — Karácsonykor a fiú aztán szaván fogta. „Atyám, te megígérted! Szavadat be kell tartanod!" S az apa nem tehetett mást, elment fiával a templomba. A gyermekek szép éneke és a szentbeszéd annyira meghatotta, hogy feléledt benne gyermekkorának hite, s azóta ő is pontosan ott van fiával a vasárnapi szentmisén. Sőt lelkében már készül a húsvéti szentgyónásra. — Ez a kisfiú az Üdvözítő követe volt — egyengette az Úr útját, mint szent János.

IGAZSÁGOS BÜNTETÉS.

Egy ifjút súlyos baleset ért: olyan szerencsétlenül esett le egy szekérről, hogy jobblábát le kellett vágni. Egyik barátja, ki őszinte részvéttel volt iránta, meglátogatta, s beszélgetés közben kikelt az isteni Gondviselés ellen, mely megengedte e szerencsétlenséget.

A súlyosan megpróbált ifjú azonban így szólt:

— „Ne vétkezz az igazságos Isten ellen, barátom! Lásd, hirtelen haragomban azzal a lábbal, melyet most elvesztettem, megrúgtam egyszer az édesanyámat. Könnyei megeredtek akkor, s fájdalmas tekintettel nézett az égre. Az igazságos Isten megértette azt a tekintetet, s ő küldte e nyomorúságot megérdemelt büntetésként reám!"

FIÚI SZERETET.

Pitois Péter káplár volt Napoleon császár seregében s mindig kitűnt vitézségével. Ám a wagrami csata után — megszökött. Rövidesen elfogták és ki is mondták rá a halálos ítéletet. Bajtársai nagyon sajnálták, — és sehogy sem értették az egész dolgot. Ám ő a kérdezősködésre csak ennyit felelt: „Nem sajnálom, amit tettem."

A kivégzés előtti éjtszakán a császár álruhában lement a derék katona börtönébe s részvéttel kérdezősködött szerencsétlensége felől. Az elítélt nyelve megoldódott. Elmondotta, hogy édesanyját, — ki e szavakkal küldte a harcba: fiam, tedd meg mindig kötelességedet! — kimondhatatlanul szerette. Egy napon

súlyos betegségéről érkezett hír. Szabadságot kért, hogy meglátogathassa, de kérését nem teljesítették. Aztán megjött a szomorú hír, hogy édesanyja meghalt. A temetésére sem kapott szabadságot. Most már nem bírta tovább. Hazaszökött, hogy legalább sírhalmát lássa, s egy szál virágot hozzon onnan. „Ime, — mutatta a keblére rejtett nefelejcset, — ezt anyám sírján szakítottam. Holnap meghalok; nem is esik különösen nehezemre . . ."

Mikor másnap megjött Pitois Péter kivégzésének órája, megjelent a császár fehér lován. Nemcsak megkegyelmezett az elítéltnek, de tiszti rangra is emelte.

A FIATALOK HÁLÁTLANSÁGA.

Egy öreg édesapát fiai arra akartak rábírni, hogy immár adja át nekik vagyonát.

Az öreg erre kalitkába helyezett egy verébfészket, s a kalitkát a nyitott ablakba állította. Az öreg verebek csakhamar meghallották fiókáik csipogását, s szorgalmasan hordták nekik az élelmet a fogságba.

Mikor a kicsinyek felnőttek, az aggastyán kiengedte őket a szobába, s helyükbe az öregeket zárta be. Három napig nem tett élelmet a kalitkába. A fiókáknak volt bőven ennivalójuk, — ám eszükbe se jutott, hogy szüleiknek juttassanak belőle. Sőt elhordták azt a kenyeret is, melyet az öreg ember a bezárt madárkák számára végre a kalitka drótjai közé dugott.

„Látjátok, fiaim: Könnyebben eltart egy apa 10 gyermeket, mint 10 gyermek egy apát!"

GYORS BÜNTETÉS.

1914-ben beszélte egy bajor pap: Egy hirtelenharagú legény arcul ütötte édesanyját. Másnap reggel testvérével szecskát vágott a pajtában, s a szecskavágógép sajátságos véletlen folytán levágta a bűnös kezét.

Ezt az 1896-ban valóban megtörtént esetet fölhoztam egy ifjaknak tartott előadásomon, mikor a IV. parancsolatról beszéltem. A szentbeszéd után hozzám jött egy legény, s megmutatta gipszkötésben levő jobbját. Ő is édesanyjára emelte fel az immár törött kezet.

HÁLÁTLANSÁG.

Sokszor előfordul, hogy elöregedett szülőknek éppen olyan bánásmódot kell elviselniök gyermekeiktől, amilyenben ők részesítették egykoron elaggott szüleiket. Ez érthető is: A gyermek a szülők példájából tanul!

Volt egyszer egy ember, aki olyan rosszul bánt elöregedett,

beteges s e miatt sokat zsörtölődő édesapjával, hogy az azt kívánta, vigyék el inkább a szegényházba. Remélte, hogy ott lesz majd némi ápolásban része s megszabadul az állandó szemrehányásoktól, melyek fia házában életét keserítették.

A hálátlan fiú igen örült ennek az óhajnak, s még aznap elszállíttatta apját. — Ám a szegényházban sem volt minden úgy, ahogy az öreg szerette volna. Néhány nap mulva azt üzente fiának, tegyen meg még annyit érte: küldjön számára két lepedőt. Fia kiválasztotta a két legócskábbat, s reábízta 10 éves gyermekére, hogy vigye el a vén házsártosnak. Igen meg volt azonban lepve, mikor észrevette, hogy a gyermek az egyiket elrejti, s csupán egyet visz nagyapjának.

„Miért tetted ezt?" — kérdezte kisfiától, mikor az hazaérkezett.

„Előrelátásból! — felelte a gyermek szívtelenül. Hadd legyen akkorra, ha majd én küldlek téged a szegényházba!"

AKI A SZÜLŐKNEK SEMMIT SE KÖSZÖNHET.

Haldokló fiatalemberhez hívták a papot. Főtisztelendő úr — suttogta az, — továbbítsa utolsó üdvözletemet messze lakó szüleimnek. Tudassa velük, hogy nem átkozom őket, hiszen egy félóra mulva Isten ítélőszéke előtt állok, — de nem is mondok nekik köszönetet semmiért. Nem mondok köszönetet az életemért, — mert halálos bűn árán adták, és nem mondok köszönetet a nevelésért, — mert nem adtak nekem nevelést. Ellenkezőleg: rossz példájukkal megrontottak s tönkre tették testemet, lelkemet! Oh, szüleim! — hörögte, — a ti gonosz példátok tette, hogy ilyen korán s ily nyomorultul kell elpusztulnom!

Bizony, térdenállva lehetne kérni a szülőket, hogy jó példájuk világoskodjék mindenkor gyermekeik előtt!

A SZÜLŐK PÉLDÁJA.

A rákok szégyenkeztek, hogy miért is mennek ők visszafelé, mikor minden állat előre megy. Elküldték tehát fiaikat a halakhoz iskolába, hogy tanuljanak meg előre haladva járni. Mivel vérükben volt a visszafelé-járás, a kis rákok kínos munka árán tanulták meg csak az előre haladó járást. De végre sikerült megtanulniok. — Visszakerültek szülőikhez. De bosszankodva látták az öreg rákok, hogy pár nap mulva ismét csak hátrafelé mennek a fiatalok. „Hát ezt tanultátok mesteretektől?" — rivalltak rájuk az öregek. „Ezt nem a mesterünktől tanultuk, hanem tőletek!" — védekeztek a fiatalok.

ÖNURALOM.

Egyik frankfurti cég kifutófiút keres. Egy hétgyermekes villamoskalauz 16 éves fia jelentkezik. Az igazgató előszobájában azonban nem sok jóval biztatják: már éppen ötvenketten vannak előjegyezve! — De hát azért meg lehet próbálni.

Bevezetik az igazgatóhoz, aki igen barátságosan fogadja s kikérdezgeti egyről-másról. Közben elővészi cigarettatárcáját, rágyujt s a fiút is megkínálja.

— Köszönöm szépen, — nem dohányzom; — hangzik a felelet.

— Mit? Nem dohányzol? Te, hiszen minden valamirevaló fiúnak dohányoznia kell! No, gyujts rá, ne légy ostoba!

— Kőszönöm; nem dohányoztam eddig sem, s ezután sem fogok.

Erre a főnök kezét nyujtotta. — „Fiam, megfogadtalak. Az ötvenharmadik jelentkező vagy, de az első, aki nem fogadta el a cigarettát. Ilyen fiú kell nekem."

Eldobta a félig elszívott cigarettát. „Tudniillik, magam sem dohányzom."

Később megtudta a kifutófiú, hogy elődjét azért bocsátották el, mert mérték nélküli dohányzása rávitte arra, hogy gazdája pénzéhez hozzányúljon.

Az eset tanulsága nyilvánvaló. Nem a cigaretta a lényeges a dologban, hanem az az önuralom, mely az ifjút jellemezte; a férfias erő, mellyel ellentállott a kísértésnek. Még főnökével szemben is kitartott elhatározása mellett!

TANULHATSZ AZ ÁLLATTÓL.

Egy kocsis — gazdája bosszúságára — gyakran tért ittasan haza.

Mikor egyszer itatásról vezette a lovakat az istállóba, így szólt hozzá gazdája: — „Vidd vissza őket s itasd meg újra!" — A kocsis nagyot nézett, de látván, hogy a parancs komoly, morogva elindult a lovakkal ismét a kúthoz. Visszajőve ezt kérdezte tőle a gazdája: — „Nos, hát ittak-e a lovak?" — „Nem; — felelte a kocsis, — ezt előre is megmondhattam volna. Tudja a ló, hogy mikor elég neki!"

— „Igazad van; te meg nem tudod. Végy hát példát a lovaidtól. Annak az embernek, aki többet iszik a kelleténél, kevesebb esze van, mint az állatnak!"

A MÉREG.

Círusz, a perzsák leghatalmasabb királya gyermekkorában látogatóban volt nagyatyjánál, a médek királyánál. Egy lakománál borral kínálták meg. — „Ebből nem kérek, mert méreg van

benne!" — „Méreg? Ugyan hogy mondhatsz ilyent!" — szólt rá nagyatyja. — „De észrevettem a multkor, mikor ittatok, hogy méregnek kell benne lenni. Úgy zajongtatok tőle. S amíg ültetek, azzal dicsekedtetek, hogy mily erősek vagytok s amikor felkeltetek, még állni sem tudtatok lábatokon. Senki nem tudta közületek, hogy kicsoda. Nagyapa, te se tudtad, hogy király vagy!" — „Hát apád nem iszik annyit, mint mi?" — kérdezte a király. — „Az én apám csak akkor iszik, ha szomjas és csak annyit, amennyivel szomját oltja."

A TISZTASÁGÉRT.

1895-ben egy osztrák kadétiskolának növendéke volt egy 14 éves, angyaltiszta fiú. Romlott pajtásai bűnre akarták csábítani, ő azonban bátor és elővigyázatos volt, s nem hagyta magát. Egy nap rátámadtak s erőszakkal akarták bűnre vinni. Mikor a kis kadét látta, hogy másként nem tudja megvédeni legnagyobb kincsét, az ártatlanságát, elővette zsebkését, s ezzel szurkálta meg egyik támadóját. Bevádolták. Elöljárói azonban nemcsak felmentették, de nyilvánosan meg is dícsérték.

ROSSZ TÁRSAK.

Egy apa intette fiát, hogy ne barátkozzék rossz társakkal. „Ó, engem nem ronthatnak el — tiltakozott a fiú — inkább megjavítom őket!" Barackérés volt éppen. Az apa egy barackkal tele kosarat adott át fiának. Szép, egészséges gyümölccsel volt tele a kosár, csupán egy rothadt barackot tett közéjük az apa. — „Vidd fiam a kamrába, és négy nap mulva nézd meg újból." S négy nap mulva az egészséges gyümölcs is mind elrothadt. „Látod, fiam, tanulj ebből. Elég egy rossz, hogy elrontsa valamennyit. Hogy akarnál te egymagad annyi rosszat megjavítani! Ne játssz a tűzzel, mert megégsz!"

INKÁBB MEGHALOK:

Baylon szent Paszkál ifjúkorában juhpásztor volt. Egyszer kint legeltetett a mezőn, mikor kijött hozzá a juhászgazda. A legelő mellett urasági szőllőskert feküdt. Éppen szüret előtt álltak. A juhászgazda megkívánta a szőllőt. Odaintette Paszkált: „Eredj, hozz egy kis szőllőt!" — Paszkál nem mozdult. „Menj hát, hiszen senki se lát! S marad még rajta elég!" „Nem megyek, mert lopni nem szabad!" — A juhászgazda felkapott mérgében egy botot s ütni-verni kezdte az ifjút, hogy rábírja a lopásra. „Ha agyonüt se teszem meg. Inkább meghalok, de nem vétek Isten hetedik parancsa ellen!"

OKOS VÉDEKEZÉS.

A falu szája, eleven ujságja volt Lizi néni. Egy nap a hazafelé igyekvő kapucinus páterhez csatlakozott. — „Engedje meg főtisztelendő uram, hogy egy darabon elkísérjem. Annyi mondanivalóm volna! Képzelje csak N.-né, akit főtisztelendő úr is jól ismer, már ismét miket beszéltet magáról" . . . És hozzá akart kezdeni a távollevő asszony hibáinak kitálalásához. A páter azonban szavába vágott: — „Ha szegény N.-nének tényleg annyi hibája van, imádkozzunk érte keresztény szeretettel egy rózsafűzért." — Mindjárt elő is vette olvasóját, s Lizi néninek akár tetszett, akár nem, vele kellett imádkoznia, ha meg akarta őrizni a jámborság látszatát . . . A zárdához érkezve, a páter röviden elbúcsúzott, — és a sok mondanivaló mind a Lizi néni begyében maradt. Vajjon tanult-e az esetből?

IGAZMONDÓ.

Washington György, az Egyesült Államok hírneves elnöke, gyermekkorában egy kis baltát kapott ajándékba. Boldogan ment vele a kertbe s meggondolatlanul atyja féltve felnevelt gyümölcsfáján próbálta ki annak élét. — Haragra gerjedt az apa, mikor az összevagdalt cseresznyefát meglátta és kereste a tettest. A fiú elé állt: „Én tettem azt, apám — nem tudok hazudni!" — Az apa meghatódva ölelte át fiát: „Jól van, fiam, többet ér előttem igazmondásod, mint száz és száz nemes gyümölcsfa!"

PÉLDAKÉP.

Isten egy jámbor szolgája egyszer nagyon szomorú volt, mert súlyos rágalom érte, aminek gyűlölség és üldöztetés volt a következménye. Keserű szívvel fordult az Üdvözítőhöz: „Uram, meddig tűröd, hogy így bánjanak velem? Hiszen tudod, hogy ártatlan vagyok mindabban, amit rólam beszélnek!" Ekkor úgy tűnt fel neki, mintha a bírái előtt álló Megváltót látná, kit bántalmaznak, gúnyolnak, rágalmaznak, — s mintha e kérdést hallotta volna ajkáról: „Hát velem vajjon miért bántak ilyen kegyetlenül?"

E szavak annyira hatottak reá, hogy nem panaszkodott többé; sőt hálát adott az Úr Jézusnak, hogy méltónak találta arra, hogy magához hasonlóvá tegye.

A HARAG LEGYŐZÉSE.

A híres Ketteler püspök ifjúkorában igen indulatos természetű volt. Vadászkutyáját, — mely a zsákmányt nem hozta el sértetlenül, — mérgében lelőtte; csizmáját, — melyet nem tudott

hirtelen lehúzni, — dühösen vágta végig egy késsel s úgy csapta a sarokba.

Az idő múlt, — az ifjú papi pályára lépett s végül mainzi püspök lett belőle. Hogy mennyire legyőzte indulatos természetét, mutatja a következő eset:

Az 1848-as forradalmak idején Mainzban is izgattak az állami és egyházi tekintély ellen. Egy reggel, mikor a püspök kilépett a templomból, egy gyermek közeledett feléje olyan mozdulattal, mintha kezet akarna csókolni. Odanyujtotta kezét, mire az ráköpött, s aztán el akart szaladni. A püspök azonban hirtelen elfogta s szelíd hangon kérdé: Mennyit fizettek ezért neked, édes fiam? — 2 pfenniget, — felelte a gyermek. — Hát nesze, itt van tíz, de ne tégy többé ilyet.

A LEGNAGYOBB ROSSZ.

Lajos, francia trónörökös, édesanyjának, Blankának lábainál ült és figyelmesen hallgatta tanítását. A jó anya fia fejére tette kezét s azt mondta: „Gyermekem, tudod, hogy nagyon szeretlek. Mégis azt mondom: jobb szeretnélek holtan látni, mint azt tudni, hogy halálos bűnt követtél el." — Lajos trónörökös erre szívében elhatározta: „Inkább meghalok, mint súlyos bűnt kövessek el!" — s ezt be is tartotta.

MIT VESZTÜNK A BŰNNEL?

Egy gazda eladta százhúsz hold földjét, házát, lovait, összes állatait, s tele pénztárcájával betért a korcsmába. Az erős pálinkától berúgott s összes pénzét odaszórta a vendéglősnek. Kijózanodva egy árokszélén, koldusszegényen ébredt fel. — Ilyen az is, aki a pillanatnyi jóért, a súlyos bűnért odadobja a mennyországot.

AZ EZÜST TALLÉR.

Egy indián férfi egyszer egy marék dohányt kapott a hithirdetőtől. Másnap újból beállít a missziósatyához a férfi és egy ezüst tallért nyujt feléje. „A dohány között találtam, amit tegnap adtál," — mondta és a missziós páter elé tette a pénzt. Csodálkozva kérdezte a páter: „Mondd, miért hoztad vissza e pénzt? Miért nem tartottad meg?" Az indián a szívére mutatott: „Itt bent két ember lakik; egy jó és egy rossz. A jó ember azt mondta nekem, hogy a pénz nem az enyém, vigyem vissza a fehér embernek. A rossz meg arra biztatott: tartsam csak meg, mert hiszen a dohány közt volt a pénz, amit tegnap kaptam. A jó erre azt mondta: csak a dohányt kaptad, nem a pénzt, így csak a dohány a tied. — A rossz csak tovább biztatott: tartsd

csak meg nyugodtan a pénzt s végy rajta pálinkát . . . És így veszekedtek bennem s miattuk egész éjjel nem tudtam aludni. Visszahoztam hát neked, hogy itt bent nyugalmam legyen." . . . A rossz lelkiismeret folyton maró féreg az emberben. Olyan, mint a fájós fog, nincs pihenés tőle, míg ki nem húzzák, míg a bűnt helyre nem hozzuk, be nem valljuk.

A LELKIISMERET SZAVA.

Plutarchos, a hírneves görög író beszéli el: egy Bessus nevű ember megölte atyját. Senki sem látta. Ki se tudódott, hogy ki a gyilkos. De Bessus ettől az időtől kezdve nem bírta a fecskék csicsergését hallani. Úgy tűnt fel neki, mintha a fecskék azt csicseregnék feléje: „Ez a gyilkos! Ez a gyilkos!" Az egész környéken kipusztította a fecskefészkeket, hogy ne hallja rettenetes vádjukat. De hiába! Nem volt nyugta. Mindig hallotta. Végre elpanaszolta egy embernek, hogy a haszontalan fecskék mit kiáltoznak feléje: hogy ő ölte meg az atyját. Így tudódott ki a gyilkosság. 2000 éves történet ez. A lelkiismeret szava örökidőkre egyformán él és felszólal a bűn ellen.

A LELKIISMERET SZAVA.

Egy misszionárius ezt kérdezte egy öreg hindutól: Bűnt követ-e el az, aki ellopja a pénzedet?

— Természetesen! — volt a válasz.

Erre végigkérdezte tőle a parancsokat, s megállapította, hogy ez az ember ismeri Isten törvényeit.

— Ki tanított meg rájuk? — kérdezte.

— Az Isten.

— De hisz ő sohase beszélt veled.

Az öreg a szívére mutatott: De itt benn! Itt benn!

Igen, Isten szól hozzánk a lelkiismeretben!

BŰNÖS ÉLET.

Egy ókori zsarnok legyőzött ellenségén úgy állt bosszút, hogy hozzá kötöztette egy holttesthez és a forró napra fektette ki. S a rothadó holttesttel kellett együtt lennie éjjel-nappal. S lassan maga is, megmérgeződve a hullától, rothadni kezdett. — A bűnös is ily hullához van kötve, ily hullát hord lelkében, ha a halálos bűn állapotában van. S nem akar szabadulni tőle, pedig lehetne!

„AZ OSTOBA LEPKE."

Érdekes történetet olvasott a fiú, mikor anyja aludni küldte. Gyertyát gyujtott tehát és az ágyába helyezte s olvasott tovább.

A nyitott ablakon át a fényre berepült egy éji lepke és folytonosan a gyertya körül táncolt. Addig-addig röpködte körül a lángot, míg szárnya tüzet fogott és a lepke elégett. „Ostoba lepke — nevetett a fiú — eleget táncolhatott nappal, miért nem maradt nyugton és miért nem volt óvatosabb!" S aztán folytatta az érdekes olvasást. S a nagy izgalom közt észre se vette, hogy szempillái lecsukódtak és könyvvel a kezében elaludt. Azt álmodta, mintha tűz lobogna s a lepke táncolná körül. Izgalmában felébredt s akkor látta, hogy a tűz valóság: a gyertyától meggyulladt a takarója. Szerencséje, hogy idejében felébredt. „Olyan voltam, mint az ostoba lepke" — vallotta be szégyenkezve e jó lecke után a fiú. — Hányan játszanak a bűnalkalmakkal és tönkre teszik lelkűket!

KÉNYESKE.

Csúnya szokása volt egy kislánynak. Durcáskodott, ha bármiért is figyelmeztette édesanyja vagy tanítónője. El is nevezték ezért „Kényeskének". Órangyala bánkódva nézte, mi lesz ebből a leányból, ha nem figyelmeztetik hibáira és nem javítja meg? Bizonyára a jó őrangyal könyörögte ki azt az álmot Kényeskének, amit egy este álmodott: — Egy szép kertben sétált álmában Kényeske. Szép, fiatal gyümölcsfák voltak az útszélen. S egy öreg kertészt látott közeledni az úton egy hatalmas nyesőollóval. A kertész megállt egyik kis gyümölcsfa előtt s fogta az ollót s egymásután nyeste le a fácska fölösleges hajtásait. Sziszegett egy kicsit a fácska, de szépen tűrte a nyesést. Most egy másik fához lépett a kertész. Éktelen sivalkodás fogadta, mikor az ollót meglátta a fácska. S mikor egy-egy ágához nyúlt, olyan jajgatást, visítást rendezett a kis fa, hogy Kényeske befogta a fülét és a kertész meg bosszankodva otthagyta: „Tartsd meg csak ágaidat, ostoba fácska és nézd majd, hogy mi lesz veled." Kényeske is kíváncsi volt, hogy mi lesz vele. Álomban az idő gyorsan repül. Egy-két év mulva látta viszont álmában a kis fákat. Az egyik fa zöld levelei közt csak úgy égett a sok szép piros gyümölcs. Öröm volt ránézni. „De szép ez a kis fa!" — hallotta ám Kényeske a kert gazdájának hangját, amint a kertésszel beszélgetett. „Ez a kert dísze!"— mondja a kertész. „Hát ez meg micsoda?" — állt meg egy másik fa előtt a tulajdonos. „Ez egy haszontalan cserje — nem lehetett megnyesni" — mondta a kertész. S Kényeske is majdnem elnevette magát, mikor meglátta azt a fát. Hosszú hajtásai úgy meredtek felfelé, mint egy borzas, fésületlen gyermek haja. De csúnya! — gondolta magában. „Nincs rajta gyümölcs, ki kell vágni" — mondta a gazda. — „Nem engedte lenyesni a vadhajtásokat s most nem termett gyümölcsöt az ostoba, kényes fa!" morogta magában a kertész . . .

Kényeske bizony szégyenkezve ébredt álmából. S édes-

anyja csodálkozva nézett, mikor megkérte: „Édesanyám, kérem, figyelmeztessen, ha valamit nem jól teszek, meg akarok javulni!"

NEHÉZ LESZ.

Egy olasz birtokos dicsekedve mutatta meg pap-barátjának gazdagságát, kincseit. „Mit szólsz hozzá?" — nézett örvendve és büszkén barátjára. „Azon gondolkozom, hogy milyen nehéz lesz egyszer mindettől megválnod, ha meg kell halnod!"

LEGNAGYOBB NYOMORÚSÁG.

Egy perzsa király maga elé hívatta három bölcsét és azt kérdezte tőlük, hogy mi a legnagyobb nyomorúság a földön? Az első azt mondta: A legnagyobb nyomorúság a betegség. A második így válaszolt: A legnagyobb nyomorúság a betegség. — A harmadik így felelt: A legnagyobb nyomorúság az, ha valaki a halál előtt áll és egy elhibázott, elpazarolt életre kell visszanéznie."

CSAK HÉT ÉVIG.

A római császárság idejében egy Similis nevű udvari ember hét évvel halála előtt visszavonult az udvari élettől falusi birtokára. Ott élt boldogan, teljesen saját tetszése szerint. Közeledni érezte halálát, s áttekintette egész életét, s ezt a sírfeliratot készíttette el magának: „Itt nyugszik Similis, ki nagyon öreg kort ért, de csak hét évig élt." Hasonlók hozzá azok, kik leélik életüket a nélkül, hogy igazi életcéljukra soha nem gondolnak.

„MÉG HAT."

Bajorországi Heinrik herceg meglátogatta egyszer nevelőjének és tanítójának, szent Farkasnak sírját a regensburgi temetőben. Amint a sírnál imádkozott, úgy tűnt fel neki, mintha a szent püspök mellette állna és a szemben lévő falra mutatna. A herceg odanézett és a falon ezt olvasta: „Post sex" — „Még hat!" — „Még hat?" — mit jelentenek e titokzatos szavak? Talán közeli halálomat jelezte a szent? — Elkomolyodott s hat napig készült halálára. Elmúlt a hat nap s nem halt meg. Tán hat hét mulva? Letelt a hat hét s Heinrikért nem jött a halál. Elmúlt hat hónap, elmúlt hat év. Heinrik élve maradt. Ezalatt meghalt III. Ottó császár és Heinriket választották meg utódjául. Nagyon jó, igazságos uralkodó lett belőle. A hat év alatt, míg a halálra készült, szentté lett.

Gondolj a halálra és nem vétkezel!

EGY AJTÓVAL TÖBB A KELLETÉNÉL.

Egy gazdag ember pompás palotát építtetett magának. Mikor készen volt, meghívta barátait és ismerőseit, hogy nézzék meg, gyönyörködjenek benne, — s azok nem is fukarkodtak az elismerés szavaival.

A tulajdonos boldogan költözött oda, hogy ott élvezze az élet minden örömét és gyönyörűségét.

Egyszer egy szentéletű pap látogatta meg. Azt is körülvezette palotájában s megmutogatta neki annak pazar pompáját.

A körút befejeztével így szólt a vendég: „Az épület valóban gyönyörű. Azonban egy ajtóval több van rajta a kelleténél, és azt be kell falaztatnod, ha azt akarod, hogy az épület kifogástalan, s boldogságod benne zavartalan legyen."

— Egy ajtóval több van a kelleténél? Melyik az?

— Az, amelyiken — talán már nemsokára — a te holttestedet viszik majd ki; — felelte a szentéletű ember. — Amíg az az ajtó nyitva van, boldogságod nem lehet e házban maradandó, s ami nem maradandó, annak nincs is valódi értéke. Mert a mulandó időre a végnélküli örökkévalóság következik.

HOGY LEHET MEGJAVULNI.

Volt egyszer egy nagyon haszontalan leányka. Engedelmeskedni nem akart, lusta volt, a legkisebb ellentmondásra is elfutotta a méreg, — és a jó szó is, a büntetés is egészen hiábavaló volt nála. Feljebbvalói már-már azt hitték, hogy ezt a gyermeket egyáltalán nem lehet megjavítani.

Egyszercsak csodálatos változást tapasztaltak nála. Egy csapásra felhagyott a haszontalankodással, s az iskola legkedvesebb és legszorgalmasabb növendékévé lett.

Tanítónője, — aki megfigyelte a gyermeket s e változás okát kereste, — azt vette észre, hogy a növendék időről-időre kebléhez nyúl, mintha magához szorítana valamit, amit nyakán visel. Megkérdezte, hogy miért teszi ezt?

A leányka elpirult s eleinte nem akart felelni. De mikor tanítónője sürgette, ezt suttogta: „Azért teszem, hogy jó tudjak lenni!

— Hogy lehetsz ettől jó, gyermekem?

A leányka erre feszületet húzott elő ruhája alól: „Itt viselem a nyakamon, s ha haszontalankodni akarok, a szívemhez szorítom; akkor mindjárt nem esik nehezemre jónak lenni!"

II. SZENTSÉGEK.

A KERESZTSÉG ÉRTÉKELÉSE.

Szent Lajos életrajzírója beszéli, hogy ez az istenfélő király igen nagy tisztelettel viseltetett ama hely iránt, hol a szent keresztségben részesült. Örömest kereste fel a poissy-i várkápolnát, s gyakran adott ott a keresztkút előtt térdenállva hálát az Úrnak keresztény voltának kegyelméért. Nem egyszer használta — királyi rangjának említése nélkül, — ezt az aláírást: Poissy-i Lajos.

Mikor megkérdezték a jámbor királyt, hogy miért becsüli oly nagyra a jelentéktelen Poissy-i várkápolnát, míg a remek rheimsi dóm iránt, melyben legnagyobb méltóságát nyerte, melyben királlyá koronázták, közönyös érzelmekkel viseltetik, — így felelt: „Barátaim, hogyne becsülném többre azt a helyet, ahol keresztény méltóságra emeltettem, mint azt, ahol a földi királynak mulandó méltósága jutott osztályrészemül! Rheimsben csupán apám földi koronáját tették fejemre, s földi uralkodónak kentek föl, — Poissy-ban azonban Jézus Krisztus diadémjával ékesítettek, s a megváltás szent olajával Isten gyermekévé avattak! A rheimsi koronázás csupán olyan trónus elfoglalására jogosított fel, melynek fénye és értéke megszűnik számomra halálomkor, — a poissy-i keresztelés azonban a mennyország várományosává, Istennek s kimondhatatlan boldogságának örökösévé tett!"

NEM VAGYOK SZEGÉNY.

Franciaországban egy városka templomára gyűjtést rendeztek. A templomépítésre elhozta megtakarított pénzecskéjét egy jámbor, de nagyon szegény asszony. A plébános nem akarta elfogadni tőle a pénzt, azon a címen, hogy ő maga is rászorul arra, mert szegény. — „Mit, én szegény? — szólt az asszony, — hogy lennék én szegény, mikor meg vagyok keresztelve s így az egész mennyország öröksége vár rám!"

ÉGI ERŐ.

Dioklecián császár kegyetlen kereszténüldözése alatt, 304 december 13-án egy előkelő, nemes leány, szent Luca állt a pogány bíró előtt. A bíró hittagadásra akarta rávenni, Lucia

azonban hű maradt és élénken védte szent hitét. Világos és biztos feleletein felbőszülve, a bíró így kiáltott fel: „Korbáccsal fogom elvenni kedvedet az ilyen beszédtől." Lucia így válaszolt: „A helyes szavakat akkor is meg fogom találni, mert a Szentlélek beszél belőlem." A bírónak idegenül hangzottak ezek a szavak s azért megkérdezte: „Hát benned van a Szentlélek?" — „Igen, — felelte a leány, — akik tisztán megőrzik testüket, azok a Szentlélek temploma." — „Akkor — szólt a bíró ördögi gonoszsággal — oda vonszoltatlak téged, ahol megfosztanak tisztaságodtól." De Lucia most is megtalálta a helyes feleletet, hogy senki sem veszítheti el tisztaságát beleegyezése nélkül. A bíró erőszakkal egy bűnös házba akarta vitetni, de úgy olvassuk szenttéavatásában, hogy nem volt oly erős ember, aki meg tudta volna őt helyéből mozdítani.

Szent Lucia élettörténete kiváló bizonyítéka annak, hogy a Szentlélek ereje által úgy állott, mint egy oszlop.

A NAGY KINCS.

Délafrikában, a búrok földjén sok volt a gyémánt. De nem tudtak róla lakói. A gyermekek játszottak a gyémántdarabokkal, mint a kaviccsal. Egyszer egy angol utazó meglátott egy gyermeknél egy nagy darab gyémántot. Megvette tőle valami kevés pénzért. A gyermek örült, hogy a kavicsért is kap pénzt és azt hitte, jó vásárt csinált. Az utazó pedig lecsiszoltatta a rátapadt követ és földet és ezrekért adta el a kicsiszolt gyémántot. — Így vagyunk a szentmise és szentáldozás értékével is. Hányan nem ismerik és kevésre becsülik és hányszor lemondanak róla csekélységekért!

OKOS VÁLASZ.

1596-ban egy alsórajnavidéki városban több eretnek berontott egy katolikus templomba. Iskolásgyermekek imádkoztak az Oltáriszentség előtt. Az eretnekek nem hitték Jézus jelenlétét az Oltáriszentségben. Megfogták az egyik fiút: „Mondd el a Miatyánkot!" — parancsolták. A fiú elkezdi: „Miatyánk, ki vagy a mennyekben . . ." — „Elég! — szakították félbe— miért imádod Istent az oltáron, mikor az imádság szerint fenn van a mennyekben?" A fiú feltalálta magát: „Tudja az apostoli hitvallást?" — kérdezte az eretnektől. „Tudom!" — „Mondja el hát s aztán felelek kérdésére." Az eretnek elkezdte: „Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában . . ." „Elég! — szakította félbe a fiú, — ha Isten mindenható, amint az imádságban elismeri, miért tagadja, hogy egyidőben jelen lehet az oltáron is?"

Langénieux bíboros, rheimsi érsek beszélte el a következőket:

A rheimsi Szent-Maclou kórháznak elöljárója egy apáca, kinek erényei, s különösen az az áldozatkészség és bölcseség, mellyel az intézményt vezeti, — bámulatra méltók.

Nemrégen azt az értesítést kapta, hogy egy állami bizottság alapos vizsgálat alá fogja venni a házat.

Ez a hír egyáltalán nem döbbentette meg; sőt így szólt: Nagyon helyes. Régen vágytam már erre. Mert ha az urak egyszer végre saját szemükkel fogják látni szegény betegeink nyomorúságát, bizonyosra veszem, hogy ezután készséggel fognak támogatni bennünket. És tettetés nélküli, őszinte örömmel fogadta a vendégeket.

A kórház lakói betegségük neme szerint vannak elhelyezve a különböző kórtermekben. A legszörnyűbb bajok fordulnak elő itt; egyik-másik beteg valósággal élőhalott . . . S milyen bűzt terjesztenek sebeik! . . .

A főnöknő bevezette az urakat az első terembe. Sokat jelentő arcfintorítás. Nem mutatkoztak túlságosan kíváncsiaknak, megelégedtek azzal, hogy néhány pillantást vetettek a tiszta, rendes ágyakra, — s a vizsgálatnak vége volt.

A második teremnek már a küszöbén megtorpannak, s látszik rajtuk, hogy legszívesebben azonnal visszafordulnának. „Az uraknak igen sietős a dolguk" — vélik a betegek.

A harmadik teremben a mindenható Állam képviselői már zsebkendőjüket tartják orruk elé, s vizsgálatukat befejezettnek akarják nyilvánítani.

A főnöknő azonban ragaszkodik ahhoz, hogy mindent megnézzenek; ő nagy súlyt helyez arra, hogy az urak alapos betekintést nyerjenek a betegek s az ápoló nővérek életébe. És az urak engedni kénytelenek, végig kell járniok egyik kórtermet a másik után, egyik emeletet a másik után.

A körút befejeztével látható meghatottsággal búcsúznak. Egyik észrevétlenül könnyet törül ki szeméből, másik pedig nem tudja megállni, hogy meg ne kérdezze:

— Mióta van itt a kórházban, kedves Nővér?

— Negyven éve, uram.

— S honnan veszi a lelkierőt ehhez? — toldja meg a kérdést a harmadik.

— A naponkinti szentáldozásból! — feleli a főnöknő. Higgyék el, uraim, ha az Oltáriszentség nem lenne itt a házban, egyikünknek sem lenne ereje többé egy napig sem itt maradni!

Ezzel udvariasan elbúcsúzott látogatóitól.

VÁRATLAN ELSŐ SZENTÁLDOZÁS.

Egyik német nagyvárosban történt.

Korán reggel eljött a pap, hogy megáldoztassa a jóságos öreg nagymamát, aki gyengesége miatt már nem bírt a templomba elmenni. A szent ténykedésnél jelen volt egyik unoka is, az ötéves kis Emmi. Amint a pap elment, a gyermek odalépett a betegágyhoz:

— Mondd, nagyanyó, mit kaptál? Mit hozott neked a főtisztelendő úr?

— Az Úr Jézust hozta, gyermekem; — hangzott a felelet.

— Adj nekem is az Úr Jézusból! — könyörgött a kicsi.

— Majd ha nagy leszel, hozzád is eljön az Úr Jézus; csak viseld jól magad.

A gyermek azonban nem elégedett meg ezzel, kiszaladt anyjához a konyhába. Anyu, add nekem az Úr Jézust!

Az anya el akarta terelni gondolatait s ezt felelte: Viseld csak jól magad s akkor vasárnap ismét eljöhetsz velem a templomba!

Az anya most is áldozott, mint minden vasárnap. Mielőtt az áldoztató korláthoz indult volna, odaadta imakönyvét s rózsafűzérét a gyermeknek, hogy legyen mivel foglalkoznia s szép csendesen üljön a padban. Amint visszatért, kíváncsian kérdezte a gyermek: Mit hoztál, anyu?

— Az Úr Jézust, kislányom. Maradj csak csendesen, majd ha nagy leszel, te is megkapod.

Következő vasárnap ismét áldozott az édesanya. Amint elindult az áldoztató korláthoz, a gyermek is fölkelt helyéről és utánatipegett. Senkinek sem tűnt fel a dolog. Odatérdelt a többiek közé és a legnagyobb áhítattal várta az Úr Jézust.

Az anya visszatért helyére, s nem találta gyermekét. Aggódva nézett körül . . . s íme, épp abban a percben áldozik nagy áhítattal. Kis idő mulva szépen összekulcsolt kézzel jön is vissza a helyére.

— Mit csináltál, Emmi? — kérdezte anyja megdöbbenve.

— Elhoztam magamnak az Úr Jézust, anyukám.

Az anyát nagyon nyugtalanította a dolog s mise után bement a gyermekkel a sekrestyébe, hogy elmondja a papnak, mi történt. Ez is módfelett csodálkozott, de azt mondta, hogy neki nem tűnt fel semmi a gyermeken; olyan összeszedettséggel áldozott, hogy bizonnyal jó volt előkészülete. Nyugodjék meg, asszonyom, bizonnyal az isteni Gyermekbarát maga készítette elő a gyermeket. Még a külső előkészületben sem volt hiba: a gyermek anyjával együtt éhgyomorral ment a templomba.

A pap a kicsihez fordult. De hát miért tetted ezt, Emmi?

A gyermek egész nyugodtan és határozottan ezt a választ adta:

— Azt akartam, hogy én is megkapjam az Úr Jézust, mielőtt meghalok.

A pap megdöbbenve nézett föl. Vajjon mi lesz ebből a gyermekből?

Ugyanaznap délután Emmi az utcán játszott pajtásaival. Egyszercsak gyors iramban befordult a mellékutcáról egy gépkocsi, s a gyermeket elgázolta. Összeroncsolva vitték be a házba, s édesanyja kezeit tördelve állott eszméletlenül fekvő kedvencének ágya mellett. Egyszerre fölnyitotta szemét a gyermek.

— Hol fáj, drága gyermekem? — kérdezte zokogva az édesanya.

Emmi a mellére mutatott s nehezen nyögte: Anyukám, szívesen meghalok, hiszen itt van az Úr Jézus. Ezek voltak utolsó szavai, — néhány perc mulva kiszenvedett.

„Engedjétek hozzám a kisdedeket és ne tiltsátok el tőlem!"

KÁRPÓTLÁS.

Néri szent Fülöp meglátta, hogy egy ember szentáldozás után hálaadás nélkül, azonnal elhagyta a templomot. Gyorsan két ministránsfiút küldött utána égő gyertyával s meghagyta, hogy kísérjék egy darabig. Az ember visszament és megkérdezte a szentet, hogy miért tette ezt vele? „Elfelejtette megadni az Úrnak a kellő tiszteletet és egy kis kárpótlást akartam érte adni az Üdvözítőnek."

A LEGBOLDOGABB NAP.

Egy derék asszony nagyon fájlalta azt, hogy férje évek óta nem járult a szentségehez. Végre egy misszió alkalmával sikerült rávennie, hogy kibéküljön a jó Istennel. Mikor a szentáldozásról hazatért, felesége sugárzó arccal borult a nyakába:

— Ez életem legboldogabb napja!

— Szép, szép, hogy örülsz, — válaszolta a férj, — de életünk legszebb napja mégis csak az esküvőnk napja volt!

— Oh nem, — felelte az asszony. Ez sokkal kedvesebb nekem, mert most biztonságban tudom a lelkedet!

TÖKÉLETES BÁNAT.

Kőműves munkás volt a tízéves Péter apja. Tüdőbeteg ember. Egyszer erős munkája közben vért hányt és oly rosszul lett, hogy ő maga is érezte, hogy a végét járja. Suttogó hangon sürgette társait, hogy hívjanak hozzá papot. De messze volt a pap, egy másik községben. Kocsin mentek érte, de a beteg úgy érezte, hogy mire megjön, már nem lesz életben. Fájdalmasan jajgatott: Csak meggyónhatnám bűneimet! Csak ne kellene bűnben meghalnom! Segítsetek! Könyörüljetek lelkemen!" Resz-

ketve, de tehetetlenül állták körül a haldoklót a rokonok és társai. Senki se tudott segíteni gyötrelmén, félelmén. Péter is reszketve nézte gyötrődő apját. Mi lesz, ha súlyos bűn van a lelkén és ha gyónás nélkül meghal, elkárhozik! Borzasztó lenne ha atyja a pokolba kerülne! Mit tegyen? Ekkor hirtelen eszébe jutott valami, amit az iskolában tanult a hittanórán. Leakasztotta a falról a feszületet, megcsókoltatta atyjával és azt kiáltotta a haldokló fülébe: Mondja utánam édesapám: Édes Istenem, teljes szívemből bánom . . . és fennhangon elimádkozta a tökéletes bánat imát. Az apa megnyugodva halt meg, mielőtt a pap megérkezett volna. Mikor a plébánosnak elmondták, hogyan halt meg a beteg, megcirógatta Péter fejét és azt mondta: Derék gyerek vagy fiam, és boldog lehetsz, megmentetted apád lelkét!"

TISZTA PAPIRLAP.

Szent Antal remetét felkereste a pusztában egy nagy bűnös. Meg akart térni, csak az nyugtalanította, hogy oly sok és nagy bűn nyomja a lelkét, hogy azt nem is bocsáthatja meg az Isten. A szent remete meghagyta ekkor neki, hogy írja fel bűneit egy fehér papírlapra, s arról gyónja meg bűneit. S amikor a bűnös gyónt és kimondott egy bűnt, ámulva látta, hogy az azonnal eltűnt a papírról és a gyónás végén tiszta fehér papírlapot tart a kezében. „Így törölte le Isten is lelkedről vétkeidet — mondta a szent remete, — most tiszta vagy, vigyázz tehát, hogy újból ne vétkezzél!"

NE UTASITSÁTOK VISSZA ISTEN KEGYELMÉT.

Misszió volt K.-ban; szombaton, aug. 14-én este tartottam az utolsó szentbeszédet. Egy megtért szociáldemokrata így szólt fiatalabb társához: Jöjj, hallgasd meg te is a prédikációt; javadra fog válni.

— Inkább fürdeni megyek! — hangzott a felelet.

A szentbeszédnek vége van, a templomból tódul ki a tömeg, — ám megtorpan. Mi történt?

A vízbefúlt szociáldemokrata holttestét viszik éppen arra.

A KIHIVOTT BŰNHŐDÉS.

Egy jámbor úrnő elküldte kertészét is, hogy hallgassa meg a missziós beszédeket. De a kertész csak az elsőre ment el s ezzel tért haza:

„Beverem még egyszer annak a papnak a fejét!"

A misszió utolsó napján egy nyárfa elszáradt ágát fűrészeltette le a kertészlegénnyel. Félre! — hangzik felülről. Az ág reccsen, — lezuhan, — s a kertész holtan terül el. A lezuhanó ág „beverte a fejét".

HIRDESSE KI A SZÓSZÉKRŐL!

Magasrangú tisztviselő volt; tudása és lelkiismeretessége által kivívta mindenki becsülését, — vallási tekintetben azonban nagyon szomorúan állott. 50 esztendeje nem gyónt.

Egyszer találkozott egy régi iskolatársával, aki pappá lett s akit 25 éve nem látott. Tréfásan megkérdezte:

Mit tennél, ha olyasvalaki térdelne gyóntatószékedbe, aki pl. 25 éve nem gyónt?

Hogy mit tennék? — Ha a gyóntatószék rácsa nem akadályozná, a nyakába borulnék örömömben.

Az öreg úr e szavakat nem felejtette el. Mikor missziót tartottak lakóhelyén, meghallgatta a szentbeszédeket, s megtörtént, amit maga se hitt volna: egy nap ott térdelt a gyóntatószékben és alapos életgyónást végzett. Oh, mily könnyű volt a szíve, mikor felemelkedett! Legszívesebben ő borult volna most barátja nyakába.

Sugárzó arccal jött a sekrestyébe s így szólt a missziós páterhez: Hirdesse ki a szószékről, mily boldoggá teszi az embert a jó gyónás! Bár mindenkit részesévé tehetnék e boldogságnak!

GYÓNÁSI TITOK.

Egy Correa nevű pap haldoklóhoz sietett. Minden elővigyázatossága ellenére is tetten érték a katonák s el akarták ragadni tőle a Szentséget, hogy meggyalázzák.

— Engem megölhettek, — kiáltotta, — de azt nem adom! S hirtelen félreugorva, magához vette az Úr testét.

A katonák erre durva bántalmazás közben parancsnokuk elé vezették. Az így szólt hozzá:

— Gyóntassa meg ezeket a halálraítélteket, — aztán majd beszélhetünk.

A pap meghallgatta az elítéltek gyónását s bátorságot csepegtetett szívükbe. Alig végezte el feladatát, a parancsnok maga elé állíttatta.

— Most azonnal elmondja nekem, amit ezektől az emberektől hallott.

— Soha! — felelte a pap határozottan.

— Soha? — Azonnal agyonlövetem!

— Megteheti, — kész vagyok a halálra. De olyan pap nincs, aki a gyónási titkot elárulja!

A parancsnok azonnal agyonlövette.

AKI NEM HALLGAT A KEGYELEM HIVÓ SZAVÁRA.

P. Abel meséli: Egyszer egy derék fiatal hadnagy, — ki nemrég végezte el nálam szentgyónását, — a következőkkel fordult hozzám:

— Főtisztelendő Atyám, egy földim van itt most Bécsben. Szegény, meghasonlott Istennel és az egész világgal. Már annyira jutottam vele, hogy hajlandó eljönni gyónni, s így keresni lelke elvesztett békéjét; elküldhetem-e Önhöz?

— Hogyne, csak hozza el; örömmel várom. Holnap hétfő van amikor amúgy is kevés a gyónó; jöjjenek hét órakor gyóntatószékemhez.

A jelzett időben csakugyan ott volt a hadnagy barátjával; éppen végeztem az utolsó előtti gyónóval. Néma fejbólintással fogadtam köszöntését, — s az utolsó gyónóhoz fordultam. Mire elkészültem, odalépett a hadnagy: Bocsásson meg Főtisztelendő uram, — barátom nem tudta a gyónásra rászánni magát; fölkelt s eltávozott a templomból.

Mint később megtudtam, szegény ember a templomból egyenesen a kocsmába ment, ahol izgalmában gyorsan egymásután felhajtott néhány pohár bort. Aztán sietett ki az állomásra, hogy egy közeli kirándulóhelyre utazzék s ott ismerőseivel végigmulassa a napot és az éjtszakát. Izgalmában azonban rossz vonatra szállt; utolsó percben ugrott le, hogy a vágányokon átszaladva még elérje a másikat. Ekkor megbotlott s oly szerencsétlenül esett el, hogy az éppen induló vonat mozdonya alá került s az levágta fejét.

Fél nyolckor menekült az irgalmas Megváltó kitárt karjai elől, — s tíz órakor az igazságos Bíró ítélőszéke előtt állt.

ISTEN TALÁL UTAT-MÓDOT.

Egy ír származású kocsis nap-nap mellett járta reggeltől estig London utcáit, s e miatt teljesen elmaradt vallási kötelességeinek teljesítése. Lelkiismerete azonban nyugtalanította; szívesen meggyónt volna, ha tehette volna. Ám, hogy találjon erre időt és alkalmat?

1850 karácsony estéjén előkelő urat kellett elvinnie a norwoodi árvaházba: a southwarki püspököt. Kemény volt a hideg, s ő ugyancsak dörzsölte megdermedt kezeit a bakon.

A püspök megszánta. Vajjon nem fázik-e így a lelke is? — gondolta magában. Kinyitotta a kocsi ablakát s szóba ereszkedett vele. Csakhamar kiderült, hogy a kocsis bizony már több mint tíz éve nem gyónt. — Ugy-e új életet kezd most karácsonykor? Igérje meg nekem, hogy még e héten a szentségekhez járul!

— Oh uram, megtenném és szívesen! De mindig a lovak mellett kell lennem; ha nem az utcán, akkor az istállóban.

— Elhiszem; folytatta a püspök. Ám, ahol megvan a jóakarat, ott megtalálja Isten az utat-módot is. Álljunk csak meg egy percre!

A kocsis megállította a lovakat, s mielőtt ráeszmélt volna arra, hogy utasa mit akar voltaképen, az már fönn is ült mellette a bakon.

— Látja, kedves barátom, milyen jó az Isten; maga nem keresheti fel a papot, hát elküldte őt ide. Fogjunk mindjárt hozzá: végezzen jó és őszinte gyónást! Időnk van elég és senki sem zavar bennünket.

A kocsis keresztet vetett s elkezdte gyónását. A csendes téli estén nem zavarta párbeszédüket egyéb, mint a kocsi zörgése. Az angyalok pedig boldogan zengték felettük a karácsonyi éneket: Dicsőség mennyben az Istennek!

TALÁN GYÓNNI ÓHAJT?

Egy vasárnap reggel a gyóntatószékben ültem. A 7 órai mise alatt bejött a templomba egy jólöltözött házaspár. Feltűnt nekem, hogy a férfi úgy néz körül, mintha valamit keresne. Azt gondoltam, hogy gyónni akar, s idegen lévén, nem tudja, merre van a gyóntatószék.

Mise után végigmentem a templomon, hogy szobámba térjek. A házaspár akkor is ott állt egyik oltár előtt. A férfihoz léptem s megkérdeztem: Talán gyónni óhajt?

— Nem; — hangzott a felelet.

Alig telt el egy negyedóra, kopogtattak ajtómon. A templomban látott idegenek voltak. A férfi így szólt: Beszélni szeretnék Főtisztelendő urral. Hívtam, hogy jöjjenek be, — felesége azonban kinnmaradt a folyosón.

— Nem volt szándékom gyónni, — kezdte el vendégem, — de az ön kérdése nem hagy nyugton. Egy belső hang állandóan azt mondja: Meg kell gyónnod! — Pedig ma már bajosan lehet: most érkeztünk N.-ből s már reggeliztem.

— Hová utaznak tovább? — kérdeztem.

— Bécsbe.

— No hát, akkor itt most meggyónhatik, s holnap reggel Bécsben könnyen talál alkalmat arra, hogy megáldozzék. Tessék csak visszamenni a templomba, azonnal jövök. És csakugyan meghallgattam mindkettőjük gyónását.

Négy nap mulva női írással ez a levél érkezett Bécsből: Főtisztelendő uram! Végtelen hálára kötelezett azzal, hogy férjemet gyónásra bírta; valószínűleg megmentette ezzel lelkét, mert szegény, bizony már évek óta nem járult a szentségekhez. — Bécsbe szerencsésen megérkeztünk, reggel megáldoztunk s még délután is elmentünk a májusi ájtatosságra. Hazatérve férjem hirtelen rosszullétről panaszkodott, majd egy kiáltással összeesett, — vége volt. Szívszélhűdés ölte meg. Amennyire fáj-

lalom e szerencsétlenséget, annyira vigasztal a gondolat, hogy férjem halála előtt megáldozott!

LELKI ÖRÖM A GYÓNÁS UTÁN.

Hamerle páter beszélte, hogy megismerkedett egyszer egy katonatiszttel, kinek mellén ott ékeskedett a vitézségi érem. Beszélgetés közben a vallás is szóba került. A páter így szólt: Uram, ez a vitézségi érem mutatja, hogy katonai esküjét híven megtartotta, hogy bátran harcolt hazájáért és uralkodójáért. Engedje meg azonban, hogy megkérdjem, vajjon első esküjét, — a keresztségi fogadalmat is ilyen hűen és lelkiismeretesen megtartotta-e? Vagy talán már évek is elmúltak a nélkül, hogy szentségekhez járult volna?

A katonatiszt zavarba jött.

A páter így folytatta: Azonban pótolhatjuk, ami elmaradt.

A tiszt kezdte magát kényelmetlenül érezni.

— Kapitány úr, hiszen ön annyiszor szembenézett a halállal, megállotta helyét a golyózáporban; hogy rettenhetne vissza ettől a kötelességtől?

A tiszt küszködött egy ideig önmagával, majd így szólt: Jól van; nemsokára eleget fogok tenni vallási kötelességemnek, és önnél óhajtok majd meggyónni.

— Nagyon helyes. De hát miért nem mindjárt, még ma?

— Jöjjön csak velem!

És a kapitány gyermeki bizalommal, őszintén meggyónt. Mikor befejezte, könnyezve borult a lelkiatya elé s átkarolta térdét: Ön életem legnagyobb jótevője!

— De most már gyakrabban kell a szentségekhez járulnia! — intette a páter.

— Ahányszor csak akarja! — felelte a túlboldog kapitány.

SZOMORÚ HALÁL.

Bécsújhelyen misszió volt, s a kórház főnöknője arra kérte a misszió vezetőjét, tegye lehetővé az ő kedves betegjeinek is, hogy jó gyónást végezhessenek.

A páter el is ment a kórházba, végiglátogatta a kórtermeket, s derűs hangon mondá a betegeknek: Holnap délután eljövök ismét; aki gyónni óhajt, készüljön el, szívesen meggyóntatom.

Másnap meglehetősen sokan jelentkeztek; az egyik kórteremben azonban sokakat elriasztott a gyónástól egyik társuk gúnyolódása. — Kérem, oda vezessen először! — mondta a páter.

Meghallgatott több gyónást, majd egy olyan fiatalember ágyához ért, kinek már arcán ült a halál. Barátságosan hozzálépett s felszólította, hogy béküljön ki a jó Istennel, ki előtt nemsokára meg kell jelennie; szívesen lesz segítségére. A beteg

hangos: Vigye el az ördög! kiáltással felemelkedett s öklével taszította el magától a papot. Barátom, én javát akartam; — szólt ez változatlan jóindulattal, — azonban igazán nem szükséges ott lennem, ha magát az ördög elviszi. — Ezzel nyugodtan leült szomszédjának ágya mellé, hogy meghallgassa annak gyónását.

Egyszerre csak szörnyű istenkáromlást, majd hörgést hall, — és a fiatalember eltorzult arccal, merev tekintettel, s ég felé emelt ököllel holtan feküdt ott.

Másnap jelentette a főnőknő, hogy még negyven férfi óhajt gyónni, — köztük a gúnyolódó is. A halálfélelem legyőzte az emberfélelmet. „Még se akarunk úgy meghalni, mint az a szerencsétlen" — mondogatták.

A TÖKÉLETES BÁNAT.

Egy katonatiszt, ki 1881 december 8-án jelen volt a bécsi Ringszínház égésénél, a linzi „Kat. Blätter"-ben adja a tűzvész rövid leírását.

— Mit se sejtve ültem a páholyban. Ekkor történt a rémséges szerencsétlenség, mely még élénken él emlékezetemben. A szó, amellyel az alattam történteket jellemezném: *pokol*. A tűz egyre közeledett. Az emberek valódi élet-halál harcot vívtak egymás közt. Egyesek leugrottak a magasból, s az emberek fejein lépdelve iparkodtak ki, míg csak haragos kéz nem rántotta le a földre. Elgázoltattak, mint sokan mások. A látvány borzadálya, a közönség átka, a füst és égési szag: valódi pokol. Az én lelkemben is a kétségbeesés dúlt.

„Ifjúkori oktatásomból tudtam, hogy csak a tökéletes bánat menthet meg az örök pokoltól. — Oly régen nem keltettem fel, hogy már el is felejtettem.

Hát valóban el kell vesznem testestől-lelkestől? E közben a szomszéd páholyból mennyei hanghoz hasonlót hallottam. Alig 14 éves lányka fohászkodik: „Édes Istenem, teljes szívemből szánom s bánom minden bűneimet!" Igen. Ezek a mentőszavak, gondoltam magamban. Felkeltem s odarohantam. A padlón térdelt, összekulcsolt kezekkel fohászkodott: „Édes Isenem stb." Nincs az a színésznő, ki annyira le tudta volna kötni figyelmemet, mint ez az imádkozó leány. Nem vártam a parancsszót „Imához"! Letérdeltem s úgy imádkoztam mint ő. Hála a jó Istennek, mindketten megszabadultunk a fenyegető veszélytől. Először lelkünk, majd pedig testünk.

Azt jól tudtam, hogy ki nem képzett katona nem ért a fegyverhez. De hogy katolikus, aki a tökéletes bánat felindításában nem gyakorolja magát, annak felindítására képtelen a pokol láttára is, arról meggyőződtem, az 1881 XII. 8-i tűzeset alkalmával.

GYÓNÁSI JÓVÁTÉTEL.

Párizsban egy gazdag bankár várótermében egy szegény kapucinus is várakozott. 1898 márciusában történt. Ez ugyancsak ritkán fordult elő s alig jelenthetett mást, mint koldulást, gondolta a pénzes zsidó. Megvetőleg tekintett a szerzetesre és azt mondta neki, hogy várjon addig, míg a sor reákerül. Amint végül a szerzetesre került a sor, így szólott a bankárhoz: „Uram, egy gyónóm megbízott, hogy Önnek e 40,000 frankot átadjam; ez az Ön sajátja." A bankár hüledezve bámult. Nem kérte ugyan a kapucinus papi áldását, de mégis úgy vélekedett, hogy a gyónás is jó valamire.

ISTEN RENDELTE A GYÓNÁST.

Fenelon érsek életiratában olvashatjuk: XIV. Lajos király harcban állott Hollandiával. Egy katonatiszt jött a hadseregből az érsekhez, kérvén őt, hogy — mert néhány nap mulva a halál szemébe néz — gyóntatná meg. De előbb szeretné az ő szájából hallani, miként bizonyítják be, hogy a gyónást Isten rendelte. — „Szívesen megmondom, de legyen bizalommal korom és tapasztalásom iránt: A legrövidebb és legbiztosabb magyarázat az, ha ön előre meggyónik." A gyónás alatt az érsek atyai jósága, szava, szeretete s a megkönnyebbülés meghatották, sírt mint egy gyermek s a gyónás után felkiáltott: „Hiszem, hogy Isten rendelte a gyónást!"

KIRÁLYI TETT.

Habsburgi Rudolf találkozott az Oltáriszentséget beteghez vivő pappal. Azonnal leszállt lováról, ráültette a papot és elkísérte a beteghez, ott térdenállva várta végig a szertartást és utána hazakísérte a papot. A lovát többé nem használta. Nem akart arra a lóra ülni, amely az Úr Jézust hordozta.

MEGHALLGATOTT IMA.

Tirolban történt. Évekkel ezelőtt beteghez hívták a papot messze, föl a hegyek közé. Mikor meg akarta áldoztatni a beteget, akkor vette észre, hogy véletlenül két szent Ostyát hozott magával. Kissé kellemetlenül érintette ez, mert így a hazafelé vivő hosszú utat is imádkozva kell megtennie, holott ő üdítő sétának szánta. Karingben, stólával indult tehát hazafelé. — Egyszercsak kiáltást hall: Pap megy erre! S egy fiatalember szalad feléje: — „Jöjjön hamar, főtisztelendő Úr, szerencsétlenség történt! Rádőlt egy fatörzs egyik favágóra s összezúzta mellkasát!"

Most már tudta a pap, miért hozott két szent Ostyát magá-

val: a Gondviselés intézkedése volt. — A favágót még eszméleténél találta s így utolsó szentségekben részesíthette. Utána megkérdezte, hogy tett-e valami különös jót életében? A haldokló ezt válaszolta: „Valahányszor beteghez siető pappal találkoztam, elimádkoztam egy Üdvözlégyet azzal a kéréssel, hogy ne kelljen utolsó szentségek nélkül meghalnom."

ELŐKÉSZÜLET AZ UTOLSÓ ÚTRA.

Károly főherceg, aki 1809-ben Aspern-nél az addig győzhetetlen Napóleont megverte, nem egyszer mondta gyóntatójának: Kérem, semmi szín alatt ne hallgassa el majd előttem, ha azt veszi észre, hogy közeledik halálom órája. Mások rendszerint jobban tudják ezt, mint maga a beteg. Csak mondja meg akkor magyarán: Föl, öreg katona, itt az idő a bevonulásra!

Nem is halt meg szentségek nélkül.

IMÁDSÁG JÓ PAPOKÉRT.

Ketteler, a nagy mainzi püspök egyáltalán nem volt álmodozó lélek; ellenkezőleg: világosfejű, melegszívű, s nagy szociális érzékkel bíró ember volt. Eleinte jogot tanult, — lelke azonban nem talált békességet és kielégülést s hosszú küzdelmeket vívott önmagával, míg végre rátalált papi hivatására.

Legnagyobb benső harcai idején egy teljesen ismeretlen apáca képe tűnt fel lelki szemei előtt, amint mély áhítattal imádkozik a feszület előtt. Hátha értem könyörög nagy lelki szükségemben, — gondolta magában.

Évtizedek mulva egyszer püspöki látogatásai során egy zárdába érkezett. A nővéreket áldoztatván, meglátta azt az arcot, amely egykor régen megjelent előtte.

A délelőtt folyamán összehivatta a nővéreket, — az az apáca azonban most nem volt közöttük. Itt vannak-e valamennyien? — kérdé. Egyikünk hiányzik, — hangzott a felelet. Őt is szeretném megismerni, — mondá a püspök. Ekkor előhívták azt a nővért is, aki reggel feltűnt neki.

Mi a munkaköre a zárdában? — Az istállót gondozom. S egyébként mivel foglalkozik? — Nem imádkozhatom annyit, mint nővéreim, de amennyi szabad időm marad, arra használom fel, hogy jó papokért könyörögjek.

A püspök alig tudta meghatottságát elpalástolni, — ám meg akarván tartani a jó lelket alázatosságában, nem világosította fel. Csupán arra buzdította, hogy folytassa állhatatosan jó papokért való imádságát, s mély megindultsággal adta rá püspöki áldását.

A PAP MUNKÁJA.

A pap egy épülő ház mellett haladt el, melyen sok munkás dolgozott. Egyik kőműves gúnyolódva kiáltott oda: „Lám, ilyen életet én is szeretnék! Egész nap csak sétál, aztán bezsebeli a pénzt!"

A pap megállott és mosolyogva szólt: „Barátom, teszek egy ajánlatot. Nem vagyok ugyan gazdag, de szívesen kifizetem egy heti bérét, ha egy hétig eljön velem mindenüvé, ahova én megyek; legalább látni fogja, hogy mi az én munkám."

A kőműves ösztökélték társai, hogy fogadja el az ajánlatot. Fölvette tehát kabátját és kíváncsian kérdezte:

— „Nos hát, hová megyünk, főtisztelendő úr?"

— „Most éppen egy feketehimlős beteghez, s mindjárt utána egy vörhenyes gyermekhez."

A kőműves megdöbbent és megállott.

— Miért nem jön tovább? — kérdezte a pap.

— Főtisztelendő úr, meggondoltam a dolgot; félek a ragálytól! Visszatért munkájához s kijelentette társainak: „Soha többé nem gúnyolódom a papok munkáján!"

MIRE JÓ A PAP.

Francia földön robogott a gyorsvonat. Egyik szakaszában ketten ültek: egy jólöltözött úr és egy munkáskülsejű férfi. Egyik állomáson papot pillantottak meg. — Mire való is a pap! — szólalt meg az úr gúnyosan. Ingyenélő, akiből semmi haszon nincs!

A vonat továbbrobogott, — a papgyűlölő azonban nem hagyott fel az egyháziak szidalmazásával. Erre felállott a hatalmastermetű munkás, ökölbe szorította kezét és villogó szemmel mondá: Mindjárt megtudja, mire jók a papok! Önnél 30,000 frank van!

Utitársa elsápadt e fenyegető magatartás láttára.

— Hiába is tagadná; láttam, mikor fölvette a bankban. Most egyszerűen megfojthatnám, — s elvehetném a pénzt! De ne féljen, nem fogom megtenni. Mert egy pap megtanított arra, hogy Istent féljem s felebarátaimhoz igaztalan ne legyek. Ennek a papnak köszönheti Ön most pénzét és életét. — Ezeket mondva, nyugodtan visszaült helyére.

A gúnyolódó elhallgatott.

JÉZUS SZIVE PÉNTEKE.

Egy este fiatal mozgópóstás kopogtatott a plébánia ajtaján s a plébánost kereste. Pár perc mulva meg is jelent a pap a küszöbön.

— Bocsássa meg Főtisztelendő uram, hogy alkalmatlanko-

dom, de minthogy a hó első pénteke van, nagyon kérném áldoztasson még meg.

— Áldoztassam meg? — kérdezte a pap csodálkozva. Hiszen hat óra elmúlt már! Nem tudja, hogy áldozni csak éhgyomorral lehet?

— Tudom, Főtisztelendő uram, hogy késő van, — de éhgyomorral vagyok. Áldozhatom-e még?

— Hát miért nem jött reggel?

— Uram, mozgópóstás vagyok, s tegnap este 9 órától mostanáig úton voltam. Minthogy azonban 16 éve egyszer sem mulasztottam el az első pénteki szentáldozást, ma se akarnám elmulasztani. Hát igazán túlságosan késő volna hozzá?

Mély megindulással és tisztelettel nézett a pap a fiatalember komoly, férfias arcába.

— Hát nem volt nehéz megtartani a bőjtöt?

A derék fiatalember elmosolyodott. — Hát bizony, meglehetősen száraz a torkom, mert nagy volt ma a hőség. De hogy kísértésbe se essek, kiöntöttem a kocsi ajtaján az odakészített ivóvizet.

Tíz perc mulva már hálaadását végezte a fiatalember a templom hátsó padjában. Mikor pedig a plébános megkérdezte, hogy miért nem akarta semmiképen sem elmulasztani első pénteki szentáldozását, egyszerű természetességgel így felelt: Elsősorban azért, mert — mint Főtisztelendő úr maga is jól tudja, — manapság igen nagy szüksége van a férfinak Isten kegyelmére ahhoz, hogy a kísértéseknek ellent tudjon állni, s Isten törvényeihez hű tudjon maradni. Aztán nekem, ki életemet a vonaton töltöm, igen nagy szükségem van az Üdvözítő amaz ígéretére, mely szerint velem lesz halálom óráján. És végül édesanyám iránt való kegyeletből. Ő gyermekkorunktól fogva arra tanított bennünket, hogy az első pénteki szentáldozást sohase mulasszuk el.

AZ ÉDESAPA MEGTÉRÉSE.

Ki az a sápadt leányka ott a harmadik padban? — kérdezte a tanfelügyelő úr, mikor a IV. osztályban járt.

Igen, Ilonkának olyan vonás volt arcán, mely világosan mutatta, hogy ez a 10 éves gyermek ismeri az élet komolyságát.

Édesanyja gyógyíthatatlan betegségben szenvedett, s így a kis háztartásnak csaknem minden gondja az Ilonka fiatal vállaira nehezedett. E mellett gyermeki önfeláldozással ápolta édesanyját, — s mégis a legjobb tanulók közé tartozott. Könyvei, füzetei mindig rendben voltak, írásbeli feladatai gondosan elkészítve. Csodálatomat vívta ki ez a komolyarcú gyermek, aki tanítás végével nem álldogált és nem fecsegett itt is, ott is, mint társnői, hanem futva sietett haza, hogy a szegényes ebédet elkészítse. S míg egyik kezével az ételt kevergette a tűzhelyen,

másik kezében ott volt a könyv, melyből a másnapi leckét tanulta. Ebéd után leszedte az asztalt, elmosogatott, s akkor fogott csak hozzá feladatai készítéséhez. Édesapja gyakran cirógatta meg elégedetten a gyermeket és büszke volt az ő Ilonkájára, aki mindig jó bizonyítványt hozott haza az iskolából.

Az édesanya nem egyszer tekintett fájdalommal gyermekére. Mind gyengébbnek érezte magát, s eljött az idő, mikor már egyáltalán nem hagyhatta el ágyát. Orvosra, gyógyszerre, annyi pénz kellett, hogy idegen segítséget nem lehetett fogadni, Ilonkát tehát otthon kellett tartani az iskolából.

A legnagyobb szomorúságot azonban a szegény betegnek férje lelkiállapota okozta. A férj imádsága szinte Istenhez küldött parancsként hangzott, hogy gyógyítsa meg forrón szeretett feleségét. Minthogy pedig az Úr másként rendelkezett, előbb csendesen, majd mind hangosabban zúgolódott, s végre annyira ment, hogy már azt se bírta elviselni, ha Ilonka meg édesanyja együtt imádkoztak. Így hát csak olyankor végezték rövid, közös ájtatosságaikat, ha az apa nem volt otthon.

*

Első péntek, Jézus Szent Szívének ünnepe! A derék asszony fiatal kora óta megtartotta ezt az ájtatosságot; mult hónapban még elvonszolta magát a templomba, hogy megáldozzék, — de most már nem bír felkelni. Ilonka tudja, mit jelent ez az édesanyjának. Bátortalanul atyjához húzódik tehát és könyörögve szól: Szeretném megkérni a Főtisztelendő urat, hogy hozza el anyukának az Üdvözítőt.

Kínos csend támad. A férfi sötéten néz, s felesége már-már elkészül arra, hogy ismét a papok durva szidalmazását fogja hallani férje ajkáról. De Ilonka ártatlan gyermekszeme oly könyörögve tekint az apára, hogy az ki ne mondja, ami ajkára tolul. Mennyi szenvedés, mennyi lemondás, mennyi áldozatkészség tükröződik e gyermek ártatlan szemében! Olyan, mint egy angyal, — nem bírja visszautasítani kérését. Érzéseit elfojtja s látszólag szárazon feleli tehát: Csinálj, amit akarsz.

Mily gyengének érzi magát ma a beteg! Még az is megerőlteti, hogy figyelemmel kíséri Ilonka előkészületeit a holnapi napra, s minden szót nehezére esik kiejteni. El akarja rejteni gyermeke előtt, mily rosszul van, de az érzi, hogy anyja nagyon szenved. Csendesen, szomorúan az asztalhoz ül imádságos könyvével kezében.

Az atya mindjárt azután, hogy megadta az engedélyt a holnapi házi ünnepre, távozott. Amint most hazatért, látja, mily ügyesen van elkészítve minden. Milyen ezermester is ez az ő Ilonkája!

— Édesapám, — szólal meg a gyermek, —most, hogy te hazajöttél, elmegyek a zárdába s megkérem a főtisztelendő urat, hogy jöjjön el holnap reggel anyukához. Addig te itt leszel a beteg mellett.

— Nem bánom; — volt a rövid felelet.

Férj és feleség egyedül maradtak. Egyetlen szó nem esett köztük. A súlyos beteg látható megerőltetéssel vetette tekintetét a szemközti falon függő Jézus Szíve-képre. Ez a tekintet olyan fájdalmat okozott férjének, mintha tört döftek volna szívébe.

Szegény asszony! Hányszor könyörgött neki, hogy térjen vissza Istenhez!

A hazatérő Ilonka lábujjhegyen jön fel a lépcsőn, s halkan nyitja be az ajtót is, mert tudja, hogy minden zaj bántja édesanyját.

— Holnap reggel hatkor, jön a főtisztelendő úr, — jelenti ünnepélyesen.

— Hát én nem leszek itthon, — azt tudjátok meg jó előre! — mondja mogorván s átmegy a másik szobába, — de az ajtót nem csukja be, csak behajtja.

— Anyukám, — kezdi el Ilonka, — én holnap korán felkelek, 5 órakor elmegyek a templomba és megáldozom. Akkor mindkettőnk szívében itt lesz az édes Üdvözítő. Csak apa hiányzik még.

— Bizony, sajnos, csak apa hiányzik még, — teszi hozzá a szenvedő s kimondhatatlan fájdalmas vonás játszik sápadt ajka körül.

„Csak apa hiányzik!" — Hallja e szavakat a férfi is a szomszéd szobában. És nem hagyják nyugton, rágnak a lelkén. Tudja jól, hogy szegény feleségének már nem sok van hátra. Miért fog ő „hiányozni" éppen holnap, mikor szegény asszony talán utóljára áldozik? . . . Nehéz küzdelmet vív ez éjjelen önmagával; a sátán nem akarja kiengedni e lelket körmei közül . . . De fölfakad háborgó lelke mélyéből ugyanaz a fohász, mellyel az apostolok fordultak Krisztushoz a háborgó vízen: Uram segíts, mert elveszünk! — S erre megnyugszik a megpróbált ember. Nem — nem akar „hiányozni".

*

Ilonka reggel ötkor csakugyan elsiet a templomba. Egy férfi térdel a gyóntatószékben; alakja apjára emlékezteti. A gyónó feláll, — nem csalódás! Boldog öröm tölti el a gyermek lelkét: Apja meggyónt!

Az áldoztató korláthoz lép. Apja mellé térdel. Aztán együtt mennek haza — szótlanul. E szent pillanatokat nem akarják beszélgetéssel zavarni.

Ilonka távozása után a beteg édesanya elaludt. Most ébred fel, íme: együtt érkezik haza férje és gyermeke. Mennyei öröm ül mindkettőjük arcán. Férje odatérdel a betegágyhoz, megfogja felesége kezét és bensőséges hangon mondja: Megáldoztam ma!

Megérkezik a pap is a várva-várt Utravalóval. Nemsokára

megnehezedik a beteg lélekzete, majd hörögni kezd . . . de boldog mosoly ül szenvedő arcán, s Krisztus testével erősített lelke békésen repül át az örökkévalóságba.

Mélységes fájdalommal térdel az apa a halott mellett s meleg, gyöngéd hangon mondja: Ugye anyuka, még se hiányoztam? És remélem odaát se fogok hiányozni . . . Jézus Szentséges Szíve összekötött bennünket az örökkévalóságra!

TARTALOMJEGYZÉK.

A parancsolatokról.

1. Isten szeretetéről 5
2. A felebaráti szeretetről 11
3. Isten tíz parancsolatáról. Az első parancsolat 16
4. Isten első parancsolatáról. II. 21
5. A szentek tiszteletéről 25
6. Isten második parancsolatáról 29
7. Isten harmadik parancsolatáról 34
8. Isten negyedik parancsolatáról 37
9. Isten ötödik parancsolatáról 41
10. Isten hatodik parancsolatáról 47
11. Isten hetedik parancsolatáról 54
12. Isten nyolcadik parancsolatáról 59
13. Isten 9. és 10. parancsolata. Az anyaszentegyház parancsolatai . . 64
14. Az anyaszentegyház 1. és 2. parancsolatáról 68
15. Az anyaszentegyház harmadik parancsolatáról 71
16. Az anyaszentegyház negyedik és ötödik parancsolatáról 75
17. A bűnről általában 77
18. A főbűnökről 82
19. A Szentlélek elleni bűnök. Lelkiismeret 87
20. A jócselekedetekről 92
21. Az erényről 97

A kegyelemeszközökről.

22. Az Isten kegyelméről 107
23. A szentségekről 112
24. A keresztségről 117
25. A bérmálásról 122
26. Az oltáriszentségről 127
27. Az oltáriszentségről II. 132
28. A szentáldozásról I. 137
29. A szentáldozásról II. 143
30. A szentmiséről I. 150
31. A szentmiséről II. 154
32. A szentmise szertartásai 159
33. A bűnbánat szentségéről 165
34. A lelkiismeret megvizsgálásáról 170
35. A bánatról 175
36. Bánatról és az erősfogadásról 180
37. A gyónásról 187
38. A gyónásról II. 192
39. Elégtétel és búcsú 197
40. Az utolsókenetről 203
41. Az egyházi rendről 209
42. A házasságról 214
43. A szentelményekről 220
44. Az imádságról 223
45. Az Úr imádságáról 231
46. Az Angyali üdvözletről 235

Példák.

I. Parancsok, bűn, lelkiismeret.

Vezető nélkül 241
Mexikói vértanúk 241
Hol a mennyország? 242
Jézusnak adtad! 242
Ez a szeretet 242
Vajaskenyér 243
„Amit a legkisebbnek tesztek . . .“ 243
Égi vendégek 243
Könnyű a gazdagoknak! 244
Szárny nélküli angyal 244
Őszibarack 245
Ellenségszeretet 246
Pogány vagy te! 246
Bátor hitvallás 247
Gyermekem, imádkozz! 247
„Add meg mindennapi kenyerünket!“ 247
Ott a helyed! 248
Csak az ostobák járnak a templomba 248
Vallásellenes ujságok olvasása 249
A patkányoknál is ostobábbak 249
Istenítélet 249
Keresztgyalázó 250
Isten igazságos! 250
Három pillantás 250
Miért tiszteljük Máriát 251
Mária segített! 251
A diák és a Szűzanya 251
A skapuláré 252
A vasárnapi munkaszünet 252
Fedél alatt van 253
Először 254
A 3. és a 4. parancsolat 254
Az Üdvözítő követe 254
Igazságos büntetés 255
Fiúi szeretet 255
A fiatalok hálátlansága 256
Gyors büntetés 256
Hálátlanság 256
Aki a szülőknek semmit se köszönhet 257
A szülők példája 257
Önuralom 258
Tanulhatsz az állattól 258
A méreg 258
A tisztaságért 259
Rossz társak 259
Inkább meghalok 259
Okos védekezés 260
Igazmondó 260
Példakép 260
A harag legyőzése 260
A legnagyobb rossz 261
Mit vesztünk a bűnnel? 261
Az ezüst tallér 261
A lelkiismeret szava 262
A lelkiismeret szava 262
Bűnös élet 262

„Az ostoba lepke“ 262
Kényeske 263
Nehéz lesz 264
Legnagyobb nyomorúság 264
Csak hét évig 264
„Még hat“ 264
Egy ajtóval több a kelleténél 265
Hogy lehet megjavulni 265

II. Szentségek.

A keresztség értékelése 266
Nem vagyok szegény 266
Égi erő 266
A nagy kincs 267
Okos válasz 267
A lelkierő forrása 268
Váratlan első szentáldozás 269
Kárpótlás 270
A legboldogabb nap 270
Tökéletes bánat 270
A tiszta papírlap 271
Ne utasítsátok vissza Isten kegyelmét 271
A kihívott bűnhödés 271
Hirdesse ki a szószékről! 272
Gyónási titok 272
Aki nem hallgat a kegyelem hívó szavára 273
Isten talál utat-módot 273
Talán gyóni óhajt? 274
Lelki öröm a gyónás után 275
Szomorú halál 275
A tökéletes bánat 276
Gyónási jóvátétel 277
Isten rendelte a gyónást 277
Királyi tett 277
Meghallgatott ima 277
Előkészület az utolsó útra 278
Imádság jó papokért 278
A pap munkája 279
Mire jó a pap 279
Jézus Szíve péntek 279
Az édesapa megtérése 280

HORDA
RT NYOMDAJA-BPEST